

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Göktuğ YAZGEÇ

YAMAÇ PARAŞÜTÜ TANDEM UÇUŞA MOTİVE EDEN FAKTÖRLER ÖLÇEĞİNİN
GELİŞTİRİLMESİ: KATILIMCILARIN MOTİVASYONEL FAKTÖRLERİ,
SÜREKLİ/DURUMLUK KAYGILARI VE ÖDAMONİK İYİ OLUŞLARININ
DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN; MEMNUNİYET ALGISI VE
HİSSEDİLEN DUYGULAR AÇISINDAN FARKLILAŞMA DURUMLARIYLA
BİRLİKTE İNCELENMESİ

Rekreasyon Anabilim Dalı
Doktora Tezi

Antalya, 2025

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Göktuğ YAZGEÇ

YAMAÇ PARAŞÜTÜ TANDEM UÇUŞA MOTİVE EDEN FAKTÖRLER ÖLÇEĞİNİN
GELİŞTİRİLMESİ: KATILIMCILARIN MOTİVASYONEL FAKTÖRLERİ,
SÜREKLİ/DURUMLUK KAYGILARI VE ÖDAMONİK İYİ OLUŞLARININ
DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN; MEMNUNİYET ALGISI VE
HİSSEDİLEN DUYGULAR AÇISINDAN FARKLILAŞMA DURUMLARIYLA
BİRLİKTE İNCELENMESİ

Danışman

Pof. Dr. Faik ARDAHAN

Rekreasyon Anabilim Dalı

Doktora Tezi

Antalya, 2025

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Göktuğ Yazgeç'in bu çalışması, jürimiz tarafından Rekreasyon Anabilim Dalı Doktora Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:	Doç. Dr. Erdi KAYA	(İmza)
Üye (Danışman)	:	Prof. Dr. Faik ARDAHAN	(İmza)
Üye	:	Doç. Dr. Sırrı Cem DİNÇ	(İmza)
Üye	:	Prof. Dr. Mustafa YILDIZ	(İmza)
Üye	:	Dr. Öğr. Üy. Birol Çağatay YAŞAR	(İmza)

Tez Başlığı: YAMAÇ PARAŞÜTÜ TANDEM UÇUŞA MOTİVE EDEN FAKTÖRLER
ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: KATILIMCILARIN MOTİVASYONEL
FAKTÖRLERİ, SÜREKLİ/DURUMLUK KAYGILARI VE ÖDAMONİK
İYİ OLUŞLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN;
MEMNUNİYET ALGISI VE HİSSEDİLEN DUYGULAR AÇISINDAN
FARKLILAŞMA DURUMLARIYLA BİRLİKTE İNCELENMESİ

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 09/07/2025

Mezuniyet Tarihi : 17/07/2025

AKADEMİK BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum “Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Katılımcıların Motivasyonel Faktörleri, Sürekli/Durumluk Kaygıları Ve Ödamonik İyi Oluşlarının Demografik Değişkenlerle İlişkisinin; Memnuniyet Algısı Ve Hissedilen Duygular Açısından Farklılaşma Durumlarıyla Birlikte İncelenmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Göktuğ Yazgeç

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

09/ 07 / 2025

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Göktuğ Yazgeç
Öğrenci Numarası	202052086004
Anabilim Dalı	Rekreasyon
Programı	Doktora
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Faik Ardahan
Doktora Tez Başlığı	Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Katılımcıların Motivasyonel Faktörleri, Sürekli/Durumluk Kaygıları ve Ödamonik İyi Oluşlarının Demografik Değişkenlerle İlişkisinin; Memnuniyet Algısı ve Hissedilen Duygular Açısından Farklılaşma Durumlarıyla Birlikte İncelenmesi
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2712347742
Rapor Tarihi	09/07/2025
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %8 Alıntılar dahil: %14
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi Prof. Dr. Faik Ardahan	
İmza	

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
ÖZET	ix
SUMMARY.....	x
TEŞEKKÜR	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI

1.1. SERBEST ZAMAN.....	2
1.1.1. Yaratılmış Serbest Zaman.....	3
1.1.2. Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi	4
1.2. REKREASYON	6
1.2.1. Rekreasyon Çeşitleri	7
1.3. TURİZM	10
1.3.1. Turizm Çeşitleri	11
1.3.2. Turizmin Ekonomiye Katkıları	14
1.4. YAMAÇ PARAŞÜTÜ	20
1.4.1. Yamaç Paraşütü Tarihi	21
1.4.2. Yamaç Paraşütü Özellikleri	22
1.4.3. Yamaç Paraşütü Uçuş Prensibi	23
1.4.4. Yamaç Paraşütü Ekipmanları	29
1.4.5. Yamaç Paraşütü Pilot Sertifika Sistemi	34
1.4.6. Yamaç Paraşütü Sporcularının Kazanımları.....	35
1.5. MACERA SPORLARI VE EKSTREM SPORLAR.....	36
1.5.1. Macera Sporları	36
1.5.2. Ekstrem Sporlar	38
1.5.3. Macera ve Ekstrem Sporların Toplumda ve Literatürde Anlamı	40
1.6. MOTİVASYON	41
1.6.1. Motivasyon Teorileri	42
1.6.2. Literatürdeki Motivasyon Çalışmaları	45
1.7. KAYGI	50
1.7.1. Literatürdeki Kaygı Çalışmaları	51
1.8. ÖDAMONİK İYİ OLUŞ	54
1.8.1. Ödemonik İyi Oluşun Bileşenleri	54
1.8.2. Ödemonik İyi Oluşun, Yamaç Paraşütü, Motivasyon ve Kaygı ile İlişkisi	55

1.8.3. Literatürdeki Ödamonik İyi Oluş Çalışmaları	57

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM VE BULGULAR

2.1. YÖNTEM	61
2.1.1. Araştırmanın Amacı.....	61
2.1.2. Araştırma Hipotezleri	61
2.1.3. Araştırma Modeli.....	62
2.1.4. Araştırmanın Evreni, Çalışma Grubu ve Zamanı	63
2.1.5. Veri Toplama Araçları	63
2.2. BULGULAR.....	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. TARTIŞMA	208
3.2. SONUÇ.....	261
3.3. ÖNERİLER.....	265
3.3.1. Destinasyon ve Etkinliğe Yönelik Öneriler	265
3.3.2. Gelecekteki Akademik Çalışmalara Yönelik Öneriler	268

KAYNAKÇA.....	271
EKLER	292
Ek 1- Türkçe Anket Formu.....	292
Ek 2- İngilizce Anket Formu	302
Ek 3- Rusça Anket Formu	311
ÖZGEÇMİŞ	321

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Yaratılmış Serbest Zaman	4
Şekil 1.2: Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi-1	5
Şekil 1.3: Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi-2	6
Şekil 1.4: Rekreasyon Etkinlikleri	7
Şekil 1.5: Türkiye Yamaç Paraşütü Haritası	16
Şekil 1.6: Single (Tekli) ve Tandem (İkili) Yamaç Paraşütü	20
Şekil 1.7: Sportif Havacılığın Gelişimi	22
Şekil 1.8: Yamaç Paraşütü Kanadının Gelişim Evreleri	22
Şekil 1.9: Uçuşa Etki Eden Dört Temel Kuvvet	23
Şekil 1.10: Bernoulli Prensibi	24
Şekil 1.11: Yer Çekimi ve Ağırlık Etkisi, Uçurtma ve Yamaç Paraşütü	25
Şekil 1.12: Yamaç Paraşütünde İtme (Thrust) Kuvveti, Koşu ve Paramotor	26
Şekil 1.13: Hava Direnci ve Sürüklenme (Drag) Kuvveti Etkisi	27
Şekil 1.14: Yelken Uçuşu (Soaring) ve Termik Uçuşu	28
Şekil 1.15: Yamaç Paraşütü Ekipmanları	29
Şekil 1.16: Kubbenin (Kanadın) Yapısı	30
Şekil 1.17: Askı İpleri	30
Şekil 1.18: Taşıyıcı Kolonlar ve Hız Sistemi	31
Şekil 1.19: Trim Sistemi	32
Şekil 1.20: Harnes (Kuşam) ve Yedek Paraşüt	33
Şekil 1.21: Wingsuit ve Snowboard Sporlarının Doğa Koşullarında Uygulanışı	38
Şekil 1.22: Wingsuit ve Snowboard Sporlarının Yapay Ortamda Uygulanışı	39
Şekil 2.1: ScreePlot -1	69
Şekil 2.2. TUMEFO Yapısal Eşitlik Modeli	69

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Türkiye’deki Popüler Yamaç Paraşütü Destinasyonları	16
Tablo 1.2: Dünyadaki Popüler Yamaç Paraşütü Destinasyonları	17
Tablo 1.3: 2020-2024 Yılları Arası Babadağ Yamaç Paraşütü Uçuş Sayıları	19
Tablo 1.4: 2020-2024 Yılları Arası Babadağ Tandem Yamaç Paraşütü Uçuş Gelirleri	19
Tablo 1.5: Yamaç Paraşütü Pilot Sertifikaları	34
Tablo 2.1: TUMEFO Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	67
Tablo 2.2: TUMEFO Madde Kodları, Faktörler ve Madde Açıklamaları	72
Tablo 2.3: TUMEFO Madde-Faktör Analizi	74
Tablo 2.4: Demografik Değişkenlerin Normallik Dağılımları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)	76
Tablo 2.5: TUMEFO Normallik Dağılımları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)	77
Tablo 2.6: Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği ve Ödamonik İyi Oluş Ölçeği Normallik Dağılımları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)	77
Tablo 2.7: Katılınan Anket Türü	78
Tablo 2.8: Katılımcıların Yaşlara Göre Dağılımı	78
Tablo 2.9: Cinsiyete Göre Dağılım	78
Tablo 2.10: Medeni Duruma Göre Dağılım	79
Tablo 2.11: Çalışma Durumuna Göre Dağılım	79
Tablo 2.12: Refah Düzeyine Göre Dağılım	79
Tablo 2.13: Eğitim Durumuna Göre Dağılım	79
Tablo 2.14: Etkinliğe Kimlerle Katılım Sağlandığına Yönelik Dağılım	80
Tablo 2.15: Etkinliğe Katılımın Ülkelere Göre Dağılımı	80
Tablo 2.16: Türk Katılımcıların Şehirlere Göre Dağılımı	81
Tablo 2.17: Yaşanılan Yere Yönelik Dağılım	81
Tablo 2.18: Katılımcıların Etkinliği Nereden Duyduğuna Yönelik Dağılım	82
Tablo 2.19: Fethiye’ye Geliş Amacına Yönelik Dağılım	82
Tablo 2.20: Lisanslı Sporculuk Geçmişine Yönelik Dağılım	82
Tablo 2.21: Lisanslı Sporculuk Düzeyi Dağılımı	83
Tablo 2.22: Lisanslı Sporculuk Branş Dağılımı	83
Tablo 2.23: Tandem Uçuş Tecrübesine Yönelik Dağılım	84
Tablo 2.24: Daha Önce Uçuş Yapılan Bölge Dağılımı	84
Tablo 2.25: Daha Önceki Tandem Uçuş Tecrübesinde Olumsuzluk Dağılımı	85

Tablo 2.26: Katılımcıların Çevresinde Daha Önce Tandem Uçuş Yapanların Dağılımı	85
Tablo 2.27: Katılımcıların Çevresinde Tandem Uçuş Yapan Kişilerin Dağılımı	85
Tablo 2.28: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Dağılımı	86
Tablo 2.29: Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Dağılım	86
Tablo 2.30: TUMEFO Alt Faktörlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	88
Tablo 2.31: TUMEFO Alt Faktörlerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırması	89
Tablo 2.32: TUMEFO Alt Faktörlerinin Yaşadıkları Yere Göre Karşılaştırması	90
Tablo 2.33: TUMEFO Alt Faktörlerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırması	92
Tablo 2.34: TUMEFO Alt Faktörlerinin Lisanslı Sporculuk Geçmişine Göre Karşılaştırması.....	93
Tablo 2.35: TUMEFO Alt Faktörlerinin Daha Önceki Tandem Uçuş Tecrübesine Göre Karşılaştırması	95
Tablo 2.36: TUMEFO Alt Faktörlerinin Çevreden Birinin Daha Önce Tandem Uçuş Tecrübesinin Bulunmasına Göre Karşılaştırması	98
Tablo 2.37: TUMEFO Alt Faktörlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırması	99
Tablo 2.38: TUMEFO Alt Faktörlerinin Yaş Kategorisine Göre Karşılaştırması	102
Tablo 2.39 TUMEFO Alt Faktörlerinin Refah Düzeylerine Göre Karşılaştırması	104
Tablo 2.40: TUMEFO Alt Faktörlerinin Etkinliğe Eşlik Eden Kişilere Göre Karşılaştırılması	106
Tablo 2.41: TUMEFO Alt Faktörlerinin Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemlerine Göre Karşılaştırılması	108
Tablo 2.42: TUMEFO Alt Faktörlerinin Fethiye'ye Geliş Amaçlarına Göre Karşılaştırılması	110
Tablo 2.43: Kaygı Türlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	112
Tablo 2.44: Kaygı Türlerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması	113
Tablo 2.45: Kaygı Türlerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması	114
Tablo 2.46: Kaygı Türlerinin Geline Ülkeye Göre Karşılaştırılması	115
Tablo 2.47: Kaygı Türlerinin Lisanslı Sporculuk Geçmişine Göre Karşılaştırılması	116
Tablo 2.48: Kaygı Türlerinin Lisanslı Sporculuk Düzeyine Göre Karşılaştırması	116
Tablo 2.49: Kaygı Türlerinin Tandem Uçuş Tecrübesine Göre Karşılaştırması	117
Tablo 2.50: Kaygı Türlerinin Önceki Tandem Uçuşta Olumsuzluk Yaşanmasına Göre Karşılaştırması	117

Tablo 2.51: Kaygı Türlerinin Çevreden Birinin Tandem Uçuş Tecrübesi Olmasına Göre Karşılaştırması

.....	118
Tablo 2.52: Kaygı Türlerinin Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırması	119
Tablo 2.53: Kaygı Türlerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması	120
Tablo 2.54: Kaygı Türlerinin Yaş Kategorilerine Göre Karşılaştırması	121
Tablo 2.55: Kaygı Türlerinin Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Karşılaştırması	122
Tablo 2.56: Kaygı Türlerinin Etkinliğe Eşlik Edenlere Göre Karşılaştırması	122
Tablo 2.57: Kaygı Türlerinin Fethiye'ye Geliş Amaçlarına Göre Karşılaştırması	123
Tablo 2.58: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması	124
Tablo 2.59: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırması	125
Tablo 2.60: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırması	126
Tablo 2.61: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırması	127
Tablo 2.62: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Lisanslı Sporculuk Geçmişine Göre Karşılaştırması	127
Tablo 2.63: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Tandem Uçuş Tecrübesine Göre Karşılaştırması	128
Tablo 2.64: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Çevreden Birinin Tandem Uçuş Tecrübesi Olmasına Göre Karşılaştırması	128
Tablo 2.65: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Yaş Kategorisine Göre Karşılaştırması	130
Tablo 2.66: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Refah Düzeyine Göre Karşılaştırması	131
Tablo 2.67: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırması	133
Tablo 2.68: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Etkinliğe Eşlik Edenlere Göre Karşılaştırması.....	133
Tablo 2.69: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemine Göre Karşılaştırması	135
Tablo 2.70: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Fethiye'ye Geliş Amacına Göre Karşılaştırması.....	136
Tablo 2.71: Kaygı Türleri Arasındaki İlişki	137
Tablo 2.72: Etkinlik Öncesi ve Sonrası Kaygı Ortalamaları	138
Tablo 2.73: Kaygı Türleri ve TUMEFO Alt Boyutları İlişkileri	143
Tablo 2.74: Ödamonik İyi Oluş ve TUMEFO Alt Boyutları İlişkileri	148
Tablo 2.75: Ödamonik İyi Oluş ve Kaygı Durumları İlişkileri	153
Tablo 2.76: Tandem Uçuş Sonrası Değerlendirme	153

Tablo 2.77: Tandem Uçuş Esnasında Hissedilen Duygular	154
Tablo 2.78: Tandem Uçuş Sonrası Hissedilen Duygular	155
Tablo 2.79: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duygu Durumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırması	156
Tablo 2.80: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Medeni Duruma Göre Karşılaştırması.....	160
Tablo 2.81: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırması	164
Tablo 2.82: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Geline Ülkeye Göre Karşılaştırması.....	169
Tablo 2.83: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırması	170
Tablo 2.84: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Lisanslı Sporcu Geçmişine Göre Karşılaştırması	172
Tablo 2.85: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Tandem Uçuş Deneyimine Göre Karşılaştırması	174
Tablo 2.86: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Çevreden Birinin Tandem Uçuş Deneyimine Göre Karşılaştırması.....	177
Tablo 2.87: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Yaş Kategorisine Göre Karşılaştırması	184
Tablo 2.88: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Refah Düzeyine Göre Karşılaştırması	187
Tablo 2.89: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırması	195
Tablo 2.90: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Etkinliğe Eşlik Edenlere Göre Karşılaştırması	199
Tablo 2.91: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemine Göre Karşılaştırması	201
Tablo 2.92: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Ziyaret Amacına Göre Karşılaştırması	207

KISALTMALAR LİSTESİ

UNWTO	:	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
S.I.V.	:	Uçuşta Olay Simülasyonu
THK	:	Türk Hava Kurumu
FTSO	:	Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası
USD	:	Amerikan Doları
FAI	:	Dünya Hava Sporları Federasyonu
ERG	:	Var Olma, İlişki Kurma, Gelişme
TUMEFO	:	Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeği
AFA	:	Açıklayıcı Faktör Analizi
SPSS	:	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
ANOVA	:	Varyans Analizi
LSD	:	En Az Anlamlı Fark
REMM	:	Rekreasyonel Egzersize Motivasyon Ölçeği
KMO	:	Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlik Ölçümü
TANSOS	:	Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü
DİNSAG	:	Dinlenme ve Sakinlik
KİSGEL	:	Kişisel Gelişim
UZKAC	:	Uzaklaşma/Kaçma
KORKAY	:	Korku ve Kaygılarla Yüzleşme
DOGAET	:	Doğayla Etkileşim
ÖDÜL	:	Ödüllendirilme
YEİNT	:	Yeni İnsanlarla Tanışma
SOS	:	Yakın Çevre ile Sosyalleşme
YÖRÇEK	:	Yörenin Çekiciliği
RİSKAL	:	Risk Alma
ORT	:	Ortalama
SP	:	Standart Sapma
WOMM	:	Word of Mouth Marketing (Ağızdan Ağıza İletişim)
SDT	:	Self Determination Theory (Öz Belirleme Teorisi)
INS	:	Inclusion of Nature in Self (Doğayı Benliğe Dahil Etme)
ART	:	Attention Restoration Theory (Dikkat Yenileme Teorisi)
STAI	:	State-Trait Anxiety Theory (Sürekli ve Durumluk Kaygı Teorisi)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, bireyleri yamaç paraşütü tandem uçuşa motive eden faktörler ölçeğinin geliştirilerek, katılımcıları tandem uçuşa motive eden faktörleri, sürekli ve durumluk kaygıları ve ödamonik iyi oluşları arasındaki ilişkinin demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

Araştırma bulguları, tandem yamaç paraşütü deneyiminin katılımcıların psikolojik durumları üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır: Etkinlik öncesinde yüksek olan durumluk kaygı seviyelerinin ($86,83 \pm 10,68$), etkinlik sonrası anlamlı şekilde düştüğü saptanmıştır ($80,37 \pm 9,29$). Bu durum, ekstrem sporların stres yönetiminde sağladığı potansiyel katkıları vurgulamaktadır. Ayrıca, bireylerin tandem yamaç paraşütü motivasyonel yönelimleri ile kaygı türleri arasında anlamlı ve çok boyutlu ilişkilerin bulunduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$, $p < 0.05$). Ödamonik iyi oluşun, bireylerin sürekli ve durumluk kaygı ile başa çıkma yeteneklerini destekleyici bir yapı sunduğu belirlenirken ($p < 0.01$, $p < 0.05$), bireylerin ödamonik iyi oluş düzeylerinin tandem yamaç paraşütü motivasyonel yönelimlerini şekillendirdiği ve aralarında çok boyutlu ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.01$, $p < 0.05$).

Çalışmaya katılan ve tesadüfi örnekleme modeliyle seçilen 388 kişinin demografik analizleri, cinsiyet (%52,8'i kadın ve %47,2'si erkek), yaş (%20,6'sı 22 yaş ve altında, %36,6'sı 23-35 yaş arası, %27,3'ü 36-45 yaş arası ve %15,5'i 46 yaş ve üstü), medeni durum (%50,8'i evli ve %49,2'si bekar), eğitim durumu (%30,7'si lise dengi ve altı, %54,1'i üniversite ve %15,2'si lisans üstü) ve çalışma durumu (%70,4'ü çalışmakta ve %29,6'sı çalışmayan) gibi değişkenlerin motivasyonel eğilimler, kaygı düzeyleri ve ödamonik iyi oluş üzerinde belirleyici rollerini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Özellikle kadın katılımcıların içsel motivasyonlara daha fazla yönelebildiği, sosyal medya etkileşimlerinin ise etkinliğe katılım motivasyonunu artıran en önemli unsurlardan biri olduğu gözlemlenmiştir (%12,26).

Araştırma bulguları, macera turizminin psikolojik faydalarını gözler önüne sermekte ve bireylerin yaşam kalitelerini artırma konusunda bu tür deneyimlerin ne denli önemli bir araç olabileceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla, tandem yamaç paraşütü gibi aktivitelerin, bireylerin psikolojik iyilik halleri üzerinde sağladığı katkılar, alanında kayda değer bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yamaç Paraşütü, Motivasyonel Faktörler, Sürekli ve Durumluk Kaygı, Ödamonik İyi Oluş, Rekreatif Aktivite, Ekstrem Sporlar, Macera Rekreatifliği, Boş Zaman

SUMMARY

DEVELOPMENT OF THE SCALE OF MOTIVATIONAL FACTORS IN TANDEM PARAGLIDING FLIGHTS: EXAMINATION OF THE RELATIONSHIPS BETWEEN MOTIVATION, TRAIT/STATE ANXIETY, AND EUDAIMONIC WELL-BEING BY DEMOGRAPHICS; AND THE DIFFERENCES IN DEMOGRAPHICS BASED ON PERCEIVED SATISFACTION AND FELT EMOTIONS

This study explored the relationships between motivational factors, state and trait anxiety, eudaimonic well-being, demographics, event satisfaction, and emotional states in tandem paragliding participants. It also aimed to develop a paragliding-specific motivation scale. Findings revealed that tandem paragliding positively impacts psychological states: pre-activity state anxiety (86.83 ± 10.68) significantly decreased post-event (80.37 ± 9.29), underscoring extreme sports' potential role in stress management. Significant multidimensional relationships were found between motivational orientations and anxiety types ($p < 0.01$, $p < 0.05$). Eudaimonic well-being helped participants cope with anxiety ($p < 0.01$, $p < 0.05$) and influenced their motivational tendencies, demonstrating a bidirectional relationship ($p < 0.01$, $p < 0.05$).

Demographic analysis of 388 randomly sampled participants showed that gender (52.8% female, 47.2% male), age (20.6% ≤ 22 age, 36.6% 23–35 age, 27.3% 36–45 age, 15.5% ≥ 46 age), marital status (50.8% married, 49.2% single), education (30.7% high school or below, 54.1% university, 15.2% postgraduate), and employment (70.4% employed, 29.6% unemployed) significantly shaped motivation, anxiety, and well-being. Females exhibited stronger intrinsic motivations, while social media interactions notably boosted participation motivation (12.26%).

The study highlights the psychological benefits of adventure tourism, demonstrating how such experiences can enhance life quality. Tandem paragliding's positive effects on mental well-being emphasize its value in psychological health research.

Key Words: Paragliding, Motivational Factors, Trait and State Anxiety, Eudaimonic Well-Being, Recreational Activity, Extreme Sports, Adventure Recreation, Leisure

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının her aşamasında bana rehberlik eden, bilgi ve deneyimleriyle yolumu aydınlatan, sabrı ve desteğiyle bana ilham veren kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Faik Ardahan'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Akademik bilgi ve yönlendirmelerinizin yanı sıra, samimi desteğiniz benim için çok kıymetliydi. Sunduğunuz kıymetli zaman ve emek için ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu süreçte bana kattığınız tüm değerler için minnettarım. Sizin rehberliğinizde çalışmış olmak benim için büyük bir onur ve ayrıcalıktır.

Öğrenim hayatım boyunca kıymetli bilgilerinden yararlandığım, katkılarıyla çalışmama ışık tutan ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli hocam Doç. Dr. Sırrı Cem Dinç'e, desteğini her zaman yanımda hissettiğim, kıymetli görüşleri ve yapıcı eleştirileriyle bilgi ve deneyimlerini cömertçe paylaşan değerli arkadaşım Dr. Öğretim Üyesi Özge Yavaş Tez'e, gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın her aşamasında yanımda olan, akademik desteğinin yanı sıra moral ve motivasyon kaynağım olan kıymetli eşim ve yoldaşım Ezgi Öztürk Yazgeç'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Desteği, sabrı ve sevgisi olmasaydı bu süreç çok daha zor olurdu.

Anket çeviri sürecinde bana destek olan kıymetli arkadaşım Antonina Mukhina Güngörmüş'e, veri toplama sürecinde bana yardımcı olan değerli arkadaşlarım Onur Kaya ve Barbaros Oyman İlter'e, veri toplama sürecinde bana destek olan Escape Paragliding yönetimine ve ekibine teşekkür ederim.

Bunun yanı sıra, anket ve görüşme süreçlerinde zaman ayırarak çalışmama katkı sağlayan tüm eğitmen ve tandem pilot arkadaşlarıma, desteğini aldığım dil uzmanlarına ve akademisyenlere, çalışmama katkı sağlayan doğa ve macera tutkunu katılımcılara teşekkür ederim.

Son olarak, akademik hayatım boyunca bana destek olan aileme, tüm arkadaşlarıma ve bu süreçte emeği geçen herkese teşekkür ederim.

GİRİŞ

Bu çalışma, yamaç paraşütü tandem uçuş katılımcılarının motivasyonel faktörleri, sürekli ve durumluk kaygıları, ödamonik iyi oluşları ile demografik değişkenler, etkinliğe yönelik memnuniyet ve duygu durumları arasındaki ilişkiyi derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Rekreatif aktivite psikolojik etkileri üzerine yapılan araştırmalara önemli bir katkı sunmayı hedefleyen bu kapsamlı araştırma, teorik çerçevede motivasyon, kaygı durumu ve ödamonik iyi oluş kavramlarına odaklanarak literatürde yer alan temel kavramları ve önceki çalışmaları detaylı bir şekilde ele almaktadır. Ayrıca, katılımcıların demografik özellikleri ile motivasyonel faktörler, kaygı düzeyleri ve ödamonik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olacak temel veri sağlamayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra, yamaç paraşütü tandem uçuşunun bireylerin psikolojik ve duygusal deneyimleri üzerindeki etkilerini de değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Bu araştırma, yamaç paraşütü tandem uçuşa ait motivasyon faktörlerini ölçebilecek bir ölçek geliştirerek, ölçmek istenilen verinin doğru şekilde alana özgü olarak ölçülmesini sağlayarak literature katkı sağlayacaktır. Katılımcıların motivasyonel faktörlerini daha ayrıntılı bir şekilde analiz edecek ve bu faktörleri demografik değişkenlere göre inceleyecek olan bu çalışma, yamaç paraşütü tandem uçuşuna katılan bireylerin sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri ve ödamonik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi de araştıracaktır. Sonuçlarıyla yamaç paraşütü tandem uçuşunun rekreatif aktivite olarak sunabileceği psikolojik ve duygusal faydalar hakkında daha fazla bilgi sağlayacak olan bu araştırma, literatürdeki boşlukları doldurmaya ve yamaç paraşütü tandem uçuşunun psikolojik etkilerini daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI

1.1. Serbest Zaman

Literatürde “Leisure” olarak da karşımıza çıkan serbest zaman, kelime anlamı olarak kişinin özgür ya da izinli olması anlamında kullanılmaktadır. Bu ifadenin sebebi ise; literatürde zamanı kullanma şeklimizin belirli periyotlar halinde değerlendirilmesinden kaynaklıdır (Torkildsen, 2005). Özetlemek gerekirse, insanların biyolojik ve fizyolojik işlevlerin sürdürülebilmesi için beslenme, uyku, boşaltım ve su ihtiyacı gibi zorunlu ihtiyaçlar için ayırdıkları bir zaman dilimi vardır. Bir başka zaman periyodu ise insanın toplum içerisindeki varlığını, faaliyetlerini sürdürebilmek için barınma, güvenlik, eğitim, maddi kazanç gibi okula gitmek ya da çalışmak gibi gönüllü katılım içermeyen, ihtiyaçların yerine getirilmesi için gerekli olan bir zaman dilimi vardır. Ve zorunluluktan oluşan bu zaman dilimleri dışında kalan, yani bireyin serbest ve özgür olabildiği, gönüllü olarak vaktini istediği şekilde değerlendirebildiği, kendine ayırabildiği bir zaman dilimi vardır. Literatürde bu zaman dilimi “Serbest Zaman” ya da “Boş Zaman” olarak adlandırılır (Karaküçük, 2005).

Serbest zamanın önemi şu noktada ortaya çıkmaktadır; birey zamanını kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak için özgür olabildiğinde ve herhangi bir şeye zaman ayırmayı gönüllü olarak tercih ettiğinde, yapmayı tercih ettiği şey aslında benliğinin özünü oluşturan katmanların önemli bir parçasıdır (Shivers ve DeLisle, 1997). Birey kendine ayrılan zamanda kitap okumayı, seyahat etmeyi, spor yapmayı, sosyalleşmeyi, sanatla uğraşmayı, kendiyle baş başa kalarak düşünsel etkinliklerde bulunmayı ya da sadece TV programı izlemeyi tercih edebilir (Tribe, 2005). Bu tercihler de genelde bireyin kim olmayı tercih ettiğini ya da kim olduğunu belirler. Serbest zamanları değerlendirmekte kullanılan bu etkinlikler, kişinin kendini geliştirmesine yönelik, eğlenmeye yönelik, rahatlatmaya ya da dinlemeye yönelik her şey olabilir (Bayer, 1974). Bu nedenle serbest zaman alanında yapılan çalışmalar; psikoloji, sosyoloji, turizm, spor, felsefe gibi farklı alanlarda da kendine yer bulmaktadır.

İnsan hayatta kalmak için yemek, içmek ve uyumak zorundadır, yaşamını sürdürebilmek için çalışmak ve bir gelir elde etmek zorundadır, ama herhangi bir şey yapmak zorunda olmadığı kendine kalan zaman diliminde gönüllü olarak yapmayı tercih ettiği şey, aslında o kişinin varoluş sebeplerinden birini açıklar (Shivers ve DeLisle, 1997). Bu sebeple serbest zamanı anlamlandırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1.1. Yaratılmış Serbest Zaman

Zaman kavramına genel bir perspektiften bakıldığında zorunlu ve gönüllü katılımlar olarak ayırım yapmak mümkündür. Fiziksel gereksinimler için ayrılan zaman (Uyumak, yemek gibi temel ihtiyaçlar), Hayatı sürdürebilmek için ayrılan zaman (Okula gitmek, bir işte çalışıp para kazanmak gibi zorunlu haller) ve bunlardan geriye kalan, özgür irade ile katılımın seçildiği serbest zaman (Ardahan vd., 2016).

Ancak belli noktalarda bu zamanların iç içe geçebildiği ve ayrımının çok da keskin olmadığı gözlemlenmektedir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Bir örnekle açıklamak gerekirse; işe giderken yolda geçirilen bir saatlik zaman diliminde birey, yolda kitap okumak, podcast dinlemek, sosyal medyada vakit geçirmek, dizi-film izlemek, mobil oyun oynamak ya da yanındaki kişi ile sohbet etmek gibi kendini iyi hissedebileceği ve serbest zamanında da gönüllü olarak değerlendirmeyi tercih edeceği şekilde vaktini değerlendirebilir. Ama bu zaman dilimi aslında serbest zamanı değerlendirmek için seçilen ve bireyin daha iyi hissetmesini sağlayan, gönüllü katılımın söz konusu olduğu bir etkinlik değildir. Aslında birey yeme, içme, barınma gibi temel hayatta kalma gereksinimlerini karşılayacak maddi kazancı elde edebilmek için zorunluluktan oradadır ancak fırsatı değerlendirerek kendine bir alan yaratmaktadır.

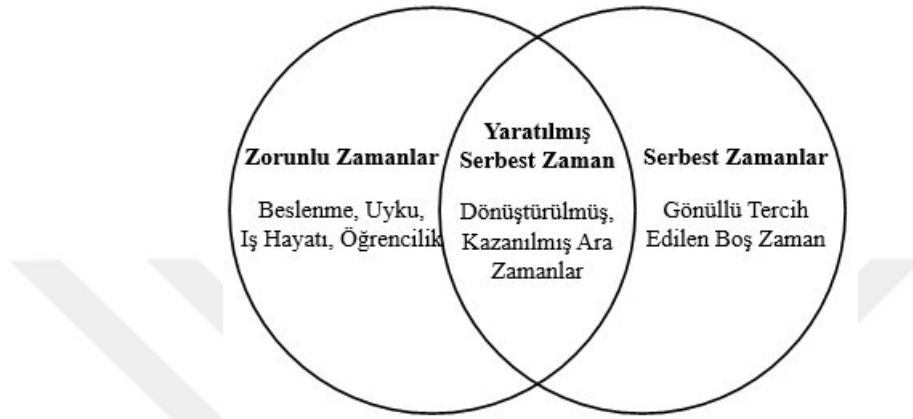
Benzer bir örnek biyolojik ya da fiziksel ihtiyaçların giderilmesi için ayrılan bir zaman dilimi için de verilebilir. Bireyin yemek yeme ihtiyacını giderdiği anda, izlemek için bir film ya da dizi açması, aslında fiziksel ihtiyaçların giderilmek zorunda olduğu süreci serbest zaman olarak kullanma fırsatıdır. Bu da bizi bir başka soruya götürmektedir; zorunlu ve gönüllü olarak zamanı bu şekilde periyotlar halinde incelerken aralarda kalan bu vakitler ne olarak adlandırılmalıdır? bunlar serbest zaman mıdır, fiziksel ihtiyaçların giderildiği ya da çalışmak için geçen zorunlu bir zaman dilimi midir?

Bu konu üzerine biraz düşünüldüğünde aslında zorunluluk ile gönüllülük arasında kendimize bir ara zaman yarattığımızdan bahsedilebilir. Bu zorunlu bir durumun içerisindeyken bireyin kendi çabasıyla yarattığı ve kazandığı bir serbest zamandır. Yani aslında dönüştürülmüş bir zaman diliminden bahsedilmektedir. Bireyin bilinçli olarak zorunlu bir zamanı manipüle edip, keyif aldığı bir serbest zaman deneyimine dönüştürmesi söz konusudur.

Aslında günlük hayatta birçok kişinin hem maruz kaldığı hem de kullandığı bir olgudan bahsedilmektedir. Örnekler ile açıklamak gerekirse; sabahları kahvaltı yaparken haberleri dinleyip güncel gelişmeleri öğrenen bir kişi; zorunlu fiziksel ihtiyacı giderirken gönüllü olarak yapacağı ve bundan keyif aldığı bir bilgi edinme şeklini bu zamana entegre etmektedir. Bu şekilde kendisine bir ara zaman dilimi yaratmaktadır. İşyerine giderken yolda podcast dinleyerek ilgisini çeken alanlarda bilgi edinen ve bundan keyif alan birisi, zorunlu zamanının

içerisinden kazanılmış bir serbest zaman yaratmaktadır. Ya da iş yerinde bilgisayar başında çalışırken müzik dinleyerek kendini rahatlatan bir birey, dönüştürülmüş bir zaman dilimi yaratmaktadır. Tüm bu örneklerle baktığımızda aslında bu zaman dilimleri arasında kazanılmış, dönüştürülmüş, yaratılmış ara zamanlardan bahsetmek mümkündür.

Şekil 1.1: Yaratılmış Serbest Zaman

Bu ifadeler incelendiğinde:

Kazanılmış serbest zaman, zorunluluklar içerisinde aktif bir çabayla elde edilmiş serbestliktir. Bireysel efor ve bilinç ön plandadır. Başkasının belirlediği bir alan değil kişinin kendi iradesiyle kazandığı bir özgürlük alanı söz konusudur.

Dönüştürülmüş serbest zaman, zorunlu olan bir sürecin bireysel tercihler devreye girerek farklı bir anlam ve değer kazanması söz konusudur. Boşa geçen bir zamanı faydalı hale getirme düşüncesidir. Aslında bir zaman yönetimi ve farkındalık söz konusudur. Birey böylece çevresini ve yaratıcılığını kontrol etme gücünü öne çıkarır.

Ara zaman, zorunluluklar ve gönüllükler arasındaki sınırdaki mola küçük bir geçiş ya da ufak bir özgürlük adacığını temsil eder. Hayatın zorunlu parçaları arasında sıkışan bireyin kendine bir alan açmasını temsil etmektedir.

Serbest zaman kavramının derinliğini, günümüzdeki haline evrilişini ve bundan sonra hangi yöne gidebileceğini anlamlandırabilmek açısından tarihsel gelişim süreçleri içerisinde açıklamak önemli bulunmaktadır. Bu sebeple serbest zaman, tarihsel gelişimi açısından ele alınacaktır.

1.1.2. Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi

İlk çağlarda serbest zaman aktiviteleri yaşamsal faaliyetleri destekleyecek şekilde ortaya çıkmaktaydı. Ava gitmeden önce mızrakların bilenmesi ve becerileri geliştirmek için yapılan

antrenmanlar o zamanların serbest zaman aktivitelerini şekillendiriyordu. Avlanılan hayvanların duvarlara resmedilmesi ve av sonrası kutlamalar gibi etkinlikler de ilk sanatsal serbest zaman faaliyetleri içermektedir. Bu şekilde hem eğleniyor hem de hayatta kalma becerilerini geliştiriyorlardı (Ata-Aöf Soru, 2023).

Antik Yunan ve Roma döneminde spor, eğlence, sosyal ve kültürel etkinlikler olarak öne çıkmaktaydı. Varoluşsal bir anlam arayışında olan filozoflar düşünsel tartışma ortamlarında bulunuyordu. Eğlence ya da savaş uğruna birbiriyle güreş yapan atletler, kılıç çarpıştıran gladyatörler, mızrak fırlatan ve at arabası yarışları yapanlar yaptığı etkinlikleri eğlence amaçlı gösteri olarak sunmaktaydı. İzleyiciler de serbest zamanlarını bu tür etkinliklere katılarak değerlendiriyordu. Bu zamanlar, mimari tasarımların ve heykellerin yapımı gibi sanatsal faaliyetlerle desteklenmiştir (Gül vd., 2014).

Şekil 1.2: Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi-1 (Görseller yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Orta çağ döneminde tek tanrılı dinlerin yaygınlaşması ile bu tarz etkinliklerin ve eğlenmenin günah olarak görülmesi ve kişilerin dine yönelmesi, birçok serbest zaman faaliyetinin önüne geçmiş ve serbest zaman katılımının ibadete dönüşmesine sebep olmuştur (Kaya, 2013).

Rönesans ve reform hareketleri ile özgür düşüncenin yayılmasını sağlamış düşünürler ve sanatçılar, serbest zamanların genellikle sanat, mühendislik ve mimarlık çerçevesinde yayılmasına sebep olmuşlardır (Ata-Aöf Soru, 2023).

Sanayi devriminde makineleşmenin çalışma saatlerini azaltması, insanlarda serbest zaman artışına sebep olmuştur. Çalışma saatlerinin belli bir standardizasyona geçmesi, üst kesim dışında halkın da serbest zamana sahip olmasını sağlamıştır. Bu durum; serbest zamanları değerlendirmeye yönelik faaliyetlerin çeşitlenmesine sebep olmuştur (Karaküçük, 1999).

Modern dönemde ise kentleşme ve teknolojik gelişmeler serbest zamanların daha da artmasına sebep olmuş ve çok çeşitliliğe sahip serbest zaman etkinliklerinin önü daha da açılmıştır. Çalışma ve tatil süreleri yasal sınırlarla güncellenerek serbest zaman fikri yaygınlaşmıştır (Gül vd., 2014)

Şekil 1.3: Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi-2 (Görseller yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Süreç içerisinde artan serbest zaman dilimlerinin değerlendirilme şekli, aslında başka bir kavrama pencere açmaktadır. Bu da rekreasyon olarak literatürde yerini almaktadır.

1.2. Rekreasyon

İnsanların zorunlu faaliyetlerinin ve sorumlulukları için ayırdıkları zamanın dışında kalan serbest zamanlarında gönüllü olarak yer aldıkları faaliyetlerin tümünü kapsamaktadır. Kelime “Re-creation” kökeninden gelmektedir. Tekrar yaratılış, yenilenme, tazelenme gibi anlamlar taşır (Hacıoğlu vd., 2015). Derin anlamı ise beden ve ruhun restore edilmesi, yenilenmesi, insanın beden ve ruh bütünlüğünü sağlayarak kendini yenilenme sürecine alabilmesi ile gönüllü olarak kendisinin seçtiği bir etkinlik içerisinde yer almasıdır. Literatürdeki diğer tanımlara göre; bireyin amaçlarına yönelik doyuma ulaşması (Hacıoğlu vd., 2017). Bireyin özgürce seçebileceği ruhsal, fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak yapılan, aktif ya da pasif olabilen, bireyi yenileyen, canlandıran ve mutlu eden tüm etkinlikleri ifade etmektedir (Karaküçük, 2008).

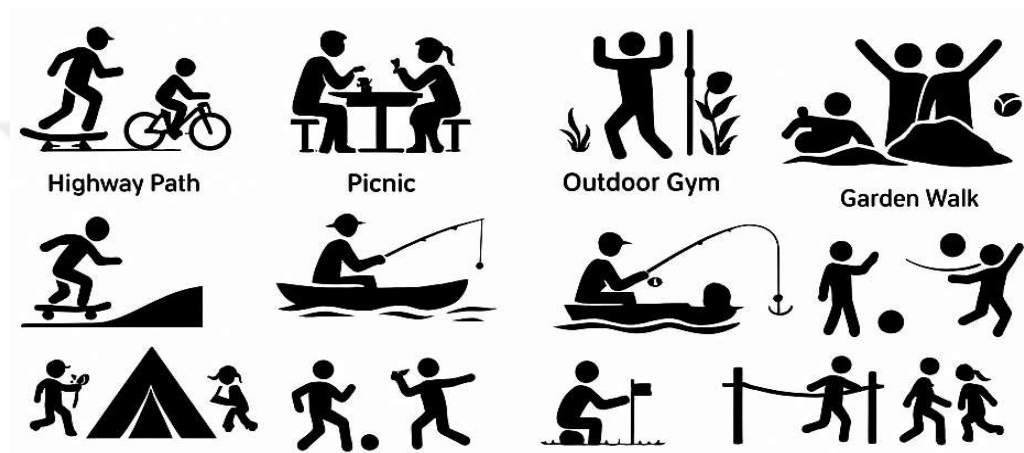
Rekreasyon, kişinin rutinden uzaklaşması, dinlenmesi, doyuma ulaşması, iyi olma hissine kavuşması, beden ve ruhun dengelenmesi, ihtiyaçların karşılanmasına yönelik serbest zamanların kullanımı olarak özetlenebilir (Çolakoğlu ve Yenel, 2003). Tüm bunların ise serbest zamanlarda tercih edilen etkinliklerle olacağı düşünülmektedir. Bu yüzden de bunlara rekreasyon adı verilmektedir. Yani serbest zaman, yaşamımızdaki zaman dilimlerinden birisi ve bu serbest zamanlarda yapılan etkinlikler de rekreasyon etkinlikleridir.

Serbest zamanını değerlendirme amacıyla olan bir birey eğlence, sağlık ya da sosyallik amacıyla bir sporla ilgilenebilir, seyahat ya da deneyim amaçlı turizm faaliyetinde bulunabilir, mutluluk ya da anlam arayışında felsefeyle ilgilenebilir, ekinliğe göre kaygı durumu, stres yönetimi ve iyi olma hali gibi ruhsal durumları psikoloji ile açıklanabilir, toplumdaki aidiyet hissi ve sosyal etkileşimleri sosyoloji ile incelenir, ihtiyaca yönelik rekreasyon alanları tasarlanması mühendislik ve mimarlık ile ilişkilendirilebilir, serbest zaman hakları ve engelleri

hukuk çerçevesinde tartışılabilir ve yasalarla belirlenebilir (Tribe, 2005). Bu örnekler ile rekreasyonun tüm alanlar ile olan ilişkisini ve çok disiplinli yapısı açıkça anlaşılabilir.

Anlaşılabacağı üzere rekreasyon, yani kişinin kendini yenilemesi ve iyi bir ruh halinde olması çeşitli etkinliklerle sağlanabilir. Bunlar gönüllü olarak tercih edilen spor aktiviteleri, sanatsal aktiviteler, sosyal aktiviteler, bilgilenme ve kültürlenme adı altındaki aktiviteler, bireysel zaman geçirme gibi akla gelebilecek her türlü şekilde değerlendirilebilecek etkinlikleri kapsar (Orel ve Yavuz, 2003).

Şekil 1.4: Rekreasyon Etkinlikleri (Görseller yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Literatürde rekreasyon için yapılan etkinliklere yönelik bazı sınıflamalar yapılmıştır. Bu sınıflamalar genel olarak; Açık ve kapalı alan, doğal ve yapay çevre, bireysel ya da sosyal, doğa ve motor tabanlı, su etkinlikleri, hava etkinlikleri, karada yapılan etkinlikler, çeşitli hobi etkinlikleri, resim, müzik, tiyatro gibi sanatsal etkinlikler, sosyal medya ve akla gelebilecek insanın kendisini iyi hissetmesini sağlayabileceği ve serbest zamanı gönüllü olarak değerlendirebileceği her şey sayılabilir (Hazar, 2014).

1.2.1. Rekreasyon Çeşitleri

Araştırmanın amacı çerçevesinde, içerdiği risk unsurları, yapıldığı ortam ve ekonomik boyutu gibi etkinliğin gerçekleşmesinde etkili olan unsurlar göz önüne alınarak yamaç paraşütü ile ilişkili olduğu düşünülen bazı rekreasyon türleri açıklanmıştır.

1.2.1.1. Açık Alan Rekreasyonu

Bireylerin açık hava ortamlarında fiziksel aktiviteler yapmak, sosyal etkileşimler kurmak ve dinlenmek gibi amaçlarla gerçekleştirdiği etkinlikleri kapsamaktadır (Tohan vd., 2024). Bu etkinlikler, insanların doğal ortamlarda (doğa yürüyüşü, açık denizde yüzme vb.) ve yapılandırılmış çevrelerde (tartan pistte yürüyüş, havuzda yüzme) açık alanlarda bulunarak hem

fiziksel hem de zihinsel rahatlamaya ulaşmalarına olanak tanır (Yuan, 2024). Açık alan ve doğal alan ayrımının en temel farkı ise, çevrenin insan etkisiyle yapılandırılmasıyla ilgilidir. Buna en basit örnek; snowboard ya da kayak sporunun insan müdahalesi ile yapılandırılmış bir pistte mi, yoksa el değmemiş (bolkar) doğal bir çevrede mi yapıldığıyla ilgilidir (Melo vd., 2020). Bu tür etkinlikler, bireylerin hem doğayla bağ kurmalarına hem de sosyal ilişkilerini güçlendirmelerine katkıda bulunurken, sağlıklı bir yaşam tarzını desteklemektedir.

Açık alan rekreasyon etkinliklerini kapalı alan rekreasyon etkinliklerinden ayıran temel fark etkinliğin içerdiği risk seviyesinden ziyade, etkinliğin bir çatı altında yani kapalı bir ortamda mı, yoksa gökyüzünün görülebildiği açık bir ortamda mı yapıldığıyla ilgilidir.

Bazı etkinlikler birden fazla rekreasyon alt sınıfına dahil gibi görünürken aslında temel tanımlar ile birbirinden ayrılabilir. Yamaç paraşütü, açık alanlarda gerçekleştirilen bir etkinlik olmasından dolayı açık alan rekreasyon etkinlikleri sınıfında yer almaktadır.

1.2.1.2. Doğa ve Macera Rekreasyonu

Açık alanlarda gerçekleştirilen, doğayla iç içe olan, fiziksel zorluklar ve tehlikeler barındıran etkinlikleri kapsamaktadır. Trekking, sörf, kaya tırmanışı ve rafting gibi aktiviteler, bu rekreasyon türüne örnek olarak verilebilir (Dudney ve Moghimehfar, 2024). Bu rekreasyon türü, katılımcılara doğanın sunduğu zengin kaynakları deneyimleme fırsatı sağlarken, aynı zamanda fiziksel ve zihinsel sınırlarını test etme imkanı da sunmaktadır. Doğa ve macera rekreasyonu, bireylerin hem fiziksel dayanıklılıklarını artırmalarına hem de doğayla bağlantı kurarak streslerini azaltmalarına yardımcı olan benzersiz bir deneyimdir (Swarbrooke, 2024).

Bir başka tanıma göre bir etkinliğin doğa sporu sayılabilmesi için, motor ya da hayvan gücünden faydalanmadan doğal yol ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi gerekir. Bu da uygun rüzgar ve termal aktivitelerin başarılı kullanımı ile sadece meteorolojik koşullardan faydalanarak yapılan yamaç paraşütü etkinliğinin bir doğa sporu sayılırken, doğanın gücünün kullanılmadığı, insan üretimi bir makinenin faydasıyla uçulabilen motorlu yamaç paraşütünün bir doğa sporu sayılmamasına sebep olmaktadır (Dinç, 2006). Bu durum, bazen bir etkinliğin macera sporu kategorisine dahil olurken doğa sporu kategorisinde yer alamayacağını göstermektedir.

Macera rekreasyonun en belirgin özelliklerinden biri, etkinlik sonuçlarının önceden belirsiz olmasıdır ve bu durum katılımcıların canlılık (uyarılmışlık) seviyelerine etki eder. Macera etkinlikleriyle uğraşan bireyler, etkinlik sonunda hedeflerine başarıyla ulaşmayı amaçlasalar da her deneyim planlandığı gibi sonuçlanmayabilir. Bir etkinliğin taşıdığı risk ve tehlike seviyesinin artması, sonuçların bilinmezliğinin de artmasını sebep olur (Dinç, 2021).

İçerdiği risk unsurları ve doğa şartlarında gerçekleşmesinden dolayı motor gücünden faydalanılmayan, single ve tandem yamaç paraşütü uçuşları ise, doğa ve macera rekreasyon etkinliklerinin her ikisine de dahil olan bir rekreasyon türüdür.

1.2.1.3. Spor Rekreasyonu

Bireylerin fiziksel sağlık kazanma, eğlenme veya sosyal etkileşimde bulunma gibi amaçlarla sportif faaliyetlere katılmalarını ifade etmektedir. Bu aktiviteler açık alanlarda yapılabileceği gibi kapalı alanlarda da yapılabilir (Ivona, 2024). Futbol oynamak gibi aktif katılım içerirken, futbol maçını izlemek gibi pasif katılımı da içermektedir. Basketbol, kayak, yüzme gibi spor içerikli tüm aktiviteler bu rekreasyon türüne örnek olarak gösterilebilir.

Spor rekreasyonu, fiziksel kondisyonu artırabileceği gibi sosyal bağların güçlenmesini ve eğlenceli vakit geçirilmesini teşvik eden etkinlikleri içermektedir. Bireylerin yaşam kalitesini artıran ve toplumsal etkileşimi destekleyen bir etkinlik türü olarak önemli bir rol oynamaktadır (Hinch ve Higham, 2024).

Yamaç paraşütü, içeriği ile bir doğa, macera, ekstrem, açık alan sporu olarak kabul görmektedir. Katılımcıları bu sporu aktif olarak icra eden, heyecan arayışındaki bireyler olabileceği gibi, pasif olarak deneyimlemeye ya da izlemeye gelen eğlenme amacı taşıyan bireyler de olabilir. Bu da yamaç paraşütü etkinliğinin spor rekreasyonu sınıfında değerlendirilmesine sebep olmaktadır.

1.2.1.4. Turizm Rekreasyonu

Dinlenme, eğlenme ve sosyalleşme gibi amaçlarla tatil ya da gezi etkinliklerine katılan bireyleri ifade etmektedir. Genellikle kültürel ve doğal turizm unsurlarını içermekte ve turistlere bulundukları yerin yerel kültürü ve doğal güzellikleriyle bağlantı kurma fırsatı sunmaktadır (Camilleri, 2024).

Bireyler belirli bir etkinliğe katılmak ya da izlemek için seyahat etmiş de olabilir, seyahat etmişken bulundukları ortamda bir etkinliğe katılmış da olabilir. Her iki durumda da rahatlama, dinlenme, eğlenme amacı taşıdığı ve içerisinde turizmin temel ögesi olan yer değiştirmeyi de barındırdığı için turizm rekreasyonu olarak değerlendirilebilir.

Turizm rekreasyonu, turistlerin tatillerini anlamlı ve keyifli hale getiren aktivitelerle ilgilidir. Yerel kültürle etkileşim, doğal ya da tarihi alanları keşfetme ve eğlenceli deneyimlere katılma gibi unsurlar, bu rekreasyon türünün önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu faaliyetler, bireylerin tatillerini hem dinlendirici hem de öğrenmeye açık bir şekilde geçirmelerini sağlayan rekreasyon etkinliği olarak değerlendirilmektedir. (Tribe, 2020).

Fethiye, yamaç paraşütü turizmi ile öne çıkan dünya çapında ünlü bir bölgedir. Bu deneyimi yaşamak yurtiçi ve yurtdışından binlerce ziyaretçi Fethiye'nin Ölüdeniz bölgesine her yıl akın etmektedir. Bu açıdan yamaç paraşütü, turizm rekreasyonu sınıfına dahil bir etkinliktir.

Yamaç paraşütü, bir etkinlik olarak rekreasyon çatısı altında kendine yer edinmiş olsa da turizm çatısı altında da oldukça yer edinmiş bir kavramdır. Bunun sebeplerini anlamak için turizm kavramına ve alt başlıklarına değinerek bu konuya açıklık getirmek hedeflenmiştir.

1.3. Turizm

Turizm, bireylerin iş, eğlence, eğitim gibi çeşitli nedenlerle yaşadıkları yerin dışına seyahat etmelerini ve bu süreçte ekonomik, kültürel ve sosyal etkileşimlere katkıda bulunmalarını ifade etmektedir (Tribe, 2020). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü ise turizmi, ekonomik, kültürel ve sosyal sonuçlar doğuran, geçici olarak bir yerden başka bir yere yapılan seyahat faaliyetleri olarak tanımlamaktadır (UNWTO, 2020).

Turizm, yalnızca fiziksel bir hareketliliği kapsamayarak, bireylerin kültürel alışveriş ve kişisel gelişim sürecine de olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, turizm faaliyetleri, ziyaret edilen yerlerin kültürlerini keşfetmek, farklı bakış açıları kazanmak ve bireylerin bilgi birikimlerini artırmak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Turizm, bireylerin dünya görüşlerini genişletirken, toplumsal ve ekonomik bağların güçlenmesine de katkı sağlamaktadır (Camilleri, 2018).

Günümüzde turizm anlayışı, geleneksel deniz, kum ve güneş gibi dinlence odaklı ya da kültür turları odaklı tatil konseptinden uzaklaşarak, daha anlamlı ve çeşitli deneyimlere odaklanan bir yapıya dönüşmüştür. İnsanlar artık heyecan verici, eğitici, eğlenceli ve farklı deneyimler sunan turizm türlerine ilgi göstermekte ve bu çerçevede yamaç paraşütü gibi macera turizmi aktiviteleri öne çıkmaktadır. Özellikle 1980'lerden itibaren bu tür etkinliklere olan ilgi büyük bir ivme kazanmıştır (Emekli ve Baykal, 2011; aktaran Koday vd., 2018).

Turistlerin tatil ve dinlenme anlayışı değişerek, eğitsel ve kişisel gelişim odaklı deneyimlere evrilmiştir. Bu değişim, turizm sektöründe faaliyet gösteren seyahat acenteleri ve organizatörleri, yenilikçi ve çeşitlendirilmiş turistik aktiviteler sunmaya teşvik etmektedir. Böylece, turizm yalnızca eğlence ve tatil amaçlı bir etkinlik olmaktan çıkmış, aynı zamanda keşif, öğrenme ve insan gelişimini bir araya getiren bütünsel bir yapı haline gelmiştir.

Yamaç paraşütü gibi aktiviteler, turistlere heyecan ve unutulmaz deneyimler sunarak bu yeni turizm anlayışının önemli bir parçası olmuştur. Bu bağlamda, yamaç paraşütü gibi etkinlikler modern turizmin değişen ihtiyaçlarına cevap veren dinamik bir alan olarak hızla büyümeye devam etmektedir.

1.3.1. Turizm Çeşitleri

Tandem yamaç paraşütü etkinliğinin gerçekleşmesinde etkili olan unsurlar göz önüne alınarak yamaç paraşütü ile ilişkili olduğu düşünülen bazı turizm türleri açıklanmıştır.

1.3.1.1. Alternatif Turizm

Geleneksel turizm anlayışına alternatif olarak çevresel ve sosyal açıdan sürdürülebilirliği önemseyen, yerel kültürlerle etkileşime, bireylerin kişisel deneyimlerine ve doğal çevrenin korunmasına önem veren bir turizm türüdür (Camilleri, 2018). Bu turizm çatısı altında gerçekleştirilen tüm etkinlikler, çevre dostu aktiviteleri içermekte, doğaya ve kültüre zarar vermeden deneyim kazanma konusuna odaklanmaktadır. Bu kapsamda kırsal turizm, ekoturizm, doğa turizmi ve kültürel turizm gibi alanlar alternatif turizm türleri arasında yer almaktadır (Sert ve Akdeniz, 2018). Bu etkinliklerde ziyaretçilere sürdürülebilir bir seyahat deneyimi sunmak, yerel topluluklara ekonomik ve sosyal katkı sağlamak önemlidir (Yozcu, 2020).

Albayrak (2013) çalışmasında, alternatif turizmde temel amacın, doğayı etkilemek değil, doğayla uyum içinde olmak ve doğaya zarar vermeden onun sunduğu kaynaklardan faydalanabilmek olduğunu ifade etmektedir. Bu yaklaşım, doğal ve kültürel mirası turizmin temel hammaddesi olarak görmekte ve bu değerlerin korunmasını sağlayarak sürdürülebilir olmasını hedeflemektedir. Turizm aktiviteleri ile çevresel uyumun sağlanması, turizmin ekonomik etkilerinden uzun süre faydalanılmasını sağlayacaktır. Bu durum doğal kaynakların korunmasına ve turizm faaliyetlerinin gelecekte de sürdürülebilir olmasına olanak tanımaktadır.

Alternatif turizmi oluşturan turizm türleri arasında kayak turizmi, yayla turizmi, inanç turizmi, kültür turizmi, tarih turizmi, sağlık turizmi, dağ ve av turizmi gibi seçenekler bulunmaktadır. Bu turizm türlerinin isimlerinden de anlaşılacağı üzere, tamamı doğal, coğrafi, tarihi ve kültürel değerler üzerine inşa edilmiş aktiviteleri kapsamaktadır (Albayrak, 2013). Bu sebeple Fethiye’de gerçekleştirilen yamaç paraşütü etkinliği de çevre dostu, sürdürülebilir, özgün bir deneyim sunması ve doğal bir ortamda gerçekleşmesi ile alternatif turizm kapsamına dahil olmaktadır.

1.3.1.2. Özel İlgi Turizmi

Bireylerin belirli bir hobi, ilgi alanı ya da belirli bir tema etrafında odaklandıkları, kişiselleştirilmiş ve derinlemesine deneyimler sunan bir seyahat türüdür. Bu turizm türü genellikle sanat, spor, doğa gözlemi, kültürel miras veya sağlığa yönelik etkinlikler etrafında şekillenmektedir (Tbauer, 2006).

Kayak, yamaç paraşütü gibi macera sporları, gastronomi, fotoğrafçılık, kuş gözlemi, doğa yürüyüşleri gibi etkinlikler özel ilgi turizmi kapsamında değerlendirilir. Bu seyahatler, turistlerin spesifik ilgi alanlarına ve bireysel tercihlerine göre planlanır ve katılımcılara bilgi edinme fırsatı, bireysel tatmin ve eğlence imkanları sunmaktadır (Buhalis, 2018).

Özel ilgi turizmi, turistlerin belirli bir etkinliği ya da ilgisini çeken bir temayı keşfetmek, öğrenmek, deneyimlemek amacıyla seyahat ettiği, standart turist deneyimlerinden farklı olarak birey için daha derin bir anlam ve değer taşıyan tematik bir turizm biçimi olarak dikkat çekmektedir. Bu yaklaşım, katılımcılara hem eğlenceli hem de öğrenme odaklı bir deneyim yaşama imkanı sunmaktadır (Zengin ve Şen, 2023).

Yamaç paraşütü etkinliği bireylerin özel ilgi alanlarına hitap ederek destinasyonu ziyaret etmelerine sebep olabilir. Tanımlarla örtüşecek şekilde bu bölgedeki yamaç paraşütü etkinliği manzarası, yüksekliği, ünü ile bireye farklı bir deneyim sunmakta ve cazibe merkezi olarak dikkat çekmektedir. Turistler yamaç paraşütü yapmak için dünyanın farklı bölgelerinden bölgeyi ziyaret etmektedir.

1.3.1.3. Doğa ve Macera Turizmi

Doğayla iç içe gerçekleştirilen, belirli bir seviyede risk içeren, katılımcıların fiziksel sınırlarını test ettiği aktiviteleri kapsayan bir turizm türüdür. Dağcılık, rafting, trekking ve yamaç paraşütü gibi etkinlikler macera turizmi içerisinde yer alan etkinliklere birer örnektir (Buckley, 2019).

Macera turizmi etkinlikleri, risk seviyelerine göre kolay ve zorlu macera olmak üzere iki ana kategoride değerlendirilir. Kolay macera turizmi, genellikle başlangıç seviyesindeki katılımcılara hitap eden ve düşük risk içeren etkinlikleri kapsarken, zorlu macera turizmi ise belirli bir yeterlilik gerektiren ve daha yüksek risk barındıran etkinlikleri içerir. Kuş gözlemciliği, kampçılık, kolay rotalardan oluşan doğa yürüyüşleri ve sakin sularda kano yapmak gibi etkinlikler kolay macera turizmi kapsamında değerlendirilirken, mağaracılık, snowboard, kaya tırmanışı, sörf gibi aktiviteler daha çok zorlu macera turizmi kategorisine girer (Swarbrooke vd., 2003)

Adventure Travel Trade Association (2019), macera turizmini “doğa temelli aktivitelerin kültürel ve fiziksel zorluklarla birleştirildiği, katılımcılara sıra dışı deneyimler sunan” bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Bu etkinlikler, doğayla bağ kurmayı ve bireylerin kendilerini keşfetmelerini teşvik etme özelliği taşımakta, katılımcılara yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda zihinsel yenilenme ve özgüven kazandırmaktadır.

Macera turizmi, heyecan ve risk unsurlarını doğa etkileşimiyle birleştirerek, bireylere unutulmaz deneyimler sunar. Doğanın sunduğu zorluklar ve güzellikler arasında gerçekleşen bu deneyimler, turistlere hem macera hem de anlamlı bir yenilenme süreci sunmaktadır. Ayrıca, bu turizm çeşidi, ekolojik farkındalık yaratarak doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunurken, bölge ekonomisine de önemli faydalar sağlamaktadır. Bu özelliği ile de macera rekreasyonunun birey üzerindeki manevi katkılara odaklanmasından söz edebilirken, macera turizminin ise ekonomi özelliği ile farklılaşması söz konusudur (Swarbrooke, 2024).

Yamaç paraşütü, içerdiği risk ve heyecan unsurları ile, sürdürülebilir ve özgün bir deneyimi doğa şartlarında sunabiliyor olmasından dolayı doğa ve macera turizminin kapsamında yer almaktadır.

1.3.1.4. Spor Turizmi

Bireylerin herhangi bir spor etkinliğine katılmak ya da bu spor etkinlikleri izlemek amacıyla gerçekleştirdikleri seyahatleri ifade etmektedir. Olimpiyatlar, futbol turnuvaları, spor organizasyonları gibi etkinlikler, spor turizminin en belirgin örneklerindendir (Gibson, 2018). Bu turizm türü, sporun bireyler üzerindeki kültürel ve ekonomik etkileriyle birleşen bir seyahat biçimi olarak tanımlanır. Yerel ve uluslararası platformda önemli bir role sahip olan spor turizmi, ekonomik hareketlilik, kültürel alışveriş ve sosyal bağlar açısından değer taşımaktadır (Hinch ve Higham, 2005).

Spor turizmi, rekabetçi spor etkinliklerine aktif olarak katılım sağlamak ya da sadece pasif izleyici olarak etkinliği deneyimlemek amacıyla gerçekleştirilen tüm seyahatleri kapsamaktadır. Bu seyahatler, bireylerin spora olan ilgisini desteklerken aynı zamanda farklı kültürleri tanımalarına ve yeni deneyimler kazanmalarına olanak tanıyarak turizm temel bileşenlerinden birini yerine getirmiş olur. Spor turizmi, katılımcılar ve izleyiciler için unutulmaz bir deneyim sunan ve turizmin çeşitlenmesine katkıda bulunan bir alan olarak öne çıkmaktadır (Weed ve Bull, 2020).

Fethiye'deki yamaç paraşütü etkinlikleri uluslararası festival ve yarışmalara da ev sahipliği yapmaktadır. Bu süreçlerde farklı kültürlerden bu destinasyonu ziyaret eden katılımcılar arasında aktif uçucular olduğu gibi, şenliği yaşamak için orada bulunan pasif katılımcılar da yer almaktadır. Bu durum, destinasyonda yamaç paraşütü sporuna yönelik bir turizm hareketliliğine sebep olmaktadır. Yerel halk, ekipman kiralama, rehberlik hizmetleri, restoran ve konaklama olanakları gibi imkanlar sunarak turistlerden ekonomik fayda sağlamaktadır.

1.3.1.5. Rekreatyonel Turizm

İş hayatının stresleri ve günlük yaşamın monotonluğundan uzaklaşmak isteyen bireylerin dinlenme, rahatlama, eğlenme ve yenilenme amacıyla gerçekleştirdiği seyahatleri kapsayan bir turizm türüdür. Bu etkinlikler doğayla iç içe olabileceği gibi kapalı bir ortamda da gerçekleşebilir. Bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlıklarını iyileştirmek söz konusudur (Kılıçarslan ve Yozukmaz, 2022). Kaçış, tazelenme, yenilenme, rahatlama, öğrenme, eğlenme gibi amaçlarla gerçekleştirilen bu seyahatler, spa tatilleri, kamp aktiviteleri, tema parkları ve doğa yürüyüşleri gibi çok çeşitli aktiviteleri içeren etkinlikleri kapsamaktadır. Bireyler aktif ya da pasif katılımcı olarak yer alabilirler (Ay ve Güzel, 2021).

Rekreatyonel turizm, günlük yaşamın yoruculuğundan, stresli iş vakitlerinden, ailevi sorumluluklardan kaçış ile, fiziksel ve ruhsal rahatlama arayışı içinde olan katılımcılara hitap eden bir deneyim sunmaktadır. Bu yönüyle bireylerin yaşam kalitesini artıran bir araç ve sürdürülebilir turizmin bir parçası olarak dikkat çekmektedir (Tribe, 2020).

Yamaç paraşütü gibi etkinlikler hali hazırda birçok rekreatyon çeşidi altında yer almaktadır. Konaklama, seyahat, deneyim gibi unsurlar ile bu etkinlikler uğruna gerçekleştirilen yer değiştirme, rahatlama ve ekonomi harcamaları, bu unsurları rekreatyonel turizm adı altında inceleme gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır.

1.3.2. Turizmin Ekonomiye Katkıları

Turizmin bir bölgedeki en önemli katkıları, turizmin geliştiği bölgede iç ve dış ticaretin canlanması, ulaşımın canlanması, haberleşme olanaklarının artması, altyapı olanaklarının artması gibi diğer sektörlerin gelişimi ile ülke ekonomisinin büyük ölçüde bunlardan olumlu etkilenmesi, ayrıca bölgeler ve ülkeler arasında kültür alışverişi sağlanması ile insanların birbirine yakınlaşması sayılabilir (Emir, 2015).

Turizm, döviz kazandırma potansiyeli ile ülkelerin ekonomilerine önemli katkılar sağlayan başlıca kaynaklardan biri olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası ticarette, turizm sektörü birçok gelişmekte olan ülke için temel gelir kaynağı olmanın yanı sıra güçlü bir ekonomik aktör olarak öne çıkar. Ekonomik bağımsızlık açısından, turizmin pozitif etkileri bu sektörün hedefleri ve elde ettiği gelirlerle yakından ilişkili olup, sektörün büyümesiyle birlikte bu etkiler daha da güçlenmektedir (Toprak, 2024).

Turizm sektörü, diğer tüm endüstrilerle yakın bir etkileşim içinde olup, elde edilen gelirler sayesinde mal ve hizmetlerin tüketimini ve ihracatını desteklemektedir. Örneğin, bir turist bir ülkeye yaptığı ziyaret sırasında gerçekleştirdiği harcamalar yalnızca turizm sektörüyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda farklı sektörlerde de ekonomik hareketlilik

sağlamaktadır. Bu bağlamda, turizm harcamalarının çarpan etkisi, turizm sektörü dışındaki alanlarda da geniş kapsamlı bir ekonomik katkı yaratmaktadır. Turizmin ekonomik etkileri, gelir artışı, istihdam sağlama, bölgesel kalkınma ve altyapı gelişimi gibi çeşitli alanlarda belirgin hale gelmektedir. Yabancı turistlerin ülke içerisinde gerçekleştirdikleri harcamalar, döviz girdisi sağlayarak ödemeler dengesine olumlu katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, turizmin diğer sektörlerle olan etkileşimi, inşaat, tarım, sanayi ve hizmetler gibi birçok alanda ekonomik canlanmayı teşvik etmektedir. Bu süreç, turizmin çarpan etkisi olarak bilinen ve ekonomide geniş çaplı gelir artışını tetikleyen bir mekanizma ile sonuçlanmaktadır (Tuban, 2019).

Turizm bölgelerinde artan iş olanakları, istihdam oranını yükselterek bu bölgelerde dengeli bir ekonomik kalkınmayı desteklemektedir. Özellikle, daha az gelişmiş bölgelerde gerçekleştirilen turizm yatırımları, ekonomik canlanmayı teşvik etmekte ve bölge halkına yeni istihdam fırsatları sunmaktadır. Bu süreç, sadece bireylerin ekonomik durumunu iyileştirmekle kalmayıp, aynı zamanda yerel gelir dağılımına da olumlu katkılar sağlamaktadır.

Turizm talebini karşılamak amacıyla işletmelerin yeni yatırımlar gerçekleştirmesi ve politika geliştirmesi, bu sektörü doğası gereği emek yoğun bir alan haline getirmektedir. Bu durum, sektörün büyümesine katkı sağlayarak iş imkânlarını artırmakta ve ülke genelinde ekonomik kalkınmaya olumlu bir şekilde etki etmektedir (Yeşiltaş ve Öztürk, 2008).

Turizmin ekonomik etkilerinden biri olan iş gücü artışı, insanların yaşam standartlarını yükseltir ve yerel ekonomilere katkı sağlar. Bu bağlamda, turizm sektöründe yaratılan istihdam türleri, ekonomik yapının şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu istihdam türleri; doğrudan, dolaylı ve uyarılmış istihdam olarak sınıflandırılmaktadır (Durgun, 2006).

Doğrudan istihdam, turizm sektörü bünyesinde turistik talepleri doğrudan karşılayan iş olanaklarını ifade eder. Yiyecek-içecek hizmetleri, ulaştırma, seyahat acenteleri, konaklama ve benzeri alanlarda oluşan iş fırsatları, doğrudan istihdam kapsamına girmektedir. Örneğin, bir otel personeli ya da bir restoran çalışanı, doğrudan istihdamın bir parçasıdır.

Dolaylı istihdam, turizm sektöründe doğrudan faaliyet göstermeyen ancak turizmden elde edilen gelirler sayesinde ortaya çıkan harcamalarla ilişkilidir. Örneğin, turizm açısından yoğun bir şehirde, bir otelin kapasitesini artırmak için inşa edilen ek binada çalışan işçiler ya da otel ekipmanlarını üreten fabrikalarda çalışanlar dolaylı istihdama dahildir.

Uyarılmış istihdam, doğrudan ve dolaylı istihdam yoluyla elde edilen gelirlerin yeniden ekonomiye harcanması sonucu ortaya çıkan iş imkanlarıdır. Turizm faaliyetleri sonucunda ekonomik gelirleri artan bireylerin, bu gelirlerini farklı sektörlerde harcamasıyla yeni istihdam alanları oluşur. Bu süreçte, turizmin çarpan etkisi önemli bir rol oynar ve uyarılmış istihdamın ekonomiye katkısını artırır.

1.3.2.1. Yamaç Paraşütünün Turizm Sektöründeki Rolü

Türkiye'nin yamaç paraşütü turizmine uygun zengin doğal alanları, bu etkinliği yalnızca bir spor değil, aynı zamanda kültürel ve turistik bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Bu kapsamda, yamaç paraşütü turizmi hem doğa harikalarının tanıtılmasına katkı sağlamakta hem de ülkenin turizm potansiyelini çeşitlendiren önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Son yıllarda popülerlik kazanan yamaç paraşütü turizmi, özel ilgi turizmi, macera turizmi, alternatif turizm gibi birçok turizm çeşidi kapsamında değerlendirilebilecek bir etkinlik olarak öne çıkmaktadır. Bu turizm çeşitleri, genellikle fiziksel coğrafya özellikleriyle yakından ilişkili olup, belirli doğal güzelliklerin ve özgün coğrafi alanların değerlendirilmesini içermektedir. Türkiye, sahip olduğu zengin fiziki coğrafya özellikleri sayesinde, birçok şehirde yamaç paraşütü turizmine uygun alanlar sunmaktadır (Özşahin ve Kaymaz, 2018). Bu şehirlerden bazıları aşağıdaki Şekil 1.5'te işaretlenmiştir (Paragliding Map, 2024).

Şekil 1.5: Türkiye Yamaç Paraşütü Haritası (Paragliding Map, 2024)

Türkiye'de birçok bölge yamaç paraşütü için uygun koşullar sunsa da, ülkedeki en popüler uçuş alanları Tablo 1.1'de sunulmuştur (Paragliding Map, 2024; Hopi, 2024; Coral Tatil, 2024; Spor Sepeti, 2024; Bilet Dükkanı, 2024). Bu uçuş pistleri arasında öne çıkan Babadağ, Muğla'nın Fethiye ilçesinde yer almakta olup, Mavi Lagün ve Belcekız Plajı manzarası eşliğinde Ölüdeniz üzerinde benzersiz bir uçuş deneyimi sunmaktadır. Türkiye'nin en popüler yamaç paraşütü merkezi olan Ölüdeniz, uluslararası alanda da tanınırlığa sahiptir.

Tablo 1.1: Türkiye'deki Popüler Yamaç Paraşütü Destinasyonları (Paragliding Map, 2024; Hopi, 2024; Coral Tatil, 2024; Spor Sepeti, 2024; Bilet Dükkanı, 2024)

Babadağ Fethiye / Muğla	Kumludoruk - Ayaş / Ankara
Kaş - Alanya - Tahtalı / Antalya	Ali Dağı Talas / Kayseri

Pamukkale / Denizli	Menekşe Tepesi / Adana
Uzungöl / Trabzon	Munzur Dağları / Erzincan
Serdivan / Sakarya	Bozdağ / İzmir
Ormanlı - Çatalca / İstanbul	C Tepesi İnönü / Eskişehir
Uçmakdere / Tekirdağ	Boztepe / Ordu
Kartepe / Kocaeli	Hazarbaba / Elazığ

İnternet taramaları ve farklı ülkelerden yapılan analizlere göre Muğla'nın Fethiye ilçesinde bulunan Babadağ, dünya çapında en prestijli yamaç paraşütü uçuş destinasyonları arasında ilk sıralarda yer almakta ve yamaç paraşütü turizmi açısından uluslararası bir cazibe merkezi olarak öne çıkmaktadır. Bu uçuş alanları Tablo 1.2'de sunulmuştur (Paragliding Map, 2024; Dream Adventures, 2024; Global Rescue, 2024; Paragliding.me, 2024). Bu durumun temel nedenleri arasında, Babadağ'ın deniz seviyesinden (0 metreden) 1965 metreye kadar yükselen rakımıyla uzun süreli uçuş imkânı sunması, benzersiz bir manzara eşliğinde deniz üzerinde uçuş yapılabilmesi, turistik bir bölgede yer alması ve yılın büyük bir bölümünde uygun hava koşullarına sahip olması bulunmaktadır (Fethiye Kaymakamlığı, 2024).

Tablo 1.2: Dünyadaki Popüler Yamaç Paraşütü Destinasyonları (Paragliding Map, 2024; Dream Adventures, 2024; Global Rescue, 2024; Paragliding.me, 2024)

Mont Blanc, Chamonix - Annecy - Treh - Dune du Pyla / France	Tegelberg, Germany
Babadag (Olüdeniz), Turkey	Algodonales, Spain
Interlaken, Switzerland	Queenstown, New Zealand
Rio de Janeiro, Brazil	Pokhara, Nepal
Antsirabe, Madagascar	Bir Billing - Mussoorie / India

1.3.2.2. Uluslararası Popüler Bir Yamaç Paraşütü Destinasyonu: Babadağ

Yamaç paraşütü eğitmenleri ve sporcuları açısından Babadağ'ın sunduğu en büyük avantaj, yüksek bir irtifa ile deniz üzerinde uçuş yapmaya olanak tanınmasıdır. Bu özellik, yamaç paraşütü eğitimlerinde zorunlu olan S.I.V. (Simulation d'Incident en Vol), yani acil durum manevralarının güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. S.I.V. kısaca, yamaç paraşütü uçuşlarında meydana gelebilecek istenmeyen ve riskli durumların simülasyonudur. Pilot, bilinçli olarak yamaç paraşütünün uçuş özelliğini, tamamen ya da kısmen kaybetmesini sağlar. Ve kendisini bu zor durum içerisinde kurtarmaya çalışır. Bu eğitim, pilotları olası acil durumlara, paraşüt kapanmalarına ve diğer tehlikeli durumlara karşı hazırlar. Ayrıca, uçuş

sırasında küçük hataların büyük sorunlara dönüşmesini önlemeye yönelik kritik bir güvenlik önlemidir. S.I.V., pilotlara bu tür durumlarla nasıl başa çıkacaklarını öğretirken, aynı zamanda özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olur. Suyun üzerinde yapılması gereken bu eğitimler için yeterli yükseklik sunan Babadağ, aynı zamanda suya iniş yapan pilotları almak üzere denizde hazır bekleyen tekneler sayesinde ek bir güvenlik sağlamaktadır (Türk Hava Kurumu [THK], 1996).

Bunların yanı sıra, Babadağ, akrobasi dalında kendini geliştirmek isteyen amatör sporcular ve profesyonel akrobasi pilotları için de önemli bir antrenman alanı sunmaktadır. Akrobasi pilotları kendilerini geliştirmek ve yeni manevralar öğrenebilmek için kullandıkları yamaç paraşütlerinin ve kendilerinin sınırlarını zorlayan sporculardır. Bu denemeler sonucunda yedek paraşüt kullanma ihtimallerini yükselir. Böyle bir durum yaşandığında ise pilot, sakatlanma riskini en aza indirerek denize iniş yapabilmektedir. Bölgenin sunduğu elverişli yükseklik, güvenlik önlemleri ve uçuş koşulları, Babadağ'ı, eğitimcilerden yeni başlayan sporculara, amatörlerden profesyonellere kadar geniş bir yamaç paraşütü kitlesi için cazip bir merkez haline getirmektedir. Ölüdeniz'in eşsiz manzarasıyla birleşen bu avantajlar, Babadağ'ın uluslararası alanda tanınan ve tercih edilen bir uçuş noktası olmasını sağlamaktadır.

Bu tür faaliyetler, özellikle doğa veya macera tutkunlarının büyük ilgisini çekmekte ve onların sıklıkla tercih ettiği destinasyonlar arasında yer almaktadır. Yapılan turizm yatırımlarıyla, bu doğal güzelliklerin turizme kazandırılması sağlanmakta ve ziyaretçilere eşsiz bir deneyim ile unutulmaz bir görsel şölen sunulmaktadır. Bu durum, hem turistlerin yaşamları boyunca hatırlayacakları bir anı oluşturmalarını hem de bu bölgelerin turistik değerinin artmasını mümkün kılmaktadır.

Babadağ'ın dünya çapında tanınır olmasının sebeplerinden biri de bu bölgede düzenlenen uluslararası etkinliklerdir. 2000 yılından bu yana düzenlenen Uluslararası Ölüdeniz Hava Oyunları Festivali ve 2022 yılında başlatılan Yamaç Paraşütü Dünya Akrobasi Kupası gibi etkinlikler, bölgeye olan ilgiyi her geçen yıl artırmıştır. Bu etkinlikler, Ölüdeniz'in ulusal ve uluslararası profilini yükselterek Babadağ'ın, hava sporları açısından dünya çapında tanınan bir merkez haline gelmesine katkı sağlamıştır. (Yazgeç ve Ardahan, 2025).

Bu etkinlikler kapsamında 2020 ve 2024 yılları arasında gerçekleştirilen yamaç paraşütü uçuşları, single ve tandem uçuş sayıları ile yıllık toplam olarak Tablo 1.3'te verilmiştir (Yazgeç ve Ardahan, 2025). Buna göre, 2023 yılında Babadağ'dan toplam 233.314 uçuş gerçekleştirilmiş ve bu uçuşlar bölge ekonomisine önemli bir gelir kazandırmıştır. 2024 yılı verilerine göre ise Kasım ayına kadar toplam 174.866 uçuş gerçekleştirilmiştir. Bu uçuşların 6.965'i Uluslararası Hava Oyunları ve Dünya Akrobasi Kupası dahilindeki etkinlikler

kapsamında gerçekleşmiştir. Yazgeç ve Ardahan (2025)'in çalışmalarında belirtmiş olduğu gibi Babadağ'ın tanıtımında ve başarısında, uluslararası etkinlik ve yarışmaların da etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 1.3: 2020-2024 Yılları Arası Babadağ Yamaç Paraşütü Uçuş Sayıları (Yazgeç ve Ardahan, 2025)

Yıl	Tandem Uçuş	Single Uçuş	Hava Oyunları Uçuş	Toplam Uçuş
2020	63.481	10.766	Yapılmadı	74.247
2021	124.158	38.185	4.830	167.173
2022	115.144	73.230	7.650	198.724
2023	149.890	81.215	2.209	233.314
2024*	115.916	51.985	6.965	174.866

*2024 yılı verileri Ocak – Ekim arasındaki verilerdir.

Fethiye'nin turizm ekonomisinde kritik bir rol oynayan Babadağ'da gerçekleştirilen yamaç paraşütü uçuşları, bölgeye doğrudan ve dolaylı ekonomik katkılar sağlamaktadır. Tablo 1.4'te yer alan 2024 yılı verilerine göre (Yazgeç ve Ardahan, 2025), gerçekleşen 115.916 tandem uçuştan elde edilen doğrudan gelir 15 milyon dolara ulaşmıştır. Bu gelir, sadece yamaç paraşütü etkinlikleriyle sınırlı kalmayarak konaklama, restoran ve ulaşım gibi diğer sektörlerde çarpan etkisi yaratarak bölgedeki ekonomik hareketliliği artırmıştır (Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası [FTSO], 2023).

Tablo 1.4: 2020-2024 Yılları Arası Babadağ Tandem Yamaç Paraşütü Uçuş Gelirleri (Yazgeç ve Ardahan, 2025)

Yıl	Tandem Uçuş Sayısı	Uçuş Ücreti (USD)	Toplam Gelir (USD)
2020	63.481	64,19	4.075.845,39
2021	124.158	84,17	10.450.378,86
2022	115.144	102,61	11.814.925,84
2023	149.890	84,03	12.595.256,70
2024*	115.916	130,49	15.125.878,84

*Not: 2024 yılı verileri Ocak-Ekim dönemini kapsamaktadır.

Babadağ, eşsiz coğrafi özellikleri, uluslararası düzeydeki etkinlikleri ve güçlü altyapısıyla macera turizmi sektöründe öncü bir marka konumundadır. Sadece Fethiye'nin değil, Türkiye'nin genel turizm stratejisinde de önemli bir yere sahip olan bu bölgenin başarısının devamlılığı, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutların dengeli bir şekilde

yönetilmesine bağlıdır. Bu başarıyı sürdürülebilir kılmak, Babadağ'ı hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bir turizm simgesi olarak daha da güçlendirecektir.

Bireyleri tandem yamaç paraşütü uçuşuna motive eden faktörleri, uçuş kaygılarını ve ödamonik iyi oluş düzeylerini anlamaya çalışmadan önce yamaç paraşütü sporuna ilişkin kavramları, yamaç paraşütü özelliklerini ve bu sporun katılımcılarını anlamak faydalı olacaktır.

1.4. Yamaç Paraşütü

Yamaç paraşütü sporu, diğer hava sporlarına kıyasla hafif ve taşınabilir yapısı, kısa süreli başlangıç eğitimleriyle yeni başlayan sporculara kolay erişim sağlaması ve hava sporları arasında düşük maliyetli olması gibi özellikleriyle öne çıkmaktadır. Bu spor, gerçekleştirilebilmesi için gerekli koşulların ulaşılabilir olması ve doğa ile uyum içinde bir deneyim sunması sayesinde hem profesyonel hem de amatör sporcular için geniş bir kitleye hitap etmektedir. Ayrıca, sunduğu adrenalin dolu deneyim, yamaç paraşütünü hem ülkemizde hem de dünyada hızla gelişen ve popülerlik kazanan bir hava sporu haline getirmiştir. Bu yönleriyle yamaç paraşütü, macera arayanlar ve doğayla iç içe bir spor yapmak isteyenler için cazip bir seçenek olarak görülmektedir. Yamaç paraşütü, single (tek) ve tandem (ikili) olarak yapılabilmesi mümkün olan bir etkinliktir.

Yamaç paraşütü, sabit bir aerodinamik yapıya sahip olmayan, kumaştan üretilmiş, elde ya da sırt çantasında taşınabilir, tepeden koşarak ya da yerden vinç yardımıyla havalanabilen, motor gücü olmaksızın hava akımlarıyla uçabilen ve süzulebilen hafif bir hava aracı olarak tanımlanmaktadır. Pilot, kubbeye (paraşüte) bağlı kontrol iplerini kullanarak yönlendirme yapabilir, bu sayede yükselen hava akımlarını kullanarak uçuş süresini ve irtifasını artırabilir. İniş esnasında ise pilot, bacak gücünü kullanarak yere güvenle inebilmektedir (Türk Hava Kurumu [THK], 2010).

Karmaşık ve özenli tasarım süreçlerinin bir sonucu olarak üretilen bu araçlar, hafifliği, doğa ile uyumu ve uygun maliyeti sayesinde dünyada giderek daha fazla tercih edilmekte ve yaygınlaşmaktadır.

Şekil 1.6: Single (Tekli) ve Tandem (İkili) Yamaç Paraşütü (Görseller yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Tandem yamaç paraşütü, yolcu ve pilotun ayrı kuşam tertibatlarına sahip olduğu, ağırlık limitleri ve uçuş aerodinamikleri özel olarak tasarlanmış bir tür yamaç paraşütüdür. Bu modeller, iki kişilik uçuşlarda güvenli ve dengeli bir deneyim sunmak için geliştirilmiştir (Franke vd., 1991). Tandem yamaç paraşütlerinde, pilot ve yolcu, terazi denilen bir ara bağ yardımı ile hem birbirlerine hem de birlikte kanada bağlanarak uçuşu gerçekleştirirler. Bu bağlantı, pilotun arkada ve yolcunun önde olması koşulu ile sağlanır. Yolcunun yamaç paraşütü konusunda bilgi sahibi olması gerekmez. Kontrol tamamen arka tarafta oturan pilotlardır. Bu tip uçuşlar, eğitim amaçlı yapılabileceği gibi, bireylere uçuş deneyimi yaşatmak için eğlence amaçlı da yapılabilir. Çalışma, yamaç paraşütü uçuşunu tandem yolcu olarak deneyimlemek isteyen turistler üzerine odaklanmaktadır.

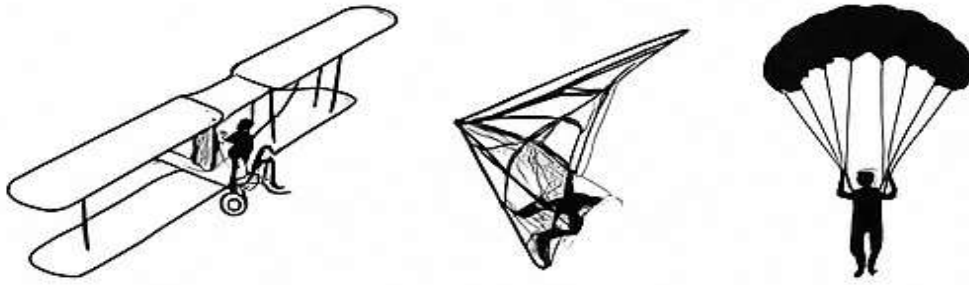
1.4.1. Yamaç Paraşütü Tarihi

1940'lı yıllarda başarılı ilk uçuşları ile tanınan Wright Kardeşler, birkaç perde kumaşını birleştirerek yaptıkları bir uçurtma ile havacılık alanında yeni bir dönemin başlamasına sebep olmuşlardır. Denemeler sonucu, esnek yapıya sahip kanat profilleri üzerinde araştırmalar yapılmaya başlanmış ve 1948 yılında basit yelken kanatlar geliştirilmiştir. Bu süreçte kanatların araba, bot veya insan yardımıyla bir uçurtma gibi yerden havalandırılması önemli bir ilerleme olarak kabul edilmiştir.

1961 yılından itibaren rüzgârla şişebilen ve süzülerek uçabilen paraşütler tasarlanmaya başlanmış, 1968 yılında ise koşarak ya da ayakta kalkış yöntemlerine ilişkin makale ve el kitapları yayınlanmıştır. Ancak, yamaçtan düzenli kalkışlar 1980'lere kadar gerçekleştirilememiştir (THK, 2022).

Yamaç paraşütü sporu, Türkiye'de ilk kez 1985 yılında serbest atlayış paraşütleri kullanılarak yamaçtan koşularak yapılmıştır. Daha geniş bir kitle tarafından ise 1988 yılından itibaren yamaç paraşütü uçuşları gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu spor, 1990'ların başında Fethiye-Ölüdeniz bölgesindeki Babadağ'ın yabancı pilotlar tarafından keşfiyle dünya çapında tanınmıştır. Türkiye'de ilk olarak üniversitelerin paraşüt kulüplerinde aktif şekilde uygulanmaya başlanmıştır (Özgülbaş, 2000).

Şekil 1.7: Sportif Havacılığın Gelişimi (Görseller yapay zeka ile oluşturulmuştur)

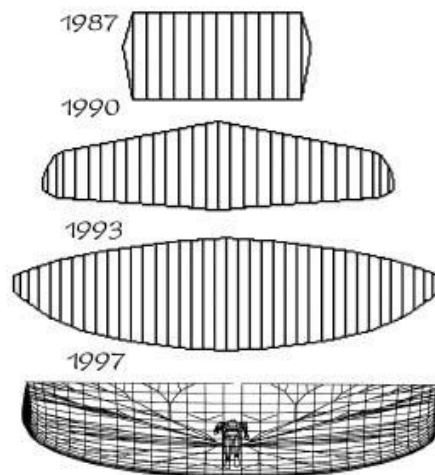

Türk Hava Kurumu, 1995 yılında yamaç paraşütünü faaliyet alanları arasına dahil ederek sporu daha yaygın hale getirmiştir (Pirselimoğlu ve Demirel, 2015). Ayrıca, 1997 yılında Türk Hava Kurumu'nun organize ettiği 1. Dünya Hava Oyunları, Türkiye'de yamaç paraşütü sporunun tanıtılması ve gelişmesi açısından önemli bir adım olmuştur. Bu organizasyon kapsamında Dünya Yamaç Paraşütü Şampiyonası da düzenlenmiştir (Adıgüzel, 2019). Türkiye'nin en bilinen uçuş noktalarından biri ise Babadağ-Fethiye olarak öne çıkmaya başlamıştır.

1.4.2. Yamaç Paraşütü Özellikleri

İlk yamaç paraşütleri, uçaklardan yapılan serbest atlayış paraşütlerinin açılma sırasında maruz kaldıkları basınca dayanacak şekilde tasarlanmıştır. Ancak, ilerleyen zamanlarda bu dayanıklılığın yamaç paraşütleri için gerekli olmadığı anlaşılmış ve kubbeler hava geçirmez kumaşlardan üretilmeye başlanmıştır. Bu üretim süreci, serbest atlayış paraşütlerinden oldukça farklı bir yapıya sahip yamaç paraşütlerinin ortaya çıkmasını sağlamış ve bu alanda önemli bir gelişim yaşanmıştır. Yıllar içinde bu kanopiler, karmaşık iç yapılara sahip, hafif ve kolay yönlendirilebilen kanatlara dönüşmüştür (Hevesi, 2009; THK, 2022).

Şekil 1.8: Yamaç Paraşütü Kanadının Gelişim Evreleri (<https://ankahavacilik.net/yamac-parasutu-tarihsel-gelisim/>)

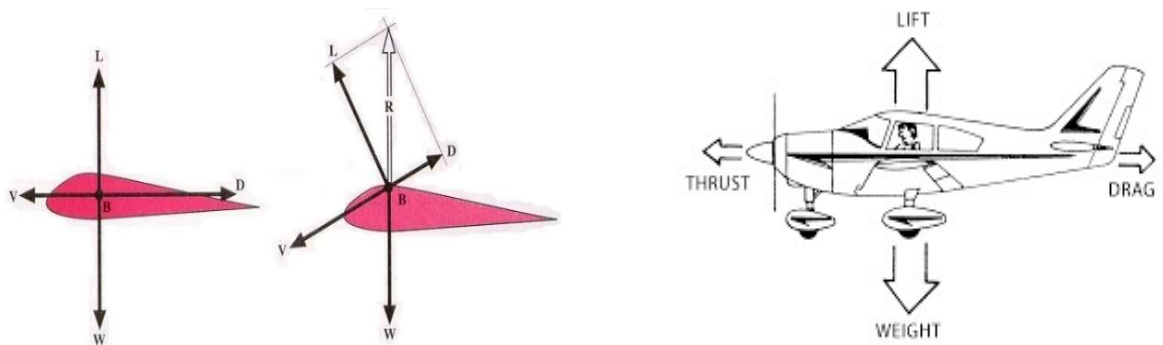
Tasarımda yapılan bu değişim ile yamaç paraşütleri, aşağı yönlü süzülme özelliğinin yanı sıra pilotun becerisi ile hava akımlarını kullanarak yükselme imkanı da kazanmıştır. Böylece yamaç paraşütleri seyahat edebilme ve kilometrelerce yol kat edebilme özelliği ile çok hafif hava aracı olarak tanımlanmış ve serbest paraşütten ayrılmıştır. Bu sebeple paraşüt yapan kişilere paraşütçü denirken, yamaç paraşütü yapan kişilere pilot denmektedir (Özgülbaş, 2000). Bu tabirin sebebi, yönlendirilerek seyahat edebilen bir hava aracının kullanılıyor olmasından kaynaklıdır. Ayrıca paraşütçüler için bir atlayış söz konusuyken, yamaç paraşütleri için uçuş tabiri kullanılmaktadır. Zira bir yamaç paraşütü pilotunun bir yerden atlaması değil, hava aracı gibi koşarak hız kazanması ve belirli bir hıza ulaştığında uçuşa başlamak suretiyle havalanması söz konusudur.

1.4.3. Yamaç Paraşütü Uçuş Prensibi

Yamaç paraşütü, akışkanlar dinamiğini açıklayan aerodinamik prensiplerden faydalanarak uçan bir hava aracıdır. Aerodinami, su ve hava gibi akışkanların hareket prensiplerini ve bu akışkanlar içerisindeki nesnelere etki eden kuvvetleri inceleyen bir bilim dalıdır. Yamaç paraşütü, tasarımı gereği hava gibi bir akışkan (rüzgar) ile karşılaşmasıyla oluşan kaldırma kuvveti, yer yüzü şekilleri ve meteorolojik etkenlerle oluşan, farklı yönlerde hareket eden hava akımları ve pilotun kumandalar yardımıyla aerodinamik kanat profili üzerinde yarattığı değişimlerle kontrol edilir ve yönlendirilir (THK, 2010).

Bu sürece dört temel kuvvet eşlik eder (Elsheltat vd., 2024):

Şekil 1.9: Uçuşa Etki Eden Dört Temel Kuvvet (<https://ankahavacilik.net/yamac-parasutu-aerodinamik/>
<https://learntoflyblog.com/learn-to-fly-5-the-four-forces-part-1/>)

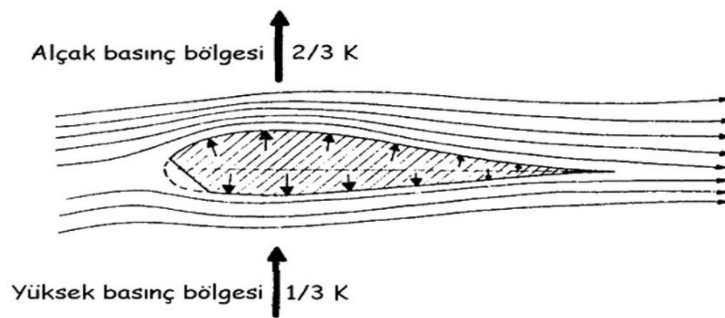

Birincisi, Bernoulli Prensibi ile açıklanan kaldırma (lift) kuvvetidir. Bernoulli Prensibi bize şunu açıklamaktadır ki, bir akışkanın (havanın) hızı arttıkça o akışkanın yaratmış olduğu

basınç azalır. Benzer şekilde bir akışkanın hızı azaldıkça o akışkanın yarattığı basınç artar. Uçak, delta kanat, planör ve yamaç paraşütü gibi hava araçlarının havalanmasını sağlayan prensip de budur. Kanat profilinin üst kısmında kavisli bir tasarıma gidilirken, alt kısımda düz bir tasarım kullanılır. Bu şekilde kanat profili üzerinden geçecek olan hava akımı, kanat üst yüzeyinde sıkışarak hızlanır. Bu hız kanat profilinin üst kısmında alçak basınç oluşmasına sebep olur. Kanat profilinin alt yüzeyinden geçen hava akımı ise daha düz bir rota izlediği için herhangi bir hızlanmaya maruz kalmaz ve kanat alt profilinde, üst profile oranla yüksek basıncın oluşmasına sebep olur. Bu basınç farkı, atmosferdeki hava akımlarını da açıklayan yüksek basıncın alçak basınca doğru hareketine sebep olur ve kaldırma (lift) kuvvetini yaratır (THK, 1996).

Kaldırma kuvvetinin oluşması için kanat yüzeyinin belirli bir hızda hava geçişine, yani rüzgara maruz kalması gerekmektedir. Yamaç paraşütü sporunda bu sebeple rüzgar hızı çok önemlidir (Fenomen Air, 2024). Bir yamaç paraşütünün kaldırma (lift) kuvvetine maruz kalabilmesi için kanat profilinin ortalama olarak 30 km/h hızında rüzgara ihtiyacı olduğu varsayılırsa, bu, pilotun rüzgarsız bir havada uçuş kabiliyeti kazanabilmek için 30 km/h hızda koşması gerektiği anlamına gelir. Benzer şekilde karşıdan 15 km/h hızda rüzgar esiyorsa, bu da pilotun rüzgara doğru 15 km/h hızda bir koşu yapmasının uçuş için yeterli olacağı anlamına gelir. Ya da karşıdan 30 km/h hızda bir rüzgar esiyorsa, pilot hiç koşu yapmadan olduğu yerden havalanarak uçuşa başlayabilir. Tüm bu sebepler göz önüne alındığında, diğer hava araçları ve yamaç paraşütü ile olabildiğince riskten uzak ve güvenli bir kalkış - iniş sağlayabilmek için rüzgarın karşıdan gelmesi önemlidir. Bu varsayımda arka rüzgarın 5 km/h hızda olması bile pilotun iniş ve kalkış esnasında 35 km/h hızda koşu yapması gerektiği anlamına gelir ki bu da riskleri beraberinde getirir.

Şekil 1.10: Bernoulli Prensibi (<https://ankahavacilik.net/yamac-parasutu-aerodinamik/>)

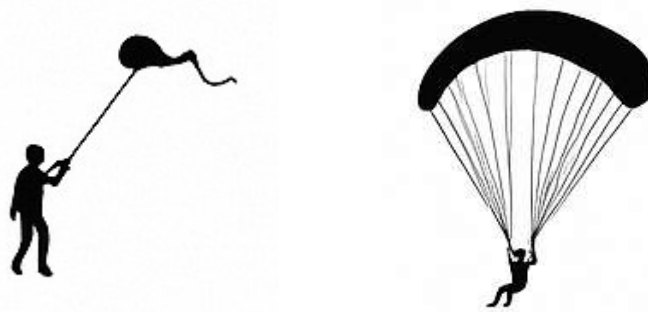

İkinci temel kuvvet, yer çekimi ve ağırlık (weight)'tır. Bir nesnenin kontrollü uçabilme yetisini açıklamak için sadece kaldırma kuvveti yeterli değildir. Bu sadece yukarı yönlü

hareketi ifade etmektedir. Ancak bu yukarı yönlü harekete direnen, aşağı yönlü nesnenin ağırlığı ve yerçekiminin etkisi vardır. Aerodinamik bir kanat profili tek başına uçmaya yetmez çünkü havada rastgele savrulur aerodinamik etkinin avantajlarını kaybeder ve Bernoulli prensibinden faydalanamaz (THK, 2010). Havada dengede durabilmek ve aerodinamik yapısını koruyabilmek için bir ağırlık merkezine ihtiyaç vardır. Bu durum, uçurtma örneği ile açıklanabilir. Bir uçurtmanın merkezi bir noktasına bağlanan ipin aşağıdan tutulması, aslında uçurtmanın aksi yönde bir yüke yani ağırlığa maruz kalmasını sağlamaktadır. Bu şekilde dengelenen uçurtma, rüzgarda rastgele savrulmak yerine uçabilir pozisyona gelir.

Yamaç paraşütlerinde de benzer şekilde kanat profilinden aşağı sarkan askı ipleri ve taşıyıcı kolonlar, harnes yardımıyla merkezi bir noktada pilota bağlanmakta ve dengeleyici bir ağırlık görevi görmektedir. Güvenli ve dengeli bir uçuş sunabilmek için askı ipleri, pilotun ağırlığını kanat yüzeyine dengeli bir şekilde dağıtacak şekilde tasarlanmıştır. Böylece askı ipleri, kaldırma kuvvetinin homojen kalmasını ve uçuş stabilitesinin korunmasını sağlar. Bu da kanat profilinin daha stabil ve kontrol edilebilir olmasını sağlamaktadır. Bu sebeptendir ki yamaç paraşütü kanatlarının büyüklüklerine göre onları kullanabilecek pilotların kilo limitleri vardır. Bu, güvenli bir uçuş oluşturabilmek için gerekli bir faktördür. Ayrıca üçüncü temel kuvvet olan ve yamaç paraşütünün ileri yönlü gidişini açıklayan itme gücü de ağırlık ve yer çekiminin, kanadın aerodinamik tasarımına etkisi sayesinde sağlanır (Fenomen Air, 2024).

Şekil 1.11: Yer Çekimi ve Ağırlık Etkisi, Uçurtma ve Yamaç Paraşütü (Görseller yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Üçüncü temel kuvvet itki ya da itme (thrust) gücüdür. Bernoulli prensibinin çalışabilmesi için aerodinamik tasarıma sahip kanat yüzeyinden geçen rüzgarın belirli bir hıza ulaşması gerekmektedir. Bu hız, kanadın büyüklüğüne ve kanadın taşıyacağı ağırlığın miktarına bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Uçaklarda bu hıza ulaşmak için motor ve jet gücünden faydalanılır. Uçaklarda yüksek hızlarda bu kaldırma kuvvetine erişilir çünkü ağırlıkları yamaç paraşütüne göre çok daha fazladır. Yamaç paraşütünde ise bu itici güç, pilotun kalkış

alanlarındaki eğimli alandan faydalanarak rüzgara doğru koşması ile sağlanır (THK, 2010). Kanat profilinin geniş ve hafif olması, uçmak için gerekli olan hızın da daha düşük olmasını sağlar. Kanat profili üzerinden geçen havanın hızı yeterli seviyeye ulaştığında kaldırma (lift) kuvveti devreye girer ve merkezi bir noktadan pilotun ağırlığı (weight) ile dengelenen yamaç paraşütü, uçuş özelliği kazanır. Havadayken, yer çekimi etkisi ile pilotun ve ekipmanın ağırlığı, yamaç paraşütünün aşağı yönlü hareket etmesine neden olur. Ancak, yamaç paraşütünün aerodinamik yapısı ve tasarımı sayesinde, bu hareket aşağı yönlü serbest düşüş yerine ileri doğru ve kontrollü bir süzülme hareketi olarak gerçekleşir.

Motorlu yamaç paraşütü olarak bilinen paramotorlar, itme (thrust) kuvvetini motora bağlı olan bir pervaneden alır. Paramotorların uçuş mantığı da uçaklardaki gibidir. Motor gücünden destek alınan bir pervane yardımıyla pilotun arkasında bir itme kuvveti oluşturulur. Bu itme kuvvetiyle yeterli hıza ulaşan yamaç paraşütü, yükselen hava akımlarına ihtiyaç kalmadan bir uçak gibi istediği zaman yükselebilir ve motorun yakıtı bitene kadar bu şekilde havada dilediği kadar zaman geçirebilir.

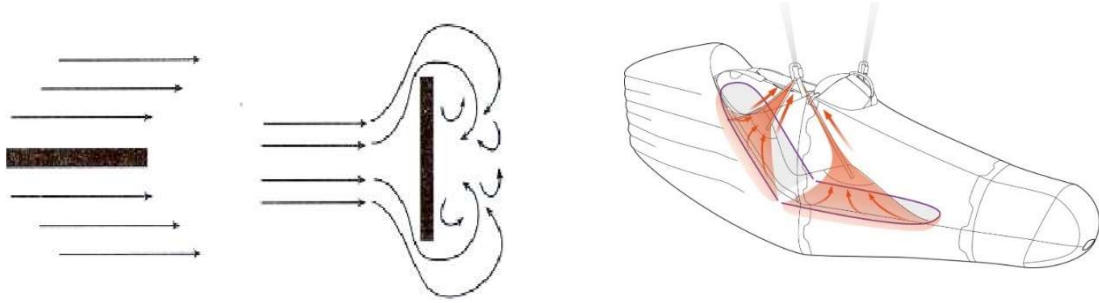
Şekil 1.12: Yamaç Paraşütünde İtme (Thrust) Kuvveti - Paramotor (Görsel, yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Uçuşa etki eden dördüncü temel kuvvet ise havanın direnci ve sürüklenme (drag) kuvvetidir. Bu, hava araçlarına etki eden havanın direncini ifade eder. Bu direncin önemi ise Bernoulli akışkanlar mekaniğinde şöyle açıklanır; havanın geçişine maruz kalan yüzey ne kadar pürüzsüz, oval ve aerodinamik ise performansı o kadar iyi olur. Keskin hatlara ve çıkıntılara sahip yüzeyler ile pürüzlü yüzeyler havanın akışına engel oluşturur ve burada bir direnç kuvveti oluşur. Hacmi olan her nesne sürüklenme kuvvetine tabidir fakat bu kuvveti en aza indirmek ve olumsuz etkilerini azaltmak için nesnelerin tasarımı aerodinamik yapılabilir. Bu kuvvetin etkilerini azaltmak, yakıttan tasarruf sağlamak ve performansı artırmak için uçak, araba ve tekne gibi taşıtların tasarımlarında aerodinamiden faydalanılır. Benzer şekilde profesyonel sporcular da hava ya da su gibi akışkanların direnç ve sürüklenme etkisini azaltıp

performanslarını artırmak için kullandıkları araç gereçlerin aerodinamik olmasına özen gösterirler (THK, 1996).

Şekil 1.13: Hava Direnci ve Sürüklenme (Drag) Kuvveti Etkisi (<https://ankahavacilik.net/yamac-parasutu-aerodinamik/> <https://skywalk.es/Parapentes/range-x-alps/>)

Uçmakta olan yamaç paraşütüne etki eden hava direnci ve sürüklenme kuvveti, kanat profilinde, askı ipleri ile taşıyıcı kolonlarda, pilotu taşıyan harneste ve pilotun kendisi üzerinde bir direnç oluşturur. Bu da yamaç paraşütünün ileri gidiş hızı ve performansı üzerinde olumsuz etkiye sebep olur. Bu etki rekreasyonel amaçlı etkinliklerde pek önemli olmazken, yarışma koşullarında oldukça fark yaratabilir. Bu sebeple mesafe yarışmalarına katılan profesyonel yamaç paraşütü pilotları sürüklenme etkisini azaltmak, uçuş verimliliğini ve performansını artırmak için özel olarak tasarlanmış aerodinamik harnes ve kask, daha ince taşıyıcı kolon ve askı ipleri, daha ince yüzeye sahip kanat profili gibi ekipmanlar kullanırlar (THK, 2010).

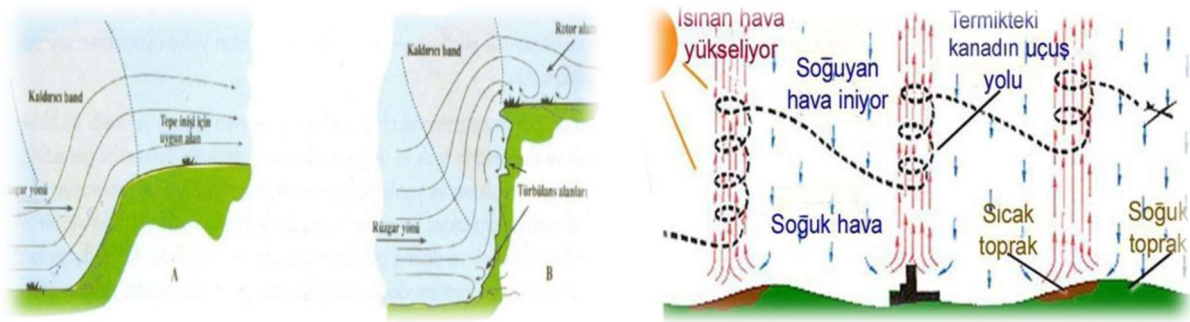
Yamaç paraşütünün bir hava aracı olarak yönlendirilmesine ve uçabilme özelliğine yönelik verilebilecek en uygun örnekler yamaç paraşütü ile yapılan mesafe rekorlarıdır. 2024 yılı itibari ile yamaç paraşütü Türkiye mesafe uçuşu rekoru 375 km'dir. Bu uçuş Ankara'nın Ayaş ilçesinden başlamış olup, Mersin'in Mut ilçesinde son bularak ortalama 9 saat sürmüştür (Özbek, 2021). Dünya mesafe rekoru ise 2024 yılı itibari ile 610 km'dir. Bu uçuş Teksas'tan Amerika'ya yapılmıştır ve uçuş esnasında 5.700 m yüksekliğe ulaşılmıştır (Tekirdağ Yamaç Paraşütü, 2024). Her iki uçuşta da herhangi bir motor gücünden faydalanılmadan pilotun bilinçli yönlendirmeleri ve becerisini sergilemesi söz konusudur.

Yamaç paraşütünün bu kadar uzun süre havada kalabilmesini ve bu kadar mesafe kat edebilmesini sağlayan faktörler pilotun deneyimi ve meteorolojik koşulların uygunluğudur. Pilot çok deneyimli bile olsa ilk belirleyici faktör meteorolojik koşullardır. Pilotun uçuş öncesi doğru bir meteorolojik değerlendirme yaparak, uçuş için elverişli bir gün seçmesi ilk önemli adımdır. Sonrası meteorolojik koşulların planlandığı gibi ilerlemesine ve pilotun yeteneklerine bağlıdır.

Yamaç paraşütü, yelken rüzgarı (soaring) denilen, dağlardan yukarı yönlü hareket eden hava akımlarının doğru kullanımı ile irtifa kazandırabilir. Ancak bu koşulun oluşması için rüzgarlı bir hava gerekmektedir. Aynı zamanda yamaç paraşütü, termik hava akımları da denilen, yer yüzü şekillerine göre farklı oranlarda ısınan havanın gözle görülemeyen kaldırıcı bir hava baloncuğu oluşturması ve pilotun yeteneklerini kullanarak bu hava baloncuğunun içerisinde kalması ile de irtifa kazandırabilir (THK, 1996). Bunun için pilotun uçuş öncesi hazırlığı kadar anlık değerlendirmeleri, meteorolojiyi okuyabilmesi, zorlu hava koşullarıyla baş edebilmesi ve bu termikleri değerlendirebilecek beceride olması gerekmektedir.

Bir diğer irtifa kazanma metodu ise bulut çekimlerinden faydalanmaktır. Bulutun altında, havanın yoğunlaşması sırasında açığa çıkan gizli ısı yükselmeyi hızlandırır (Stull, 2015). Bu süreç, termik akımların daha da güçlenmesine neden olur ve pilotlar buluta yaklaştıkça güçlü bir yukarı çekilme hissederek. Ayrıca kümülüs bulutu gibi termik hava akımlarının göstergesi olan bazı bulutların altında, hava yükseldiği için bölgesel bir düşük basınç alanı oluşur. Hava hareketleri her zaman yüksek basınçtan alçak basınç noktalarına doğru hareket ettiği için çevredeki hava bu bölgeye doğru hareket eder ve yakındaki pilotlar istem dışı da olsa bulut içine çekilebilir (Bradbury, 2000). Ancak riskleri doğru değerlendirebilen tecrübeli pilotlar, tehlikeli sayılabilecek bu çekimden faydalanarak irtifalarını artırabilir.

Şekil 1.14: Yelken Uçuşu (Soaring) ve Termik Uçuşu (THK, 1996)

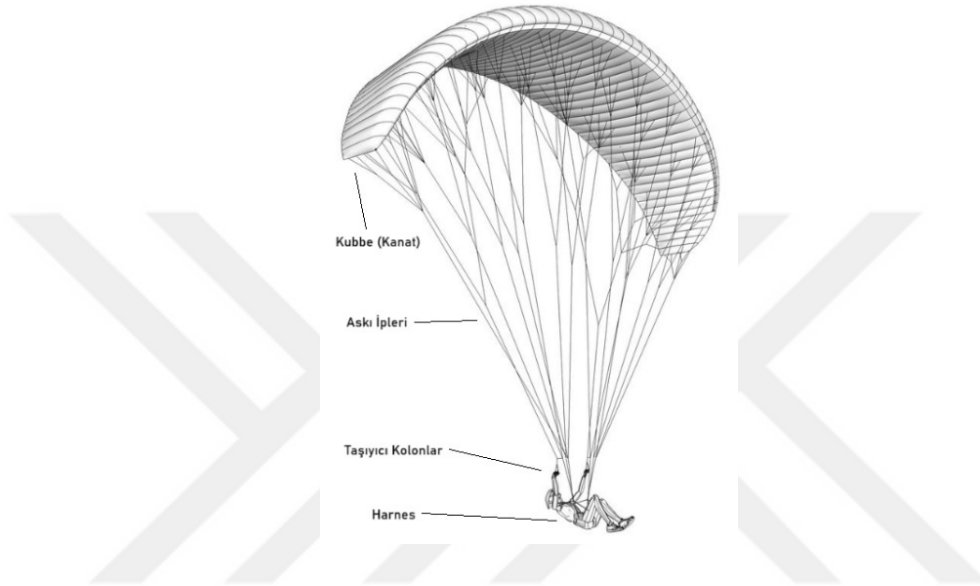

Pilot ne kadar deneyimli olursa olsun yamaç paraşütü sporu özünde bir doğa sporu olduğu için doğa şartlarına tabidir. Bu sebeple hava durumunu takip eden kaynakların güvenilirliği bir pilot için büyük önem taşımaktadır. Bu tür etkinliklerde ani hava değişiklikleri, yetersiz talimatlar ve eksik denetim nedeniyle birçok kaza riski ortaya çıkabilmekte, ayrıca hava ve irtifa koşulları farklı derecelerde sağlık sorunlarına yol açabilmektedir (Jenkins ve Pigram, 2003).

1.4.4. Yamaç Paraşütü Ekipmanları

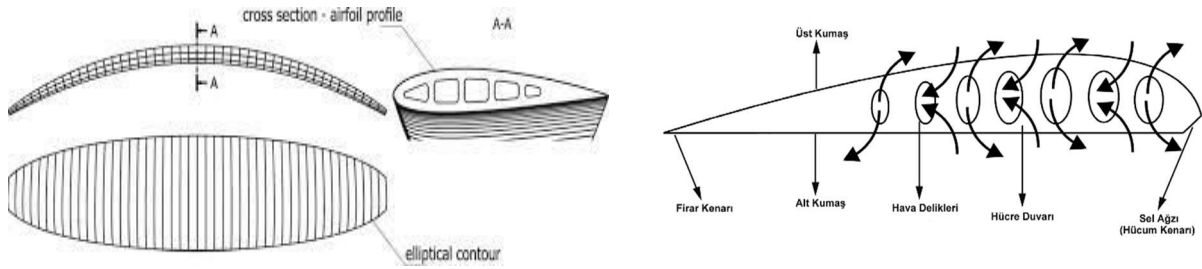
Yamaç paraşütü sporunu daha iyi tanımak için uçuşta kullanılan ekipmanlar hakkında bilgi sahibi olmak faydalı olacaktır. Yamaç paraşütü ekipmanları dört başlık altında incelenir (THK, 2022).

Şekil 1.15: Yamaç Paraşütü Ekipmanları (<https://phi-air.com/wp-content/uploads/2022/10/MAESTRO-X-alps-HANDBUCH-Ger.pdf>)

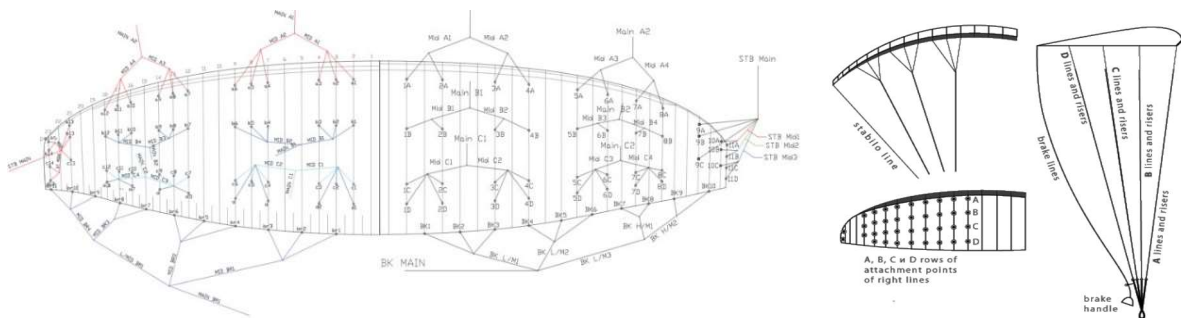
Bu ekipmanlardan ilki kubbedir. Kubbe, uçaklardaki kanadın görevi yapan, bu sebeple kanat olarak da ifade edilen paraşüt kısma verilen addır. Naylon ve polyester malzemeden yapılan kubbe, hava geçirgenliği çok düşük olan özel bir kumaşla kaplanmıştır. Tasarım olarak alt ve üst yüzeyden oluşan paraşüt kumaşı, tüm paraşüt boyunca uzanan sel duvarları ile birleştirilmiştir. Bu sel duvarları arasında yer alan hücre delikleri de kanat içerisindeki havanın eşit şekilde dağılarak iç basıncın dengelenmesini sağlar. Sel duvarlarının ön kenarında (leading edge) yer alan hava giriş kanalları, kanadın sel ağızlarıdır. Sel ağızları, kanadın efektif şekilde şişebilmesini, sel duvarları, kanadın aerodinamik form oluşturabilmesini, sel duvarları arasındaki hücre delikleri, basıncın eşit şekilde dağılmasını ve bunların üçü de, kanadın yapısal bütünlüğünü destekleyerek havada aerodinamik formu korumasını ve uçuşa devam edebilmesini sağlar. Yamaç paraşütünün uçuşu sağlayan bu kanat profiline Aerofoil denir. Aerofoil yapı, hava akımı ile karşılaştığında kanadın alt ve üst yüzeyi arasında basınç farkı oluşturur. Bu da kaldırma kuvveti ve süzülme performansının oluşmasına sebep olur (THK, 2010).

Şekil 1.16: Kubbenin (Kanadın) Yapısı (<https://atletadeventura.wixsite.com/goxcb/post/trimagem-de-um-parapente> <https://fenomenair.com/wp-content/uploads/2024/02/Baslangic-Pilot-El-Kitabi.pdf#page=3.09>)

İkinci yamaç paraşütü ekipmanı askı ipleridir. Askı ipleri, kanat ile pilot arasındaki bağlantının ilk bileşenidir. Ana görevi, uçuş esnasında kanat üzerine binen ağırlığın kanat kumaşına eşit olarak dağılması, bunu yaparken sağlam ve hafif olmasıdır. Dayanıklılığı yüksek ve sürtünme katsayısı düşük olan hafif malzemelerden üretilmiştir. Bu iplerin iç yapısında, çelik yeleklerin içerisinde de bulunan ve dayanıklılığı ile bilinen kevlar (karbon lifi) ve yüksek dirençli liflerden oluşan dyneema kullanılırken, dış kaplaması ise dacron veya naylon gibi malzemelerden üretilmiştir. Dış kaplamanın tek görevi, iç katmandaki ipleri çevresel faktörlere karşı korumaktır. Aerodinamik performansı optimize etmek, yapıyı sadeleştirmek ve yükün kanat profiline dengeli şekilde dağılmasını sağlamak amacıyla askı ipleri, belirli noktalarda iki veya daha fazla ipe ayrılacak şekilde tasarlanmıştır. Kubbe altındaki bağlantı noktalarına göre farklı isimlerle anılan bu ipler, kanadın ön kısmından başlayarak A ipleri, geriye doğru sırasıyla B, C ve D ipleri olarak adlandırılmaktadır. Uçuş kontrolünde kritik bir rol oynayan fren ipleri ise en arka kenara bağlanmakta olup, kanadın yönlendirilmesini sağladığı için kontrol ipleri olarak da adlandırılır ve diğer iplerden ayırt edilebilmeleri için farklı renkte üretilmektedir (THK, 2010).

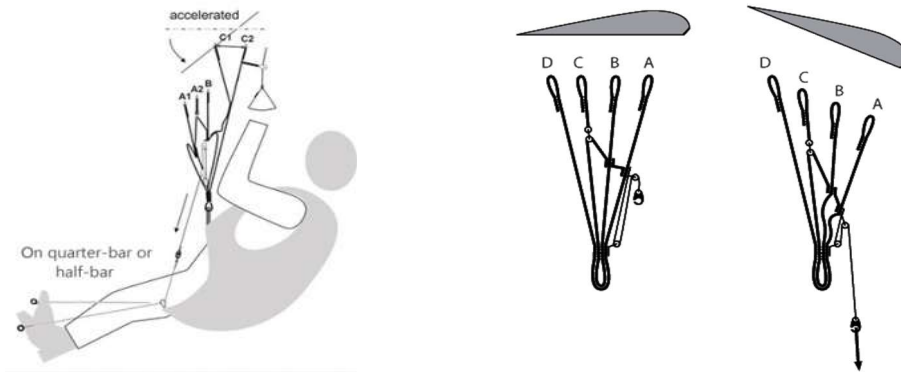
Şekil 1.17: Askı İpleri (<https://www.gingliders.com/jp/news/2019-10-22-which-low-en-b/> <https://www.bulut.org.tr/index.php/bilgi-bankasi-4/ders-notlari/baslangic/131-malzeme-bilgisi>)

Üçüncü yamaç paraşütü ekipmanı taşıyıcı kolonlardır. Taşıyıcı kolonlar, kanat ile pilot arasındaki bağlantının ikinci bileşenidir. Bu kolonlar, yamaç paraşütü kubbesini, askı ipleri aracılığıyla harnese (kuşama) bağlayan ve kubbenin yarattığı taşıyıcı gücü, askı ipleri boyunca sürdürüp harnese ileten ekipmandır. Taşıyıcı kolonlar, küçük metal halkalar (rabit halkaları) aracılığıyla askı iplerine ve karabinalar aracılığıyla harnese bağlanmaktadır. Yamaç paraşütünün kalkışı sırasında, taşıyıcı kolonlar kubbenin yukarı yönlü hareketini destekleyerek kontrollü bir açılma sağlar. Ayrıca, farklı tipteki harnes sistemleriyle uyumlu çalışabilme esnekliği sunar. Arka kolonlarda fren iplerinin yönlendirilmesini sağlayan ve pilotun fren iplerine kolayca ulaşabilmesini sağlayan halkalar vardır. Bu da uçuş kontrolünde önemli bir rol oynar. Fren ipleri aynı zamanda yamaç paraşütünü yönlendirmeyi sağlar ve pilota yakın olan uç kısmında şık şık adı verilen, pilotun kolay kavrayabilmesini sağlayan ergonomik tutma aparatları bulunur. Bunlar arka kolonlara çıtçırt ya da velcro (cırt cırt) mekanizmalarıyla sabitlenir (THK, 2010).

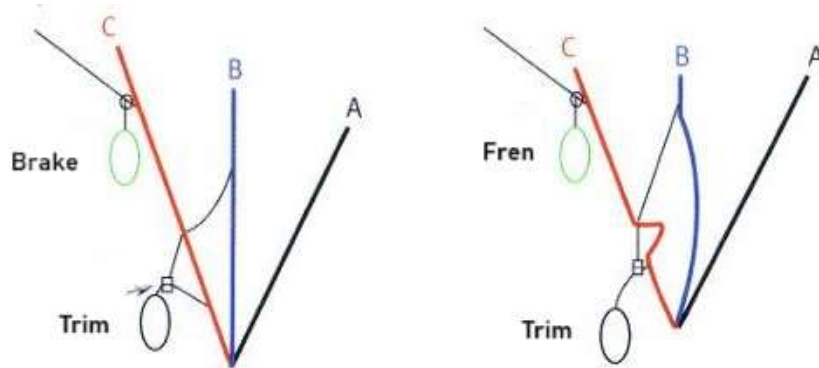
Ayrıca single yamaç paraşütlerinin ön kolonlarında bir hız sistemi (speed) bulunur. Hız sisteminin çalışma sistemi, kanadın hücum açısını değiştirerek kanada hız kazandırmaktır. En arkadaki kolon hariç, öne doğru yer alan kolonların hepsinden sırayla geçerek en öndeki kolona sabitlenen makaralı bir ip sayesinde bu ayar yapılır. Ön (A) kolonlardan gelen bu ayar ipi, pilotun ayaklarını kullanarak ittirebileceği harnesin ayak hizasında yer alan bir parçaya (speed bar) bağlanır. Pilot, ihtiyaç halinde bu barı ayaklarıyla ittirerek aslında kolonları önden arkaya doğru kademeli olarak çeker ve kanadın hücum açısını aşağı yönlü değiştirerek hızlanmasını sağlar. İhtiyacı kalmadığında da ayaklarını serbest bırakarak paraşütün normal hücum açısında uçuşmasını sağlar (SkyNomad, 2024).

Şekil 1.18: Taşıyıcı Kolonlar ve Hız Sistemi (<https://www.borkhairylegs.com/paraglider-skills-active-flying/>
<https://ankahavacilik.net/2278-2/>)

Buna benzer bir başka ayar da tandem yamaç paraşütleri ve bazı yarışma kanatlarının arka kolonlarında bulunan, kanadın hücum açısını değiştirmeyi sağlayan trim sistemidir. Sadece bunu farklı bir şekilde yapar. Trim sistemi, en öndeki kolon hariç, arkaya doğru yer alan kolonların hepsinden sırayla geçerek en arkadaki kolona sabitlenen, kanadın daha hızlı uçuşmasını sağlayabilecek sıkıştırılmalı bir ayar perlonudur. Bu perlonun gevşetilerek serbest bırakılması ile, bağlı olduğu kolonlar ile onlara bağlı askı ipleri kademeli olarak yukarı doğru uzar ve bu durum kanadın, hücum açısının aşağı yönlü değişmesini, bu şekilde de hızlanmasını sağlar (Réflexion sur l'accélérateur, t.y.). Bu ayarın tandem paraşütlerde farklı şekilde yapılmasının sebebi, pilotun önünde yolcu bulunduğu için ayaklarını bu konuda efektif olarak kullanamamasıdır. Bu sebeple bu ayar, pilotun rahat ulaşabileceği, elleriyle kontrol edebileceği arka kolonlara sıkıştırılmalı bir perlon vasıtasıyla yerleştirilmiştir. Sıkıştırılmalı olmasının sebebi, pilotun trim ayarı yaparken, aynı zamanda ellerinde bulunan fren şık şıklarıyla kanadı yönlendirmek zorunda olmasıdır. Hızlanma ihtiyacı ortadan kalktıktan sonra ise trim perlonları çekilip sıkıştırılarak kanadın normal formda uçuşması sağlanır. Buradaki tek fark, bu değişimin hız sisteminde olduğu gibi ön kolondan arkaya doğru değil, arka kolondan öne doğru yapılmasıdır (Ganos ve Serhat, 2007).

Şekil 1.19: Trim Sistemi (<https://notech.franceserv.com/ailes-parapentes.html>)

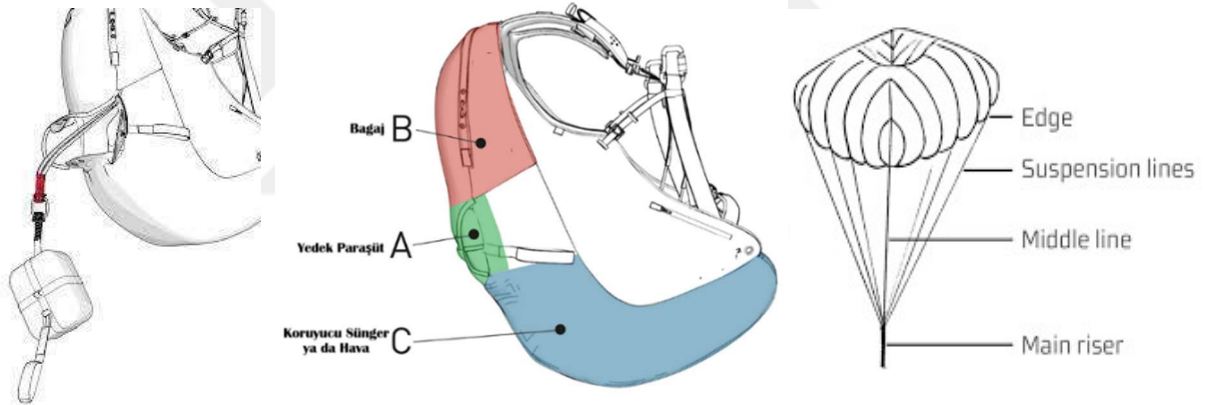

Kanadın hücum açısını değiştirerek hızlanmasını sağlamak, belli koşullar altında ve ihtiyaç dahilinde yapılmalıdır. Bu sebepler, bastırıcı ya da türbülans denilen hava akımlarından hızlıca kaçınmak, sert rüzgar karşısında paraşütü hızlandırmak ya da kalkış ve iniş için rüzgar ve yolcu durumuna uygun ayarı yapmak gibi gerekli durumlardır. Normal uçuş koşullarında ise kanadın daha güvenli ve süzülüş açısından daha performanslı uçuşmasını sağlamak açısından hücum açısını değiştirmek gereksizdir.

Dördüncü yamaç paraşütü ekipmanı harnestir. Harnes, kanat ile pilot arasındaki bağlantının son bileşenidir. Bu ekipman, taşıyıcı kolonlar aracılığıyla kanadın pilot ile

bağlantısını sağlayan, pilotun uçuş sırasında dengeli ve güvenli bir şekilde oturmasını sağlayan kuşam tertibatıdır. Oturma kısmı, sert plastik, ahşap ya da dayanıklı kumaş malzemeden üretilir. Bileşenleri; pilotun rahat etmesini sağlayan sırt desteği, malzemelerin taşınabileceği bagaj bölümü, pilotun alt kısmında sünger ya da hava yastığı bulunan darbelere karşı koruyucu bir bölümü, bacak ve göğüs kolonları ile yedek paraşüt bölmesinden oluşmaktadır. Tüm harness modelleri, pilotun vücut yapısına uyum sağlayabilecek şekilde ayarlanabilir özellikle tasarlanmıştır. Harnessler, pilotun deneyim seviyesine ve kullanım amacına bağlı olarak farklı kategorilere ayrılmakta olup; eğitim, performans ve yarışma gibi çeşitli disiplinlere uygun olarak üretilmektedir (THK, 2010).

Şekil 1.20: Harness (Kuşam) ve Yedek Paraşüt
https://www.supair.com/document/notices/notice_access2_bump_en.pdf
<https://www.flyspain.co.uk/shop/harnesses/supair-access-2-airbag/>
<https://www.woodyvalley.com/download/manuals/en/Quadro-115-EN.pdf>

Harnesslerin en önemli bölümlerinden biri yedek paraşüt haznesidir. Yedek paraşüt, giderilemeyen bir sorunun olduğu, acil durumlarda kullanılmak üzere pilotun ikinci şansıdır. Yedek paraşüt katlama konusunda yetkinliğe sahip biri tarafından talimatlarına (manueline) uygun olarak katlanan yedek paraşütün, katlı kalma süresi altı (6) ay ve malzeme raf ömrü on (10) yıldır. Katlanan yedek paraşüt, harness ile uyumlu bir yedek paraşüt konteynır çantası (navlaka) içerisine yerleştirilerek, talimatlarına uygun şekilde harnessle bağlantısı yapılır ve harnessin konteynır denilen uygun kısmına monte edilir. Acil bir durumda harness üzerinde yer alan yedek paraşüt tutamağı (deklañşör) çekilerek yedek paraşüt açılır.

Yamaç paraşütü pilotlarının becerileri Türk Hava Kurumu (THK) tarafından Dünya Hava Sporları Federasyonu (Fédération Aéronautique Internationale [FAI]) yetkisi ile sertifikalandırılır. Bu sertifikaların yetki ve sorumlulukları bir pilot için bağlayıcıdır.

1.4.5. Yamaç Paraşütü Pilot Sertifika Sistemi

Bu çalışma, Ölüdeniz’de Ticari Tandem Pilotu (T2) seviyesindeki pilotlar ile uçuş gerçekleştiren yolcular üzerine odaklanmıştır. Bu sebeple yamaç paraşütü uçuşunu gerçekleştiren pilotların deneyim ve seviyelerini anlamlandırabilmek açısından aşağıda Türk Hava Kurumu (THK) tarafından belirlenen yamaç paraşütü sertifika yetkileri açıklanmıştır (THK, 2024).

Tablo 1.5: Yamaç Paraşütü Pilot Sertifikaları (THK, 2024)

P1-P2, P3, P4, P5:	Single Pilot Seviyeleri
P1-P2:	Başlangıç Pilotu
P3:	Orta Seviye Pilot
P4:	Pilot
P5:	Deneyimli Pilot
T1, T2:	Tandem Pilot Seviyeleri
T1:	Tandem Pilotu
T2:	Ticari Tandem Pilotu
M1, M2:	Paramotor Pilot Seviyeleri
M1:	Paramotor Pilotu
M2:	Ticari Paramotor Pilotu

P ile ifade edilen seviyeler single (solo), yani tek başına bir pilotun uçuşunu temsil etmekte ve o pilotun deneyim seviyesini göstermektedir. T ile ifade edilen seviyeler tandem, yani bir yolcu ve bir pilot olmak üzere ikili uçuşlar yapan pilotun seviyesini göstermektedir. M ile ifade edilen seviyeler ise motorlu yamaç paraşütü yapan pilotların single ya da tandem uçuş seviyesini ifade etmektedir (THK, 2024).

P1 seviyesi, temel teorik bilgiye hakim ve yer çalışmalarını tamamlamış bir başlangıç pilot adayını temsil eder. P2 seviyesi, eğitmen gözetiminde en az 7 single uçuş gerçekleştirmiş bir pilotu temsil eder. P3 seviyesi, yelken bandı denilen hava akımlarını kullanarak havada daha uzun kalmayı başarabilen ve temel acil durum prosedürlerine hakim bir pilotu temsil eder. P4 seviyesi, termal hava akımlarını kullanarak seyrüsefer yapabilen ve acil durum prosedürlerinin hepsine hakim bir pilotu temsil ederken, P5 seviyesi ise yarışmacı sınıfındaki deneyimli single pilotları temsil etmektedir. Birçok yarışmada yarışmanın türüne ve zorluk seviyesine göre değişiklik göstermek koşuluyla pilotun en az P3 seviyede olması gereklidir (THK, 2024).

T1 ile ifade edilen seviye, bir pilotun deneyimli single pilot seviyesine (P5) ulaştıktan sonra bir yolcunun sorumluluğunu alarak tandem, yani iki kişilik uçuşlar yapabildiği seviyeyi temsil etmektedir. T1 seviyesi o pilotun herhangi bir ticari uçuş gerçekleştiremeyeceğini ve single pilot lisansı olmayan deneyimsiz bir yolcuyu uçuramayacağını ifade etmektedir. T2 seviyesi, pilotun deneyimsiz herhangi bir yolcunun sorumluluğunu alarak güvenle uçuş gerçekleştirebilmesini ve bunu ticari olarak yapmasında bir sakınca olmadığını ifade etmektedir (THK, 2024). Çalışmamızdaki pilotların hepsi bu seviyede (T2) lisansa sahip deneyimli tandem pilotlardır.

M1 seviyesi, bir pilotun motorlu yamaç paraşütü uçuşları yapmak için gerekli izne sahip olduğunu gösterirken M2 seviyesi, pilotun ticari olarak motorlu yamaç paraşütü uçuşları yapabileceğini ifade etmektedir (THK, 2024).

İçerdiği risk unsurlarına karşın katılımcılarının yamaç paraşütü sporu ile ilgilenmesi, katılımcıları anlamak açısından sporcuların elde ettikleri kazanımları inceleme ve anlamlandırma gereksinimine sebep olmuştur.

1.4.6. Yamaç Paraşütü Sporcularının Kazanımları

Yamaç paraşütü sporu, katılımcılarına hem maddi hem de manevi alanlarda çeşitli kazanımlar sunmaktadır. Maddi açıdan, yamaç paraşütüyle bağlantılı olarak her yıl farklı ülkelerde yerel ve uluslararası yarışmalar düzenlenmekte, bu yarışmalar sporculara ödüller ve tanınırlık fırsatları sağlamaktadır. Profesyonel olarak bu alana yönelen eğitmenler, tandem pilotları gibi kişiler, bu meslekleri aracılığıyla gelir elde edebilmekte ve geçimlerini sağlayabilmektedir. Ayrıca, yamaç paraşütünde kırılan rekorlar, sporcular için prestij ve bazen en büyük ödül olarak görülmektedir.

Ticari anlamda yamaç paraşütü sporu, reklam ve sponsorluklar yoluyla maddi kazançlara olanak tanımaktadır. Profesyonel tandem uçuşları, macera sever katılımcıların ilgisini çekerken, reklam ve sponsorluk desteği sayesinde sporcular ek gelir elde edebilmektedir. Özellikle çeşitli marka ve kuruluşlar, yamaç paraşütü gibi dikkat çekici aktiviteleri reklam aracı olarak kullanarak sponsorluklar sağlamaktadır.

Manevi açıdan bakıldığında, bu tür sporların sunduğu kazançlar daha da derindir. Özdedeoğlu'nun (2020) yaptığı çalışmada, yüksek risk içeren bir etkinlikte yer almak, kişilere aidiyet hissi ve maceracı bir kimlik kazandırarak özel bir gruba dâhil olma fırsatı sunmaktadır. Bu durum, bireylere manevi tatmin sağlamak ve kendilerini daha iyi hissetmelerine yol açmaktadır. Ayrıca, izleyici kitlesinin desteği ve teşviki, sporcuların cesaretini artırmakta ve onları yeni denemelere yönlendirebilmektedir.

Macera sporlarına katılan insanların hedeflediği ödüller genellikle içsel niteliklidir ve dışsal, yani maddi kazanç odaklı değildir (Şimşek, 2011). Çoğu macera sporcusu, uzun yıllar boyunca yeteneklerini geliştirmek için emek harcamalarına rağmen, tanınırlık veya büyük maddi kazançlar elde etmemektedir. Eğer bir sporcu, bu tür etkinlikleri kişisel performansını sınamak, kendini geliştirmek veya haz almak amacıyla yapıyorsa, bu sporun temel cazibesi riskle bağlantılıdır. Ancak, aynı etkinlikler dışsal ödüller için yapıldığında, sporun esas amacı risk değil, bu ödüllere ulaşmak olmaktadır.

Sonuç olarak, yamaç paraşütü sporu, katılımcılarına çoğunlukla manevi tatmin sunan bir etkinlik olup, bireylerin kendilerini geliştirmelerine, sınırlarını keşfetmelerine ve özgün bir yaşam tarzı benimsemelerine olanak tanımaktadır. Maddi tatmin düzeyi ise çoğunlukla profesyonel sporcular için geçerlidir de denilebilir.

Yamaç paraşütü, belirli düzeyde ölümcül sayılabilecek riskler barındırmakta ve bu nedenle etkinliğe katılan bireylere, doğa koşullarında tehlikeli durumlarla karşılaşma ihtimali sunarak farklı duygular ve deneyimler yaşatabilmektedir. Ayrıca, yamaç paraşütü eğitimleri ve uçuşları sırasında bilinçli şekilde alınan risk seviyeleri isteğe bağlı olarak artırılabilen, sıradan görünen uçuşlar dahi en deneyimli sporcular için zaman zaman tehlikeli bir duruma dönüşebilmektedir. Bu özellikleri göz önüne alındığında yamaç paraşütü etkinliğini bir macera sporu ve ekstrem spor olarak değerlendirmek, bu kavramlar arasındaki farkı anlamlandırmak gerekmektedir.

1.5. Macera Sporları ve Ekstrem Sporlar

Macera sporları ve ekstrem sporlar kavramları sıklıkla karıştırılmakta ve çok kez birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Ortak noktaları çok olsa da literatür incelendiğinde bu iki kavramı birbirinden ayıran temel detaylar bulunmaktadır.

1.5.1. Macera Sporları

Macera, sonucu belirsiz, beklenmedik ve bilinmeyen durumlarla karşılaşmayı içeren heyecanlı olaylar olarak tanımlanmaktadır (Tuğlacı, 1972, aktaran Soydan, 2018). Bu tanıma göre, bir maceranın gerçekleşebilmesi için, tehlike ihtimali bulunan bir alanın mevcut olması ve bu alanda gerçekleşecek deneyimlerin olumlu ya da olumsuz şekilde sonuçlanacağını önceden tahmin edememekten kaynaklanan risk unsurlarının bulunması gerekmektedir.

Macera içeren etkinlikler, bilinçli olarak bu eyleme katılan bireyleri kapsayabileceği gibi, istem dışı bu olayların içine sürüklenen kişileri de kapsayabilir (Soydan, 2018). Örneğin, doğada hayatta kalma eğitimi için doğa şartlarında bulunan ve kendini geliştirme amacıyla maceraya atılan biri ile, bu konuya ilgisi olmayan, doğada kaybolmuş, hayatta kalmaya çalışan

kişi arasında maceraya atılım konusunda bir fark vardır. Benzer şekilde paraşütle atlayış yapmak için uçağa binenler bilinçli katılımcılara örnek teşkil ederken, yolcu uçağını ulaşım amacıyla kullanan bireylerin, uçuş sırasında tehlike yaşayıp paraşüt kullanmak zorunda kalmaları istem dışı bir maceraya örnek oluşturabilmektedir. Ya da kaya tırmanışı sporu ile ilgilenen bir bireyin hobi olarak tırmanışa gitmesi bilinçli katılımı ifade ederken, içinde bulunduğu zor durumdan kurtulmak için doğada bir uçurumdan tırmanmak zorunda kalan bir bireyin durumu zorunlu bir katılıma örnektir.

Bu durumlar göz önüne alındığında bilinçli katılımcılar için “macera sever” veya “maceracı” gibi ifadeler kullanılabilirken, istem dışı olaylara maruz kalanlar için “kazazede” ifadesi kullanılabilmektedir. Sonuç olarak, maceracılar, gönüllü olarak tehlike içeren alanlara dahil olmakta ya da sonucu belirsiz bir eyleme girerek kasıtlı olarak maceraya atılmaktadırlar (Soydan, 2018).

Macera içeren etkinlikler, belirli bir hedefe ulaşmak için bilinçli şekilde risk almayı ifade etmektedir. Hiçbir riskin alınmadığı ve macera deneyimlerinden uzak monoton bir yaşam sürdürüldüğünde, bireylerin ve toplumların kendilerini aşmaları ve potansiyellerini gerçekleştirmeleri genellikle mümkün olmamaktadır (Jenkins ve Pigram, 2003). Maceralar sırasında başarı, haz gibi olumlu sonuçlar elde edilebileceği gibi; başarısızlık, hayal kırıklığı gibi olumsuz durumlarla da karşılaşılabilir.

Bu süreçte, bireylerin zaman, itibar, maddi ve manevi değerler gibi pek çok kaynağı tehlikeye atması, hatta bazen sağlık ve yaşamlarını riske sokması söz konusu olabilmektedir. Macera, "meydan okuma, başarı ve yarışma" gibi olumlu unsurlarıyla öne çıkarken, bu kavramın “belirsizlik, huzursuzluk ve tehlike” gibi yönleriyle bireyleri tehdit ettiği de göz ardı edilmemelidir (Barton, 2007).

Macera sporları, su üstünde ve altında, karada ve yer altında (örneğin mağaracılık), havada veya çok yüksek irtifalarda yapılan; değişken doğa koşullarında gerçekleşen, ölümcül riskler barındıran sportif etkinliklerden oluşmaktadır. Bu sporlar, doğaya uyum sağlama temelinde şekillenmekte ve çeşitli amaçların yanı sıra katılımcılara fiziksel ve zihinsel gelişim fırsatları sunmaktadır. Ancak, macera sporlarının asıl amacı yaralanma ya da ölüm riski arayışı değil, bireylerin doğayla mücadele ederek kendilerini aşmaları ve bu süreçte eşsiz deneyimler kazanmalarındır. (Krein, 2007).

Macera sporları, doğayla karşılıklı bir etkileşim biçimi sunarak, bireylere başka hiçbir spor dalında bulunmayan bir deneyim kazandırmaktadır. Bu sporlar, sadece fiziksel kazanımlarla sınırlı kalmayıp; “kabul edilebilir riskler” çerçevesinde karar verme, mevcut

riskleri yönetebilme ve duruma uygun tepkiler geliştirme becerisi kazandırması açısından da oldukça değerlidir (Mei-Dan ve Carmont, 2013).

Bu sporların temelinde, doğayla insan arasındaki mücadele yatmaktadır. Doğa, bu mücadelede baskın bir rakip olarak ön plana çıkmakta ve bu nedenle sporcuların başarıya ulaşabilmesi için çevreye ve koşullara uyum sağlamaları gerekmektedir. Macera sporlarının asıl amacı doğanın devasa güçleriyle etkileşim kurmak ve bu etkileşim sırasında doğru şekilde tepki verebilmektir (Ewert ve Sibthorp, 2014).

Şekil 1.21: Wingsuit ve Snowboard Sporlarının Doğa Koşullarında Uygulanışı
[\(https://herkesinhavacilik.com/2021/07/06/wingsuit-nedir-ve-nasil-kullanilir/\)](https://herkesinhavacilik.com/2021/07/06/wingsuit-nedir-ve-nasil-kullanilir/)
[https://www.lastfrontierheli.com/news/heliboarding-a-great-choice-for-riders/\)](https://www.lastfrontierheli.com/news/heliboarding-a-great-choice-for-riders/)

Bazı araştırmacılara göre macera sporları, sıra dışı (ekstrem) sporların bir alt dalını oluşturmakta ve kitle sporlarının dışında kalan pek çok sportif etkinliği kapsamaktadır. Bu tür aktiviteler, doğayla bağlantılı olarak insan sınırlarını zorlayan özellikleriyle benzersiz bir deneyim sunmaktadır.

1.5.2. Ekstrem Sporlar

Ekstrem terimi, günlük yaşamda alışılmadık, sıra dışı etkinlikleri ve yaşam tarzlarını tanımlamak için kullanılmaktadır. Spor dünyasında ise yenilikçi, adrenalin dolu aktiviteleri ifade etmektedir (Rinehart ve Sydnor, 2003). Ekstrem sporlar, yanlış bir karar veya yönetilemeyen bir hatanın en olası sonucunun ölümle sonuçlanabileceği serbest zaman etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır (Brymer, 2005). Bu sporlar, yüksek risk unsurları içermeleri ve bireylerin sınırlarını zorlamalarıyla dikkat çekmektedir. Bu sporlar, dağ bisikleti, snowkite, serbest paraşüt, rafting, sörf, yelken kanat, yamaç paraşütü ve bungee jumping benzeri sporlarda bazen özel ekipmanlar gerektirebileceği gibi, bazen de serbest dalış, parkur (freerunning), serbest solo tırmanış, dayanıklılık yüzücülüğü gibi aktiviteler ile herhangi bir

ekipmana ihtiyaç olmadan gerçekleştirilebilir. Bu sporların sürekli yeni türleri geliştirilmektedir ve ekstrem sporlar kategorisine girmektedir.

Ekstrem sporlar çoğu zaman macera sporlarıyla eş anlamlı kullanılmaktadır ancak bu iki kavram arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Ekstrem sporlar, macera sporlarını kapsayan daha geniş bir çerçeve olarak değerlendirilir. Her macera sporu bir ekstrem spor olarak nitelendirilebilirken, her ekstrem spor bir macera sporu değildir (Krein, 2007). Bu durumun temel ayrımı ise doğanın bilinmeyen şartlarında gerçekleşmesi ya da şekillendirilmiş yapay ortamların kullanımı ile ilgilidir.

Macera sporları, “çetin doğa koşullarında” ve “doğanın belirleyici olduğu” ortamlarda gerçekleştirilen etkinlikleri ifade etmektedir. Bu sporlar, ölümcül kazalara yol açabilecek ciddi riskler taşır, doğanın ve çevrenin güçlü etkisi altında gerçekleştirilir. Örneğin, buzullara tırmanmak, yüksek dalgalarda sörf yapmak, yüksek bir dağdan snowboard ile inmek, mağara dalışı gerçekleştirmek, vadi arasında speedfly uçuşu gibi sınırları zorlayan aktiviteler bu kapsamda değerlendirilmektedir. Macera sporları, “doğayla uyum sağlama” ve “hayatta kalma” mücadelesini gerektirir (Krein, 2007).

Şekil 1.22: Wingsuit ve Snowboard Sporlarının Yapay Ortamda Uygulanışı
(<https://indoorwingsuit.com/en/home/> <https://insideski.com/sample-page/inside-ski-snowboard-lessons/>)

Ekstrem sporlar ise doğanın çetin koşullarına bağımlı olmayan, yapay veya kontrollü ortamlarda da gerçekleştirilebilen etkinlikleri içermektedir. Örneğin, insan müdahalesi ile yapılandırılmış ortamlarda gerçekleşen snowboard, kayak, pist bisikleti, yapay kaya tırmanışı gibi etkinlikler kontrollü ortamlarda yapılır ve genellikle bireysel beceri ve gösteri odaklıdır. Bu ortamlarda doğanın bilinmeyen tehlikeleri yok edilebilir ya da dış kaynaklı riskler minimuma indirilebilir (Krein, 2007).

Ancak unutulmamalıdır ki ekstrem sporlar sadece yapay ortamlarda yapılmaz; dağ bisikleti, yamaç paraşütü veya pist dışı (bolkar) snowboard gibi doğal ortamlarda icra edilen

yüksek riskli aktiviteler de ekstrem sporlar arasında yer almaktadır. Buradaki ayrım, doğanın tehlikeleri içerisinde gerçekleştirilecek olan performansın, öncesinde yapay bir ortamda gerçekleştirilerek deneyimlenmesidir. Bu durum yeni bir beceriyi öğrenirken riskleri minimize etme olarak da değerlendirilebilir. Böylece sporcu, doğa koşullarında karşılaşacağı tehlikeli durumlarla baş etme konusunda deneyim kazanarak daha becerikli olabilir ve hayatta kalma olasılığını artırır.

Macera sporları, doğanın zorlayıcı koşullarında hayatta kalma ve uyum sağlama üzerine yoğunlaşırken, ekstrem sporlar daha geniş bir çerçevede hem doğal hem de yapay ortamlarda beceri geliştirme ve performans sergileme odaklıdır. Bazı ekstrem sporlar riskleri minimize ederek daha çok deneyim kazanmayı hedeflese de her iki tür de heyecan ve sınırları zorlama arayışına hitap etmektedir.

Bu sporlar, katılımcılarına sıradanın ötesinde bir deneyim sunarken, bazıları için çılgınca ve tehlikeli görünebilmekte, diğerleri içinse ilham verici ve hayranlık uyandırıcı bir macera olarak değerlendirilmektedir (Rumba, 2012).

1.5.3. Macera ve Ekstrem Sporların Toplumda ve Literatürde Anlamı

Macera ve ekstrem sporlar; içerisinde yaşamsal riskler barındıran, tehlikeli ve cesaret gerektiren etkinlikler olarak değerlendirilmektedir. İnsanların ölümcül sonuçlar doğurabilecek mücadelelere giriştiği bu tür aktiviteler, toplumun farklı kesimlerinde farklı algılara neden olmaktadır.

Soydan (2018) çalışmasında; ekonomik kazanç sağlayan faaliyetlerin toplumsal mantık çerçevesinde daha kolay anlaşılabilir olduğunu ifade etmektedir. Ancak, yaşamsal riskler içeren ve giderek daha popüler hale gelen macera sporları, genellikle para kazanma amacı taşımamaktadır. Aksine, bu sporlarla uğraşan bireyler çoğu zaman bu faaliyetlere katılmak için ekipman, eğitim, seyahat gibi kalemlere yüksek bedeller ödemekte ve bunu maddi bir beklenti için değil, kişisel tatmin ya da deneyim kazanma amacıyla yapmaktadır.

Bu özellikleri nedeniyle, yamaç paraşütü ve benzeri sporlar, bazı insanlar tarafından “gereksiz”, “mantıksız” veya “çılgınca” eylemler olarak algılanmaktadır. Bununla birlikte, bu sporları tercih edenler için bu tür aktiviteler, yalnızca bir hobi değil, aynı zamanda kişisel sınırların keşfedildiği ve özgürlük duygusunun yaşandığı özel bir deneyim olarak değerlendirilmektedir (Soydan, 2018).

Fakat toplumun bu algısını yıkmak üzere yapılmış gibi görünen bir başka çalışma da bize göstermiştir ki aslında bu tarz sporlarla ilgilenen kişiler, toplum için oldukça önemli ve insanlığın gelişmesinde rol oynamış T tipi kişiliğe sahip kişilerdir. T-tipi (Thrill Seeking) yani

heyecan arayan kişilik, Psikolog Farley'e (1993) ait bir tanımlamadır. Bu bireylerin kültürü zenginleştirdiğini ve toplumun gelişimine katkıda bulunduğunu savunmaktadır. T-tipi kişiler, yalnızca macera sporlarında değil, aynı zamanda tıp, yönetim, keşif ve mucitlik gibi farklı alanlarda da cesaretleri ve risk alma eğilimleriyle öne çıkmaktadırlar. Farley'e göre, bireylerin bu özellikleri sayesinde sosyal değişimler hızlanmış ve tarih boyunca kitlesel göçler gibi önemli olaylar gerçekleşmiştir.

Ancak, Farley, bu tür bireylerin enerjilerinin doğru yönlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Aksi takdirde, bu cesaret ve risk arayışları, kumar ya da madde kullanımı gibi zararlı alışkanlıklara dönüşebilir. Ekstrem sporlar, bu enerjiyi sağlıklı bir şekilde kanalize etmek için etkili bir yol sunmaktadır. Bu tür aktiviteler, disiplin, güvenlik bilinci ve sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik ederek bireylere ve dolayısıyla topluma fayda sağlamaktadır.

T-tipi kişiliklerin bilinmeze duydukları tutku, yeni keşifler ve icatlar yoluyla insanlığın ilerlemesine katkıda bulunabilir. Bu nedenle, onları desteklemek ve enerjilerini yapıcı yönlere kanalize etmek, oluşabilecek olumsuz sonuçların maliyetinden çok daha avantajlıdır. Farley, bu bireylerin sınırları zorlayan cesaretlerinin toplumun refahı için bir güç kaynağı olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Smith, 2007).

İnsanların serbest zamanlarını değerlendirme amacıyla seyahat etmesi, bir sporun katılımcısı ya da izleyicisi olması ya da rekreasyon etkinliklerine katılması psikolojik süreçlerle ilişkilendirilebilir. Bu sebeple, bu çalışma ile ilişkili olan psikolojik kavramların tanımlamasını yapmak ve bu kavramlar ile yamaç paraşütü arasında bir ilişki kurmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda, motivasyon, kaygı ve ödemonik iyi oluş kavramları detaylıca incelenmiş ve literatürde yer alan bilgilere yer verilmiştir.

1.6. Motivasyon

Katılımcıların Ölüdeniz destinasyonunu ve tandem yamaç paraşütü etkinliğini seçmelerinin altında yatan sebepleri anlamak, etkinliğe yönelik duygu ve düşüncelerini anlamlandırmak, acentaların, yerel yönetimlerin ve rekreasyon uzmanlarının planlamalarına ışık tutabilir. Bu sebeple, Babadağ'dan yamaç paraşütü ile tandem uçuşu tercih eden katılımcıların motivasyon kaynaklarına odaklanmak önem taşımaktadır.

Motivasyon, bireylerin isteklerini, arzularını, ihtiyaçlarını, dürtülerini (açlık, susuzluk, cinsellik gibi) ve ilgilerini içeren dinamik bir süreç olmakla birlikte, bireylerin belirli bir amaca yönelik harekete geçmesini sağlayan bir güç olarak tanımlanabilir. Bir işi başlatma ve sürdürebilme isteğinin düzeyi, motivasyonun temelini oluşturur (Coleman vd., 2000).

Ryan ve Deci (2000) ise, motivasyonu üç boyut ile açıklamıştır. Bunlar, içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak literatürde yer almaktadır.

İçsel motivasyon, bireyin herhangi bir dış ödüle ihtiyaç duymadan belirli bir davranışı sergileme sürecidir. Bu tür motivasyonda, bireyin ödülü kişisel tatmin ve mutluluktan kaynaklanır. Kendi inançları ve beklentileri doğrultusunda manevi bir haz duyan birey, etkinlikten anlam çıkararak motivasyonunu sürdürür. Bireyin ilgi duyduğu bir hobiyle uğraşması veya bilgi edinmek için bir konuyu hevesle araştırması, içsel motivasyonun bir örneğidir.

Dışsal motivasyon, bir bireyin bir davranışı ödüller, sosyal baskılar veya cezalar gibi dış etkenlerin yönlendirmesiyle gerçekleştirdiği süreçtir. Birey, haz veya keyif almak yerine, övgü, şöhret, para veya yüksek not gibi dışsal bir ödül elde etme amacıyla hareket eder. Bu tür motivasyonda, bireyin eylemleri genellikle dışsal beklentilere uyum sağlama veya belirli sonuçlara ulaşma arzusundan kaynaklanır. Örneğin, bir çalışan yüksek bir maaş veya terfi beklentisiyle görevlerini yerine getirdiğinde, bu durum dışsal motivasyonun bir yansımasıdır.

Motivasyonsuzluk, bireyin bir eylemi ya da bir davranışı sergilemek için içsel ya da dışsal herhangi bir motivasyona sahip olmaması durumudur. Kişi, eylemin sonucunu anlamlı bulmadığında veya başarılı olacağına inanmadığında motivasyonsuzluk ortaya çıkabilir. Bir sporcunun, başarısız olduğuna ve gelişim gösteremeyeceğine dair inancı, antrenmanlarını bırakmasına ve spora devam etmek istememesine sebep olur. Bu, motivasyonsuzluğa bir örnektir.

Sonuç olarak, içsel ve dışsal motivasyon ile motivasyonsuzluk durumları, bireylerin davranışlarını yönlendiren temel unsurlardır. İçsel motivasyon, bireyin kendi duygusal ve manevi tatminini sağlarken, dışsal motivasyon dış faktörlere dayalı bir yönlendirme sağlar. Motivasyonsuzluk ise, bireyin harekete geçmesine engel olan bir faktördür de denebilir.

1.6.1. Motivasyon Teorileri

Motivasyonun doğasını ve niteliğini açıklamaya yönelik çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Bu teoriler genel olarak iki grupta ele alınmaktadır: Kapsam (İçerik) Teorileri ve Süreç Teorileri (Ergül, 2005).

1.6.1.1. Kapsam (İçerik) Teorileri

Kapsam teorileri, bireylerin güdülenmesini sağlayan nedenleri ve ihtiyaçlarını anlamaya yönelik bir çerçeve sunar. Bu teoriler, insan davranışlarını harekete geçiren durumları ve motivasyonun temelinde yatan ihtiyaçları incelemeyi amaçlar. Güdülenmeyi açıklamak için kapsam teorileri dört ana başlık altında ele alınmaktadır (Deniz, 2005).

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi, insan ihtiyaçlarını beş basamaklı bir piramit şeklinde tanımlamaktadır. Bu teori, en temel fizyolojik gereksinimlerden başlayarak güvenlik, aidiyet, saygı ve kendini gerçekleştirme kadar uzanan bir süreçten bahseder. Maslow'a göre, daha alt düzeydeki ihtiyaçlar karşılanmadan, üst düzeydeki ihtiyaçlara yönelmek mümkün değildir (Maslow ve Lewis, 1987).

Alderfer'in ERG Teorisi, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini üç temel kategoriye indirgemıştır: Var Olma (Existence), İlişki Kurma (Relatedness) ve Gelişme (Growth). Bu teori, ihtiyaçların sıralı bir şekilde karşılanmasının gerekmediğini ve bireyin aynı anda birden fazla ihtiyaç üzerinde yoğunlaşabileceğini savunur (Alderfer, 1969).

McGregor'un X - Y Kuramı Teorisi, insanları iki farklı kategoriye ayırır. Buna göre X kategorisinde yer alan insanlar, sorumluluk almak istemeyen, gönülsüz ve motivasyonsuz insanlardan oluşur ve ödül - ceza sistemi ile motive edilmeye ihtiyaçları vardır. Y kategorisinde yer alanlar ise, sorumluluk üstlenen, istekli ve motive olmuş, kendi denetleme mekanizmasına sahip özgürlükçü bireylerdir. Motive olmaları işbirlikçi yaklaşımlara bağlıdır (McGregor, 1960).

Herzberg'in Çift Faktör Teorisi, iş tatmini ve motivasyonu iki ana faktör çerçevesinde değerlendirir. Bu faktörlerden biri olan hijyen faktörleri, temel gereksinimleri karşılamakla ilişkilidir ve eksiklikleri tatminsizlik yaratabilir; ancak varlıkları bireyi motive etmek için yeterli değildir. Diğer faktör olan motivatör faktörler, bireyin işte tatmin hissetmesine ve daha yüksek performans göstermesine olanak tanır (Herzberg, 1968).

McClelland'ın Başarı İhtiyacı Teorisi, bireylerin başarı, güç ve aidiyet gibi belirli ihtiyaçlarla güdülendiğini öne sürer. Bu teori, bireyin kişisel hedeflere ulaşma çabasını ve çevresiyle etkileşim yoluyla kendini gerçekleştirme arzusunu vurgular (McClelland, 1987).

Kapsam teorileri, bireyin davranışlarını şekillendiren ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların motivasyona nasıl dönüştüğünü açıklamada güçlü bir yaklaşım sunar. Bu teoriler hem bireysel hem de organizasyonel bağlamlarda insan güdülerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

1.6.1.2. Süreç Teorileri

Süreç teorileri, bireylerin güdülenme sürecini ve bu sürecin gereksinimden doyuma kadar olan aşamalarını anlamaya yönelik yaklaşımlar sunar. Bu teoriler, motivasyonun nasıl oluştuğunu ve davranışları nasıl yönlendirdiğini açıklamaya çalışır. Farklı bakış açılarıyla ele alınan süreç teorileri beş ana başlık altında incelenmektedir (Eren, 2004).

Vroom'un Beklenti Kuramı, bireylerin belirli bir davranışı sergileme kararlarını, bu davranışın sonucunda elde edecekleri ödüllerin beklentisiyle ilişkilendirir. Kurama göre,

bireylerin motivasyonu, çabalarının bir sonuca ulaşacağına olan inançları ve bu sonucun değeriyle şekillenir (Chopra, 2019).

Porter ve Lawler'in Geliştirilmiş Beklenti Kuramı, Vroom'un kuramını genişleterek bireylerin yeteneklerini, çabalarını ve ödüllerin adil algılanmasını da sürece dahil eder. Bu model, motivasyonu yalnızca beklenti ve ödüllere değil, bireyin çabasını etkileyen diğer faktörlerle de açıklar (Vroom vd., 2015).

Adams'ın Eşitlik Kuramı, bireylerin, çabalarının karşılığında elde ettikleri ödülleri diğer bireylerle kıyaslayarak adalet algısı geliştirdiklerini savunur. Bu kurama göre, bireyler eşitlik duygusunun bozulduğu durumlarda motivasyonlarında değişiklik yaşayabilir ve bu adaletsizliği gidermek için davranışlarını yeniden düzenleyebilir (Adams, 2015).

Edwin Locke'un Amaç Kuramı, bireylerin belirli, zorlayıcı ve net hedefler belirlediklerinde bu hedeflere ulaşmak için daha fazla çaba gösterdiklerini ifade eder. Hedeflerin net ve zorlayıcı olması, motivasyonu artırarak bireylerin performansını olumlu yönde etkiler (Lunenburg, 2011).

Skinner'in Şartlandırma Teorisi, bireylerin davranışlarının ödülleri ve cezaları yoluyla şekillendirilebileceğini savunur. Bu kurama göre, olumlu sonuçlar davranışları güçlendirirken, olumsuz sonuçlar davranışların azalmasına yol açar (Rachlin, 2018).

Bu teoriler, bireysel ve organizasyonel bağlamda motivasyon sürecini anlamak için farklı perspektifler sunar. Her biri, motive olmanın farklı bir yönüne odaklanarak bireylerin davranışlarını ve performanslarını açıklamada önemli bir katkı sağlamaktadır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde görülmektedir ki, katılımcılar için her rekreasyonel etkinliğin farklı motive edici unsurları vardır. Örneğin, sportif kaya tırmanışı fiziksel dayanıklılık, problem çözme becerileri ve bireysel başarı hissi ile yakından ilişkiliyken, yüksek irtifa tırmanışı gibi etkinlikler ise, zorlu doğa koşullarında hayatta kalma becerileri, dayanıklılık ve zirveye ulaşma tutkusu gibi unsurların ön planda olduğu bir motivasyon yapısına sahiptir. Balıkçılık gibi deneyimler ise tamamen farklı bir motivasyon kaynağına sahiptir. Sakinlik, doğa ile baş başa olma, dinlenme ve başarı duygusu gibi rahatlatıcı motivasyonların ön planda olduğu bir etkinliktir. Katılımcılar için bu etkinlik, stresi azaltan ve huzur sağlayan bir süreçtir.

Daha zıt bir örnek vermek gerekirse, avcılık, bir canlının hayatına kastedilmesinin gurur kaynağı ve başarı olarak kabul edildiği bir etkinlik iken, hayvan barınaklarında gönüllü çalışmak ise, bir canlının yaşamına dokunmanın ve onu hayatta tutmanın gurur kaynağı ve başarı olarak kabul edildiği bir etkinliktir. Bu iki etkinliğin katılımcılarının aynı motivasyon kaynaklarına sahip olması beklenemez. Avcılık, doğaya karşı üstünlük sağlama, fiziksel

yetenekleri geliştirme gibi güç arzusunun ön planda olduğu, avın başarılı geçmesi ile topluluk içinde statü kazanma, yemek elde etme gibi ödül arzusu taşıyan dışsal motivasyonlarla açıklanabilirken, hayvan barınaklarında gönüllülük ise, hayvanlara yardım etmenin verdiği duygusal tatmin, sosyal aidiyet ve kendini gerçekleştirme ihtiyacının tatmin edilmesi, toplum içinde kabul görmek ve duygusal bağlar kurmak gibi içsel motivasyonlarla ilişkilidir.

Bu örnekler göstermektedir ki motivasyon ölçme araçları alana özgü tasarlanmalıdır. Böylece etkinliğe katılan bireyler için motivasyon unsurları daha doğru şekilde tespit edilebilir. Literatürde yer alan farklı etkinliklere yönelik motivasyon çalışmalarına aşağıda yer verilmiştir.

1.6.2. Literatürdeki Motivasyon Çalışmaları

Bu bölümde, literatürdeki bazı motivasyon çalışmaları incelenerek çalışmaya yönelik beklentiler, farklar ve benzerlikler tartışılmıştır.

1.6.2.1. Saçlı ve Kahraman (2019)'ın Çalışmasının Bulguları

Saçlı ve Kahraman (2019), yamaç paraşütü etkinliğini açık alan rekreasyonu olarak değerlendirerek, bireylerin motivasyonlarını ve etkinlik memnuniyetlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma, yamaç paraşütüyle ilgilenen single pilotları kapsamaktadır ve elde edilen bulgular şu şekildedir:

- Katılımcıların çoğunluğunu erkekler oluşturmakta olup, büyük oranda genç, bekar, iyi eğitilmiş ve orta gelir düzeyine sahip bireylerden oluşmaktadır. Ayrıca, etkinlikler hakkında bilgi edinmek için katılımcılar sıklıkla sosyal medyayı kullanmaktadır.

Single uçuşların aktif katılımı içermesi ve tandem uçuş katılımının pasif sayılabilecek bir katılım ile gerçekleşebilmesinden dolayı çalışmamızda kadın katılımcıların fazla olması beklenmektedir. Aynı sebepten dolayı yaş grubunun çocuk, yetişkin ve yaşlı gruplarına da bir dağılım sergilemesi, katılımcıların gelir düzeylerinin orta ve üst seviyede olması beklenmektedir.

Ayrıca, etkinliğin ve destinasyonun uluslararası bir üne sahip olması, sosyal medyada reklam içeriği taşıyan görsel paylaşımlar içeriyor olması ve günümüzde sosyal medyanın yaygın kullanımı sebebiyle, katılımcıların etkinliğe dair bilgi edinmek için benzer şekilde sosyal medyadan faydalanılacağı öngörülmektedir.

- Katılımcıların %76,6'sının daha önce skydiving, rafting, kano, tırmanış, trekking ve bungee jumping gibi açık alan rekreasyonlarına katıldıkları tespit edilmiştir. Bu bulgu, yamaç paraşütüyle ilgilenen bireylerin aynı zamanda diğer açık hava aktivitelerine de ilgi duyduklarını ve bu etkinliklere katılım sağladıklarını göstermektedir.

İnsanların öz yeterlilik inançları, motivasyonları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum Bandura'nın (1977) özyeterlilik kuramı ile açıklanabilir. Bandura'ya göre bireylerin herhangi bir etkinliğe yönelik kendi yeterliliklerine ve başarılı olacaklarına dair inançları, daha önce yaşamlarındaki benzer aktivitelerde başarılı olabilmelerine bağlıdır. Bu inanç, onların davranışlarını yönlendirmede temel bir rol oynayarak motivasyonlarını tetikler ve aralarında ilişki kurabildikleri etkinliklere başarılı olma inancı ile yönelirler. Bu sebeple çalışmamızda da benzer bir sonuçla karşılaşma olasılığı yüksek görülmektedir.

- Katılımcılar, uçarken kendilerini özgür hissettiklerini, bu aktivitenin onları rahatlattığını ve içsel bir huzur sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, bu bireylerin günlük yaşamlarında risk almayı sevdikleri, kriz durumlarını yönetme yeteneklerinin yüksek olduğu ve kontrol duygularının gelişmiş olduğu sonucu çıkarılmıştır.

Özgür hissetme, rahatlama, içsel huzura kavuşma, risk alma, kriz durumlarını yönetme ve kontrol duygularının gelişmiş olması gibi alt boyutların hepsi pilotları ilgilendirdiği gibi uçuş kararı veren tandem yolcuları da ilgilendirebilir. Bu sebeple çalışmamızda benzer sonuçlarla karşılaşma ihtimali vardır.

- Katılımcılar, pilotlar ve çalışanların ilgisinden memnun kalırken, etkinliğin yapıldığı alanla ilgili bazı memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Memnuniyetsizliğin temel nedenleri arasında uçuş yüksekliği ve süresinin kısa olması, kalkış pistine ulaşım yollarının zorluğu ve tehlikeli oluşu yer almaktadır. Kalkış pistine çıkış yollarında altyapı eksikliklerinin olması ulaşımı zorlaştırmış ve bu durum etkinlik memnuniyetini olumsuz etkilemiştir.

Bu çalışma ise, dünyanın en ünlü yamaç paraşütü destinasyonlarından biri olan Ölüdeniz Babadağ'da yapılmıştır. Bu sebeple uçuş süresi, manzara, pilotların deneyimi, tesis kalitesi, uçuş yüksekliği, ulaşım yollarının kalitesi gibi konularda olumsuz bir sonuç beklenmemektedir. Babadağ, bu konularda kendini kanıtlamış ve örnek teşkil eden bir uçuş bölgesi olarak görülmektedir.

1.6.2.2. Kaplan ve Ardahan (2013)'ın Çalışmasının Bulguları

Kaplan ve Ardahan'ın (2013), doğa sporlarına katılan bireylerin motivasyonlarını incelemek amacıyla yaptığı çalışmada aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Yaş arttıkça bireylerin doğa sporlarına aktif katılım oranı azalmaktadır. Gençler daha çok güç gerektiren ve aktif katılımı ön planda tutan etkinlikleri tercih ederken, ileri yaştaki bireyler daha pasif etkinliklere yönelmektedir.

Tandem uçuşların beceri, kuvvet ya da esneklik gerektirmemesi nedeniyle bu çalışmada yaşa bağlı farklı bir sonuç elde edilmesi olasıdır.

- Kadın katılımı: Kadınların, fiziksel güç gerektiren zorlu doğa sporlarına erkeklere kıyasla daha az katıldığı belirtilmiştir. Ancak, fiziksel güç gereksiniminin daha düşük olduğu doğa yürüyüşü gibi spor türlerinde kadınların katılım oranı daha yüksektir.

Çalışmada, tandem yamaç paraşütü uçuşu için fiziksel güç gerektiren zorlu koşulların bulunmaması sebebiyle kadın katılım oranının daha yüksek olması beklenmektedir.

- Gelir ve doğa sporlarına katılım: Doğa sporlarına katılım ile gelir düzeyi arasındaki ilişki, Fırsat Teorisi ile açıklanmıştır. Teoriye göre, açık alan rekreasyonuna katılım, bu etkinliklerin halka açık olup olmaması, ulaşılabilirlik düzeyi ve maliyeti ile doğrudan ilişkilidir. Düşük gelir düzeyine sahip bireylerin maliyetli etkinliklere katılım oranı doğal olarak düşük kalmaktadır.

Tandem yamaç paraşütü etkinliği maliyetli bir etkinlik olarak değerlendirilebilir. Bu sebeple çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılacağı öngörülmektedir.

- Bireylerin doğa sporlarını tercih etme nedenlerinin başında bu etkinliklerin ilgi alanlarına girmesi gelmektedir. İkinci sırada ise doğayla bütünleşme isteği yer almaktadır.

Çalışmada farklı motivasyon kaynaklarının tespit edileceği öngörülmektedir.

- Katılımcılar, bu etkinliklere katılarak kendilerini daha mutlu, daha sağlıklı ve güçlü hissettiklerini ifade etmişlerdir. Etkinliklere katılma motivasyonları ile elde ettikleri faydalar arasında bir uyum olduğu görülmüştür.

Çalışmada, elde edilen faydalar ödamonik iyi oluş çerçevesinde değerlendirilecektir. Bu durum sonuçların farklılaşabileceği anlamını taşımaktadır.

Bulgular göz önüne alındığında, yapılacak çalışmanın, yaş, cinsiyet ve gelir gibi değişkenlerin etkinlik tercihleri üzerindeki etkisinin farklılaşabileceği öngörülmektedir. Özellikle tandem uçuş gibi spesifik bir alanın, diğer doğa sporlarından farklı sonuçlar ortaya koyması muhtemeldir.

1.6.2.3. Çalışkan ve Ardahan (2022)'in Çalışmasının Bulguları

Çalışkan ve Ardahan (2022), ultra maraton sporcularını bu etkinliklere katılmaya motive eden sebepleri öncelik sırasına göre incelemiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır:

- Ultra maratoncuların etkinliğe katılmalarını sağlayan motivasyon faktörleri, önem sırasına göre şu şekilde sıralanmıştır:

a) Bireyin Kendisiyle Rekabeti	f) Ait Olma/Sosyalleşme
b) Hayatı Anlamlandırma ve Öz Saygı	g) Kilo Kontrolü
c) Kişisel Başarı Hedefi	h) Başkaları ile Rekabet
d) Psikolojik Baş Etme	i) Tanınırlık/Saygı Kazanma
e) Sağlık Yönelimi	

Bu motivasyon unsurları, ultra maraton organizasyonlarına katılımın yüksek oranda bireysel ve sosyal doyum temelli olduğunu göstermektedir.

Çalışmada, iki spor arasındaki farklılıktan dolayı motivasyon unsurlarının da farklı olacağı düşünülmekte ve farklı sonuçlara ulaşılacağı öngörülmektedir.

- Katılımcıların motivasyon alt boyutlarında, “Başkaları ile Rekabet” ve “Tanınırlık/Saygı Kazanma” alt boyutlarının ortalamalarının düşük olduğu bulunmuştur. Bu durum, ultra maratoncuların genellikle kendileriyle rekabet etmeyi ön planda tuttuklarını ve etkinliklere başkalarını yenmek için değil, bireysel gelişim ve başarıyı hedefleyerek katıldıklarını göstermektedir.

Çalışmada benzer şekilde rekabet unsurunun yer almayacağını düşünülmekte ancak yapılan etkinliğin toplumda “sıra dışı” bulunması sebebiyle saygı kazanma alt boyutuna dahil olabileceği düşünülmektedir.

Ultra maraton sporcularının motivasyonları, bireysel ve psikolojik tatmin unsurları ile sosyal bağlantılara odaklanmaktadır. Katılımcılar, etkinliklere daha çok kişisel sınırlarını zorlamak ve kendilerini geliştirmek amacıyla katılmakta, dışsal ödüller ve rekabet gibi faktörleri daha az önemsemektedir. Bu bulgular, ultra maraton katılımcılarının içsel motivasyona dayalı bir tutum sergilediklerini ortaya koymaktadır. Tandem yamaç paraşütü katılımcı motivasyonlarının dışsal olabileceği ve motive edici unsurların farklılaşabileceği düşünülmektedir.

1.6.2.4. Diğer Çalışmalara İlişkin Bulgular

Cater (2006)’ın, katılımcıların macera turizminde risk ve yönetim etkilerine ilişkin algıları çalışmasında,

- Katılımcıların temel motivasyonlarının risk almak değil, korku ve heyecan duygularını yaşamak olduğunu vurgulanmıştır. Deneyimli katılımcılar, gökyüzünden yere bakmanın onlara yaşattığı eşsiz deneyim ile sosyal çevrelerinden farklı olma arzusu içerisinde yamaç paraşütü yaptıklarını belirtmiştir. İlk kez yamaç paraşütü yapanlar ise bu aktiviteye merak duygusu ile yaklaşmış ve yükseklik korkularını yenme amacı taşıdıklarını ifade etmiştir.

Çalışmada benzer şekilde, daha önce tandem uçuş tecrübesi bulunan katılımcılar ile ilk kez tandem uçuş tecrübesi yaşayacak olan katılımcılar arasında motivasyon faktörlerinin farklılaşacağı düşünülmektedir. Ayrıca, Cater (2006)'ın çalışmasından farklı motivasyon kaynaklarının tespit edilebileceği ön görülmektedir.

Ayazlar (2015)'in yamaç paraşütünde akış fenomeni ve turist deneyimi çalışmasında,

- Katılımcıların yamaç paraşütü sırasında sıkça ifade ettikleri hisler, havada olmanın ve uçma kabiliyetine sahip olmanın sağladığı özgürlük duygusudur.

Çalışmanın yamaç paraşütüne özgü motivasyonları ve duygu durumlarını ayrıntılı bir şekilde incelemesi beklenmektedir. Havada bulunma deneyimi, katılımcılara özgürlük hissini yoğun bir şekilde yaşatmakta ve bu sonuç, araştırmanın amacını desteklemektedir.

Gözen (2020)'in açık alan rekreasyon aktivitelerine katılım motivasyonlarını inceleyen çalışmasında,

- Faktör analizi sonucunda toplam varyansın %60,86'sını açıklayan beş boyutlu bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek alt boyutları aşağıda listelenmiştir:

Başarı odaklılık	Bireysellik
Zorluklara meydan okuma	Yenilik
Risk alma	

Çalışma, genel açık alan aktivitelerine yönelik bir ölçek sunarken, bu çalışmada daha spesifik bir alana odaklanılması ve alt boyutların detaylandırılması hedeflenmiştir. Bu sebeple sonuçların farklılık göstereceği düşünülmektedir.

Literatürde de görüldüğü üzere etkinlik türlerine göre motivasyonların farklılaştığı gözlemlenmektedir. Diğer etkinliklerde olduğu gibi yamaç paraşütü etkinliğinin de motivasyon unsurlarının farklı olacağı düşünülmektedir.

Yamaç paraşütü sporunun tandem ya da single yapılabilmesi hem pilotlar hem de yolcular için farklı motivasyonel unsurlar barındırabileceği anlamına gelmektedir. Pilotlar açısından bu spor, teknik becerileri geliştirme, rekor elde etme, tanınırlık ve uçuş sırasında doğayla uyum içinde olma gibi unsurlara odaklanabilirken, yolcular için ilk kez uçma deneyimi yaşamayı, adrenalin dolu bir an geçirmeyi, eşsiz manzaraların tadını çıkarmayı, sosyal medya içeriği oluşturmayı, dikkat çekmeyi, korkular ile yüzleşmeyi ve kendi sınırlarını keşfetmeyi hedefleyebilir.

Sonuç olarak yamaç paraşütü sporu, aktif olarak katılım sağlayan pilotlar için ayrı bir motivasyon unsuruna ve sporu deneyimlemek için orada bulunan yolcular için farklı bir motivasyon unsuruna sahip olacaktır. Bu sebeple çalışma, tandem yolcu olarak uçuşa katılan

bireylerin motivasyonunu ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirerek hem literatüre katkı sağlamayı hem de ölçümün en doğru şekilde yapılmasını amaçlamaktadır.

Yamaç paraşütü, doğası gereği belirli riskler içermektedir ve risklerin bulunduğu bir ortamda kaygıdan da söz etmek gereklidir. Kaygıların ise motivasyon ile ilişkisi vardır. Bu sebeple çalışmada katılımcıların motivasyonu araştırılırken, kaygı kavramı üzerinde de durulmuş ve katılımcıların durumluk/sürekli kaygıları incelenmiştir.

1.7. Kaygı

Kaygı, literatürde anksiyete veya endişe olarak da yer almaktadır. Kaygı, organizmanın hayatta kalabilmesi için olası tehlikelere karşı bir tür biyolojik uyarı sistemi olarak da işlev gören, bireyi hem mental hem de fiziksel olarak korkulan durumlarla başa çıkmaya hazırlayan bir mekanizmadır. Bireylerin bilişsel, fizyolojik, psikolojik ve davranışsal tepkilerini içeren karmaşık bir deneyim olarak tanımlanmaktadır (Noyes ve Hoehn-Saric, 1998).

Diğer bir tanımla kaygı, kaynağı belirli olmayan olaylar veya durumlar karşısında organizmanın gösterdiği psikolojik, fizyolojik ve bilişsel tepkilerden oluşur. Bu tepkiler, bireyin duygu durumunu olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir (Aygün ve Güllü, 2019).

Bireyin bir etkinlik karşısında kaygılanması, risk algısı ile de ilişkilidir. Risk algısı ise, bireylerin bir durumu tehlikeli olarak değerlendirme derecesini ifade eder ve riskin yüksek olarak algılanması, kaygı seviyesinin de yükselmesine sebep olur. Ardahan (2015) çalışmasında, dağcılık veya yamaç paraşütü gibi doğa sporlarıyla ilgilenen bireylerde risk algısının genellikle yüksek olduğu, ancak bu algının kaygıya dönüşmesinin faaliyetlerin doğasına ve bireyin bu riskleri yönetebilme becerisine bağlı olduğunu belirtmiştir.

Yamaç paraşütü gibi yüksek risk içeren etkinliklerde bireyin sahip olduğu teknik bilgi, kaygıyı önemli ölçüde azaltabilir. Bunun gibi etkinliklerde bireyler, kontrol edilebilirliği artıran bilgi ve beceriler sayesinde risk algılarını yönetebilir ve güven duygusuyla hareket edebilirler. Bireylerin kendini gerçekleştirme motivasyonlarının yüksek olduğu durumlarda ise, risk algısının kaygı üzerindeki etkisinin azaldığı görülmektedir. Bu, bireyin belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere duyduğu güçlü motivasyonun, risk algısını kaygıya dönüştürmesine engel olduğunu ifade eder (Ardahan ve Uludağ, 2015).

Kaygı, Spielberger (1966) tarafından, sürekli ve durumluk kaygı olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

Sürekli kaygı, bireyin stres etkenlerine karşı sürekli olarak anksiyeteli bir tutum sergileme eğilimidir. Kısmen kalıtsal bir özellik taşır ve bireyin kişiliği ile yakından

ilişkilidir. Kişiyi, diğer bireylerden ayırt edici bir özellik olarak değerlendirilir. Bireyin kaygılı olma durumunun tüm hayatında sürekli etkili olduğunu ifade eder.

Durumluk kaygı, bireyin, içinde bulunduğu stresli durumlara yönelik hissettiği korku ve endişe duygusudur. Kişinin mevcut durumu tehdit veya tehlike yaratan bir ortam olarak algılamasından kaynaklanır. Fizyolojik bir uyarılma ile bilinçli korku, gerilim ve endişe tepkileri ile karakterize edilir. İçinde bulunulan tehlikeli ya da riskli olarak algılanan anlık durumu ifade eder.

Kaygı, bireyi tehlikeye karşı hazırlayan çeşitli fizyolojik değişikliklere neden olur. Bu süreç, “hareketsiz kal, savaş veya kaç” tepki mekanizmasını devreye sokar (Kırlı, 2000). Çalışmayı ilgilendiren “Savaş” tepkisinin süreci, bireyi tehlikeyle baş etmeye hazırlarken aynı zamanda kişisel gelişimi de teşvik eder. Bu nedenle, kaygı, ödamonik iyi oluş (kişisel gelişim ve anlam arayışı) ile de ilişkilidir.

Yamaç paraşütü uçuşu gibi heyecan ve gerilim içeren anlar, durumluk kaygıya bir örnek teşkil eder. Uçuş öncesinde bireyin hissettiği korku ve endişe, kaygının bu türü ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, yamaç paraşütü deneyiminde durumluk kaygının incelenmesi, bireyin bu duygularla nasıl başa çıktığını anlamada önem taşır.

Literatürde yer alan kaygı çalışmalarından bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

1.7.1. Literatürdeki Kaygı Çalışmaları

Bu bölümde, literatürdeki bazı kaygı çalışmaları incelenerek çalışmaya yönelik beklentiler, farklar ve benzerlikler tartışılmıştır.

1.7.1.1. Çakır (2010)’ın Çalışmasının Bulguları

Çakır (2010), deneyimsiz serbest paraşütçülerle yaptığı çalışmada, tekrarlayan atlayışlar sırasında uçağa binmeden önce, uçakta irtifada ve atlayış sonrasında katılımcıların kaygı düzeyleri incelemiş ve aşağıdaki sonuçları elde etmiştir:

- Katılımcıların ilk atlayış öncesinde, uçakta irtifada ölçülen durumluk kaygı düzeyleri ile atlayış öncesi yerde ölçülen durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, profesyonel bir ortamda bulunmanın tehlike algısını azaltarak kaygıyı düşük tutmasıyla açıklanabilir.

Çalışmada, kendini deneyimli bir tandem pilota emanet eden katılımcıların olması benzer bir sonucu elde etme ihtimalini düşündürmektedir. Fakat serbest paraşütü bireysel olarak yapmayı tercih etmiş kişiler ile yamaç paraşütünü tandem yolcusu olarak deneyimlemeyi tercih etmiş kişiler arasında kaygı seviyeleri aynı olmayabilir. Birinde pasif katılım ve kendini başkasına emanet etmek söz konusuysa, diğerinde bireyin aktif olarak kendi sorumluluğunu

taşıması söz konusudur. Bu durumun, kaygının iyi yönetilmesine zemin hazırlamış olabileceği düşünülmektedir.

- Katılımcıların, atlayıştan sonraki 30-60 dakika içinde yerde ölçülen durumluk kaygı düzeylerinin, uçakta ölçülen durumluk kaygı düzeylerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu düşüş, stresin sona ermesinin ardından kaygının azalması ile ilişkilendirilmiştir.

Çalışmada, benzer bir sonuca ulaşılması beklenmektedir. Bireylerde endişe oluşturan faktörün ortadan kalkmasıyla, uçuş sonrası katılımcıların durumluk kaygı düzeylerinin düşeceği öngörülmektedir.

- İlk atlayış sonrasında ölçülen durumluk kaygı düzeylerinin, atlayış öncesi kaygı düzeylerinden anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Bu azalma, bireyin güçlü bir stresörle karşılaşp bu deneyimi başarıyla tamamlanmasının ardından, bireyde oluşan pozitif etkilerle açıklanmıştır.

Çalışmada, benzer bir sonuç öngörülmektedir. Daha önce yamaç paraşütü tandem uçuşu deneyimlemiş olan katılımcıların kaygı düzeylerinin, ilk defa yamaç paraşütü tandem uçuşu deneyimleyecek olanlara göre daha düşük düzeyde olması beklenmektedir. Literatürde korkulan bir duruma hakim olmanın, anksiyeteyi azalttığı ve özgüveni artırdığı, dolayısıyla bireye bir kontrol duygusu sağladığı ifade edilmiştir (Noyes ve Hoehn-Saric, 1998). Bu bulgular, çalışmamızda incelenen durumluk kaygı ve ödemonik iyi oluş değişkenlerini desteklemektedir.

1.7.1.2. Chatterton vd. (1997)'nin Çalışmasının Bulguları

İlk kez serbest düşüş atlayışı yapan paraşütçülerle yapılan bir başka çalışmada, uçağa binilmeden hemen önce ölçülen durumluk kaygı düzeylerinin, atlayıştan 3-5 gün önce yapılan kontrol ölçümlerinden anlamlı derecede yüksek olduğu bildirilmiştir. Bu bulgu, stresli durumlara yaklaşırken bireylerin durumluk kaygı düzeylerinin artış gösterebileceğine işaret etmektedir.

- Chatterton vd. (1997)'nin yaptığı çalışma göstermektedir ki, yüksek stresli durumlarda bireylerin durumluk kaygı seviyelerinde değişiklikler olmaktadır. Kaygının azalması, bireylerin stresörle başarılı bir şekilde başa çıkmalarıyla ilişkilendirilirken, bu durum özgüveni artıran ve bireysel gelişimi destekleyen bir kontrol hissi sağlamaktadır.

Çalışmada, benzer bir sonuç beklenmektedir. Bu bulgular, yamaç paraşütü gibi etkinlikler sırasında katılımcıların durumluk kaygı düzeylerinin ölçülmesinin önemini ve bu tür

deneyimlerin, bireylerin iyi oluşları üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır. Bu da çalışmanın anlamlı olacağını düşündürmektedir.

1.7.1.3. Aygün ve Güllü (2019)'nın Çalışmasının Bulguları

Aygün ve Güllü (2019)'nın sportif dalış yapan turistlerin kaygı düzeylerini incelediği çalışmada elde ettiği bulgular aşağıda listelenmiştir.

- İlk kez sportif tüplü dalış yapan 45 yaş ve üzerindeki yabancı turistlerin durumluk kaygı puanları, 25-44 yaş aralığındaki turistlerden daha yüksek bulunmuştur. Buna göre, katılımcıların yaşları arttıkça kaygı puanlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Çalışmada, yaş faktörünün kaygı üzerindeki etkisi incelenecektir. Yaşlılığa bağlı fiziksel yetersizliklerin kaygıya neden olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple benzer bir sonuca ulaşılma ihtimali yüksek görülmektedir.

- İlk kez sportif tüplü dalış yapan yerli turistlerden, spora ilgi duymayanların durumluk kaygı puanları, spora ilgi duyanlardan daha yüksek çıkmıştır. Buna göre, katılımcıların spora ilgi düzeylerinin, kaygıyı azaltmada önemli bir rol oynayabileceği çıkarımı yapılabilir.

Çalışmada, katılımcıların spor geçmişlerinin kaygı üzerindeki etkisi incelenecektir. Spora ilgi duyan ya da sporculuk geçmişi olan bireylerin, stres faktörleri karşısında kaygılarını yönetme becerisinin gelişmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple benzer sonuçların elde edilmesi öngörülmektedir.

- Sertifikalı bir dalıcı tanımayan yerli turistlerin durumluk kaygı puanları, sertifikalı bir dalıcı tanıyanlardan daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, ekstrem sporlara yönelik kaygının sosyal öğrenme yoluyla kontrol edilebileceğini ileri sürmektedir.

Çalışmada, ankette yer alan soruların, bu çalışmayla paralel olduğu söylenebilir. Benzer bir sonuca ulaşılacağı öngörülmektedir. Bireylerin, tanıdıklarından elde ettikleri bilgiler, etkinliğe yönelik risk algılarını düşürüyor olabilir. Bu da katılımcıların kaygı düzeylerinin daha düşük çıkmasını açıklayabilir.

- İlk kez sportif tüplü dalış yapan yabancı turistlerden, aylık geliri 3000\$'dan az olanların durumluk ve sürekli kaygı puanları, 3001\$ ve üzeri gelire sahip olanlardan daha yüksek çıkmıştır.

Bu durum, katılımcıların refah düzeylerinin ve maddi yetersizliklerinin, geleceğe yönelik güvensizlik hissine yol açarak kaygılarını artırdığı şeklinde açıklanabilir. Çalışmada benzer bir sonuç elde edilmesi ihtimali vardır.

- Katılımcılardan, daha önce ekstrem spor yapmış olan yabancı turistlerin durumluk kaygı puanları, ekstrem spor yapmayanlardan daha düşük bulunmuştur.

Çalışmada yer alan anket sorularının, bu çalışma ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu bulgu, benzer psikolojik, fizyolojik ve bilişsel yoğunluk gerektiren ekstrem spor deneyimlerinin, bireylerin kaygı seviyelerini azaltabileceğini göstermektedir. Çalışmamızda bu durumun benzer şekilde ortaya çıkması beklenmektedir.

Sonuç olarak, bireylerin yaş, spor ilgisi, sosyal öğrenme, gelir düzeyi ve ekstrem spor tecrübesi gibi faktörlerin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini etkilediği gözlemlenmektedir. Yamaç paraşütü tandem uçuş deneyimine yönelik çalışmanın sonuçları, bazı konularda bu bulgularla paralellik gösterirken, bazılarında da sonuçlarının farklılaşabileceği düşünülmektedir.

Literatüre göre kaygı kavramı, ödamonik iyi oluş kavramıyla ilişkili görünmektedir. Yamaç paraşütü etkinliği gibi, durumluk kaygı düzeyini artıran etkinlikler, bireyin psikolojik huzurunu bozarak ödamonik iyi oluşunu olumsuz etkileyebilmektedir. Bunun gibi stresli bir durumla baş edememek, bireyin yaşamında anlam ve tatmin bulma kapasitesini düşürebilmektedir.

1.8. Ödamonik İyi Oluş

Ödamonik iyi oluş, Aristoteles'in ahlak anlayışına dayanan bir kavram olup Antik Yunan felsefesinde mutluluk ve iyi yaşamı ifade eder. Bireyin potansiyelini gerçekleştirme ve kendi gerçeğini dışa vurması olarak tanımlanır. Bu yaklaşım, bireyin potansiyel ve becerilerini keşfederek bunları geliştirmesi, potansiyeline uygun amaçlar belirlemesi ve içsel motivasyonla bu amaçlara ulaşmaya çalışması üzerine odaklanır (Ryan ve Deci, 2001).

Ödamonik iyi oluş, öznel iyi olma (kişisel mutluluk ve yaşam doyumu) ve psikolojik iyi olma (bireysel işlevsellik ve mutluluk) kavramlarından ayrılır. Ryan vd. (2008)'nin motivasyon türlerine yer verdiği Özgür İrade Teorisini, ödamonik iyi oluş perspektifinden değerlendirmesi, bu kavramın motivasyon ile uyumlu bir şekilde incelenebileceği düşündürmektedir.

İyi olma hali, yalnızca olumlu veya olumsuz duyguların varlığı ya da yaşam doyumu ile tanımlanmaz. Bunun ötesinde, ruhsal sağlıkla ilişkili bir anlayışı içerir ve bu da ödamonik bakış açısına daha yakın bir perspektif sunar (Waterman, 2008).

1.8.1. Ödamonik İyi Oluşun Bileşenleri

Ödamonik iyi oluş, bireyin kendini gerçekleştirme ve erdemli bir yaşam sürmesi ile yakından ilişkilidir. Bu kavram, bireyin içsel ihtiyaçlarını ve yaşam amacını ön planda tutarak

daha anlamlı bir yaşam sürmesini sağlar. Ödemonik iyi oluş şu bileşenler çerçevesinde tanımlanmaktadır (Waterman, 2008; Waterman vd., 2010):

Kendini Keşfetme ve Potansiyelini Geliştirme, bireyin kendi kapasitesini tanıması, yani sınırlarının, ilgi alanlarının, keyif aldığı etkinliklerin farkında olması ve farkında olduğu bu kapasiteyi geliştirme sürecine yönelik girişimde bulunduğu her türlü etkinliği ifade eder. Bu süreç, bireyin kendine dair farkındalığını artırarak kişisel gelişimine olanak sağlar.

Yaşamın Anlamı ve Amacını Bulma, bireyin hayatına anlam katacak değerleri, yani kişinin hayatına yön veren ilkeleri bilmesi, bunları keşfetmesi ve bireysel hedeflerini belirlemesine yönelik eylemleri ifade eder. Bu bileşen, yaşamın daha derin bir anlam taşımasını ve bireyin hedeflerine yönelik bir anlayış geliştirmesini sağlar.

Mükemmellik Arayışı, bireyin sahip olduğu potansiyelini en iyi şekilde kullanma çabasını ifade eder. Kişinin sürekli kendini geliştirmesi, en iyi versiyonuna ulaşmasını ve belirlediği yüksek standartlara erişme çabasını ifade eder. Bu süreç, bireyin kendine yüksek standartlar koyarak başarıya ulaşmasını teşvik eder ve gelişimine katkı sağlar.

Yoğun Katılım, bireyin kendini ifade eden ve potansiyeline uygun etkinliklere tam anlamıyla odaklanmasını, aktif olarak katılım sağladığı bu etkinlikler aracılığıyla tatmin duygusu yaşamasını ifade eder. Kendisi ile özleştirdiği ilgili eylemlere katılım sürecinde birey, etkinlikle daha derin bir bağ kurar ve bundan manevi bir keyif alır.

Kendini Yansıtmaya, bireyin var oluşsal kimliğini ve değerlerini ifade eden etkinliklerden tatmin elde etmesi anlamına gelir. Bireyin, davranışları ve etkinlikleri yoluyla inançlarını ve duygularını ifade etmesi anlamına gelir. Bu, bireyin yaptığı seçimler ve katıldığı etkinlikler yoluyla kendini dışa vurmasını ve anlam bulmasını ifade eder.

Ödemonik iyi oluş, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan, "bireyin kendini gerçekleştirme sürecini" ve "hayatta anlam arayışını" temsil eder. Bu bağlamda, mutluluğun ve iyi yaşamın yalnızca dışsal koşullardan değil, içsel bir tatmin ve amaç duygusundan kaynaklandığını savunur. Kendini gerçekleştirme ve bireysel potansiyelin keşfi, bireyin hem kişisel mutluluğunu hem de toplumsal katkısını artıran önemli bir faktördür.

1.8.2. Ödemonik İyi Oluşun, Yamaç Paraşütü, Motivasyon ve Kaygı ile İlişkisi

Yamaç paraşütü, pek çok insan tarafından "ölmeden önce yapılacaklar" listesine dahil edilen, özünde cesaret, heyecan ve kendini sınama öğeleri barındıran bir macera sporu olarak görülmektedir. Bu bağlamda, bu etkinliğin, katılımcılar üzerinde yarattığı etkileri incelemek, özellikle ödemonik iyi oluş açısından anlamlı bir sonuç sunabilir. Uçuş sırasında duyulan

özgürlük hissi ve adrenalin, bireyin tatmin duygusunu artırabilir ve bu da ödamonik iyi oluşu destekleyebilir.

Tandem yamaç paraşütü uçuşu, özellikle deneyimsiz katılımcılar için uzman pilot eşliğinde gerçekleştirildiğinden, güvenli bir uçuş ortamı sunar. Tandem uçuş sırasında katılımcılar, uzman pilotun yönlendirmesiyle rahatlayarak odaklarını riskten ziyade deneyimin keyfine yönlendirebilirler. Bu durum, katılımcıların kendilerini güvende hissederek uçuşa odaklanmalarını, macera dolu bir deneyimi keşfetmelerini, yeni sınırlar belirleyerek kişisel potansiyellerini keşfetmelerini sağlar. Bu süreçte birey hem özgüven kazanabilir hem de yaşam deneyimlerine yeni bir boyut katabilir. Bu da yamaç paraşütü etkinliğinin, doğrudan ödamonik iyi oluş bileşenleri ile ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir.

Literatürden elde edilen bilgilere göre, ödamonik iyi oluşun motivasyon ile doğru orantılı bir ilişki içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Çalışma, bu noktada önem kazanmaktadır. Çünkü, bu etkinliğe katılım motivasyonu yüksek olan bireylerin, ödamonik iyi oluş puanlarının yüksek çıkması beklenirken, benzer şekilde, ödamonik iyi oluş puanları yüksek olan bireylerin de yüksek bir motivasyonla bu etkinliğe katılması beklenir.

Ödamonik iyi oluşun, bireyin potansiyelini keşfetmesi, sınırlarını zorlaması ve kendini gerçekleştirme deneyimleriyle doğrudan ilişkili olduğu çıkarımı yapılmaktadır. Yamaç paraşütü gibi macera sporları, katılımcılara fiziksel ve zihinsel sınırlarını keşfetme fırsatı sunduğundan, bu deneyimin, motivasyonun bir alt boyutu olan ve bireyin risk alarak yeni, yoğun deneyimler yaşamaya duyduğu ilgiyi ifade eden heyecan arayışı faktörü ile uyumlu olması beklendiği gibi, diğer motivasyon alt faktörleriyle de uyumlu olması beklenmektedir.

Yamaç paraşütü, bireyde durumluk kaygısı artırabilecek bir deneyimdir; bunun sebebi, katılımcıların daha önce deneyimlemedikleri bir durumda bilinmezlik ve kontrol kaybı hissi yaşamalarıyla ilgilidir. Ödamonik iyi oluşun, bireyin bu kaygıyla başa çıkma becerisiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Literatürde, ödamonik iyi oluşun kaygı ile negatif bir ilişki gösterdiği tespit edilmiştir (Spielberger, 1983). Bu nedenle, yamaç paraşütü sırasında katılımcının yaşadığı kaygı seviyeleri ile bu kavram arasındaki bağın incelenmesi önemli olacaktır.

Ödamonik iyi oluş düzeyinin yüksek olduğu bireylerde stres ve kaygı gibi olumsuz durumlarla baş etme kapasitesinin daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Çünkü bu kişiler, yaşamlarında anlam buldukları için stresli durumları geçici olarak değerlendirme eğilimindedirler. Ödamonik iyi oluş düzeyi yüksek olan bireyler, kaygıyı anlamlandırma ve onu bir öğrenme fırsatı olarak değerlendirme konusunda daha başarılıdır. Bu da bireyin kişisel

gelişimine katkı sağlayarak ödamonik iyi oluşunu olumlu yönde etkileyen bir durumdur (Ryan ve Deci, 2001).

1.8.3. Literatürdeki Ödamonik İyi Oluş Çalışmaları

Bu bölümde, literatürdeki bazı ödamonik iyi oluş çalışmaları incelenerek çalışmaya yönelik beklentiler, farklar ve benzerlikler tartışılmıştır.

1.8.3.1. Yıldırım ve Bozdemir (2020)'in Çalışmasının Bulguları

Çalışmada da kullanılacak olan Yıldırım ve Bozdemir (2020) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmış Ödamonik İyi Olma Ölçeği. Bireylerin mutluluk ve anlam arayışı ile ilişkili iyi oluş düzeylerini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Bu ölçeğin geçerlik bulguları incelendiğinde,

- Ölçeğin, öznel iyi olma (kişisel mutluluk ve yaşam doyumu), psikolojik iyi olma (bireysel işlevsellik ve mutluluk) ve başarılı kimlik gelişimi ile olumlu yönde ilişkili olduğu rapor edilmiştir. Bu bulgu, ödamonik iyi oluşun, bireylerin kişisel mutluluğu ve kimlik gelişiminde destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Çalışmada, benzer şekilde bir sonuca ulaşılacağı ve yamaç paraşütü sırasında yaşanan yoğun duyguların, bireylerin ödamonik iyi oluş düzeylerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

- Ölçeğin, kimlik arayışı, kişilik özellikleri ve heyecan arayışı gibi değişkenlerle olan ilişkileri incelenmiş ve beklenen yönde sonuçlar elde edilmiştir. Bu bulgu, ödamonik iyi oluşun bireyin kişisel özellikleri ve yaşadığı deneyimlerden kaynaklanan heyecan arayışı gibi motivasyonel unsurlarla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Çalışmada, bireylerin kişisel özelliklerini ifade eden anket sorularına ve heyecan arayışı gibi alt boyutları içeren yamaç paraşütü tandem uçuşa motive eden faktörler ölçeğine yer verilmiştir. Buna göre, ödamonik iyi oluşun, bireyin motivasyonunu desteklemesi ve bireylerin özellikleri ile uyumlu sonuçlar elde edilmesi beklenmektedir.

- Ödamonik iyi oluşun benlik değeri ve iç kontrol odağı (bireyin olaylar üzerindeki kontrol algısı) ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Depresyon ve kaygı gibi olumsuz psikolojik durumlarla ise negatif yönde ilişkili olduğu rapor edilmiştir. Bu bulgular, ödamonik iyi oluşun bireyin özgüvenini artırdığı ve çalışmada ölçülen kaygı gibi olumsuz ruhsal durumları azaltmaya yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada kullanılan kaygı ölçeği ile ödamonik iyi oluş arasında benzer şekilde negatif ilişki tespit edileceği düşünülmektedir. Katılımcının durumluk kaygı seviyesi, single uçuşlarda yüksek olabilirken, tandem uçuş gibi güvenli koşullarda daha düşük olabilir ve bu da ödamonik iyi oluşa olumlu katkı sağlayabilir.

Yıldırım ve Bozdemir (2020)'in Türkçe uyarlamasını yapmış olduğu Ödamonik İyi Oluş Ölçeği, bireylerin kimlik gelişimi, kişisel değerler ve ruhsal sağlıkla olan ilişkilerini anlamada güçlü bir araçtır. Ölçeğin geçerlik bulguları, bireylerin motivasyon gibi pozitif duygusal durumlarını ve psikolojik dayanıklılıklarını artırırken, kaygı gibi olumsuz duygusal durumlarını azaltma kapasitesine işaret etmektedir. Bu bağlamda, ölçek hem bireysel mutluluk hem de yaşamın anlamını değerlendirme açısından önemli bir katkı sağlamaktadır. Katılımcılar, bu deneyimi yaşamaları sonucunda potansiyellerini fark edebilir ve yeni hedefler belirleyebilirler. Bu durum, ödamonik iyi oluşun temel bileşenleri olan kendini keşfetme ve yaşamın anlamını arama süreçlerini destekleyebilir.

1.8.3.2. Ewert vd. (2020)'nin Çalışmasının Bulguları

Açık alan macera etkinliklerinde bireylerin motivasyonlarını ve bu motivasyonların ödamonik (kendini gerçekleştirme, anlam arayışı) ve hedonik (zevk ve rahatlık arayışı) perspektifler bağlamında nasıl şekillendiğini inceleyen çalışma sonuçlara göre,

- Katılımcıların kişisel gelişim, kendini gerçekleştirme, potansiyelini en üst düzeye çıkarma, anlam arayışı, deneyimlerden ders çıkarma ve inançlara uygun bir şeyler yapma istekleri, ödamonik motivasyon kaynakları olarak tespit edilmiştir.

Çalışmada, yamaç paraşütü tandem uçuş deneyiminin, katılımcılara kendini gerçekleştirme, fiziksel ve zihinsel sınırlarını keşfetme ve yaşamlarına anlam katma gibi fırsatlar sunduğu için ödamonik motivasyonlarla pozitif yönlü bir ilişki içerisinde olması beklenmektedir. Ancak, etkinliğin yamaç paraşütü gibi daha spesifik bir alanda yapılması ve yamaç paraşütü tandem katılım motivasyonu ile ödamonik motivasyonların farklı olabileceği düşünüldüğü için motivasyon alt boyutları arasında da farklılıklar oluşabileceği düşünülmektedir.

- Katılımcıların etkinlikteki deneyim seviyesi arttıkça ödamonik motivasyonlarının güçlendiği gözlemlenmiştir. Buna göre yeni başlayanların motivasyonu eğlence ve haz odaklı (hedonik) olurken, orta ve ileri seviyede olanların motivasyonları kişisel gelişim ve anlam odaklı (ödamonik)'dir.

Çalışmada, benzer sonuçlar elde edilmesi muhtemeldir. İlk kez uçuş deneyimleyen tandem yolcularında eğlence, adrenalin ve heyecan arayışı gibi hedonik motivasyonların ön

planda olması beklenirken, birden çok uçuş deneyimi olan yolcuların kişisel gelişim odaklı ve anlam arayışı odaklı ödamonik motivasyonlarının ön planda olması beklenebilir.

- Katılımcılar, etkinlik sonrasında zorlukları aşmanın verdiği tatmin ve başarı hissi ile sosyal çevrede deneyimlerini paylaşmaya önem vermektedir.

Çalışmada, katılımcıların motivasyon kaynaklarından birinin de “deneyimin sosyal çevre ve sosyal medyada paylaşılması” şeklinde tespit edilmesi muhtemeldir. Bu konuda çalışmada, benzer bir sonuç öngörülmektedir. Ayrıca tandem uçuş sonrası, katılımcıların başarı hissi ve zorlukları aşmanın verdiği memnuniyet gibi ödamonik iyi oluş unsurlarının, kaygı ölçeği ve anketteki diğer sorular ile doğrulamasının yapılması beklenmektedir.

- Katılımcıların ödamoni temaları aşağıdaki gibidir,

Sosyal Bağlantılar: Bu tip etkinlikler, topluluklarla bağ kurma ve bu bağlardan anlam çıkarma fırsatı sunmaktadır.

Başarı Hissi: Zorlayıcı hedeflere ulaşmak, anlamlı bir tatmin sağlamaktadır.

Kimlik ve Anlam Arayışı: Etkinlikler, kişisel kimliğin güçlenmesine ve yaşamda anlam arayışına katkıda bulunmaktadır.

Çalışmada, tandem uçuş katılımcılarının sosyal bağlantılar kurarak bu bağlardan anlam çıkarması, uçuş sonrasında zorlayıcı bir hedefi başarıyla tamamlamanın tatminini yaşaması ve bu deneyimin yaşamlarına anlam kattığını vurgulaması öngörülmektedir.

- Ödamonik motivasyonlar, genellikle etkinlik sonrası daha belirgin hale gelmektedir. Katılımcılar, etkinlik sırasında zorlukları aşmaya odaklandıkları için bu tür motivasyonları fark etmese de etkinlik sonrasında deneyimin anlamını daha derinlemesine yorumlamaktadır.

Çalışmada, bu çalışmaya benzer şekilde, katılımcıların uçuş sırasında kaygı ve zorluklara odaklanacağı, ancak uçuş sonrası dönemde deneyimin ödamonik boyutlarının daha belirgin hale geleceği düşünülmektedir. Bu süreç, katılımcıların yalnızca fiziksel bir deneyim değil, aynı zamanda kendini keşfetme ve yaşamlarına anlam katma açısından derin bir tatmin yaşamalarını sağlayabilir. Uçuş sonrası yapılan ankette tespit edilebilecek buna dair sonuçlar, çalışmayı doğrular nitelikte olacaktır.

1.8.3.3. Daukilas vd. (2017)'nin Çalışmasının Bulguları

Litvanya'daki genç bireylerin spor katılımındaki hedonik (zevk ve rahatlık arayışı) ve ödamonik (kendini gerçekleştirme ve anlam arayışı) değer tercihlerinin analiz edildiği çalışmada tespit edilen bulgular aşağıda yer almaktadır,

- Katılımcıların tespit edilen ödamonik değerleri şu şekildedir,

Kendini Gerçekleştirme: Spor katılımcıları, kişisel gelişim ve anlam arayışına dayalı olarak potansiyellerini en üst düzeye çıkarma eğilimindedir.

Sosyal Bağlılık ve Evrensel Değerler: Özellikle kadın katılımcılar, başkalarının refahını önemseme gibi evrensel değerler ve yardımseverlik gibi sosyal bağlılıklarla ilişkilendirilen değerlere öncelik vermektedir.

Bağımsızlık ve Yenilik Arayışı: Katılımcılar, bağımsız düşünme ve yeni deneyimlere açık olma yönünde bir eğilim göstermektedir.

Çalışmada, tandem uçuşu deneyimleyen katılımcıların, yenilik arayışı, kendini gerçekleştirme, potansiyellerini keşfetme, kişisel gelişim ve anlam arayışı gibi ödamonik çıktılar bildirmeleri beklenmektedir. Bu açıdan benzer sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

- Erkekler daha çok hedonik değerlere anlam yüklerken, kadın katılımcılar anlam arayışı, kişisel büyüme ve sosyal refahı içeren ödamonik değerlere daha fazla önem vermektedir.

Bu bilgiye göre, çalışmada, tandem uçuş yapan kadın katılımcıların ödamonik iyi oluş düzeylerinin, erkek katılımcılardan fazla puana sahip olması beklenmektedir. Araştırmada bu bilgiyi tekrar doğrulamak hedeflenmektedir.

- Spor yapan bireyler, yapmayanlara kıyasla daha güçlü ödamonik değerlere sahiptir. Sporun, kendini geliştirme, kişisel hedeflere ulaşma ve bağımsız düşünme gibi alanlarda olumlu etkiler yarattığı belirtilmiştir.

Spor katılımının, bireylerin ödamonik iyi oluşlarını desteklediği göz önüne alındığında, tandem uçuşa katılan bireylerin spor katılımlarının ödamonik iyi oluş düzeylerine olan etkisi kontrol edilecektir ve benzer sonuçla karşılaşılması muhtemeldir.

Bu bilgiler eşliğinde yamaç paraşütü, bireylere sadece bir macera değil, aynı zamanda kendilerini keşfetme ve geliştirme fırsatı sunan anlamlı bir etkinliktir. Bu etkinlik sırasında yaşanan duygusal ve zihinsel deneyimlerin, ödamonik iyi oluş, motivasyon, kaygı faktörleriyle olan ilişkisi ve demografik değişkenlere göre farklılıkları, çalışma için önemli bir araştırma alanı olarak değerlendirilmelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM VE BULGULAR

2.1. Yöntem

Bu bölümde, araştırma amacı, hipotezleri, modeli, evreni, çalışma grubu, zamanı, veri toplama araçları ve bulgularına yer verilmiştir.

2.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, bireyleri yamaç paraşütü tandem uçuşa motive eden faktörler ölçeğinin geliştirilerek, katılımcıları tandem uçuşa motive eden faktörleri, sürekli ve durumluk kaygıları ve ödamonik iyi oluşları arasındaki ilişkinin demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

2.1.2. Araştırma Hipotezleri

H1: Bireylerin yamaç paraşütü tandem uçuşa katılım motivasyonları ile katılımcıların durumluk kaygı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H2: Tandem uçuşa katılım motivasyonları ile katılımcıların Ödamonik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H3: Durumluk kaygı ile Ödamonik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H4: Demografik değişkenler ile tandem uçuşa katılım motivasyonları arasında anlamlı bir fark bulunacaktır.

H5: Demografik değişkenler ile durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunacaktır.

H6: Demografik değişkenler ile Ödamonik iyi oluş arasında anlamlı bir fark bulunacaktır.

H7: Korku ve kaygılarla yüzleşme motivasyonu ile durumluk kaygı arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H8: Dinlenme ve sakinlik motivasyonu ile durumluk kaygı arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H9: Risk alma motivasyonu ile durumluk kaygı arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H10: Kişisel gelişim motivasyonu ile Ödamonik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H11: Doğayla etkileşim motivasyonu ile Ödamonik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H12: Eğlence motivasyonu ile Ödemonik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olacaktır.

H13: Yaş kategorisi ile dinlenme ve sakinlik motivasyonu arasında anlamlı bir fark olacaktır.

H14: Eğitim seviyesi ile tanınma ve sosyal medya görünürlüğü motivasyonu arasında anlamlı bir fark olacaktır.

H15: Cinsiyet ile risk alma motivasyonu arasında anlamlı bir fark olacaktır.

H16: Yeni insanlarla tanışma ve yakın çevre ile sosyalleşme motivasyonları, sosyal medya görünürlüğü motivasyonları ile anlamlı bir fark içerisinde olacaktır.

2.1.3. Araştırma Modeli

Tanımlayıcı bir araştırma olan ve toplam 12 alt boyut ve 62 maddeden oluşan Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeği (TUMEFO) nicel yöntemlerin kullanımı ile oluşturulmuştur ve tüm maddelere anlam çıkarıcı, açıklayıcı, keşfedici faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA, değişken azaltma ve ortaya çıkan faktörleri isimlendirmenin ötesinde, faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörlerin, davranışın anlaşılmasına yardımcı olan kuramın yapılarını ile benzer olup olmadığını ortaya koyar (Çokluk vd., 2021).

Verilerin analizinde SPSS Statistics 21 programı kullanılmıştır. Verilerin analizleri yapılmadan önce normallik dağılımlarının kontrolü Q-Q plot, Skewness ve Kurtosis değerleri, Kolmogorov-Smirnov testi ve histogram grafiği ile sağlanmıştır. Bu testlere göre $p > 0.05$ ise verinin dağılımı normal kabul edilir. Skewness ve kurtosis değerleri ± 1 sınırları içindeyse, veri normal dağılıma yakın kabul edilir (George, 2011). Bazı kaynaklar ± 2 aralığını da kabul edilebilir bulur (Doane ve Seward, 2011). İşlem yapılan veriler normallik koşullarını sağladığı için iki bağımsız değişkenin karşılaştırılması için Independent-Samples T Testi, ikiden fazla bağımsız değişkenin karşılaştırılması için One-Way ANOVA Testi kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip çoklu değişkenler arasındaki farkların belirlenmesinde ise post-hoc testlerinden Tukey ve LSD testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde ise Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır. Karşılaştırmalar %5 ve %1 anlamlılık düzeyinde yapılmıştır.

Araştırma, katılımcıların gönüllü katılımına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan bireyler, araştırmanın amacı ve veri gizliliği hakkında bilgilendirilmiştir. Tüm veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır ve katılımcıların mahremiyeti korunmuştur.

2.1.4. Araştırmanın Evreni, Çalışma Grubu ve Zamanı

Bu çalışmanın evrenini, yamaç paraşütü tandem uçuşuna katılan turistler oluşturmaktadır. Örneklem ise, 2023 ve 2024 yıllarının Mayıs-Ekim aylarında tandem uçuş için Babadağ'a gelen misafirlerin arasından olasılıklı örnekleme modelinden tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneklem toplamı; %47,2 erkek, %52,8 kadın, %50,8 evli ve %49,2 bekar olan çalışmaya gönüllü olarak katılmış Türkçe, İngilizce ve Rusça dillerinden herhangi birini bilen 388 kişiden oluşmaktadır.

2.1.5. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada uçuş öncesi ve uçuş sonrası olmak üzere iki farklı anket kullanılmıştır. Uçuş öncesinde katılımcılara uygulanan anket formunda dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik veriler, ikinci bölümde Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeği (TUMEFO), üçüncü bölümde Sürekli ve Durumluk Kaygı Envanteri, dördüncü bölümde Ödamonik İyi Olma Ölçeği, Uçuş sonrasında kullanılan ankette; birinci bölümde bireylerin etkinlikle ilişkin memnuniyetini ve duygu durumlarını sorgulayan sorular, ikinci bölümde ise Durumluk Kaygı Envanteri bulunmaktadır. Çakır vd. (2010), çalışmalarında serbest paraşütçülerin uçaktan atlayış öncesi ve sonrası durumluk kaygılarındaki değişimlerini tespit etmiştir. Bu sebeple çalışmada bu unsur değerlendirilerek katılımcıların etkinlik öncesi ve sonrası kaygı durumları için durumluk kaygı envanteri iki formda da kullanılmıştır.

Bu çalışmada üç farklı dilde hazırlanmış anket formu kullanılmıştır. Türkçe anket formunda; Yıldırım ve Bozdemir (2020) tarafından Türkçe uyarlama çalışması yapılmış Ödamonik İyi Oluş Ölçeği, Öner ve Le Compte (1982) tarafından Türkçe uyarlama çalışması yapılmış Sürekli ve Durumluk Kaygı Envanteri, İngilizce anket formunda; Waterman vd. (2010) tarafından geliştirilen, Schutte vd. (2013) tarafından üç faktörlü hale getirilen Eudaimonic Well-being Scale ve Spielberger vd. (1971) tarafından geliştirilen State-Trait Anxiety Inventory (STAI)'den faydalanılmıştır. Rusça anket formunda; Hanin ve Spielberger (1983) tarafından Rusça uyarlama çalışması yapılmış Sürekli ve Durumluk Kaygı Envanteri (STAI), Ödamonik İyi Oluş Ölçeği için Türkçe ankette yer alan soruların hepsi çift yönlü çeviri (ters çeviri) yöntemi kullanılarak ve dil uzmanlarından destek alınarak Rusçaya çevrilmiştir. Anket sorularının anlaşılabilirliğini kontrol etmek için, Rusça anketler 10 kişi ile yüz yüze yapılmış olup daha sonra anlaşılabilirlik açısından bireylere her bir soru, madde ve şıkla ilgili sorular sorulmuştur ve gerekli sonuçlar teyit edilmiştir.

2.1.5.1. Ödemonik İyi Oluş Ölçeği

Ödemonik İyi Oluş Ölçeği, ilk olarak Waterman vd. (2010) tarafından geliştirilmiş olup, Schutte vd. (2013) tarafından üç faktörlü bir yapıda yeniden yapılandırılmıştır. Bu üç faktör sırasıyla: Amaçlı Bir Yaşam, Eylemleriyle Kendini Dışa Vurma ve Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme biçiminde tanımlanmaktadır. Türkçe uyarlama çalışması Yıldırım ve Bozdemir (2020) tarafından yapılmış ve Schutte vd. (2013) tarafından önerilen bu üç faktörlü yapı esas alınarak ölçek Türkçeye uyarlanmıştır. Özgün formda 21 madde bulunan ölçek, Türkçe uyarlamada açımlayıcı faktör analizi sonucunda 18 maddeye indirilmiştir. Çalışmada kullanılan İngilizce form da Türkçe form ile uyumlu olacak şekilde Schutte vd. (2013) tarafından önerilen üç faktörlü ve 18 maddelik ingilizce versiyon kullanılmıştır. Ayrıca ölçeğin Rusça versiyonu olmadığı için dil uzmanı tarafından Türkçe versiyon Rusçaya çevrilerek, ters çeviri yöntemi kullanılarak hazırlanmış ve uygulanmıştır. Ölçekte bazı ifadeler ters kodlanmıştır. Bu nedenle, analiz öncesinde ilgili maddelerin puanları ölçek kullanım kılavuzuna uygun şekilde ters çevrilerek analiz için hazır hale getirilmiştir.

Türkçe anket formunda yer alan Ödemonik İyi Oluş Ölçeğinin üç alt boyutunun Cronbach's Alpha Değerleri Amaçlı Bir Yaşam=0,810, Eylemleriyle Kendini Dışa Vurma=0,900 ve Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme=0,748, Rusça anket formunda yer alan Ödemonik İyi Oluş Ölçeğinin üç alt boyutunun Cronbach's Alpha Değerleri Amaçlı Bir Yaşam=0,795, Eylemleriyle Kendini Dışa Vurma=0,705 ve Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme=0,715, İngilizce anket formunda yer alan Ödemonik İyi Oluş Ölçeğinin üç alt boyutunun Cronbach's Alpha Değerleri Amaçlı Bir Yaşam=0,764, Eylemleriyle Kendini Dışa Vurma=0,712 ve Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme=0,703 olarak bulunmuştur. Bu haliyle Tavakol ve Dennick (2011)'in belirttiği gibi 0,70'in üstündeki değerlerin güvenilirliği tanımladığı söylenebilir.

2.1.5.2. Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri

Sürekli ve Durumluk Kaygı Envanteri (STAI), ilk olarak Spielberger vd. (1971) tarafından geliştirilmiş ölçeğin Türkçe uyarlaması Öner ve Le Compte (1982) tarafından, Rusça uyarlaması ise Hanin ve Spielberger (1983) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, bireylerin kaygı düzeylerini iki boyutta değerlendirmektedir: 20 maddeden oluşan Sürekli Kaygı formu genel kaygı eğilimini ölçerken, yine 20 maddeden oluşan Durumluk Kaygı formu bireyin belirli bir anda hissettiği kaygı düzeyini değerlendirmektedir. Toplamda 40 maddeden oluşan bu envanterde bazı ifadeler ters kodlanmıştır; bu nedenle analiz öncesinde ilgili maddelerin puanları uygun şekilde ters çevrilerek değerlendirme için hazır hale getirilmiştir. Bu çalışmada

kullanılan İngilizce ankette orijinal ölçeğe sadık kalarak Türkçe ölçeğin İngilizcesi ile uyumlaştırılmış maddelerden oluşan ölçek maddeleri kullanılmıştır.

Türkçe anket formunda yer alan Durumluk Kaygı Ölçeğinin Cronbach's Alpha Değeri=0,902, Sürekli Kaygı Ölçeğinin Cronbach's Alpha Değeri=0,858, Rusca anket formunda yer alan Durumluk Kaygı Ölçeğinin Cronbach's Alpha Değeri=0,925, Sürekli Kaygı Ölçeğinin Cronbach's Alpha Değeri=0,842, İngilizce anket formunda yer alan Durumluk Kaygı Ölçeğinin Cronbach's Alpha Değeri=0,858, Sürekli Kaygı Ölçeğinin Cronbach's Alpha Değeri=0,899 olarak bulunmuştur. Bu haliyle Tavakol ve Dennick (2011)'in belirttiği gibi 0,70'in üstündeki değerlerin güvenilirliği tanımladığı söylenebilir.

2.1.5.3. Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi

Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin (TUMEFÖ) geliştirilmesinde aşağıdaki daha önce geliştirilen motivasyon ölçeklerinden faydalanılarak 95 madde oluşturulmuştur.

- Bireyleri Rekreatif Spor Etkinliklerine Motive Eden Faktörlerin REMM Ölçeğini Kullanarak Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Antalya Örneği (Ardahan, 2013).
- Bireyleri Bisiklet Festivallerine Katılmaya Motive Eden Faktörler Ölçeği (Evlivan ve Ardahan, 2021).
- Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporları Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği (Kalkan Kaplan ve Ardahan, 2013).
- Bireyleri Eğlenmeye Motive Eden Faktörler Ölçeği (Cansever ve Ardahan, 2020).
- Açık alan rekreasyonu bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporları yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar (Ardahan ve Yerlisu Lapa, 2011).
- Bireyleri Doğa Yürüyüşü Yapmaya Motive Eden Faktörler Ölçeği (Ardahan ve Mert, 2013).
- Bireyleri ultra maraton (trail) koşmaya motive eden faktörler ölçeğinin geliştirilmesi (Çalışkan ve Ardahan, 2022).
- Bireyleri Motosiklet Kullanmaya Motive Eden Faktörlerin Çeşitli Değişkenlere Göre Karşılaştırılması (Ardahan ve Güleç, 2020).
- Demircioğlu (2023) tarafından geliştirilen “Yamaç Paraşütü Etkinliğine Katılanların Motivasyonlarının İncelenmesi: Fethiye Örneği”

Oluşturulan bu 95 madde listesi konusunda uzman üç akademisyen, 10 yılın üstünde tandem pilotluğu yapan beş tandem pilotuna gönderilerek her bir maddeyi değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçek maddelerinin içerik analizi Lawshe (1975) tarif ettiği gibi “1= Uygun Değil”, “2= Uygun Fakat Şeklinde ifade edilmeli”, “3= Uygun fakat Nolu madde ile birleştirilmeli” ve “4= Bu Haliyle Uygun” değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar Davis tekniği (1992) ile değerlendirilip 0.80 puana sahip maddeler alınmıştır. Bu analiz sonucunda 95 maddeden oluşan madde listesi 74’e indirilmiştir.

74 maddeden oluşan Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden madde listesine birinci Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış olması gereken faktörlerle faktörleşmeyen maddeler ve düşük varyans değerlerine sahip 12 madde çıkarılmış geriye 62 madde kalmıştır. Daha sonra bu 62 maddeye yeniden AFA uygulanmış ve Tablo 2.2.1’den de görülebildiği gibi KMO değeri 0,93 olup mükemmel kategorisinde bulunmuştur. Kaiser (1974) öngördüğü biçimde Kaiser-Mayer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü (KMO) değeri 0,50 üzeri olduğunda AFA için yeterli görülmekte ve bu değer 0,90 üzeri olduğunda ise mükemmel olarak sınıflandırılmaktadır. AFA uygulanan modele Lisrel 8.8 programı kullanılarak Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır.

2.2. Bulgular

Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeği’nin soru maddelerinin birbiriyle uyumu, bir bütünlük oluşturup oluşturmadığı ve yapı geçerliliği Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde, faktörler arası ilişkinin varlığı göz önünde bulundurularak, faktör yüklerinin sütunlara öncelik verdiği Varimax döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Korelasyon tablosunun incelenmesi sonucunda faktör maddelerinin genel olarak yapı geçerliliğine sahip ve tutarlı olduğu, determinasyon katsayısının ise çoklu bağlantı sorununa işaret etmediği görülmüştür.

Tablo 2.1’den de görülebileceği gibi Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterlilik Ölçütü Değeri 0,934 olarak bulunmuştur. Bu değer, veri setinin faktör analizi için oldukça uygun olduğunu (0,90 üzerinde) göstermektedir (Kaiser, 1974).

Bartlett Küresellik Testi’ne göre yaklaşık Ki-kare: 20760,899, Serbestlik Derecesi: 1891 ve Anlamlılık: 0,000 bulunmuştur. Bu test ile veri setindeki değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve faktör analizine uygun olduğu sonucuna varılmaktadır.

Öz Değerler (Eigenvalues)’e bakıldığında 12 faktör öz değeri 1’den büyük çıkmıştır ve toplam varyansın %73,46’sını açıklamaktadır. Faktörlerin öz değerleri ve açıklanan varyans yüzdeleri şu şekildedir: Faktör-1 (F1): Öz değer = 7,603 (%12,26), Faktör-2 (F2): Öz değer =

6,308 (%10,17), Faktör-3 (F3): Öz değer = 5,26 (%8,48), Faktör-4 (F4): Öz değer = 4,197 (%6,77), Faktör-5 (F5): Öz değer = 4,036 (%6,51), Faktör-6 (F6): Öz değer = 3,574 (%5,76), Faktör-7 (F7): Öz değer = 2,766 (%4,46), Faktör-8 (F8): Öz değer = 2,68 (%4,32), Faktör-9 (F9): Öz değer = 2,431 (%3,92), Faktör-10 (F10): Öz değer = 2,333 (%3,76), Faktör-11 (F11): Öz değer = 2,301 (%3,71), Faktör-12 (F12): Öz değer = 2,053 (%3,31)

Toplam Varyans Açıklamasına göre 12 faktör, toplam varyansın %73,46'sını açıklamaktadır. Bu oran, modelin iyi bir uyum sağladığını ve yeterli açıklayıcılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin toplam Cronbach's Alpha değeri 0,966 olarak bulunmuştur. Bu, ölçeğin genel olarak oldukça yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu gösterir. Faktör bazında Cronbach's Alpha değerleri şu şekildedir: Faktör-1 (F1): 0,957, Faktör-2 (F2): 0,933, Faktör-3 (F3): 0,917, Faktör-4 (F4): 0,908, Faktör-5 (F5): 0,891, Faktör-6 (F6): 0,921, Faktör-7 (F7): 0,875, Faktör-8 (F8): 0,878, Faktör-9 (F9): 0,910, Faktör-10 (F10): 0,715, Faktör-11 (F11): 0,785, Faktör-12 (F12): 0,803

Tablo 2.1'deki madde yükleri ve ortak varyanslara göre her bir faktörün kendi grubundaki madde yükleri yüksek bulunmuş ve maddelerin ilgili faktörlere güçlü bir şekilde bağlandığını göstermektedir. Her maddenin ortak varyans değerleri (Communalities) incelendiğinde, genelde yüksek değerler gözlemlenmiştir (ör. TANSOS01 için 0,842).

Tablo 2.1: TUMEFO Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

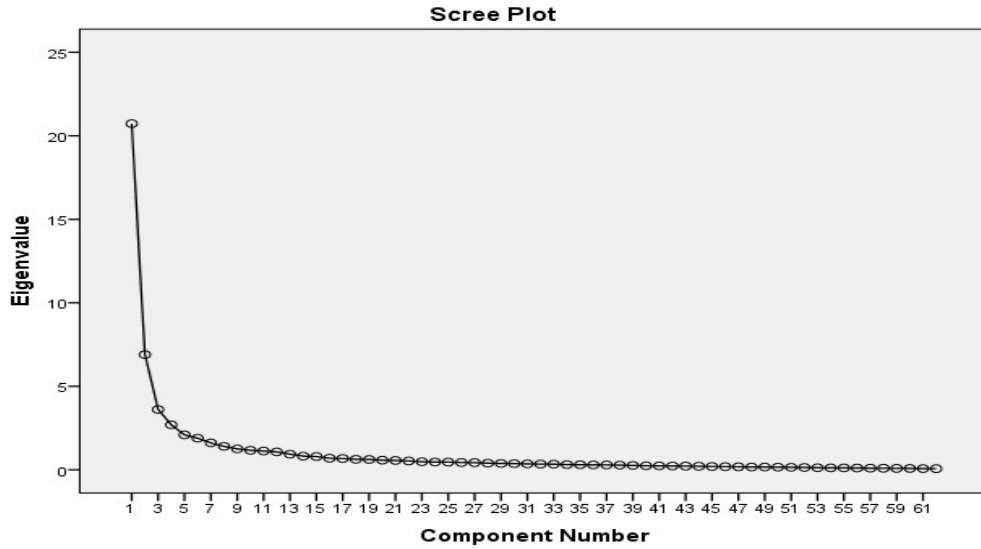
Kaiser-Mayer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü												0,934		
Yaklaşık Ki-kare												20760,899		
Bartlett Küresellik Testi												1891		
Serbestlik derecesi												,000		
Anlamlılık														
Madde Numaraları	Faktör Yükleri												Ortak Varyans	X±SS
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12		
TANSOS01	,896												,842	1,92±1,26
TANSOS02	,896												,837	2,02±1,28
TANSOS03	,888												,835	1,86±1,20
TANSOS04	,846												,767	2,13±1,37
TANSOS05	,833												,800	2,11±1,22
TANSOS06	,789												,750	2,09±1,21
TANSOS07	,782												,754	2,36±1,35
TANSOS08	,768												,734	2,25±1,32
TANSOS09	,718												,705	2,26±1,33
DİNSAG01		,794											,784	3,56±1,28
DİNSAG02		,779											,758	3,61±1,27
DİNSAG03		,763											,807	3,6±1,29
DİNSAG04		,700											,707	3,89±1,19
DİNSAG05		,700											,765	3,66±1,25
DİNSAG06		,632											,655	3,99±1,12
DİNSAG07		,605											,593	3,77±1,19
DİNSAG08		,602											,635	3,75±1,25
EĞLENCE01			,788										,784	4,23±1,00
EĞLENCE02			,782										,712	4,33±0,95
EĞLENCE03			,782										,730	4,37±0,89
EĞLENCE04			,778										,804	4,11±1,04
EĞLENCE05			,702										,708	4,06±1,09
EĞLENCE06			,652										,644	4,37±0,93

KISGEL01				,734									,763	3,77±1,17
KISGEL02				,707									,703	3,58±1,22
KISGEL03				,681									,776	3,75±1,21
KISGEL04				,679									,753	3,55±1,28
KISGEL05				,641									,652	3,68±1,23
KISGEL06				,577									,705	3,53±1,27
KISGEL07				,549									,648	3,99±1,07
UZKAC01					,786								,767	2,78±1,40
UZKAC02					,779								,744	2,26±1,22
UZKAC03					,764								,729	2,36±1,31
UZKAC04					,615								,627	3,15±1,38
UZKAC05					,614								,640	3,24±1,41
UZKAC06					,547								,675	3,24±1,44
UZKAC07					,542								,663	3,52±1,37
KORKAY01						,884							,879	3,06±1,41
KORKAY02						,850							,837	3,10±1,42
KORKAY03						,775							,821	3,20±1,39
KORKAY04						,768							,767	3,34±1,39
DOGAET01							,767						,834	3,96±1,19
DOGAET02							,754						,799	3,86±1,24
DOGAET03							,627						,735	4,30±1,02
DOGAET04							,597						,654	3,81±1,24
ÖDÜL01								,717					,773	3,30±1,39
ÖDÜL02								,716					,824	3,22±1,41
ÖDÜL03								,617					,737	2,90±1,49
ÖDÜL04								,558					,727	2,63±1,47
YEİNT01									,794				,859	2,73±1,33
YEİNT02									,781				,870	2,61±1,33
YEİNT03									,711				,766	2,70±1,35
SOS01										,781			,702	3,23±1,42
SOS02										,684			,644	2,65±1,38
SOS03										,518			,549	3,02±1,44
YÖRÇEK01											,713		,727	3,48±1,31
YÖRÇEK02											,680		,698	3,41±1,39
YÖRÇEK03											,603		,650	3,72±1,33
YÖRÇEK04											,561		,611	3,68±1,28
RISKAL01												,748	,782	3,47±1,21
RISKAL02												,731	,746	3,28±1,30
RISKAL03												,483	,600	3,92±1,18
Cronbach's Alpha Değerleri	0,957	0,933	0,917	0,908	0,891	0,921	0,875	0,878	0,910	0,715	0,785	0,803	Ölçeğin Toplam Cronbach's Alpha Değeri =0,966	
Döndürülmüş Öz Değerler	7,603	6,308	5,26	4,197	4,036	3,574	2,766	2,68	2,431	2,333	2,301	2,053		
Döndürülmüş Varyans %'si	12,264	10,174	8,484	6,769	6,51	5,764	4,462	4,323	3,92	3,763	3,712	3,311		
Döndürülmüş Birikimli %	12,264	22,437	30,922	37,691	44,201	49,965	54,427	58,749	62,67	66,433	70,145	73,456		

Şekil 2.1'de yer alan Scree Plot grafiğine göre, faktörlerin öz değerlerinde 12. faktöre kadar bir eğim gözlemlenmekte, ardından belirgin bir plato oluşmaktadır. Bu da 12 faktörün model için anlamlı olduğunu desteklemektedir.

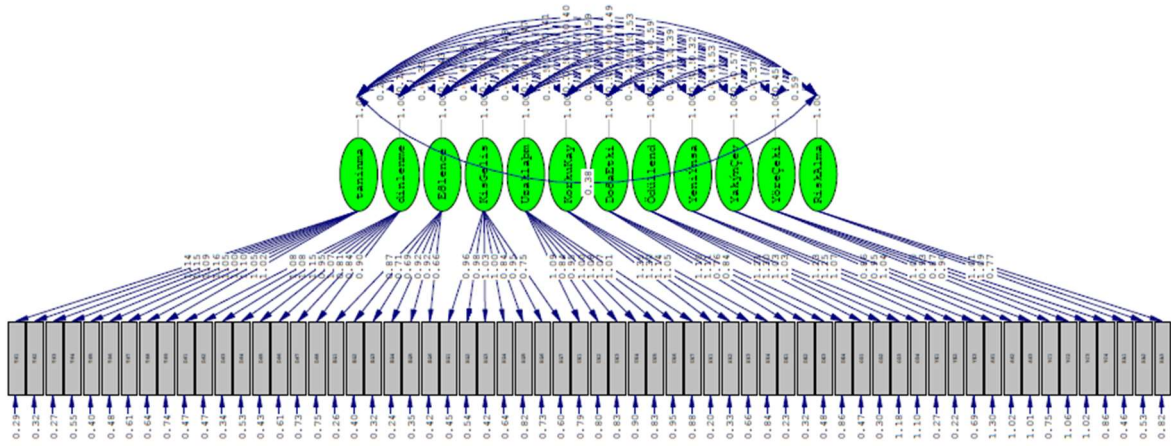
Analiz sonuçlarına göre veri seti faktör analizi için uygun ve elde edilen faktörlerin ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklediği görünmektedir. Cronbach's Alpha değerleri, ölçeğin güvenilir olduğunu kanıtlamakta, toplam varyans açıklama oranı ve Scree Plot ise doğru sayıda faktörün seçildiğini doğrulamaktadır.

Şekil 2.1: ScreePlot -1

Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri incelendiğinde ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının ($5303.18 / 1763 = 3,00$) 5'in altında olduğu için Sümer'e (2000) göre mükemmel uyum vardır. Diğer uyum indeksleri incelendiğinde RMSEA= 0.079, SRMR= 0.070, GFI= 0.67, NFI= 0.94, RFI= 0.94, CFI= 0.96 ve IFI= 0.96 olarak bulunmuştur. Buna göre; Sümer'e (2000) göre NFI, RFI'nın $0.90 < \text{NFI}$ olması iyi düzeyde uyum olduğu, $0,90 > \text{GFI}$ olması orta düzeyde uyum olduğu, CFI ve IFI indekslerinin 0.95'den yüksek olması mükemmel uyum değerlerine sahip olduğunu, SRMR'nin $0.8 \geq$ olması iyi düzeyde uyum olduğu, RMSEA'nın ise $0.07 \leq \text{RMSEA} \leq 0.08$ arasında olması iyi düzeyde uyum olduğunu işaret etmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde modelin uyumlu olduğu görülmektedir. Aşağıda geliştirilen ölçeğe ait faktörler ve maddelere ilişkin standartlaştırılmış parametre tahminlerinin yer aldığı Yapısal Eşitlik Modeli Şekil 2.2'de sunulmuştur.

Şekil 2.2: TUMEFO Yapısal Eşitlik Modeli

Tablo 2.2'de yer alan sonuçlara göre, yamaç paraşütü tandem uçuşuna yönelik bireysel motivasyonları ve davranışsal eğilimleri anlamaya yönelik yapılan faktör analizi, toplamda 12 temel faktör belirlemiştir. Bu faktörlere ilişkin açıklamalar ve örnek maddeler aşağıda listelenmiştir. Faktörler en yüksek puanı alandan en düşük puanı alana doğru sıralanmıştır.

F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü: Bireylerin, sosyal medya platformlarında dikkat çekmek, kendilerini göstermek ve sosyal statülerini artırmak için bu aktiviteye katıldığını ifade etmektedir. İlgili ifadeler: “Sosyal medya aracılığı ile daha fazla insana ulaşabilmek için.”, “Sosyal medyada ilgi çekebilmek için.”, “Sosyal medya platformlarında takipçi sayımı arttırabilmek için.”, “Sosyal medyamı canlı tutacak içerikler üretmek için.”, “Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için.”, “Yamaç paraşütüyle uçmanın toplumda önemli bir karşılığı olduğu için.”, “Daha cesur biri olarak algılanmak için.”, “Yapabildiğimi arkadaşlarıma göstermek için.” ve “Sosyal statümü arttırmak istediğim için.”

F02: Dinlenme ve Sakinlik: Bireylerin stres ve gerginlikten uzaklaşma, zihinsel huzuru bulma ve dinlenme ihtiyaçları ile ilişkilidir. Bu, yamaç paraşütünün mental ve duygusal faydalarına işaret eder. İlgili ifadeler: “Stresimi azaltmak için.”, “Dinginliği hissedebilmek için.”, “Kendime zaman ayırarak sakinleşebilmek için.”, “Gökyüzünde huzur bulabilmek için.”, “Kendime zaman ayırarak bedenimi dinlendirebilmek için.”, “Doğayla iç içe bir an yaşayabilmek için.”, “Mental rahatlatma için.” ve “Kendime bir mola verebilmek için.”

F03: Eğlence: Bireylerin eğlence ve keyif odaklı motivasyonlarını göstermektedir. Yeni ve özgürleştirici bir deneyim yaşama isteği bu faktörde ön plana çıkmaktadır. İlgili ifadeler: “Kendimi mutlu hissetmek için.”, “Eğlenceli bir deneyim yaşamak için.”, “Keyif alacağım farklı bir aktiviteyi deneyimlemek için.”, “Kendimi özgür hissetmek için.”, “Uçarak yaşayacağım zihinsel özgürlük duygusunun yaratacağı zevk ve tatmin duygusunu hissetmek için.” ve “Farklı bir deneyim yaşayabilmek için.”

F04: Kişisel Gelişim: Bireylerin kişisel cesaretlerini artırma, kendilerini test etme ve geliştirme isteğini temsil eder. İlgili ifadeler: “Boşlukta uçuşma duygusunun yarattığı mücadele durumuyla karşı karşıya kalarak cesaretimi artırabilmek için.”, “Serbest uçmak fikri karşısındaki güçlü ve zayıf yönlerimi keşfetmek için.”, “Kendime olan güvenimi artırabilmek için.”, “Endişe ve korkularımın üstüne gidebilmek için.”, “Havada askıda kalarak hissedilebilecek tüm tehlikeler karşısında kendimi zorlayabilmek için.”, “Kişisel “iyi olma” duygumu artıracak bir fırsat yaratmak için.” ve “Uçuşma duygusunun anlamını keşfedecek yeni bir deneyimle kendimi geliştirmek için.”

F05: Uzaklaşma/Kaçma: Bireylerin günlük yaşamın zorluklarından, şehir yaşamının stresinden ve sosyal çevrelerinden uzaklaşma isteği ile ilgilidir. İlgili ifadeler: “Kişisel problemlerimden bir süreliğine uzaklaşmak için.”, “Arkadaş çevremden bir süreliğine uzaklaşmak için.”, “Aile ilişkilerinden bir süreliğine uzaklaşmak için.”, “Toplumun benliğim üzerine getirdiği kontrol ve kısıtlamalardan uzaklaşma duygusu yaşamak için.”, “Şehrin kalabalığından bir süre uzaklaşmak için.”, “İş hayatının zorluklarından bir süreliğine uzaklaşmak için.” ve “Günlük hayatın zorluklarından bir süreliğine uzaklaşmak için.”

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme: Bireylerin korku ve kaygılarıyla yüzleşme, kendilerini bu bağlamda test etme isteklerini yansıtır. İlgili ifadeler: “Yükseklik kaygıma/korkuma meydan okumak için.”, “Yükseklik kaygı/korkumla yüzleşebilmek için.”, “Kaygımla/korkumla yüzleşirken tepkilerimi gözlemleyebilmek için.” ve “Kontrolün bende olmadığı durumlarla baş edebilmek için.”

F07: Doğayla Etkileşim: Bireylerin doğayı keşfetme, onunla bütünleşme ve doğanın büyüklüğü karşısında kendilerini anlamlandırma motivasyonunu gösterir. İlgili ifadeler: “Doğanın sınırsızlığını görebilmek/hissedebilmek için.”, “Doğanın büyüklüğü karşısında kendi konumumu görebilmek için.”, “Doğanın güzelliklerini kuşbakışı görebilmek için.” ve “Doğayla bütünleşmek için.”

F08: Ödüllendirilme: Bireylerin kendilerini ödüllendirme, başarılarını kutlama veya cesaretlerini onurlandırma istekleriyle ilgilidir. İlgili ifadeler: “Kendimi ödüllendirebileceğim bir deneyim olduğu için.”, “Cesaretimi ödüllendirmek için.”, “Hayatımdaki başka bir başarıyı kutlayabilmek için.” ve “Hayatımdaki başka bir kişiyi/olayı/günü kutlayabilmek için.”

F09: Yeni İnsanlarla Tanışma: Bireylerin yeni sosyal çevrelere katılma, farklı insanlarla etkileşim kurma motivasyonlarını temsil eder. İlgili ifadeler: “Farklı kişilerle birlikte vakit geçirmek için.”, “Yeni insanlarla tanışmak için.” ve “Farklı bir sosyal çevreye ait olma şansı elde edebilmek için.”

F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme: Bireylerin aile, arkadaş veya partnerleriyle bağlarını güçlendirme isteğini ifade eder. İlgili ifadeler: “Aile bireyleriyle farklı bir deneyim yaşamak için.”, “Eşim, kız/erkek arkadaşım ile bağlarımızı güçlendirebilmek için.” ve “Sosyal çevremdeki arkadaşlarımla farklı bir deneyim yaşamak için.”

F11: Yörenin Çekiciliği: Bireylerin yöresel çekiciliklere olan ilgisini ve bu deneyimi yerel bağlamda önemli bir aktivite olarak görmelerini açıklar. İlgili ifadeler: “Bu yöreye gelen pek çok insanın en dikkat çekici deneyimi olduğu için.”, “Tatile geldiğim bu coğrafyada önemli bir sosyo-kültürel aktivite olduğu için.”, “Dünyaca ünlü bir uçuş alanında tandem uçuşu yapmak istediğim için.” ve “Uçuş irtifası en yüksek kalkış noktalarından biri olduğu için.”

F12: Risk Alma: Bireylerin risk alma, tehlikeli ve adrenalin dolu aktiviteler yapma motivasyonlarını yansıtır. İlgili ifadeler: “Risk almaya hazır olduğum için.”, “Tehlikeli bir aktivite sayılabileceği için.” ve “Adrenalin dolu bir aktivite yapmak için.”

Tablo 2.2’den de görüleceği üzere, yamaç paraşütü deneyimine ilişkin bireysel motivasyonların çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Belirlenen faktörler, bireylerin bu aktiviteye katılma nedenlerini hem psikolojik hem de sosyal açıdan detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Her bir faktör, farklı bir motivasyonel yapıyı temsil etmekte olup, bu durum ölçeğin geniş kapsamlı ve derinlemesine bir değerlendirme aracı olarak tasarlandığını göstermektedir.

Tablo 2.2: TUMEFO Madde Kodları, Faktörler ve Madde Açıklamaları

F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü
TANSOS01-Sosyal medya aracılığı ile daha fazla insana ulaşabilmek için.
TANSOS02-Sosyal medyada ilgi çekebilmek için.
TANSOS03-Sosyal medya platformlarında takipçi sayımı arttırabilmek için.
TANSOS04-Sosyal medyayı canlı tutacak içerikler üretmek için.
TANSOS05-Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için.
TANSOS06-Yamaç paraşütüyle uçmanın toplumda önemli bir karşılığı olduğu için.
TANSOS07-Daha cesur biri olarak algılanmak için.
TANSOS08-Yapabildiğimi arkadaşlarıma göstermek için.
TANSOS09-Sosyal statümü arttırmak istediğim için.
F02: Dinlenme ve Sakinlik
DİNSAG01-Stresimi azaltmak için.
DİNSAG02-Dinginliği hissedebilmek için.
DİNSAG03-Kendime zaman ayırarak sakinleşebilmek için.
DİNSAG04-Gökyüzünde huzur bulabilmek için.
DİNSAG05-Kendime zaman ayırarak bedenimi dinlendirebilmek için.
DİNSAG06-Doğayla iç içe bir an yaşayabilmek için.
DİNSAG07-Mental rahatlama için.
DİNSAG08-Kendime bir mola verebilmek için.
F03: Eğlence
EGLENCE01-Kendimi mutlu hissetmek için.
EGLENCE02-Eğlenceli bir deneyim yaşamak için.
EGLENCE03-Keyif alacağım farklı bir aktiviteyi deneyimlemek için.

EGLENCE04-Kendimi özgür hissetmek için.

EGLENCE05-Uçarak yaşayacağım zihinsel özgürlük duygusunun yaratacağı zevk ve tatmin duygusunu hissetmek için.

EGLENCE06-Farklı bir deneyim yaşayabilmek için.

F04: Kişisel Gelişim

KISGEL01-Boşlukta uçuşma duygusunun yarattığı mücadele durumuyla karşı karşıya kalarak cesaretimi arttırabilmek için.

KISGEL02-Serbest uçmak fikri karşısındaki güçlü ve zayıf yönlerimi keşfetmek için.

KISGEL03-Kendime olan güvenimi artırabilmek için.

KISGEL04-Endişe ve korkularımın üstüne gidebilmek için.

KISGEL05-Havada askıda kalarak hissedilebilecek tüm tehlikeler karşısında kendimi zorlayabilmek için.

KISGEL06-Kişisel “iyi olma” duygumu arttıracak bir fırsat yaratmak için.

KISGEL07-Uçuşma duygusunun anlamını keşfedecek yeni bir deneyimle kendimi geliştirmek için.

F05: Uzaklaşma/Kaçma

UZKAC01-Kişisel problemlerimden bir süreliğine uzaklaşmak için.

UZKAC02-Arkadaş çevremden bir süreliğine uzaklaşmak için.

UZKAC03-Aile ilişkilerinden bir süreliğine uzaklaşmak için.

UZKAC04-Toplumun benliğim üzerine getirdiği kontrol ve kısıtlamalardan uzaklaşma duygusu yaşamak için

UZKAC05-Şehrin kalabalığından bir süre uzaklaşmak için.

UZKAC06-İş hayatının zorluklarından bir süreliğine uzaklaşmak için.

UZKAC07-Günlük hayatın zorluklarından bir süreliğine uzaklaşmak için.

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme

KORKAY01-Yükseklik kaygıma/korkuma meydan okumak için.

KORKAY02-Yükseklik kaygı/korkumla yüzleşebilmek için

KORKAY03-Kaygıyla/korkumla yüzleşirken tepkilerimi gözlemleyebilmek için.

KORKAY04-Kontrolün bende olmadığı durumlarla baş edebilmek için.

F07: Doğayla Etkileşim

DOGAET01-Doğanın sınırsızlığını görebilmek/hissedebilmek için.

DOGAET02-Doğanın büyüklüğü karşısında kendi konumumu görebilmek için.

DOGAET03-Doğanın güzelliklerini kuşbakışı görebilmek için.

DOGAET04-Doğayla bütünleşmek için.

F08: Ödüllendirilme

ÖDÜL01-Kendimi ödüllendirebileceğim bir deneyim olduğu için.

ÖDÜL02-Cesaretimi ödüllendirmek için.

ÖDÜL03-Hayatımdaki başka bir başarıyı kutlayabilmek için.

ÖDÜL04-Hayatımdaki başka bir kişiyi/olayı/günü kutlayabilmek için.

F09: Yeni İnsanlarla Tanışma

YEİNT01-Farklı kişilerle birlikte vakit geçirmek için.

YEİNT02-Yeni insanlarla tanışmak için.

YEİNT03-Farklı bir sosyal çevreye ait olma şansı elde edebilmek için

F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme

SOS01-Aile bireyleriyle farklı bir deneyim yaşamak için.

SOS02-Eşim, Kız/Erkek arkadaşım ile bağlarımızı güçlendirebilmek için.

SOS03-Sosyal çevremdeki arkadaşlarımla farklı bir deneyim yaşamak için.

F11: Yörenin Çekiciliği

YÖRÇEK01-Bu yöreye gelen pek çok insanın en dikkat çekici deneyimi olduğu için.

YÖRÇEK02-Tatile geldiğim bu coğrafyada önemli bir sosyo-kültürel aktivite olduğu için.

YÖRÇEK03-Dünyaca ünlü bir uçuş alanında tandem uçuşu yapmak istediğim için.

YÖRÇEK04-Uçuş irtifası en yüksek kalkış noktalarından biri olduğu için.

F12: Risk Alma

RISKAL01-Risk almaya hazır olduğum için.

RISKAL02-Tehlikeli bir aktivite sayılabileceği için.

Tablo 2.3'te yapılan madde – faktör analizine göre her bir madde, korelasyon puanlarına göre en güçlü bağa sahip olduğu faktöre göre sınıflanmıştır. Buna göre: TANSOS01 - ,888, TANSOS02 - ,887, TANSOS03 - ,889, TANSOS04 - ,842, TANSOS05 - ,893, TANSOS06 - ,859, TANSOS07 - ,862, TANSOS08 - ,845, TANSOS09 - ,815 korelasyon puanlarıyla **F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü** faktörüne ait görünmektedir. DİNSAG01 - ,868, DİNSAG02 - ,862, DİNSAG03 - ,891, DİNSAG04 - ,830, DİNSAG05 - ,859, DİNSAG06 - ,768, DİNSAG07 - ,747, DİNSAG08 - ,767 korelasyon puanlarıyla **F02: Dinlenme ve Sakinlik** faktörüne, EGGLECE01 - ,871, EGGLECE02 - ,819, EGGLECE03 - ,833, EGGLECE04 - ,884, EGGLECE05 - ,854, EGGLECE06 - ,782 korelasyon puanlarıyla **F03: Eğlence** faktörüne, KISGEL01 - ,853, KISGEL02 - ,828, KISGEL03 - ,856, KISGEL04 - ,810, KISGEL05 - ,750, KISGEL06 - ,780, KISGEL07 - ,744 korelasyon puanlarıyla **F04: Kişisel Gelişim** faktörüne, UZKAC01 - ,820, UZKAC02 - ,743, UZKAC03 - ,776, UZKAC04 - ,766, UZKAC05 - ,794, UZKAC06 - ,777, UZKAC07 - ,768 korelasyon puanlarıyla **F05: Uzaklaşma/Kaçma** faktörüne, KORKAY01 - ,930, KORKAY02 - ,899, KORKAY03 - ,901, KORKAY04 - ,865 korelasyon puanlarıyla **F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme** faktörüne, DOGAET01 - ,907, DOGAET02 - ,894, DOGAET03 - ,815, DOGAET04 - ,799 korelasyon puanlarıyla **F07: Doğayla Etkileşim** faktörüne, ÖDÜL01 - ,845, ÖDÜL02 - ,879, ÖDÜL03 - ,849, ÖDÜL04 - ,851 korelasyon puanlarıyla **F08: Ödüllendirilme** faktörüne, YEİNT01 - ,938, YEİNT02 - ,937, YEİNT03 - ,888 korelasyon puanlarıyla **F09: Yeni İnsanlarla Tanışma** faktörüne, SOS01 - ,804, SOS02 - ,802, SOS03 - ,789 korelasyon puanlarıyla **F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme** faktörüne, YÖRÇEK01 - ,822, YÖRÇEK02 - ,773, YÖRÇEK03 - ,757, YÖRÇEK04 - ,768 korelasyon puanlarıyla **F11: Yörenin Çekiciliği** faktörüne, RISKAL01 - ,869, RISKAL02 - ,889, RISKAL03 - ,779 korelasyon puanlarıyla **F12: Risk Alma** faktörüne ait görünmektedir.

Tablo 2.3: TUMEFO Madde-Faktör Analizi

Madde/Faktör	F01	F02	F03	F04	F05	F06	F07	F08	F09	F10	F11	F12
TANSOS01	,888**	,191**	,023	,224**	,318**	,288**	,155**	,395**	,386**	,258**	,283**	,273**
TANSOS02	,887**	,204**	,055	,232**	,318**	,296**	,181**	,379**	,383**	,249**	,287**	,251**
TANSOS03	,889**	,213**	,022	,261**	,342**	,295**	,168**	,394**	,387**	,259**	,282**	,265**
TANSOS04	,842**	,210**	,072	,256**	,327**	,249**	,177**	,356**	,368**	,225**	,309**	,268**
TANSOS05	,893**	,237**	,081	,286**	,393**	,375**	,199**	,506**	,433**	,310**	,301**	,311**
TANSOS06	,859**	,245**	,052	,274**	,401**	,345**	,203**	,509**	,409**	,320**	,364**	,337**
TANSOS07	,862**	,245**	,135**	,338**	,389**	,407**	,226**	,520**	,405**	,318**	,336**	,381**
TANSOS08	,845**	,232**	,087	,336**	,319**	,401**	,182**	,514**	,436**	,347**	,309**	,317**
TANSOS09	,815**	,326**	,122*	,357**	,381**	,354**	,262**	,543**	,483**	,387**	,410**	,339**
DİNSAG01	,249**	,868**	,478**	,484**	,539**	,260**	,499**	,310**	,396**	,376**	,405**	,406**
DİNSAG02	,244**	,862**	,479**	,510**	,509**	,308**	,490**	,362**	,406**	,377**	,437**	,380**
DİNSAG03	,289**	,891**	,479**	,558**	,555**	,256**	,524**	,370**	,503**	,399**	,451**	,377**

DİNSAG04	,177**	,830**	,591**	,516**	,477**	,233**	,520**	,301**	,324**	,338**	,412**	,399**
DİNSAG05	,270**	,859**	,527**	,567**	,472**	,227**	,593**	,375**	,481**	,425**	,461**	,435**
DİNSAG06	,131**	,768**	,494**	,516**	,417**	,210**	,599**	,297**	,335**	,309**	,419**	,357**
DİNSAG07	,229**	,747**	,460**	,526**	,526**	,256**	,395**	,310**	,396**	,316**	,339**	,375**
DİNSAG08	,188**	,767**	,489**	,455**	,567**	,261**	,437**	,343**	,340**	,350**	,447**	,308**
EĞLENCE01	,123*	,563**	,871**	,503**	,298**	,252**	,520**	,284**	,213**	,244**	,464**	,411**
EĞLENCE02	,025	,399**	,819**	,436**	,188**	,175**	,455**	,186**	,110*	,180**	,367**	,433**
EĞLENCE03	-,010	,438**	,833**	,426**	,195**	,204**	,502**	,191**	,068	,159**	,379**	,414**
EĞLENCE04	,156**	,571**	,884**	,553**	,332**	,304**	,562**	,335**	,266**	,275**	,493**	,421**
EĞLENCE05	,120*	,573**	,854**	,562**	,313**	,257**	,572**	,315**	,226**	,268**	,461**	,459**
EĞLENCE06	-,009	,487**	,782**	,532**	,242**	,238**	,512**	,203**	,122*	,188**	,381**	,425**
KİSGEL01	,248**	,487**	,510**	,853**	,340**	,435**	,468**	,341**	,297**	,288**	,368**	,494**
KİSGEL02	,301**	,496**	,472**	,828**	,339**	,426**	,431**	,374**	,318**	,263**	,380**	,471**
KİSGEL03	,310**	,510**	,537**	,856**	,397**	,532**	,441**	,416**	,334**	,335**	,459**	,450**
KİSGEL04	,285**	,432**	,412**	,810**	,356**	,574**	,384**	,382**	,308**	,302**	,371**	,340**
KİSGEL05	,219**	,428**	,396**	,750**	,275**	,354**	,371**	,282**	,289**	,262**	,248**	,460**
KİSGEL06	,301**	,621**	,476**	,780**	,455**	,368**	,501**	,443**	,416**	,426**	,449**	,406**
KİSGEL07	,183**	,548**	,587**	,744**	,349**	,259**	,549**	,338**	,332**	,298**	,392**	,491**
UZKAC01	,318**	,445**	,224**	,323**	,820**	,324**	,260**	,356**	,395**	,224**	,274**	,219**
UZKAC02	,387**	,308**	,056	,223**	,743**	,246**	,150**	,251**	,389**	,286**	,182**	,210**
UZKAC03	,370**	,362**	,130*	,267**	,776**	,235**	,194**	,301**	,466**	,322**	,187**	,215**
UZKAC04	,310**	,529**	,292**	,397**	,766**	,210**	,306**	,357**	,424**	,300**	,277**	,306**
UZKAC05	,303**	,549**	,257**	,384**	,794**	,275**	,328**	,360**	,448**	,357**	,318**	,272**
UZKAC06	,290**	,561**	,356**	,419**	,777**	,300**	,365**	,408**	,424**	,466**	,345**	,349**
UZKAC07	,268**	,579**	,367**	,403**	,768**	,320**	,358**	,406**	,388**	,413**	,359**	,327**
KORKAY01	,346**	,219**	,219**	,426**	,283**	,930**	,226**	,416**	,180**	,169**	,292**	,254**
KORKAY02	,355**	,223**	,188**	,422**	,302**	,899**	,222**	,405**	,208**	,194**	,288**	,222**
KORKAY03	,400**	,357**	,323**	,544**	,373**	,901**	,350**	,502**	,298**	,233**	,343**	,381**
KORKAY04	,287**	,301**	,298**	,510**	,307**	,865**	,296**	,400**	,249**	,146**	,320**	,379**
DOGAET01	,193**	,540**	,545**	,516**	,308**	,277**	,907**	,371**	,289**	,286**	,448**	,424**
DOGAET02	,228**	,514**	,500**	,484**	,314**	,275**	,894**	,414**	,301**	,331**	,467**	,456**
DOGAET03	,049	,479**	,624**	,424**	,262**	,219**	,815**	,288**	,184**	,198**	,441**	,407**
DOGAET04	,277**	,558**	,472**	,473**	,353**	,262**	,799**	,393**	,286**	,299**	,404**	,435**
ÖDÜL01	,384**	,373**	,317**	,379**	,340**	,419**	,438**	,845**	,302**	,287**	,485**	,454**
ÖDÜL02	,432**	,394**	,324**	,454**	,392**	,510**	,419**	,879**	,390**	,334**	,513**	,481**
ÖDÜL03	,466**	,264**	,189**	,378**	,400**	,357**	,292**	,849**	,453**	,468**	,348**	,391**
ÖDÜL04	,528**	,361**	,217**	,363**	,408**	,359**	,340**	,851**	,480**	,515**	,425**	,410**
YEİNT01	,425**	,425**	,184**	,377**	,501**	,257**	,300**	,447**	,938**	,473**	,313**	,317**
YEİNT02	,434**	,452**	,198**	,397**	,508**	,243**	,293**	,452**	,937**	,528**	,337**	,329**
YEİNT03	,453**	,458**	,182**	,356**	,479**	,218**	,274**	,419**	,888**	,482**	,312**	,284**
SOS01	,162**	,272**	,222**	,269**	,222**	,075	,270**	,294**	,329**	,804**	,280**	,283**
SOS02	,358**	,355**	,185**	,347**	,386**	,261**	,219**	,421**	,440**	,802**	,321**	,287**
SOS03	,306**	,422**	,223**	,314**	,438**	,161**	,298**	,414**	,514**	,789**	,290**	,303**
YÖRÇEK01	,315**	,425**	,434**	,432**	,292**	,313**	,355**	,407**	,303**	,295**	,822**	,427**
YÖRÇEK02	,313**	,463**	,333**	,373**	,314**	,296**	,385**	,363**	,321**	,327**	,773**	,288**
YÖRÇEK03	,270**	,288**	,379**	,301**	,232**	,207**	,359**	,439**	,196**	,240**	,757**	,393**
YÖRÇEK04	,259**	,416**	,441**	,375**	,284**	,262**	,509**	,401**	,264**	,295**	,768**	,490**
RISKAL01	,293**	,387**	,441**	,459**	,301**	,281**	,439**	,435**	,286**	,336**	,393**	,869**
RISKAL02	,377**	,345**	,337**	,422**	,301**	,313**	,387**	,451**	,300**	,271**	,404**	,889**
RISKAL03	,221**	,441**	,523**	,525**	,288**	,277**	,461**	,397**	,267**	,323**	,502**	,779**

** significant at 0.01

* significant at 0.01

Hair vd.'e (2013) göre ± 1.0 aralığındaki bir basıklık (kurtosis) ve eğrilik (skewness) değeri, çoğu psikometrik amaç için mükemmel kabul edilir. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre ± 1.5 aralığındaki bir basıklık (kurtosis) ve eğrilik (skewness) değeri, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu ifade etmek için uygundur. George ve Mallery'e (2010) göre ise ± 2.0 aralığındaki bir basıklık (kurtosis) ve eğrilik (skewness) değeri, özel uygulamaya bağlı olarak birçok durumda da kabul edilebilir.

Demografik verilerinin normallik dağılımları Tablo 2.4'te verilmiştir. Tabloya göre, yaş kategorisi, refah düzeyi, eğitim durumu ve etkinlikten haberdar olma yöntemi değişkenlerine ait normallik değerlerini içeren Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.0 aralığında bulunurken, cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, etlinliğe eşlik edenler, geline ülke ve Fethiye'yi ziyaret amacı değişkenlerine ait Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.5 aralığında, yaşanan yer değişkenine ait Skewness ve Kurtosis değerleri ise ± 2.0 aralığında bulunmaktadır. Bu da sosyal bilimler alanındaki bu çalışmanın verilerinin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 2.4: Demografik Değişkenlerin Normallik Dağılımları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)

Demografik Değişkenler	Değer Türü	Statistic	Std. Error
Cinsiyet	Skewness	1,022	,414
	Kurtosis	-1,025	,809
Medeni Durum	Skewness	,849	,414
	Kurtosis	-1,368	,809
Yaş Kategorisi	Skewness	-,684	,414
	Kurtosis	,177	,809
Çalışma Durumu	Skewness	1,429	,414
	Kurtosis	,039	,809
Refah Düzeyi	Skewness	-,201	,414
	Kurtosis	,246	,809
Eğitim Durumu	Skewness	-,179	,414
	Kurtosis	,265	,809
Etkinliğe Eşlik Edenler	Skewness	1,044	,414
	Kurtosis	,340	,809
Geline Ülke	Skewness	1,212	,414
	Kurtosis	-,570	,809
Yaşanılan Yer	Skewness	,401	,414
	Kurtosis	-1,967	,809
Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemi	Skewness	-,542	,414
	Kurtosis	-,730	,809
Fethiye'yi Ziyaret Amacı	Skewness	,756	,414
	Kurtosis	-1,242	,809

TUMEFO verilerinin normallik dağılımları Tablo 2.5'te verilmiştir. Tabloya göre, Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü, Dinlenme ve Sakinlik, Kişisel Gelişim, Uzaklaşma/Kaçma, Yakın Çevre ile Sosyalleşme, Yörenin Çekiciliği, ve Risk Alma faktörlerine ait normallik değerlerini içeren Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.0 aralığında bulunurken, Korku ve Kaygılarla Yüzleşme, Doğayla Etkileşim, Ödüllendirilme ve Yeni İnsanlarla Tanışma faktörüne ait Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.5 aralığında, Eğlence faktörüne ait Skewness ve Kurtosis değerleri ise ± 2.0 aralığında bulunmaktadır. Bu da sosyal bilimler alanındaki bu çalışmanın verilerinin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 2.5: TUMEFO Normallik Dağılımları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)

TUMEFO	Değer Türü	Statistic	Std. Error
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Skewness	,954	,124
	Kurtosis	-,028	,247
Dinlenme ve Sakinlik	Skewness	-,723	,124
	Kurtosis	-,144	,247
Eğlence	Skewness	-1,551	,124
	Kurtosis	1,992	,247
Kişisel Gelişim	Skewness	-,849	,124
	Kurtosis	,343	,247
Uzaklaşma/Kaçma	Skewness	-,142	,124
	Kurtosis	-,737	,247
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Skewness	-,232	,124
	Kurtosis	-1,089	,247
Doğayla Etkileşim	Skewness	-1,142	,124
	Kurtosis	,937	,247
Ödüllendirilme	Skewness	-,111	,124
	Kurtosis	-1,023	,247
Yeni İnsanlarla Tanışma	Skewness	,153	,124
	Kurtosis	-1,056	,247
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Skewness	-,205	,124
	Kurtosis	-,931	,247
Yörenin Çekiciliği	Skewness	-,620	,124
	Kurtosis	-,243	,247
Risk Alma	Skewness	-,660	,124
	Kurtosis	-,191	,247

Sürekli ve Durumluk Kaygı verilerinin ve Ödamonik İyi Oluş verilerinin normallik dağılımları Tablo 2.6’da verilmiştir. Tabloya göre, sürekli kaygı ve etkinlik öncesi durumluk kaygı’ya ait normallik değerlerini içeren Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.0 aralığında bulunurken, etkinlik sonrası durumluk kaygıya ait Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.5 aralığında bulunmaktadır. Amaçlı Bir Yaşam ve Anamlı Etkinliklere Dahil Hissetme faktörlerine ait normallik değerlerini içeren Skewness ve Kurtosis değerleri ± 1.0 aralığında bulunurken, Eylemlerle Kendini Dışa Vurma faktörüne ait Skewness değeri ± 1.5 aralığında, Kurtosis değeri ise ± 2.0 aralığında bulunmaktadır. Bu da sosyal bilimler alanındaki bu çalışmanın verilerinin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 2.6: Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği ve Ödamonik İyi Oluş Ölçeği Normallik Dağılımları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)

Kaygı Türleri	Değer Türü	Statistic	Std. Error
Sürekli Kaygı	Skewness	,243	,124
	Kurtosis	-,305	,247
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Skewness	,345	,124
	Kurtosis	-,604	,247
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Skewness	1,106	,124
	Kurtosis	,244	,247
Ödamonik İyi Oluş	Değer Türü	Statistic	Std. Error

Amaçlı Bir Yaşam	Skewness	-,130	,124
	Kurtosis	-,221	,247
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Skewness	-1,119	,124
	Kurtosis	1,874	,247
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Skewness	-,524	,124
	Kurtosis	,034	,247

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları anket türüne göre dağılım Tablo 2.7’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %45,6’sı Türkçe, %28,6’sı Rusça ve %25,8’i İngilizce ankete cevap vermişlerdir.

Tablo 2.7: Katılınan Anket Türü

Anket Türü	Frekans	%
Türkçe Anket	177	45,6
Rusça Anket	111	28,6
İngilizce Anket	100	25,8
Toplam	388	100,0

Katılımcıların yaşlara göre dağılımı Tablo 2.8’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcıların %20,6’sı 22 yaş ve altında, %36,6’sı 23-35 yaş arası, %27,3’ü 36-45 yaş arası ve %15,5’i 46 yaş ve üstüdür.

Tablo 2.8: Katılımcıların Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	Frekans	%
22 Yaş ve Altı	80	20,6
23 - 35 Yaş	142	36,6
36 - 45 Yaş	106	27,3
46 Yaş ve Üstü	60	15,5
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları cinsiyete göre dağılım Tablo 2.9’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %52,8’i kadın ve %47,2’si erkektir.

Tablo 2.9: Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	183	47,2
Kadın	205	52,8
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları medeni duruma göre dağılım Tablo 2.10’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %50,8’i evli ve %49,2’si bekdir.

Tablo 2.10: Medeni Duruma Göre Dağılım

Medeni Durum	Frekans	%
Evli	197	50,8
Bekar	191	49,2
Toplam	388	100,0

Katılımcıların cevapladıkları çalışma durumuna göre dağılım Tablo 2.11’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %70,4’ü halihazırda çalışmakta olan bireylerden oluşurken, %29,6’sı çalışmayan bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 2.11: Çalışma Durumuna Göre Dağılım

Çalışma Durumu	Frekans	%
Hali hazırda çalışan	273	70,4
Hali hazırda çalışmayan	115	29,6
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları refah düzeyine göre dağılım Tablo 2.12’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %42,8’i refah düzeylerini normal olarak değerlendirirken, sadece %1,0’i çok kötü olarak değerlendirmektedir.

Tablo 2.12: Refah Düzeyine Göre Dağılım

Refah Düzeyi	Frekans	%
Çok Kötü	4	1,0
Kötü	15	3,9
Normal	166	42,8
İyi	149	38,4
Çok İyi	54	13,9
Toplam	388	100,0
	Ortalama	Standart Sapma
Ortalama Değer	3,60	0,812

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları eğitim durumuna göre dağılım Tablo 2.13’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %30,7’si lise dengi ve altı, %54,1’i üniversite ve %15,2’si lisans üstü katılımcılardan oluşmaktadır.

Tablo 2.13: Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Eğitim Durumu	Frekans	%
Lise Dengi ve Altı	119	30,7
Üniversite	210	54,1
Lisans Üstü	59	15,2
Toplam	388	100,0

Katılımcıların etkinliğe kimlerle katıldığına yönelik bulgular Tablo 2.14'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %32,7'si etkinliğe yalnız katılım sağlamaktayken, %25,8'i ailesi ile, %21,9'u eşi ya da sevgilisiyle ve %19,6'sı arkadaşlarıyla katılım sağlamaktadır.

Tablo 2.14: Etkinliğe Kimlerle Katılım Sağlandığına Yönelik Dağılım

Etkinliğe Eşlik Edenler	Frekans	%
Yalnız	127	32,7
Ailemle	100	25,8
Arkadaşlarımla	76	19,6
Eşimle/Sevgilimle	85	21,9
Toplam	388	100,0

Katılımcıların etkinliğe hangi ülkeden katılım sağladığına yönelik bulgular Tablo 2.15'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların çoğunluğu %44,3'ü Türkiye'den, %25,3'ü Rusya'dan, %11,6'sı İngiltere'den ve %18,8'i diğer ülkelerden katılımcılardan oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle katılımcıların %44,3'ü yurt içinden, %55,7'si yurt dışındandır.

Tablo 2.15: Etkinliğe Katılımın Ükelere Göre Dağılımı

Gelen Yeri	Frekans	%
Yurtiçi	172	44,3
Yurtdışı	216	55,7
Ülke	Frekans	%
Türkiye	172	44,3
Rusya	98	25,3
İngiltere	45	11,6
İskoçya	16	4,1
Almanya	19	4,9
ABD	9	2,3
Ukrayna	4	1,0
Belarus	3	0,8
Çekya	1	0,3
Bulgaristan	3	0,8
Kazakistan	1	0,3
Macaristan	1	0,3
İsviçre	1	0,3
Avusturya	2	0,5
İzlanda	1	0,3
Polonya	3	0,8
Hollanda	1	0,3
Pakistan	2	0,5
Brezilya	3	0,8
Ürdün	2	0,5
Romanya	1	0,3
Toplam	388	100,0

Türk katılımcıların etkinliğe hangi şehirlerden katılım sağladığına yönelik bulgular Tablo 2.16’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %36,6’sı İzmir’den, %20,9’u İstanbul’dan, %11,0’ı Ankara’dan ve %7,0’si Muğla’dan katılmaktadır.

Tablo 2.16: Türk Katılımcıların Şehirlere Göre Dağılımı

Şehir	Frekans	%
Adana	3	1,7
Ankara	19	11,0
Antalya	4	2,3
Aydın	1	0,6
Balıkesir	1	0,6
Bolu	2	1,2
Burdur	1	0,6
Bursa	6	3,5
Eskişehir	3	1,7
Gaziantep	1	0,6
Gümüşhane	1	0,6
Hatay	3	1,7
Mersin	1	0,6
İstanbul	36	20,9
İzmir	63	36,6
Kayseri	4	2,3
Kocaeli	1	0,6
Konya	4	2,3
Muğla	12	7,0
Niğde	1	0,6
Ordu	1	0,6
Düzce	2	1,2
Kıbrıs	2	1,2
Toplam	172	100,0

Katılımcıların yaşadığı yere yönelik bulgular Tablo 2.17’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %57,7’si büyükşehir ya da şehirlerde yaşarken, %42,3’ü ilçe, kasaba ya da köyde yaşamaktadır.

Tablo 2.17: Yaşanılan Yere Yönelik Dağılım

Yaşanılan Yer	Frekans	%
Büyükşehir/Şehir	224	57,7
İlçe/Kasaba/Köy	164	42,3
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları Fethiye’de yamaç paraşütü tandem uçuş yapıldığını nereden öğrendiklerine yönelik cevapları ifade eden dağılım Tablo 2.18’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %48,5’i etkinliği çevresinden duyduğunu ifade ederken, %26,3’ü sosyal medyadan, %14,7’si reklamlardan ve %10,6’sı kendisi araştırarak bulduğunu ifade etmiştir.

Tablo 2.18: Katılımcıların Etkinliği Nereden Duyduğuna Yönelik Dağılım

Kaynak	Frekans	%
Sosyal Medya	102	26,3
Reklamlar	57	14,7
Çevre	188	48,5
Araştırma	41	10,6
Toplam	388	100,0

Katılımcıların Fethiye'ye geliş amacı dağılımı Tablo 2.19'da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %77,1'i tatil amaçlı, %14,2'si yamaç paraşütü yapmak için ve %8,8'i aile ya da arkadaş ziyareti için Fethiye'yi ziyaret ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 2.19: Fethiye'ye Geliş Amacına Yönelik Dağılım

Fethiye'ye Geliş Amacı	Frekans	%
Tatil	299	77,1
Aile/Arkadaş Ziyareti	34	8,8
Yamaç Paraşütü İçin	55	14,2
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin cevapladıkları lisanslı sporculuk geçmişine göre dağılım Tablo 2.20'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %69,3'ünün sporculuk geçmişi bulunmazken, %30,7'sinin sporculuk geçmişi vardır.

Tablo 2.20: Lisanslı Sporculuk Geçmişine Yönelik Dağılım

Lisanslı Sporculuk Geçmişi	Frekans	%
Evet	119	30,7
Hayır	269	69,3
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerden lisanslı sporculuk geçmişine sahip olanların cevapladıkları lisanslı sporcu düzeyine göre dağılım Tablo 2.21'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanların %68,9'u amatör sporculuk düzeyine sahip olduğunu ifade ederken, %31,1'i profesyonel sporculuk düzeyine sahip olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 2.21: Lisanslı Sporculuk Düzeyi Dağılımı

Lisanslı Sporculuk Düzeyi	Frekans	%
Profesyonel	37	31,1
Amatör	82	68,9
Toplam	119	100,0

Çalışmaya katılan bireylerden lisanslı sporculuk geçmişine sahip olanların cevapladıkları lisanslı sporculuk branşı dağılımı Tablo 2.22’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya katılanlar arasında en yüksek yüzdeye sahip olanlar %24,4 ile futbol, %9,2 ile voleybol, %5,9 tenis, koşu ve atletizm yer alırken, en az yüzdeye sahip olanlar %0,8 ile taekwondo, güreş, kickboks, karate, muay thai, jimnastik, doğa yürüyüşü, yelken, sörf, rafting, satranç, okçuluk ve rugby’dir.

Tablo 2.22: Lisanslı Sporculuk Branş Dağılımı

Lisanslı Sporculuk Branşı	Frekans	%
Futbol	29	24,4
Hentbol	2	1,7
Voleybol	11	9,2
Basketbol	6	5,0
Tenis	7	5,9
Taekwondo	1	0,8
Güreş	1	0,8
Kickboks	1	0,8
Boks	3	2,5
Judo	2	1,7
Karate	1	0,8
MuayThai	1	0,8
Yamaç Paraşütü	5	4,2
Serbest Paraşüt	2	1,7
Delta Kanat	2	1,7
Snowboard	3	2,5
Kayak	6	5,0
Jimnastik	1	0,8
Koşu/Atletizm	7	5,9
Doğa Yürüyüşü	1	0,8
Yüzme	6	5,0
Dalış	3	2,5
Yelken	1	0,8
Sörf	1	0,8
Kürek	3	2,5
Rafting	1	0,8
Binicilik	2	1,7
Bisiklet	3	2,5
Tırmanış	2	1,7
Dans	2	1,7
Satranç	1	0,8
Okçuluk	1	0,8
Rugby	1	0,8
Toplam	119	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin daha önce tandem uçuş yapma deneyimine yönelik dağılım Tablo 2.23’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcıların %75,5’i daha önce yamaç paraşütü tandem uçuş deneyimlememişken, %24,5’inin daha önce tandem uçuş deneyimi bulunmaktadır.

Tablo 2.23: Tandem Uçuş Tecrübesine Yönelik Dağılım

Tandem Uçuş Geçmişi	Frekans	%
Evet	95	24,5
Hayır	293	75,5
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerden daha önce tandem uçuş yapanların, uçuş yaptıkları yerlere yönelik dağılımı Tablo 2.24'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi daha önce tandem uçuş yapılan bölgelerin başında %64,2 ile Fethiye yer almaktadır. Katılımcıların %10,5'i yurt dışında tandem uçuş tecrübe etmiştir. %5,3'ü Alanya'da, %3,2'si Pamukkale ve Ankara'da, %2,1'i Antalya, İzmir ve Manisa'da uçuş tecrübe ederken, %1,1'i de Bursa, Eskişehir, Mersin, İstanbul, Kayseri, Ordu ve Tokat bölgesinde daha önce uçuş yapmıştır.

Tablo 2.24: Daha Önce Uçuş Yapılan Bölge Dağılımı

Uçuş Yapılan Bölge	Frekans	%
Fethiye	61	64,2
Yurt Dışında	10	10,5
Alanya	5	5,3
Pamukkale	3	3,2
Ankara	3	3,2
Antalya	2	2,1
Bursa	1	1,1
Eskişehir	1	1,1
Mersin	1	1,1
İstanbul	1	1,1
İzmir	2	2,1
Kayseri	1	1,1
Manisa	2	2,1
Ordu	1	1,1
Tokat	1	1,1
Toplam	95	100,0

Çalışmaya katılan bireylerden daha önce tandem uçuş deneyimi bulunanların, uçuşlarında herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadığı Tablo 2.25'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcıların %93,7'si eski tandem uçuş tecrübesinde bir olumsuzluk yaşamamıştır. %6,3'ü ise bir olumsuzluk yaşamış olmasına rağmen tekrar uçuşa katılmıştır.

Tablo 2.25: Daha Önceki Tandem Uçuş Tecrübesinde Olumsuzluk Dağılımı

Tandem Uçuşta Olumsuzluk	Frekans	%
Evet	6	6,3
Hayır	89	93,7
Toplam	95	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin yakın çevresinde daha önce yamaç paraşütü tandem uçuş deneyimi bulunanların dağılımı Tablo 2.26’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcıların %56,4 oranında büyük çoğunluğunun çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi yaşamış birileri bulunurken, %43,6’sının çevresinde tandem uçuş deneyimi yaşanmamıştır.

Tablo 2.26: Katılımcıların Çevresinde Daha Önce Tandem Uçuş Yapanların Dağılımı

Yakın Çevrede Tandem Uçuş	Frekans	%
Evet	219	56,4
Hayır	169	43,6
Toplam	388	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin çevresinde daha önce yamaç paraşütü tandem uçuş deneyimi yaşayan bireylerin çevresinin kimlerden oluştuğuna yönelik dağılımı Tablo 2.27’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcıların %64,8’inin çevresindeki arkadaş grubu daha önce tandem yamaç paraşütü deneyimi yaşamıştır. %23,3’ünün ailesi ve %11,9’unun eşi ya da sevgilisi tandem uçuş tecrübesine sahiptir.

Tablo 2.27: Katılımcıların Çevresinde Tandem Uçuş Yapan Kişilerin Dağılımı

Çevrede Tandem Uçuş Yapan Kişiler	Frekans	%
Aile	51	23,3
Arkadaşlar	142	64,8
Eş/Sevgili	26	11,9
Toplam	219	100,0

Katılımcıların kendilerini nasıl tanımladığına yönelik dağılım tablo 2.28’de verilmiştir. Katılımcılar; 1 – Kesinlikle Hayır ve 5 – Kesinlikle Evet puan dağılımında tablodan da görülebileceği gibi en yüksek ortalama 4,20 ile kendilerini yeniliğe açık, 4,01 ortalama ile kendilerini mücadeleci, 3,89 ortalama ile kendilerini başarı odaklı yaşayan, 3,86 ortalama ile kendilerini vazgeçmeyen, 3,78 ortalama ile kendilerini cesur, 3,65 ortalama ile kendilerini macera arayan, 3,20 ortalama ile kendilerini risk üstlenen, 2,58 ortalama ile kendilerini endişeli olmayan, 2,09 ortalama ile kendilerini korkak olmayan olarak görmektedir.

Tablo 2.28: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Dağılımı

Duygular	ORT±SS
Yeniliğe açık	4,20±0,78
Mücadeleci	4,01±0,84
Başarı odaklı yaşayan	3,89±0,91
Vazgeçmeyen	3,86±0,88
Cesur	3,78±0,80

Macera arayan	3,65±1,00
Risk üstlenen	3,20±0,96
Endişeli	2,58±1,11
Korkak	2,09±0,89

Not: 1: Kesinlikle Hayır, ..., 5: Kesinlikle Evet

Katılımcıların serbest zaman etkinliklerine göre dağılımı tablo 2.29’da verilmiştir. Buna göre en fazla katılıma sahip kültürel, sanatsal ve diğer aktivite %66,8 oranı ile evde dinlenmek ve en fazla katılıma sahip sportif aktivite %48,7 ile doğa sporlarıdır. En az katılıma sahip kültürel, sanatsal ve diğer aktivite ise %14,9 ile el sanatlarıyla uğraşmak ve en az katılıma sahip sportif aktivite %5,9 ile mücadele sporlarıdır.

Tablo 2.29: Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Dağılım

Kültürel, Sanatsal ve Diğer Aktiviteler	Frekans	%
Sinemaya gitmek	196	50,5
Tiyatroya gitmek	131	33,8
Fotoğrafçılıkla ilgilenmek	77	19,8
Evde dinlenmek	259	66,8
TV izlemek	150	38,7
Aile ile birlikte olmak	249	64,2
Alışverişe çıkmak	144	37,1
İnternette gezinmek	218	56,2
Sosyal medyada zaman harcamak	198	51,0
Müzikle uğraşmak	105	27,1
El sanatlarıyla uğraşmak	58	14,9
Sportif Aktiviteler	Frekans	%
Doğa sporları	189	48,7
Takım sporları	92	23,7
Ferdi sporlar	120	30,9
Su sporları	111	28,6
Hava sporları	41	10,6
Motor sporları	33	8,5
Mücadele sporları	23	5,9
Raket sporları	57	14,7
Parklardaki rekreatif spor aktiviteleri	30	7,7
Yerli ve yabancı halk oyunları ve danslar	32	8,2
Fitness merkezlerinde yapılan sporlar	162	41,8

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 2.30’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Kişisel Gelişim”, “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” ve “Doğayla Etkileşim” alt boyutlarında kadın katılımcıların lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken diğer yedi alt boyuttaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Dinlenme ve Sakinlik**”, Kadınlar, yamaç paraşütünü daha çok dinlenme ve sakinleşme amacıyla yaptıklarını belirtmişlerdir ($p=0,035$). Buna göre, kadınlar yamaç paraşütü

tandem uçuşu, stresli günlük yaşamlarından uzaklaşmak ve zihinsel rahatlama sağlamak için bir araç olarak görmektedir. Bu durum, kadınların huzur sunan aktiviteleri daha fazla tercih etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Tandem yamaç paraşütü, kadınlar için bir tür terapi ve kaçış aracı olarak görünmekte ve duygusal yüklerini hafifletme imkânı sunmaktadır.

“Eğlence”, Kadınlar için eğlence motivasyonu erkeklerden belirgin şekilde daha ön plandadır ($p=0,000$). Kadınların bu aktiviteyi eğlence açısından ön planda değerlendirmesi, onların yeni ve heyecan verici deneyimlere erkeklerden daha açık olduklarını ortaya koymaktadır.

“Kişisel Gelişim”, Kadınlar, bu deneyimi kişisel gelişim açısından daha anlamlı bulmuştur ($p=0,007$). Kadın katılımcıların tandem yamaç paraşütünü, sınırlarını keşfetme ve kendilerini geliştirme aracı olarak erkeklere oranla daha fazla bu sebeple tercih ettiği görülmektedir.

“Korku ve Kaygılarla Yüzleşme”, Kadınlar, korkularını aşma ve kaygılarıyla yüzleşme açısından erkeklerden daha yüksek puan almıştır ($p=0,046$). Tandem yamaç paraşütü, kadın katılımcılar için korkularla yüzleşme ve kaygıların üstesinden gelerek kendine güvenlerini artırma aracı olarak değerlendirmektedir. Bu deneyim, kadınların korku ve kaygı durumları ile yüzleşme açısından erkeklerden daha cesur olduklarını göstermektedir.

“Doğayla Etkileşim”, Kadınlar, doğayla bağlantı kurma motivasyonunda erkeklere göre daha yüksek puan almıştır ($p=0,017$). Bu durum, kadınların çevreye ve doğanın sunduğu huzura daha duyarlı olduğunu göstermektedir. Gökyüzünden doğayı izleme ve rüzgârı hissetme deneyimi, kadınlar için hem estetik hem de duygusal bir tatmin kaynağıdır.

Diğer motivasyon faktörlerinde kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Erkeklerin hiçbir motivasyon faktöründe kadınlardan anlamlı derecede yüksek puan almamış olması dikkat çekicidir. Sonuç olarak bu durum, erkekler ile kadınlar arasında bazı motivasyonel parametrelerde kadınların lehine fark olsa da diğer yedi parametrede istatistiki olarak anlamlı farklılığın olmaması cinsiyete göre ağırlıklı olarak farklılığın olmadığı yorumunun yapılmasını sağlar.

Tablo 2.30: TUMEFO Alt Faktörlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Cinsiyet	ORT±SS	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Erkek	2,05±1,08	-1,001	,318
	Kadın	2,16±1,13		
Dinlenme ve Sakinlik	Erkek	3,61±1,01	-2,114	,035
	Kadın	3,83±1,01		
Eğlence	Erkek	4,07±0,91	-3,974	,000
	Kadın	4,40±0,71		
Kişisel Gelişim	Erkek	3,55±0,99	-2,718	,007

	Kadın	3,81±0,93		
Uzaklaşma/Kaçma	Erkek	2,83±1,02	-1,745	,082
	Kadın	3,02±1,09		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Erkek	3,04±1,23	-2,001	,046
	Kadın	3,29±1,28		
Doğayla Etkileşim	Erkek	3,85±1,05	-2,392	,017
	Kadın	4,09±0,95		
Ödüllendirilme	Erkek	2,98±1,19	-,462	,645
	Kadın	3,04±1,27		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Erkek	2,66±1,16	-,250	,803
	Kadın	2,69±1,30		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Erkek	3,02±1,13	,983	,326
	Kadın	2,91±1,12		
Yörenin Çekiciliği	Erkek	3,50±1,00	-1,171	,242
	Kadın	3,63±1,07		
Risk Alma	Erkek	3,65±1,00	1,711	,088
	Kadın	3,46±1,08		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin medeni duruma göre karşılaştırılması Tablo 2.31’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Uzaklaşma/Kaçma” ve “Yeni İnsanlarla Tanışma” alt boyutlarında bekar katılımcıların lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken diğer dokuz alt boyuttaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Bekar katılımcıların bu faktöre yönelik puanları, evli katılımcılara kıyasla anlamlı derecede daha yüksektir ($p=0,007$). Bu bulgu, bekar katılımcıların yamaç paraşütü deneyimini tanınma ve sosyal medya görünürlüğü açısından daha önemli gördüklerini göstermektedir. Bu durum, bekar bireylerin kendilerini diğerlerine tanıtmaya da beğendirme çabasının daha yüksek olması olarak da değerlendirilebilir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, Bekar bireylerin bu motivasyona ilişkin puanları, evli bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($p=0,002$). Bu, bekar bireylerin yamaç paraşütünü günlük yaşamdan uzaklaşma veya kaçma motivasyonu ile daha sık ilişkilendirdiğini düşündürmektedir. Evli olan bireylerin uzaklaşma ve kaçma motivasyonunun düşük olması, kurdukları çekirdek aile içerisindeki mutluluk ya da huzur gibi kavramlarla ilişkilendirilebilir.

“Yeni İnsanlarla Tanışma”, Bekar katılımcılar bu motivasyonda, evli katılımcılara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Bu sonuç, bekar bireylerin yamaç paraşütü deneyimini yeni insanlarla tanışma fırsatı olarak daha çok değerlendirdiğini göstermektedir. Evli bireylerin yeni insanlarla tanışma motivasyonunun bekarlara göre daha düşük olması kabul edilebilir ve anlaşılır bulunmaktadır.

Diğer motivasyon faktörlerinde evliler ve bekarlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Evlilerin hiçbir motivasyon faktöründe bekarlardan anlamlı derecede yüksek puan almamış olması dikkat çekicidir. Sonuç olarak bu durum, evli ve bekarlar arasında bazı motivasyonel parametrelerde bekarların lehine fark olsa da diğer dokuz parametrede istatistiki olarak anlamlı farklılığın olmaması, medeni duruma göre ağırlıklı olarak farklılığın olmadığı yorumunun yapılmasını sağlar.

Tablo 2.31: TUMEFO Alt Faktörlerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Medeni Durum	n	ORT±SP	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Evli	197	1,96±1,05	-2,729	,007
	Bekar	191	2,26±1,14		
Dinlenme ve Sakinlik	Evli	197	3,69±0,95	-,691	,490
	Bekar	191	3,76±1,08		
Eğlence	Evli	197	4,26±0,78	,357	,721
	Bekar	191	4,23±0,88		
Kişisel Gelişim	Evli	197	3,67±0,96	-,470	,639
	Bekar	191	3,71±0,98		
Uzaklaşma/Kaçma	Evli	197	2,77±1,03	-3,090	,002
	Bekar	191	3,10±1,07		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Evli	197	3,14±1,23	-,483	,629
	Bekar	191	3,20±1,29		
Doğayla Etkileşim	Evli	197	3,95±1,01	-,611	,541
	Bekar	191	4,01±1,00		
Ödüllendirilme	Evli	197	2,96±1,20	-,702	,483
	Bekar	191	3,05±1,26		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Evli	197	2,45±1,17	-3,777	,000
	Bekar	191	2,91±1,25		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Evli	197	2,96±1,10	,069	,945
	Bekar	191	2,96±1,16		
Yörenin Çekiciliği	Evli	197	3,60±1,01	,565	,573
	Bekar	191	3,54±1,06		
Risk Alma	Evli	197	3,50±0,99	-1,048	,295
	Bekar	191	3,61±1,10		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin yaşadıkları yere göre karşılaştırılması Tablo 2.32’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Dinlenme ve Sakinlik” ve “Uzaklaşma/Kaçma” alt boyutlarında büyükşehir veya şehirde yaşayan katılımcıların lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken diğer dokuz alt boyuttaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü**”, Büyükşehir/Şehirde yaşayanlar, ilçe/kasaba/köyde yaşayanlara kıyasla bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,019). Bu bulgu, büyükşehir veya şehirde yaşayan bireylerin sosyal medya görünürlüğü ve

tanınma açısından yamaç paraşütü deneyimini daha önemli gördüklerini göstermektedir. Bu durum, şehir yaşamının sosyal medya odaklı yapısından kaynaklanıyor olabilir.

“Dinlenme ve Sakinlik”, Büyükşehir/Şehirde yaşayanlar, ilçe/kasaba/köyde yaşayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,021$). Bu bulgu, büyükşehirde yaşayan bireylerin yoğun ve stresli yaşam koşulları nedeniyle bu aktiviteyi dinlenme ve sakinleşme amacıyla daha fazla tercih ettiğini düşündürmektedir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, Büyükşehir/Şehirde yaşayanlar, ilçe/kasaba/köyde yaşayanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek puan almıştır ($p=0,014$). Bu bulgu, şehir hayatının yoğunluğu ve stresinden uzaklaşma motivasyonunun büyükşehirde yaşayan bireyler için daha belirgin bir öncelik haline geldiğini göstermektedir.

Diğer motivasyon faktörlerinde büyükşehir ve şehirde yaşayanlarla ilçe, kasaba ve köylerde yaşayanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İlçe, kasaba ve köylerde yaşayanların hiçbir motivasyon faktöründe büyükşehir ve şehirde yaşayanlardan anlamlı derecede yüksek puan almamış olması dikkat çekicidir. Sonuç olarak bu durum, büyükşehir ve şehirde yaşayanlar ile ilçe, kasaba ve köylerde yaşayanlar arasında bazı motivasyonel parametrelerde büyükşehir ve şehirde yaşayanlar lehine fark olsa da diğer dokuz parametrede istatistiki olarak anlamlı farklılığın olmaması, yaşanan yere göre ağırlıklı olarak farklılığın olmadığı yorumunun yapılmasını sağlar.

Şehirde yaşayan bireylerin stresli ve yoğun yaşam koşulları, bu aktiviteyi bir kaçış ve dinlenme aracı olarak görmelerine ya da sosyal medyanın etkisiyle bu aktiviteyi tanınma ve sosyal bağlantılar kurma aracı olarak görmeleriyle açıklanabilir.

Tablo 2.32: TUMEFO Alt Faktörlerinin Yaşadıkları Yere Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Yaşanılan Yer	n	ORT $\pm$ SS	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Büyükşehir/Şehir	224	2,22 $\pm$ 1,22	2,362	,019
	İlçe/Kasaba/Köy	164	1,96 $\pm$ 0,92		
Dinlenme ve Sakinlik	Büyükşehir/Şehir	224	3,83 $\pm$ 1,05	2,318	,021
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,58 $\pm$ 0,95		
Eğlence	Büyükşehir/Şehir	224	4,25 $\pm$ 0,86	,116	,908
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,24 $\pm$ 0,78		
Kişisel Gelişim	Büyükşehir/Şehir	224	3,70 $\pm$ 1,05	,397	,691
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,67 $\pm$ 0,84		
Uzaklaşma/Kaçma	Büyükşehir/Şehir	224	3,04 $\pm$ 1,09	2,459	,014
	İlçe/Kasaba/Köy	164	2,78 $\pm$ 1,00		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Büyükşehir/Şehir	224	3,15 $\pm$ 1,30	-,348	,728
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,20 $\pm$ 1,21		
Doğayla Etkileşim	Büyükşehir/Şehir	224	4,01 $\pm$ 1,03	,703	,483
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,94 $\pm$ 0,97		
Ödüllendirilme	Büyükşehir/Şehir	224	3,01 $\pm$ 1,24	,113	,910
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,00 $\pm$ 1,22		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Büyükşehir/Şehir	224	2,77 $\pm$ 1,25	1,732	,084

	İlçe/Kasaba/Köy	164	2,55±1,20		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Büyükşehir/Şehir	224	2,98±1,14	,365	,715
	İlçe/Kasaba/Köy	164	2,94±1,11		
Yörenin Çekiciliği	Büyükşehir/Şehir	224	3,55±1,09	-,486	,628
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,60±0,96		
Risk Alma	Büyükşehir/Şehir	224	3,55±1,05	,015	,988
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,55±1,04		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin çalışma durumlarına göre karşılaştırılması Tablo 2.33’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” ve “Yeni İnsanlarla Tanışma” alt boyutlarında çalışmayan bireylerin lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken, “Eğlence” alt boyutunda çalışan bireylerin lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık vardır. Diğer dokuz alt boyuttaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Çalışmayan katılımcılar, çalışanlara göre bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Çalışmayan bireyler, yamaç paraşütünü sosyal medya görünürlüğü ve tanınma açısından daha fazla önemsemektedir. Bu durum, sosyal medyada daha aktif olma veya bu tür aktivitelerle sosyal etki yaratma arzusuyla açıklanabilir.

“Yeni İnsanlarla Tanışma”, Çalışmayan bireyler, çalışanlara göre bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,034$). Çalışmayan bireyler, yamaç paraşütünü yeni insanlarla tanışma fırsatı olarak daha fazla değerlendirmektedir. Bu durum, çalışmayan bireylerin sosyal bağlantılara olan ihtiyacının daha yüksek olmasından kaynaklanabilir.

“Eğlence”, Çalışan bireyler, çalışmayanlara göre bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,020$). Çalışan bireyler, yamaç paraşütünü eğlence ve keyif açısından daha anlamlı bulmaktadır. Bu bulgu, çalışan bireylerin boş zamanlarında eğlenceye ve stres atmaya daha fazla değer verdiğini göstermektedir.

Diğer motivasyon faktörlerinde halihazırda çalışan ve çalışmayan bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuç olarak bu durum, çalışmayan bireyler ile çalışan bireyler arasında bazı motivasyonel parametrelerde anlamlı farklılığa sebep olsa da diğer dokuz parametrede istatistiki olarak anlamlı farklılığın olmaması, yaşanan yere göre ağırlıklı olarak farklılığın olmadığı yorumunun yapılmasını sağlar.

Çalışmayan bireyler, sosyal medya görünürlüğü ve yeni bağlantılar kurma motivasyonlarıyla daha sosyal hedeflere odaklanırken; çalışan bireyler, bu deneyimi daha çok eğlence amacıyla değerlendirmektedir.

Tablo 2.33: TUMEFO Alt Faktörlerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Çalışma Durumu	n	ORT±SS	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Halihazırda Çalışan	273	1,93±0,97	-4,398	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	2,52±1,28		
Dinlenme ve Sakinlik	Halihazırda Çalışan	273	3,74±0,97	,323	,747
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,70±1,11		
Eğlence	Halihazırda Çalışan	273	4,31±0,73	2,352	,020
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,07±1,00		
Kişisel Gelişim	Halihazırda Çalışan	273	3,69±0,95	-,036	,972
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,69±1,02		
Uzaklaşma/Kaçma	Halihazırda Çalışan	273	2,89±1,03	-1,208	,228
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,03±1,13		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Halihazırda Çalışan	273	3,12±1,28	-1,226	,221
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,29±1,21		
Doğayla Etkileşim	Halihazırda Çalışan	273	4,02±0,97	1,297	,195
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,88±1,08		
Ödüllendirilme	Halihazırda Çalışan	273	2,97±1,20	-1,015	,311
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,11±1,29		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Halihazırda Çalışan	273	2,59±1,19	-2,125	,034
	Halihazırda Çalışmayan	115	2,88±1,30		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Halihazırda Çalışan	273	2,95±1,12	-,257	,798
	Halihazırda Çalışmayan	115	2,98±1,16		
Yörenin Çekiciliği	Halihazırda Çalışan	273	3,60±1,01	,888	,375
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,50±1,08		
Risk Alma	Halihazırda Çalışan	273	3,50±1,01	-1,529	,127
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,68±1,12		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin lisanslı sporculuk geçmişine göre karşılaştırılması Tablo 2.34’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Kişisel Gelişim” ve “Ödüllendirilme” alt boyutlarında lisanslı sporculuk geçmişi olmayan bireylerin lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken diğer on alt boyuttaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Kişisel Gelişim**”, Lisanslı sporcu olmayan bireyler, lisanslı sporculara göre bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,021$). Spor geçmişi olmayan bireyler, yamaç paraşütü deneyimini kişisel gelişim açısından daha anlamlı bulmaktadır. Bu durum, spor geçmişi olmayan bireylerin bu tür aktiviteleri kendilerini geliştirme fırsatı olarak görmesiyle açıklanabilir.

“**Ödüllendirilme**”, Lisanslı sporcu olmayan bireyler, lisanslı sporculara göre bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,025$). Sporculuk geçmişi olmayan bireyler, yamaç paraşütünü ödüllendirilme veya başarı hissi ile daha fazla ilişkilendirmektedir.

Bu, bu bireylerin yamaç paraşütü etkinliğini daha anlamlı bir başarı olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

Diğer motivasyon faktörlerinde lisanslı sporculuk geçmişi bulunan ve bulunmayan bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kişisel gelişim ve ödüllendirilme motivasyonlarının spor geçmişi olmayan katılımcılar için daha önemli olması, bu katılımcıların yamaç paraşütü etkinliğini kendi kapasitelerini keşfetme ve başarıyı deneyimleme fırsatı olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu durum, lisanslı sporculuk geçmişi bulunan ve bulunmayan bireyler arasında bazı motivasyonel parametrelerde lisanslı sporculuk geçmişi bulunmayan katılımcılar lehine fark olsa da diğer on parametrede istatistiki olarak anlamlı farklılığın olmaması, lisanslı sporculuk geçmişine göre ağırlıklı olarak farklılığın olmadığı yorumunun yapılmasını sağlar.

Tablo 2.34: TUMEFO Alt Faktörlerinin Lisanslı Sporculuk Geçmişine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Lisanslı Sporcu	n	ORT±SP	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Evet	119	2,10±1,11	-,098	,922
	Hayır	269	2,11±1,11		
Dinlenme ve Sakinlik	Evet	119	3,62±1,09	-1,356	,176
	Hayır	269	3,77±0,98		
Eğlence	Evet	119	4,19±0,97	-,703	,483
	Hayır	269	4,26±0,75		
Kişisel Gelişim	Evet	119	3,50±1,13	-2,319	,021
	Hayır	269	3,77±0,88		
Uzaklaşma/Kaçma	Evet	119	2,77±1,08	-1,933	,054
	Hayır	269	3,00±1,04		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Evet	119	3,08±1,34	-,914	,361
	Hayır	269	3,21±1,22		
Doğayla Etkileşim	Evet	119	3,86±1,22	-1,400	,163
	Hayır	269	4,03±0,89		
Ödüllendirilme	Evet	119	2,80±1,27	-2,244	,025
	Hayır	269	3,10±1,20		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Evet	119	2,61±1,33	-,612	,541
	Hayır	269	2,70±1,18		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Evet	119	2,89±1,15	-,800	,424
	Hayır	269	2,99±1,12		
Yörenin Çekiciliği	Evet	119	3,45±1,12	-1,402	,163
	Hayır	269	3,62±0,99		
Risk Alma	Evet	119	3,55±1,12	-,050	,960
	Hayır	269	3,55±1,01		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin daha önceki tandem uçuş tecrübesine göre karşılaştırılması Tablo 2.35'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Uzaklaşma/Kaçma”, “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme”, “Doğayla Etkileşim”,

“Ödüllendirilme”, “Yeni İnsanlarla Tanışma”, “Yakın Çevre ile Sosyalleşme”, “Yörenin Çekiciliği” ve “Risk Alma” alt boyutlarında daha önce tandem uçuş tecrübesi bulunan bireylerin lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken “Kişisel Gelişim” alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Deneyimli bireyler, deneyimsiz bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Tecrübeli katılımcılar, bu deneyimi sosyal medya görünürlüğü ve tanınma aracı olarak daha fazla değerlendirmekte ve deneyimlerini paylaşmaya daha eğilimli görünmektedir.

“Dinlenme ve Sakinlik”, Deneyimli bireyler, deneyimsiz bireylere kıyasla daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Gökyüzünde olmanın verdiği huzuru daha önce deneyimlemiş olan bireyler, yamaç paraşütünü dinlenme ve sakinleşme amacıyla daha fazla tercih etmektedir. İlk kez deneyimleyen bireyler için bu motivasyon henüz yeterince ön planda olmayabilir.

“Eğlence”, Deneyimli bireyler, bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,043$). Tecrübeli bireyler, yamaç paraşütü yapmanın sunduğu eğlence deneyimini daha önce yaşadıkları için tekrar bu amaçla motive olmuş görünmektedir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, Deneyimli bireyler, deneyimsiz bireylere göre daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Günlük yaşamın yoğunluğundan uzaklaşma motivasyonu, deneyimli bireylerde daha belirgin bir rol oynamaktadır. Bu da yamaç paraşütü ile gökyüzünde olma deneyimine sahip olan katılımcıların bu etkinliği bir kaçış deneyimi olarak gördüğünü ifade etmektedir.

“Korku ve Kaygılarla Yüzleşme”, Deneyimli bireyler, bu faktörde daha yüksek puan almıştır ($p=0,018$). Tecrübeli bireyler, yamaç paraşütünü korkularıyla yüzleşme ve cesaretlerini test etme aracı olarak daha fazla görmektedir.

“Doğayla Etkileşim”, Deneyimli bireyler, bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,007$). Deneyimli katılımcılar, yamaç paraşütünü doğayla bağlantı kurma açısından daha değerli bulmaktadır.

“Ödüllendirilme”, Deneyimli bireyler, anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Bu bireyler, aktiviteyi bir ödüllendirme ve başarı duygusu ile daha sık ilişkilendirmektedir.

“Yeni İnsanlarla Tanışma”, Deneyimli bireyler, bu faktörde daha yüksek puan almıştır ($p=0,001$). Tecrübeli bireyler, yamaç paraşütünü yeni insanlarla tanışma fırsatı olarak daha fazla görmektedir.

“Yakın Çevre ile Sosyalleşme”, Deneyimli bireyler, anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,001$). Bu bireyler, aktiviteyi arkadaşlar ve aile ile vakit geçirme açısından daha değerli bulmaktadır.

“Yörenin Çekiciliği”, Deneyimli bireyler, bu faktörde daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Tecrübeli bireyler, uçuş yapılan bölgenin estetik ve doğal güzelliklerine daha fazla önem vermektedir.

“Risk Alma”, Deneyimli bireyler, bu faktörde daha yüksek puan almıştır ($p=0,041$). Tecrübeli bireyler, risklerin farkında olarak yamaç paraşütü deneyimini bir risk alma fırsatı olarak değerlendirmektedir.

Çalışmada kişisel gelişim faktöründe tandem uçuş tecrübesi bulunan ve bulunmayan bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuç olarak, daha önce tandem uçuş deneyimi olan ve olmayan bireyler arasında on bir motivasyonel parametrede tandem uçuş deneyimi olan bireyler lehine anlamlı bir fark bulunurken, bir parametrede anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durum, katılımcıların daha önce tandem uçuş deneyimine sahip olmasının motivasyonları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık yaratıyor olduğu yorumunun yapılmasını sağlar.

Tablo 2.35: TUMEFO Alt Faktörlerinin Daha Önceki Tandem Uçuş Tecrübesine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Tandem Uçuş Tecrübesi	n	ORT±SP	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Evet	95	2,50±1,26	3,611 ,000	
	Hayır	293	1,98±1,02		
Dinlenme ve Sakinlik	Evet	95	4,10±0,85	4,672 ,000	
	Hayır	293	3,60±1,04		
Eğlence	Evet	95	4,39±0,68	2,032 ,043	
	Hayır	293	4,19±0,86		
Kişisel Gelişim	Evet	95	3,82±0,95	1,496 ,136	
	Hayır	293	3,65±0,97		
Uzaklaşma/Kaçma	Evet	95	3,32±1,02	4,207 ,000	
	Hayır	293	2,80±1,04		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Evet	95	3,44±1,22	2,367 ,018	
	Hayır	293	3,09±1,26		
Doğayla Etkileşim	Evet	95	4,22±0,99	2,704 ,007	
	Hayır	293	3,90±1,00		
Ödüllendirilme	Evet	95	3,46±1,28	4,228 ,000	
	Hayır	293	2,86±1,18		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Evet	95	3,03±1,24	3,266 ,001	
	Hayır	293	2,56±1,21		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Evet	95	3,30±1,12	3,371 ,001	
	Hayır	293	2,85±1,11		
Yörenin Çekiciliği	Evet	95	3,94±0,90	4,103 ,000	
	Hayır	293	3,45±1,05		
Risk Alma	Evet	95	3,74±1,04	2,055 ,041	
	Hayır	293	3,49±1,04		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin çevrelerinden birinin daha önce tandem uçuş tecrübesinin bulunmasına göre karşılaştırılması Tablo 2.36'da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Kişisel Gelişim”, “Uzaklaşma/Kaçma”, “Doğayla Etkileşim”, “Yeni İnsanlarla Tanışma”, “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” ve “Yörenin Çekiciliği” alt boyutlarında çevresinde daha önce tandem uçuş tecrübesi bulunan bireylerin lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık varken, diğer üç alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Çevresinde bu deneyimi yaşamış bireyler bulunanlar, bulunmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,041$). Buna göre çevrenin etkisinin, sosyal medya görünürlüğü ve tanınma motivasyonu üzerinde güçlendirici etkisi bulunduğu söylenebilir. Çevresinde bu tecrübeye sahip olan bireyler, deneyimlerini paylaşmaya ve sosyal etkilerini artırmaya daha eğilimli görünmektedir.

“Dinlenme ve Sakinlik”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Çevre etkisinin, bu deneyimi dinlenme ve sakinleşme açısından daha çekici hale getirmesi, çevrelerindeki deneyim sahibi kişilerin olumlu geribildirimlerinden kaynaklı olarak katılımcının zihninde oluşan güvene dayanıyor olabilir.

“Eğlence”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,002$). Bu bireyler, tandem uçuşunu diğer bireylere kıyasla daha eğlenceli bir aktivite olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

“Kişisel Gelişim”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,007$). Sosyal çevrenin etkisi, tandem uçuşunun bireyler için kendini geliştirme ve sınırlarını keşfetme aracı olarak görülmesine olanak tanıyabilir. Deneyimi daha önce yaşayan çevredeki kişilerin, "korkularımı yendim" gibi ifadeleri, bu algının güçlenmesine katkı sağlayarak bireylerin cesaretlerini test etme ve kişisel gelişimlerini destekleme amacıyla tandem uçuşa yönelmesini teşvik edilebileceğini göstermektedir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Çevresinde tandem uçuş deneyimini anlatan bireyler bulunan kişiler, bu aktiviteyi yoğun ve baskıcı şehir hayatından bir tür kaçış olarak algılayabilmektedir.

“Doğayla Etkileşim”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Tandem uçuş, doğanın büyüleyici güzelliklerini

farklı bir perspektiften deneyimleme fırsatı sunar. Çevrenin etkisi ile, uçuş yapılan bölgenin doğal cazibesi ön plana çıkarak, bu deneyimi doğayla bütünleşme açısından daha anlamlı hale getirebilir. Denizle dağın birleşimini görmek, eşsiz manzaralara hayran kalmak gibi ifadeler, tandem uçuşun görsel bir şölen olduğu algısını güçlendirir ve katılımcıları motive edebilir.

“Yeni İnsanlarla Tanışma”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Tandem uçuş, benzer ilgi alanlarına sahip bireylerle tanışma ve sosyal bağlar kurma fırsatı sunar. Çevresindeki kişilerin bu deneyimi paylaşması, tandem uçuşun bir sosyal bağlantı ve arkadaşlık geliştirme aracı olarak daha cazip hale gelmesine sebep olabilir.

“Yakın Çevre ile Sosyalleşme”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($p=0,000$). Çevresinde tandem uçuş yapan bireylerin keyifli deneyimlerini paylaşması, diğer bireylerin bu aktiviteyi yakın çevreleriyle birlikte kaliteli zaman geçirmek için bir fırsat olarak görmelerine neden olabilir. Aile üyeleri ve arkadaşlarla paylaşılan deneyimler, tandem uçuşunun sosyal ilişkileri güçlendirme potansiyeline yönelik bir algı yaratabilir.

“Yörenin Çekiciliği”, Çevresinde deneyim sahibi olanlar, olmayanlara göre daha yüksek puan almıştır ($p=0,003$). Uçuş yapılan bölgenin estetik ve doğal özellikleri, çevresel etkilerle daha çok önem kazanmaktadır. Yakın çevre tarafından uçuş yapılan bölgenin manzarasının övülmesi, paylaşılması, tandem uçuşun görsel bir şölen olduğu algısını güçlendirir ve bu aktiviteyi daha cazip hale getirebilir.

Çalışmada korku ve kaygılarla yüzleşme, ödüllendirilme ve risk alma faktörlerinde katılımcıların çevrelerinden birinin yamaç paraşütü yapmış olması ya da olmaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuç olarak, daha önce çevresinde tandem uçuş deneyimi olan ve olmayan bireyler arasında dokuz motivasyonel parametrede çevresinde tandem uçuş deneyimi olan bireyler lehine anlamlı bir fark bulunurken, üç parametrede anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durum, katılımcıların çevresinden birinin daha önce tandem uçuş deneyimine sahip olmasının motivasyonları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık yaratıyor olduğu yorumunun yapılmasını sağlar.

Tablo 2.36: TUMEFO Alt Faktörlerinin Çevreden Birinin Daha Önce Tandem Uçuş Tecrübesinin Bulunmasına Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Çevreden Birinin Tandem Uçuş				
	Tecrübesi	n	ORT±SP	t	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	Evet	219	2,21±1,15	2,049	,041
	Hayır	169	1,98±1,03		
Dinlenme ve Sakinlik	Evet	219	3,90±0,94	3,839	,000
	Hayır	169	3,50±1,06		

Eğlence	Evet	219	4,36±0,73	3,074	,002
	Hayır	169	4,09±0,91		
Kişisel Gelişim	Evet	219	3,81±0,93	2,722	,007
	Hayır	169	3,54±1,00		
Uzaklaşma/Kaçma	Evet	219	3,13±1,07	4,224	,000
	Hayır	169	2,68±1,00		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	Evet	219	3,24±1,27	1,282	,201
	Hayır	169	3,08±1,24		
Doğayla Etkileşim	Evet	219	4,14±0,92	3,599	,000
	Hayır	169	3,77±1,07		
Ödüllendirilme	Evet	219	3,11±1,25	1,929	,054
	Hayır	169	2,87±1,19		
Yeni İnsanlarla Tanışma	Evet	219	2,87±1,20	3,545	,000
	Hayır	169	2,43±1,23		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	Evet	219	3,17±1,08	4,136	,000
	Hayır	169	2,70±1,14		
Yörenin Çekiciliği	Evet	219	3,70±1,01	2,955	,003
	Hayır	169	3,39±1,04		
Risk Alma	Evet	219	3,63±1,02	1,755	,080
	Hayır	169	3,44±1,07		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması Tablo 2.37’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” alt boyutunda katılımcıların eğitim düzeyleri azaldıkça istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilirken, “Eğlence” alt boyutunda katılımcıların eğitim düzeyleri arttıkça istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Diğer on alt boyutta istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü**”, Eğitim düzeyine göre bu motivasyonda anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,040$). Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip bireyler ($ORT=2,31\pm1,14$), üniversite mezunlarından ($ORT=2,05\pm1,08$) ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerden ($ORT=1,90\pm1,08$) daha yüksek puan almıştır. Eğitim düzeyi azaldıkça tandem uçuşunu tanınma ve sosyal medya görünürlüğü açısından yapmak istemektedir. Bu, sosyal medya kullanımının bu grupta daha ön planda olması veya kendini ifade etme ihtiyacının daha yoğun olmasıyla açıklanabilir. Üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin, bu motivasyona daha az önem verdiği söylenebilir.

“**Eğlence**”, Eğitim düzeyine göre eğlence motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,023$). Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip bireyler ($ORT=4,09\pm0,94$), üniversite mezunlarından ($ORT=4,28\pm0,79$) ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerden ($ORT=4,43\pm0,64$) daha düşük puan almıştır. Eğitim düzeyi yükseldikçe tandem uçuşunun eğlence motivasyonu daha güçlü algılanmaktadır. Lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireyler, bu

aktiviteyi daha fazla keyif ve tatmin getiren bir deneyim olarak görmektedir. Bu, daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin boş zaman etkinliklerine eğlence amaçlı katılımda daha bilinçli ve tatmin odaklı yaklaştığını gösterebilir.

Çalışmada, diğer motivasyon faktörleri ve katılımcıların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun anlamı farklı eğitim düzeyindeki bireylerin diğer alt boyutlarda benzer davrandıklarıdır.

Tablo 2.37: TUMEFO Alt Faktörlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Eğitim Düzeyi	n	ORT±SP	F	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,31±1,14	3,243	,040 1-2,1-3
	2-Üniversite	210	2,05±1,08		
	3-Lisans Üstü	59	1,90±1,08		
Dinlenme ve Sakinlik	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,60±1,01	2,628	,073
	2-Üniversite	210	3,72±1,02		
	3-Lisans Üstü	59	3,97±0,98		
Eğlence	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,09±0,94	3,800	,023 1-2,1-3
	2-Üniversite	210	4,28±0,79		
	3-Lisans Üstü	59	4,43±0,64		
Kişisel Gelişim	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,64±0,97	,407	,666
	2-Üniversite	210	3,73±0,97		
	3-Lisans Üstü	59	3,64±0,99		
Uzaklaşma/Kaçma	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,05±1,04	2,041	,131
	2-Üniversite	210	2,83±1,06		
	3-Lisans Üstü	59	3,05±1,07		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,23±1,17	,813	,444
	2-Üniversite	210	3,19±1,30		
	3-Lisans Üstü	59	2,98±1,32		
Doğayla Etkileşim	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,80±1,00	2,914	,055
	2-Üniversite	210	4,05±1,01		
	3-Lisans Üstü	59	4,11±0,94		
Ödüllendirilme	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,14±1,25	,970	,380
	2-Üniversite	210	2,96±1,23		
	3-Lisans Üstü	59	2,92±1,20		
Yeni İnsanlarla Tanışma	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,83±1,26	1,455	,235
	2-Üniversite	210	2,59±1,21		
	3-Lisans Üstü	59	2,68±1,26		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,04±1,18	,467	,627
	2-Üniversite	210	2,91±1,13		
	3-Lisans Üstü	59	2,97±1,02		
Yörenin Çekiciliği	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,53±1,00	,148	,863
	2-Üniversite	210	3,58±1,04		
	3-Lisans Üstü	59	3,61±1,10		
Risk Alma	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,68±1,04	1,285	,278
	2-Üniversite	210	3,49±1,03		
	3-Lisans Üstü	59	3,51±1,09		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin yaş kategorisine göre karşılaştırılması Tablo 2.38’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” alt boyutunda katılımcıların yaş kategorisi azaldıkça istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence” ve “Yörenin Çekiciliği” alt boyutlarında 23-35 yaş kategorisinde bulunan katılımcıların lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. “Uzaklaşma ve Kaçma”, “Yeni İnsanlarla Tanışma” ve “Risk Alma” alt boyutunda 22 yaş ve altı ve 23-35 yaş kategorilerinde bulunan katılımcıların lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Diğer beş alt boyutta istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Yaş kategorisine göre bu motivasyon faktöründe anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2,57\pm1,22$), 23-35 yaş ($ORT=2,10\pm1,14$), 36-45 yaş ($ORT=1,92\pm0,97$), ve 46 yaş ve üstü ($ORT=1,82\pm0,92$) katılımcılardan anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır. Genç katılımcılar, tandem uçuşunu sosyal medya görünürlüğü ve tanınma açısından daha fazla önemsemektedir. Sosyal medya kullanımının genç yaş gruplarında daha yaygın olması, bu farkın temel nedeni olabilir. Daha ileri yaş grupları, bu motivasyonu daha az önemsiyor olabilir.

“Dinlenme ve Sakinlik”, Yaş kategorisine göre dinlenme ve sakinlik motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,006$). 23-35 yaş grubu ($ORT=3,95\pm0,90$), diğer gruplara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır. 23-35 yaş grubundaki katılımcılar, bu deneyimi dinlenme ve rahatlama açısından daha anlamlı bulmaktadır. Bu yaş grubunun yoğun iş veya yaşam stresi altında olması, bu tür aktiviteleri bir kaçış ve rahatlama aracı olarak görmesine neden olabilir.

“Eğlence”, Yaş kategorisine göre eğlence motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,000$). 23-35 yaş grubu ($ORT=4,46\pm0,56$), 22 yaş ve altı ($ORT=3,99\pm1,05$), 36-45 yaş ($ORT=4,16\pm0,89$), ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4,20\pm0,80$) gruplarına göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır. 23-35 yaş grubu, tandem uçuşunu bir eğlence ve keyif kaynağı olarak daha yüksek düzeyde takdir etmektedir. Bu yaş grubunun macera arayışında olması veya sosyal aktivitelere daha fazla önem vermesi, bu farkı açıklayabilir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, Yaş kategorisine göre uzaklaşma/kaçma motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,003$). 23-35 yaş grubu ($ORT=3,12\pm1,01$), 36-45 yaş ($ORT=2,76\pm1,04$) gruba göre ve 22 yaş ve altı grubu ($ORT=3,06\pm1,16$), 46 yaş ve üstü ($ORT=2,61\pm0,96$) gruba göre daha yüksek puan almıştır. Özellikle 23-35 yaş grubu, tandem uçuşunu günlük yaşamın stresinden kaçmak için bir fırsat olarak değerlendirmektedir. Daha ileri yaş grupları ise bu tür aktiviteleri daha az bir kaçış aracı olarak görebilir.

“Yeni İnsanlarla Tanışma”, Yaş kategorisine göre yeni insanlarla tanışma motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,002$). 22 yaş ve altı grubu ($ORT=3,02\pm1,26$), 36-45 yaş ($ORT=2,57\pm1,25$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=2,24\pm1,23$) gruba göre anlamlı derecede daha yüksek, 23-35 yaş grubu ($ORT=2,74\pm1,15$), 46 yaş ve üstü ($ORT=2,24\pm1,23$) gruba göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır. Genç katılımcılar, tandem uçuşunu yeni arkadaşlıklar kurmak ve sosyal çevrelerini genişletmek açısından daha anlamlı görmektedir. Bu yaş grubunun daha aktif bir sosyal yaşam arayışında olması, bu farkı açıklayabilir.

“Yörenin Çekiciliği”, Yaş kategorisine göre yörenin çekiciliği motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,021$). 23-35 yaş grubu ($ORT=3,78\pm0,99$), diğer yaş gruplarına göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır. 23-35 yaş grubu, tandem uçuşu gerçekleştirilen bölgenin estetik ve doğal özelliklerine daha fazla değer vermektedir. Bu fark, bu yaş grubunun çevresel faktörlere duyarlılığını veya doğa ile etkileşime olan ilgisini yansıtır olabilir.

“Risk Alma”, Yaş kategorisine göre risk alma motivasyonu açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,003$). 22 yaş ve altı grup ($ORT=3,72\pm1,20$) ve 23-35 yaş grubu ($ORT=3,73\pm0,92$), 36-45 yaş ($ORT=3,33\pm1,03$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3,32\pm1,04$) gruplarına göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır. Genç katılımcılar, tandem uçuşunu bir macera ve risk alma fırsatı olarak daha fazla görmektedir. Bu yaş grubundaki bireylerin daha cesur ve keşfetmeye açık bir tutum sergilemesi, bu farkı açıklayabilir.

Sonuç olarak, genç katılımcılar (22 yaş ve altı), sosyal medya görünürlüğü, yeni insanlarla tanışma ve risk alma gibi daha sosyal ve heyecan odaklı motivasyonlarda ön plana çıkmaktadır. Orta yaş grubu (23-35 yaş), dinlenme, eğlence, uzaklaşma ve yörenin çekiciliği gibi faktörleri daha yüksek değerlendirmiştir. Bu yaş grubunun iş ve aile yoğunluğu nedeniyle bu tür etkinliklere daha fazla ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Daha yaşlı gruplar (36 yaş ve üstü) ise, genel olarak motivasyon faktörlerinde daha düşük puan almıştır. Bu durum, bu yaş gruplarının tandem uçuşunu daha az sosyal veya heyecan odaklı bir deneyim olarak görmesiyle açıklanabilir.

Çalışmada, diğer motivasyon faktörleri ve katılımcıların yaş kategorileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun anlamı farklı yaş kategorilerindeki bireylerin diğer alt boyutlarda benzer davrandıklarıdır.

Tablo 2.38: TUMEFO Alt Faktörlerinin Yaş Kategorisine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Yaş Kategorisi	n	ORT $\pm$ SP	F	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	1-22 Yaş ve Altı	80	2,57 $\pm$ 1,22	7,266	,000

	2-23 - 35 Yaş	142	2,10±1,14	1-2,
	3-36 - 45 Yaş	106	1,92±0,97	1-3,1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	1,82±0,92	
Dinlenme ve Sakinlik	1-22 Yaş ve Altı	80	3,65±1,12	4,164 ,006
	2-23 - 35 Yaş	142	3,95±0,90	2-1,
	3-36 - 45 Yaş	106	3,61±0,99	2-3,2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,49±1,08	
Eğlence	1-22 Yaş ve Altı	80	3,99±1,05	6,438 ,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,46±0,56	2-1,
	3-36 - 45 Yaş	106	4,16±0,89	2-3,2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,20±0,80	
Kişisel Gelişim	1-22 Yaş ve Altı	80	3,67±1,10	1,792 ,148
	2-23 - 35 Yaş	142	3,83±0,78	
	3-36 - 45 Yaş	106	3,58±1,04	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,56±1,04	
Uzaklaşma/Kaçma	1-22 Yaş ve Altı	80	3,06±1,16	4,737 ,003
	2-23 - 35 Yaş	142	3,12±1,01	1-4,2-3
	3-36 - 45 Yaş	106	2,76±1,04	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,61±0,96	
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	1-22 Yaş ve Altı	80	3,18±1,23	1,033 ,378
	2-23 - 35 Yaş	142	3,24±1,31	
	3-36 - 45 Yaş	106	3,00±1,29	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,31±1,11	
Doğayla Etkileşim	1-22 Yaş ve Altı	80	3,86±1,07	1,392 ,245
	2-23 - 35 Yaş	142	4,10±0,89	
	3-36 - 45 Yaş	106	3,89±1,13	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,99±0,90	
Ödüllendirilme	1-22 Yaş ve Altı	80	3,11±1,34	2,019 ,111
	2-23 - 35 Yaş	142	3,15±1,19	
	3-36 - 45 Yaş	106	2,80±1,20	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,90±1,18	
Yeni İnsanlarla Tanışma	1-22 Yaş ve Altı	80	3,02±1,26	5,134 ,002
	2-23 - 35 Yaş	142	2,74±1,15	1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	2,57±1,25	1-4,2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,24±1,23	
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	1-22 Yaş ve Altı	80	3,00±1,25	1,795 ,148
	2-23 - 35 Yaş	142	3,08±1,04	
	3-36 - 45 Yaş	106	2,93±1,15	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,68±1,10	
Yörenin Çekiciliği	1-22 Yaş ve Altı	80	3,48±1,05	3,290 ,021
	2-23 - 35 Yaş	142	3,78±0,99	2-1,
	3-36 - 45 Yaş	106	3,42±1,03	2-3,2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,44±1,06	
Risk Alma	1-22 Yaş ve Altı	80	3,72±1,20	4,720 ,003
	2-23 - 35 Yaş	142	3,73±0,92	1-3,1-4,
	3-36 - 45 Yaş	106	3,33±1,03	2-3,2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,32±1,04	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin refah düzeylerine göre karşılaştırılması Tablo 2.39’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Uzaklaşma/Kaçma”, “Ödüllendirilme” ve “Yeni İnsanlarla Tanışma” alt boyutlarında katılımcıların refah düzeyi azaldıkça istatistiki

olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. “Eğlence” alt boyutunda ise katılımcıların refah düzeyi arttıkça istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Diğer altı alt boyutta istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Kötü” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=2,77±1,28), “İyi” (ORT=2,00±1,07) ve “Çok İyi” (ORT=1,91±1,12) refah düzeyine sahip bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,041). Daha düşük refah düzeyine sahip bireyler, sosyal medya görünürlüğü ve tanınmayı daha önemli bulmaktadır. Bu durum, sosyal medya üzerinden kendini ifade etme veya fark edilme ihtiyacıyla ilişkilendirilebilir.

“Dinlenme ve Sakinlik”, “Kötü” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=4,36±0,71), “Normal” (ORT=3,75±1,01) ve “İyi” (ORT=3,59±1,00) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,027). Düşük refah düzeyine sahip bireyler, tandem uçuşunu stresli günlük yaşamdan bir kaçış ve sakinleşme aracı olarak görmektedir. Bu deneyimin, fiziksel ve zihinsel rahatlama sağlayarak monoton yaşamdan bir kopuş sunması şeklinde değerlendirilebilir.

“Eğlence”, “Çok İyi” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=4,52±0,70), “Normal” (ORT=4,08±0,93) ve “İyi” (ORT=4,30±0,72) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,004). Yüksek refah düzeyine sahip bireyler, tandem uçuşunu eğlence ve keyif açısından daha cazip bulmaktadır. Bu bireyler, aktiviteyi kaliteli bir boş zaman etkinliği olarak görerek daha fazla tatmin elde etmektedir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, “Kötü” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=3,90±0,64), “Normal” (ORT=2,99±1,03), “İyi” (ORT=2,77±1,06) ve “Çok İyi” (ORT=2,93±1,12) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,002). Düşük refah düzeyine sahip bireyler, tandem uçuşunu günlük hayatın stresinden uzaklaşma ve zihinsel rahatlama aracı olarak görmektedir. Bu, refah düzeyi düşük olan bireylerin duygusal yüklerini hafifletme ihtiyacına işaret etmektedir.

“Ödüllendirilme”, “Kötü” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=3,78±1,27), “Normal” (ORT=3,13±1,17), “İyi” (ORT=2,78±1,23) ve “Çok İyi” (ORT=3,04±1,28) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek, “Normal” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=3,13±1,17), “İyi” (ORT=2,78±1,23) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,013). Daha düşük refah düzeyine sahip bireyler, tandem uçuşunu kendilerini ödüllendirme ve yaşamlarına anlam katma açısından daha değerli bulmaktadır. Bu deneyim, bireylerin kendilerini özel hissetmelerine yardımcı olabilir.

“Yeni İnsanlarla Tanışma”, “Kötü” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=3,31±1,04), “İyi” (ORT=2,50±1,23) ve “Çok İyi” (ORT=2,59±1,32) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek, “Normal” refah düzeyine sahip bireyler (ORT=2,78±1,20), “İyi” (ORT=2,50±1,23) bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,043). Daha düşük refah düzeyine sahip bireyler, tandem uçuşunu sosyal çevrelerini genişletmek ve yeni insanlarla tanışma fırsatı olarak değerlendirmektedir. Bu durum, düşük refah düzeyine sahip bireylerin sosyal bağlantı kurma ihtiyaçlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, düşük refah düzeyine sahip bireyler, tandem uçuşunu daha çok bir kaçış, ödüllendirme ve sosyal bağlantı kurma fırsatı olarak görmektedir. Bu bireyler için etkinlik, yaşamın stresinden uzaklaşma ve duygusal tatmin elde etme açısından daha büyük bir anlam taşımaktayken, yüksek refah düzeyine sahip bireyler ise tandem uçuşu eğlence ve tatmin açısından değerlendirmektedir. Bu bireyler, deneyimi kaliteli bir serbest zaman etkinliği olarak görmektedir.

Çalışmada, diğer motivasyon faktörleri ve katılımcıların refah düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun anlamı farklı refah düzeyindeki bireylerin diğer alt boyutlarda benzer davrandıklarıdır.

Tablo 2.39: TUMEFO Alt Faktörlerinin Refah Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Refah Düzeyi	n	ORT±SP	F	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	1-Çok Kötü	4	2,50±1,91	2,524	,041
	2-Kötü	15	2,77±1,28		
	3-Normal	166	2,20±1,08		
	4-İyi	149	2,00±1,07		
	5-Çok İyi	54	1,91±1,12		
Dinlenme ve Sakinlik	1-Çok Kötü	4	3,25±1,70	2,776	,027
	2-Kötü	15	4,36±0,71		
	3-Normal	166	3,75±1,01		
	4-İyi	149	3,59±1,00		
	5-Çok İyi	54	3,88±1,00		
Eğlence	1-Çok Kötü	4	3,91±0,77	3,909	,004
	2-Kötü	15	4,48±0,65		
	3-Normal	166	4,08±0,93		
	4-İyi	149	4,30±0,72		
	5-Çok İyi	54	4,52±0,70		
Kişisel Gelişim	1-Çok Kötü	4	3,46±1,50	1,590	,176
	2-Kötü	15	4,20±0,53		
	3-Normal	166	3,60±0,99		
	4-İyi	149	3,70±0,99		
	5-Çok İyi	54	3,79±0,86		
Uzaklaşma/Kaçma	1-Çok Kötü	4	2,89±1,07	4,211	,002
	2-Kötü	15	3,90±0,64		
	3-Normal	166	2,99±1,03		
	4-İyi	149	2,77±1,06		
	5-Çok İyi	54	2,93±1,12		

Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	1-Çok Kötü	4	3,75±0,95	2,193	,069
	2-Kötü	15	3,70±1,00		
	3-Normal	166	3,05±1,25		
	4-İyi	149	3,12±1,29		
	5-Çok İyi	54	3,50±1,25		
Doğayla Etkileşim	1-Çok Kötü	4	4,43±0,96	,626	,644
	2-Kötü	15	4,11±0,92		
	3-Normal	166	3,92±1,02		
	4-İyi	149	3,97±1,00		
	5-Çok İyi	54	4,11±1,00		
Ödüllendirilme	1-Çok Kötü	4	3,06±1,53	3,221	,013
	2-Kötü	15	3,78±1,27		2-3,2-4,
	3-Normal	166	3,13±1,17		2-5,3-4
	4-İyi	149	2,78±1,23		
	5-Çok İyi	54	3,04±1,28		
Yeni İnsanlarla Tanışma	1-Çok Kötü	4	3,41±1,16	2,482	,043
	2-Kötü	15	3,31±1,04		2-4,2-5,
	3-Normal	166	2,78±1,20		3-4
	4-İyi	149	2,50±1,23		
	5-Çok İyi	54	2,59±1,32		
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	1-Çok Kötü	4	3,58±1,13	2,002	,094
	2-Kötü	15	3,28±0,89		
	3-Normal	166	3,09±1,10		
	4-İyi	149	2,86±1,11		
	5-Çok İyi	54	2,73±1,28		
Yörenin Çekiciliği	1-Çok Kötü	4	3,31±1,46	,937	,442
	2-Kötü	15	3,88±0,87		
	3-Normal	166	3,54±1,01		
	4-İyi	149	3,51±1,07		
	5-Çok İyi	54	3,75±1,01		
Risk Alma	1-Çok Kötü	4	3,33±1,56	1,006	,404
	2-Kötü	15	3,71±0,93		
	3-Normal	166	3,52±1,06		
	4-İyi	149	3,49±1,05		
	5-Çok İyi	54	3,79±0,98		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin etkinliğe eşlik eden kişilere göre karşılaştırılması Tablo 2.40’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” alt boyutunda etkinliğe eş ya da sevgilisi ile katılan katılımcıların yalnız katılan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer on bir alt boyutta istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörü ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Yakın Çevre ile Sosyalleşme”, Etkinliğe eş/ya/sevgilisiyle katılan bireyler (ORT=3,29±1,06), yalnız katılanlara (ORT=2,74±1,26) göre bu faktörde anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır (p=0,006). Tandem yamaç paraşütü, özellikle eş ya da sevgili ile etkinliğe katılan bireyler için daha anlamlı bir sosyal deneyim olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, yamaç paraşütünün eş ya da sevgili ile bağ kurma, paylaşımı artırma ve birlikte unutulmaz

anılar oluşturma fırsatı sunduğunu göstermektedir. Aile veya arkadaşlarla katılım da sosyal bağları artırsa da istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemiştir. Bu durum, romantik bağların bu tür aktivitelerdeki rolünün daha belirgin olduğunu düşündürülebilir.

Yalnız katılan bireylerin puanlarının daha düşük olması, bu aktivitenin yakın çevreyle paylaşılmasının sosyalleşme motivasyonunu güçlendirdiği şeklinde düşünülebilir.

Çalışmada, diğer motivasyon faktörleri ve katılımcıların etkinliğe kiminle katıldıkları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da tandem yamaç paraşütü deneyiminde diğer motivasyon faktörlerinin, katılımcının etkinliğe kiminle katıldığına bağlı olmaksızın benzer şekilde değerlendirildiğini göstermektedir.

Tablo 2.40: TUMEFO Alt Faktörlerinin Etkinliğe Eşlik Eden Kişilere Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Etkinliğe Eşlik Edenler	n	ORT±SP	F	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	1-Yalnız	127	2,16±1,16	1,891	,131
	2-Ailemle	100	1,97±1,00		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,32±1,22		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	1,99±1,01		
Dinlenme ve Sakinlik	1-Yalnız	127	3,80±1,07	,860	,462
	2-Ailemle	100	3,59±1,01		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,72±1,09		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,77±0,85		
Eğlence	1-Yalnız	127	4,22±0,90	,985	,400
	2-Ailemle	100	4,32±0,69		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,12±0,89		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,30±0,79		
Kişisel Gelişim	1-Yalnız	127	3,70±0,98	1,085	,355
	2-Ailemle	100	3,55±1,03		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,79±0,96		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,75±0,89		
Uzaklaşma/Kaçma	1-Yalnız	127	2,97±1,18	2,563	,054
	2-Ailemle	100	2,73±1,00		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,17±1,01		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,89±0,95		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	1-Yalnız	127	3,27±1,30	,527	,664
	2-Ailemle	100	3,07±1,24		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,11±1,27		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,20±1,23		
Doğayla Etkileşim	1-Yalnız	127	3,95±1,04	,162	,922
	2-Ailemle	100	3,99±0,99		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,95±1,00		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,04±0,97		
Ödüllendirilme	1-Yalnız	127	2,90±1,27	1,047	,371
	2-Ailemle	100	2,97±1,26		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,21±1,21		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,03±1,15		
Yeni İnsanlarla Tanışma	1-Yalnız	127	2,86±1,27	2,007	,112
	2-Ailemle	100	2,49±1,21		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,73±1,29		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,57±1,11		

Yakın Çevre ile Sosyalleşme	1-Yalnız	127	2,74±1,26	4,225 ,006
	2-Ailemle	100	2,98±1,05	1-4
	3-Arkadaşlarımla	76	2,95±1,00	
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,29±1,06	
Yörenin Çekiciliği	1-Yalnız	127	3,50±1,11	,521 ,668
	2-Ailemle	100	3,59±0,98	
	3-Arkadaşlarımla	76	3,52±1,05	
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,68±0,97	
Risk Alma	1-Yalnız	127	3,54±1,13	,261 ,853
	2-Ailemle	100	3,63±1,03	
	3-Arkadaşlarımla	76	3,49±1,03	
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,53±0,95	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin etkinlikten haberdar olma yöntemlerine göre karşılaştırılması Tablo 2.41’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcılar “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” alt boyutunda katılımcıların etkinlikten sosyal medya yoluyla haberdar olmasının reklamlardan ve çevresinden haberdar olanlara göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. “Ödüllendirilme” alt boyutunda ise katılımcıların etkinlikten sosyal medya yoluyla haberdar olmasının reklamlardan ve çevresinden haberdar olanlara göre ve çevresinden haberdar olanların reklamlardan haberdar olanlara göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer on alt boyutta istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Etkinlikten haberdar olma yöntemi, bu motivasyon faktöründe anlamlı bir fark yaratmıştır ($p=0,006$). Sosyal medyadan haberdar olanlar ($ORT=2,37\pm1,19$), reklamlardan haberdar olanlara ($ORT=1,75\pm0,93$) ve çevresinden haberdar olanlara ($ORT=2,10\pm1,10$) göre daha yüksek, çevresinden haberdar olanlar ($ORT=2,97\pm1,19$), reklamlardan haberdar olanlara ($ORT=2,59\pm1,32$) göre daha yüksek puan almıştır. Sosyal medyadan etkilenen bireyler, tandem yamaç paraşütünü sosyal medya görünürlüğü ve tanınma açısından daha önemli görmektedir. Bu bireylerin, sosyal çevrelerinde fark edilme ve kendilerini ifade etme motivasyonlarının daha güçlü olduğu söylenebilir. Buradan sosyal medyanın etkili bir reklam mecrası olduğu sonucu çıkarılabilir.

“Ödüllendirilme”, Etkinlikten haberdar olma yöntemi, ödüllendirilme motivasyonunda anlamlı bir fark yaratmıştır ($p=0,004$). Sosyal medyadan haberdar olanlar ($ORT=3,32\pm1,21$), reklamlardan haberdar olanlara ($ORT=2,59\pm1,32$) ve çevresinden haberdar olanlara ($ORT=2,97\pm1,19$) göre daha yüksek, çevresinden haberdar olanlar ($ORT=2,97\pm1,19$), reklamlardan haberdar olanlara ($ORT=2,59\pm1,32$) göre daha yüksek puan almıştır. Sosyal medyadan haberdar olan bireyler, tandem yamaç paraşütünü kendilerini ödüllendirme ve tatmin

sağlama açısından daha anlamlı bir deneyim olarak değerlendirmektedir. Sosyal medya, bu bireylerin etkinliği bir başarı ve kendine ödül verme fırsatı olarak görmesini teşvik etmektedir. Çevresinden haberdar olan bireyler de reklamlardan haberdar olan bireylere göre daha yüksek ödüllendirilme motivasyonuna sahiptir.

Çalışmada, diğer motivasyon faktörleri ve katılımcıların etkinlikten haberdar olma yöntemleri arasında başka anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da tandem yamaç paraşütü deneyiminde diğer motivasyon faktörlerinin, katılımcının etkinlikten haberdar olma yöntemiyle ilişkisiz olduğunu ve bireyler tarafından genel olarak benzer şekilde değerlendirildiğini göstermektedir.

Özetle, tanınma ve sosyal medya görünürlüğü ile ödüllendirilme motivasyonlarında sosyal medya etkisi belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Sosyal medyadan haberdar olan bireylerin, etkinliğin sosyal ve kişisel tatmin boyutlarını daha fazla önemsendiği görülmektedir.

Tablo 2.41: TUMEFO Alt Faktörlerinin Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemlerine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemi	n	ORT±SP	F	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	1-Sosyal Medyadan	102	2,37±1,19	4,205	,006
	2-Reklamlardan	57	1,75±0,93		
	3-Çevremden	188	2,10±1,10		
	4-Araştırarak Buldum	41	1,98±1,00		
Dinlenme ve Sakinlik	1-Sosyal Medyadan	102	3,82±1,05	1,524	,208
	2-Reklamlardan	57	3,50±0,99		
	3-Çevremden	188	3,76±0,99		
	4-Araştırarak Buldum	41	3,62±1,04		
Eğlence	1-Sosyal Medyadan	102	4,21±0,90	,355	,786
	2-Reklamlardan	57	4,27±0,79		
	3-Çevremden	188	4,23±0,83		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,36±0,67		
Kişisel Gelişim	1-Sosyal Medyadan	102	3,66±1,07	,065	,978
	2-Reklamlardan	57	3,66±0,92		
	3-Çevremden	188	3,71±0,95		
	4-Araştırarak Buldum	41	3,71±0,91		
Uzaklaşma/Kaçma	1-Sosyal Medyadan	102	3,04±1,06	1,366	,253
	2-Reklamlardan	57	2,71±1,06		
	3-Çevremden	188	2,96±1,07		
	4-Araştırarak Buldum	41	2,82±0,99		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	1-Sosyal Medyadan	102	3,13±1,25	,137	,938
	2-Reklamlardan	57	3,11±1,21		
	3-Çevremden	188	3,20±1,27		
	4-Araştırarak Buldum	41	3,21±1,36		
Doğayla Etkileşim	1-Sosyal Medyadan	102	3,97±1,02	,750	,523
	2-Reklamlardan	57	3,82±1,07		
	3-Çevremden	188	4,04±0,98		
	4-Araştırarak Buldum	41	3,93±0,97		
Ödüllendirilme	1-Sosyal Medyadan	102	3,32±1,21	4,494	,004
	2-Reklamlardan	57	2,59±1,32		

	3-Çevremden	188	2,97±1,19	2-3
	4-Araştırarak Buldum	41	2,97±1,15	
Yeni İnsanlarla Tanışma	1-Sosyal Medyadan	102	2,77±1,18	2,296 ,077
	2-Reklamlardan	57	2,33±1,21	
	3-Çevremden	188	2,77±1,21	
	4-Araştırarak Buldum	41	2,51±1,39	
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	1-Sosyal Medyadan	102	3,06±1,11	2,089 ,101
	2-Reklamlardan	57	2,66±1,05	
	3-Çevremden	188	3,03±1,14	
	4-Araştırarak Buldum	41	2,81±1,16	
Yörenin Çekiciliği	1-Sosyal Medyadan	102	3,66±1,08	1,704 ,166
	2-Reklamlardan	57	3,31±0,94	
	3-Çevremden	188	3,57±1,04	
	4-Araştırarak Buldum	41	3,70±1,00	
Risk Alma	1-Sosyal Medyadan	102	3,59±1,02	,338 ,798
	2-Reklamlardan	57	3,54±1,10	
	3-Çevremden	188	3,56±1,04	
	4-Araştırarak Buldum	41	3,40±1,10	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin TUMEFO alt faktörlerinin Fethiye'ye geliş amaçlarına göre karşılaştırılması 2.42'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” alt boyutunda bölgeye yamaç paraşütü için gelen katılımcıların, tatil için gelenlere göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. “Dinlenme ve Sakinlik” ve “Uzaklaşma/Kaçma” alt boyutlarında bölgeye aile ve arkadaş ziyareti için gelenler ile yamaç paraşütü için gelenler, tatil için gelenlere göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Diğer dokuz alt boyutta istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklılığın olduğu motivasyon faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, Geliş amacı, bu motivasyonda anlamlı fark yaratmıştır ($p=0,013$). Yamaç paraşütü için gelenler ($ORT=2,51\pm1,27$), tatil amacıyla gelenlere ($ORT=2,04\pm1,07$) göre daha yüksek puan almıştır. Yamaç paraşütü yapmak amacıyla gelen bireyler, bu deneyimi sosyal medya görünürlüğü ve tanınma açısından daha önemli bulmaktadır. Bu bireylerin, sosyal çevrelerinde etkileyici bir izlenim bırakma ve deneyimlerini paylaşma motivasyonlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu da destinasyonun çekici motivasyon unsuru olarak yamaç paraşütü turizmi konusunda başarısını gösterir niteliktedir.

“Dinlenme ve Sakinlik”, Geliş amacı, dinlenme ve sakinlik motivasyonunda anlamlı fark yaratmıştır ($p=0,017$). Aile/arkadaş ziyareti için gelenler ($ORT=4,06\pm0,82$) ve yamaç paraşütü için gelenler ($ORT=3,95\pm0,95$), tatil için gelenlere ($ORT=3,65\pm1,03$) göre daha yüksek puan almıştır. Aile veya arkadaş ziyareti ya da yamaç paraşütü yapmak amacıyla gelen bireyler, bu etkinliği dinlenme ve huzur bulma açısından daha anlamlı görmektedir. Yakın çevreyle geçirilen zamanın ya da belirli bir amaç doğrultusunda yapılan etkinliklerin, bireylerin stresten uzaklaşma ihtiyaçlarını karşılamada daha etkili olduğu düşünülebilir.

“Uzaklaşma/Kaçma”, Geliş amacı, uzaklaşma/kaçma motivasyonunda anlamlı fark yaratmıştır ($p=0,011$). Aile/arkadaş ziyareti için gelenler ($ORT=3,27\pm0,92$) ve yamaç paraşütü için gelenler ($ORT=3,20\pm1,06$), tatil amacıyla gelenlere ($ORT=2,84\pm1,06$) göre daha yüksek puan almıştır. Aile/arkadaş ziyareti ve yamaç paraşütü amacıyla gelen bireyler, bu deneyimi günlük yaşamın stresinden bir kaçış ve rahatlama fırsatı olarak daha fazla değerlendirmektedir. Amaçlı ziyaretlerin bireylerin uzaklaşma motivasyonlarını artırdığı söylenebilir.

Çalışmada, diğer motivasyon faktörleri ve katılımcıların Fethiye’ye gelme amaçları arasında başka anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da tandem yamaç paraşütü deneyiminde diğer motivasyon faktörlerinin, katılımcının Fethiye’yi ziyaret etme amacıyla ilişkisiz olduğunu ve bireyler tarafından genel olarak benzer şekilde değerlendirildiğini göstermektedir.

Genel olarak, yamaç paraşütü yapmak amacıyla Fethiye’yi ziyaret eden bireyler, sosyal medya görünürlüğü ve tanınma motivasyonlarını daha güçlü hissetmektedir. Bu bireylerin, sosyal çevrelerinde deneyimlerini paylaşmaya daha yatkın olduğu söylenebilir. Aile ve arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireyler, dinlenme ve sakinleşme ile uzaklaşma ve kaçma motivasyonlarını ön planda tutmuşlardır. Buna karşın tatil amacıyla Fethiye’yi ziyaret eden bireyler, diğer motivasyonlara kıyasla daha düşük puan almıştır. Bu, yakın çevreyle geçirilen zamanın ya da belirli bir amaç uğruna gerçekleştirilen eylemlerin, motivasyonu daha güçlü bir şekilde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2.42: TUMEFO Alt Faktörlerinin Fethiye’ye Geliş Amaçlarına Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Geliş Amacı	n	ORT $\pm$ SP	F	p
Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	1-Tatil	299	2,04 $\pm$ 1,07	4,388	,013
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,06 $\pm$ 0,98		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,51 $\pm$ 1,27		
Dinlenme ve Sakinlik	1-Tatil	299	3,65 $\pm$ 1,03	4,103	,017
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,06 $\pm$ 0,82		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,95 $\pm$ 0,95		
Eğlence	1-Tatil	299	4,26 $\pm$ 0,82	,648	,523
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,29 $\pm$ 0,78		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,13 $\pm$ 0,87		
Kişisel Gelişim	1-Tatil	299	3,66 $\pm$ 0,99	,571	,565
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,84 $\pm$ 0,64		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,73 $\pm$ 1,04		
Uzaklaşma/Kaçma	1-Tatil	299	2,84 $\pm$ 1,06	4,535	,011
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,27 $\pm$ 0,92		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,20 $\pm$ 1,06		
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	1-Tatil	299	3,13 $\pm$ 1,25	,781	,459
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,30 $\pm$ 1,22		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,33 $\pm$ 1,32		
Doğayla Etkileşim	1-Tatil	299	3,96 $\pm$ 1,02	,286	,751
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,08 $\pm$ 1,01		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,03 $\pm$ 0,91		
Ödüllendirilme	1-Tatil	299	2,94 $\pm$ 1,26	1,815	,164

	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,16±1,12	
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,26±1,11	
Yeni İnsanlarla Tanışma	1-Tatil	299	2,62±1,21	1,392 ,250
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,75±1,12	
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,92±1,38	
Yakın Çevre ile Sosyalleşme	1-Tatil	299	2,93±1,13	,444 ,642
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,03±1,00	
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,07±1,23	
Yörenin Çekiciliği	1-Tatil	299	3,53±1,03	1,155 ,316
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,81±1,00	
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,61±1,05	
Risk Alma	1-Tatil	299	3,53±1,04	,414 ,661
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,70±1,05	
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,57±1,06	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 2.43'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı“, “Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkı” ve “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Sürekli Kaygı**”, kadınların sürekli kaygı düzeylerinin erkeklere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu ortaya konmaktadır. Kadınların sürekli kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha fazla olması ($p<0.05$), kadınların genel olarak kaygı yaşamaya daha yatkın olduklarını işaret etmektedir.

“**Durumluk Kaygı Farkı**”, kadınların etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.01$), bu da kadınların durumsal faktörlere bağlı olarak kaygı düzeylerinde erkeklere göre daha büyük değişiklikler yaşadığını göstermektedir.

“**Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı**”, Kadınların etkinliğe başlangıç aşamasındaki durumluk kaygı düzeyleri, erkeklerden belirgin şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Bu da kadınların durumluk kaygıya başlangıçtan itibaren erkeklere göre daha yatkın olabileceğini ifade etmektedir.

Etkinlik sonrası durumluk kaygıda istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Kaygıyı oluşturan faktörün sonlanmış olması cinsiyet fark etmeksizin bireyler arasında benzer etkiye sahiptir denilebilir.

Bu sonuçlar, kadınların hem sürekli hem de durumsal kaygı konusunda erkeklere kıyasla daha fazla duyarlılık gösterdiğini ve bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, kaygı düzeylerinin incelenmesinde cinsiyetin önemli bir değişken olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 2.43: Kaygı Türlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Kaygı Türü	Cinsiyet	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Erkek	74,00±9,25	-2,067	,039
	Kadın	75,90±8,81		
Durumluk Kaygı Farkı	Erkek	4,44±9,52	-3,598	,000
	Kadın	8,26±11,37		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Erkek	85,65±9,78	-2,068	,039
	Kadın	87,89±11,34		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Erkek	81,20±9,71	1,679	,094
	Kadın	79,62±8,85		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin medeni duruma göre karşılaştırılması Tablo 2.44'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı farkı ile etkinlik öncesi durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Sürekli Kaygı”, bekar bireylerin sürekli kaygı düzeyleri, evli bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Bu durum, bekarlığın sürekli kaygı ile daha güçlü bir ilişki içinde olabileceğine işaret etmektedir.

“Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı”, etkinlik sonrasında bekar bireylerin durumluk kaygı düzeylerinin evlilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Bu sonuç, etkinlik sonrası kaygının medeni durumdan etkilenebileceğini ve bekarlığın bu kaygı seviyelerini artırabileceğini göstermektedir.

Bununla birlikte, medeni durumun etkinlik öncesi ve sonrası ölçülen kaygı farkları üzerinde ve etkinlik öncesi ölçülen durumluk kaygıya anlamlı bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, bekarlığın durumluk kaygı üzerinde özellikle etkinlik sonrasında belirgin hale gelen bir etkisi olduğu ifade edilebilir. Bu bulgular, medeni durumun bireylerin sürekli kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri üzerindeki etkilerini anlamak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Tablo 2.44: Kaygı Türlerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

Kaygı Türü	Medeni Durum	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Evli	73,41±8,29	-3,578	,000
	Bekar	76,65±9,53		
Durumluk Kaygı Farkı	Evli	6,79±10,61	,617	,538
	Bekar	6,12±10,81		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Evli	85,94±10,58	-1,677	,094
	Bekar	87,75±10,72		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Evli	79,14±8,00	-2,644	,009
	Bekar	81,63±10,33		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin çalışma durumlarına göre karşılaştırılması Tablo 2.45’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı“, “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı farkı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Sürekli Kaygı”, Halihazırda çalışmayan bireylerin sürekli kaygı düzeyleri, çalışan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Bu durum, işsizlik durumunun daha yüksek sürekli kaygı ile ilişkili olabileceğini göstermektedir.

“Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı”, çalışmayan bireylerin etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeyleri de çalışan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Bu bulgu, çalışmayan bireylerin etkinlik öncesinde daha fazla kaygı yaşadığını göstermektedir.

“Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı”, çalışmayan bireylerin durumluk kaygı düzeylerinin çalışan bireylere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0.01$). Bu sonuç, çalışma durumunun, kaygının etkinlik sonrası düzeyini de etkileyebileceğini göstermektedir.

Çalışma durumunun bireylerin durumluk kaygı farkına anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunun sebebi, çalışma durumuna bakılmaksızın etkinlik öncesi ve sonrası ölçülen kaygı düzeyleri arasındaki farkların her iki grup için de benzer aralıklara sahip olması şeklinde düşünülebilir. Bununla birlikte, çalışma durumunun genel olarak bireylerin sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini düşürücü bir etki yapması, dikkate değer bir bulgu olarak değerlendirilmektedir. Bu sonuçlar, herhangi bir işte istihdam olan bireylerin, kaygı düzeylerini yöneterek daha düşük kaygı seviyelerine sahip olmalarına katkıda bulunabileceğini yönünde bir düşünce ortaya koymaktadır.

Tablo 2.45: Kaygı Türlerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Kaygı Türü	Çalışma Durumu	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Halihazırda Çalışan	73,55±8,60	-5,023	,000
	Halihazırda Çalışmayan	78,46±9,21		
Durumluk Kaygı Farkı	Halihazırda Çalışan	6,89±10,33	1,202	,230
	Halihazırda Çalışmayan	5,46±11,52		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Halihazırda Çalışan	85,53±10,28	-3,775	,000
	Halihazırda Çalışmayan	89,93±10,99		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Halihazırda Çalışan	78,64±7,56	-4,999	,000
	Halihazırda Çalışmayan	84,47±11,51		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin geline ülkeye göre karşılaştırılması Tablo 2.46’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Durumluk Kaygı Farkı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken sürekli kaygı ve etkinlik öncesi durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Durumluk Kaygı Farkı”, Yurt dışından gelen bireylerin durumluk kaygı farkı, yurt içinden gelenlere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Bu durum, yurt dışından gelen bireylerin, durumsal faktörlere bağlı olarak kaygı düzeylerinde daha fazla değişim gösterebileceğini işaret etmektedir.

“Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı”, yurt içinden gelen bireylerin etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri, yurt dışından gelen bireylerle kıyaslandığında anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Bu bulgu, etkinlik sonrasında yurt içinden gelen bireylerin kaygılarının daha belirgin bir şekilde yükseldiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, yurt dışından gelen bireylerin durumluk kaygı düzeyleri daha fazla değişkenlik gösterebilirken, yurt içinden gelen bireylerin ise özellikle etkinlik sonrasında daha yüksek kaygı düzeyleri yaşayabileceği ortaya konmaktadır. Ancak, sürekli kaygı ve etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeylerinde bireylerin geldikleri yerin anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Bu bulgular, farklı coğrafyalardan gelen bireylerin kaygı durumlarının etkinlik süreçleri boyunca nasıl şekillendiğini anlamak açısından önemlidir.

Tablo 2.46: Kaygı Türlerinin Geline Ülkeye Göre Karşılaştırılması

Kaygı Türü	Geline Ülke	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Yurt İçi	75,86±9,37	1,669	,096
	Yurt Dışı	74,32±8,76		
Durumluk Kaygı Farkı	Yurt İçi	3,19±9,47	-5,674	,000
	Yurt Dışı	9,07±10,93		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Yurt İçi	86,38±10,55	-,747	,456
	Yurt Dışı	87,19±10,79		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Yurt İçi	83,19±11,20	5,241	,000
	Yurt Dışı	78,12±6,65		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin lisanslı sporculuk geçmişine göre karşılaştırılması Tablo 2.47’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı”, “Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkı” ve “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Sürekli Kaygı”, sporculuk geçmişi olan bireylerin düzeyleri, sporculuk geçmişi olmayanlara göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Bu bulgu, sporculuk deneyiminin sürekli kaygıyı azaltıcı bir etkisi olabileceğini ortaya koymaktadır.

“Durumluk Kaygı Farkı”, lisanslı sporculuk geçmişine sahip bireylerin durumluk kaygı farkı, sporculuk geçmişi olmayanlara göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Bu durum, sporculuk geçmişi olan bireylerin durumluk kaygı değişimlerini daha iyi yönetebildiğini göstermektedir.

“Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı”, sporculuk geçmişi olan bireylerin durumluk kaygı düzeylerinin, sporculuk geçmişi olmayan bireylerden anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Bu sonuç, sporculuk deneyiminin, etkinlik öncesindeki kaygıyı azaltmada etkili olduğunu düşündürmektedir.

Etkinlik sonrası kaygı düzeyleri ile sporculuk geçmişinin anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu durum, sporculuk geçmişine sahip bireylerin kaygı yönetiminde genel olarak daha başarılı olduklarını, ancak bu etkinin durumluk kaygının etkinlik sonrası süreçte sınırlı kalabileceğini göstermektedir. Bu bulgular, lisanslı sporculuk deneyiminin bireylerin kaygı düzeylerini kontrol etme becerilerini geliştirebileceğini ve sporculuk geçmişinin, özellikle sürekli kaygıyı ve bir stresör faktörün bulunduğu durumluk kaygıyı azaltmada etkili bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 2.47: Kaygı Türlerinin Lisanslı Sporculuk Geçmişine Göre Karşılaştırılması

Kaygı Türü	Lisanslı Sporculuk Geçmişi	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Evet	73,53±9,90	-2,135	,033
	Hayır	75,65±8,60		
Durumluk Kaygı Farkı	Evet	4,59±11,58	-2,301	,022
	Hayır	7,29±10,20		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Evet	84,92±10,19	-2,360	,019
	Hayır	87,68±10,80		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Evet	80,32±10,07	-,061	,951
	Hayır	80,39±8,94		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin lisanslı sporculuk düzeyine göre karşılaştırması Tablo 2.48’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi sürekli kaygı, durumluk kaygı farkı, etkinlik öncesi durumluk kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu da lisanslı sporculuk geçmişinin bireylerin kaygı düzeyini etkilemediğini göstermektedir.

Tablo 2.48: Kaygı Türlerinin Lisanslı Sporculuk Düzeyine Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Lisanslı Sporculuk Düzeyi	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Profesyonel	74,32±9,22	,580	,563
	Amatör	73,18±10,23		
Durumluk Kaygı Farkı	Profesyonel	6,86±11,33	1,441	,152
	Amatör	3,57±11,61		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Profesyonel	87,56±9,56	1,922	,057
	Amatör	83,73±10,29		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Profesyonel	80,70±10,44	,272	,786
	Amatör	80,15±9,96		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin tandem uçuş tecrübesine göre karşılaştırması Tablo 2.49’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Durumluk Kaygı Farkı” ve “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken sürekli kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Durumluk Kaygı Farkı**”, tandem uçuş deneyimine sahip bireylerin durumluk kaygı farkı, bu deneyimi olmayan bireylerle kıyaslandığında anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($p<0.01$). Bu durum, tandem uçuş tecrübesinin bireylerin durumsal kaygı değişimlerini azaltabileceğini göstermektedir.

“**Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı**”, tandem uçuş tecrübesi olan bireylerin etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeylerinin, tecrübesi olmayanlara göre anlamlı derecede daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Bu bulgu, tandem uçuş deneyiminin etkinlik öncesi kaygıyı hafifletmede etkili olabileceğini işaret etmektedir.

Tandem uçuş tecrübesi, bireylerin durumluk kaygı farkını ve etkinlik öncesi kaygı düzeylerini anlamlı bir şekilde azaltmaktadır. Bununla birlikte, bu deneyimin sürekli kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bu bulgular, tandem uçuş tecrübesinin, bireylerin etkinlik öncesi kaygı ve durumsal kaygı değişimlerini yönetmede destekleyici bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Tablo 2.49: Kaygı Türlerinin Tandem Uçuş Tecrübesine Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Tandem Uçuş Tecrübesi	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Evet	73,70±8,80	-1,616	,107
	Hayır	75,43±9,11		
Durumluk Kaygı Farkı	Evet	2,66±9,64	-4,295	,000
	Hayır	7,69±10,75		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Evet	83,71±9,72	-3,320	,001
	Hayır	87,84±10,79		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Evet	81,05±9,48	,822	,412
	Hayır	80,15±9,23		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin daha önceki tandem uçuş tecrübesinde olumsuzluk yaşanmasına göre karşılaştırması Tablo 2.50’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi sürekli kaygı, durumluk kaygı farkı, etkinlik öncesi durumluk kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu veriden çıkarılacak sonuca göre katılımcılar daha önceki uçuşlarında bir olumsuzluk yaşasalar bile kaygı düzeylerinde bir artış olmamaktadır.

Tablo 2.50: Kaygı Türlerinin Önceki Tandem Uçuşta Olumsuzluk Yaşanmasına Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Tandem Uçuşta Olumsuzluk	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Evet	73,50±7,12	-,059	,953
	Hayır	73,71±8,93		
Durumluk Kaygı Farkı	Evet	9,66±13,55	1,861	,066
	Hayır	2,19±9,24		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Evet	90,83±15,39	1,195	,283
	Hayır	83,23±9,15		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Evet	81,16±6,61	,030	,976
	Hayır	81,04±9,67		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin çevreden birinin tandem uçuş tecrübesi olmasına göre karşılaştırması Tablo 2.51’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi sürekli kaygı, durumluk kaygı farkı, etkinlik öncesi durumluk kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu veriye göre katılımcıların çevrelerinden birinin tandem uçuş tecrübesine sahip olmasının, kaygılarını azaltmada bir etkisi yoktur çıkarımı yapılabilir.

Tablo 2.51: Kaygı Türlerinin Çevreden Birinin Tandem Uçuş Tecrübesi Olmasına Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Çevreden Birinin Tandem Uçuş Tecrübesi	ORT±SS	t	p
Sürekli Kaygı	Evet	75,30±9,22	,726	,468
	Hayır	74,62±8,85		
Durumluk Kaygı Farkı	Evet	6,57±10,40	,228	,820
	Hayır	6,32±11,10		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Evet	86,18±10,47	-1,367	,172
	Hayır	87,68±10,92		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Evet	79,61±8,82	-1,837	,067
	Hayır	81,35±9,81		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin yaşanılan yere göre karşılaştırması Tablo 2.52’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Durumluk Kaygı Farkı” ve “Etkinlik

Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken sürekli kaygı ve etkinlik öncesi durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Durumluk Kaygı Farkı”, ilçe, kasaba veya köyde yaşayan bireylerin durumluk kaygı farkı, büyükşehir veya şehirde yaşayan bireylerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç, kırsal alanlarda yaşayan bireylerin, durumsal kaygılarında daha fazla değişim yaşadığını göstermektedir.

“Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı”, büyükşehir veya şehirde yaşayan bireylerin etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri, kırsal alanlarda yaşayan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Bu durum, etkinlik sonrası kaygının büyükşehir veya şehirde yaşayan bireylerde daha belirgin olduğunu göstermektedir.

Yaşanılan yerin sürekli kaygı ve etkinlik öncesi kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, kırsal alanlarda yaşayan bireylerin durumsal kaygılarında daha fazla değişim yaşadığı, şehirde yaşayan bireylerin ise etkinlik sonrası kaygılarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, bireylerin yaşadığı çevrenin, belirli durumlarda kaygı seviyelerini etkileyebileceğini ve bu etkinin hem durumsal kaygı değişimi hem de etkinlik sonrası kaygı bağlamında farklılık gösterebileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2.52: Kaygı Türlerinin Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Yaşanılan Yer	ORT $\pm$ SS	t	p
Sürekli Kaygı	Büyükşehir/Şehir	75,65 $\pm$ 8,89	1,640	,102
	İlçe/Kasaba/Köy	74,12 $\pm$ 9,23		
Durumluk Kaygı Farkı	Büyükşehir/Şehir	5,47 $\pm$ 10,23	-2,136	,033
	İlçe/Kasaba/Köy	7,81 $\pm$ 11,20		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Büyükşehir/Şehir	86,69 $\pm$ 10,50	-,314	,754
	İlçe/Kasaba/Köy	87,03 $\pm$ 10,95		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Büyükşehir/Şehir	81,21 $\pm$ 10,06	2,172	,031
	İlçe/Kasaba/Köy	79,21 $\pm$ 8,01		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin eğitim düzeyine göre karşılaştırması Tablo 2.53’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken durumluk kaygı farkı ve etkinlik öncesi durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Sürekli Kaygı”, Eğitim düzeyi ile sürekli kaygı arasında anlamlı bir fark bulunmuş ($p<0.05$) ve eğitim düzeyi arttıkça sürekli kaygı düzeyinin azaldığı gözlemlenmiştir. Özellikle,

"Lise Dengi ve Altı" eğitim düzeyine sahip bireylerin sürekli kaygı düzeyleri, "Lisans Üstü" eğitim düzeyine sahip bireylerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, eğitim seviyesinin sürekli kaygıyı azaltmada etkili bir faktör olabileceğini göstermektedir.

“Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı”, Eğitim düzeyi ile etkinlik sonrası durumluk kaygı arasında da anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0.01$). Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerin etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri, üniversite mezunlarına kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyindeki artışın, etkinlik sonrası kaygıyı azaltıcı bir etkisi olduğu görülmüştür.

Eğitim düzeyinin durumluk kaygı farkı ve etkinlik öncesi kaygı üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, eğitim düzeyi, sürekli kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeylerinde anlamlı bir etkide bulunmakta, daha düşük eğitim seviyelerine sahip bireylerde bu kaygı türlerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu bulgular, daha yüksek eğitim seviyesinin kaygıyı yönetmede bireylere avantaj sağlayabileceğini ve eğitim düzeyinin kaygının belirli türleri üzerindeki etkilerinin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 2.53: Kaygı Türlerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Eğitim Düzeyi	n	ORT±SP	F	p
Sürekli Kaygı	1-Lise Dengi ve Altı	119	76,69±8,85	4,057	,018
	2-Üniversite	210	74,67±9,28		
	3-Lisans Üstü	59	72,77±8,12		
Durumluk Kaygı Farkı	1-Lise Dengi ve Altı	119	5,44±10,24	1,029	,358
	2-Üniversite	210	7,16±11,17		
	3-Lisans Üstü	59	6,05±9,82		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	1-Lise Dengi ve Altı	119	88,37±10,17	1,802	,166
	2-Üniversite	210	86,10±10,89		
	3-Lisans Üstü	59	86,32±10,78		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	1-Lise Dengi ve Altı	119	82,93±10,82	7,209	,001
	2-Üniversite	210	78,94±7,85		
	3-Lisans Üstü	59	80,27±9,76		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin yaş kategorilerine göre karşılaştırması Tablo 2.54’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı”, “Durumluk Kaygı Farkı”, “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Sürekli Kaygı”, Sürekli kaygı düzeyleri, yaş kategorileri arasında önemli farklılıklar göstermiştir ($p<0.01$). 22 yaş ve altındaki bireylerin sürekli kaygı düzeyleri en yüksek iken, yaş

ilerledikçe bu kaygı düzeyinin azaldığı, ancak 46 yaş ve üzeri bireylerde tekrar yükseldiği gözlemlenmiştir.

“Durumluk Kaygı Farkı”, Durumluk kaygı farkı açısından yaş kategorileri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0.01$). En düşük durumluk kaygı farkı 22 yaş ve altı bireylerde görülmüş, yaş ilerledikçe bu fark artış göstermiş ve 46 yaş ve üzeri bireylerde en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

“Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı”, Etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeylerinde yaş kategorileri arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir ($p<0.01$). Bu bağlamda, 22 yaş ve altı bireyler ile 46 yaş ve üzeri bireylerin etkinlik öncesi kaygı düzeyleri diğer yaş gruplarına göre daha yüksek bulunmuştur.

“Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı”, Etkinlik sonrası durumluk kaygı açısından ise 22 yaş ve altı bireylerin kaygı düzeylerinin, diğer tüm yaş gruplarına kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$).

Bu bulgular, yaşın sürekli ve durumluk kaygı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Genç bireyler (22 yaş ve altı), sürekli kaygı, durumluk kaygı farkı, etkinlik öncesi ve etkinlik sonrası kaygı düzeyleri açısından diğer yaş gruplarına kıyasla daha yüksek değerlere sahiptir. 36-45 yaş grubunda ise kaygı düzeyleri genellikle en düşük seviyeye ulaşmaktadır. Ancak, 46 yaş ve üzeri bireylerde kaygı düzeylerinde belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Bu sonuçlar, yaşın kaygı yönetimi ve bireylerin yaşam deneyimleriyle ilişkisinin önemli olduğunu ve farklı yaş gruplarında kaygı düzeylerinin farklı biçimlerde şekillendiğini göstermektedir.

Tablo 2.54: Kaygı Türlerinin Yaş Kategorilerine Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Yaş Kategorisi	n	ORT±SP	F	p
Sürekli Kaygı	1-22 Yaş ve Altı	80	78,60±9,68	10,330	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	75,23±8,62		
	3-36 - 45 Yaş	106	71,51±8,29		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	75,85±8,51		
Durumluk Kaygı Farkı	1-22 Yaş ve Altı	80	3,10±10,95	4,677	,003
	2-23 - 35 Yaş	142	7,42±11,16		
	3-36 - 45 Yaş	106	6,07±10,16		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	9,38±9,06		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	1-22 Yaş ve Altı	80	89,45±11,43	5,419	,001
	2-23 - 35 Yaş	142	86,12±10,71		
	3-36 - 45 Yaş	106	84,24±10,17		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	89,61±9,18		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	1-22 Yaş ve Altı	80	86,35±12,57	16,261	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	78,70±7,81		
	3-36 - 45 Yaş	106	78,16±6,69		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	80,23±8,08		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin katılımcıların refah düzeylerine göre karşılaştırması Tablo 2.55’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Sürekli Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu kaygı türleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Sürekli Kaygı**”, sürekli kaygı düzeyi ile refah düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmuş ($p<0.01$) ve refah düzeyi arttıkça sürekli kaygının belirgin ölçüde azaldığı gözlemlenmiştir. En düşük sürekli kaygı düzeyi, refahını "Çok İyi" olarak değerlendiren bireylerde görülmüştür.

“**Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı**”, etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyi de refah düzeyine bağlı olarak değişiklik göstermektedir ($p<0.01$). Refah düzeyi yüksek olan bireylerin etkinlik sonrası kaygı düzeylerinin anlamlı ölçüde düşük olduğu tespit edilmiştir. En düşük etkinlik sonrası kaygı düzeyi yine "Çok İyi" refah grubundaki bireylerde görülmüştür.

Durumluk kaygı farkı ve etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeyleri açısından refah düzeyinin anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Sonuçlar, refah düzeyinin sürekli kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygıyı azaltmada etkili bir faktör olduğunu göstermektedir. Daha yüksek refah seviyesine sahip bireylerin, genel kaygı yönetiminde daha başarılı oldukları ve bu durumun kaygı düzeyleri üzerinde olumlu bir etki yarattığı söylenebilir. Bu bulgular, refah düzeyinin bireylerin duygusal ve psikolojik dayanıklılığı üzerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2.55: Kaygı Türlerinin Katılımcıların Refah Düzeylerine Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Refah Düzeyi	n	ORT±SP	F	p
Sürekli Kaygı	1-Çok Kötü	4	77,25±13,25	4,936	,001
	2-Kötü	15	80,26±8,95		
	3-Normal	166	76,35±8,50		
	4-İyi	149	74,25±9,33		
	5-Çok İyi	54	71,31±8,38		
Durumluk Kaygı Farkı	1-Çok Kötü	4	7,50±5,91	1,902	,109
	2-Kötü	15	5,73±12,53		
	3-Normal	166	5,42±10,10		
	4-İyi	149	8,30±11,17		
	5-Çok İyi	54	4,72±10,47		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	1-Çok Kötü	4	93,25±12,41	2,161	,073
	2-Kötü	15	88,66±13,96		
	3-Normal	166	87,56±10,22		
	4-İyi	149	86,94±10,78		
	5-Çok İyi	54	83,31±10,21		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	1-Çok Kötü	4	85,75±10,50	4,043	,003
	2-Kötü	15	82,93±10,32		
	3-Normal	166	82,14±10,36		

4-İyi	149	78,63±7,74
5-Çok İyi	54	78,59±8,33

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin etkinliğe eşlik edenlere göre karşılaştırması Tablo 2.56’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi sürekli kaygı, durumluk kaygı farkı, etkinlik öncesi durumluk kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yalnız katılan bireylerin etkinlik öncesi ve sonrası kaygılarının, özellikle aile ile katılan bireylere göre daha yüksek olabileceği yönünde eğilimler bulunmaktadır. Bu durum, yalnız katılmanın belirli durumlarda kaygıyı artırıcı bir faktör olabileceğine işaret edebilir.

Tablo 2.56: Kaygı Türlerinin Etkinliğe Eşlik Edenlere Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Etkinliğe Eşlik Edenler	n	ORT±SP	F	p
Sürekli Kaygı	1-Yalnız	127	75,53±9,26	,255	,858
	2-Ailemle	100	74,63±9,55		
	3-Arkadaşlarımla	76	75,06±8,90		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	74,61±8,37		
Durumluk Kaygı Farkı	1-Yalnız	127	6,22±10,11	,276	,842
	2-Ailemle	100	5,98±10,09		
	3-Arkadaşlarımla	76	7,38±12,61		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	6,57±10,53		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	1-Yalnız	127	87,80±10,52	2,482	,061 1-2,2-3
	2-Ailemle	100	84,94±10,44		
	3-Arkadaşlarımla	76	88,77±11,60		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	85,89±10,03		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	1-Yalnız	127	81,57±9,96	2,169	,091 1-2
	2-Ailemle	100	78,96±7,73		
	3-Arkadaşlarımla	76	81,39±10,42		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	79,31±8,64		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı türlerinin Fethiye’ye geliş amaçlarına göre karşılaştırması Tablo 2.57’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu kaygı türü ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı**”, Fethiye’ye geliş amaçlarının etkinlik sonrası kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır ($p<0.05$). Özellikle yamaç paraşütü yapmak için gelen bireylerin etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri, tatil veya aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerle karşılaştırıldığında daha yüksek bulunmuştur.

Fethiye’yi ziyaret amacının gruplar arasında sürekli kaygı düzeyi ve durumluk kaygı farkı açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, yamaç paraşütü gibi yüksek risk içeren aktivitelerin, etkinlik sonrası dönemde bireylerde daha yüksek kaygı seviyelerine yol açabileceği görülmüştür. Bu bulgular, bireylerin katıldıkları aktivitelerin doğasına göre kaygı seviyelerinin değişebileceğini ve yamaç paraşütü gibi yüksek riskli etkinliklerin, etkinlik sonrası kaygıyı artırıcı bir etkide bulunabileceğini göstermektedir.

Tablo 2.57: Kaygı Türlerinin Fethiye’ye Geliş Amaçlarına Göre Karşılaştırması

Kaygı Türü	Geliş Amacı	n	ORT±SP	F	p
Sürekli Kaygı	1-Tatil	299	75,36±8,57	1,022	,361
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	74,11±8,93		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	73,63±11,43		
Durumluk Kaygı Farkı	1-Tatil	299	7,01±10,27	2,344	,097
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	6,20±10,53		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,63±12,69		
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	1-Tatil	299	86,96±10,56	,291	,748
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	85,50±9,91		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	86,98±11,87		
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	1-Tatil	299	79,94±8,83	3,397	,034
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	79,29±7,87		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	83,34±11,84		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin cinsiyete göre karşılaştırması Tablo 2.58’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluş faktörleri, cinsiyet ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu veriye göre katılımcıların cinsiyetlerinin, ödamonik iyi oluşları üzerinde bir etkisi yoktur çıkarımı yapılabilir.

Tablo 2.58: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Cinsiyet	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Erkek	2,56±0,68	,774	,439
	Kadın	2,51±0,73		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Erkek	2,81±0,75	-1,504	,133
	Kadın	2,91±0,64		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Erkek	2,63±0,91	-,930	,353
	Kadın	2,71±0,81		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin medeni duruma göre karşılaştırması Tablo 2.59’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Amaçlı Bir Yaşam” ve “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” puanlarında istatistiki olarak anlamlı farklılık varken,

anlamli etkinliklere dahil hissetme puanı istatistiki olarak anlamli değildir. Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Amaçlı Bir Yaşam”, evli bireylerin amaçlı bir yaşam faktöründe bekar bireylere göre anlamli derecede daha yüksek puan aldıkları görölmektedir ($p<0.01$). Bu sonuca göre, evli bireyler hayatta daha fazla anlam ve amaç hissederken, bekar bireyler uzun vadeli hedefler belirleme ve anlam yaratma konusunda daha fazla zorlanıyor olabilirler. Evlilik, bireyin sorumluluklarını artırarak uzun vadeli planlar yapmasını teşvik edebilir ve amaçlı bir yaşam duygusunu pekiştirebilir.

“Eylemlerle Kendini Dışa Vurma”, evli bireylerin eylemlerle kendini dışa vurma faktöründe bekar bireylere göre anlamli olarak daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir ($p<0.01$). Buna göre, evli bireyler, duygu ve düşüncelerini eylemleri ile daha rahat ifade edebilirken, bekar bireyler bu konuda daha çekingen davranabilirler. Evlilikte eş ile kurulan güçlü iletişim, kendini dışa vurma becerisini geliştiriyor olabilir. Buna karşılık, bekar bireyler değişken sosyal çevreler nedeniyle kendilerini ifade etmede daha temkinli olabilirler.

Bununla birlikte, medeni durumun anlamli etkinliklere dahil hissetme faktörü ile anlamli bir ilişkisinin olmadığı gözlemlenmiştir. Evli ve bekar bireyler, etkinlikleri anlamli bulma konusunda benzer bir eğilim göstermektedirler.

Genel olarak, evliliğin amaçlı bir yaşam ve eylemlerle kendini dışa vurma faktörlerinde belirgin hale gelen bir etkisi olduğu ifade edilebilir. Bu bulgular, medeni durumun bireylerin ödamonik iyi oluşları üzerindeki etkilerini anlamak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Tablo 2.59: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Medeni Durum	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Evli	2,67±0,64	4,004	,000
	Bekar	2,39±0,74		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Evli	2,98±0,62	3,240	,001
	Bekar	2,75±0,75		
Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme	Evli	2,71±0,84	,804	,422
	Bekar	2,64±0,88		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin çalışma durumuna göre karşılaştırması Tablo 2.60’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Amaçlı Bir Yaşam“ ve “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” ve “Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme” puanlarında istatistiki olarak anlamli farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Amaçlı Bir Yaşam”, çalışan bireylerin amaçlı bir yaşam faktöründe çalışmayan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları görülmektedir ($p<0.01$). Çalışan bireyler, iş hayatlarının sağladığı üretkenlik ve sosyal roller sayesinde yaşamlarında daha fazla anlam ve amaç hissederken, çalışmayan bireyler uzun vadeli hedef belirleme ve yaşamlarına yön verme konusunda daha fazla zorluk yaşayabilirler. İş yaşamının sağladığı istikrar, bireylerin kendilerini topluma daha ait ve değerli hissetmelerine katkıda bulunarak ödamonik iyi oluşlarını destekleyebilir.

“Eylemlerle Kendini Dışa Vurma”, çalışan bireylerin eylemlerle kendini dışa vurma faktöründe çalışmayan bireylere göre anlamlı olarak daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir ($p<0.01$). Çalışan bireylerin iş ortamındaki sosyal etkileşimleri, karar alma süreçlerine katılımları ve ekip çalışmaları gibi faktörler sayesinde duygu, düşünce ve eylemlerini daha rahat ifade edebildiği düşünülebilir. Çalışmayan bireyler ise sosyal etkileşim fırsatlarının daha sınırlı olması nedeniyle kendilerini eylemlerle dışa vurma konusunda daha çekingen davranabilir ya da buna fırsat bulamayabilirler. İş hayatı, bireylerin kendilerini ifade etme kapasitelerini güçlendirebilir.

“Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme”, çalışan bireylerin anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktöründe çalışmayan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları görülmektedir ($p<0.01$). Çalışan bireyler, iş ortamlarındaki sosyal dinamikler, organizasyonlar ve çeşitli etkinlikler aracılığıyla katıldıkları etkinliklere bir anlam yükleyerek kendilerini bu etkinliklere dahil hissetmeye alışmış olabilirler. Çalışmayan bireyler bu tür fırsatları daha az bulabilirler. İş hayatı, bireylerin sosyal ve kültürel etkinliklere dahil olmalarını teşvik ederek anlamlı etkileşimler kurmalarına yardımcı olabilir.

Özetle, çalışma durumu bireylerin ödamonik iyi oluşlarını doğrudan etkileyen bir faktör olup, iş hayatı bireylerin daha anlamlı bir yaşam hissetmelerine, sosyal etkileşimlerini artırarak eylemleriyle kendilerini dışa vurmalarına ve kendilerini anlamlı buldukları etkinliklere dahil hissetmelerine katkı sağlayabilir.

Tablo 2.60: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Çalışma Durumu	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Halihazırda Çalışan	2,65±0,64	4,535	,000
	Halihazırda Çalışmayan	2,27±0,79		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Halihazırda Çalışan	2,97±0,56	3,885	,000
	Halihazırda Çalışmayan	2,61±0,90		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Halihazırda Çalışan	2,77±0,83	3,416	,001
	Halihazırda Çalışmayan	2,45±0,90		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin yaşanılan yere göre karşılaştırması Tablo 2.61’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Amaçlı Bir Yaşam” faktöründe çalışma durumu ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken, eylemlerle kendini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörü ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Amaçlı Bir Yaşam**”, ilçe, kasaba ve köyde yaşayan bireylerin amaçlı bir yaşam faktöründe, büyükşehirde yaşayan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları görülmektedir ($p<0.05$). Bu bulguya göre küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireyler, hayatlarında daha fazla amaç ve anlam hissedebilirler. Bunun temel nedenlerinden biri, bu bölgelerde sosyal bağların daha güçlü olması ve toplumsal aidiyet duygusunun daha belirgin hale gelmesi olabilir. Büyükşehirlerde ise yoğun yaşam temposu ve artan stres faktörleri, bireylerin yaşamın anlamını sorgulamalarına neden olabilir.

Bununla birlikte, büyükşehir ve küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireyler arasında eylemlerle kendini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu, bireylerin yaşadıkları yerden bağımsız olarak eylemleriyle kendilerini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme eğilimlerinin benzer olduğunu göstermektedir.

Özetle, bireylerin yaşadıkları yer, yaşamlarına anlam ve amaç katma düzeylerini etkileyebilir. Küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireyler, daha güçlü sosyal bağlar ve toplumsal aidiyet duygusu sayesinde yaşamlarında daha fazla amaç hissedebilirler. Ancak, kendilerini eylemlerle dışa vurma ve anlamlı bulunan etkinliklere dahil hissetmeleri açısından yaşanılan yer belirleyici bir faktör olmayabilir.

Tablo 2.61: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Yaşanılan Yer	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Büyükşehir/Şehir	2,46±0,70	-2,335	,020
	İlçe/Kasaba/Köy	2,63±0,71		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Büyükşehir/Şehir	2,82±0,73	-1,538	,125
	İlçe/Kasaba/Köy	2,93±0,64		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Büyükşehir/Şehir	2,66±0,87	-,329	,742
	İlçe/Kasaba/Köy	2,69±0,84		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin lisanslı sporculuk geçmişine göre karşılaştırması Tablo 2.62’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluş faktörleri, lisanslı sporculuk geçmişi ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu

veriye göre bireylerin lisanslı sporculuk geçmişlerinin ödamonik iyi oluşları üzerinde bir etkisi yoktur çıkarımı yapılabilir.

Tablo 2.62: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Lisanslı Sporculuk Geçmişine Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Lisanslı Sporcu	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Evet	2,61±0,77	1,406	,161
	Hayır	2,50±0,68		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Evet	2,93±0,72	1,230	,220
	Hayır	2,83±0,69		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Evet	2,77±0,96	1,418	,157
	Hayır	2,63±0,81		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin tandem uçuş tecrübesine göre karşılaştırması Tablo 2.63’te sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi “Amaçlı Bir Yaşam” faktöründe tandem uçuş tecrübesi ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken, eylemlerle kendini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörü ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Amaçlı Bir Yaşam**”, tandem uçuş deneyimi olan bireylerin, amaçlı bir yaşam faktöründe deneyimi olmayan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir ($p<0.01$). Tandem yamaç paraşütü uçuş deneyimi olan bireyler, yaşamlarını daha amaçlı ve anlamlı görme eğilimindedirler. Ekstrem sporlar ve cesaret gerektiren aktiviteler, bireylerin ödamonik iyi oluşlarını destekleyerek yaşam tatminlerini artırabilir.

Bununla birlikte, tandem uçuş tecrübesi ile eylemlerle kendini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu, bireylerin tandem uçuş tecrübesinden bağımsız olarak eylemleriyle kendilerini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme eğilimlerinin benzer olduğunu göstermektedir.

Genel olarak, tandem uçuş gibi deneyimler, bireylerin amaçlı bir yaşam duygusunu artırma potansiyeline sahiptir. Bu tür aktiviteler, bireylerin sınırlarını zorlamalarına ve yaşamlarına dair daha güçlü bir anlam geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Ancak, kendini dışa vurma ve etkinlikleri anlamlı bulma düzeyleri üzerinde belirgin bir etkisi bulunmamaktadır.

Tablo 2.63: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Tandem Uçuş Tecrübesine Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Tandem Uçuş Tecrübesi	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Evet	2,70±0,69	2,652	,008
	Hayır	2,48±0,71		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Evet	2,94±0,74	1,243	,215
	Hayır	2,84±0,68		

Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Evet	2,53±0,92	-1,932	,054
	Hayır	2,72±0,83		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin çevreden birinin tandem uçuş tecrübesi olmasına göre karşılaştırması Tablo 2.64'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluş faktörleri, çevreden birinin tandem uçuş tecrübesi olması ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu veriye göre bireylerin çevrelerinden birinin tandem uçuş tecrübesinin olmasının ödamonik iyi oluşları üzerinde bir etkisi yoktur çıkarımı yapılabilir.

Tablo 2.64: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Çevreden Birinin Tandem Uçuş Tecrübesi Olmasına Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Çevreden Birinin Tandem Uçuş Tecrübesi	ORT±SS	t	p
Amaçlı Bir Yaşam	Evet	2,55±0,70	,637	,524
	Hayır	2,51±0,71		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Evet	2,88±0,65	,522	,602
	Hayır	2,84±0,75		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	Evet	2,63±0,85	-1,201	,231
	Hayır	2,73±0,87		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin yaş kategorisine göre karşılaştırması Tablo 2.65'te sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi, “Amaçlı Bir Yaşam”, “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” ve “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” alt boyutlarında yaş kategorisine bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.01$). Bu sonuçlar, bireylerin yaşlarına bağlı olarak ödamonik iyi oluş seviyelerinde farklılıklar olabileceğini göstermektedir. Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörleri ile ilgili detaylı yorumlar aşağıda sunulmuştur.

“**Amaçlı Bir Yaşam**”, yaş kategorisine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2.19\pm0.79$), 23-35 yaş ($ORT=2.53\pm0.67$), 36-45 yaş ($ORT=2.76\pm0.65$), ve 46 yaş ve üstü ($ORT=2.60\pm0.61$) katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Genç katılımcılar, uzun vadeli hedefler belirleme ve yaşamlarını anlamlı görme konusunda daha fazla zorlanıyor olabilirler. Orta yaş grubundaki bireyler (36-45 yaş), iş ve aile yaşamlarının oturmuş olması nedeniyle hayatlarına daha fazla anlam yükleyebilirken, daha genç bireyler (23-35 yaş) henüz hayatlarının erken döneminde oldukları için amaçsızlık hissi yaşayabilirler. Daha ileri yaş grubu (46 yaş ve üstü) bireylerin de orta yaş

grubuna yakın puan alması, yaşam deneyimlerinin etkisiyle anlamlılık duygularının güçlü kalmasını sağlayabilir.

“Eylemlerle Kendini Dışa Vurma”, yaş kategorisine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2.42\pm0.96$), 23-35 yaş ($ORT=2.97\pm0.51$), 36-45 yaş ($ORT=2.96\pm0.61$), ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.03\pm0.58$) katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Yaş ilerledikçe bireylerin kendilerini dışa vurma becerilerinin arttığı söylenebilir. Genç bireyler, sosyal kaygılar ve özgüven eksikliği nedeniyle kendilerini dışa vurma konusunda daha çekingen davranabilirken, daha ileri yaş gruplarındaki bireyler deneyim ve olgunluk kazandıkça kendilerini ifade etme konusunda daha rahat hissedebilirler. Özellikle 46 yaş ve üzeri bireylerin en yüksek puanı alması, bu yaş grubunun hayat tecrübeleriyle kendini daha özgüvenli bir şekilde ifade edebilmesiyle açıklanabilir.

“Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme”, yaş kategorisine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.002$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2.46\pm0.96$), 23-35 yaş ($ORT=2.69\pm0.83$), 36-45 yaş ($ORT=2.90\pm0.74$), ve 46 yaş ve üstü ($ORT=2.52\pm0.89$) katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Orta yaş grubu (36-45 yaş), etkinliklere dahil olmayı daha anlamlı bulurken, 22 yaş ve altı ile 46 yaş ve üstü gruplarının daha düşük puan alması, bu yaş aralıklarında bireylerin etkinliklere daha az anlam yüklediğini göstermektedir. Genç bireyler, belirli etkinliklerin anlamını sorgularken, yaşlı bireyler ise bu tür etkinliklere daha az ihtiyaç duyabilir ya da sosyal etkileşimlerinde bir azalma yaşayabilir.

Bulgular göstermektedir ki, yaş ilerledikçe bireylerin amaçlı bir yaşam sürme ve kendini dışa vurma eğilimleri artarken, genç bireyler bu konularda daha fazla zorlanmaktadır. Orta yaş grubundaki bireyler hem amaçlı yaşam duygusu hem de sosyal etkinlikleri anlamlı bulma açısından en yüksek tatmini yaşamaktadır. Daha genç bireylerin gelecek planlamaları yapmaları konusunda desteklenmeleri, yaşamlarını daha anlamlı görmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, genç bireylerin kendini dışa vurma becerilerini geliştirebilmeleri için etkinliklere katılımı teşvik edilebilir. Daha ileri yaş gruplarında ise etkinliklere katılımı artıracak fırsatlar sunulması, bireylerin anlamlı bir yaşam sürmelerine katkı sağlayabilir.

Tablo 2.65: Ödemonik İyi Oluş Faktörlerinin Yaş Kategorisine Göre Karşılaştırması

Ödemonik İyi Oluş Faktörleri	Yaş Kategorisi	n	ORT $\pm$ SP	F	p
Amaçlı Bir Yaşam	1-22 Yaş ve Altı	80	2,19 $\pm$ 0,79	10,718	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	2,53 $\pm$ 0,67		
	3-36 - 45 Yaş	106	2,76 $\pm$ 0,65		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,60 $\pm$ 0,61		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	1-22 Yaş ve Altı	80	2,42 $\pm$ 0,96	15,292	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	2,97 $\pm$ 0,51		

	3-36 - 45 Yaş	106	2,96±0,61	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,03±0,58	
Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme	1-22 Yaş ve Altı	80	2,46±0,96	4,968
	2-23 - 35 Yaş	142	2,69±0,83	,002
	3-36 - 45 Yaş	106	2,90±0,74	1-2, 1-3,
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,52±0,89	3-4

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin refah düzeyine göre karşılaştırması Tablo 2.66’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Amaçlı Bir Yaşam” ve “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak “Anlamli Etkinliklere Dahil Hissetme” alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Amaçlı Bir Yaşam**”, refah düzeyine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.027$). Çok kötü refah düzeyine sahip katılımcılar ($ORT=2.32\pm0.76$), kötü ($ORT=2.39\pm0.93$), normal ($ORT=2.44\pm0.69$), iyi ($ORT=2.57\pm0.68$) ve çok iyi ($ORT=2.78\pm0.74$) refah düzeyine sahip katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Refah düzeyi yükseldikçe bireylerin yaşamlarını daha anlamlı ve amaçlı buldukları söylenebilir. Özellikle “Çok İyi” refah düzeyine sahip bireylerin en yüksek puanı alması, ekonomik ve sosyal refahın bireylerin hayata anlam katmalarına yardımcı olabileceğini göstermektedir. Daha düşük refah seviyesine sahip bireyler ise yaşamlarında uzun vadeli hedefler belirleme ve bu hedeflere ulaşma konusunda daha fazla zorluk yaşayabilirler. Maddi sıkıntılar, bireylerin hayata dair motivasyonlarını azaltabilir ve amaç duygusunu olumsuz etkileyebilir.

“**Eylemlerle Kendini Dışa Vurma**”, refah düzeyine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Çok kötü refah düzeyine sahip katılımcılar ($ORT=2.39\pm0.95$), kötü ($ORT=2.84\pm1.00$), normal ($ORT=2.67\pm0.74$), iyi ($ORT=2.99\pm0.58$) ve çok iyi ($ORT=3.14\pm0.58$) refah düzeyine sahip katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Refah seviyesi arttıkça bireylerin kendilerini daha rahat ifade edebildiği söylenebilir. Ekonomik ve sosyal olarak daha iyi durumda olan bireyler, özgüvenlerini daha yüksek hissedebilir ve kendilerini ifade etmekte daha az çekingen davranabilirler. Düşük refah düzeyine sahip bireyler ise, ekonomik zorlukların yarattığı stres ve baskı nedeniyle kendilerini dışa vurma konusunda daha temkinli olabilirler.

Anlamli etkinliklere dahil hissetme faktörü ile refah düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0.407$). Bu bulgu, bireylerin refah seviyeleri ne olursa olsun sosyal ve

kültürel etkinlikleri anlamlı bulma düzeylerinin benzer olduğunu göstermektedir. Maddi durumları farklı olsa da bireyler, etkinliklere katıldıklarında benzer anlamlar yükleyebilirler.

Özetle, refah düzeyi yükseldikçe bireylerin yaşamlarını daha anlamlı buldukları ve kendilerini daha rahat ifade edebildikleri görülmektedir. Daha düşük refah düzeyine sahip bireyler ise, hayata anlam katma ve kendini dışa vurma konusunda daha fazla zorlanabilirler. Öte yandan, bireylerin sosyal etkinlikleri anlamlı bulma düzeyleri refah seviyelerine bağlı olarak değişmemektedir.

Tablo 2.66: Ödemonik İyi Oluş Faktörlerinin Refah Düzeyine Göre Karşılaştırması

Ödemonik İyi Oluş Faktörleri	Refah Düzeyi	n	ORT±SP	F	p
Amaçlı Bir Yaşam	1-Çok Kötü	4	2,32±0,76	2,762	,027
	2-Kötü	15	2,39±0,93		
	3-Normal	166	2,44±0,69		
	4-İyi	149	2,57±0,68		
	5-Çok İyi	54	2,78±0,74		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	1-Çok Kötü	4	2,39±0,95	7,164	,000
	2-Kötü	15	2,84±1,00		
	3-Normal	166	2,67±0,74		
	4-İyi	149	2,99±0,58		
	5-Çok İyi	54	3,14±0,58		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	1-Çok Kötü	4	2,62±1,25	1,001	,407
	2-Kötü	15	2,35±0,86		
	3-Normal	166	2,62±0,80		
	4-İyi	149	2,73±0,89		
	5-Çok İyi	54	2,76±0,90		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödemonik iyi oluş faktörlerinin eğitim düzeylerine göre karşılaştırması Tablo 2.67’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Amaçlı Bir Yaşam”, “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” ve “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.01$). Farklılığın olduğu ödemonik iyi oluş faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Amaçlı Bir Yaşam**”, eğitim düzeyine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.003$). Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılar ($ORT=2.35\pm0.75$), üniversite mezunu ($ORT=2.60\pm0.67$) ve lisansüstü mezunu ($ORT=2.66\pm0.68$) olan katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Eğitim düzeyi yükseldikçe bireylerin yaşamlarını daha anlamlı ve amaçlı buldukları söylenebilir. Üniversite ve lisansüstü eğitim gören bireylerin, daha fazla akademik ve mesleki hedef belirleyerek kendilerini daha bilinçli bir şekilde geliştirdikleri düşünülebilir. Eğitim seviyesi düşük olan bireyler ise, uzun vadeli hedefler belirleme ve hayatta anlam arayışı konusunda daha fazla zorlanabilirler. Eğitim düzeyinin

yükselmesiyle birlikte bireyin geleceğe dair daha belirgin planlar yapması, kariyer hedefleri ve kendini gerçekleştirme süreci de amaçlı yaşam algısını güçlendiriyor olabilir.

“Eylemlerle Kendini Dışa Vurma”, eğitim düzeyine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılar ($ORT=2.60\pm0.85$), üniversite mezunu ($ORT=3.00\pm0.57$) ve lisansüstü mezunu ($ORT=2.91\pm0.62$) olan katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin kendilerini daha rahat ifade edebildikleri söylenebilir. Üniversite ve lisansüstü mezunları, akademik süreçlerde ve iş yaşamında daha fazla sözlü ve yazılı iletişim pratiği yaparak kendini dışa vurma becerilerini geliştirme fırsatı bulabilirler. Eğitim seviyesi düşük bireyler ise, daha sınırlı sosyal çevre ve iletişim becerileri nedeniyle kendilerini ifade etme konusunda daha fazla çekingen davranabilirler. Özellikle yükseköğrenim görmüş bireylerin, toplumsal ve kültürel konularda daha fazla bilgi sahibi olması ve eleştirel düşünme yeteneklerinin gelişmesi, onların duygu ve düşüncelerini daha net ifade edebilmelerine olanak sağlayabilir.

“Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme”, eğitim düzeyine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.008$). Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılar ($ORT=2.47\pm0.85$), üniversite mezunu ($ORT=2.75\pm0.86$) ve lisansüstü mezunu ($ORT=2.82\pm0.80$) olan katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin etkinlikleri daha anlamlı buldukları söylenebilir. Üniversite ve lisansüstü mezunları, farklı sosyal etkinliklere ve kültürel faaliyetlere katılma fırsatı daha fazla bulabildikleri için bu tür deneyimleri daha anlamlı olarak değerlendirebilirler. Daha düşük eğitim seviyesine sahip bireyler ise, bu tür etkinliklere erişimde daha fazla zorluk yaşayabilir veya bu etkinliklerin kendileri için değerini tam olarak hissedemeyebilirler.

Genel olarak, eğitim düzeyi yükseldikçe bireylerin yaşamlarını daha anlamlı buldukları, kendilerini daha rahat ifade edebildikleri ve sosyal etkinlikleri daha anlamlı gördükleri ortaya çıkmaktadır. Eğitim seviyesi düşük bireyler ise, amaçlı yaşam ve kendini ifade etme konusunda daha fazla zorlanabilirler.

Tablo 2.67: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Eğitim Düzeyi	n	ORT $\pm$ SP	F	p
Amaçlı Bir Yaşam	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,35 $\pm$ 0,75	5,926	,003
	2-Üniversite	210	2,60 $\pm$ 0,67		
	3-Lisans Üstü	59	2,66 $\pm$ 0,68		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,60 $\pm$ 0,85	13,668	,000
	2-Üniversite	210	3,00 $\pm$ 0,57		
	3-Lisans Üstü	59	2,91 $\pm$ 0,62		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,47 $\pm$ 0,85	4,906	,008

2-Üniversite	210	2,75±0,86	1-2, 1-3
3-Lisans Üstü	59	2,82±0,80	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin etkinliğe eşlik edenlere göre karşılaştırması Tablo 2.68’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluş faktörleri, etkinliğe birinin eşlik etmesi ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu veriye göre etkinliğe birinin eşlik etmesinin bireylerin ödamonik iyi oluşları üzerinde bir etkisi yoktur çıkarımı yapılabilir.

Tablo 2.68: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Etkinliğe Eşlik Edenlere Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Etkinliğe Eşlik Edenler	n	ORT±SP	F	p
Amaçlı Bir Yaşam	1-Yalnız	127	2,52±0,73	,139	,937
	2-Ailemle	100	2,57±0,69		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,53±0,79		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,51±0,63		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	1-Yalnız	127	2,83±0,69	1,280	,281
	2-Ailemle	100	2,97±0,57		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,78±0,92		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,87±0,59		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	1-Yalnız	127	2,64±0,90	1,261	,288
	2-Ailemle	100	2,61±0,83		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,64±0,90		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,83±0,79		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin etkinlikten haberdar olma yöntemine göre karşılaştırması Tablo 2.69’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak amaçlı bir yaşam ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Eylemlerle Kendini Dışa Vurma”, etkinlikten haberdar olma yöntemine göre bu faktörde anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.036$). Sosyal medyadan etkinliği öğrenen katılımcılar ($ORT=2.77±0.72$), reklamlardan öğrenenler ($ORT=3.10±0.52$), çevresinden haberdar olanlar ($ORT=2.85±0.69$) ve kendi araştırmalarıyla bulanlar ($ORT=2.82±0.81$) arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Reklamlar aracılığıyla etkinliği öğrenen bireylerin, kendini dışa vurma puanlarının diğer gruplara kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Reklamlardan haberdar olan bireylerin, katıldıkları etkinliklere karşı daha yüksek bir beklenti içinde olmaları ve bu deneyimi daha bilinçli bir şekilde yaşamaları, kendilerini daha iyi ifade etmelerine yardımcı olmuş olabilir. Ayrıca, sosyal medya aracılığıyla etkinliği öğrenen

bireylerin daha pasif bir katılım sürecine sahip olabileceği ve bu nedenle kendilerini ifade etme düzeylerinin daha düşük olabileceği düşünülebilir.

Çalışmada, etkinlikten haberdar olma yöntemine göre amaçlı bir yaşam ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörlerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, bireylerin etkinlikten haberdar olma yöntemlerinin, onların yaşamlarını ne kadar amaçlı gördükleri üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Bireyler, etkinlikten hangi yolla haberdar olursa olsun, hayatlarındaki anlam duygusu benzer düzeyde kalmaktadır. Bireylerin etkinlikleri anlamlı bulma düzeylerinin, etkinlikten haberdar olma yöntemine bağlı olarak değişmediği de gözlenmektedir. Katılımcılar, etkinlikten nasıl haberdar olurlarsa olsunlar, bu etkinlikleri anlamlı görme eğilimleri benzer düzeyde kalmaktadır.

Bulgulara göre, etkinlikten haberdar olma yöntemi, bireylerin kendini dışa vurma düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık yaratırken, amaçlı yaşam duygusu ve etkinlikleri anlamlı bulma düzeyi üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir. Reklamlardan etkinliği öğrenen bireylerin kendilerini ifade etme konusunda daha aktif olmaları, bu yöntemin bireylerin katılımlarını daha bilinçli bir şekilde gerçekleştirmeleriyle açıklanabilir. Etkinliği sosyal medya ve çevresinden öğrenen bireylerin daha pasif bir katılım sürecine sahip olmaları, kendini dışa vurma puanlarının nispeten daha düşük olmasına neden olmuş olabilir.

Tablo 2.69: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemine Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemi	n	ORT±SP	F	p
Amaçlı Bir Yaşam	1-Sosyal Medyadan	102	2,56±0,70	1,144	,331
	2-Reklamlardan	57	2,66±0,65		
	3-Çevremden	188	2,51±0,70		
	4-Araştırarak Buldum	41	2,41±0,82		
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	1-Sosyal Medyadan	102	2,77±0,72	2,883	,036 1-2, 2-3
	2-Reklamlardan	57	3,10±0,52		
	3-Çevremden	188	2,85±0,69		
	4-Araştırarak Buldum	41	2,82±0,81		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	1-Sosyal Medyadan	102	2,57±0,88	1,541	,203
	2-Reklamlardan	57	2,87±0,83		
	3-Çevremden	188	2,67±0,85		
	4-Araştırarak Buldum	41	2,72±0,86		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluş faktörlerinin Fethiye’ye geliş amacına göre karşılaştırması Tablo 2.70’te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak amaçlı bir yaşam ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme alt boyutlarında istatistiki olarak

anlamli bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu ödamonik iyi oluş faktörleri ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Eylemlerle Kendini Dışa Vurma”, katılımcıların Fethiye’ye geliş amacına göre bu faktörde anlamli fark bulunmuştur ($p=0.011$). Tatil amacıyla gelen katılımcılar ($ORT=2.88\pm0.67$), aile ve arkadaş ziyareti amacıyla gelen katılımcılar ($ORT=3.07\pm0.63$), ve yamaç paraşütü yapmak için gelen katılımcılar ($ORT=2.64\pm0.84$) arasında anlamli bir fark tespit edilmiştir. Aile ve arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin, kendini dışa vurma puanlarının diğer gruplara kıyasla anlamli derecede yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç, bireylerin aile ve arkadaş çevreleri ile daha rahat bir sosyal iletişim kurmalarından kaynaklanabilir. Aile ve arkadaş ortamı, bireylere kendilerini daha özgüvenli ifade etme fırsatı sunabilirken, tatil ve özellikle yamaç paraşütü deneyimi gibi bireysel aktivitelerde bu tür sosyal destek mekanizmalarının daha az olması nedeniyle bireylerin kendilerini dışa vurma seviyeleri daha düşük olabilir. Özellikle yamaç paraşütü yapmak için gelen bireylerin en düşük puana sahip olması, bu grubun etkinliği bireysel bir deneyim olarak gördüğünü ve sosyal etkileşimden çok içsel bir tatmin kaynağı olarak değerlendirdiğini düşündürmektedir.

Çalışmada, amaçlı bir yaşam ve anlamli etkinliklere dahil hissetme alt boyutları ile katılımcıların Fethiye’ye geliş amaçları arasında anlamli bir fark bulunmamıştır. Bunun anlamı, bireylerin Fethiye’ye geliş amaçlarının, onların yaşamlarını ne kadar amaçlı gördükleri üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Bireyler, ziyaret sebepleri farklı olsa da, hayatlarındaki anlam duygusu benzer düzeyde kalmaktadır. Ayrıca, bireylerin etkinlikleri anlamli bulma düzeylerinin, Fethiye’ye geliş amaçlarına bağlı olarak değişmediğini göstermektedir. Katılımcılar, bölgeyi hangi amaçla ziyaret ederlerse etsinler, katıldıkları etkinlikleri benzer şekilde anlamli görmektedirler.

Genel olarak, Fethiye’ye geliş amacı, bireylerin kendini dışa vurma düzeyi üzerinde anlamli bir farklılık yaratırken, amaçlı yaşam duygusu ve etkinlikleri anlamli bulma düzeyi üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir. Aile ve arkadaş ziyareti için gelen bireylerin kendilerini ifade etme konusunda daha aktif olmaları, bu ziyaret türünün sosyal iletişim fırsatları sağlamasıyla açıklanabilir. Bireysel aktiviteler için gelen bireylerin daha içe dönük bir deneyim yaşadıkları ve bu nedenle kendini dışa vurma düzeylerinin daha düşük olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2.70: Ödamonik İyi Oluş Faktörlerinin Fethiye’ye Geliş Amacına Göre Karşılaştırması

Ödamonik İyi Oluş Faktörleri	Geliş Amacı	n	ORT±SP	F	p
Amaçlı Bir Yaşam	1-Tatil	299	2,54±0,68	,077	,926
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,52±0,67		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,50±0,88		

Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	1-Tatil	299	2,88±0,67	4,598	,011
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,07±0,63		1-3, 2-3
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,64±0,84		
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	1-Tatil	299	2,68±0,83	,214	,807
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,58±1,02		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,70±0,89		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Kaygı durumları arasındaki anlamlı ilişkiler Tablo 2.71’de yer almaktadır. Tabloya göre, sürekli kaygı ve durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Sürekli kaygı ile etkinlik öncesi durumluk kaygı arasında güçlü bir pozitif ilişki bulunmuştur ($r=0.543$). Bu bulgu, sürekli kaygı düzeyi yüksek olan bireylerin etkinlik öncesinde de daha yüksek durumluk kaygıya sahip olma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Sürekli kaygı ile etkinlik sonrası durumluk kaygı arasındaki ilişki ise orta düzeyde pozitif olarak saptanmıştır ($r=0.374$). Bu sonuç, sürekli kaygısı yüksek olan bireylerin etkinlik sonrasında da daha yüksek durumluk kaygı yaşama olasılığının bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile etkinlik sonrası durumluk kaygı arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0.433$). Bu durum, etkinlik öncesinde kaygısı yüksek olan bireylerin, etkinlik sonrasında da benzer şekilde yüksek kaygı düzeylerine sahip olma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Bu bulgular, sürekli kaygının bireylerin durumluk kaygı düzeylerini hem etkinlik öncesinde hem de sonrasında etkileyebileceğini ve etkinlik süreci boyunca kaygı düzeylerinin birbiriyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bu durum, bireylerin genel kaygı seviyelerinin, anlık durumlardaki kaygı tepkilerini önemli ölçüde şekillendirdiğine işaret etmektedir.

Tablo 2.71: Kaygı Türleri Arasındaki İlişki

Kaygı Türleri	Sürekli Kaygı	Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı
Sürekli Kaygı	-	,543**	,374**
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	,543**	-	,433**
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	,374**	,433**	-

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Çalışmaya katılan bireylerin yamaç paraşütü etkinliği öncesi ve etkinlik sonrası durumluk kaygıları arasındaki ilişkinin dağılımı Tablo 2.72’de verilmiştir. Tablodan da

görülebileceği gibi etkinlik öncesi durumluk kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı puanları istatistiki olarak anlamlıdır ($p<0.01$).

Etkinlik öncesi kaygı düzeyleri, etkinlik sonrası kaygı düzeylerinden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, etkinlik öncesinde bireylerin daha fazla kaygı yaşadığını, ancak stresör faktörlerin etkinlik sonrasında ortadan kalkmasıyla bu kaygı düzeylerinin azaldığını ortaya koymaktadır. Etkinliklerin bireylerin kaygı seviyelerini azaltıcı bir etkiye sahip olabileceği gözlemlenmiştir. Etkinlik sonrası yaşanan rahatlama, bireylerin stresle başa çıkma ve kaygı yönetimi süreçlerinde önemli bir rol oynayabilir.

Tablo 2.72: Etkinlik Öncesi ve Sonrası Kaygı Ortalamaları

Kaygı Durumu	n	ORT $\pm$ SP	t	p
Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	388	86,83 $\pm$ 10,68	11,900	,000
Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	388	80,37 $\pm$ 9,29		

Çalışmaya katılan bireylerin kaygı durumları ile TUMEFO alt boyutları arasındaki ilişkinin dağılımı Tablo 2.73'te verilmiştir. Sürekli kaygı, etkinlik öncesi durumluk kaygı, etkinlik sonrası durumluk kaygı ve durumluk kaygı farklarının, motivasyon faktörleri ile ilişkisi incelenmiş ve anlamlı bulunan ilişkiler aşağıda listelenmiştir.

Tablodan da görülebileceği gibi sürekli kaygı; “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Kişisel Gelişim”, “Uzaklaşma/Kaçma”, “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme”, “Yeni İnsanlarla Tanışma” ve “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” değişkenleri ile pozitif anlamlı bir ilişki gösterirken, “Eğlence” değişkeni ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü ($r=0.199$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile tanınma ve sosyal medya görünürlüğü arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Sürekli kaygısı yüksek bireyler, dışsal onay arayışına ve sosyal medya görünürlüğüne daha fazla önem verebilir. Ya da tanınma ve sosyal medya görünürlüğü arayışı yüksek olan bireylerin, sürekli kaygı düzeylerinde artış gözlemlenebilir. Bu durum, bireyin dışsal onay arayışı ve sosyal medyada kabul görme isteğinin, sürekli bir stres kaynağına dönüşebileceğini göstermektedir.

F03: Eğlence ($r=-0.120$, $p<0.05$): Sürekli kaygı ile eğlence motivasyonu arasında zayıf bir negatif ilişki bulunmaktadır. Sürekli kaygısı yüksek bireylerin eğlence arayışına yönelik motivasyonlarının azaldığı gözlemlenmektedir. Bu, sürekli kaygının bireylerin zihinsel ve duygusal kaynaklarını tüketerek eğlenceli ve keyif odaklı aktivitelere olan ilgisini sınırlayabileceğini düşündürmektedir. Ya da eğlence motivasyonu yüksek bireylerin, sürekli kaygıyı daha düşük seviyelerde deneyimleme eğiliminde olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Eğlence arayışında olan bireyler, kendilerini daha mutlu, rahat ve olumlu hissettikleri

aktivitelerle meşgul olduklarında, sürekli kaygı düzeylerini doğal olarak azaltabilirler. Eğlenceli aktiviteler, bireylerin dikkatlerini kaygı kaynaklarından uzaklaştırarak, onları mevcut anda keyif almaya yönlendirebilir. Bu da kaygı düzeylerini düşürebilir şeklinde yorumlanabilir.

F04: Kişisel Gelişim ($r=0.115$, $p<0.05$): Sürekli kaygı ile kişisel gelişim arasında zayıf bir pozitif ilişki bulunmaktadır. Sürekli kaygısı yüksek bireyler, kendilerini geliştirme ve öğrenme çabalarına bir miktar yönelme eğiliminde olabilir. Ya da kişisel gelişim arayışı yüksek olan bireylerde sürekli kaygı düzeyinin de artabileceği olarak yorumlanabilir. Bu, bireyin kendini geliştirme çabalarının, mükemmeliyetçilik veya başarısızlık korkusu nedeniyle kaygıya dönüşebileceğini düşündürmektedir. Kişisel gelişim arayışındaki baskı ve rekabet hissi, sürekli kaygıyı tetikleyebilir.

F05: Uzaklaşma/Kaçma ($r=0.264$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile uzaklaşma/kaçma motivasyonu arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Kaygı düzeyi yüksek bireyler, stresli durumlardan kaçınmaya veya uzaklaşmaya daha yatkın olabilir. Stresli veya rahatsız edici durumlardan kaçınma eğilimi ile etkinliklere yönelmek son derece anlamlıdır.

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme ($r=0.243$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile korku ve kaygılarla yüzleşme motivasyonu arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bu veri, sürekli kaygısı yüksek bireylerin, korkularıyla yüzleşme eğilimlerinin de yüksek olduğu anlamına gelebilir. Benzer şekilde korkularıyla mücadele etmeye çalışan birey, bu çabanın yarattığı baskı ve stres nedeniyle kaygı düzeyini artırıyor da olabilir.

F09: Yeni İnsanlarla Tanışma ($r=0.155$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile yeni insanlarla tanışma motivasyonu arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Kaygı düzeyi yüksek bireyler, sosyal etkileşimlere yönelme eğiliminde olabilir.

F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme ($r=0.106$, $p<0.05$): Sürekli kaygı ile yakın çevre ile sosyalleşme arasında zayıf bir pozitif ilişki bulunmaktadır. Sürekli kaygısı yüksek bireyler, güvenli bir sosyal çevrede bağlantı kurma eğilimi gösterebilir. Ya da yakın çevre ile sosyalleşme motivasyonu yüksek olan bireylerde sürekli kaygı düzeyleri artabilir. Bu bireyler, sevdikleriyle olan ilişkilerde sorun yaşama korkusu veya bu ilişkileri sürdürme baskısı nedeniyle sürekli kaygıya maruz kalıyor olabilirler.

Özetle, sürekli kaygı, bireylerin duygusal süreçleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve özellikle korkularla yüzleşme ve sosyal onay arayışı gibi faktörleri belirgin şekilde etkiler. Aynı zamanda sürekli kaygı, bireylerin eğlence arayışını azaltıcı bir rol de oynayabilir. Bu bulgular, sürekli kaygının bireylerin hem içsel hem de dışsal motivasyonlarını şekillendiren kritik bir değişken olduğunu ve kaygı yönetimi stratejilerinin tasarlanmasında bu tür motivasyonel unsurların dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Tablodan da görülebileceği gibi etkinlik öncesi durumluk kaygı; “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” değişkeni ile pozitif anlamlı bir ilişki gösterirken, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Doğayla Etkileşim”, “Yakın Çevre ile Sosyalleşme”, “Yörenin Çekiciliği” ve “Risk Alma” değişkenleri ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F02: Dinlenme ve Sakinlik ($r=-0.229$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile dinlenme ve sakinlik motivasyonu arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Dinlenme ve sakinlik arayışında olan bireylerin, etkinlik öncesinde daha düşük kaygı yaşadığı görülmektedir. Bu, bireylerin etkinliği huzur ve sakinlik ile bağdaştırmasından kaynaklı olabilir. Sakinleştirici aktivitelerin bireylerin durumluk kaygılarını azaltabileceğine de işaret etmektedir.

F03: Eğlence ($r=-0.276$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile eğlence motivasyonu arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Eğlence motivasyonu yüksek bireylerin, etkinlik öncesi daha düşük kaygı yaşadığı görülmektedir. Bu bulgu, bireylerin eğlenceli aktivitelerle kaygılarını hafifletebileceğini düşündürmektedir.

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme ($r=0.185$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile korku ve kaygılarla yüzleşme motivasyonu arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Etkinlik öncesi kaygısı yüksek bireylerin, aynı zamanda korkularıyla yüzleşme konusunda bir motivasyona sahip olduğu görülmektedir. Bu, kaygının bireyleri hem zorlayıcı hem de cesaretlendirici bir faktör olabileceğini düşündürmektedir. Bu bireyler, korkularıyla yüzleşmek için kendilerini bilinçli olarak stresli durumlara soktukları için, bu süreçte daha yoğun bir kaygı deneyimleyebilirler.

F07: Doğayla Etkileşim ($r=-0.213$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile doğayla etkileşim arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Doğayla daha fazla etkileşim kurmayı tercih eden bireylerin, etkinlik öncesi daha düşük kaygı yaşadığı görülmektedir. Doğanın yatıştırıcı etkisi, bireylerin zihinlerini rahatlatarak kaygı düzeylerini önemli ölçüde düşürebilir. Bu bireyler, doğal ortamların sakinleştirici gücünden yararlanarak duygusal denge sağlıyor olabilir.

F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme ($r=-0.103$, $p<0.05$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile yakın çevre ile sosyalleşme arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Yakın çevresiyle sosyalleşen bireylerin, etkinlik öncesi kaygılarının daha düşük olduğu görülmektedir. Güven veren sosyal ilişkiler, bireylerin desteklenmiş hissetmesini sağlayarak kaygıyı hafifletebilir.

Sosyal bağlar, bireyin kendini güvende hissetmesini ve durumluk kaygıyla baş etmesini destekleyebilir.

F11: Yörenin Çekiciliği ($r=-0.124$, $p<0.05$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile yörenin çekiciliği arasında zayıf bir negatif ilişki bulunmaktadır. Çekici ve olumlu bir çevre algısı, bireylerin pozitif duygularını artırarak kaygıyı azaltabilir. Yöreye duyulan ilgi, bireyin etkinliğe daha rahat bir şekilde yaklaşmasına yardımcı olur. Bu, olumlu bir çevre algısının kaygıyı azaltabileceğini göstermektedir.

F12: Risk Alma ($r=-0.214$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile risk alma arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Risk alma eğiliminde olan bireylerin, etkinlik öncesinde daha düşük kaygı yaşadığı görülmektedir. Bu, riskle başa çıkma konusunda daha deneyimli bireylerin durumsal kaygıya karşı daha dirençli olabileceğini işaret etmektedir. Bireylerin riskle başa çıkma becerileri ve zorlu durumlarda kendilerine olan güvenleri, bu bireylerin stres seviyelerini kontrol altında tutarak durumluk kaygıyla baş edebilmelerini sağlar.

Bulgulara göre, etkinlik öncesi durumluk kaygı, çevresel, sosyal ve kişisel motivasyonlarla güçlü bir şekilde etkilenmektedir. Bu bulgular, kaygı yönetimi stratejilerinde bu faktörlerin dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Tablodan da görülebileceği gibi etkinlik sonrası durumluk kaygı; “Tanınma/Sosyal Medya Görünürlüğü” değişkeni ile pozitif anlamlı bir ilişki gösterirken, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Doğayla Etkileşim”, “Yörenin Çekiciliği” ve “Risk Alma” değişkenleri ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü ($r=0.243$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile tanınma ve sosyal medya görünürlüğü arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Tanınma ve sosyal medya görünürlüğüne önem veren bireylerin, etkinlik sonrasında daha yüksek kaygı yaşamaya devam ettikleri görülmektedir. Bu ilişki, bireylerin sosyal medyada kendilerini sunma ve başkalarının onayını alma çabalarının, etkinlik sonrasında da bir stres kaynağı olarak etkili olabileceğini ve kaygılarını artırabileceğini göstermektedir. Sosyal medya görünürlüğü arayışındaki bireylerin, etkinlikten sonra bile dışsal değerlendirmelere odaklanmaya devam ettikleri anlaşılabılır.

F02: Dinlenme ve Sakinlik ($r=-0.177$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile dinlenme ve sakinlik motivasyonu arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Dinlenme ve

sakinlik arayışındaki bireylerin, etkinlik sonrası daha düşük kaygı düzeyine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum, sakinleştirici faaliyetlerin kaygı azaltıcı etkisini vurgulamaktadır.

F:03 Eğlence ($r=-0.311$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile eğlence motivasyonu arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Eğlence motivasyonu yüksek bireylerin, etkinlik sonrasında daha düşük kaygı yaşamaları, eğlenceli aktivitelerin kaygıyı azaltıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Eğlenceli aktivitelerin, bireylerin olumlu bir ruh hali içinde kalmasına ve kaygıya sebep olan stresör faktörlerin etkisini hafifletmesine yardımcı olduğunu göstermektedir. Bu bireyler, etkinlik sonrasında pozitif bir deneyim yaşayarak kaygıyı azaltabilir.

F07: Doğayla Etkileşim ($r=-0.189$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile doğayla etkileşim arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Doğayla daha fazla etkileşim kuran bireylerin, etkinlik sonrasında daha düşük kaygı yaşadığı görülmektedir. Bu, doğanın bireyler üzerindeki rahatlatıcı etkisiyle açıklanabilir.

F11: Yörenin Çekiciliği ($r=-0.151$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile yörenin çekiciliği arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Yöresel cazibe unsurlarından etkilenen bireylerin, etkinlik sonrasında daha düşük kaygıya sahip oldukları anlaşılmaktadır. Olumlu çevre algısının bireylerin duygusal durumlarına katkı sağladığı görülmektedir.

F12: Risk Alma ($r=-0.126$, $p<0.05$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile risk alma arasında zayıf bir negatif ilişki bulunmaktadır. Risk alma eğiliminde olan bireylerin, etkinlik sonrasında daha düşük kaygı yaşadığı gözlemlenmiştir. Bu, riskle başa çıkma yeteneği gelişmiş bireylerin stresli ve zorlu durumları bir tehdit yerine bir meydan okuma olarak görerek kaygılarını daha iyi yönetebileceğini göstermektedir.

Özetle, etkinlik sonrası durumluk kaygı, bireylerin sosyal onay beklentilerinden ve çevresel etkilerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Kaygı yönetimi stratejileri geliştirilirken sosyal medya görünürlüğü, eğlence aktiviteleri ve doğayla etkileşim gibi faktörlerin dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Durumluk kaygı farkı ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Tablodan da görülebileceği gibi durumluk kaygı farkı; “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” değişkeni ile pozitif anlamlı bir ilişki gösterirken, “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Yeni İnsanlarla Tanışma”, “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” ve “Risk Alma” değişkenleri ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme ($r=0.123$, $p<0.05$): Durumluk kaygı farkı ile korku ve kaygılarla yüzleşme motivasyonu arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Durumluk kaygı farkı yüksek olan bireylerin, korkularıyla yüzleşme motivasyonlarının da yüksek olduğu görülmektedir. Bu, kaygı değişiminin bireylerin zorluklarla başa çıkma çabalarını artırabileceğini düşündürmektedir.

F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü ($r=-0.113$, $p<0.05$): Durumluk kaygı farkı ile tanınma ve sosyal medya görünürlüğü arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal medya görünürlüğüne önem veren bireylerin, durumluk kaygı farkının daha düşük olduğu görülmektedir. Bu, dışsal onay arayışının, bireylerin kaygı değişimlerini düzenlemede sınırlı bir etkisi olduğunu gösterebilir.

F09: Yeni İnsanlarla Tanışma ($r=-0.108$, $p<0.05$): Durumluk kaygı farkı ile yeni insanlarla tanışma arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Yeni insanlarla tanışma motivasyonu yüksek bireylerin, durumluk kaygı farklarının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu, sosyal etkileşimlerin kaygı farkını azaltıcı bir etkiye sahip olabileceğini gösterebilir.

F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme ($r=-0.164$, $p<0.01$): Durumluk kaygı farkı ile yakın çevre ile sosyalleşme arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Yakın çevresiyle daha fazla sosyalleşen bireylerin, durumluk kaygı farklarının daha düşük olduğu görülmektedir. Sosyal destek ve güvenli sosyal bağlantılar, bireylerin kaygı değişimlerini hafifletebilir.

F12: Risk Alma ($r=-0.104$, $p<0.05$): Durumluk kaygı farkı ile risk alma arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Risk alma eğiliminde olan bireylerin, durumluk kaygı farklarının daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Riskle başa çıkma becerileri gelişmiş bireyler, stresli durumlar karşısında daha dayanıklı ve dengeli bir tepki göstererek kaygı düzeylerini daha sabit tutma eğilimindedir.

Genel olarak, durumluk kaygı farkı, bireylerin sosyal ve davranışsal eğilimlerinden etkilenmektedir. Kaygı farkının azaltılmasında sosyal destek (yakın çevre ile sosyalleşme) ve risk yönetimi gibi faktörler önemli bir rol oynamaktadır. Bu bulgular, kaygı farkını yönetmeye yönelik stratejilerin geliştirilmesinde önemli bir yol gösterici olabilir.

Tablo 2.73: Kaygı Türleri ve TUMEFO Alt Boyutları İlişkileri

Kaygı/Motivasyon	Sürekli Kaygı	Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı	Durumluk Kaygı Farkı
F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	,199**	0,099	,243**	-,113*
F02: Dinlenme ve Sakinlik	0	-,229**	-,177**	-0,075
F03: Eğlence	-,120*	-,276**	-,311**	-0,006
F04: Kişisel Gelişim	,115*	-0,026	-0,083	0,046
F05: Uzaklaşma/Kaçma	,264**	-0,025	0,049	-0,068

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	,243**	,185**	0,071	,123*
F07: Doğayla Etkileşim	-0,011	-,213**	-,189**	-0,048
F08: Ödüllendirilme	0,074	-0,043	0,063	-0,098
F09: Yeni İnsanlarla Tanışma	,155**	-0,032	0,088	-,108*
F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme	,106*	-,103*	0,071	-,164**
F11: Yörenin Çekiciliği	-0,039	-,124*	-,151**	0,008
F12: Risk Alma	-0,03	-,214**	-,126*	-,104*

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Çalışmaya katılan bireylerin ödamonik iyi oluşları ile TUMEFO alt boyutları arasındaki ilişkinin dağılımı Tablo 2.74’te verilmiştir. Ödamonik iyi oluş faktörleri ve motivasyon faktörleri ilişkisi incelenmiş ve anlamlı bulunan ilişkiler aşağıda listelenmiştir.

Amaçlı bir yaşam ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluşun bir alt boyutu olan amaçlı bir yaşam; “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Doğayla Etkileşim” ve “Risk Alma” değişkenleri ile pozitif anlamlı bir ilişki gösterirken, “Uzaklaşma/Kaçma” değişkeni ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F02: Dinlenme ve Sakinlik (r=0.174, p<0.01): Dinlenme ve sakinlik motivasyonu ile amaçlı bir yaşam arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu, dinlenme ve sakinlik motivasyonuna sahip bireylerin amaçlı bir yaşam sürdüklerini düşündüklerini göstermektedir. Bilinçli dinlenme pratikleri yapan ve sakinlik arayışında olan bireylerin amaçlı yaşam hissi güçlenebilir. Ya da amaçlı bir yaşam sürdüklerini düşünen bireylerin motivasyon kaynaklarının, dinlenme ve sakinlik içerebileceği göz önüne alınarak bireyler bu tarz etkinliklere yönlendirilebilir.

F03: Eğlence (r=0.195, p<0.01): Eğlence motivasyonu, amaçlı bir yaşamla pozitif anlamlı bir ilişki sergilemektedir. Hayatlarını anlamlı gören bireyler, yalnızca ciddi hedeflere odaklanmak yerine eğlenceli ve keyifli aktivitelere de yer vererek tatmin edici bir yaşam sürmektedirler. Eğlence, bireylerin motivasyonlarını artırarak uzun vadeli hedeflerine daha istekli şekilde ilerlemelerine yardımcı olabilir.

F07: Doğayla Etkileşim (r=0.204, p<0.01): Doğayla etkileşim ile amaçlı bir yaşam arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Doğa ile bağ kurmak, bilinçli farkındalık seviyesini artırarak bireylerin içsel huzuru bulmalarına ve daha bilinçli kararlar almalarına katkı sağlayabilir. Yamaç paraşütü gibi bireyin doğa ile etkileşimini sağlayan her türlü doğa aktivitesi, bireylerin yaşamlarına anlam katmalarına yardımcı olmaktadır. Benzer şekilde amaçlı bir

yaşam sürdürdüğünü düşünen bireylerin doğayla etkileşim kurma istekleri diğer insanlara nazaran daha yüksektir de denebilir.

F12: Risk Alma ($r=0.152$, $p<0.01$): Risk alma ile amaçlı bir yaşam arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, risk alma eğilimi gösteren bireylerin hayatlarını daha amaçlı bir şekilde yaşadıkları görülmüştür. Risk almak, bireylerin hedeflerine ulaşmak için cesur kararlar alabilmelerine ve sınırlarını zorlamalarına yardımcı olabilir. Ancak, bilinçli ve kontrollü risk alma, bireylerin amaçlı yaşam duygusunu desteklerken, aşırı risk almanın olumsuz sonuçlar doğurabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

F05: Uzaklaşma/Kaçma ($r=-0.100$, $p<0.05$): Uzaklaşma ve kaçma motivasyonu ile amaçlı bir yaşam arasında negatif bir ilişki gözlenmiştir. Hayattan kaçma eğiliminde olan bireyler, uzun vadeli hedefler belirlemede zorlanabilir ve yaşamlarını daha az anlamlı görme eğiliminde olabilirler. Sürekli kaçış, bireylerin hayata yön verecek güçlü bir vizyon oluşturmasını engelleyebilir. Ancak kısa süreli uzaklaşmalar, bireylerin zihinsel olarak yenilenmesine katkı sağlayabilir. Burada önemli olan, kaçışın sürekli bir çözüm olarak görülmemesi ve bireyin uzun vadeli hedeflerine yönelik stratejiler geliştirmesidir.

Genel olarak, dinlenme ve sakinlik, eğlence, doğayla vakit geçirme ve risk alma gibi faktörler, bireylerin amaçlı bir yaşam sürmesine katkı sağlarken, bir şeylerden uzaklaşma ve kaçma eğiliminde olmak bireylerin yaşamlarını daha az anlamlı görmelerine neden olabilir. Bu nedenle, bireylerin anlamlı bir yaşam sürmek için kendilerini geliştirecek aktivitelere katılmaları, sakinlik arayışında olmaları, eğlence odaklı yaşamaları, doğa ile iç içe olmaları ve kontrollü riskler almaları önerilmektedir.

Eylemlerle kendini dışa vurma ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluşun bir alt boyutu olan eylemlerle kendini dışa vurma; “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence”, “Kişisel Gelişim”, “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme”, “Doğayla Etkileşim”, “Yörenin Çekiciliği” ve “Risk Alma” değişkenleri ile pozitif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F02: Dinlenme ve Sakinlik ($r=0.229$, $p<0.01$): Dinlenme ve sakinlik motivasyonu ile eylemlerle kendini dışa vurma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireylerin kendilerini daha iyi ifade edebilmesi için zihinsel rahatlık ve içsel denge önemli bir unsurdur. Stres ve yoğunluk altında bireyler düşüncelerini açık bir şekilde paylaşmakta zorlanabilirken, huzurlu ve rahat bir ortam, bireyin kendisini daha rahat ifade etmesine olanak tanıyabilir.

F03: Eğlence ($r=0.438$, $p<0.01$): Eğlence motivasyonu, bireylerin eylemlerle kendini dışa vurma süreçleriyle güçlü ve pozitif bir ilişki içindedir. Eğlenceli ve keyif alınan aktiviteler, bireyin kendini özgürce ifade edebilmesine yardımcı olur. Özellikle sanat, müzik, spor gibi eğlence temelli etkinlikler, bireylerin sosyal ortamlarda kendilerini daha rahat göstermelerine ve iletişim kurmalarına katkı sağlayabilir.

F04: Kişisel Gelişim ($r=0.266$, $p<0.01$): Kişisel gelişim motivasyonu ile eylemlerle kendini dışa vurma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kendini geliştirme süreci, bireyin özgüven kazanmasını, bilgi ve becerilerini artırmasını sağlayarak dışa vurum yeteneğini güçlendirebilir. Yeni beceriler öğrenmek, eğitim almak veya mesleki gelişim hedefleri, bireyin kendisini toplum içinde daha net ifade etmesine yardımcı olabilir.

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme ($r=0.136$, $p<0.01$): Korku ve kaygılarla yüzleşme motivasyonu ile eylemlerle kendini dışa vurma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kaygılar ve korkular, bireylerin kendilerini rahat ifade etmelerini engelleyebilir. Korkularıyla yüzleşen bireylerin cesaretleri artabilir ve kendilerini daha açık bir şekilde ifade edebilirler.

F07: Doğayla Etkileşim ($r=0.327$, $p<0.01$): Doğayla etkileşim motivasyonu ile eylemlerle kendini dışa vurma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Doğada zaman geçirmek, bireylerin yaratıcılıklarını artırabilir, içsel farkındalıklarını güçlendirebilir ve kendilerini daha anlamlı bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olabilir. Özellikle sanat ve edebiyatla ilgilenen bireyler için doğa, bireyin kendini dışa vurumu açısından önemli bir ilham kaynağı olabilir.

F11: Yörenin Çekiciliği ($r=0.216$, $p<0.01$): Yörenin çekiciliği motivasyonu ile eylemlerle kendini dışa vurma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yörenin çekiciliği, bireylerin mekânsal ve kültürel faktörlerden etkilenecek kendilerini ifade etme süreçlerine katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Yeni yerler keşfetmek, bireylerin farklı bakış açıları geliştirmelerini ve sosyal etkileşimlerini artırmalarını sağlayabilir.

F12: Risk Alma ($r=0.225$, $p<0.01$): Risk alma eğilimi ile eylemlerle kendini dışa vurma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Risk alan bireyler kendilerini daha cesur bir şekilde ifade edebilirler. Kendini dışa vurma süreci, bazen risk gerektiren bir durum olabilir; bireyler, toplumsal yargılardan çekindikleri için düşüncelerini saklama eğiliminde olabilirler. Ancak risk almaya yatkın bireyler, kendilerini daha rahat ifade edebilir ve toplum içinde daha aktif rol oynayabilirler.

Genel olarak, dinlenme ve sakinlik, eğlence, kişisel gelişim, doğayla etkileşim, korkularla yüzleşme, yörenin çekiciliği ve risk alma gibi faktörler, bireylerin kendilerini daha

özgüvenli ve rahat bir şekilde ifade etmelerine katkı sağlamaktadır. Bunun aksine, bireylerin stresli veya gergin oldukları durumlarda kendilerini açık bir şekilde ifade etmeleri zorlaşabilir. Bu nedenle, bireylerin eylemlerle kendini dışa vurma becerilerini geliştirmeleri için sakinlik arayışında olmaları, sosyal aktivitelere katılmaları, doğada zaman geçirmeleri, kişisel gelişime önem vermeleri ve korkularıyla yüzleşmeleri önerilmektedir.

Anlamli etkinliklere dahil hissetme ile anlamli olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluşun bir alt boyutu olan anlamli etkinliklere dahil hissetme; “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Kişisel Gelişim”, “Uzaklaşma/Kaçma”, “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme”, “Ödüllendirilme”, “Yeni İnsanlarla Tanışma”, “Yakın Çevre ile Sosyalleşme”, “Yörenin Çekiciliği”, ve “Risk Alma” değişkenleri ile negatif anlamli bir ilişki göstermektedir. Anlamli ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü ($r=-0.345$, $p<0.01$): Sosyal medya görünürlüğü ve tanınma motivasyonu ile anlamli etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamli bir ilişki bulunmuştur. Bu bireyler, etkinlikleri deneyimlemekten çok, bunları sosyal medyada paylaşmak amacıyla kullanabilirler. Sanal dünyada görünür olmayı hedefleyen bireyler, gerçek hayattaki etkinliklere aktif katılım göstermeyebilirler ve yalnızca imajlarını güçlendirmek için bu tür aktivitelerle ilgilenebilirler.

F04: Kişisel Gelişim ($r=-0.141$, $p<0.01$): Kişisel gelişim ile anlamli etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamli bir ilişki bulunmuştur. Kişisel gelişim odaklı bireyler, bireysel öğrenme ve akademik gelişim gibi süreçlere daha fazla zaman ayırarak kendilerine anlamli gelen etkinliklere katılmaktan kaçınıyor olabilirler. Özellikle kariyer hedefleri veya akademik çalışmalarla yoğun şekilde ilgilenen bireyler, bu tür etkinlikleri zaman kaybı olarak görebilirler.

F05: Uzaklaşma/Kaçma ($r=-0.217$, $p<0.01$): Uzaklaşma ve kaçma ile anlamli etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamli bir ilişki bulunmuştur. Kaçış motivasyonu yüksek bireyler, genellikle sosyal ortamlardan uzak durmayı tercih ettikleri için kendilerini anlamli buldukları etkinliklere dahil hissetmiyor olabilirler. Sosyal kaygı yaşayan veya stresli ortamlardan kaçmak isteyen bireyler, kendilerini kalabalık etkinliklerden soyutlamayı seçebilirler.

F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme ($r=-0.162$, $p<0.01$): Korku ve kaygılarla yüzleşme motivasyonu ile anlamli etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamli bir ilişki gözlenmiştir. Sosyal anksiyete veya performans kaygısı taşıyan bireyler, topluluk içinde

bulunmayı rahatsız edici bulabilir ve etkinliklerden uzak durabilirler. Bu bireyler, daha çok bireysel olarak korkularıyla yüzleşmeyi tercih edebilirler.

F08: Ödüllendirilme ($r=-0.252, p<0.01$): Ödüllendirilme ile anlamlı etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ödüllendirilme motivasyonu yüksek bireyler, etkinliklere sadece somut bir kazanç veya ödül elde etmek için katılım gösterebilirler. Bu bireyler için deneyimin kendisinden çok, sonunda elde edilecek fayda önemli olduğu için, doğrudan bir ödül sağlamayan etkinliklere ilgileri daha düşük olabilir ve kendilerini bu tür etkinliklere dahil hissetmeyebilirler.

F09: Yeni İnsanlarla Tanışma ($r=-0.250, p<0.01$): Yeni insanlarla tanışma motivasyonu ile anlamlı etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yeni insanlarla tanışma motivasyonu yüksek olan bireylerin asıl motivasyonu sosyalleşme amacı taşıdığı için katılmış olduğu etkinliklerden keyif almıyor ya da kendini o etkinliğe ait hissetmiyor olabilir.

F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme ($r=-0.174, p<0.01$): Yakın çevreyle sosyalleşme motivasyonu ile anlamlı etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyler, yeni ortamlarda bulunmak yerine mevcut sosyal çevreleriyle vakit geçirmeyi tercih edebilirler. Özellikle aile üyeleri veya yakın arkadaşlarıyla vakit geçirmek ve özel bir anı paylaşmak isteyen bireyler, etkinliğin kendisinden çok yakın çevresiyle sosyalleşme boyutuna ilgi duyuyor olabilir. Bu da bireylerin katıldıkları ve kendileri için anlamlı bulmadıkları bir etkinlikte yer almalarını açıklar niteliktedir.

F11: Yörenin Çekiciliği ($r=-0.135, p<0.01$): Yörenin çekiciliği ile anlamlı etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunması, bölgenin turistik ve doğal cazibesinin yüksek olması durumunda bireylerin etkinliğe katılımının asıl amacının yöreye duyduğu ilgi olmasından kaynaklı olabilir. Tandem yamaç paraşütü uçuşu yapan bir birey belki de bu etkinliği istemiyor, havada olmaktan keyif almıyor ama ölüdeniz manzarasını da gökyüzünden görmek istiyor olabilir. Bu durumda birey kendini bu etkinliğe ait hissetmiyor olabilir ama yörenin çekiciliği ile etkinliğe katılmış olabilir.

F12: Risk Alma ($r=-0.123, p<0.05$): Risk alma ile anlamlı etkinliklere dahil hissetme arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Risk alma eğiliminde olan bireyler, bazı etkinlikleri yeterince heyecan verici bulmayabilirler. Daha adrenalin dolu ve fiziksel olarak zorlayıcı aktiviteleri tercih etmek isteyen bireyler için yamaç paraşütünü tandem yolcu olarak deneyimlemek yeterince zorlu ve riskli hissettirmemiş olabilir.

Tablo 2.74: Ödamonik İyi Oluş ve TUMEFO Alt Boyutları İlişkileri

Ödemonik İyi Oluş/Motivasyon	Amaçlı Bir Yaşam	Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme
F01: Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü	-0,089	-0,092	-,345**
F02: Dinlenme ve Sakinlik	,174**	,229**	-0,061
F03: Eğlence	,195**	,438**	-0,008
F04: Kişisel Gelişim	0,074	,266**	-,141**
F05: Uzaklaşma/Kaçma	-,100*	-0,019	-,217**
F06: Korku ve Kaygılarla Yüzleşme	-0,008	,136**	-,162**
F07: Doğayla Etkileşim	,204**	,327**	-0,085
F08: Ödüllendirilme	0,074	0,061	-,252**
F09: Yeni İnsanlarla Tanışma	-0,002	-0,028	-,250**
F10: Yakın Çevre ile Sosyalleşme	0,058	0,03	-,174**
F11: Yörenin Çekiciliği	0,097	,216**	-,135**
F12: Risk Alma	,152**	,225**	-,123*

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Çalışmaya katılan bireylerin ödemonik iyi oluşları ile kaygı durumları arasındaki ilişkinin dağılımı Tablo 2.75’te verilmiştir. Ödemonik iyi oluş faktörleri ve kaygı türleri ilişkisi incelenmiş ve anlamlı bulunan ilişkiler aşağıda listelenmiştir.

Amaçlı bir yaşam alt boyutu ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Amaçlı bir yaşam, bireyin hayatına anlam katan, hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve ödemonik iyi oluşunu artıran önemli bir unsurdur. Hayatta belirli bir amaç ve anlam bulan bireyler, genellikle daha dengeli bir ruh haline sahip olup, kaygıyla başa çıkmada daha başarılı olabilir. Tablodan da görülebileceği gibi ödemonik iyi oluşun bir alt boyutu olan amaçlı bir yaşam; “Sürekli Kaygı”, “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” değişkenleri ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

Sürekli Kaygı ($r=-0.512$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile ödemonik iyi oluşun amaçlı bir yaşam faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Amaçlı bir yaşam sürmek, sürekli kaygının azalmasıyla ilişkilidir. Yaşam amacı net olan bireyler, belirsizlikleri daha iyi yöneterek kaygıyla daha etkili başa çıkabilirler. Buna karşılık sürekli kaygı duyan bireyler, uzun vadeli planlar yapmakta zorlanarak amaçlı bir yaşam oluşturmakta zorlanabilirler. Sonuç olarak, yaşamına anlam katan bireyler daha düşük kaygı seviyelerine sahipken, sürekli kaygı düzeyi yüksek olanlar uzun vadeli hedefler belirleme ve kendini geliştirme konusunda güçlük çekebilirler.

Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı ($r=-0.371$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile ödemonik iyi oluşun amaçlı bir yaşam faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Amaçlı bir yaşam süren bireyler, etkinlikleri gelişim fırsatı olarak görerek

belirsizlikleri daha iyi yönetirken, kaygı düzeyi yüksek bireyler olası olumsuzluklara odaklanarak gelişim fırsatlarını kaçırma eğiliminde olabilirler. Amaçlı bir yaşam süren bireyler, yeni deneyimlere daha açık olup etkinlik öncesinde daha az stres yaşarken, yüksek kaygı düzeyine sahip bireyler, başarısızlık veya sosyal etkileşim kaygısı nedeniyle kendilerini geliştirme fırsatlarını sınırlayabilirler.

Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı ($r=-0.363$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile ödamonik iyi oluşun amaçlı bir yaşam faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Amaçlı bir yaşam süren bireyler, etkinlikleri gelişim sürecinin bir parçası olarak görerek olası hatalardan ders çıkarır ve etkinlik sonrası kaygıyı daha az deneyimleyebilirler. Uzun vadeli hedefleri olan bireyler, başarıya giden yolda karşılaştıkları her deneyimi bir öğrenme fırsatı olarak değerlendirirken, kaygı düzeyi yüksek bireyler geçmiş performanslarını aşırı eleştirme eğiliminde olabilirler. Bu durum, onların gelecekte benzer etkinliklere katılma konusunda çekimser davranmalarına ve uzun vadeli hedefler belirleme konusunda motivasyon kaybı yaşamalarına neden olabilir. Amaçlı bir yaşam, kaygıyı azaltarak bireyin gelişim sürecini desteklerken, yüksek kaygı düzeyi ise bireyin ilerleme potansiyelini sınırlayabilir.

Bulgulara göre, amaçlı bir yaşam, kaygıyı azaltmada önemli bir rol oynar. Hayatına anlam katan bireyler, olayları daha geniş bir perspektiften değerlendirerek kaygı ve belirsizlikleri daha iyi yönetebilirler. Buna karşılık, yüksek kaygı düzeyi, bireyin uzun vadeli hedefler belirlemesini zorlaştırarak hayatına yön vermesini engelleyebilir. Bu nedenle, bireylerin amaçlı bir yaşam geliştirmesi, kaygıyla başa çıkmada etkili bir strateji olabilir ve uzun vadeli hedefler belirlemek, psikolojik dayanıklılığı artırmada önemli bir faktör olarak görülebilir.

Eylemlerle kendini dışa vurma ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Eylemlerle kendini dışa vurma, bireyin duygu, düşünce ve kimliğini aktif olarak ifade etme sürecidir. Kendini dışa vurabilen bireyler, başkalarıyla etkileşime girme, duygularını açıkça ifade etme ve sosyal bağlar kurma konusunda daha rahattır. Bu durum, bireyin kaygı düzeylerini yönetmesine yardımcı olabilir. Tablodan da görülebileceği gibi ödamonik iyi oluşun bir alt boyutu olan eylemlerle kendini dışa vurma; “Sürekli Kaygı”, “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” değişkenleri ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

Sürekli Kaygı ($r=-0.352$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile ödamonik iyi oluşun eylemlerle kendini dışa vurma faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Duygularını ve

düşüncelerini açıkça ifade edebilen, kendilerini eylemleriyle dışa vurma yetisine sahip bireyler, içsel çatışmalarını daha kolay çözüme kavuşturarak kaygılarını daha iyi yönetebilirler. Kendini özgürce ifade edebilmek, bireyin kaygı seviyesini düşürerek zihinsel rahatlık sağlamasına yardımcı olur. Buna karşılık, sürekli kaygı düzeyi yüksek bireyler, eleştirilme korkusuyla kendilerini ifade etmekten kaçınabilir ve eylemleriyle kendilerini dışa vurmaktan uzak durabilirler. Bu durum, bireyin içe kapanmasına ve kaygının daha da artmasına yol açabilir. Dolayısıyla, kendini dışa vurma becerisi, kaygıyı azaltmada etkili bir faktördür denebilir.

Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı ($r=-0.359$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile ödemonik iyi oluşun eylemlerle kendini dışa vurma faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendini ifade etme ve eylemlerle kendini dışa vurma becerisi yüksek olan bireyler, etkinliklerden önce daha az kaygı hisseder ve olumsuz durumlarla daha özgüvenli bir şekilde başa çıkabilirler. Buna karşılık, etkinlik öncesinde yüksek kaygı yaşayan bireyler, olası olumsuzluklara odaklanarak kendilerini eylemlerle ifade etmekte zorlanabilirler. Bu durum, bireyin becerilerini geliştirme fırsatlarını kaçırmasına ve içe kapanmasına neden olabilir.

Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı ($r=-0.492$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile ödemonik iyi oluşun eylemlerle kendini dışa vurma faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendini eylemlerle dışa vurma becerisi yüksek bireyler, etkinlik sonrasında süreci bir öğrenme fırsatı olarak değerlendirerek daha az kaygı hissederler. Bu bireyler, olayın olumlu yönlerine odaklanarak kendilerini aşırı eleştirmezler. Etkinlik sonrasında yüksek kaygı yaşayan bireyler ise, performanslarını olumsuz değerlendirme eğiliminde olup, başkalarının tepkilerine aşırı duyarlılık gösterebilirler. Bu durum, bireyin gelecekte kendini etkinliklerle daha az ifade etmesine neden olabilir.

Özetle, eylemlerle kendini dışa vurabilen bireyler, sürekli kaygı, etkinlik öncesi ve etkinlik sonrası kaygıyı daha düşük seviyelerde deneyimlerler. Özellikle etkinlik sonrası kaygının düşük olması, bu bireylerin olumsuz değerlendirmelerden kaçındığını göstermektedir. Buna karşılık, kaygı düzeyi yüksek bireyler, kendilerini ifade etmekte zorlanabilir ve etkinliklerden kaçınma eğiliminde olabilirler. Kendini eylemlerle dışa vurma becerisinin geliştirilmesi, kaygıyı yönetmede etkili bir strateji olabilir.

Anlamlı etkinliklere dahil hissetme ile anlamlı olarak ilişki tespit edilen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

Anlamlı etkinliklere dahil hissetme, bireyin günlük yaşamında katıldığı etkinlikleri anlamlı ve değerli bulması, bu süreçlerde kendini bir bütünün parçası olarak hissetmesi ve bu deneyimlerden tatmin duyması anlamına gelir. Bireyin etkinliklerden aldığı anlam, ödemonik

iyi oluşunu artırabilir ve kaygı düzeyini azaltabilir. Tablodan da görülebileceği gibi ödemonik iyi oluşun bir alt boyutu olan anlamlı etkinliklere dahil hissetme; “Sürekli Kaygı”, “Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı” ve “Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı” değişkenleri ile negatif anlamlı bir ilişki göstermektedir. Anlamlı ilişkilerin tespit edildiği değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

Sürekli Kaygı ($r=-0.395$, $p<0.01$): Sürekli kaygı ile ödemonik iyi oluşun anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendisi için anlamlı etkinliklere katılımı yüksek bireyler, sürekli kaygıyı daha düşük seviyelerde deneyimlerken, hayatında anlam bulamayan bireyler kaygıyı daha yoğun yaşayabilir ve belirsizlikler karşısında daha fazla stres hissedebilirler. Anlamlı etkinliklere katılan bireyler, zihinsel olarak daha meşgul olduklarından sürekli kaygıya daha az eğilim gösteriyor olabilirler. Örneğin, gönüllü çalışmalar veya yaratıcı faaliyetler bireylere tatmin ve anlam duygusu kazandırarak kaygıyı azaltabilir. Sürekli kaygı düzeyi yüksek bireyler, olayları olumsuz bir çerçevede algılayarak çevrelerindeki kendilerine anlamlı gelebilecek deneyimleri fark etmekte zorlanabilirler. Geleceğe dair aşırı endişe taşıyan bireyler, içinde bulundukları anın tadını çıkarmakta zorlanarak etkinlikleri anlamsız hissedebilirler.

Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı ($r=-0.225$, $p<0.01$): Etkinlik öncesi durumluk kaygı ile ödemonik iyi oluşun anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendisi için anlamlı etkinliklere katılım sağlayan bireyler, etkinlik öncesinde daha az kaygı yaşarken, etkinlik öncesi kaygısı yüksek bireyler olası olumsuzluklara odaklanarak etkinliklerin anlamını göz ardı edebilirler. Etkinliklere anlam yükleyen bireyler, kaygı duymak yerine heyecan hissedebilir ve süreci daha motive edici bulabilirler. Etkinlik öncesinde yüksek kaygı yaşayan bireyler, etkinlikten kaçınma veya ona olumsuz bir anlam yükleme eğiliminde olabilirler. Kaygılı bireyler, etkinliği bir gelişim fırsatı olarak görmek yerine, başarısızlık ihtimaline odaklanabilirler.

Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı ($r=-0.336$, $p<0.01$): Etkinlik sonrası durumluk kaygı ile ödemonik iyi oluşun anlamlı etkinliklere dahil hissetme faktörü arasında negatif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bireyler kendileri için anlamlı etkinliklere katıldıklarında etkinlik sonrasında daha az kaygı hissederken, etkinlik sonrası kaygısı yüksek bireyler deneyimlerini başarısızlık veya eksiklik odaklı değerlendirme eğiliminde olabilirler. Etkinlikten tatmin olan bireyler, süreci olumlu görerek öğrendiklerine odaklanırken, anlam yüklenen etkinlikler bireyin gelişim hissini güçlendirdiğinden kaygıyı azaltabilir. Bireyler bu deneyimi bir öğrenme süreci olarak ele alırsa, hatalarına odaklanmak yerine kazanımlarına yönelerek süreci olumlu değerlendirebilir. Etkinlik sonrası yüksek kaygı hisseden bireyler, kendilerini

yetersiz görerek etkinliği anlamlı bulmak yerine başarısızlık hissine kapılabilir ve gelecekte benzer etkinliklere katılmaktan kaçınabilirler.

Özetle, kendilerini anlamlı etkinliklere dahil hisseden bireyler kaygıyı daha düşük seviyelerde deneyimlerken, yüksek kaygıya sahip bireyler etkinlikleri anlamlı görme konusunda zorlanabilir ve süreci olumsuz değerlendirme eğiliminde olabilirler. Anlamlı etkinlikler, bireylerin kaygılarını yönetmelerine ve ödamonik iyi oluşlarını desteklemelerine katkı sağlayabilir.

Tablo 2.75: Ödamonik İyi Oluş ve Kaygı Durumları İlişkileri

Ödamonik İyi Oluş/Kaygı	Sürekli Kaygı	Etkinlik Öncesi Durumluk Kaygı	Etkinlik Sonrası Durumluk Kaygı
Amaçlı Bir Yaşam	-,512**	-,371**	-,363**
Eylemlerle Kendini Dışa Vurma	-,352**	-,359**	-,492**
Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme	-,395**	-,225**	-,336**

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Katılımcıların tandem uçuş sonrası değerlendirmelerine yönelik dağılım tablo 2.76’da verilmiştir. 1 – Çok Kötü ve 5 – Çok İyi ölçeğinde puanlanan dağılım incelendiğinde, katılımcıların genel olarak uçuşa dair deneyimlerini olumlu değerlendirdikleri görülmektedir.

Tablodan da görülebileceği gibi katılımcılar $4,60 \pm 0,83$ gibi yüksek bir ortalama ile tandem uçuş deneyimini genel olarak çok iyiye yakın olarak değerlendirmişlerdir. Benzer şekilde $4,60 \pm 0,81$ ortalama ile kendilerine eşlik eden tandem pilotunun performansından memnun görünmektedirler. $4,57 \pm 0,79$ ortalama ile uçuşu heyecanlı bulduklarını ifade eden katılımcılar, $4,71 \pm 0,77$ ortalama ile tandem uçuşu yapılan yerin manzarasını çok iyiye oldukça yakın nitelendirmişlerdir.

Bu tabloya göre, katılımcılar genel olarak uçuştan, kendilerine eşlik eden tandem pilotundan, yaşadıkları heyecandan ve Ölüdeniz manzarasından son derece memnun görünmektedirler.

Tablo 2.76: Tandem Uçuş Sonrası Değerlendirme

Genel Değerlendirme	ORT $\pm$ SS
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	$4,60 \pm 0,83$
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	$4,60 \pm 0,81$
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	$4,57 \pm 0,79$
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	$4,71 \pm 0,77$

Not: 1-Chok Kötü, ..., 5-Chok İyi

Katılımcıların tandem uçuş sırasında hissettikleri duygulara ilişkin değerlendirmeler Tablo 2.77’de sunulmuştur. 1 – Kesinlikle Hayır ve 5 – Kesinlikle Evet arasında puanlanan değerler incelendiğinde, katılımcıların genel olarak olumlu duygular yaşadığı ve deneyimi pozitif değerlendirdiği görülmektedir.

Tabloya göre, katılımcılar $4,46 \pm 0,90$ gibi yüksek bir ortalama ile uçuş sırasında eğlendiklerini ifade etmişlerdir. $4,21 \pm 0,92$ ortalama puanıyla kendilerini huzurlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, katılımcılar $4,14 \pm 0,98$ ortalama ile tandem uçuşun güvenli olduğunu düşünmekte ve $4,07 \pm 1,04$ ortalama ile uçuş sonrasında başka bir adrenalin sporunu denemeyi düşündüklerini ifade etmektedirler.

Buna karşın, uçuş sırasında korku ($2,43 \pm 1,20$), endişe ($2,36 \pm 1,10$) ve stres ($2,28 \pm 1,11$) gibi olumsuz duyguların düşük puanlanması, katılımcıların büyük çoğunluğunun uçuş deneyimini olumsuz duygulardan uzak şekilde ifade ettiklerini göstermektedir. Heyecan seviyesi ise $3,65 \pm 1,22$ ortalama ile orta-yüksek bir düzeyde ölçülmüş olup, bu da uçuşun adrenalin içeren bir aktivite olduğunu desteklemektedir.

Katılımcıların en yüksek ortalama puan verdiği ifade $4,39 \pm 0,94$ olup, bu da onların tekrar yamaç paraşütü yapmak istediklerini göstererek deneyimden büyük ölçüde memnun kaldıklarını ortaya koymaktadır.

Özetle, katılımcılar tandem uçuş sırasında genel olarak eğlenmiş, huzurlu hissetmiş ve uçuşu güvenli bulmuşlardır. Korku, stres ve endişe gibi olumsuz duyguların düşük puanlanması, bu deneyimin çoğu katılımcı için keyifli ve tekrar edilmek istenen bir aktivite olduğunu göstermektedir. Ayrıca, uçuşun katılımcılarda farklı macera sporlarına olan ilgiyi artırdığı da söylenebilir.

Tablo 2.77: Tandem Uçuş Esnasında Hissedilen Duygular

Uçuş Esnasında Duygular	ORT$\pm$SS
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	$2,43 \pm 1,20$
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	$3,65 \pm 1,22$
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	$2,36 \pm 1,10$
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	$2,28 \pm 1,11$
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	$4,21 \pm 0,92$
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	$4,46 \pm 0,90$
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	$4,14 \pm 0,98$
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	$4,07 \pm 1,04$
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	$3,85 \pm 1,19$
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	$4,39 \pm 0,94$

Not: 1-Kesinlikle Hayır, ..., 5-Kesinlikle Evet

Katılımcıların tandem uçuş sonrasında hissettikleri duygulara ilişkin değerlendirmeler Tablo 2.78’de sunulmuştur. 1 – Kesinlikle Yok ve 5 – Kesinlikle Var şeklinde puanlanan ifadeler incelendiğinde, katılımcıların uçuş sonrası genel olarak olumlu duygular yaşadığı ve deneyimden büyük ölçüde memnun kaldığı görülmektedir.

Tablodan da görülebileceği üzere, katılımcılar uçuş sonrasında $4,45 \pm 0,85$ ortalama ile mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, $4,37 \pm 0,90$ ortalama ile tatmin olmuş, $4,24 \pm 0,95$ ortalama ile huzurlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, $4,11 \pm 1,00$ ortalama ile kendilerini cesur hissettiklerini, $4,05 \pm 1,07$ ortalama ile uçuşu bir başarı olarak değerlendirdiklerini, $3,76 \pm 1,22$ ortalama ile ise bu deneyimin kaygılarını yenmelerine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir.

Buna karşın, korku ($1,74 \pm 0,98$), huzursuzluk ($1,73 \pm 0,97$), keyifsizlik ($1,48 \pm 0,83$), tedirginlik ($1,62 \pm 0,88$) ve pişmanlık ($1,39 \pm 0,84$) gibi olumsuz duyguların düşük puanlanması, katılımcıların uçuş deneyiminden büyük ölçüde memnun kaldıklarını ve herhangi bir olumsuz duygu hissetmediklerini göstermektedir.

Genel olarak, katılımcılar tandem uçuş sonrasında büyük ölçüde mutluluk, huzur ve tatmin hissetmiş, uçuşu bir başarı olarak değerlendirmiş ve kaygılarını yenme konusunda olumlu bir deneyim yaşamışlardır. Olumsuz duyguların düşük puanlanması, tandem uçuşunun genel olarak katılımcılar için güvenli, keyifli ve tekrar etmek isteyebilecekleri bir aktivite olarak algılandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2.78: Tandem Uçuş Sonrası Hissedilen Duygular

Uçuş Sonrası Duygular	ORT$\pm$SS
Korkmuş	$1,74 \pm 0,98$
Mutlu	$4,45 \pm 0,85$
Huzurlu	$4,24 \pm 0,95$
Tatmin olmuş	$4,37 \pm 0,90$
Cesur	$4,11 \pm 1,00$
Huzursuz	$1,73 \pm 0,97$
Keyifsiz	$1,48 \pm 0,83$
Tedirgin	$1,62 \pm 0,88$
Başarmış	$4,05 \pm 1,07$
Kaygılarını yenmiş	$3,76 \pm 1,22$
Pişman olmuş	$1,39 \pm 0,84$

Not: 1-Kesinlikle Yok, ..., 5-Kesinlikle Var

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların cinsiyete göre karşılaştırması Tablo 2.79’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Mutlu”, “Cesur”, “Başarmış” ve “Kaygılarını Yenmiş” değişkenlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$), ancak diğer

değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Mutlu”, uçuş sonrası mutluluk hissi açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.029$). Kadın katılımcılar ($ORT=4.54\pm0.71$), erkek katılımcılara ($ORT=4.35\pm0.97$) kıyasla uçuş sonrası kendilerini daha mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu, kadınların tandem uçuş deneyiminden daha fazla keyif aldığını veya bu deneyimi daha pozitif değerlendirdiğini göstermektedir.

“Cesur”, uçuş sonrası cesaret hissi açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.000$). Kadın katılımcılar ($ORT=4.29\pm0.90$), erkek katılımcılara ($ORT=3.92\pm1.07$) kıyasla uçuş sonrası kendilerini daha cesur hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, kadınların tandem uçuş gibi ekstrem sporları deneyimledikten sonra özgüvenlerinde daha belirgin bir artış yaşadıklarını göstermektedir. Erkekler için bu tarz macera aktiviteleri daha yaygın ve beklenen bir deneyim olabilirken, kadın katılımcılar için sınırlarını aşma ve kendilerini kanıtlama hissi daha belirgin olabilir.

“Başarmış”, uçuş sonrası başarı hissi açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.018$). Kadın katılımcılar ($ORT=4.17\pm1.06$), erkek katılımcılara ($ORT=3.91\pm1.08$) kıyasla uçuş sonrası kendilerini daha fazla başarılı hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, kadınların uçuş deneyimini daha kişisel bir meydan okuma veya başarı olarak algılama eğiliminde olduklarını düşündürmektedir. Erkek katılımcılar için bu deneyim daha doğal bir süreç gibi algılanırken, kadın katılımcılar için kişisel bir engeli aşma hissi daha belirgin olabilir.

“Kaygılarını Yenmiş”, uçuş sonrası kaygılarını yenme hissi açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.003$). Kadın katılımcılar ($ORT=3.94\pm1.22$), erkek katılımcılara ($ORT=3.56\pm1.19$) kıyasla uçuş sonrasında kaygılarını daha fazla yendiklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuç, kadınların uçuş öncesinde erkeklere kıyasla daha fazla kaygı hissetme olasılıklarının olduğunu ancak uçuş sonrasında bu kaygılarını yenme konusunda daha tatmin edici bir deneyim yaşadıklarını göstermektedir.

Bu bulgulara göre, cinsiyetin uçuş sonrası duygusal değerlendirme üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Kadın katılımcılar, uçuş sonrası mutluluk, cesaret, başarı hissi ve kaygılarını yenme açısından erkek katılımcılara göre daha yüksek puanlar almıştır. Erkek katılımcıların ise uçuş deneyiminden genel olarak benzer seviyede memnun oldukları ancak uçuş sonrası duygusal değişimlerinin kadınlara kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir.

Özetle, tandem uçuşun özellikle kadın katılımcılar için özgüveni artıran, korkularla yüzleşmeye yardımcı olan ve pozitif duygusal etkileri güçlendiren bir deneyim olabileceği

görülmektedir. Erkekler için bu deneyimin daha doğal ve sıradan bir macera olarak algılanabileceği, dolayısıyla uçuş sonrası hissettikleri duygusal değişimlerin daha düşük olabileceği söylenebilir.

Tablo 2.79: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duygu Durumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Cinsiyet	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Erkek	183	4,54±0,94	-1,249	,212
	Kadın	205	4,65±0,73		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Erkek	183	4,54±0,86	-1,470	,142
	Kadın	205	4,66±0,76		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Erkek	183	4,54±0,83	-,914	,361
	Kadın	205	4,61±0,76		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Erkek	183	4,65±0,82	-1,403	,162
	Kadın	205	4,76±0,71		
Uçuş Esnasında Duygular	Cinsiyet	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Erkek	183	2,40±1,19	-,526	,599
	Kadın	205	2,46±1,21		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Erkek	183	3,66±1,13	,179	,858
	Kadın	205	3,64±1,30		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Erkek	183	2,38±1,07	,407	,684
	Kadın	205	2,34±1,14		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Erkek	183	2,30±1,12	,283	,777
	Kadın	205	2,27±1,12		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Erkek	183	4,15±1,01	-1,337	,182
	Kadın	205	4,27±0,83		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Erkek	183	4,43±0,94	-,618	,537
	Kadın	205	4,48±0,86		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Erkek	183	4,15±1,03	,164	,870
	Kadın	205	4,14±0,94		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Erkek	183	4,10±1,00	,422	,673
	Kadın	205	4,05±1,07		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Erkek	183	3,83±1,21	-,433	,665
	Kadın	205	3,88±1,18		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Erkek	183	4,37±0,99	-,396	,692
	Kadın	205	4,41±0,90		
Uçuş Sonrasında Duygular	Cinsiyet	N	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Erkek	183	1,68±0,94	-1,071	,285
	Kadın	205	1,79±1,01		
Mutlu	Erkek	183	4,35±0,97	-2,191	,029
	Kadın	205	4,54±0,71		
Huzurlu	Erkek	183	4,19±1,01	-,941	,347
	Kadın	205	4,28±0,90		
Tatmin olmuş	Erkek	183	4,32±0,95	-1,056	,292
	Kadın	205	4,42±0,85		
Cesur	Erkek	183	3,92±1,07	-3,685	,000
	Kadın	205	4,29±0,90		
Huzursuz	Erkek	183	1,75±0,98	,471	,638
	Kadın	205	1,71±0,96		
Keyifsiz	Erkek	183	1,52±0,88	,891	,374
	Kadın	205	1,45±0,78		
Tedirgin	Erkek	183	1,63±0,87	,322	,748

	Kadın	205	1,60±0,89		
Başarmış	Erkek	183	3,91±1,08	-2,373	,018
	Kadın	205	4,17±1,06		
Kaygılarını yenmiş	Erkek	183	3,56±1,19	-3,037	,003
	Kadın	205	3,94±1,22		
Pişman olmuş	Erkek	183	1,41±0,87	,510	,611
	Kadın	205	1,37±0,82		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların medeni duruma göre karşılaştırması Tablo 2.80’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı”, “Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, “Uçuş Esnasında Heyecan”, “Uçuş Esnasında Eğlenme”, “Uçuşun Güvenliği”, “Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, “Mutlu”, “Huzurlu”, “Tatmin Olmuş”, “Keyifsiz”, “Tedirgin” ve “Başarmış” değişkenlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak diğer değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tandem Uçuş Deneyimi”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.020$). Evli katılımcılar ($ORT=4.70\pm0.69$), bekar katılımcılara ($ORT=4.50\pm0.95$) kıyasla uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirmiştir. Bu bulgu, evli bireylerin tandem uçuşu daha tatmin edici bir deneyim olarak algıladıklarını göstermektedir.

“Tandem Pilotunun Performansı”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.003$). Evli katılımcılar ($ORT=4.72\pm0.66$), bekar katılımcılara ($ORT=4.48\pm0.93$) kıyasla tandem pilotunun performansını daha yüksek puanlamıştır. Bu sonuç, evli bireylerin pilot deneyimini daha güven verici ve başarılı bulduklarını göstermektedir.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.005$). Evli katılımcılar ($ORT=4.82\pm0.56$), bekar katılımcılara ($ORT=4.60\pm0.92$) kıyasla uçuş yapılan yerin manzarasını daha olumlu değerlendirmiştir. Evli bireylerin doğa manzaralarına ve çevresel güzelliklere daha fazla önem verdikleri veya bu deneyimi daha romantik ve anlamlı buldukları düşünülebilir.

“Uçuş Esnasında Heyecan”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.038$). Evli katılımcılar ($ORT=3.78\pm1.21$), bekar katılımcılara ($ORT=3.52\pm1.22$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla heyecan hissettiklerini belirtmiştir. Bu sonuç, evli bireylerin tandem uçuş deneyimini daha özel veya sıra dışı bir deneyim olarak algıladıklarını düşündürmektedir.

“Uçuş Esnasında Eğlenme”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.042$). Evli katılımcılar ($ORT=4.55\pm0.79$), bekar katılımcılara ($ORT=4.36\pm0.99$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla eğlendiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, evli bireylerin uçuş sırasında daha keyifli ve rahat hissettiklerini göstermektedir.

“Uçuşun Güvenliği”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.043$). Evli katılımcılar ($ORT=4.24\pm0.95$), bekar katılımcılara ($ORT=4.04\pm1.00$) kıyasla tandem uçuşu daha güvenli bulmuşlardır. Evli bireyler, sorumluluk duygusu, bilinçli kararlar alma eğilimi ve geçmiş olumlu deneyimlerinin etkisiyle tandem uçuşu daha güvenli bir aktivite olarak algılıyor olabilirken, bekar bireyler ise daha yüksek risk alma eğilimleri ve macera arayışları nedeniyle uçuşun potansiyel tehlikelerine daha fazla odaklanıyor olabilir.

“Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.026$). Evli katılımcılar ($ORT=4.50\pm0.84$), bekar katılımcılara ($ORT=4.28\pm1.03$) kıyasla tekrar tandem uçuş yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuç, evli bireylerin uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiğini ve tekrar etmeye daha yatkın olduklarını göstermektedir.

“Mutlu”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.008$). Evli katılımcılar ($ORT=4.56\pm0.65$), bekar katılımcılara ($ORT=4.34\pm1.00$) kıyasla uçuş sonrası daha mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Evli bireyler için bu deneyim, eşleri ile paylaşılabılır unutulmaz bir anı olarak değerlendirilip, mutluluk seviyelerini artırmış olabilir.

“Huzurlu”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.027$). Evli katılımcılar ($ORT=4.35\pm0.86$), bekar katılımcılara ($ORT=4.13\pm1.03$) kıyasla uçuş sonrası daha huzurlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Evli bireyler, sosyal desteğin sağladığı güven hissi ve paylaşılan deneyimlerin rahatlatıcı etkisi sayesinde uçuş sonrası daha huzurlu hissedebilirken, bekar bireylerin bu deneyimi bireysel değerlendirmeleri ve risk algılarının daha yüksek olma ihtimali ile huzur seviyeleri daha düşük çıkmış olabilir.

“Tatmin Olmuş”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.002$). Evli katılımcılar ($ORT=4.51\pm0.73$), bekar katılımcılara ($ORT=4.23\pm1.03$) kıyasla uçuş deneyiminden daha tatmin olmuşlardır. Evli bireyler, uçuş deneyimini eşleriyle paylaşmanın getirdiği sosyal tatmin duygusuyla daha anlamlı ve keyifli bulabilirken, bekar bireyler bu deneyimi bireysel olarak yaşadıkları için tatmin seviyeleri daha düşük olabilir.

“Keyifsiz”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.047$). Evli katılımcılar ($ORT=1.40\pm0.70$), bekar katılımcılara ($ORT=1.57\pm0.94$) kıyasla daha düşük puan almıştır. Bu durum, evli bireylerin uçuş sonrası olumsuz duygular hissetme oranlarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

“**Tedirgin**”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.041$). Evli katılımcılar ($ORT=1.53\pm0.78$), bekar katılımcılara ($ORT=1.71\pm0.97$) kıyasla uçuş sonrası daha az tedirgin hissettiklerini ifade etmişlerdir. Evli bireyler, uçuş sırasında eşlerinden veya sevdiklerinden aldıkları sosyal destek ve güven duygusu sayesinde daha az tedirgin hissetmiş olabilirler.

“**Başarmış**”, medeni duruma göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.006$). Evli katılımcılar ($ORT=4.20\pm0.90$), bekar katılımcılara ($ORT=3.90\pm1.20$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla başarı hissi yaşamışlardır. Evli bireyler, duygusal destek ve sosyal onay sayesinde başarı duygusunu daha güçlü hissedebilirken, bekar bireyler bu deneyimi bireysel olarak değerlendirdikleri için başarı hissiyatları daha düşük olabilir.

Özetle, evli bireylerin tandem uçuş deneyimini bekar bireylere göre daha eğlenceli, heyecanlı, tatmin edici, huzurlu, mutlu ve güvenli bir deneyim olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bekar bireylerde ise uçuş sonrası tedirginlik ve keyifsizlik hissinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 2.80: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Medeni Duruma Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Medeni Durum	N	ORT$\pm$SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Evli	197	4,70 $\pm$ 0,69	2,332	,020
	Bekar	191	4,50 $\pm$ 0,95		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Evli	197	4,72 $\pm$ 0,66	2,956	,003
	Bekar	191	4,48 $\pm$ 0,93		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Evli	197	4,62 $\pm$ 0,72	1,113	,266
	Bekar	191	4,53 $\pm$ 0,86		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Evli	197	4,82 $\pm$ 0,56	2,821	,005
	Bekar	191	4,60 $\pm$ 0,92		
Uçuş Esnasında Duygular	Medeni Durum	N	ORT$\pm$SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Evli	197	2,41 $\pm$ 1,20	-,362	,717
	Bekar	191	2,46 $\pm$ 1,20		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Evli	197	3,78 $\pm$ 1,21	2,083	,038
	Bekar	191	3,52 $\pm$ 1,22		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Evli	197	2,31 $\pm$ 1,06	-,785	,433
	Bekar	191	2,40 $\pm$ 1,15		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Evli	197	2,21 $\pm$ 1,10	-1,258	,209
	Bekar	191	2,36 $\pm$ 1,12		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Evli	197	4,26 $\pm$ 0,90	,972	,332
	Bekar	191	4,17 $\pm$ 0,94		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Evli	197	4,55 $\pm$ 0,79	2,045	,042
	Bekar	191	4,36 $\pm$ 0,99		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Evli	197	4,24 $\pm$ 0,95	2,030	,043
	Bekar	191	4,04 $\pm$ 1,00		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Evli	197	4,10 $\pm$ 1,02	,417	,677
	Bekar	191	4,05 $\pm$ 1,06		
	Evli	197	3,81 $\pm$ 1,24	-,683	,495

Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Bekar	191	3,90±1,15		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Evli	197	4,50±0,84	2,240	,026
	Bekar	191	4,28±1,03		
Uçuş Sonrasında Duygular	Medeni Durum	N	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Evli	197	1,69±0,93	-1,107	,269
	Bekar	191	1,80±1,02		
Mutlu	Evli	197	4,56±0,65	2,648	,008
	Bekar	191	4,34±1,00		
Huzurlu	Evli	197	4,35±0,86	2,215	,027
	Bekar	191	4,13±1,03		
Tatmin olmuş	Evli	197	4,51±0,73	3,091	,002
	Bekar	191	4,23±1,03		
Cesur	Evli	197	4,21±0,91	1,896	,059
	Bekar	191	4,02±1,07		
Huzursuz	Evli	197	1,66±0,92	-1,322	,187
	Bekar	191	1,80±1,02		
Keyifsiz	Evli	197	1,40±0,70	-1,996	,047
	Bekar	191	1,57±0,94		
Tedirgin	Evli	197	1,53±0,78	-2,049	,041
	Bekar	191	1,71±0,97		
Başarmış	Evli	197	4,20±0,90	2,782	,006
	Bekar	191	3,90±1,20		
Kaygılarımı yenmiş	Evli	197	3,82±1,21	,931	,352
	Bekar	191	3,70±1,23		
Pişman olmuş	Evli	197	1,31±0,77	-1,817	,070
	Bekar	191	1,47±0,91		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların çalışma durumlarına göre karşılaştırması Tablo 2.81’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı”, “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, “Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, “Uçuş Esnasında Heyecan”, “Uçuş Esnasında Stres”, “Uçuş Esnasında Huzur”, “Uçuş Esnasında Eğlenme”, “Uçuşun Güvenliği”, “Bir Başka Adrenalin Sporunu Deneme İsteği”, “Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, “Korkmuş”, “Mutlu”, “Huzurlu”, “Tatmin Olmuş”, “Cesur”, “Keyifsiz”, “Tedirgin”, “Başarmış” ve “Pişman Olmuş” değişkenlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak diğer değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“**Tandem Uçuş Deneyimi**”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.73\pm0.57$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.30\pm1.20$) kıyasla uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirmiştir. Bu

bulgu, çalışan bireylerin tandem uçuşu, iş hayatının stresi ve rutininin kaçış olarak görmüş olabileceğini göstermektedir.

“Tandem Pilotunun Performansı”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.72\pm0.61$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.31\pm1.11$) kıyasla tandem pilotunun performansını daha yüksek puanlamıştır. Bu durum, çalışan bireylerin hizmet kalitesine daha fazla önem verdiklerini ve bunu deneyimlerinin bir parçası olarak değerlendirdiklerini düşündürmektedir.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.70\pm0.61$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.28\pm1.06$) kıyasla uçuşun sağladığı heyecanı daha yüksek değerlendirmiştir. Bu bulgu, çalışan bireylerin günlük hayatın getirdiği rutin ve stres nedeniyle daha yoğun bir heyecan arayışı içinde olduklarını düşündürmektedir.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.84\pm0.51$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.40\pm1.12$) kıyasla uçuş yapılan yerin manzarasını daha olumlu değerlendirmiştir. Bu fark, çalışan bireylerin yoğun iş hayatı içinde doğa ve çevresel güzelliklere daha fazla değer verdiklerini düşündürmektedir.

“Uçuş Esnasında Heyecan”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.020$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=3.74\pm1.19$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=3.43\pm1.28$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla heyecan hissettiklerini belirtmiştir. Bu durum, çalışan bireylerin günlük yaşamlarında ekstrem aktiviteleri daha az deneyimlemeleri nedeniyle uçuşu daha heyecan verici bulduklarını düşündürmektedir.

“Uçuş Sırasında Stres”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.026$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=2.20\pm1.10$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=2.48\pm1.14$) kıyasla uçuş sırasında daha az stres hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuç, çalışan bireylerin uçuşu rahatlatıcı bir deneyim olarak gördüklerini ve daha az kaygı duyduklarını göstermektedir.

“Uçuş Esnasında Huzur”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.007$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.31\pm0.80$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=3.99\pm1.12$) kıyasla uçuş sırasında daha huzurlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, çalışan bireylerin tandem uçuşu bir kaçış ve rahatlama aracı olarak gördüklerini düşündürmektedir.

“Uçuş Esnasında Eğlenme”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.59\pm0.72$), çalışmayan

katılımcılara ($ORT=4.14\pm1.16$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla eğlendiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, çalışan bireylerin bu tür ekstrem sporları daha nadir deneyimlediklerini ve dolayısıyla daha keyif aldıklarını düşündürmektedir.

“Uçuşun Güvenliği”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.015$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.23\pm0.86$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=3.93\pm1.20$) kıyasla tandem uçuşu daha güvenli bulmuşlardır. Bu durum, çalışan bireylerin güvenlik standartlarına daha fazla önem verdiğini ve uçuşun güvenliğini daha yüksek değerlendirdiğini göstermektedir.

“Bir Başka Adrenalin Sporunu Deneme İsteği”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.049$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.15\pm0.98$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=3.90\pm1.14$) kıyasla başka bir adrenalin sporunu denemeye daha fazla istekli olduklarını belirtmişlerdir. Çalışan bireyler, iş hayatının getirdiği rutin ve stres nedeniyle adrenalin sporlarını bir kaçış ve heyecan kaynağı olarak görerek yeni deneyimlere daha açık olabilirken, çalışmayan bireyler bu tür aktiviteleri daha anlamsız buluyor olabilirler.

“Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.52\pm0.80$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.09\pm1.15$) kıyasla tekrar tandem uçuş yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Çalışan bireyler, iş hayatının getirdiği monotonluktan uzaklaşmak için tandem uçuşu keyifli bir kaçış fırsatı olarak görürken, çalışmayan bireyler bu deneyimi daha gereksiz buluyor olabilirler.

“Korkmuş”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.024$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=1.66\pm0.90$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=1.93\pm1.13$) kıyasla uçuş sonrası daha az korkmuş hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, çalışan bireylerin uçuş deneyimine daha hazırlıklı olduklarını veya uçuş sonrası olumsuz duyguları daha hızlı tolere ettiklerini göstermektedir.

“Mutlu”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.58\pm0.64$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.14\pm1.14$) kıyasla uçuş sonrası daha mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, çalışan bireylerin uçuş deneyimini bir tatmin kaynağı olarak gördüğünü ve bu tür aktivitelerden daha fazla keyif aldıklarını düşündürmektedir.

“Huzurlu”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.008$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.34\pm0.82$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.01\pm1.18$) kıyasla uçuş sonrası daha huzurlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu,

çalışan bireylerin uçuş sonrası daha fazla rahatlama ve huzur duygusu yaşadıklarını göstermektedir.

“Tatmin Olmuş”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.50\pm0.75$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=4.07\pm1.13$) kıyasla uçuş deneyiminden daha fazla tatmin olmuşlardır. Bu fark, çalışan bireylerin uçuşu daha özel ve değerli bir deneyim olarak değerlendirdiğini düşündürmektedir.

“Cesur”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.24\pm0.86$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=3.81\pm1.22$) kıyasla uçuş sonrası daha cesur hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, çalışan bireylerin uçuş deneyimini bir meydan okuma ve kendini aşma fırsatı olarak gördüklerini göstermektedir.

“Keyifsiz”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=1.38\pm0.69$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=1.74\pm1.06$) kıyasla uçuş sonrası daha az keyifsiz hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, çalışmayan bireylerin uçuş deneyiminden daha az tatmin olmuş olabileceklerini veya farklı beklentilere sahip olduklarını düşündürmektedir.

“Tedirgin”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=1.51\pm0.75$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=1.89\pm1.09$) kıyasla uçuş sonrası daha az tedirgin hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, çalışan bireylerin uçuş sonrasında olumsuz duyguları daha az yaşadıklarını göstermektedir.

“Başarmış”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=4.22\pm0.94$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=3.65\pm1.26$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla başarı hissi yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, çalışan bireylerin uçuş deneyimini daha fazla bir kişisel gelişim ve başarı fırsatı olarak gördüğünü göstermektedir.

“Pişman Olmuş”, çalışma durumuna göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Halihazırda çalışan katılımcılar ($ORT=1.26\pm0.67$), çalışmayan katılımcılara ($ORT=1.68\pm1.10$) kıyasla uçuş sonrası daha az pişmanlık hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, çalışmayan bireylerin uçuş deneyimiyle ilgili beklentilerinin tam olarak karşılanmamış olabileceğini düşündürmektedir.

Bu bulgular, çalışan bireylerin tandem uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiklerini, uçuş sırasında daha fazla huzur, eğlence ve güven hissettiklerini ve tekrar uçuş yapmaya daha istekli olduklarını, uçuş sonrası deneyimi daha olumlu değerlendirdiğini, uçuş sonrası mutluluk, huzur, tatmin ve başarı hissini daha fazla yaşadıklarını göstermektedir. Çalışmayan bireylerin ise uçuş sırasında daha fazla stres hissettikleri ve deneyimi daha düşük

bir heyecanla yaşadıkları, uçuş sonrası korku, tedirginlik, keyifsizlik ve pişmanlık gibi olumsuz duyguları daha fazla yaşadıklarını göstermektedir.

Tablo 2.81: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Çalışma Durumu	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Halihazırda Çalışan	273	4,73±0,57	3,647	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,30±1,20		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Halihazırda Çalışan	273	4,72±0,61	3,688	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,31±1,11		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Halihazırda Çalışan	273	4,70±0,61	3,975	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,28±1,06		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Halihazırda Çalışan	273	4,84±0,51	4,021	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,40±1,12		
Uçuş Esnasında Duygular	Çalışma Durumu	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Halihazırda Çalışan	273	2,39±1,18	-1,035	,302
	Halihazırda Çalışmayan	115	2,53±1,25		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Halihazırda Çalışan	273	3,74±1,19	2,342	,020
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,43±1,28		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Halihazırda Çalışan	273	2,37±1,09	,421	,674
	Halihazırda Çalışmayan	115	2,32±1,15		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Halihazırda Çalışan	273	2,20±1,10	-2,236	,026
	Halihazırda Çalışmayan	115	2,48±1,14		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Halihazırda Çalışan	273	4,31±0,80	2,727	,007
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,99±1,12		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Halihazırda Çalışan	273	4,59±0,72	3,837	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,14±1,16		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Halihazırda Çalışan	273	4,23±0,86	2,456	,015
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,93±1,20		
Uçuşun ardından bir başka adrenalini sporunu tandem deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Halihazırda Çalışan	273	4,15±0,98	1,978	,049
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,90±1,14		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Halihazırda Çalışan	273	3,91±1,14	1,325	,187
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,72±1,31		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Halihazırda Çalışan	273	4,52±0,80	3,651	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,09±1,15		
Uçuş Sonrasında Duygular	Çalışma Durumu	N	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Halihazırda Çalışan	273	1,66±0,90	-2,273	,024
	Halihazırda Çalışmayan	115	1,93±1,13		
Mutlu	Halihazırda Çalışan	273	4,58±0,64	3,893	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,14±1,14		
Huzurlu	Halihazırda Çalışan	273	4,34±0,82	2,701	,008
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,01±1,18		
Tatmin olmuş	Halihazırda Çalışan	273	4,50±0,75	3,745	,000
	Halihazırda Çalışmayan	115	4,07±1,13		
Cesur	Halihazırda Çalışan	273	4,24±0,86	3,456	,001
	Halihazırda Çalışmayan	115	3,81±1,22		
Huzursuz	Halihazırda Çalışan	273	1,66±0,89	-1,889	,060
	Halihazırda Çalışmayan	115	1,89±1,13		
Keyifsiz	Halihazırda Çalışan	273	1,38±0,69	-3,366	,001
	Halihazırda Çalışmayan	115	1,74±1,06		
Tedirgin	Halihazırda Çalışan	273	1,51±0,75	-3,420	,001
	Halihazırda Çalışmayan	115	1,89±1,09		
Başarmış	Halihazırda Çalışan	273	4,22±0,94	4,309	,000

	Hali hazırda Çalışmayan	115	3,65±1,26	
Kaygılarını yenmiş	Hali hazırda Çalışan	273	3,84±1,19	1,895 ,059
	Hali hazırda Çalışmayan	115	3,57±1,28	
Pişman olmuş	Hali hazırda Çalışan	273	1,26±0,67	-3,739 ,000
	Hali hazırda Çalışmayan	115	1,68±1,10	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların gelinen ülkeye göre karşılaştırması Tablo 2.82’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı”, “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, “Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, “Uçuş Sırasında Endişe”, “Uçuş Sırasında Stres”, “Uçuş Sırasında Huzur”, “Uçuş Sırasında Eğlenme”, “Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, “Korkmuş”, “Mutlu”, “Tatmin Olmuş”, “Keyifsiz”, “Tedirgin” ve “Pişman Olmuş” değişkenlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak diğer değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tandem Uçuş Deneyimi”, gelinen ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.75\pm0.52$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.41\pm1.08$) kıyasla uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirmiştir. Bu bulgu, yurt dışından gelen turistlerin bu deneyime daha büyük bir beklentiyle geldiklerini ve dolayısıyla daha yüksek memnuniyet duyduklarını göstermektedir.

“Tandem Pilotunun Performansı”, gelinen ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.79\pm0.48$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.36\pm1.05$) kıyasla tandem pilotunun performansını daha yüksek değerlendirmiştir. Bu fark, yurt dışından gelen turistlerin profesyonel hizmete daha fazla önem verdiğini ve pilot performansına daha yüksek puan verdiğini düşündürmektedir.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, gelinen ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.71\pm0.54$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.41\pm1.01$) kıyasla uçuşun sağladığı heyecanı daha yüksek değerlendirmiştir. Bu bulgu, yurt dışından gelen katılımcıların bu aktiviteyi daha farklı ve özel bir deneyim olarak gördüklerini göstermektedir.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, gelinen ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.88\pm0.35$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.49\pm1.05$) kıyasla uçuş yapılan yerin manzarasını daha olumlu değerlendirmiştir. Bu fark, yurt dışından gelen katılımcıların bölgenin doğal güzelliklerine daha fazla hayranlık duyduğunu düşündürmektedir.

“Uçuş Sırasında Endişe”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.019$). Yurt içinden gelen katılımcılar ($ORT=2.51\pm1.11$), yurt dışından gelen katılımcılara ($ORT=2.24\pm1.09$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla endişe hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, yurt içi katılımcıların ekstrem sporlara daha az aşına olabileceğini dışındırmaktadır.

“Uçuş Sırasında Stres”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt içinden gelen katılımcılar ($ORT=2.52\pm1.14$), yurt dışından gelen katılımcılara ($ORT=2.10\pm1.06$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla stres hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu, yurt içinden gelen katılımcıların uçuş deneyimine karşı daha yüksek kaygı taşıdıklarını gstermektedir.

“Uçuş Esnasında Huzur”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.003$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.34\pm0.74$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.05\pm1.09$) kıyasla uçuş sırasında daha huzurlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, yurt dışı katılımcıların uçuşu daha rahat ve güvenli bir deneyim olarak gördüklerini gstermektedir.

“Uçuş Esnasında Eğlenme”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.62\pm0.69$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.26\pm1.07$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla eğlendiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, yurt dışından gelen katılımcıların tatil amaçlı daha eğlenceli bir deneyim beklentisiyle geldiklerini dışındırmaktadır.

“Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.54\pm0.72$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.21\pm1.14$) kıyasla tekrar uçuş yapma isteğini daha yüksek belirtmişlerdir. Bu fark, yurt dışından gelen katılımcıların bu deneyimi tekrar etmeye daha yatkın olduklarını dışındırmaktadır.

“Korkmuş”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt içinden gelen katılımcılar ($ORT=1.96\pm1.09$), yurt dışından gelen katılımcılara ($ORT=1.56\pm0.84$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla korkmuş hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, yurt içinden gelen bireylerin bu tür ekstrem sporlara daha az aşına olmaları nedeniyle daha fazla korku yaşamış olabileceklerini dışındırmaktadır.

“Mutlu”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.62\pm0.54$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.24\pm1.08$) kıyasla uçuş sonrası daha mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu, yurt dışından gelen katılımcıların beklentilerinin karşılandığını ve deneyimlerinden yüksek düzeyde keyif aldıklarını gstermektedir.

“Tatmin Olmuş”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). Yurt dışından gelen katılımcılar ($ORT=4.52\pm0.66$), yurt içinden gelen katılımcılara ($ORT=4.19\pm1.11$) kıyasla uçuş sonrası daha tatmin olmuş hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, yurt dışından gelen turistlerin bu deneyimi bir macera ve tatil etkinliği olarak değerlendirdiklerini ve beklentilerinin karşılandığını düşündürmektedir.

“Keyifsiz”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt içinden gelen katılımcılar ($ORT=1.68\pm0.98$), yurt dışından gelen katılımcılara ($ORT=1.33\pm0.65$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla keyifsizlik hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu fark, yurt içi katılımcıların uçuş deneyimine yönelik beklentilerinin daha düşük düzeyde karşılanmış olabileceğini düşündürmektedir.

“Tedirgin”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt içinden gelen katılımcılar ($ORT=1.81\pm1.01$), yurt dışından gelen katılımcılara ($ORT=1.46\pm0.73$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla tedirgin hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu fark, yurt içi katılımcıların uçuş sonrası olumsuz duyguları daha fazla yaşadıklarını göstermektedir.

“Pişman Olmuş”, geline ülkeye göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). Yurt içinden gelen katılımcılar ($ORT=1.63\pm1.05$), yurt dışından gelen katılımcılara ($ORT=1.19\pm0.57$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla pişmanlık hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, yurt içinden gelen bazı katılımcıların uçuş deneyimiyle ilgili beklentilerinin tam olarak karşılanmamış olabileceğini göstermektedir.

Bu bulgular, yurt dışından gelen katılımcıların tandem uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiklerini, uçuş sırasında daha huzurlu ve eğlenceli bir deneyim yaşadıklarını ve tekrar uçuş yapma isteklerinin daha yüksek olduğunu, uçuş sonrası deneyimi daha olumlu değerlendirdiklerini, mutluluk ve tatmin duygularını daha fazla yaşadıklarını ve uçuş sonrası daha az tedirginlik ve pişmanlık hissettiklerini göstermektedir. Yurt içinden gelen katılımcılar ise uçuş sırasında daha fazla stres ve endişe yaşamış, uçuş sonrası daha fazla korku, keyifsizlik ve tedirginlik yaşamış ve deneyimlerinden daha az tatmin olmuşlardır.

Tablo 2.82: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Geline Ülkeye Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Geline Ülke	N	ORT $\pm$ SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Yurt İçi	172	4,41 $\pm$ 1,08	-3,689,000	
	Yurt Dışı	216	4,75 $\pm$ 0,52		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Yurt İçi	172	4,36 $\pm$ 1,05	-4,951,000	
	Yurt Dışı	216	4,79 $\pm$ 0,48		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Yurt İçi	172	4,41 $\pm$ 1,01	-3,523,001	
	Yurt Dışı	216	4,71 $\pm$ 0,54		
	Yurt İçi	172	4,49 $\pm$ 1,05		

Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Yurt Dışı	216	4,88±0,35		
Uçuş Esnasında Duygular	Gelinen Ülke	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Yurt İçi	172	2,54±1,27	1,575	,116
	Yurt Dışı	216	2,35±1,13		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Yurt İçi	172	3,62±1,19	-,475	,635
	Yurt Dışı	216	3,68±1,25		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Yurt İçi	172	2,51±1,11	2,354	,019
	Yurt Dışı	216	2,24±1,09		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Yurt İçi	172	2,52±1,14	3,735	,000
	Yurt Dışı	216	2,10±1,06		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Yurt İçi	172	4,05±1,09	-2,977	,003
	Yurt Dışı	216	4,34±0,74		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Yurt İçi	172	4,26±1,07	-3,799	,000
	Yurt Dışı	216	4,62±0,69		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Yurt İçi	172	4,08±1,06	-1,126	,261
	Yurt Dışı	216	4,19±0,91		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Yurt İçi	172	4,01±1,08	-1,067	,287
	Yurt Dışı	216	4,13±1,00		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Yurt İçi	172	3,92±1,20	1,046	,296
	Yurt Dışı	216	3,80±1,19		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Yurt İçi	172	4,21±1,14	-3,275	,001
	Yurt Dışı	216	4,54±0,72		
Uçuş Sonrasında Duygular	Gelinen Ülke	N	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Yurt İçi	172	1,96±1,09	3,882	,000
	Yurt Dışı	216	1,56±0,84		
Mutlu	Yurt İçi	172	4,24±1,08	-4,209	,000
	Yurt Dışı	216	4,62±0,54		
Huzurlu	Yurt İçi	172	4,19±1,09	-,956	,340
	Yurt Dışı	216	4,28±0,83		
Tatmin olmuş	Yurt İçi	172	4,19±1,11	-3,396	,001
	Yurt Dışı	216	4,52±0,66		
Cesur	Yurt İçi	172	4,04±1,11	-1,276	,203
	Yurt Dışı	216	4,17±0,90		
Huzursuz	Yurt İçi	172	1,84±1,08	1,902	,058
	Yurt Dışı	216	1,64±0,87		
Keyifsiz	Yurt İçi	172	1,68±0,98	4,015	,000
	Yurt Dışı	216	1,33±0,65		
Tedirgin	Yurt İçi	172	1,81±1,01	3,812	,000
	Yurt Dışı	216	1,46±0,73		
Başarmış	Yurt İçi	172	3,98±1,20	-1,151	,251
	Yurt Dışı	216	4,11±0,96		
Kaygılarını yenmiş	Yurt İçi	172	3,66±1,23	-1,403	,161
	Yurt Dışı	216	3,84±1,21		
Pişman olmuş	Yurt İçi	172	1,63±1,05	4,855	,000
	Yurt Dışı	216	1,19±0,57		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların yaşanan yere göre karşılaştırması Tablo 2.83'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi “Uçuş Sırasında Stres”, “Korkmuş”, “Mutlu”, “Tatmin Olmuş”

ve “Tedirgin” değişkenlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak diğer değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tandem Uçuş Sırasında Stres”, yaşanan yere göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.010$). Büyükşehir/şehirde yaşayan katılımcılar ($ORT=2.41\pm1.14$), ilçe/kasaba/köyde yaşayan katılımcılara ($ORT=2.12\pm1.05$) kıyasla uçuş sırasında daha fazla stres hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, büyükşehirde yaşayan bireylerin daha yoğun ve stresli bir yaşam tarzına sahip olmalarından kaynaklanabilir. İlçe/kasaba/köyde yaşayan bireyler ise doğayla daha fazla iç içe oldukları için bu deneyimi daha rahat ve stres yönetimi açısından daha iyi değerlendirmiş olabilirler.

“Korkmuş”, yaşanan yere göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.048$). Büyükşehir/şehirde yaşayan katılımcılar ($ORT=1.82\pm1.06$), ilçe/kasaba/köyde yaşayan katılımcılara ($ORT=1.63\pm0.85$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla korku hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu fark, büyükşehirde yaşayan bireylerin doğa sporlarına daha az maruz kalmalarından dolayı daha fazla korku hissedebileceklerini düşündürmektedir.

“Mutlu”, yaşanan yere göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.011$). İlçe/kasaba/köyde yaşayan katılımcılar ($ORT=4.57\pm0.68$), büyükşehirde yaşayan katılımcılara ($ORT=4.36\pm0.94$) kıyasla uçuş sonrası daha mutlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, doğayla daha fazla iç içe olan bireylerin uçuş deneyimini daha pozitif ve keyifli bir şekilde değerlendirdiğini göstermektedir.

“Tatmin Olmuş”, yaşanan yere göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.035$). İlçe/kasaba/köyde yaşayan katılımcılar ($ORT=4.48\pm0.74$), büyükşehirde yaşayan katılımcılara ($ORT=4.29\pm0.99$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla tatmin olduklarını ifade etmişlerdir. Bu fark, kırsal bölgede yaşayan bireylerin doğa aktivitelerine karşı daha pozitif bir bakış açısına sahip olmalarından ve bu tür deneyimleri daha fazla benimsemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

“Tedirgin”, yaşanan yere göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.004$). Büyükşehir/şehirde yaşayan katılımcılar ($ORT=1.72\pm0.98$), ilçe/kasaba/köyde yaşayan katılımcılara ($ORT=1.48\pm0.70$) kıyasla uçuş sonrası daha fazla tedirgin hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu fark, büyükşehirde yaşayan bireylerin ekstrem sporlara ve açık hava aktivitelerine daha az aşinalık göstermesi nedeniyle olabilir.

Genel olarak, büyükşehirde yaşayan bireylerin uçuş sırasında daha fazla stres, korku ve tedirginlik yaşadıklarını gözlemlenirken, ilçe/kasaba/köyde yaşayan bireylerin uçuş deneyimini daha mutlu, tatmin edici ve rahat bir şekilde değerlendirdikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 2.83: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Yaşanılan Yer	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Büyükşehir/Şehir	224	4,55±0,88	-1,376	,170
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,66±0,76		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Büyükşehir/Şehir	224	4,54±0,88	-1,762	,079
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,68±0,70		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Büyükşehir/Şehir	224	4,55±0,84	-,739	,461
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,61±0,73		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Büyükşehir/Şehir	224	4,65±0,84	-1,778	,076
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,79±0,64		
Uçuş Esnasında Duygular	Yaşanılan Yer	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Büyükşehir/Şehir	224	2,52±1,24	1,712	,088
	İlçe/Kasaba/Köy	164	2,31±1,13		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Büyükşehir/Şehir	224	3,58±1,26	-1,401	,162
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,75±1,16		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Büyükşehir/Şehir	224	2,44±1,13	1,650	,100
	İlçe/Kasaba/Köy	164	2,25±1,07		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Büyükşehir/Şehir	224	2,41±1,14	2,574	,010
	İlçe/Kasaba/Köy	164	2,12±1,05		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Büyükşehir/Şehir	224	4,16±0,99	-1,437	,152
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,29±0,82		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Büyükşehir/Şehir	224	4,39±0,96	-1,790	,074
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,55±0,79		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Büyükşehir/Şehir	224	4,09±0,99	-1,185	,237
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,21±0,97		
Uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Büyükşehir/Şehir	224	4,01±1,06	-1,359	,175
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,16±1,00		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Büyükşehir/Şehir	224	3,83±1,20	-,436	,663
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,88±1,20		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Büyükşehir/Şehir	224	4,33±0,99	-1,387	,166
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,47±0,86		
Uçuş Sonrasında Duygular	Yaşanılan Yer	N	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Büyükşehir/Şehir	224	1,82±1,06	1,982	,048
	İlçe/Kasaba/Köy	164	1,63±0,85		
Mutlu	Büyükşehir/Şehir	224	4,36±0,94	-2,557	,011
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,57±0,68		
Huzurlu	Büyükşehir/Şehir	224	4,19±1,01	-1,256	,210
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,31±0,86		
Tatmin olmuş	Büyükşehir/Şehir	224	4,29±0,99	-2,110	,035
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,48±0,74		
Cesur	Büyükşehir/Şehir	224	4,09±1,02	-,553	,580
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,15±0,96		
Huzursuz	Büyükşehir/Şehir	224	1,81±1,06	1,933	,054
	İlçe/Kasaba/Köy	164	1,62±0,83		
Keyifsiz	Büyükşehir/Şehir	224	1,54±0,92	1,470	,142
	İlçe/Kasaba/Köy	164	1,41±0,70		
Tedirgin	Büyükşehir/Şehir	224	1,72±0,98	2,885	,004
	İlçe/Kasaba/Köy	164	1,48±0,70		
Başarmış	Büyükşehir/Şehir	224	4,05±1,07	,098	,922
	İlçe/Kasaba/Köy	164	4,04±1,07		
Kaygılarını yenmiş	Büyükşehir/Şehir	224	3,71±1,24	-,950	,343
	İlçe/Kasaba/Köy	164	3,83±1,19		

Pişman olmuş	Büyükşehir/Şehir	224	1,43±0,89	1,163	,246
	İlçe/Kasaba/Köy	164	1,33±0,78		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların lisanslı sporculuk geçmişine göre karşılaştırması arasındaki ilişkinin dağılımı Tablo 2.84'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi lisanslı sporculuk geçmişi olan bireyler ile olmayan bireyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Bu sonuçlar, lisanslı sporculuk geçmişinin tandem uçuş deneyimi sonrası değerlendirmeye doğrudan ilişkili olmadığını göstermektedir. Tandem uçuşun bireylerin spor geçmişinden bağımsız olarak genellikle benzer duygular yaratma eğiliminde olduğunu ve herkes için benzer düzeyde heyecan, keyif ve tatmin sağladığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2.84: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Lisanslı Sporcu Geçmişine Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Lisanslı Sporcu Geçmişi	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	119	4,57±0,86	-,414	,679
	Hayır	269	4,61±0,82		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	119	4,50±0,89	-1,469	,143
	Hayır	269	4,64±0,78		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	119	4,60±0,77	,359	,720
	Hayır	269	4,57±0,81		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Evet	119	4,74±0,71	,522	,602
	Hayır	269	4,70±0,79		
Uçuş Esnasında Duygular	Lisanslı Sporcu Geçmişi	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Evet	119	2,41±1,24	-,231	,818
	Hayır	269	2,44±1,18		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Evet	119	3,47±1,27	-1,917	,056
	Hayır	269	3,73±1,19		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Evet	119	2,36±1,13	,037	,971
	Hayır	269	2,36±1,09		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Evet	119	2,34±1,13	,616	,539
	Hayır	269	2,26±1,11		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Evet	119	4,20±0,94	-,173	,863
	Hayır	269	4,22±0,91		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Evet	119	4,44±0,89	-,279	,780
	Hayır	269	4,46±0,90		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Evet	119	4,12±1,05	-,355	,723
	Hayır	269	4,16±0,94		
Uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Evet	119	4,11±1,08	,434	,665
	Hayır	269	4,06±1,02		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Evet	119	3,99±1,23	1,516	,130
	Hayır	269	3,79±1,18		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Evet	119	4,48±0,93	1,209	,228
	Hayır	269	4,35±0,94		

Uçuş Sonrasında Duygular	Lisanslı Sporcu N Geçmiş	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Evet	119 1,68±0,98	-,785	,433
	Hayır	269 1,77±0,98		
Mutlu	Evet	119 4,43±0,86	-,345	,730
	Hayır	269 4,46±0,84		
Huzurlu	Evet	119 4,20±1,01	-,520	,604
	Hayır	269 4,26±0,93		
Tatmin olmuş	Evet	119 4,37±0,93	-,057	,954
	Hayır	269 4,38±0,89		
Cesur	Evet	119 4,07±1,02	-,603	,547
	Hayır	269 4,13±0,99		
Huzursuz	Evet	119 1,64±0,98	-1,219	,224
	Hayır	269 1,77±0,97		
Keyifsiz	Evet	119 1,44±0,85	-,744	,457
	Hayır	269 1,51±0,83		
Tedirgin	Evet	119 1,60±0,88	-,324	,746
	Hayır	269 1,63±0,88		
Başarmış	Evet	119 4,00±1,15	-,596	,552
	Hayır	269 4,07±1,04		
Kaygılarını yenmiş	Evet	119 3,62±1,26	-1,486	,138
	Hayır	269 3,82±1,19		
Pişman olmuş	Evet	119 1,40±0,89	,259	,796
	Hayır	269 1,38±0,82		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların daha önce tandem uçuş deneyimine sahip olup olmamalarına göre karşılaştırması Tablo 2.85'te verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi "Tandem Uçuş Sonrasında Başka Bir Macera Aktivitesi Yapma İsteği" değişkeninde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p=0.049$), ancak diğer değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişken ile ilgili şunları söylemek mümkündür.

“Tandem Uçuş Sonrasında Başka Bir Macera Aktivitesi Yapma İsteği”, tandem uçuş deneyimine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p=0.049$). Daha önce tandem uçuş deneyimine sahip olan bireyler ($ORT=4.06\pm1.17$), deneyimi olmayan bireylere kıyasla ($ORT=3.78\pm1.20$) tandem uçuş sonrası yeni bir macera aktivitesi yapma konusunda daha istekli olduklarını belirtmiştir. Bu sonuç, tandem uçuş tecrübesi olan bireylerin ekstrem sporlar ve macera aktiviteleriyle daha fazla ilgilendiklerini ve bu deneyimin onlara yeni bir macera arayışı konusunda motivasyon sağladığını göstermektedir.

Diğer tüm değişkenlerde ($p>0.05$) anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar, daha önce tandem uçuş deneyimine sahip bireyler ile ilk kez deneyimleyen bireylerin genel uçuş

değerlendirmeleri, pilot performansına yönelik görüşleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duygular açısından büyük ölçüde benzer bir deneyim yaşadıklarını göstermektedir.

Tablo 2.85: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Tandem Uçuş Deneyimine Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Tandem Uçuş Deneyimi	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	95	4,66±0,83	,873	,383
	Hayır	293	4,58±0,83		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	95	4,61±0,84	,137	,891
	Hayır	293	4,60±0,81		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	95	4,67±0,67	1,547	,123
	Hayır	293	4,54±0,83		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Evet	95	4,79±0,63	1,329	,185
	Hayır	293	4,68±0,81		
Uçuş Esnasında Duygular	Tandem Uçuş Deneyimi	N	ORT±SS	t	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Evet	95	2,39±1,26	-,405	,686
	Hayır	293	2,45±1,18		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Evet	95	3,58±1,29	-,644	,520
	Hayır	293	3,67±1,20		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Evet	95	2,37±1,12	,103	,918
	Hayır	293	2,35±1,10		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Evet	95	2,28±1,07	,007	,994
	Hayır	293	2,28±1,13		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Evet	95	4,26±0,93	,596	,551
	Hayır	293	4,20±0,92		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Evet	95	4,45±0,96	-,044	,965
	Hayır	293	4,46±0,88		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Evet	95	4,16±1,08	,155	,877
	Hayır	293	4,14±0,95		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Evet	95	4,19±1,06	1,238	,217
	Hayır	293	4,04±1,03		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Evet	95	4,06±1,17	1,972	,049
	Hayır	293	3,78±1,20		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Evet	95	4,47±0,95	,971	,332
	Hayır	293	4,37±0,94		
Uçuş Sonrasında Duygular	Tandem Uçuş Deneyimi	N	ORT±SS	t	p
Korkmuş	Evet	95	1,68±1,02	-,632	,528
	Hayır	293	1,76±0,97		
Mutlu	Evet	95	4,46±0,90	,160	,873
	Hayır	293	4,45±0,83		
Huzurlu	Evet	95	4,27±1,02	,398	,691
	Hayır	293	4,23±0,93		
Tatmin olmuş	Evet	95	4,38±1,01	,065	,948
	Hayır	293	4,37±0,86		
Cesur	Evet	95	4,23±1,01	1,323	,187
	Hayır	293	4,08±0,99		
Huzursuz	Evet	95	1,61±0,98	-1,368	,172
	Hayır	293	1,77±0,97		
Keyifsiz	Evet	95	1,48±0,81	-,004	,997
	Hayır	293	1,48±0,84		

Tedirgin	Evet	95	1,57±0,88	-,634	,526
	Hayır	293	1,63±0,88		
Başarmış	Evet	95	4,21±1,09	1,688	,092
	Hayır	293	4,00±1,06		
Kaygılarını yenmiş	Evet	95	3,77±1,28	,074	,941
	Hayır	293	3,76±1,20		
Pişman olmuş	Evet	95	1,42±0,94	,455	,649
	Hayır	293	1,38±0,81		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası genel değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların çevrelerinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan birinin olup olmamasına göre karşılaştırması Tablo 2.86’da verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi "Tandem Uçuş Deneyimi", "Tandem Pilotunun Performansı", "Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan", "Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer", "Cesur", "Başarmış" ve "Kaygılarını Yenmiş" değişkenlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$), ancak diğer değişkenlerde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili şunları söylemek mümkündür:

“Tandem Uçuş Deneyimi”, çevrede birinin daha önce tandem uçuş yapmış olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p=0.014$). Çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireyler ($ORT=4.69\pm0.65$), çevresinde bu deneyime sahip olmayan bireylere kıyasla ($ORT=4.47\pm1.01$) uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirmiştir. Bu durum, çevredeki kişilerin tecrübelerinin uçuş deneyimine yönelik algıyı olumlu etkileyebileceğini göstermektedir.

“Tandem Pilotunun Performansı”, çevrede daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireylere göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p=0.049$). Çevresinde bu deneyimi yaşamış bireyler ($ORT=4.68\pm0.67$), diğerlerine göre ($ORT=4.50\pm0.97$) tandem pilotunun performansını daha yüksek değerlendirmiştir. Bu sonuç, daha önce uçuş deneyimi yaşamış bir kişinin öneri ve yönlendirmelerinin bireyin uçuş sürecine daha olumlu ve bilinçli yaklaşmasını sağladığını düşündürülebilir.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, çevresinde tandem uçuş yapmış birinin olup olmamasına göre anlamlı farklılık göstermiştir ($p=0.035$). Daha önce çevresinde bu deneyimi yaşayan bireyler ($ORT=4.65\pm0.66$), deneyime sahip olmayanlara kıyasla ($ORT=4.47\pm0.93$) uçuşun heyecan verici olduğunu daha fazla belirtmiştir. Daha önce çevresinde tandem uçuş deneyimi yaşayan bireyler, bu spora dair paylaşılan anlatımlar ve beklenti oluşturuıcı etkiler nedeniyle uçuşun heyecan verici yönlerini daha fazla vurgularken, böyle bir çevresi olmayan bireyler deneyimi daha bilinmez ve nötr algılıyor olabilirler.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireylere göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p=0.034$). Daha önce bu deneyimi duyan veya gözlemleyen bireyler ($ORT=4.79\pm0.60$), diğer gruba göre ($ORT=4.61\pm0.93$) uçuş yapılan yerin manzarasını daha olumlu değerlendirmiştir. Çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireyler, bu deneyime dair önceden edindikleri olumlu anlatımlar ve beklentiyle uçuş yapılan yerin manzarasını daha etkileyici algılayarak, böyle bir referansı olmayan bireyler manzarayı daha nötr değerlendirebilirler.

“Cesur”, çevresinde tandem uçuş deneyimi olan bireylerin anlamlı bir farklılık gösterdiği bir diğer değişkendir ($p=0.023$). Çevresinde daha önce bu deneyimi yaşamış bireyler ($ORT=4.21\pm0.95$), diğer gruba göre ($ORT=3.98\pm1.04$) kendilerini daha cesur hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, çevresinde uçuş yapan kişilerin deneyimlerini duymanın veya izleyerek gözlemlemenin bireyin kendi özgüvenini artırdığına işaret edebilir.

“Başarmış”, çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireylerde anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p=0.005$). Çevresinde daha önce bu deneyimi yaşayan bireyler ($ORT=4.18\pm1.07$), diğerlerine kıyasla ($ORT=3.88\pm1.05$) uçuş sonrası başarı hissini daha fazla yaşamışlardır. Çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi yaşayan bireyler, bu spora dair önceden oluşturdukları beklenti ve sosyal karşılaştırma yoluyla kendilerini daha motive hissederek uçuş sonrası başarı duygusunu daha güçlü yaşıyor olabilirler.

“Kaygılarını Yenmiş”, çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireylerde anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p=0.007$). Çevresinde daha önce tandem uçuş deneyimi olan bireyler ($ORT=3.91\pm1.17$), diğer gruba kıyasla ($ORT=3.57\pm1.26$) uçuş sonrası kaygılarını yenme hissini daha güçlü hissettiklerini belirtmişlerdir. Çevresinde tandem uçuş deneyimi yaşamış birileri bulunan bireyler, bu spora dair önceden duydukları olumlu anlatımlar ve sosyal destek sayesinde kendilerini daha hazırlıklı hissederek uçuş sonrası kaygılarını yenme hissini daha güçlü yaşayabilirler.

Diğer tüm değişkenlerde ($p>0.05$) anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar, çevresinde daha önce tandem uçuş yapmış birini tanıyan bireylerin uçuş deneyimine daha olumlu yaklaştıklarını, pilot performansını ve uçuş yerini daha yüksek değerlendirdiklerini, uçuş sonrası başarı ve kaygıyı yenme hissini daha güçlü hissettiklerini göstermektedir.

Özetle, çevrede birinin tandem uçuş deneyimine sahip olması bireyin kendi deneyimini şekillendirmede önemli bir faktör olabilir. Daha önce bu deneyimi yaşamış birini tanımak, bireyin uçuşa olan güvenini artırabilir, heyecanını yükseltebilir ve uçuş sonrası kendini daha başarılı ve cesur hissetmesini sağlayabilir.

Tablo 2.86: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Çevreden Birinin Tandem Uçuş Deneyimine Göre Karşılaştırması

		Çevreden	N	ORT±SS	t	p
Genel Değerlendirme		Birinin Tandem Uçuş Deneyimi				
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	219	4,69±0,65	2,461 ,014		
	Hayır	169	4,47±1,01			
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	219	4,68±0,67	1,979 ,049		
	Hayır	169	4,50±0,97			
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	Evet	219	4,65±0,66	2,114 ,035		
	Hayır	169	4,47±0,93			
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	Evet	219	4,79±0,60	2,126 ,034		
	Hayır	169	4,61±0,93			
		Çevreden	N	ORT±SS	t	p
Uçuş Esnasında Duygular		Birinin Tandem Uçuş Deneyimi				
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	Evet	219	2,47±1,25	,695 ,488		
	Hayır	169	2,38±1,13			
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	Evet	219	3,65±1,20	-,020 ,984		
	Hayır	169	3,65±1,26			
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	Evet	219	2,37±1,08	,142 ,887		
	Hayır	169	2,35±1,14			
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	Evet	219	2,30±1,09	,357 ,721		
	Hayır	169	2,26±1,15			
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	Evet	219	4,26±0,90	1,124 ,262		
	Hayır	169	4,15±0,95			
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	Evet	219	4,52±0,85	1,490 ,137		
	Hayır	169	4,38±0,95			
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	Evet	219	4,16±0,97	,353 ,724		
	Hayır	169	4,12±0,99			
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	Evet	219	4,10±1,06	,455 ,649		
	Hayır	169	4,05±1,01			
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	Evet	219	3,92±1,17	1,211 ,227		
	Hayır	169	3,77±1,23			
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	Evet	219	4,47±0,91	1,758 ,079		
	Hayır	169	4,30±0,98			
		Çevreden	N	ORT±SS	t	p
Uçuş Sonrasında Duygular		Birinin Tandem Uçuş Deneyimi				
Korkmuş	Evet	219	1,74±0,99	,001 ,999		
	Hayır	169	1,74±0,97			
Mutlu	Evet	219	4,52±0,78	1,681 ,094		
	Hayır	169	4,37±0,92			
Huzurlu	Evet	219	4,32±0,90	1,879 ,061		
	Hayır	169	4,14±1,01			
Tatmin olmuş	Evet	219	4,43±0,85	1,491 ,137		
	Hayır	169	4,30±0,96			
Cesur	Evet	219	4,21±0,95	2,276 ,023		
	Hayır	169	3,98±1,04			
Huzursuz	Evet	219	1,69±0,99	-,916 ,360		
	Hayır	169	1,78±0,95			
Keyifsiz	Evet	219	1,47±0,85	-,381 ,704		
	Hayır	169	1,50±0,81			

Tedirgin	Evet	219	1,63±0,88	,177	,859
	Hayır	169	1,61±0,88		
Başarmış	Evet	219	4,18±1,07	2,810	,005
	Hayır	169	3,88±1,05		
Kaygılarını yenmiş	Evet	219	3,91±1,17	2,715	,007
	Hayır	169	3,57±1,26		
Pişman olmuş	Evet	219	1,37±0,84	-,563	,574
	Hayır	169	1,41±0,84		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların yaş kategorilerine göre karşılaştırması Tablo 2.87’de sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi uçuşa dair genel değerlendirmede; “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı”, “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, “Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Uçuş Esnasında Heyecan”, “Uçuş Esnasında Huzur”, “Uçuş Esnasında Eğlenme”, “Tandem Uçuşun Güvenliği”, “Başka Adrenalin Sporlarını Deneme Düşüncesi”, “Başka Macera Aktivitesi Yapma İsteği”, “Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği” ve uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Mutlu”, “Huzurlu”, “Tatmin Olmuş”, “Cesur”, “Huzursuz”, “Keyifsiz”, “Tedirgin”, “Başarmış”, “Kaygılarını Yenmiş” ve “Pişman Olmuş” değişkenlerinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ancak “Tandem Uçuş Sırasında Korku”, “Tandem Uçuş Sırasında Endişe” ve “Tandem Uçuş Sırasında Stres” değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili detaylı yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Uçuşa dair genel değerlendirmeye yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Tandem Uçuş Deneyimi”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=4.10\pm1.33$), 23-35 yaş ($ORT=4.76\pm0.59$), 36-45 yaş ($ORT=4.66\pm0.61$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.77\pm0.50$) katılımcılardan anlamlı derecede daha düşük puan almıştır. Bu durum, genç bireylerin tandem uçuş deneyimini daha düşük puanlı değerlendirdiğini, buna karşın daha ileri yaş gruplarının bu deneyimi daha olumlu algıladığını göstermektedir.

“Tandem Pilotunun Performansı”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=4.08\pm1.20$), diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük puan vermiştir. 23-35 yaş ($ORT=4.81\pm0.58$), 36-45 yaş ($ORT=4.60\pm0.68$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.80\pm0.51$) katılımcılar pilotun performansını daha yüksek değerlendirmiştir. Genç bireylerin beklentileri veya deneyimi değerlendirme kriterleri farklı

olabileceği gibi, uçuş sırasında yaşadıkları heyecanın değerlendirme üzerinde etkisi olmuş olabilir. Ayrıca 23-35 yaş ($ORT=4.81\pm0.58$) arasındaki katılımcılar, 36-45 yaş ($ORT=4.60\pm0.68$) arasındaki katılımcılara göre pilotun performansını daha yüksek değerlendirmiştir. 23-35 yaş aralığındaki katılımcılar, daha yüksek beklentiler ve duyuşsal hassasiyetler nedeniyle pilotun performansını daha etkileyici bulmuş olabilirler. 36-45 yaş grubundaki bireyler deneyimi daha temkinli ve objektif bir bakış açısıyla değerlendirdikleri için puanlarını nispeten daha düşük vermiş olabilirler.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki bireyler ($ORT=4.14\pm1.14$) uçuşun heyecan verici olma durumunu diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük değerlendirmiştir. 23-35 yaş ($ORT=4.73\pm0.60$), 36-45 yaş ($ORT=4.62\pm0.68$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.70\pm0.61$) grupları daha yüksek puanlar vermiştir. Bu sonuç, orta yaş ve üstü grupta yer alan bireylerin uçuşu daha heyecan verici bulduğunu göstermektedir. Genç bireylerin etkinlikten elde etmeyi umdukları heyecan beklentisi daha yüksek olabilir ve bu sebeple daha düşük puan vermiş olabilirler.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki bireyler ($ORT=4.18\pm1.24$), uçuşun gerçekleştiği yeri daha düşük puanlarken, 23-35 yaş ($ORT=4.90\pm0.46$), 36-45 yaş ($ORT=4.80\pm0.52$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.80\pm0.57$) grupları daha yüksek değerlendirme yapmıştır. Daha genç bireylerin manzara ve çevresel faktörlere daha az dikkat ediyor olabileceği düşünülebilir.

Uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Uçuş Esnasında Heyecan”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.003$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.29\pm1.27$) uçuş sırasında daha düşük heyecan hissettiklerini belirtirken, 23-35 yaş ($ORT=3.87\pm1.17$), 36-45 yaş ($ORT=3.53\pm1.23$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.82\pm1.15$) daha yüksek puanlar almıştır. Bu durum, daha genç bireylerin daha önce ekstrem sporlarla ya da tehlikeli sayılabilecek etkinliklerle ilgili deneyime sahip olabilecekleri veya heyecan seviyelerini farklı algılayabileceklerini düşündürmektedir.

“Uçuş Esnasında Huzur”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.84\pm1.21$), uçuş sırasında kendilerini diğer yaş gruplarına kıyasla daha az huzurlu hissetmiştir. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.41\pm0.73$), 36-45 yaş ($ORT=4.24\pm0.83$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.22\pm0.90$) yaş gruplarında yer alan bireylerin uçuş sırasında daha huzurlu oldukları gözlemlenmiştir. Daha

genç bireylerin uçuş sırasında heyecan ve belirsizlik nedeniyle daha az huzurlu hissetmeleri olasıdır. Daha ileri yaş gruplarında yer alan bireylerin ise, deneyime daha sakin ve kontrollü yaklaştıkları düşünülebilir.

“Uçuş Esnasında Eğlence”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=4.00\pm1.23$), uçuş sırasında eğlence düzeyini diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük bildirmiştir. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.65\pm0.65$), 36-45 yaş ($ORT=4.50\pm0.84$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.53\pm0.79$) yaş gruplarında yer alan bireylerin uçuş sırasında daha fazla eğlendiği tespit edilmiştir. Orta yaş grubundaki bireylerin uçuşu daha keyifli bir deneyim olarak değerlendirmeleri, yaşamlarının bu evresinde farklı aktivitelerden daha fazla tatmin duymalarıyla ilişkili olabilir.

“Uçuşun Güvenliği”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.74\pm1.24$), tandem uçuşun güvenliği konusunda diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük bir değerlendirme yapmıştır. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.35\pm0.83$), 36-45 yaş ($ORT=4.17\pm0.93$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.15\pm0.86$) yaş gruplarında yer alan bireylerin uçuş güvenliği konusunda daha olumlu bir algıya sahip olduğu görülmüştür. Daha genç bireylerin hayatla ilgili daha az deneyime sahip olması ve risk algılarının daha yüksek olması bu farkı açıklayabilir.

“Bir Başka Adrenalin Sporunu Tandem Olarak Deneyimlemek”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.002$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.78\pm1.15$), diğer yaş gruplarına kıyasla bu tür aktivitelere olan ilgilerini daha düşük bildirmiştir. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.30\pm0.92$), 36-45 yaş ($ORT=4.08\pm1.08$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.93\pm0.95$) yaş gruplarında yer alan bireylerin bu tür aktiviteleri tekrar yapma isteği daha yüksek seviyelerde bulunmuştur. Özellikle 23-35 yaş aralığındaki bireylerin bu tür sporları daha çok deneyimlemek istemesi, 46 yaş ve üstü katılımcılara göre anlamlı derecede fark göstermesi, macera ve keşfetme arzularının daha yoğun olmasından kaynaklanıyor olabilir.

“Uçuş Sonrasında Başka Bir Macera Aktivitesi Yapma İsteği”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.011$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.64\pm1.31$), uçuş sonrası diğer macera aktivitelerine yönelme eğilimlerini diğer yaş gruplarına göre daha düşük bildirmiştir. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.11\pm1.06$), 36-45 yaş ($ORT=3.80\pm1.23$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.63\pm1.19$) yaş gruplarındaki bireyler, uçuş sonrası macera aktivitelerine daha sıcak bakmıştır. Ayrıca 23-35 yaş ($ORT=4.11\pm1.06$) aralığındaki katılımcılar, 36-45 yaş ($ORT=3.80\pm1.23$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.63\pm1.19$) katılımcılara göre uçuş sonrası macera aktivitelerine daha sıcak bakmıştır. Bu sonuç, özellikle genç yetişkinlerin (23-35 yaş) uçuş deneyimini macera aktivitelerine bir giriş noktası olarak değerlendirdiğini ya

da yapılan macera aktivitesinden memnun olarak yeni ve farklı deneyimlere açık hale geldiklerini göstermektedir.

“Tekrar Yamaç Paraşütü Tandem Uçuş Yapma İsteği”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki bireyler ($ORT=3.91\pm1.22$), uçuşu tekrar yapma isteğini diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük bildirmiştir. 23-35 yaş ($ORT=4.62\pm0.78$), 36-45 yaş ($ORT=4.45\pm0.86$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.38\pm0.78$) grupları ise uçuşu tekrar yapma konusunda daha olumlu yanıtlar vermiştir. Orta yaş grubunun bu tür aktiviteleri daha anlamlı ve tatmin edici bulması, tekrar yapma isteğini artırıyor olabilir. Genç bireyler ise yeni etkinlikler denemek istiyor olabilir.

Uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Korkmuş”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.005$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2.06\pm1.18$), uçuş sonrası korku düzeyini en yüksek bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=1.65\pm0.93$), 36-45 yaş ($ORT=1.58\pm0.86$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=1.80\pm0.91$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası korku düzeylerini daha düşük değerlendirmiştir. Bu bulgu, daha genç bireylerin yaşam deneyimi ve ekstrem spor deneyimine daha az sahip olmaları nedeniyle 23-35 yaş ve 36-45 yaş grubuna göre daha fazla korku hissettikleri anlamına gelebilir.

“Mutlu”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.91\pm1.23$), uçuş sonrası mutluluk düzeyini en düşük bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.67\pm0.62$), 36-45 yaş ($ORT=4.47\pm0.72$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.62\pm0.55$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası mutluluk düzeylerini daha yüksek değerlendirmiştir. Bu sonuç, daha genç bireylerin uçuş deneyiminden tam anlamıyla keyif almakta zorlanabileceğini, daha ileri yaş gruplarındaki bireylerin ise uçuşu tatmin edici bir deneyim olarak gördüklerini göstermektedir.

“Huzurlu”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.76\pm1.26$), uçuş sonrası huzur düzeylerini en düşük bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.44\pm0.82$), 36-45 yaş ($ORT=4.29\pm0.82$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.32\pm0.79$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası daha huzurlu hissettiklerini belirtmiştir. Daha genç bireylerin uçuşun getirdiği adrenalin etkisinden dolayı daha az huzur hissedebileceği, buna karşılık daha ileri yaş gruplarının uçuşu rahatlatıcı bir deneyim olarak değerlendirdiği söylenebilir.

“Tatmin Olmuş”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.88\pm1.18$), uçuş sonrası tatmin düzeylerini

en düşük bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.60\pm0.69$), 36-45 yaş ($ORT=4.40\pm0.82$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.47\pm0.81$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası tatmin düzeylerini daha yüksek değerlendirmiştir. Bu sonuç, genç bireylerin beklentilerinin daha yüksek olduğunu, orta ve ileri yaş grubu bireylerin uçuş deneyimini daha değerli ve tatmin edici bulduğunu göstermektedir.

“Cesur”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.70\pm1.19$), uçuş sonrası kendilerini en az cesur hisseden grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.42\pm0.75$), 36-45 yaş ($ORT=4.01\pm1.05$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.13\pm0.92$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası cesaret düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Orta yaş grubu bireylerin daha önce benzer deneyimler yaşamış olabilecekleri ve bu nedenle daha cesur hissettikleri söylenebilir. Ayrıca 23-35 ($ORT=4.42\pm0.75$) yaş aralığındaki bireyler, 36-45 ($ORT=4.01\pm1.05$) yaş aralığındaki bireylere göre uçuş sonrası cesaret düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Hayatlarının daha aktif döneminde bulunduğu düşünülen 23-35 yaş grubu bireylerin macera etkinliklerini cesaret kavramı ile daha çok bağdaştırdığı düşünülebilir.

“Huzursuz”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2.11\pm1.16$), uçuş sonrası en yüksek huzursuzluk bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=1.58\pm0.88$), 36-45 yaş ($ORT=1.58\pm0.79$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=1.85\pm1.05$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası huzursuzluk düzeylerini daha düşük değerlendirmiştir. Bu bulgu, daha genç bireylerin ekstrem sporların ardından stres ve kaygıyı daha yoğun hissedebileceğini göstermektedir.

“Keyifsiz”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=1.91\pm1.12$), uçuş sonrası keyifsizlik düzeyini en yüksek bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=1.35\pm0.73$), 36-45 yaş ($ORT=1.37\pm0.70$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=1.43\pm0.62$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası daha düşük keyifsizlik bildirmiştir. Daha genç bireylerin yüksek beklentilere sahip olmaları, uçuş deneyiminin beklentilerini tam olarak karşılamaması nedeniyle daha fazla keyifsizlik hissetmelerine neden olmuş olabilir.

“Tedirgin”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=2.04\pm1.11$), uçuş sonrası tedirginlik düzeyini en yüksek bildiren grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=1.44\pm0.82$), 36-45 yaş ($ORT=1.54\pm0.70$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=1.63\pm0.78$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası daha düşük tedirginlik bildirmiştir. Genç bireylerin risk algılarının daha yüksek olması veya ekstrem sporlara alışkın olmamaları bu sonucu açıklayabilir.

“Başarmış”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.40\pm1.30$), uçuş sonrası kendilerini en az başarılı hisseden grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=4.43\pm0.84$), 36-45 yaş ($ORT=3.92\pm1.05$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.25\pm0.79$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası başarı duygusunu daha yüksek bildirmiştir. Ayrıca 23-35 yaş ($ORT=4.43\pm0.84$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=4.25\pm0.79$) aralığındaki bireyler, 36-45 yaş ($ORT=3.92\pm1.05$) aralığındaki bireylere göre uçuş sonrası başarı duygusunu daha yüksek bildirmiştir. Genç yaş grubundaki bireyler (22 yaş ve altı), deneyim eksikliği ve özgüven gelişiminin tamamlanmamış olması nedeniyle başarı duygusunu daha az hissederken, 23-35 yaş ve 46 yaş üstü bireyler daha olgun beklentiler ve önceki deneyimlerden kaynaklanan özgüvenle başarı hissini daha güçlü yaşamış olabilirler. 36-45 yaş grubundakiler ise muhtemelen daha temkinli değerlendirme eğiliminde oldukları için bu duyguyu daha düşük bildirmiştir.

“Kaygılarını Yenmiş”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.001$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=3.44\pm1.21$), 23-35 yaş ($ORT=4.00\pm1.13$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.97\pm1.10$) yaş gruplarında yer alan bireylere göre uçuş sonrası kaygılarını daha az yenmiş hissetmektedir. 23-35 yaş ($ORT=4.00\pm1.13$) 36-45 yaş ($ORT=3.57\pm1.33$) grubundaki bireyler ise 23-35 yaş ($ORT=4.00\pm1.13$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=3.97\pm1.10$) yaş gruplarında yer alan bireylere göre uçuş sonrası kaygılarını daha az yenmiş hissetmektedir. 22 yaş ve altındaki bireyler, deneyim eksikliği ve duygusal olgunluğun henüz tam gelişmemiş olması nedeniyle uçuş sonrası kaygılarını daha az yenmiş hissederken, 23-35 yaş ve 46 yaş üstü bireyler daha fazla özgüven ve olgunlukla kaygılarını daha kolay aşmışlardır. Ayrıca, 36-45 yaş grubundaki bireyler, olgunluklarına rağmen yaşadıkları kaygıyı aşmakta zorlanmış olabilirler.

“Pişman Olmuş”, yaş kategorisine göre bu değişkende anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$). 22 yaş ve altındaki katılımcılar ($ORT=1.86\pm1.14$), uçuş sonrası en fazla pişmanlık hisseden grup olmuştur. Buna karşılık, 23-35 yaş ($ORT=1.25\pm0.80$), 36-45 yaş ($ORT=1.25\pm0.60$) ve 46 yaş ve üstü ($ORT=1.30\pm0.61$) yaş gruplarında yer alan bireyler, uçuş sonrası daha düşük pişmanlık bildirmiştir. 22 yaş ve altındaki bireyler, deneyim eksikliği, yüksek beklentiler veya risk algılarındaki belirsizlik nedeniyle uçuş sonrası daha fazla pişmanlık hissederken, daha büyük yaş grupları olgunluk, deneyim ve bilinçli karar alma yetileri sayesinde bu duyguyu daha az yaşamış olabilir.

Genel olarak, yaş ilerledikçe tandem uçuş deneyimi, uçuşun heyecan verici olması, pilot performansı ve manzara gibi unsurlar daha olumlu değerlendirilmekte, ayrıca uçuş sonrası mutluluk, başarı ve tatmin olma duyguları daha yüksek bildirilmektedir. 22 yaş ve altı bireylerin

uçuş deneyimini daha düşük değerlendirmesi, beklenti farkları ve deneyim algılarından kaynaklanabilir. Orta yaş grubundaki bireylerin uçuş deneyimini en tatmin edici bulan grup olması, bu tür aktivitelerin belirli yaş aralıklarında daha fazla anlam kazandığını göstermektedir. Bu bulgular, yaştan uçuş deneyimi ve sonrası duygular üzerinde önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.87: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Yaş Kategorisine Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Yaş Kategorisi	N	ORT±SS	F	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	1-22 Yaş ve Altı	80	4,10±1,33	13,402	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,76±0,59		
	3-36 - 45 Yaş	106	4,66±0,61		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,77±0,50		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	1-22 Yaş ve Altı	80	4,08±1,20	17,210	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,81±0,58		
	3-36 - 45 Yaş	106	4,60±0,68		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,80±0,51		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	1-22 Yaş ve Altı	80	4,14±1,14	11,291	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,73±0,60		
	3-36 - 45 Yaş	106	4,62±0,68		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,70±0,61		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	1-22 Yaş ve Altı	80	4,18±1,24	18,810	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,90±0,46		
	3-36 - 45 Yaş	106	4,80±0,52		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,80±0,57		
Uçuş Esnasında Duygular	Yaş Kategorisi	N	ORT±SS	F	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	1-22 Yaş ve Altı	80	2,55±1,28	1,010	,388
	2-23 - 35 Yaş	142	2,37±1,20		
	3-36 - 45 Yaş	106	2,33±1,15		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,60±1,18		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	1-22 Yaş ve Altı	80	3,29±1,27	4,747	,003
	2-23 - 35 Yaş	142	3,87±1,17		
	3-36 - 45 Yaş	106	3,53±1,23		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,82±1,15		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	1-22 Yaş ve Altı	80	2,49±1,21	,681	,564
	2-23 - 35 Yaş	142	2,35±1,13		
	3-36 - 45 Yaş	106	2,25±1,01		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,38±1,07		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	1-22 Yaş ve Altı	80	2,53±1,20	2,510	,058
	2-23 - 35 Yaş	142	2,29±1,18		
	3-36 - 45 Yaş	106	2,08±0,95		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	2,32±1,08		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	1-22 Yaş ve Altı	80	3,84±1,21	6,822	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,41±0,73		
	3-36 - 45 Yaş	106	4,24±0,83		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,22±0,90		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	1-22 Yaş ve Altı	80	4,00±1,23	9,837	,000
	2-23 - 35 Yaş	142	4,65±0,65		
	3-36 - 45 Yaş	106	4,50±0,84		
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,53±0,79		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	1-22 Yaş ve Altı	80	3,74±1,24	7,021	,000

	2-23 - 35 Yaş	142	4,35±0,83	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	4,17±0,93	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,15±0,86	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,78±1,15	4,865 ,002
Uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu	2-23 - 35 Yaş	142	4,30±0,92	1-2, 1-3,
tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	3-36 - 45 Yaş	106	4,08±1,08	2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,93±0,95	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,64±1,31	3,776 ,011
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi	2-23 - 35 Yaş	142	4,11±1,06	1-2, 2-3,
yapma isteği hissettiniz mi?	3-36 - 45 Yaş	106	3,80±1,23	2-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,63±1,19	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,91±1,22	10,452 ,000
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister	2-23 - 35 Yaş	142	4,62±0,78	1-2, 1-3
misiniz?	3-36 - 45 Yaş	106	4,45±0,86	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,38±0,78	
Uçuş Sonrasında Duygular	Yaş Kategorisi	N	ORT±SS	F
	1-22 Yaş ve Altı	80	2,06±1,18	4,341 ,005
Korkmuş	2-23 - 35 Yaş	142	1,65±0,93	1-2, 1-3
	3-36 - 45 Yaş	106	1,58±0,86	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	1,80±0,91	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,91±1,23	16,302 ,000
Mutlu	2-23 - 35 Yaş	142	4,67±0,62	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	4,47±0,72	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,62±0,55	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,76±1,26	9,445 ,000
Huzurlu	2-23 - 35 Yaş	142	4,44±0,82	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	4,29±0,82	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,32±0,79	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,88±1,18	12,240 ,000
Tatmin olmuş	2-23 - 35 Yaş	142	4,60±0,69	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	4,40±0,82	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,47±0,81	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,70±1,19	9,852 ,000
Cesur	2-23 - 35 Yaş	142	4,42±0,75	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	4,01±1,05	1-4, 2-3
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,13±0,92	
	1-22 Yaş ve Altı	80	2,11±1,16	6,727 ,000
Huzursuz	2-23 - 35 Yaş	142	1,58±0,88	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	1,58±0,79	
	4-46 Yaş ve Üstü	60	1,85±1,05	
	1-22 Yaş ve Altı	80	1,91±1,12	9,513 ,000
Keyifsiz	2-23 - 35 Yaş	142	1,35±0,73	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	1,37±0,70	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	1,43±0,62	
	1-22 Yaş ve Altı	80	2,04±1,11	8,762 ,000
Tedirgin	2-23 - 35 Yaş	142	1,44±0,82	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	1,54±0,70	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	1,63±0,78	
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,40±1,30	19,254 ,000
Başarmış	2-23 - 35 Yaş	142	4,43±0,84	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	3,92±1,05	1-4, 2-3,
	4-46 Yaş ve Üstü	60	4,25±0,79	3-4
	1-22 Yaş ve Altı	80	3,44±1,21	5,310 ,001
Kaygılarını yenmiş	2-23 - 35 Yaş	142	4,00±1,13	1-2, 1-4,

	3-36 - 45 Yaş	106	3,57±1,33	2-3, 3-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	3,97±1,10	
Pişman olmuş	1-22 Yaş ve Altı	80	1,86±1,14	11,505 ,000
	2-23 - 35 Yaş	142	1,25±0,80	1-2, 1-3,
	3-36 - 45 Yaş	106	1,25±0,60	1-4
	4-46 Yaş ve Üstü	60	1,30±0,61	

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların refah düzeylerine göre karşılaştırması Tablo 2.88’de sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi uçuşa dair genel değerlendirmede; “Tandem Pilotunun Performansı” ve “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Mutlu” ve “Tatmin Olmuş” değişkenleri ile refah düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Diğer değişkenler ile refah düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili detaylı yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Uçuşa dair genel değerlendirmeye yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Tandem Pilotunun Performansı” ile refah düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,003$). Refah düzeyi “Normal” ($ORT=4,43\pm0,99$) olan katılımcılar pilotun performansını, refah düzeyi “İyi” ($ORT=4,78\pm0,50$) olan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde az bulmuştur. Bu sonuca göre, refah düzeyi iyi olan bireyler, hizmet kalitesine daha duyarlı ve beklentileri daha yüksek oldukları için pilotun performansını daha yüksek değerlendiriyor olabilirler. Normal refah düzeyindeki bireyler daha eleştirel veya temkinli bir bakış açısına sahip olabilir ve hizmet kalitesi konusuna yüksek refah düzeyindeki bireylere göre daha az duyarlı olabilirler.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan” ile refah düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,047$). “İyi” ($ORT=4,72\pm0,54$) refah düzeyine sahip bireyler, uçuşun heyecan verici olma durumunu “Normal” ($ORT=4,46\pm0,93$) refah düzeyine sahip bireylere göre daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu durum, refah düzeyi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla heyecan aldıklarını ve bu tür aktiviteleri daha olumlu algıladıklarını göstermektedir.

Uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Mutlu” ile refah düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,050$). “İyi” ($ORT=4,58\pm0,70$) ve “Çok İyi” ($ORT=4,57\pm0,83$) refah düzeyine sahip bireyler, “Normal” ($ORT=4,31\pm0,93$) refah düzeyine sahip bireylere göre uçuş sonrası mutluluk

düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, refah düzeyi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla mutluluk duyduğunu göstermektedir. Refah düzeyi yüksek olan bireyler, genel yaşam memnuniyetleri ve olumlu bakış açıları sayesinde uçuş deneyiminden daha fazla mutluluk duyarken, refah düzeyi normal olan bireyler bu tür deneyimlere karşı daha nötr veya ölçülü bir mutluluk hissi yaşamış olabilirler.

“Tatmin Olmuş” ile refah düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,005$). “İyi” ($ORT=4,54\pm0,72$) ve “Çok İyi” ($ORT=4,44\pm0,92$) refah düzeyine sahip bireyler, “Çok Kötü” ($ORT=3,50\pm1,29$) refah düzeyine sahip bireylere göre uçuş sonrası tatmin düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Ayrıca, “İyi” ($ORT=4,54\pm0,72$) refah düzeyine sahip bireyler, “Normal” ($ORT=4,21\pm1,00$) refah düzeyine sahip bireylere göre uçuş sonrası tatmin düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, refah düzeyi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla tatmin olduğunu göstermektedir. Refah düzeyi yüksek bireyler, genel yaşam memnuniyetleri ve olumlu beklentileri sayesinde uçuş deneyiminden daha fazla tatmin olurken, refah düzeyi düşük bireyler olumsuz yaşam koşulları nedeniyle deneyimden aynı düzeyde tatmin olamayabilirler.

Bulgulara göre, refah düzeyi yüksek olan bireylerin tandem uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiği, uçuş sırasında daha fazla heyecan, uçuş sonrasında daha fazla mutluluk ve tatmin hissettikleri gözlemlenmiştir. Özellikle “İyi” ve “Çok İyi” refah düzeyine sahip bireyler, pilot performansı ve uçuşun heyecan verici olması gibi unsurları daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu bulgular, refah düzeyinin uçuş deneyimi ve sonrası duygular üzerinde önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.88: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Refah Düzeyine Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Refah Düzeyi	N	ORT $\pm$ SS	F	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	1-Çok Kötü	4	4,00 $\pm$ 2,00	2,009,093	
	2-Kötü	15	4,53 $\pm$ 1,12		
	3-Normal	166	4,49 $\pm$ 0,94		
	4-İyi	149	4,72 $\pm$ 0,61		
	5-Çok İyi	54	4,65 $\pm$ 0,78		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	1-Çok Kötü	4	4,25 $\pm$ 1,50	4,007,003	3-4
	2-Kötü	15	4,60 $\pm$ 0,91		
	3-Normal	166	4,43 $\pm$ 0,99		
	4-İyi	149	4,78 $\pm$ 0,50		
	5-Çok İyi	54	4,67 $\pm$ 0,75		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	1-Çok Kötü	4	4,50 $\pm$ 1,00	2,429,047	3-4
	2-Kötü	15	4,40 $\pm$ 1,18		
	3-Normal	166	4,46 $\pm$ 0,93		
	4-İyi	149	4,72 $\pm$ 0,54		
	5-Çok İyi	54	4,57 $\pm$ 0,76		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	1-Çok Kötü	4	4,50 $\pm$ 1,00	2,099,080	
	2-Kötü	15	4,67 $\pm$ 0,90		

	3-Normal	166	4,59±0,96		
	4-İyi	149	4,83±0,48		
	5-Çok İyi	54	4,76±0,64		
Uçuş Esnasında Duygular	Refah Düzeyi	N	ORT±SS	F	p
	1-Çok Kötü	4	2,75±1,70	,508	,730
	2-Kötü	15	2,80±1,26		
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	3-Normal	166	2,40±1,13		
	4-İyi	149	2,45±1,23		
	5-Çok İyi	54	2,35±1,29		
	1-Çok Kötü	4	3,75±1,50	1,029	,392
	2-Kötü	15	3,73±1,33		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	3-Normal	166	3,54±1,20		
	4-İyi	149	3,66±1,25		
	5-Çok İyi	54	3,93±1,17		
	1-Çok Kötü	4	2,75±1,70	,591	,669
	2-Kötü	15	2,67±0,90		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	3-Normal	166	2,39±1,00		
	4-İyi	149	2,30±1,20		
	5-Çok İyi	54	2,31±1,16		
	1-Çok Kötü	4	2,50±1,29	,436	,782
	2-Kötü	15	2,60±0,91		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	3-Normal	166	2,30±1,04		
	4-İyi	149	2,23±1,22		
	5-Çok İyi	54	2,28±1,08		
	1-Çok Kötü	4	4,00±0,81	1,447	,218
	2-Kötü	15	3,87±1,18		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	3-Normal	166	4,15±0,96		
	4-İyi	149	4,26±0,84		
	5-Çok İyi	54	4,41±0,94		
	1-Çok Kötü	4	4,25±0,95	2,127	,077
	2-Kötü	15	4,27±1,16		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	3-Normal	166	4,33±0,99		
	4-İyi	149	4,54±0,77		
	5-Çok İyi	54	4,67±0,80		
	1-Çok Kötü	4	3,50±1,73	,973	,422
	2-Kötü	15	3,87±1,18		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	3-Normal	166	4,12±0,96		
	4-İyi	149	4,17±0,96		
	5-Çok İyi	54	4,26±0,97		
	1-Çok Kötü	4	3,75±0,95	,788	,534
	2-Kötü	15	4,07±1,03		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	3-Normal	166	4,01±1,00		
	4-İyi	149	4,19±1,02		
	5-Çok İyi	54	4,00±1,18		
	1-Çok Kötü	4	3,00±1,82	,597	,665
	2-Kötü	15	3,80±1,26		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	3-Normal	166	3,83±1,16		
	4-İyi	149	3,91±1,20		
	5-Çok İyi	54	3,85±1,25		
	1-Çok Kötü	4	4,00±0,81	1,489	,205
	2-Kötü	15	4,40±1,12		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	3-Normal	166	4,27±0,99		
	4-İyi	149	4,50±0,84		
	5-Çok İyi	54	4,50±1,00		

Uçuş Sonrasında Duygular	Refah Düzeyi	N	ORT±SS	F	p
Korkmuş	1-Çok Kötü	4	2,25±0,95	1,178,320	
	2-Kötü	15	2,00±0,84		
	3-Normal	166	1,81±0,97		
	4-İyi	149	1,68±0,99		
	5-Çok İyi	54	1,59±1,00		
Mutlu	1-Çok Kötü	4	4,25±0,95	2,391,050	3-4, 3-5
	2-Kötü	15	4,40±0,98		
	3-Normal	166	4,31±0,93		
	4-İyi	149	4,58±0,70		
	5-Çok İyi	54	4,57±0,83		
Huzurlu	1-Çok Kötü	4	3,50±1,73	1,458,214	
	2-Kötü	15	4,40±0,98		
	3-Normal	166	4,17±1,00		
	4-İyi	149	4,26±0,85		
	5-Çok İyi	54	4,43±1,00		
Tatmin olmuş	1-Çok Kötü	4	3,50±1,29	3,821,005	1-4, 1-5, 3-4
	2-Kötü	15	4,47±0,83		
	3-Normal	166	4,21±1,00		
	4-İyi	149	4,54±0,72		
	5-Çok İyi	54	4,44±0,92		
Cesur	1-Çok Kötü	4	3,25±0,95	1,227,299	
	2-Kötü	15	4,27±1,03		
	3-Normal	166	4,05±1,01		
	4-İyi	149	4,19±0,97		
	5-Çok İyi	54	4,09±1,03		
Huzursuz	1-Çok Kötü	4	2,00±0,81	1,008,403	
	2-Kötü	15	1,53±0,64		
	3-Normal	166	1,78±0,89		
	4-İyi	149	1,77±1,08		
	5-Çok İyi	54	1,52±0,98		
Keyifsiz	1-Çok Kötü	4	1,75±0,95	1,251,289	
	2-Kötü	15	1,60±0,82		
	3-Normal	166	1,57±0,77		
	4-İyi	149	1,44±0,88		
	5-Çok İyi	54	1,31±0,88		
Tedirgin	1-Çok Kötü	4	1,75±0,50	1,324,261	
	2-Kötü	15	1,73±0,96		
	3-Normal	166	1,67±0,84		
	4-İyi	149	1,63±0,96		
	5-Çok İyi	54	1,37±0,78		
Başarmış	1-Çok Kötü	4	3,75±0,95	1,792,130	
	2-Kötü	15	4,40±0,82		
	3-Normal	166	3,90±1,18		
	4-İyi	149	4,16±0,99		
	5-Çok İyi	54	4,13±0,97		
Kaygılarını yenmiş	1-Çok Kötü	4	3,00±0,81	1,964,099	
	2-Kötü	15	4,13±0,99		
	3-Normal	166	3,60±1,24		
	4-İyi	149	3,85±1,22		
	5-Çok İyi	54	3,94±1,17		
Pişman olmuş	1-Çok Kötü	4	1,25±0,50	1,199,311	
	2-Kötü	15	1,27±0,59		
	3-Normal	166	1,49±0,89		

4-İyi	149	1,34±0,85
5-Çok İyi	54	1,24±0,75

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların eğitim seviyelerine göre karşılaştırması Tablo 2.89’da sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi, uçuşa dair genel değerlendirmede; “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı”, “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan” ve “Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Uçuş Esnasında Heyecan”, “Uçuş Esnasında Eğlenme”, “Tandem Uçuşun Güvenliği”, “Başka Adrenalin Sporunu Deneme Düşüncesi” ve “Tekrar Tandem Uçuş Yapma İsteği”, uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Mutlu”, “Tatmin Olmuş”, “Huzursuz”, “Keyifsiz”, “Tedirgin”, “Başarmış” ve “Pişman Olmuş” değişkenleri ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Diğer değişkenler ile eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili detaylı yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Uçuşa dair genel değerlendirmeye yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Tandem Uçuş Deneyimi”, ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,29\pm1,20$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,75\pm0,55$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,69\pm0,59$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş deneyimini daha düşük puanlarla değerlendirmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin uçuş deneyimini daha olumlu algıladıklarını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, deneyimlerini daha analitik ve kapsamlı bir şekilde değerlendiriyor olabilir.

“Tandem Pilotunun Performansı” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,32\pm1,11$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,72\pm0,59$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,73\pm0,66$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre pilotun performansını daha düşük puanlarla değerlendirmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin hizmet kalitesine daha duyarlı olduğunu ve beklentilerinin daha yüksek olduğunu düşündürmektedir.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,29\pm1,09$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,69\pm0,58$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,73\pm0,61$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuşun heyecan verici olma

durumunu daha düşük puanlarla değerlendirmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla heyecan aldığını ve bu tür aktiviteleri daha olumlu algıladığını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, yeni deneyimlere daha açık olup uçuşun dinamiklerini daha iyi anlayarak heyecanı olumlu bir şekilde değerlendirirken, eğitim seviyesi düşük bireyler bilinmezlik veya güvenlik kaygıları nedeniyle heyecan seviyesini daha düşük hissediyor olabilirler.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yerin Manzarası” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,39\pm1,09$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,85\pm0,51$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,83\pm0,53$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre manzarayı daha düşük puanlarla değerlendirmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin çevresel faktörlere ve estetik unsurlara daha duyarlı olduğunu göstermektedir.

Uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Uçuş Esnasında Heyecan” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,044$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=3,50\pm1,26$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Lisans Üstü” ($ORT=3,98\pm1,00$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sırasında daha az heyecan hissettiklerini belirtmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla heyecan aldığını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, uçuşu daha bilinçli bir şekilde algıladıkları için heyecanlarını daha yüksek hissederken, eğitim seviyesi düşük bireyler, uçuşun bilinmezliğinden dolayı heyecanlarını daha az yaşadıkları bir algıya sahip olabilirler.

“Uçuş Esnasında Eğlence” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,002$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,22\pm1,09$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,56\pm0,79$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,56\pm0,72$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sırasında daha az eğlendiklerini belirtmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla keyif aldığını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, uçuşun eğlenceli yönlerini daha fazla takdir edebilecek bilgi ve olgunluğa sahip oldukları için daha fazla keyif alabilirken, eğitim seviyesi düşük bireyler uçuşun heyecanını ve eğlencesini daha az algılıyor olabilir.

“Tandem Uçuş Güvenliği” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,002$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=3,88\pm1,20$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,25\pm0,84$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,29\pm0,83$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuşun güvenliğini daha düşük puanlarla değerlendirmiştir.

Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin güvenlik konusunda daha bilinçli ve olumlu bir algıya sahip olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, uçuş prosedürleri ve güvenlik önlemleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilir ve uçuşun güvenliğini daha olumlu bir şekilde değerlendiriyor olabilir. Eğitim seviyesi düşük bireyler ise bu konuda daha fazla kaygı ve belirsizlik yaşıyor olabilirler.

“Bir Başka Adrenalin Sporunu Tandem Olarak Deneyimlemek” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,012$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=3,84\pm1,12$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,19\pm0,98$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre bu tür aktivitelere olan ilgilerini daha düşük bildirmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin macera sporlarına daha açık olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, yeni deneyimlere ve macera sporlarına daha fazla ilgi duyma eğiliminde olabilir. Eğitim ve bilgi, riskleri daha iyi anlama ve yönetme yeteneğini artırabilirken, eğitim seviyesinin düşmesi, bireylerin bu tür aktivitelere daha temkinli yaklaşmasına sebep oluyor olabilir.

“Tekrar Yamaç Paraşütü Tandem Uçuş Yapma İsteği” ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,10\pm1,13$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,52\pm0,82$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,53\pm0,81$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuşu tekrar yapma isteğini daha düşük bildirmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin bu tür aktiviteleri daha sık deneyimlemek istediğini göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireylerin daha fazla bilgi ve deneyime sahip oldukları varsayımına dayanarak yamaç paraşütü gibi macera sporlarına daha fazla ilgi gösterebileceği ve bu tür deneyimleri tekrar yapma isteği duyabileceği düşünülebilir. Eğitim seviyesi düşük bireyler ise, ilk deneyimi yeterli görüp tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapma isteğini daha düşük düzeyde hissedebilirler.

Uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Mutlu” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,002$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,22\pm1,08$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,56\pm0,70$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,54\pm0,70$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası mutluluk düzeylerini daha düşük bildirmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla mutluluk duyduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler, daha geniş bir bilgi ve deneyim yelpazesi ile daha mutlu hissediyor olabilirler, bu da onların uçuş gibi deneyimlerden daha fazla

mutluluk duymalarına neden olabilir. Bu durum, eğitim seviyesi arttıkça kişilerin deneyimlere daha olumlu bir bakış açısıyla yaklaşma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

“Tatmin Olmuş” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,004$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=4,15\pm1,02$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,45\pm0,86$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,56\pm0,70$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası tatmin düzeylerini daha düşük bildirmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin deneyimlerden daha fazla tatmin olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin sahip oldukları bilgi birikimi ile daha fazla tatmin duyacakları düşünülebilir. Bu, onların uçuş gibi deneyimlere daha derinlemesine bir değer biçmelerine ve daha olumlu bir algı geliştirmelerine yol açabilir. Sonuç olarak, eğitim seviyesi arttıkça bireylerin tatmin düzeylerinin yükseldiği görülmektedir.

“Huzursuz” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,001$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=1,94\pm1,06$) eğitim seviyesine sahip ve “Lisans Üstü” ($ORT=1,90\pm1,14$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=1,56\pm0,83$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası huzursuzluk düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Üniversite mezunları, muhtemelen daha fazla bilgiye ve analitik düşünme becerisine sahip oldukları için uçuşu daha kontrollü ve güvenli algılamakta, “Lise Dengi ve Altı” ile “Lisans Üstü” grupları ya bilgi eksikliği ya da aşırı sorgulama nedeniyle daha fazla huzursuzluk hissediyor olabilirler.

“Keyifsiz” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=1,76\pm1,07$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=1,33\pm0,61$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=1,46\pm0,85$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası keyifsizlik düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi düşük olan bireylerin deneyimlerden daha az keyif aldığını göstermektedir. Eğitim seviyesi düşük olan bireylerin deneyimlerden daha az keyif alması, bu bireylerin belki de daha olumsuz bir perspektife sahip olduklarını ya da deneyimlerini yeterince takdir etme yeteneklerinin sınırlı olabileceğini düşündürülebilir. Eğitim seviyesi yüksek olan bireyler, deneyimlerini daha olumlu bir biçimde değerlendirerek daha fazla keyif alabilirler. Bu durum, eğitim seviyesi arttıkça kişilerin deneyimlere verdikleri değerin ve keyif alma düzeylerinin arttığını göstermektedir.

“Tedirgin” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,015$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=1,81\pm0,97$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=1,51\pm0,80$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası tedirginlik düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi düşük olan

bireylerin uçuş sonrası daha fazla tedirginlik hissettiğini göstermektedir. Daha düşük eğitim seviyesi, güvenlik ve belirsizlikle ilgili kaygıyı artırarak tedirginliğe sebep olabilir.

“**Başarmış**” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,037$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=3,84\pm1,15$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=4,13\pm1,03$) ve “Lisans Üstü” ($ORT=4,19\pm1,00$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası başarı duygusunu daha düşük bildirmiştir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin uçuş deneyimini daha başarılı bulduğunu göstermektedir. Eğitim düzeyinin, bireylerin deneyimlere daha pozitif bir bakış açısıyla yaklaşmalarını ve başarılarını daha yüksek bir ölçüde değerlendirmelerini sağladığı düşünülebilir.

“**Pişman Olmuş**” değişkeni ile eğitim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,002$). “Lise Dengi ve Altı” ($ORT=1,59\pm1,01$) eğitim seviyesine sahip katılımcılar, “Üniversite” ($ORT=1,26\pm0,64$) eğitim seviyesine sahip katılımcılara göre uçuş sonrası pişmanlık düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, eğitim seviyesi düşük olan bireylerin uçuş sonrası daha fazla pişmanlık hissettiğini göstermektedir. Eğitim seviyesi arttıkça, bireylerin genellikle daha iyi bir problem çözme becerisine sahip olacağı ve olayları daha olumlu bir şekilde değerlendiriyor olma ihtimali düşünülebilir. Bu durum, eğitim seviyesi daha yüksek olan bireylerin uçuş deneyimlerinden pişmanlık yerine daha fazla tatmin duyma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Özetle, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin tandem uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiği, uçuş sırasında daha fazla heyecan ve eğlence, uçuş sonrasında daha fazla mutluluk ve tatmin hissettikleri gözlemlenmiştir. Özellikle “Üniversite” ve “Lisans Üstü” eğitim seviyesine sahip bireyler, pilot performansı, uçuşun heyecan verici olması ve manzara gibi unsurları daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu bulgular, eğitim seviyesinin uçuş deneyimi ve sonrası duygular üzerinde önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.89: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Eğitim Seviyesi	N	ORT $\pm$ SS	F	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,29 $\pm$ 1,20	12,757	,000
	2-Üniversite	210	4,75 $\pm$ 0,55		
	3-Lisans Üstü	59	4,69 $\pm$ 0,59		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,32 $\pm$ 1,11	10,642	,000
	2-Üniversite	210	4,72 $\pm$ 0,59		
	3-Lisans Üstü	59	4,73 $\pm$ 0,66		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,29 $\pm$ 1,09	11,211	,000
	2-Üniversite	210	4,69 $\pm$ 0,58		
	3-Lisans Üstü	59	4,73 $\pm$ 0,61		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,39 $\pm$ 1,09	15,284	,000
	2-Üniversite	210	4,85 $\pm$ 0,51		

	3-Lisans Üstü	59	4,83±0,53		
Uçuş Esnasında Duygular	Eğitim Seviyesi	N	ORT±SS	F	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,43±1,14	,054	,948
	2-Üniversite	210	2,45±1,23		
	3-Lisans Üstü	59	2,39±1,21		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,50±1,26	3,153	,044
	2-Üniversite	210	3,64±1,24		1-3
	3-Lisans Üstü	59	3,98±1,00		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,39±1,11	,871	,420
	2-Üniversite	210	2,30±1,08		
	3-Lisans Üstü	59	2,51±1,18		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	2,30±1,13	,312	,732
	2-Üniversite	210	2,25±1,09		
	3-Lisans Üstü	59	2,37±1,17		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,05±1,10	2,750	,065
	2-Üniversite	210	4,30±0,82		
	3-Lisans Üstü	59	4,25±0,84		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,22±1,09	6,130	,002
	2-Üniversite	210	4,56±0,79		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	4,56±0,72		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,88±1,20	6,294	,002
	2-Üniversite	210	4,25±0,84		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	4,29±0,83		
Uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,84±1,12	4,501	,012
	2-Üniversite	210	4,19±0,98		1-2
	3-Lisans Üstü	59	4,14±0,99		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,67±1,24	2,032	,132
	2-Üniversite	210	3,95±1,17		
	3-Lisans Üstü	59	3,88±1,19		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,10±1,13	8,426	,000
	2-Üniversite	210	4,52±0,82		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	4,53±0,81		
Uçuş Sonrasında Duygular	Eğitim Seviyesi	N	ORT±SS	F	p
Korkmuş	1-Lise Dengi ve Altı	119	1,82±1,03	,953	,386
	2-Üniversite	210	1,68±0,91		
	3-Lisans Üstü	59	1,81±1,10		
Mutlu	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,22±1,08	6,606	,002
	2-Üniversite	210	4,56±0,70		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	4,54±0,70		
Huzurlu	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,08±1,13	2,621	,074
	2-Üniversite	210	4,30±0,87		
	3-Lisans Üstü	59	4,36±0,82		
Tatmin olmuş	1-Lise Dengi ve Altı	119	4,15±1,02	5,672	,004
	2-Üniversite	210	4,45±0,86		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	4,56±0,70		
Cesur	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,95±1,12	2,319	,100
	2-Üniversite	210	4,18±0,94		
	3-Lisans Üstü	59	4,20±0,90		
Huzursuz	1-Lise Dengi ve Altı	119	1,94±1,06	6,988	,001
	2-Üniversite	210	1,56±0,83		1-2, 2-3
	3-Lisans Üstü	59	1,90±1,14		
Keyifsiz	1-Lise Dengi ve Altı	119	1,76±1,07	10,636	,000
	2-Üniversite	210	1,33±0,61		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	1,46±0,85		

Tedirgin	1-Lise Dengi ve Altı	119	1,81±0,97	4,213	,015
	2-Üniversite	210	1,51±0,80		1-2
	3-Lisans Üstü	59	1,61±0,92		
Başarmış	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,84±1,15	3,333	,037
	2-Üniversite	210	4,13±1,03		1-2, 1-3
	3-Lisans Üstü	59	4,19±1,00		
Kaygılarını yenmiş	1-Lise Dengi ve Altı	119	3,68±1,20	,540	,583
	2-Üniversite	210	3,82±1,22		
	3-Lisans Üstü	59	3,71±1,26		
Pişman olmuş	1-Lise Dengi ve Altı	119	1,59±1,01	6,093	,002
	2-Üniversite	210	1,26±0,64		1-2
	3-Lisans Üstü	59	1,44±1,02		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların etkinliğe eşlik eden kişilere göre karşılaştırması Tablo 2.90'da sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi, uçuşa dair genel değerlendirmede; “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı” ve “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan”, uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Uçuş Esnasında Heyecan”, uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Mutlu”, “Tatmin Olmuş”, “Cesur” ve “Keyifsiz” değişkenleri ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Diğer değişkenler ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili detaylı yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Uçuşa dair genel değerlendirmeye yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Tandem Uçuş Deneyimi” ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,045$). “Ailesiyle” ($ORT=4,76\pm0,51$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=4,50\pm0,93$) ve “Arkadaşlarıyla” ($ORT=4,46\pm1,01$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş deneyimini daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu sonuç, aileyle birlikte etkinliğe katılan bireylerin deneyimi daha olumlu algıladığını göstermektedir. Aileyle birlikte olmanın güven ve mutluluk hissi yaratarak deneyimi daha pozitif bir şekilde değerlendirmelerine katkıda bulunmuş olabileceği düşünülebilir.

“Tandem Pilotunun Performansı” ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,024$). “Ailesiyle” ($ORT=4,75\pm0,60$) ve “Eşi/Sevgilisiyle” ($ORT=4,71\pm0,75$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=4,51\pm0,88$) ve “Arkadaşlarıyla” ($ORT=4,43\pm0,97$) etkinliğe katılan bireylere göre pilotun performansını daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu durum, aile veya eş/sevgiliyle birlikte olmanın

bireylerin hizmet kalitesine daha duyarlı olmalarını ve pilotun performansını daha olumlu değerlendirmelerini sağladığını göstermektedir.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan” ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,044$). “Ailesiyle” ($ORT=4,70\pm0,54$) ve “Eşi/Sevgilisiyle” ($ORT=4,68\pm0,69$) etkinliğe katılan bireyler, “Arkadaşlarıyla” ($ORT=4,42\pm0,99$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuşun heyecan verici olma durumunu daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu sonuç, aile veya eş/sevgiliyle birlikte olmanın bireylerin deneyimden daha fazla heyecan almalarını sağladığını göstermektedir. Yakın ilişkiler, bireylerin heyecanı daha yoğun hissetmelerine ve deneyimi daha olumlu algılamalarına katkıda bulunmuş olabilir.

Uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Uçuş Esnasında Heyecan” değişkeni ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,013$). “Eşi/Sevgilisiyle” ($ORT=4,01\pm1,08$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=3,60\pm1,24$), “Ailesiyle” ($ORT=3,44\pm1,27$) ve “Arkadaşlarıyla” ($ORT=3,61\pm1,22$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sırasında daha fazla heyecan hissettiklerini belirtmiştir. Bu durum, eş/sevgiliyle birlikte olmanın bireylerin heyecan duygusunu artırdığını göstermektedir. Romantik ilişkilerin, bireylerin deneyimlerini daha yoğun ve heyecan verici bulmalarına katkıda bulunmuş olabileceği düşünülebilir.

Uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Mutlu” değişkeni ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,034$). “Ailesiyle” ($ORT=4,58\pm0,69$) ve “Eşi/Sevgiliyle” ($ORT=4,59\pm0,67$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=4,33\pm0,97$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sonrası mutluluk düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, aile veya eş/sevgiliyle birlikte olmanın bireylerin deneyimden daha fazla mutluluk duymalarını sağladığını göstermektedir. Yakın ilişkiler, bireylerin deneyimi daha keyifli ve anlamlı bulmalarına katkıda bulunmuş olabilir.

“Tatmin Olmuş” değişkeni ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,004$). “Ailesiyle” ($ORT=4,52\pm0,75$) ve “Eşi/Sevgilisiyle” ($ORT=4,58\pm0,73$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=4,22\pm0,99$) ve “Arkadaşlarıyla” ($ORT=4,21\pm1,03$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sonrası tatmin düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, aile veya eş/sevgiliyle birlikte olmanın bireylerin deneyimden daha

fazla tatmin olmalarını sağladığını göstermektedir. Yakın ilişkiler, bireylerin deneyimi daha değerli ve tatmin edici bulmalarına katkıda bulunmuş olabilir.

“**Cesur**” değişkeni ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,001$). “Ailesiyle” ($ORT=4,27\pm0,87$) ve “Eşi/Sevgiliyle” ($ORT=4,38\pm0,78$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=3,87\pm1,13$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sonrası cesaret düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Ayrıca, “Eşi/Sevgiliyle” ($ORT=4,38\pm0,78$) etkinliğe katılan bireyler, “Arkadaşlarıyla” ($ORT=4,01\pm1,05$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sonrası cesaret düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, aile veya eş/sevgiliyle birlikte olmanın bireylerin kendilerini daha cesur hissetmelerini sağladığını göstermektedir. Yakın ilişkiler, bireylerin kendilerine olan güvenlerini artırarak cesaret duygusunu güçlendirmiş olabilir.

“**Keyifsiz**” değişkeni ile etkinliğe eşlik eden kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,014$). “Ailesiyle” ($ORT=1,30\pm0,56$) etkinliğe katılan bireyler, “Yalnız” ($ORT=1,57\pm0,92$) ve “Arkadaşlarıyla” ($ORT=1,67\pm0,99$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sonrası keyifsizlik düzeylerini daha düşük bildirmiştir. Ayrıca, etkinliğe “Arkadaşlarıyla” ($ORT=1,67\pm0,99$) katılan bireyler, “Ailesiyle” ($ORT=1,30\pm0,56$) ve “Eşi/Sevgiliyle” ($ORT=1,41\pm0,77$) etkinliğe katılan bireylere göre uçuş sonrası keyifsizlik düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, aileyle ve eş/sevgiliyle birlikte olmanın bireylerin deneyimden daha fazla keyif almalarını sağladığını göstermektedir. Aileyle ve eş/sevgiliyle birlikte olmanın güven ve mutluluk hissi yaratarak keyifsizlik duygusunu azalttığı düşünülebilir.

Bulgulara göre, etkinliğe aile veya eş/sevgiliyle katılan bireylerin tandem uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiği, uçuş sırasında daha fazla heyecan, uçuş sonrasında daha fazla mutluluk, tatmin ve cesaret hissettikleri gözlemlenmiştir. Özellikle aile veya eş/sevgiliyle birlikte olan bireyler, pilot performansı ve uçuşun heyecan verici olması gibi unsurları daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu bulgular, etkinliğe eşlik eden kişilerin uçuş deneyimi ve sonrası duygular üzerinde önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.90: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Etkinliğe Eşlik Edenlere Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Etkinliğe Eşlik Eden	N	ORT $\pm$ SS	F	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	1-Yalnız	127	4,50 $\pm$ 0,93	2,714	,045
	2-Ailemle	100	4,76 $\pm$ 0,51		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,46 $\pm$ 1,01		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,67 $\pm$ 0,79		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	1-Yalnız	127	4,51 $\pm$ 0,88	3,179	,024
	2-Ailemle	100	4,75 $\pm$ 0,60		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,43 $\pm$ 0,97		

	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,71±0,75		
	1-Yalnız	127	4,50±0,88	2,719	,044
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	2-Ailemle	100	4,70±0,54		2-3, 3-4
	3-Arkadaşlarımla	76	4,42±0,99		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,68±0,69		
	1-Yalnız	127	4,67±0,84	1,713	,164
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	2-Ailemle	100	4,83±0,55		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,58±0,95		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,74±0,67		
Uçuş Esnasında Duygular	Etkinliğe Eşlik Eden	N	ORT±SS	F	p
	1-Yalnız	127	2,50±1,18	,851	,467
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	2-Ailemle	100	2,27±1,23		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,51±1,21		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,46±1,20		
	1-Yalnız	127	3,60±1,24	3,622	,013
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	2-Ailemle	100	3,44±1,27		1-4, 2-4,
	3-Arkadaşlarımla	76	3,61±1,22		3-4
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,01±1,08		
	1-Yalnız	127	2,32±1,06	1,767	,153
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	2-Ailemle	100	2,18±1,04		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,51±1,13		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,48±1,19		
	1-Yalnız	127	2,26±1,03	,851	,467
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	2-Ailemle	100	2,20±1,11		
	3-Arkadaşlarımla	76	2,46±1,13		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	2,26±1,22		
	1-Yalnız	127	4,10±1,05	1,706	,165
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	2-Ailemle	100	4,33±0,71		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,13±0,97		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,32±0,88		
	1-Yalnız	127	4,38±1,00	2,303	,077
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	2-Ailemle	100	4,48±0,77		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,33±0,98		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,66±0,76		
	1-Yalnız	127	4,06±1,07	1,616	,185
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	2-Ailemle	100	4,19±0,90		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,03±0,93		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,32±0,95		
	1-Yalnız	127	3,94±1,08	1,256	,289
Uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	2-Ailemle	100	4,13±0,98		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,09±1,00		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,20±1,05		
	1-Yalnız	127	3,69±1,21	1,167	,322
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	2-Ailemle	100	3,96±1,12		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,89±1,18		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,93±1,27		
	1-Yalnız	127	4,29±1,02	1,346	,259
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	2-Ailemle	100	4,48±0,84		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,32±0,95		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,51±0,92		
Uçuş Sonrasında Duygular	Etkinliğe Eşlik Eden	N	ORT±SS	F	p
	1-Yalnız	127	1,75±1,00	1,344	,260
Korkmuş	2-Ailemle	100	1,59±0,84		
	3-Arkadaşlarımla	76	1,88±1,09		

	4-Eşimle/Sevgilimle	85	1,78±0,99		
Mutlu	1-Yalnız	127	4,33±0,97	2,914	,034
	2-Ailemle	100	4,58±0,69		1-2, 1-4
	3-Arkadaşlarımla	76	4,33±0,94		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,59±0,67		
Huzurlu	1-Yalnız	127	4,20±1,01	1,621	,184
	2-Ailemle	100	4,33±0,87		
	3-Arkadaşlarımla	76	4,07±1,01		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,35±0,89		
Tatmin olmuş	1-Yalnız	127	4,22±0,99	4,448	,004
	2-Ailemle	100	4,52±0,75		1-2, 1-4,
	3-Arkadaşlarımla	76	4,21±1,03		2-3, 3-4
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,58±0,73		
Cesur	1-Yalnız	127	3,87±1,13	5,625	,001
	2-Ailemle	100	4,27±0,87		1-2, 1-4,
	3-Arkadaşlarımla	76	4,01±1,05		3-4
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,38±0,78		
Huzursuz	1-Yalnız	127	1,80±1,04	1,330	,264
	2-Ailemle	100	1,60±0,82		
	3-Arkadaşlarımla	76	1,66±0,94		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	1,85±1,04		
Keyifsiz	1-Yalnız	127	1,57±0,92	3,575	,014
	2-Ailemle	100	1,30±0,56		1-2, 2-3,
	3-Arkadaşlarımla	76	1,67±0,99		3-4
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	1,41±0,77		
Tedirgin	1-Yalnız	127	1,72±0,96	2,527	,057
	2-Ailemle	100	1,52±0,78		
	3-Arkadaşlarımla	76	1,75±0,96		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	1,46±0,76		
Başarmış	1-Yalnız	127	3,94±1,08	1,449	,228
	2-Ailemle	100	4,06±1,04		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,99±1,23		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	4,25±0,92		
Kaygılarını yenmiş	1-Yalnız	127	3,74±1,16	,350	,789
	2-Ailemle	100	3,69±1,27		
	3-Arkadaşlarımla	76	3,76±1,29		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	3,87±1,19		
Pişman olmuş	1-Yalnız	127	1,45±0,85	,555	,645
	2-Ailemle	100	1,32±0,77		
	3-Arkadaşlarımla	76	1,42±0,83		
	4-Eşimle/Sevgilimle	85	1,34±0,93		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların etkinlikten haberdar olma yöntemlerine göre karşılaştırması Tablo 2.91’de sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi, uçuşa dair genel değerlendirme, uçuş esnasında hissedilen duygular ve uçuş sonrası duygular arasında etkinlikten haberdar olma yöntemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar sınırlıdır. Yalnızca “Bir Başka Adrenalin Sporunu Tandem Olarak Deneyimlemek” değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Diğer değişkenler ile etkinlikten haberdar olma yöntemleri arasında anlamlı bir fark

bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişken ile ilgili detaylı yorum aşağıda sunulmuştur.

“Bir Başka Adrenalin Sporunu Tandem Olarak Deneyimlemek” değişkeni ile etkinlikten haberdar olma yöntemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,049$). Etkinlikten “Sosyal Medyadan” ($ORT=4,28\pm0,87$) haberdar olan katılımcılar, “Çevreden” ($ORT=4,03\pm1,04$) ve “Araştırarak Bulma” ($ORT=3,78\pm1,27$) yöntemleriyle haberdar olan katılımcılara göre başka bir adrenalin sporunu deneyimleme isteğini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, etkinlikten sosyal medya aracılığıyla haberdar olan bireylerin macera sporlarına daha açık ve ilgili olduğunu göstermektedir. Sosyal medyanın görsel ve etkileyici içerikleri, bireylerin bu tür aktivitelere olan ilgisini artırmış olabilir. Ayrıca, sosyal medya üzerinden yapılan tanıtımların daha etkileyici ve motive edici olması, bu bireylerin başka adrenalin sporlarını deneme isteğini artırmış olabilir.

Genel olarak, etkinlikten haberdar olma yöntemlerinin, uçuş deneyimi ve sonrası duygular üzerinde sınırlı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Yalnızca sosyal medya aracılığıyla etkinlikten haberdar olan bireylerin, başka adrenalin sporlarını deneyimleme isteğinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, sosyal medyanın bireylerin macera sporlarına olan ilgisini artırmada etkili bir araç olabileceğini göstermektedir. Diğer değişkenlerde anlamlı bir fark bulunmaması, etkinlikten haberdar olma yöntemlerinin genel uçuş deneyimi ve duygular üzerinde belirleyici bir rol oynamadığını düşündürmektedir.

Tablo 2.91: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemine Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemi	N	ORT $\pm$ SS	F	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	1-Sosyal Medyadan	102	4,57 $\pm$ 0,85	1,200	,309
	2-Reklamlardan	57	4,75 $\pm$ 0,51		
	3-Çevremden	188	4,60 $\pm$ 0,83		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,44 $\pm$ 1,14		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	1-Sosyal Medyadan	102	4,51 $\pm$ 0,90	1,802	,146
	2-Reklamlardan	57	4,81 $\pm$ 0,48		
	3-Çevremden	188	4,61 $\pm$ 0,77		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,51 $\pm$ 1,07		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	1-Sosyal Medyadan	102	4,58 $\pm$ 0,75	1,265	,286
	2-Reklamlardan	57	4,75 $\pm$ 0,54		
	3-Çevremden	188	4,54 $\pm$ 0,84		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,49 $\pm$ 0,97		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	1-Sosyal Medyadan	102	4,64 $\pm$ 0,85	1,080	,357
	2-Reklamlardan	57	4,86 $\pm$ 0,39		
	3-Çevremden	188	4,71 $\pm$ 0,76		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,66 $\pm$ 0,93		

Uçuş Esnasında Duygular	Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemi	N	ORT±SS	F	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	1-Sosyal Medyadan	102	2,46±1,30	,478	,697
	2-Reklamlardan	57	2,46±1,11		
	3-Çevremden	188	2,46±1,18		
	4-Araştıracak Buldum	41	2,22±1,17		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	1-Sosyal Medyadan	102	3,62±1,21	,454	,715
	2-Reklamlardan	57	3,82±1,32		
	3-Çevremden	188	3,62±1,22		
	4-Araştıracak Buldum	41	3,63±1,17		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	1-Sosyal Medyadan	102	2,42±1,10	,617	,605
	2-Reklamlardan	57	2,44±1,21		
	3-Çevremden	188	2,34±1,08		
	4-Araştıracak Buldum	41	2,17±1,11		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	1-Sosyal Medyadan	102	2,36±1,14	,898	,442
	2-Reklamlardan	57	2,21±1,16		
	3-Çevremden	188	2,31±1,10		
	4-Araştıracak Buldum	41	2,05±1,09		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	1-Sosyal Medyadan	102	4,25±0,88	2,402	,067
	2-Reklamlardan	57	4,37±0,74		
	3-Çevremden	188	4,22±0,96		
	4-Araştıracak Buldum	41	3,88±1,00		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	1-Sosyal Medyadan	102	4,40±0,94	1,607	,187
	2-Reklamlardan	57	4,65±0,61		
	3-Çevremden	188	4,47±0,90		
	4-Araştıracak Buldum	41	4,27±1,07		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	1-Sosyal Medyadan	102	4,20±0,89	,709	,547
	2-Reklamlardan	57	4,21±0,94		
	3-Çevremden	188	4,14±0,98		
	4-Araştıracak Buldum	41	3,95±1,22		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	1-Sosyal Medyadan	102	4,28±0,87	2,641	,049
	2-Reklamlardan	57	4,07±1,08		
	3-Çevremden	188	4,03±1,04		
	4-Araştıracak Buldum	41	3,78±1,27		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	1-Sosyal Medyadan	102	3,98±1,15	,868	,458
	2-Reklamlardan	57	3,81±1,26		
	3-Çevremden	188	3,85±1,15		
	4-Araştıracak Buldum	41	3,63±1,41		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	1-Sosyal Medyadan	102	4,34±0,96	,889	,447
	2-Reklamlardan	57	4,51±0,71		
	3-Çevremden	188	4,42±0,94		
	4-Araştıracak Buldum	41	4,22±1,17		
Uçuş Sonrasında Duygular	Etkinlikten Haberdar Olma Yöntemi	N	ORT±SS	F	p
Korkmuş	1-Sosyal Medyadan	102	1,73±1,00	,339	,797
	2-Reklamlardan	57	1,63±0,81		
	3-Çevremden	188	1,77±1,01		
	4-Araştıracak Buldum	41	1,80±1,03		
Mutlu	1-Sosyal Medyadan	102	4,41±0,93	,637	,591
	2-Reklamlardan	57	4,58±0,59		
	3-Çevremden	188	4,45±0,84		
	4-Araştıracak Buldum	41	4,37±0,96		

Huzurlu	1-Sosyal Medyadan	102	4,31±0,96	,759	,518
	2-Reklamlardan	57	4,26±0,85		
	3-Çevremden	188	4,23±0,94		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,05±1,11		
Tatmin olmuş	1-Sosyal Medyadan	102	4,38±0,98	,326	,806
	2-Reklamlardan	57	4,47±0,71		
	3-Çevremden	188	4,35±0,89		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,32±1,01		
Cesur	1-Sosyal Medyadan	102	4,09±0,97	,223	,880
	2-Reklamlardan	57	4,21±0,86		
	3-Çevremden	188	4,11±1,02		
	4-Araştırarak Buldum	41	4,07±1,14		
Huzursuz	1-Sosyal Medyadan	102	1,78±1,01	1,023	,382
	2-Reklamlardan	57	1,56±0,80		
	3-Çevremden	188	1,78±1,04		
	4-Araştırarak Buldum	41	1,61±0,77		
Keyifsiz	1-Sosyal Medyadan	102	1,56±0,97	1,306	,272
	2-Reklamlardan	57	1,32±0,46		
	3-Çevremden	188	1,52±0,88		
	4-Araştırarak Buldum	41	1,39±0,62		
Tedirgin	1-Sosyal Medyadan	102	1,62±0,96	1,611	,186
	2-Reklamlardan	57	1,53±0,68		
	3-Çevremden	188	1,70±0,94		
	4-Araştırarak Buldum	41	1,39±0,58		
Başarmış	1-Sosyal Medyadan	102	4,01±1,18	,469	,704
	2-Reklamlardan	57	4,14±0,89		
	3-Çevremden	188	4,07±1,05		
	4-Araştırarak Buldum	41	3,90±1,13		
Kaygılarını yenmiş	1-Sosyal Medyadan	102	3,71±1,25	,319	,811
	2-Reklamlardan	57	3,79±1,34		
	3-Çevremden	188	3,81±1,16		
	4-Araştırarak Buldum	41	3,63±1,26		
Pişman olmuş	1-Sosyal Medyadan	102	1,49±0,96	1,924	,125
	2-Reklamlardan	57	1,16±0,41		
	3-Çevremden	188	1,39±0,86		
	4-Araştırarak Buldum	41	1,41±0,86		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin uçuş sonrası değerlendirmeleri, uçuş esnasında ve sonrasında hissettikleri duyguların ziyaret amaçlarına göre karşılaştırması Tablo 2.92’de sunulmuştur. Tablodan da görülebileceği gibi, uçuşa dair genel değerlendirmede; “Tandem Uçuş Deneyimi”, “Tandem Pilotunun Performansı”, “Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan” ve “Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yer”, uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Uçuş Esnasında Eğlenme”, uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik değişkenlerde; “Mutlu”, “Huzurlu”, “Tatmin Olmuş”, “Cesur” ve “Başarmış” değişkenleri ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Diğer değişkenler ile ziyaret amaçları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Farklılığın olduğu değişkenler ile ilgili detaylı yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Uçuşa dair genel değerlendirmeye yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Tandem Uçuş Deneyimi” ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,007$). “Tatil” ($ORT=4,62\pm0,78$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,88\pm0,32$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,33\pm1,18$) gelen katılımcılara göre uçuş deneyimini daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu sonuç, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin uçuş deneyimini daha olumlu algıladığını göstermektedir. Aile veya arkadaşlarla birlikte olmanın yarattığı sosyal bağlar ve paylaşılan deneyimler, uçuşun daha keyifli ve tatmin edici bulunmasına katkıda bulunmuş olabilir. Yamaç paraşütü amacıyla gelen katılımcıların beklentileri yüksek olabilir. Bu beklentinin yeterince karşılanmadığını düşünmüş olabilirler.

“Tandem Pilotunun Performansı” ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). “Tatil” ($ORT=4,63\pm0,76$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,91\pm0,37$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,25\pm1,12$) gelen katılımcılara göre pilotun performansını daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Tatil veya aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireyler, büyük olasılıkla bu aktiviteyi bir eğlence ve deneyim fırsatı olarak gördükleri için hizmetin kalitesine ve pilotun performansına daha olumlu yaklaşmaktadırlar. Buna karşılık, yamaç paraşütü için gelen bireyler, genellikle daha yüksek deneyime ya da bilgiye sahip olabileceğinden, pilotun performansına daha eleştirel bir gözle bakıyor olabilirler.

“Tandem Uçuşun Sağladığı Heyecan” ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,018$). “Tatil” ($ORT=4,60\pm0,77$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,79\pm0,47$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,33\pm1,01$) gelen katılımcılara göre uçuşun heyecan verici olma durumunu daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu sonuç, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin deneyimden daha fazla heyecan aldığını göstermektedir. Tatil veya aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireyler, yamaç paraşütünü daha sıra dışı bir aktivite olarak algıladıkları için daha fazla heyecan duyuyor olabilirler. Sadece yamaç paraşütü yapmak amacıyla gelen katılımcılar, bu tür aktiviteleri daha bilinçli bir bakış açısıyla değerlendirdiklerinden dolayı uçuşun heyecan vericiliğini nispeten daha düşük puanlamış olabilirler.

“Tandem Uçuşun Gerçekleştiği Yerin Manzarası” ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,002$). “Tatil” ($ORT=4,73\pm0,72$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,97\pm0,17$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,42\pm1,10$) gelen katılımcılara göre manzarayı daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir.

Bu durum, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin çevresel faktörlere ve estetik unsurlara daha duyarlı olduğunu göstermektedir. Yamaç paraşütü için gelen katılımcılar gökyüzünden izledikleri manzaraya daha aşina olabilirler.

Uçuş esnasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılığın bulunduğu değişken aşağıda yer almaktadır.

“Uçuş Esnasında Eğlence” değişkeni ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,035$). “Tatil” ($ORT=4,48\pm0,86$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,68\pm0,68$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,20\pm1,16$) gelen katılımcılara göre uçuş sırasında daha fazla eğlendiklerini belirtmiştir. Bu durum, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin deneyimden daha fazla keyif aldığını göstermektedir. Tatil veya aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen katılımcılar, büyük olasılıkla bu deneyimi beklentileri dışında, keyifli ve eğlenceli bir aktivite olarak gördükleri için daha yüksek puan vermiştir. Buna karşılık, sadece yamaç paraşütü yapmak için gelenler, bu tür uçuşları daha teknik ve sportif bir deneyim olarak değerlendirdiğinden dolayı uçuş sırasındaki eğlence düzeyini daha düşük bildirmiş olabilirler.

Uçuş sonrasında hissedilen duygulara yönelik anlamlı farklılıkların bulunduğu değişkenler aşağıda yer almaktadır.

“Mutlu” değişkeni ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,003$). “Tatil” ($ORT=4,48\pm0,78$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,71\pm0,52$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,13\pm1,21$) gelen katılımcılara göre uçuş sonrası mutluluk düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, aile veya arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin deneyimden daha fazla mutluluk duyduğunu göstermektedir. Tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen katılımcılar, uçuşu beklenmedik ve eğlenceli bir deneyim olarak gördükleri için daha yüksek mutluluk bildirmiş olabilirler. Yalnızca yamaç paraşütü yapmak için gelen bireyler, bu deneyime daha yüksek beklentilerle yaklaştıkları veya daha teknik bir gözle değerlendirdikleri için mutluluk seviyeleri görece daha düşük olabilir.

“Huzurlu” değişkeni ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,025$). “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,62\pm0,60$) amacıyla gelen katılımcılar, “Tatil” ($ORT=4,23\pm0,92$) ve “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,05\pm1,22$) gelen katılımcılara göre uçuş sonrası huzur düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, aile veya arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin deneyimden daha fazla huzur duyduğunu göstermektedir. Sosyal bağların güçlü olması, huzur düzeyini artırmış olabilir.

“Tatmin Olmuş” değişkeni ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,040$). “Tatil” ($ORT=4,40\pm0,83$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,56\pm0,74$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=4,11\pm1,27$) gelen katılımcılara göre uçuş sonrası tatmin düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin deneyimden daha fazla tatmin olduğunu göstermektedir. Bu durum, tatilcilerin ve aile/arkadaş ziyaretçilerinin etkinlikten duydukları tatminin, aktivitenin kendisinden ziyade genel seyahat deneyimlerinin bir parçası olarak algılanmasıyla ilişkili olabilir. Özel olarak sadece yamaç paraşütü için gelen bireyler ise genellikle daha bilinçli beklentilere sahip olup, uçuş deneyimini diğer profesyonel deneyimlerle kıyaslama eğiliminde olabilirler.

“Cesur” değişkeni ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,015$). “Tatil” ($ORT=4,16\pm0,95$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,29\pm0,83$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=3,76\pm1,26$) gelen katılımcılara göre uçuş sonrası cesaret düzeylerini daha yüksek bildirmiştir. Bu durum, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin kendilerini daha cesur hissettiklerini göstermektedir. Bunun sebebi hem yakın sosyal ilişkilerin kişiye psikolojik destek sunması, hem de planladıkları bir macera etkinliğine dahil olmalarıyla bireylerin kendilerini daha cesur hissetmeleri olabilir. Yamaç paraşütü için gelen kişi zaten psikolojik olarak kendini bu duruma hazırlamış olabileceği için cesaret duygusunu daha az hissetmiş olabilir.

“Başarmış” değişkeni ile ziyaret amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,034$). “Tatil” ($ORT=4,07\pm1,04$) ve “Aile/Arkadaş Ziyareti” ($ORT=4,32\pm0,91$) amacıyla gelen katılımcılar, “Yamaç Paraşütü İçin” ($ORT=3,75\pm1,29$) gelen katılımcılara göre uçuş sonrası başarı duygusunu daha yüksek bildirmiştir. Bu sonuç, tatil ve aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin uçuş deneyimini daha başarılı bulduğunu göstermektedir. Tatilciler ve bir yakınını ziyaret eden kişiler için uçuş, sıradan bir deneyimin ötesinde, unutulmaz ve cesaret gerektiren bir aktivite olarak algılanabilir. Yamaç paraşütü için gelen kişi ise konu hakkında daha bilgili ve hazır bulunmuş olduğu için başarı duygusunu az hissetmiş olabilir.

Özetle, tatil veya aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylerin tandem uçuş deneyimini daha olumlu değerlendirdiği, uçuş sırasında daha fazla eğlence, uçuş sonrasında daha fazla mutluluk, huzur, tatmin, cesaret ve başarı hissettikleri gözlemlenmiştir. Özellikle aile veya arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireyler, pilot performansı, uçuşun heyecan verici olması ve manzara gibi unsurları daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Bu bulgular, ziyaret

amacının uçuş deneyimi ve sonrası duygular üzerinde önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.92: Uçuş Sonrası Değerlendirme ve Duyguların Ziyaret Amacına Göre Karşılaştırması

Genel Değerlendirme	Ziyaret Amacı	N	ORT±SS	F	p
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	1-Tatil	299	4,62±0,78	5,002	,007
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,88±0,32		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,33±1,18		
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?	1-Tatil	299	4,63±0,76	7,821	,000
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,91±0,37		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,25±1,12		
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?	1-Tatil	299	4,60±0,77	4,087	,018
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,79±0,47		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,33±1,01		
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?	1-Tatil	299	4,73±0,72	6,167	,002
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,97±0,17		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,42±1,10		
Uçuş Esnasında Duygular	Ziyaret Amacı	N	ORT±SS	F	p
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?	1-Tatil	299	2,41±1,15	1,186	,306
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,74±1,31		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,38±1,39		
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?	1-Tatil	299	3,66±1,23	2,127	,121
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,94±0,91		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,40±1,32		
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?	1-Tatil	299	2,33±1,09	,323	,724
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,47±0,96		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,42±1,27		
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?	1-Tatil	299	2,23±1,09	1,302	,273
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	2,41±0,95		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	2,47±1,31		
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?	1-Tatil	299	4,24±0,88	1,571	,209
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,32±0,87		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,02±1,13		
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?	1-Tatil	299	4,48±0,86	3,369	,035
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,68±0,68		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,20±1,16		
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?	1-Tatil	299	4,15±0,94	1,715	,181
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,35±0,84		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,96±1,23		
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?	1-Tatil	299	4,10±1,01	,645	,525
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,09±1,16		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,93±1,12		
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?	1-Tatil	299	3,84±1,19	,607	,545
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,06±1,12		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,78±1,25		
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?	1-Tatil	299	4,41±0,90	,924	,398
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,47±0,89		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,24±1,15		
Uçuş Sonrasında Duygular	Ziyaret Amacı	N	ORT±SS	F	p
Korkmuş	1-Tatil	299	1,73±0,96	,212	,809
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	1,71±1,19		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	1,82±0,98		

Mutlu	1-Tatil	299	4,48±0,78	5,845	,003
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,71±0,52		1-3,
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,13±1,21		2-3
Huzurlu	1-Tatil	299	4,23±0,92	3,743	,025
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,62±0,60		1-2,
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,05±1,22		2-3
Tatmin olmuş	1-Tatil	299	4,40±0,83	3,240	,040
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,56±0,74		1-3,
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	4,11±1,27		2-3
Cesur	1-Tatil	299	4,16±0,95	4,255	,015
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,29±0,83		1-3,
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,76±1,26		2-3
Huzursuz	1-Tatil	299	1,74±0,94	,067	,935
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	1,71±1,24		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	1,69±0,97		
Keyifsiz	1-Tatil	299	1,47±0,82	,887	,413
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	1,41±0,82		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	1,62±0,89		
Tedirgin	1-Tatil	299	1,62±0,87	,219	,803
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	1,53±0,89		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	1,65±0,94		
Başarmış	1-Tatil	299	4,07±1,04	3,415	,034
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	4,32±0,91		1-3,
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,75±1,29		2-3
Kaygılarını yenmiş	1-Tatil	299	3,80±1,20	1,589	,205
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	3,85±1,15		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	3,49±1,33		
Pişman olmuş	1-Tatil	299	1,36±0,80	,584	,558
	2-Aile/Arkadaş Ziyareti	34	1,47±1,05		
	3-Yamaç Paraşütü İçin	55	1,47±0,92		

Not: farklılıklara %5 hassasiyet düzeyinde bakılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. TARTIŞMA

Çalışmada, tandem yamaç paraşütü katılımcılarının motivasyon faktörleri, ödamonik iyi oluş düzeyleri, sürekli ve durumluk kaygı seviyeleri, etkinliğe yönelik duyguları ve memnuniyet ifadeleri, demografik değişkenler eşliğinde incelenecektir.

Bu tartışma, ilk olarak yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve medeni durum gibi demografik değişkenlere dair tespit edilen bulgular ile başlayıp, sonrasında bu demografik değişkenlere göre katılımcıların motivasyon faktörlerinin nasıl şekillendiği, ödamonik iyi oluş düzeylerinin nasıl etkilendiği, sürekli ve durumluk kaygı değişimlerini ortaya koyacaktır. Ayrıca, motivasyon, ödamonik iyi oluş, sürekli ve durumluk kaygı arasındaki pozitif ve negatif ilişkiler de detaylı olarak tartışılacaktır. Son olarak katılımcıların etkinliğe yönelik değerlendirmeleri, etkinlik esnasında ve sonrasında katılımcıların hissettikleri duygular ve bu ifadelerin demografik değişkenlere göre farklarına yer verilerek tartışılacaktır.

Macera turizmi literatüründe yaygın bir görüş olan “bir deneyimin anlamının, katılımcı profillerine göre değişkenlik gösterebileceği” tezi (Buckley, 2012; Bingöl ve Kozak, 2020), bu araştırmanın demografik değişkenlere göre incelenmesini ve bu değişkenlerin bireylerin motivasyonel, ödamonik ve sürekli/durumluk kaygı üzerindeki eğilimlerinin tespit edilmesini anlamlı kılmaktadır.

Tandem yamaç paraşütü katılımcılarının yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, etkinliğe yönelik ilginin 23-35 yaş aralığında (%36,6) en yoğun olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, macera sporlarının genç ve orta yaş yetişkinlerde daha popüler olduğunu vurgulayan Cater’ın (2006) çalışması ile tutarlıdır. Bu yaş grubu enerji, girişim, yeterli bütçe gibi birçok bileşenin bir araya geldiği ideal yaş grubu olarak nitelendirilebilir. 22 yaş altındaki düşük katılımın (%20,6) sebebi, aktivitenin maliyet engeliyle ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. 22 yaş altı bireyler, henüz iş hayatına atılmamış ya da iş hayatının ilk yıllarında olabilecek katılımcılar olarak düşünülebilir. 46 yaş üstü katılımcıların azımsanmayacak (%15,5) varlığı ise Cater ve Smith’in (2018) çalışmalarında da belirttiği üzere macera turizminin yaşam boyu süren bir çekiciliğe sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir. Tandem yamaç paraşütü etkinliğinde yolcu pozisyonunda olan katılımcılardan, etkinliğe yönelik bir bilgi ya da etkinlik için gerekli herhangi bir spesifik beceriye sahip olması beklenmez. Bu durumun, 46 yaş üstü katılımcılar için pozitif etkiye sebep olduğu düşünülmektedir.

Cinsiyete göre etkinliğe katılım incelendiğinde, birçok doğa ve macera etkinliğinde kadın katılımcıların erkeklere göre katılım oranı düşüktür. Şimşek'in (2011) ekstrem spor katılımcı profilleri araştırmasındaki cinsiyet dağılımı da bunu göstermektedir. Ancak bu çalışmadaki kadın katılımcıların çoğunluğu (%52,8), macera sporlarındaki toplumsal cinsiyet dinamiklerinin değiştiğine işaret etmektedir. Bu durum, kadınların risk içeren sporlara katılımının arttığını ifade eden Pomfret'in (2012) çalışması ile örtüşmektedir. Karpuz'un (2017) Fethiye'de yaptığı macera turizmi çalışmasında da benzer şekilde, kadın katılımcıların oranında dikkate değer bir yükseliş tespit edilmiştir. Bunun sebebinin Beşikçi (2016), macera rekreasyonu çalışmasında, kadınların serbest zaman etkinliklerine katılım motivasyonlarında özgüven ve kişisel gelişim faktörlerinin öne çıkmasıyla ifade etmiştir. Bu da kadınların bu tür etkinliklere katılımındaki artışın, onların motivasyonel unsurları ile açıklanabileceğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada kadınların yüksek katılımına yönelik motivasyonel bulgular motivasyonel unsurlar altında tartışılacaktır.

Medeni duruma göre etkinliğe katılım değerlendirildiğinde, literatürdeki çalışmalara göre bu tür etkinliklere bekarların daha fazla katılım gösterdiği dikkat çekmektedir (Saçlı ve Kahraman, 2019; Demircioğlu, 2023; Çalışkan, 2021). Bu çalışmada ise, evli (%50,8) ve bekar (%49,2) katılımcıların neredeyse eşit dağılıma sahip olması, aktivitenin farklı yaşam evrelerine hitap ettiğini gösterir niteliktedir. Bu bulgu, olumlu evlilik ilişkilerinin, bireylerin yeni deneyimlere açılmasını kolaylaştırdığı ve içsel motivasyonlarını artırdığı şeklinde yorumlanabilir. Araştırmanın medeni duruma ilişkin motivasyon bulguları da dışsal motivasyonların bekarlar lehine olmasıyla bu sonucu destekler niteliktedir. Evliler için bu etkinlik, “deneyimin paylaşılması” olabilirken, bekarlar için ise, “sosyalleşme” anlamı taşıyor olabilir.

Etkinliğe katılımda çalışan bireylerin baskın çoğunluğu (%70,4), iş yaşamının stresinden kaçış arayışını yansıtır olabilir. Çalışanların bu tür aktivitelere yönelmesi, Kompier'in (2006) ifade ettiği iş ve yaşam dengesinin sağlanması ihtiyacı ve bireylerin çalışma ortamından uzaklaşma arzusuyla açıklanabilir. Çalışmayan %29,6'lık kesimde ise öğrenci ve emeklilerin varlığı düşünülebilir.

Katılımcıların yarısından fazlasının yüksek refah düzeyine sahip olması (%52,3), etkinliğin orta ve üst gelir grubuna hitap ettiğini göstermektedir. Macera etkinliklerine yönelik ekonomik bariyerler, Buckley (2012) tarafından da vurgulanmıştır. Ancak Duman'a (2003) göre, Türkiye'de son yıllarda artan paket tur kapsamında satılan ucuz macera paketleri %4,9'luk düşük refah düzeyine sahip grubun katılımını açıklayabilir.

Katılımcıların çoğunluğunun yükseköğrenim görmüş olması (%69,3), eğitim düzeyi ile alternatif turizm türlerine katılım arasındaki pozitif ilişkiyi doğrulamaktadır. Karpuz'un (2017) çalışmasında tespit ettiği üzere, eğitim düzeyindeki artış, turistlerin arayışlarını farklılaştırmakta ve macera etkinliklerine katılım eğilimlerini artırmaktadır. McCrae ve Costa'nın (1997) "Deneyime Açıklık (Openness to Experience)" kavramı da yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin bu tür yeni deneyimsel etkinliklere katılımını açıkladığı için bu bulguyu desteklemektedir.

Etkinliğe katılımı yalnız katılımcıların daha yüksek olması (%32,7), Avrupa ülkelerinde yaygın olan solo macera trendinin Türkiye'de de yaygınlaştığını göstermektedir. Chen vd. (2018) bu eğilimi özerklik, bağımsızlık arayışı ve kişisel gelişim fırsatı olarak açıklamıştır. Bu çalışmadaki yalnız katılımcıların fazla olması da bireylerin destinasyon ziyaretinde benzer özellikleri taşıyabileceğini düşündürmektedir. Araştırmanın motivasyonel unsurlarında bu konuya ayrıca yer verilecektir. Aile (%25,8) ve eş/sevgili (%21,9) ile katılımın ise, etkinliğin yakın sosyal bağları güçlendiren bir araç olarak değerlendirildiğini düşündürmektedir.

Uluslararası katılımcıların çoğunluğu (%55,7), Ölüdeniz'in uluslararası pazarda macera turizmi açısından potansiyelini göstermektedir. Türkiye'nin özellikle Rus turistler (%25,3) için kolay ulaşılabilir olduğu ve önemli bir macera turizmi merkezi haline geldiği söylenebilir. %11,6 ile en çok katılım gösteren ikinci yabancı ülke İngiltere ve %18,8 ile diğer ülkelerdir. Bu da destinasyonun global pazarda ilgi gören bir etkinliğe ev sahipliği yaptığını ifade etmektedir.

Katılımcılar, kentsel ve kırsal alan sakinleri olarak değerlendirildiğinde, kentsel alan sakinlerinin çoğunlukta olması (%57,7), büyükşehir ve şehirlerde yaşayan bireylerin doğayla iç içe aktivitelere olan ihtiyacını yansıtmaktadır. Kanelli vd. (2023), çalışmalarında bu durumu şöyle açıklamıştır; kentsel alanda yaşayan bireyler şehir yaşamının stresinden kaçmak istemekte ve doğayla tekrar bağ kurma isteği taşımaktadır. Bu da kentsel alanlarda yaşayan bireylerin açık alan ya da doğa etkinliklerine yönelmesine sebep olabilmektedir. Fakat kırsalda yaşayan %42,3'lük kesimin varlığı da azımsanamayacak seviyededir. Bu, aktivitenin sadece şehirlilere hitap etmediğini, doğayla iç içe yaşayan bireylerin de ilgisini çektiğini göstermektedir.

Katılımcıların etkinlikten haberdar olma yöntemleri incelendiğinde, çağımızda sosyal medya/internet kullanımının yaygın olduğu ve bireylerin reklamlara maruz kalma düzeyinin çok yüksek olduğu bir dönemde bile sözlü iletişimin baskınlığı (%48,5) dikkat çekmektedir. Etkinliği sosyal çevrelerinden duyduğunu ifade eden katılımcıların çoğunluğu, aslında

etkinlikten tatmin olan müşterilerin, en etkili pazarlama kanalı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bu bulgu, “Ağızdan Ağıza İletişimin (Word of Mouth Marketing [WOMM])” turizmdeki gücünü vurgulayan Litvin vd.’nin (2008) ve Aslan’ın (2024) çalışmaları ile uyumludur. Sosyal medyanın (%26,3) ikinci sırada yer alması ise, günümüzde görsel içeriklerin etkisini ve Instagram gibi sosyal platformların pazarlamadaki rolünü yansıtmaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu Fethiye’yi tatil amacıyla ziyaret ettiğini ifade etmiştir. (%77,1), bu, Fethiye’nin sadece yamaç paraşütü etkinliği ile ön planda olmadığını, bunun dışında bölgede yer alan çeşitli aktivitelerin ve kültürel, doğal, tarihi güzelliklerin bölgeyi çekici kıldığını ifade eder niteliktedir. Bölgeyi sadece yamaç paraşütü etkinliği için ziyaret ettiğini ifade eden katılımcı oranı %14,2’dir. Bu sayı az gibi görünse de katılımcıların ziyaret amacının sadece yamaç paraşütü olması, macera odaklı niş bir turist segmentinin varlığını ortaya koymaktadır. Bu durum, Gökçe vd. (2023) tarafından turizmdeki yeni trendler üzerinde yapılan çalışmaya göre, geleneksel plaj turizminin günümüzde deneyimsel turizme yönelik dönüşüm geçirdiğine dair işaret olarak görülebilir.

Katılımcıların %30,7’sinin lisanslı sporculardan oluşması, katılımcı kitlesinin, azımsanamayacak derecede spor deneyimi olan bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Bu bulgu, Jack ve Ronan (1998) tarafından ortaya koyulan, düzenli spor yapan bireylerin risk algılarının daha düşük olduğunu ifade eden literatürle örtüşmektedir. Yani, bireylerin fiziksel aktivite ve spor geçmişlerinin yamaç paraşütü gibi macera sporlarına katılım konusunda destekleyici bir faktör olduğu düşünülebilir.

Lisanslı sporcu olduğunu belirten katılımcıların spor branşları incelendiğinde ise, futbolun baskın spor olarak öne çıkması (%24,4), Türkiye ve İngiltere’deki spor kültürünün yapısal özelliklerini yansıtmaktadır. Katılımcıların %44,3’ünün Türkiye’den ve %11,6’nın İngiltere’den olduğu göz önüne alındığında bu sonuç anlam kazanmaktadır. Ayrıca futbolun birçok kitle tarafından kolay ulaşılabilir bir takım sporu olması bu sonuca anlam katmaktadır. Bireysel sporlar açısından ele aldığımızda ise %5,9 ile en baskın sporlar olarak tenis ve koşu/atletizm katılımcıları öne çıkmaktadır.

Katılımcıların %75,5’i ilk kez tandem yamaç paraşütü deneyimi yaşadığını ifade etmiştir. Bu, tandem yamaç paraşütü sektörünün yeni müşteri çekme potansiyelinin yüksek olduğunu göstermektedir. Oğuz vd. (2022), çalışmalarında hizmet kalitesindeki memnuniyetin katılımcıların tekrar ziyaret etme davranışı üzerine olumlu etkisine değinmiştir. Buna göre, katılımcıların ilk deneyimlerinin kalitesinin, macera sporlarına yönelik sektörün sürdürülebilirliği için stratejik öneme sahip olduğu düşünülebilir. Katılımcıların %24,5’inin

daha önce tandem yamaç paraşütü uçuşu yaptığını ifade etmesi, tandem uçuşun tekrar talep edilebilecek bir değere sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışmaya katılan bireylerin önceki tandem uçuş tecrübelerinin nerede olduğuna yönelik soruya, katılımcıların %64,2'si Fethiye yanıtını vermiştir. Fethiye'nin uçuş için en çok tercih edilen destinasyon olması, bölgenin coğrafi avantajları (manzara, yükseklik gibi), turizm altyapısının gelişmişliği ve bölgenin bu konuda sahip olduğu ün ile açıklanabilir. Yazgeç ve Ardahan (2025) çalışmalarında bu konuya değinerek bölgenin global değerini ön plana çıkarmıştır. Yurtdışında tandem uçuş deneyimi olan katılımcıların (%10,5) varlığı ise Türkiye'nin uluslararası macera turizmi pazarındaki rekabet gücünü değerlendirmek için önemli bir veri olarak düşünülebilir.

Araştırma bulguları, daha önce tandem yamaç paraşütü uçuşuna katılan bireylerin sadece %6,3'ünün önceki deneyimlerinde olumsuzluk bildirdiğini göstermektedir. Bu oran, aslında sektördeki güvenlik standartlarının etkinliğine ve risk faktörüne işaret etmektedir. Ancak bu faktör, destinasyon özelinde değil sektör genelinde değerlendirilmelidir. Cater (2006) bu durumu “Kontrollü Risk” kavramıyla açıklamaktadır. Bu kavram, macera sporlarında riskli görünen, fakat bu risklerin profesyonel bir rehber, eğitmen ya da şirket tarafından yapılandırılarak minimize edilmesiyle sistematik olarak güvenli hale getirilmesini ifade eder. Fethiye’de sunulan tandem yamaç paraşütü uçuş hizmeti de tam olarak bu durumu yansıtmaktadır. Yıldız’ın (2020) yaptığı bir başka çalışma, turizmde profesyonel kriz yönetiminin müşteri memnuniyetini koruduğunu ortaya koymuştur. Tandem pilotlarının ya da şirketlerinin olumsuzluklar karşısındaki yönetim becerisi, önceki uçuşunda bir sorun yaşamasına rağmen tekrar uçuşa katılan bireylerin tercihlerini açıklayabilir. Genel olarak bu sonuçlar, tandem yamaç paraşütü etkinliğinin risk yönetimi açısından olgunlaşmış bir sektör haline geldiğini göstermektedir.

Katılımcıların %56,4'ü çevresinde daha önce tandem yamaç paraşütü uçuş deneyimi yaşamış bireyler olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgu katılımcıların riskli sayılabilecek etkinlikleri tercih ederken çevrelerinden etkilendiğini göstermektedir. Karacaer ve Sert’in (2021), sosyal etkileşimlerin bireyleri turizm faaliyetine yönlendirdiği ve katılımı olumlu yönde etkilediğini ifade etmesi bu bulguyu desteklemektedir.

Katılımcıların 1 ve 5 puan üzerinden kişilik özelliklerini puanladığı ortalama verilere göre, en yüksek ortalama puana sahip özelliğin; “Yeniliğe Açık” ($ORT=4,20\pm0,78$) olması, Lee ve Crompton'ın (1992) yenilik arayışında olan tüketici profilini desteklemektedir. Buna ek olarak, yamaç paraşütü doğası gereği risk içeren, bu sebeple de riskli bir etkinlik olarak değerlendirilmesine karşın, katılımcılarda “Risk Üstlenme” ($ORT=3,20\pm0,96$) puanının

beklenenden düşük tespit edilmesi, Cater'ın (2006) vurguladığı “Kontrollü Risk (Controlled Risk)” tercihini yansıtmaktadır. Bu bulgular, çalışmada yer alan katılımcıların macera arayışı ile güvenlik beklentileri arasında dengeli profil sergilediklerini göstermektedir.

Katılımcıların serbest zaman tercihlerinde, “Dinlenme” (%66,8), “Aile ile Vakit Geçirme” (%64,2), “İnternette Gezinme” (%56,2) gibi pasif katılımı yüksek olan ve “Doğa Sporları” (%48,7), “Su Sporları” (%28,6) gibi aktif katılım içeren etkinliklere yönelmesi, Pomfret'in (2006) “Yumuşak Macera (Soft Adventure)” kavramıyla uyumludur. Yumuşak macera; kontrollü risk içeren, deneyimli bir rehber eşliğinde yapılan ve fiziksel zorluk seviyesi düşük olan etkinliklerdir. Tandem yamaç paraşütü katılımının herhangi bir beceri gerektirmemesi bu bulguyla örtüşmektedir. Buna göre, çalışmada yer alan katılımcıların, fiziksel zorluklar yerine daha basit ve hayatlarında dengeleyici etki yaratacak serbest zaman etkinliklerini tercih ettiğini göstermektedir.

Çalışmanın devamında katılımcıların demografik değişkenlere göre motivasyon kaynaklarını belirlemek, bunu literatürde yer alan diğer çalışmalar ile kıyaslayarak tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Cinsiyet değişkenine ilişkin motivasyonel faktörlerin bazılarında kadın ve erkek gruplar arasında anlamlı bulgular tespit edilmiştir. Kadınların tandem uçuşu “Doğayla Etkileşim”, “Dinlenme ve Sakinlik” gibi huzur ve rahatlama amacıyla tercih etmesi, Kaplan (1995) tarafından doğa temelli aktivitelerin psikolojik iyi oluşa olumlu etkisini vurgulayan literatürle örtüşmektedir. Buna göre, kadınların tandem yamaç paraşütü gibi doğa ve macera sporlarını bir çeşit duygusal kaçış aracı olarak deneyimleme eğiliminde olduğu düşünülebilir.

“Eğlence” motivasyonuna kadınların vermiş olduğu yüksek puanlar, macera sporlarına katılımın toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde kadınlar lehine arttığını göstermektedir. Davidson (2018) bu durumu, sosyal haz arayışı kavramı ile açıklamıştır. Bu kavram, kadınların macera etkinlikleri aracılığıyla toplumsal cinsiyet rollerini aşarak özgürleşme ve keyif bulma sürecini ifade eder. Eğlence motivasyon puanının kadınlarda daha yüksek çıkması, literatürdeki bu kavrama destek olur niteliktedir.

Kadınların tandem yamaç paraşütünü “Kişisel Gelişim” fırsatı olarak görmeleri, Cloninger'in (2004) da ifade ettiği, Deci ve Ryan'ın (1985) Öz Belirleme Teorisi (Self Determination Theory [SDT]) ile uyumludur. Bu teori, bireylerin içsel bir motivasyonla doğuştan büyüme ve gelişme eğiliminde olduğunu savunur. Bu eğilimler kişisel gelişimin göstergesi ve öz-belirleme kuramının özerklik boyutunun bir parçası olması sebebiyle çalışmanın bulgusu ile örtüşmektedir.

Kadınların bu etkinliği “Korkularla Yüzleşme” aracı olarak değerlendirmesi, Byrnes vd.'nin (1999) risk alma davranışlarına yönelik çalışmasındaki kadın davranışlarıyla bir tezatlık oluşturmaktadır. Belki de erkek katılımcıların fiziksel güçlerini ön planda tutabilecekleri, aktif katılım gerektiren etkinliklerde kadınlara kıyasla daha fazla risk aldığı, ancak tandem yamaç paraşütü gibi kontrolün başkasında olduğu, beceriden ziyade cesaret gerektiren etkinliklerde ise kadınlardan daha az risk almayı tercih ettiği söylenebilir. Bu, Cater'in (2021) ifade ettiği, kadınların “Kontrollü Risk” ortamlarını kişisel gelişim fırsatı olarak gördüğü bulgusunu doğrulamaktadır.

Kadınların “Doğayla Etkileşim” motivasyonundaki yüksek puanları, Schultz'un (2002) Doğayı Benliğe Dahil Etme (Inclusion of Nature in Self [INS]) Teorisi ile uyumludur. Bu teori, insan ve doğa ilişkisini psikolojik düzeyde açıklamak için geliştirilmiş bir modeldir ve doğanın insan davranışları üzerindeki olumlu etkilerine değinir. Bu etki de bireylerin bu konudaki motivasyonunu yönlendirebileceği gibi, araştırmanın bir diğer konusu olan ödamonik iyi oluşa katkı sağlayabilir. Kadın katılımcıların baskın çoğunluğu, tandem uçuşun temel çekiciliğini doğayla bütünleşme olarak ifade etmiştir. Bu da Zelezny vd.'nin (2000) kadınların çevresel duyarlılığının daha yüksek olduğunu ifade eden çalışmalarıyla uyumludur.

Bekar katılımcıların “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda evlilere göre daha yüksek puan alması, sosyal onay ve dijital kimlik oluşturma ihtiyacının bekarlarda daha önemli olduğunu göstermektedir. Boyd'un (2014) kitabında, katılımcıların bir tür dijital benlik sunumu çabasında olduğu bu motivasyonel durum, aslında bireylerin kendilerini sosyal medyada nasıl kurguladığı ve kendilerini arzuladıkları şekilde sunma biçimini ifade eder. Baş vd. (2023) tarafından yapılan bir başka çalışma, bekarların aktivitelerini sosyal medyada paylaşma eğiliminde olduğunu göstermiştir. Evli ve bekar katılımcılar arasındaki bu fark, bekarların istedikleri imajı sergileyerek içgüdüsel olarak karşı cinsi etkileme güdüsü taşıyabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada bekar katılımcılar “Uzaklaşma ve Kaçma” motivasyonunda yüksek puanlar alırken, evliler bu konuda daha düşük puan almıştır. Bunun sebebi, Shaw ve Dawson'in (2001) Amaçlı Boş Zaman (Purposive Leisure) Teorisiyle açıklanabilir. Bu teoriye göre aileyle gerçekleştirilen etkinlikler, amaçlı, değer yüklü ve ebeveynlik rolüyle iç içe geçmiş faaliyetler olabilir. Yani bu etkinlikler, aile olan bireyler için bir kaçış ya da uzaklaşma olarak değil de bir sorumluluk alanı olarak da görülebilmektedir. Ailelerin boş zaman tercihleri, bireysel olarak değil kolektif olarak yapılmakta, bu tercih çocuk merkezli olabilmekte ve çocuğun eğitimi, gelişimi, güvenliği gibi bir amaç taşıyabileceği gibi, aile içerisinde bağ kurma ve anlamlı

etkinliklerde bulunma şeklinde de yorumlanabilir. Bu sebeple evli katılımcıların bu motivasyon puanının daha düşük çıktığı düşünülmektedir.

Tandem yamaç paraşütü katılımında “Yeni İnsanlarla Tanışma” motivasyonunda bekar katılımcılar daha yüksek puanlar almıştır. Wilkins (2015)’in çalışması bu sonucu açıklar niteliktedir. Wilkins macera turizmi etkinliklerini, romantizm ve cinsel çekicilik için bir flört alanı ya da toplumsal performans mekanları olarak görmektedir. Yani bekarlar için macera turizmi, geleneksel cinsiyet rollerinin sergilendiği sosyalleşme alanıdır. Bu da bekarların yeni insanlarla tanışma motivasyonunu açıklamaktadır.

“Doğayla Etkileşim”, “Kişisel Gelişim”, “Heyecan Arayışı” gibi temel motivasyonlarda medeni durumun belirleyici olmaması, Deci ve Ryan’ın (2000) Öz Belirleme Teorisinde açıkladığı gibi temel psikolojik ihtiyaçların evlilik statüsünden bağımsız olduğunu göstermektedir. Ayrıca evlilerin hiçbir motivasyon boyutunda üstünlük göstermemesi dikkat çekicidir.

Katılımcıların yaşadığı yere göre motivasyon farklılıkları incelendiğinde “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” faktöründe şehirde yaşayanlarda yüksek puanlar tespit edilmiştir. Bu bulgu, şehir hayatının sosyal medya ve dijital kimlik üzerindeki etkisini yansıtmaktadır. Marwick (2013) şehirlerde yaşayan bireylerin, statü inşası için sosyal medyayı yoğun şekilde kullandığını belirtmiştir.

“Dinlenme ve Sakinlik” motivasyonunda şehirde yaşayanların yüksek puanları, Simmel’in (1903) modern şehir hayatının bireylerin psikolojisi ve sosyal davranışları üzerindeki olumsuz etkisine değindiği Metropol Yaşamının Birey Üzerindeki Zihinsel Yükleri Teorisi ve Kaplan’ın (1995), doğal ortamların bilişsel yorgunluğu azaltmadaki etkisinden bahsettiği Dikkat Yenileme Teorisi (Attention Restoration Theory [ART]) ile açıklanabilir. Kısaca, şehirde yaşayan bireylerin dinlenme ve sakinlik ihtiyacına kırsalda yaşayanlara göre daha fazla ihtiyacı olduğu, bu sebeple de bu motivasyon puanlarının daha yüksek çıktığı söylenebilir.

“Uzaklaşma ve Kaçma” motivasyonunda şehirde yaşayan katılımcıların yüksek puan alması, Iso-Ahola’nın (1982) Kaçış Teorisi ve Cohen’in (1979) macera turizmini, modern bir kaçış biçimi olarak tanımlamasıyla ilişkilendirilebilir. Araştırmalara göre bireylerin bu tür aktiviteleri kentsel yaşamın psikolojik baskılarından uzaklaşma aracı olarak gördüğü tespit edilmiştir. Chen vd. (2021) de benzer şekilde metropol şehirlerdeki bireylerin rutin yaşamdan kopuş arayışının daha güçlü olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular, tandem yamaç paraşütünün coğrafi ve psikolojik sınırları aşma ihtiyacına hitap ettiğini ortaya koymaktadır.

Diğer motivasyonel faktörlerde yaşanan yere göre farklılık tespit edilmemesi, bazı motivasyonların coğrafyadan bağımsız olması ile açıklanabilir. Bu durum, literatürdeki

Maslow'un (1943) Kendini Gerçekleştirme Teorisiyle uyumludur. Teoriye göre, üst basamakta yer alan motivasyonlar coğrafyadan bağımsız ve evrenseldir. Kırsal kesimde yaşayanların herhangi bir motivasyon faktöründe üstünlük göstermemesi ise kırsal kesimdeki bireylerin ekonomik ve kültürel kısıtlılıklarının yanı sıra, bilgiye erişim (Castells, 2000) faktöründeki kısıtlı durumlarıyla da açıklanabilir.

Katılımcıların çalışma durumlarına göre motivasyon farklılıkları incelendiğinde, “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda, çalışmayan bireylerin çalışanlara göre anlamlı derecede yüksek puan alması sosyal medya ve statü ilişkisini ortaya koymaktadır. Bu konuyu Marwick (2013) çalışmasında ele alarak, bireylerin sosyal medyayı kullanarak gösterişli, dikkat çekici bir dijital kimlik yaratma çabalarını ifade etmiştir. Çalışma hayatında yer almayan bireylerin sosyal statüsünü bu yolla inşa etmeye çalıştığı düşünülebilir. Bourdieu (1986) bireylerin “Yeni İnsanlarla Tanışma” motivasyonlarının sosyal sermaye arayışının bir göstergesi olduğunu ifade etmektedir. Çalışmayan bireylerin bu motivasyonel unsurunun yüksek çıkması, bu bireyler için eksiklik duydukları çevrenin tamamlanma çabası olarak değerlendirilebilir. Çalışanların “Eğlence” motivasyonundaki yüksek puanları, Chen vd.’nin (2021) yaptığı çalışma ile açıklanabilir. Buna göre stresli iş ortamları, bireyleri kaçış odaklı rekreasyonel aktivitelere yönlendirebilir. Bu da çalışanların eğlence ve keyif vaat eden etkinliklere yönelmesini sağlayabilir.

Araştırmada, bireylerin lisanslı sporculuk geçmişine göre motivasyon farklılıkları incelendiğinde, lisanslı sporculuk geçmişi olmayan katılımcıların “Kişisel Gelişim” ve “Ödüllendirilme” motivasyon alt boyutlarında anlamlı şekilde daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu bulgular, spor geçmişi olmayan bireylerin tandem yamaç paraşütünü bir tür kişisel dönüşüm ve başarı deneyimi olarak algıladığını göstermektedir. Bandura’nın (1997) “Öz-Yeterlik Kuramı (Self-Efficacy Theory)” bu durumu desteklemektedir. Bandura’nın Öz-Yeterlik kavramı; bireyin herhangi bir durumda, geçmiş deneyimlerine dayanarak başarılı bir davranış sergileyebileceğine olan inancını temsil eder. Spor geçmişi olan bireyler, geçmiş deneyimlerine dayanarak kendilerine duydukları güvenle etkinliği zorlayıcı bulmayabilir. Bu da kişisel gelişim puanlarının düşük kalmasını açıklayabilir. Spor geçmişi olmayan bireyler ise, bu tür yeni ve zorlu bir aktiviteyi başardıklarında kendilerine olan güvenlerini artırmakta ve bunu bir kişisel gelişim fırsatı olarak görme eğilimindedir.

Motivasyonun “Ödüllendirilme” alt boyutunda, lisanslı sporculuk geçmişi olmayan katılımcıların daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Deci ve Ryan’ın (1985) Öz-Belirleme Kuramı (Self-Determination Theory [SDT]), bu motivasyonu içsel ve dışsal ödül arayışıyla açıklar. Bu kurama göre, spor geçmişi olmayan bireylerin bu etkinlikte dışsal motivasyona

sahip olabileceği düşünülmektedir. Bu da katılımcıların tandem uçuşu; “Kendini Kanıtlama” veya “Sosyal Prestij Kazanma” gibi dış ödüllerle ilişkilendirmesine sebep olmaktadır. Sporcuların daha az ödül arayışında olmasını, Mackenzie ve Kerr (2013) de kendi çalışmalarında açıklamıştır. Buna göre sporcular zaten fiziksel aktiviteye alışkın oldukları için bu deneyimi rutin bir performans olarak değerlendirebilir ve onlar için içsel motivasyon ön plandadır. Amatörler için bu aktivite nadir ve özel bir başarı anlamı taşımaktadır, bu sebeple ödül motivasyonlarının daha yüksek çıkması normaldir.

Diğer motivasyon boyutlarında anlamlı bir fark bulunmaması, temel katılım nedenlerinin spor geçmişinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Bu durum, Buckley’in (2012) ekstrem sporların deneyim seviyesinden bağımsız olarak psikolojik doyum sağladığı yönündeki bulgularıyla uyumludur.

Çalışmada, tandem uçuş tecrübesine sahip bireylerin (deneyimli grup) 12 motivasyon faktöründen 11’inde anlamlı şekilde daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, deneyim arttıkça motivasyonel çeşitliliğin de arttığını göstermektedir. Literatürde, ekstrem sporlarda tekrarlayan katılımın motivasyonları çeşitlendirdiği bilinmekle birlikte (Buckley, 2012), bu çalışma, Türkiye’de bu ilişkiyi detaylı bir şekilde ortaya koyan araştırmalardan biridir.

Deneyimli katılımcıların “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda daha yüksek puan alması, Goffman’ın (1959) “Benliğin Sunumu” kuramıyla uyumludur. Ayrıca, katılımcıların önceki uçuş paylaşımlarının sosyal medyada dikkat çekmesi ve etkileşimi artırmış olması ihtimali, sonraki uçuşlarında bu motivasyonun artmasına yol açmış olabilir. Bireyler, sosyal medyada gösterilebilir anlar paylaşarak dijital kimliklerini güçlendirmektedir (Marwick, 2013). “Dinlenme ve Sakinlik”, “Uzaklaşma ve Kaçma” ve “Doğayla Etkileşim” motivasyonlarında deneyimli bireylerin yüksek puanlar alması, bu kişilerin yamaç paraşütünü zihinsel arınma ve doğayla bütünleşme aracı olarak gördüğünü göstermektedir. Kaplan ve Kaplan’ın (1989) “Dikkat Tazeleme Kuramı (Attention Restoration Theory [ART])”, doğa temelli aktivitelerin stres azaltıcı etkisini ve bulguyu desteklemektedir. “Eğlence”, “Yeni İnsanlarla Tanışma” ve “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” motivasyonlarında deneyimli bireylerin yüksek puanlar alması, bu bireylerin aktiviteyi daha fazla sosyal bağları güçlendirme aracı olarak gördüğünü ifade etmektedir. MacIntyre (2002), sosyal motivasyonun, etkinliğe katılımı artırıldığını belirtmiştir. Bu da tekrar uçuş yapmaya gelen bireylerin bu motivasyonlarının yüksek çıkmasını destekleyen önemli bir bulgudur. “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” ve “Risk Alma” motivasyonu daha yüksek olan deneyimli bireyler, uçuşları bir cesaret testi olarak görmektedir. Risk faktörü üzerine çalışmalarıyla bilinen Slovic (1987), riskli

aktivitelerin psikolojik tatmin sağladığını vurgulamıştır. Bu da katılımcıların korku ve kaygıyla yüzleşerek psikolojik tatmin elde etmelerini destekler. Deneyimli bireyler, “Yörenin Çekiciliği” motivasyonunda yüksek puanlar almıştır. Yani bu katılımcılar uçuş yapılan bölgenin doğal güzelliklerine daha duyarlıdır. Bu da Yazgeç ve Ardahan’ın (2025) belirttiği gibi destinasyonun bu konudaki başarısını destekler niteliktedir. Pine ve Gilmore (1999), tekrarlayan katılımcıların nitelikli deneyim arayışında olduğunu belirtmiştir. Bu açıdan çalışma, deneyim ekonomisi perspektifinden de macera turizmi için önem arz etmekte, etkinlikten memnun olan ve deneyimlerinin kalitesini önemseyen katılımcıların tekrar katılımı bulgusu önem kazanmaktadır.

Motivasyonun “Kişisel Gelişim” boyutunda ise katılımcı tecrübesine yönelik anlamlı bir fark olmaması, bu motivasyonun tandem yamaç paraşütü için tecrübeden bağımsız olduğunu göstermektedir. Yani hem yeni hem de deneyimli katılımcılar bu aktiviteyi kendini geliştirme fırsatı olarak görmektedir.

Çalışmada, çevresinde tandem uçuş deneyimi olan bireylerin 12 motivasyon alt boyutundan 9’unda anlamlı şekilde daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, sosyal çevrenin macera sporlarına katılım motivasyonları üzerindeki güçlü etkisini ortaya koymaktadır.

Sosyal çevredeki deneyim tecrübelerinin “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunu güçlendirdiği görülmüştür. Marwick ve boyd (2011), sosyal medyada görünür olma arzusunun dijital çağın temel motivasyonlarından biri olduğunu ifade ederek bu bulguyu desteklemiştir. “Dinlenme ve Sakinlik”, “Doğayla Etkileşim” ve “Uzaklaşma ve Kaçma” motivasyonlarının, sosyal çevrelerinde tandem uçuş deneyimi bulunan bireylerde daha yüksek olması, sosyal çevrenin doğayla bağlantı kurma ve zihinsel kaçış sağlama yönünde katılımcı motivasyonlarını şekillendirdiğini göstermektedir. Bandura’nın (1977) “Sosyal Öğrenme Kuramı (Social Learning Theory)”, bireylerin çevresel gözlemler yoluyla öğrenme gerçekleştirerek yeni tutumlar geliştirdiğini vurgulamaktadır. Çevresinde bu deneyimi paylaşan bireyler olan katılımcıların etkinliğe yönelik motivasyonel faktörlerindeki artış bu bulguyu desteklemektedir. Çevresinde bu deneyimi yaşamış bireylerin “Eğlence”, “Kişisel Gelişim”, “Yeni İnsanlarla Tanışma” ve “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” motivasyonları, sosyal çevrenin hedonistik, gelişimsel ve sosyal motivasyonları etkilediğini göstermektedir. McClelland’ın (1987) Temel İhtiyaçlar Teorisi (Three Needs Theory), çevresinde bu deneyimi yaşamış bireylerin bu motivasyonlarını açıklamak için kullanılabilir. Teoriye göre, bireylerin motivasyonları üç temel psikolojik ihtiyaca göre belirlenir. Bunlar; başarı, güç ve aidiyet ihtiyaçlarıdır. Başarı ihtiyacı kişisel gelişimi ve aidiyet ihtiyacı da sosyal motivasyonları

açıklayabilir. Çalışmada çevrenin başarısının da bireyleri harekete geçirdiği ifade edilmiştir. Bireyin çevresindeki deneyim tecrübelerinin, destinasyon tercihlerini şekillendirdiği görülmüştür. Urry'nin (1990) “Turistik Bakış (The Tourist Gaze)” kavramı, bireylerin çevresel imgelerle ve sosyal çevre etkisiyle mekanları anlamlandırdığını vurgular. Fethiye destinasyonunun yamaç paraşütü konusundaki markalaşmış imajı ve deneyimli katılımcıların tanıdıklarının etkinliği tercih etme motivasyonunun yüksekliği bunu desteklemektedir.

Bulgular, tandem yamaç paraşütü katılımcılarının motivasyonlarında eğitim düzeyine göre belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda diğer eğitim düzeylerine kıyasla daha yüksek puanlar alması dikkat çekicidir. Bu bulgu, Şimşek'in (2011) ekstrem spor katılımcılarının sosyal statü kazanma ve kendini ifade etme ihtiyaçlarına yönelik çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Aynı zamanda, Rumba'nın (2012) vurguladığı gibi, sosyal medyanın günümüzde bireylerin kendilerini ifade etme aracı olarak kullanımının yaygınlaşması bu sonucu destekler niteliktedir.

Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça “Eğlence” motivasyonunun yükselmesi ise, bu katılımcıların boş zamanlarını daha bilinçli ve nitelikli değerlendirme eğilimleriyle ilişkilendirilebilir. Iso-Ahola (1980), yüksek eğitilmiş bireylerin rekreasyonel faaliyetlerden daha derin bir haz alma eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Ryan ve Deci'nin (2000) Öz-Belirleme Kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, yüksek eğitilmiş bireylerin bu aktiviteyi daha çok içsel motivasyonla kişisel gelişim odaklı gerçekleştirmeleri, bunun da Waterman'ın (2008) Ödamonik İyi Oluş kavramıyla uyumlu olması, çalışma bulgularını doğrular niteliktedir. Bu katılımcılar, deneyimi sadece fiziksel bir aktivite olarak değil, psikolojik tatmin sağlayan bir süreç olarak da algılamaktadır.

Yaş grupları arasındaki motivasyon farklılıkları da dikkat çekicidir. Literatürde Caltabiano (1995) de yaşı rekreasyonel tercihler üzerindeki rolünü vurgulamaktadır. 22 yaş ve altı katılımcıların “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” ile “Yeni İnsanlarla Tanışma” motivasyonunda yüksek puanlar alması, Boyd'un (2014) gençlerin sosyal medyada dijital kimlik inşası için görünür olma eğilimiyle açıklanabilir. Aynı yaş grubunun “Risk Alma” motivasyonlarında daha yüksek puanlar almaları ise, Farley'nin (1993) T-Tipi Kişilik Teorisiyle açıklanabilir. Bu teori, genç bireylerin yüksek heyecan arayışı ve risk alma eğilimlerini vurgulamaktadır.

Çalışmadaki, 23-35 yaş grubunun “Dinlenme ve Sakinlik”, “Uzaklaşma/Kaçma” ve “Yörenin Çekiciliği” motivasyonlarındaki yüksek puanları ise, Kaya ve Alaaddinoğlu'nun (2021) çalışmasıyla örtüşmektedir. Bu çalışmada, orta yaş grubundaki bireylerin doğa sporlarını

Stres Atma, Sakinlik, Rahatlama, Zihinsel Kaçış ve Yöre Çekiciliği aracı olarak kullandıkları belirtilmiştir. Aynı yaş grubunun “Eğlence” motivasyonundaki yüksek puanlar, iş yaşamının stresinden kaçış ve kaliteli boş zaman arayışıyla ilişkilendirilebilir. Caltabiano (1995), doğa temelli aktivitelerin psikolojik restorasyon sağladığını belirtmiştir. Ayazlar (2015) ise yamaç paraşütü deneyiminin akış durumu yaratarak bireylerde olumlu duygular geliştirdiğini ifade etmiştir. 36 yaş ve üstü katılımcıların genel olarak daha düşük motivasyon puanlarına sahip olması, Kaplan ve Ardahan'ın (2013) doğa sporları yapan bireylerin yaşla birlikte motivasyon profillerindeki değişime ilişkin bulgularıyla uyumludur. Bu yaş grubunun aktiviteye daha çok kişisel huzur odaklı yaklaştığı görülmektedir.

Çalışma bulguları, refah düzeyinin tandem yamaç paraşütü katılımcılarının motivasyonları üzerinde önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır. Düşük refah düzeyine sahip bireylerin “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda daha yüksek puanlar alması, sosyal medyanın düşük refah düzeyindeki bireyler için bir sosyal sermaye aracı olarak kullanıldığını düşündürmektedir (Rumba, 2012). Refah düzeyi düşük katılımcıların “Dinlenme ve Sakinlik”, “Uzaklaşma/Kaçma” ve “Ödüllendirilme” motivasyonlarında gösterdikleri yüksek puanlar, Kaya ve Alaaddinoğlu'nun (2021) doğa sporlarının stres yönetimi ve duygusal regülasyon aracı olarak kullanımına ilişkin bulgularını desteklemektedir. Bu sonuçlar, Maslow'un (1987) “İhtiyaçlar Hiyerarşisi” bağlamında, temel ihtiyaçları karşılanmayan bireylerin bu tür deneyimleri bir kaçış ve telafi mekanizması olarak görebileceği şeklinde yorumlanabilir. Yüksek refah düzeyine sahip bireylerin “Eğlence” motivasyonunda daha yüksek puanlar alması ise Ryan ve Deci'nin (2000) Öz-Belirleme Kuramı çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu bireyler, aktiviteyi daha çok kişisel tatmin amacıyla gerçekleştirirler.

Motivasyonun “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” motivasyonunda eş ve sevgili ile katılımın anlamlı fark yaratması, Dinç'in (2006) doğa sporlarının sosyal bağları güçlendirici etkisine yönelik bulgularını destekler niteliktedir. Bu sonuç, özellikle romantik ilişkilerde ortak deneyimlerin ilişki kalitesini artırmadaki rolünü vurgulamaktadır.

Katılımcılarının motivasyonlarının etkinlikten haberdar olma yöntemine göre önemli farklılıklar gösterdiği ortaya konmaktadır. Etkinlikten sosyal medya aracılığıyla haberdar olan bireylerin “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda daha yüksek puanlar alması, Şimşek'in (2011) ekstrem spor katılımcılarının dijital kimlik oluşturma ve sosyal statü kazanma ihtiyaçlarına yönelik bulgularını desteklemektedir. Etkinlikten sosyal medyadan haberdar olan katılımcılar, bu platformları sosyal statü göstergesi olarak kullanmaktadır. Bu bulgu, Valkenburg ve Peter'in (2011) sosyal medyanın benlik sunumu üzerindeki etkisine dair çalışmalarıyla uyumludur. Ayrıca Rumba'nın (2012) çalışmasında yer alan, sosyal medyanın

bireylerin kendilerini ifade etme ve deneyimlerini sergileme aracı olarak önemli bir rol oynadığı ifadesini de desteklemektedir.

Katılımcıların “Ödüllendirilme” motivasyonunda sosyal medya etkisinin belirgin olması, Ryan ve Deci'nin (2000) Öz-Belirleme Kuramı bağlamında değerlendirilebilir. Etkinlikten sosyal medya aracılığıyla haberdar olan bireylerin bu aktiviteyi bir kişisel başarı ve ödül olarak algılaması, Waterman'ın (2008) Ödamonik İyi Oluş kavramıyla da uyumludur. Bu bireyler, deneyimi sadece fiziksel bir aktivite olarak değil, psikolojik tatmin sağlayan bir süreç olarak görmektedir.

Geliş amacına göre motivasyon farklılıkları ise dikkat çekicidir. Yamaç paraşütü yapmak amacıyla gelen bireylerin “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonunda daha yüksek puanlar alması, Tuban'ın (2019) yamaç paraşütünün bir statü sembolü olarak algılanmasına yönelik bulgularını desteklemektedir. Aile/arkadaş ziyareti için gelen bireylerin “Dinlenme ve Sakinlik” ile “Uzaklaşma/Kaçma” motivasyonlarındaki yüksek puanlar ise Kaya ve Alaaddinoğlu'nun (2021) doğa sporlarının stres yönetimi ve duygusal düzenleme aracı olarak kullanımına ilişkin çalışma bulgularıyla uyumludur.

Çalışmanın devamında katılımcıların demografik değişkenlere göre sürekli ve durumluk kaygılarını belirlemek, bunu literatürde yer alan diğer çalışmalar ile kıyaslayarak tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Cinsiyetler arasındaki sürekli ve durumluk kaygı düzeyi farklılıkları önemli bulgular sunmaktadır. Kadınların hem sürekli hem de durumluk kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olması, Çakır'ın (2010) paraşütçüler üzerinde yaptığı çalışmadaki bulguları desteklemektedir. Spielberger (1972), sürekli kaygıyı tanımlarken, bireyin genellikle tehdit edici olmayan durumları da kaygı verici biçimde algılama eğilimi olarak tanımlamıştır. Kadınların daha yüksek sürekli kaygı düzeyine sahip olmaları, sosyal beklentiler, toplumsal roller ya da duygu ifadelerindeki farklılıklarla ilişkilendirilebilir.

Chaplin vd. (2005), kadınların duygu durumlarını daha fazla dışa vurma eğiliminde olduklarını ve bu durumun daha yüksek kaygı bildirimleriyle sonuçlanabileceğini öne sürmüştür. Kadınların etkinlik öncesi daha yüksek durumluk kaygı düzeyleri göstermesi bu durumu açıklayabilir. Endler ve Kocovski'nin (2001), kadınların stresli durumlarda daha yüksek bilişsel uyarılma yaşadığını ve bu durumun etkinlik öncesi durumluk kaygıyı artırdığını belirtmiştir. Buna göre kadınlar belirsizliğe karşı daha hassas olma eğilimindedir. Yamaç paraşütü gibi fiziksel risk içeren ve bireyin kontrol alanının dışında gerçekleşen aktivitelerde kadınların daha yüksek durumluk kaygıya sahip olması bu şekilde açıklanabilir.

Etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeyleri arasındaki fark kadınlarda anlamlı şekilde yüksek çıkarken, etkinlik sonrası durumluk kaygı puanlarında cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmaması ise dikkat çekicidir. McLean ve Anderson (2009), kadınların durumluk kaygı tepkilerini daha yoğun yaşadıklarını ve çevresel değişkenlere karşı daha fazla duyarlılık gösterdiklerini belirtmiştir. Bu durum kadınların durumsal uyarıcılara karşı tepkisel bir kaygı süreci yaşadıklarını göstermektedir. Bu da yamaç paraşütü gibi kısa süreli ancak yüksek yoğunluklu deneyimlerin, kadın katılımcılar üzerinde daha belirgin bir fizyolojik ve psikolojik etki yarattığını düşündürebilir. Ancak kaygıyı oluşturan durumun ortadan kalkmasıyla, bireylerin durumluk kaygı düzeyleri dengelenmektedir. Başka bir deyişle, başlangıçta daha kaygılı olan kadınlar, etkinlik sona erdikten sonra erkeklerle benzer düzeylerde kaygı seviyeleri taşımaktadır. Bu da yamaç paraşütü gibi deneyimlerin sadece durumluk kaygı yaratan değil, kaygı boşalması da sağlayan bir süreç olduğunu göstermektedir. Frijda (1986) tarafından literatürde bu durum, “Katharsis Etkisi” ya da “Duygusal Boşalma” olarak adlandırılmaktadır.

Çalışmada, bekar bireylerin daha yüksek sürekli kaygı düzeyleri göstermesi, McLean ve Anderson'ın (2009) ortaya koyduğu “Sosyal Destek” mekanizmalarıyla açıklanabilir. Buna göre, evliliğin sağladığı sosyal destek sistemlerinin sürekli kaygıyı azaltıcı etkisi, Hull ve Michael'in (1995) doğa temelli aktivitelerin psikolojik etkileri çalışmasıyla da desteklenmektedir. Evli bireyler, sosyal destek sistemlerine daha sıkı bir şekilde entegre olmuş olabildikleri için, stresli ya da kaygı yaratan durumlarla başa çıkmada bekarlara göre daha avantajlı konumdadırlar. Cohen ve Wills (1985) tarafından ortaya konan “Sosyal Destek Modeli (Social Support Model)”, bu durumu net bir şekilde açıklar. Modele göre, bireylerin sahip oldukları sosyal destek sistemleri, kaygı oluşumuna sebep olan stresör faktörlerin olumsuz etkilerini tamponlayıcı bir işleve sahiptir. Bekar bireylerin bu tür kalıcı ve yakın ilişkilerden yoksun olmaları, yaşamlarındaki belirsizliklere karşı daha fazla duyarlılık geliştirmelerine ve böylece daha yüksek sürekli kaygı yaşamalarına neden olabilir.

Bekarların etkinlik sonrası daha yüksek durumluk kaygı yaşaması, etkinlik sonrası zihinsel toparlanma sürecinde sosyal desteğin etkili olduğunu göstermektedir. Bu duygusal toparlanma süreci, Frijda'nın (1986) Duygusal Düzenleme Teorisi bağlamında değerlendirilebilir. Evli bireylerin etkinlik sonrası yaşadıkları duyguları paylaşılabilecekleri bir partnerlerinin olması, bu süreci daha hızlı ve sağlıklı atlatmasını sağlarken, bekar bireyler bu süreçte daha yalnız hissedebilir ve durumluk kaygı düzeylerini daha uzun süre sürdürebilir. Bu durum, Thoits (1995) tarafından öne sürülen “Sosyal Destek ve Stresle Baş Etme Modeli (Social Support and Coping Model)” ile örtüşmektedir. Thoits, sosyal bağların sadece stresle baş

etmeyi kolaylaştırmakla kalmadığını, aynı zamanda bireyin kendi duygusal süreçlerini düzenleme kapasitesini de geliştirdiğini belirtir. Bu bağlamda, evlilik gibi kalıcı ve güven veren bağların, psikolojik istikrarı artırabileceği söylenebilir.

Çalışmayan bireylerin daha yüksek sürekli kaygı düzeyleri, Morgan'ın (1995) rekreasyonel aktivitelerde kaygı çalışmasıyla paralellik gösterirken, Jahoda'nın (1982) Gizli Yoksunluk Teorisine (Latent Deprivation Theory) göre açıklanabilir. Teori, işsizliğin maddi kayıpla sınırlı olmadığını, aynı zamanda çalışmanın sağladığı psikolojik ve sosyal faydaların kaybına yani "Gizli Yoksunluğa" işaret eder. Bir iş, sadece gelir sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sosyal etkileşim, statü ve amaç hissi gibi psikolojik faydalar da sunar. Bu tür psikolojik tatminin yokluğu, bireylerde sürekli kaygı, depresyon ve belirsizlik hissini artırabilir.

Etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeylerinin çalışmayan bireylerde anlamlı derecede daha yüksek bulunması, bu kişilerin stresli durumlara karşı daha duyarlı olduklarını ve durumluk kaygıyı daha yoğun deneyimlediklerini göstermektedir. Özellikle etkinlik öncesi artan durumluk kaygı, bilinmezliğe karşı toleransın düşüklüğü ya da kontrol mekanizmasının zayıflığı ile açıklanabilir. Çalışan bireylerin daha düşük durumluk kaygı seviyeleri, Özen'in (2018) rekreasyonel aktivitelerin kaygı üzerindeki etkisi çalışmasını destekler niteliktedir. Ayrıca Paul ve Moser'in (2009) çalışmaları, işsizlik durumunun bireylerde daha yüksek düzeyde anksiyete ve stresle ilişkilendirildiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, iş sahibi olmak bireyin psikolojik esenliği için koruyucu bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Etkinlik sonrası durumluk kaygının da çalışmayan bireylerde daha yüksek çıkması, bu bireylerin rahatlama ya da etkinlikten sonra gelen psikolojik gevşeme sürecinden tam anlamıyla fayda sağlayamadıklarını düşündürmektedir. Bu, Lazarus vd.'nin (1985) ifade ettiği Stres ve Baş Etme Teorisi (Stress and Coping Theory) çerçevesinde değerlendirildiğinde, çalışmayan bireylerin stresli olaylara karşı etkili başa çıkma stratejilerine sahip olmama ihtimallerine işaret eder.

Yurt dışından gelen katılımcıların etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı farkı daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, bireylerin etkinlik öncesi yaşadıkları durumluk kaygının etkinlik sonrası belirgin şekilde azaldığını, yani durumluk kaygılarında yurt içinden gelenlere göre daha büyük bir düşüş yaşadıklarını göstermektedir. Kültürel farklılıklara göre değişen stres algısının buna sebep olabileceği düşünülmektedir. Cater'in (2006) macera turizmi katılımcılarının risk algısına yönelik çalışmasındaki kültürel farklılık bulguları bu durumla örtüşmektedir. Hofstede vd. (2010), farklı kültürlerin stresle başa çıkma biçimlerinin değişiklik gösterdiğini vurgulamaktadır. Buna göre, bireyin kendi kültürel altyapısı, olaylara verdiği tepkiler üzerinde belirleyici olabilir.

Yerel katılımcıların etkinlik sonrası yüksek durumluk kaygıları, bu bireylerin etkinlik tamamlandıktan sonra bile hala zihinsel olarak rahatlayamamış olduklarını göstermektedir. Bu durum, Pomfret'in (2012) yerel ve uluslararası turistlerin beklentileri arasındaki farklılıklara dair çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Yurt içinden gelen bireyler, etkinlikten bekledikleri tatmini tam olarak elde edememiş ya da deneyim sırasında beklentilerini aşan bir stresle karşılaşmış olabilirler.

Sporculuk geçmişinin sürekli kaygıyı azaltıcı etkisi, Tholkes'ın (1994) açık hava aktivitelerindeki kaygı çalışmasıyla tutarlıdır. Lisanslı sporculuk geçmişi olan bireylerin sürekli kaygı düzeylerinin daha düşük bulunması, sporcu olmanın sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik olarak esneklik ve direnç geliştirme açısından da önemini göstermektedir. Bu bulgular, Başaran vd.'nin (2009) sporculardaki kaygı düzeyleri araştırmasını desteklemektedir. Spor geçmişi olan bireylerin daha iyi kaygı yönetimi becerileri, Bandura'nın (1997) Öz-Yeterlik Teorisi çerçevesinde de açıklanabilir. Sporcular, daha önceki tecrübeleriyle başarma, kontrol etme ve performans gösterme konusunda kendilerini yeterli hissederler. Bu da hem sürekli kaygılarının hem de performans öncesi durumluk kaygılarının düşük olmasını sağlar. Düzenli spor yapan bireylerin, özellikle rekabet ortamına maruz kalmış sporcuların, stresli durumlarla başa çıkmada daha donanımlı oldukları düşüncesi, literatürdeki çalışmalarda da desteklenmektedir (Anshel ve Eom, 2003).

Etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeylerinin sporculuk geçmişi olan bireylerde daha düşük bulunması, bu bireylerin yüksek uyarıcı içeren etkinliklere zihinsel olarak daha hazırlıklı olduklarını göstermektedir. Sporculuk geçmişi olan bireylerde etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı farkının daha düşük olması da bu bireylerin kaygı düzeylerindeki dalgalanmaları daha kontrollü yaşadıklarını göstermektedir. Bu da ekstrem sporlar gibi adrenalin içeren etkinliklerde, deneyimin başında hissedilen endişe ve gerginliğin, sporculuk tecrübesiyle bastırılabilirdiğini, ekstrem spor gibi yüksek stresli ortamlarda sporculuk deneyiminin, duygusal tepkilerin yoğunluğunu sınırlayarak kişinin içsel dengesini daha kolay korumasını sağladığını ortaya koymaktadır. Literatürde bu durum, Gross (2002) tarafından "Duygusal Düzenleme (Emotional Regulation)" kavramıyla açıklanmaktadır ve sporcularda bu yetinin daha güçlü olduğu bilinmektedir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, uçuş tecrübesi olan bireylerin, uçuş öncesinde daha düşük durumluk kaygı yaşadığı ve durumluk kaygı düzeylerinde uçuş öncesi ile sonrası arasındaki farkın daha az olduğu saptanmıştır. Bu durum, daha önce yaşanan tandem uçuş deneyiminin, tekrar uçuştaki kaygı yönetiminde tampon görevi gördüğünü düşündürmektedir.

Buckley'nin (2012) araştırması da göstermektedir ki daha önce etkinliğe yönelik tecrübesi olan bireylerde, bu deneyimin getirdiği alışkanlık, hazırlıklı olma ve neyle karşılaşılacağını bilme gibi unsurlar, etkinlik öncesi durumluk kaygının azalmasına neden olabilir. Brymer ve Schweitzer (2013), benzer şekilde ekstrem spor tecrübesinin bireylerde risk algısını ve buna bağlı durumluk kaygı düzeylerini değiştirdiğini ortaya koymuştur. Bulgular, uçuş deneyiminin sürekli kaygı ve etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, tandem uçuş deneyiminin sadece etkinlik öncesi psikolojik hazırlık sürecinde önemli bir rol oynadığı ve bireylerin sürekli ve durumluk kaygı düzenleme kapasitelerine katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı farkının kırsal alanlarda yaşayan bireylerde daha yüksek olması, bu bireylerin uçuş öncesinde daha yüksek durumluk kaygı düzeylerine sahip olabileceğini ve uçuş sonrasında durumluk kaygının daha belirgin bir şekilde azaldığını göstermektedir. Lazarus (1999), doğrudan deneyimlerin bireylerin belirsizlik ve tehdit algılarını dönüştürerek psikolojik uyumu desteklediği belirtilmektedir. Buna göre, kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin ekstrem sporlar gibi olağan dışı etkinliklere daha az maruz kalmaları nedeniyle bu tür etkinliklere karşı başlangıçta daha yoğun bir durumluk kaygı geliştirdiklerini, ancak uçuşun ardından yaşanan deneyimin bu durumluk kaygıyı güçlü bir şekilde azalttığını düşündürmektedir.

Etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeylerinin şehir veya büyükşehirde yaşayan bireylerde anlamlı düzeyde daha yüksek bulunması, bu bireylerin uçuş sonrasında bile durumluk kaygı düzeylerini tam olarak düzenleyemediklerine işaret etmektedir. Evans'a (2003) göre, yoğun kent yaşamındaki bireylerin sürekli çevresel uyarana maruz kalması, bireylerin fizyolojik uyarılma düzeylerini yükselttiği ve bu durumun uçuş gibi bir deneyimin ardından bile durumluk kaygı seviyesini belirli bir eşikte tutabileceğini düşündürmektedir. Kısaca, büyükşehirde yaşayan bireylerin psikolojik tükenmişlik hissetmesiyle yeni deneyimleri içselleştirme süreçlerinde zorlanmaları söz konusu olabilir.

Araştırmaya göre katılımcıların sürekli kaygı düzeylerinin eğitim seviyesi ile ters orantılı değişim göstermesi dikkat çekicidir. Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerin, lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylere göre daha yüksek sürekli kaygı düzeylerine sahip olması, eğitimin bireyin genel ruhsal dayanıklılığı ve stresle başa çıkma becerileri üzerindeki etkisini desteklemektedir. Zeidner ve Matthews (2011), eğitim düzeyi yüksek bireylerin problem çözme, duygusal düzenleme ve stresle başa çıkma konusunda daha gelişmiş stratejilere sahip olduğu vurgulanmaktadır.

Benzer şekilde, etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeylerinde de düşük eğitim düzeyine sahip bireylerin uçuş sonrasında daha yüksek durumluk kaygı yaşadıkları saptanmıştır. Bu bulgu, daha düşük eğitim seviyelerine sahip bireylerin sıra dışı deneyimlerin ardından duygusal düzenleme süreçlerinde zorlanabileceklerini göstermektedir. Compas vd. (2001), çalışmalarında eğitim düzeyinin sadece bilişsel bilgiyle değil, aynı zamanda duygusal dayanıklılıkla da ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu açıdan düşük eğitim seviyesine sahip katılımcıların, uçuş sırasında ya da sonrasında yaşanan uyarılmayla, yeterli bilişsel değerlendirme ve baş etme stratejileri geliştiremediği, bu sebeple de durumluk kaygının devamlılığının artabildiği düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, yaşın hem sürekli kaygı hem de durumluk kaygı türleri üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisi olduğunu göstermiştir. Bu durum, yaşın sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini belirlemede önemli bir değişken olduğunu ortaya koymaktadır.

Yaşa göre sürekli kaygı düzeylerine bakıldığında, en yüksek sürekli kaygı düzeyinin 22 yaş ve altındaki bireylerde görüldüğü, yaş ilerledikçe bu düzeyin azaldığı, ancak 46 yaş ve üzeri bireylerde yeniden bir artış gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu eğri biçimli dağılım, literatürde Charles & Carstensen (2010) tarafından ele alınan yaşla birlikte artan yaşam deneyimi ve baş etme becerilerinin genç bireylerde yeterince gelişmemiş olmasıyla ve ileri yaşlarda fiziksel/psikososyal sağlık endişelerinin yeniden artmasıyla açıklanabilir.

Katılımcıların etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygıları arasındaki fark ve etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeyleri açısından da benzer bir desen görülmektedir. Hem genç bireylerde hem de ileri yaş grubundaki bireylerde etkinlik öncesi durumluk kaygı düzeyleri diğer yaş gruplarına göre daha yüksek ve etkinlik öncesi ile sonrası arasındaki durumluk kaygı farkı daha yüksektir. Bu durum, gençlerde deneyimsizlik ve belirsizlikten, ileri yaştakilerde ise sağlık ve fiziksel yeterlilikle ilgili endişelerden kaynaklanabilir.

Etkinlik sonrası durumluk kaygı ise özellikle genç bireylerde yüksek bulunmuştur. Bu, genç bireylerin olay sona erdikten sonra bile duygusal etkileri daha yoğun yaşamaya devam ettiklerini göstermektedir. Bu durum Zimmermann ve Iwanski (2014) tarafından, gençlerin henüz gelişmekte olan stresle baş etme becerileriyle ilişkilendirilebilir.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların refah düzeyi arttıkça sürekli kaygı düzeyinin azaldığı belirlenmiştir. Özellikle, kendini çok iyi düzeyde refaha sahip olarak değerlendiren bireylerde sürekli kaygı düzeyi en düşük seviyede tespit edilmiştir. Bu bulgu, refah algısının bireyin genel psikolojik durumuyla yakından ilişkili olduğunu ve yüksek refah algısının sürekli kaygı gibi olumsuz duygusal durumları azaltabileceğini göstermektedir. Literatürde de Diener

vd. (2018), Psikolojik İyi Oluşun (Well-Being) kaygı düzeyleri üzerinde belirleyici bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Yazgeç (2019) de çalışmasında, refah düzeyi ile bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini ifade eden mutluluk arasında çalışmayı destekler nitelikte anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Katılımcıların refah düzeyinin etkinlik sonrası durumluk kaygıları üzerinde de benzer bir sonuç söz konusudur. Ryff ve Singer (2008), refah düzeyinin, bireyin stresörlerle baş etme kapasitesini artırdığı ve daha etkili duygusal düzenleme stratejileri geliştirmesini sağladığını ifade etmiştir. Çok iyi refah düzeyine sahip bireylerin etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeylerinin en düşük olması, bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Yüksek refah düzeyine sahip bireylerin stresli durumlar sonrasında daha hızlı bir şekilde duygusal dengeye ulaşabildikleri görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre, ziyaret amacına göre bireylerin durumluk kaygı seviyelerinin değiştiği gözlemlenmektedir. Özellikle yamaç paraşütü yapmak amacıyla Fethiye'ye gelen bireylerde etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeyleri, tatil yapma ya da aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, yüksek risk içeren ve adrenalini düzeyini artıran aktivitelerin, bireylerde etkinlik sonrasında artan bir duygusal hassasiyet ya da fiziksel tepki yaratabileceğini göstermektedir. Buckley (2012), yamaç paraşütü etkinliğini, doğası gereği hem fiziksel güvenlik hem de bilişsel risk algısı açısından bireyde yoğun psikolojik uyarılmalara yol açan bir etkinlik olarak tanımlamıştır. Bu nedenle etkinlik sona erdikten sonra yaşanan durumluk kaygı hem gerilim boşalımı hem de bireyin içsel değerlendirme süreçleriyle ilişkilendirilebilir.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda, sürekli kaygı düzeyi yüksek olan bireyler, etkinlik öncesinde de etkinlik sonrasında da daha yoğun durumluk kaygı yaşayabilmektedir. Bu durum, Spielberger'in (1983) "Durumluk ve Sürekli Kaygı Kuramı (State-Trait Anxiety Theory [STAI])" ile uyumlu olup, sürekli kaygının bireyin belirli durumlara verdiği tepkilerde belirleyici bir unsur olduğunu desteklemektedir.

Araştırma bulgularına göre, katılımcıların etkinlik öncesi yüksek çıkan durumluk kaygı düzeyleri, etkinlik sonrasında anlamlı ölçüde azalmaktadır. Bu bulgular, mevcut literatürle tutarlılık göstermekte ve çeşitli teorik çerçevelerle açıklanabilmektedir. Katılımcıların etkinlik öncesi yüksek durumluk kaygı düzeyleri, Cater'in (2006) macera turizmi katılımcılarının risk algısı çalışmasındaki bulgularla uyumludur. Bu durum, Tholkes'in (1994) açık hava aktivitelerindeki kaygı çalışmasındaki sonuçları da desteklemektedir. Etkinlik sonrası durumluk kaygıdaki azalma ise, Morgan'ın (1995) rekreasyonel dalış çalışmasında ortaya koyduğu stres sonrası rahatlama fenomeniyle paralellik göstermektedir. Bu durum, Frijda'nın (1986) Duygusal Düzenleme Teorisi bağlamında da açıklanabilir. Buna göre, fiziksel

aktivitenin getirdiği fizyolojik uyarılmanın, psikolojik rahatlamayı tetiklediği ifade edilmektedir. Benzer bir sonuç da Salavera vd. (2020) fiziksel aktivite ile Ödamonik İyi Oluş arasındaki pozitif ilişkiyi ortaya koyan çalışmasıyla desteklenmektedir.

Çalışmanın devamında katılımcıların demografik değişkenlere göre Ödamonik İyi Oluş durumlarını belirlemek, bunu literatürde yer alan diğer çalışmalar ile kıyaslayarak tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın bulguları, medeni durumun Ödamonik İyi Oluşun farklı boyutları üzerinde değişken etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Evli bireylerin, Ödamonik İyi Oluşun alt boyutlarını oluşturan; “Amaçlı Bir Yaşam” ve “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” boyutlarında daha yüksek puanlar alması, Ryff’in (2017) sosyal bağların Ödamonik İyi Oluş üzerindeki etkisine dair çalışmasını desteklemektedir. Bu bulgular, Ruini ve Ryff’in (2016) evliliğin bireylere uzun vadeli yaşam hedefleri sağladığı ve öz ifade becerilerini geliştirdiği yönündeki görüşleriyle uyumludur. Ancak Ödamonik İyi Oluşun diğer alt boyutu olan; “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” boyutunda anlamlı bir fark bulunmaması, Huta’nın (2016) bireylerin anlam arayışının kişisel özelliklerle daha çok ilişkili olduğu yönündeki görüşünü destekler niteliktedir. Nagel’in (1972) Aristotelesçi yaklaşımına göre, bireyin anlamlılık hissinin medeni durumdan ziyade, içsel yönelimleriyle daha çok ilgili olduğu söylenebilir.

Araştırmada Ödamonik İyi Oluşun, bireylerin çalışma durumuyla ilişkili olarak farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışan bireylerin, çalışmayan bireylere kıyasla “Amaçlı Yaşam” alt boyutunda anlamlı düzeyde daha yüksek puan alması, iş yaşamının bireylerin yaşamlarına yön verme ve anlam katma sürecine önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Literatürde Ryff (1989), “Amaçlı Yaşamı” Ödamonik İyi Oluşun temel bileşenlerinden biri olarak tanımlar ve bireyin hayatta uzun vadeli hedeflere sahip olması, bu hedefler doğrultusunda hareket etmesiyle yakından ilişkili olduğunu belirtir. İş yaşamı, bireylere hem hedef hem de yapı kazandırarak günlük yaşamın anlamını pekiştirir. Ayrıca Steger vd. (2006), bir bireyin yaşamında anlam bulmasının, psikolojik sağlık üzerinde güçlü bir olumlu etkisi olduğunu vurgular. Bu bağlamda, çalışan bireylerin anlamlı hedeflere sahip olmaları ve bu hedefler doğrultusunda düzenli aktivitelerde bulunmaları, onların yaşamlarına daha fazla yön verme kapasitesi geliştirmelerine yardımcı olur.

Çalışan bireylerin “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” alt boyutundaki anlamlı fark, bu bireylerin iş yaşamı içerisinde daha sık sosyal etkileşime girme fırsatı bulmalarından kaynaklanabilir. Deci ve Ryan’ın (2000) Öz Belirleme Kuramı’na göre bireylerin “Özerklik”, “Yeterlik” ve “İlişki Kurma” ihtiyaçları karşılandığında psikolojik iyi oluşları artar. İş hayatı, ekip çalışmaları, görev alma, liderlik ve geri bildirim süreçleri, bireylerin kendilerini ifade etme

becerilerini destekler. Bu süreçlerde aktif rol alan bireyler kendi değerlerini ortaya koyma fırsatı bulur. Çalışmayan bireyler ise daha sınırlı sosyal çevre ve eylem alanına sahip olabileceklerinden dolayı bu tür dışavurum fırsatlarını daha az deneyimleyebilirler. King ve Napa'ya (1998) göre bu durum, bireyin kendilik algısını ve benlik ifadesini sınırlayarak Ödemonik İyi Oluş üzerinde olumsuz etki yaratabilir. Çalışan bireylerin “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” düzeyinin daha yüksek olması, iş ortamının sunduğu organizasyonlar, toplantılar ve sosyal etkinliklerin bireylerin toplumsal aidiyet duygularını güçlendirmesiyle açıklanabilir. McMillan ve Chavis (1986) tarafından geliştirilen Topluluk Aidiyeti Teorisi, bireylerin bir gruba ait hissetmelerinin ve o grubun parçası olarak katkıda bulunmalarının psikolojik iyi oluş üzerinde belirleyici bir rol oynadığını vurgular. Çalışan bireyler, kurum içi faaliyetlere katılarak hem kendilerini önemli hissedebilirler hem de toplumsal katkı sağladıklarına inanabilirler. Çalışmayan bireylerde ise bu tür deneyimler daha sınırlı olabilir. Waterman (1993) da anlamlı etkinliklere katılımın, bireyin kimlik inşasında da önemli rol oynadığını ifade etmiştir. Özellikle yetişkinlik döneminde bireylerin, toplum içinde aktif roller alması, Ödemonik İyi Oluşun güçlenmesinde etkili bir strateji olarak görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre, ilçe, kasaba ve köy gibi daha küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerin Ödemonik İyi Oluşa ait “Amaçlı Yaşam” puanları, büyükşehirde yaşayan bireylerden anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgu, bireyin yaşadığı çevrenin onun psikolojik iyi oluşu üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Bu sonuç, topluluk bağlılığı ve sosyal sermaye kavramlarıyla açıklanabilir. Putnam (2000), küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerin daha sık yüz yüze sosyal ilişkiler kurduğunu, bu ilişkilerin de bireyin aidiyet ve anlam duygusunu güçlendirdiğini belirtir. Bu bağlamda, küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireyler, aile, komşuluk ve yerel topluluklarla olan yakın ilişkiler sayesinde yaşamlarına daha fazla yön ve amaç kazandırabilirler. Ryff'in (1989) “Psikolojik İyi Oluş Modeli”nde “Amaçlı Yaşam”, bireyin yaşamına yön verme, hedef belirleme ve bu hedeflere yönelik yaşama kapasitesi olarak tanımlanır. Küçük yerleşim birimlerinde yaşayanlar genellikle yerel toplumda aktif olma ve gönüllülük gibi daha belirgin sosyal roller üstlenir. Bu roller yaşamlarına anlam kazandırabilir. Ayrıca, Kirmayer vd.'ne (2011) göre, büyükşehirlerdeki bireyler sıklıkla yalnızlaşmakta, yoğun iş temposu ve rekabet baskısı altında daha çok tükenmişlik yaşayabilmekte, bu da yaşamlarının anlamını sorgulamalarına yol açabilmektedir. Bu bulgu aynı zamanda dijitalleşme ve bireyselleşmenin büyükşehirlerde daha yaygın olmasıyla da ilişkilendirilebilir. Wood'a (2012) göre, bireyler teknolojik iletişim araçlarıyla daha çok bağlantıda olsalar da bu bağlar çoğu zaman yüzeysel kalmakta ve bireylerin aidiyet ya da anlam arayışlarını tatmin etmemektedir. Bu nedenle, büyükşehirde

yaşayan bireylerin “Amaçlı Yaşam” puanlarının daha düşük olması, yalnızca fiziksel çevreden değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faktörlerden de kaynaklanabilir.

Çalışmaya katılan bireylerin Ödemonik İyi Oluş faktörleri ile yaşadıkları yer arasındaki ilişki dağılımında yalnızca “Amaçlı Yaşam” faktöründe istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. “Amaçlı Yaşam” boyutunda, ilçe, kasaba ve köy gibi küçük yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerin büyükşehirde yaşayanlara kıyasla daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Bu bulgu, bireyin yaşadığı yerin Ödemonik İyi Oluş üzerinde anlamlı bir rol oynadığını düşündürmektedir. Ryff (1989), bireyin yaşamına anlam katan uzun vadeli hedefler belirlemesi ve bu hedefler doğrultusunda yönelmesiyle “Amaçlı Yaşam” faktörünün geliştiğini ifade eder. Küçük yerleşim yerlerinde sosyal bağların daha güçlü olması, bireylerin toplum içinde daha görünür roller üstlenmesine ve aidiyet duygusunun pekişmesine katkı sağlayabilir (Putnam, 2000). Bu sosyal bütünleşme ve iş birliği ortamı, bireyin yaşamını daha anlamlı ve hedef odaklı kılabilir. Büyükşehirlerde yaşayan bireyler ise daha fazla stres, yalnızlık ve rekabet ile karşı karşıya kalabilmektedir. Sennett (1998), modern şehir hayatının bireyde yabancılaşma ve amaçsızlık hissinin tetikleyebileceğini savunurken, Kirmayer vd. (2011), şehir yaşamının bireyin psikolojik dayanıklılığını olumsuz etkileyebileceğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, büyükşehirde yaşayan bireylerin daha düşük “Amaçlı Yaşam” puanına sahip olmaları hem sosyal bağların zayıflığı hem de yaşamın anlamını yapılandırmada karşılaşılan güçlüklerle ilişkilendirilebilir.

Çalışmaya katılan tandem yamaç paraşütü tecrübesi olan bireylerin, Ödemonik İyi Oluş a ait “Amaçlı Yaşam” faktörü puanları anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Ryff’e (1989) göre, bireyin yaşamını anlamlı kılma çabası ve belirli hedeflere yönelme isteği, Psikolojik İyi Oluşun temel bileşenlerinden biridir. Bu bağlamda, cesaret, risk alma ve sınırları zorlama gibi nitelikler gerektiren tandem uçuş deneyimi, bireyin yaşamında güçlü bir dönüm noktası etkisi yaratabilir. Çalışmadaki bu bulgu, bu kişilerin deneyimi daha anlamlı ve amaçlı bir yaşam olarak değerlendirdiklerini desteklemektedir. Brymer ve Schweitzer’e (2013) göre bu tür deneyimler, bireyin yaşamına yeni bir perspektif kazandırarak kendi potansiyelini keşfetmesine, özgüvenini artırmasına ve yaşamının amacını yeniden yapılandırmasına katkı sağlayabilir. Kerr ve Mackenzie (2012) tarafından ekstrem sporların psikolojik etkilerine dair yapılan araştırmada, bu tür aktivitelerin bireyin “Kendini Gerçekleştirme”, “İçsel Motivasyon” ve “Anlamlı Yaşam” deneyimleri geliştirme düzeylerini artırdığı gözlemlenmektedir. Doğayla iç içe gerçekleştirilen yüksek adrenalinli aktiviteler, bireyin kendisini daha canlı, güçlü ve yaşamla daha derin bir bağ kurmuş olarak hissetmesine olanak tanıyabilir. Bu da “Amaçlı Yaşam” hissiyatını güçlendiren psikolojik bir temel sunmaktadır.

Çalışma bulgularında katılımcıların yaşı ilerledikçe ile Ödemonik İyi Oluşun alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. “Amaçlı Yaşam” faktöründe en düşük ortalama puanı 22 yaş ve altı katılımcılar alırken, yaş arttıkça bu boyutta elde edilen puanların da arttığı görülmektedir. Buna göre bireyin yaşamında amaç ve anlam duygusunun yaşla birlikte güçlendiği görülmektedir. Arnett (2000), genç bireylerin kimlik geliştirme ve gelecek planlama sürecinde olduklarından dolayı, hayatlarını anlamlı bulmada zorluk yaşadıklarını ifade etmiştir. Ryff (1989) ise, bireyin yaşamına yön veren hedeflerinin varlığının, Psikolojik İyi Oluşun temel yapı taşlarından biri olduğunu belirtmektedir. Buna göre, orta yaş grubundaki bireylerin (36-45 yaş) iş, aile ve sosyal rollerinin daha belirgin hale gelmesi, yaşamlarına daha fazla anlam yüklemelerine katkı sağlamaktadır. İleri yaş grubundaki bireylerin ise, yaşam deneyimlerinin etkisiyle yaşamlarını daha anlamlı bulabildikleri düşünülmektedir.

Ödemonik İyi Oluşun “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” boyutunda da yaş kategorisi arttıkça katılımcılar arasında yüksek puanlar görülmüştür. Bu bulgu, bireylerin yaş ilerledikçe kendilerini ifade etme ve eylemleriyle dış dünyaya yansıtma becerilerinin geliştiğini göstermektedir. Bu durum, Bandura’nın (1986) Sosyal Öğrenme Kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, bireylerin zamanla daha fazla sosyal deneyim edinmeleri ile, kendilerine güvenlerinin arttığı ve duygularını daha rahat dışa vurmalarına zemin hazırladığı görüşünü desteklemektedir. Erikson (1968) bu durumu genç bireylerde, sosyal kaygı, kimlik karmaşası ve özgüven eksikliği gibi faktörlerle, bu becerilerin gelişmesinin engellendiği yönünde açıklar.

Ödemonik iyi oluşun “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” boyutunda, diğer alt boyutlarda olduğu gibi en düşük puan yine 22 yaş ve altı bireylerde gözlenmiş, 23-35 yaş ve 46 yaş ve üzeri bireylere kadar bu faktörün puanı artmıştır. Ancak diğer faktörlerden farklı olarak, bu faktörde 46 yaş ve üzeri bireylerin puanı yeniden düşüş göstermiştir. Erikson’un (1968) “Psikososyal Gelişim Kuramı (Psychosocial Development Theory)”na göre, orta yaş dönemindeki bireyler “Üretkenlik” ve “Topluma Katkı Sağlama” eğilimindedir. Bu, orta yaş dönemindeki bireylerin yüksek puanlarını açıklamaktadır. Buna karşın genç bireylerin henüz anlamlı etkinliklerle güçlü bir bağ kuramamış olmaları ve yaşlı bireylerde sosyal çevrenin daralması ya da fiziksel sınırlılıkların artması, bu gruplarda puanların daha düşük çıkmasına neden olabilir.

Araştırma verileri, refah düzeyi arttıkça bireylerin Ödemonik İyi Oluşun bir faktörü olan “Amaçlı Yaşam” puanlarının da arttığını göstermektedir. Bu bulgu, bireylerin yaşamlarında uzun vadeli hedefler belirleme ve yaşamlarını anlamlı bulma eğilimlerinin, refah seviyeleriyle paralel olarak geliştiğine işaret eder. Özellikle “Çok İyi” refah düzeyine sahip bireylerin en yüksek ortalamaya sahip olması, ekonomik ve sosyal güvenliğin, bireyin yaşamına yön

vermesinde ve kişisel anlam bulmasında etkili olduğunu göstermektedir. Refah düzeyinin bireyin iyi oluşunu olumlu etkilediği, Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen Öz-Belirleme Kuramı ile de desteklenmektedir. Maddi güvence, Ödamonik İyi Oluşla ilişkili olan özerklik, yeterlik, ilişkilenme gibi bireyin temel psikolojik ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini artırarak yaşamına yön verme becerisini güçlendirir.

Çalışmadaki Ödamonik İyi Oluşun alt boyutlarından biri olan, “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” boyutunda da refah düzeyi ile anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Diener ve Biswas-Diener (2002), ekonomik refahın bireyin özgüvenini ve sosyal becerilerini güçlendirdiğini vurgulamıştır. Ekonomik sıkıntı yaşayan bireyler, sosyal ortamlarda geri planda kalabilir veya kendilerini ifade etmekten çekinebilir. Çalışmada da düşük refah seviyesine sahip bireyler, kendilerini dışa vurma konusunda düşük puanlar alırken, refah seviyesi yükseldikçe bu becerinin arttığı görülmektedir. Bu durum, bireylerin sosyal ortamlarda kendilerini ifade etme konusunda daha rahat hissettiklerini ve özgüvenlerinin refah ile arttığını göstermektedir.

Araştırmada, Ödamonik İyi Oluşun “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” alt boyutu daha çok içsel motivasyonla ilişkilendirilmiştir. Bu faktör ile refah düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmaması, bireylerin ekonomik koşulları ne olursa olsun, sosyal ve kültürel etkinliklere benzer derecede anlam yükleyebildiklerini göstermektedir. Brown ve Ryan (2003), bireyin farkındalığı ve içsel odaklılığı sayesinde anlam bulma kapasitesinin, maddi koşullardan bağımsız olarak gelişebileceğini ifade etmesi, bu bulguyu destekler niteliktedir.

Araştırma verilerine göre, katılımcıların eğitim düzeyi yükseldikçe Ödamonik İyi Oluşa ait “Amaçlı Bir Yaşam” faktörü puanları da artmaktadır. Nurmi (1991), eğitimin bireyin anlam arayışını güçlendiren bilişsel, sosyal ve psikolojik becerilerin gelişimini desteklediğinden bahsetmiştir. Lise dengi ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerin, üniversite ve lisansüstü mezunlara kıyasla bu alt boyutta anlamlı şekilde daha düşük puan alması bu ifadeyi desteklemektedir. Bireyin eğitim seviyesi yükseldikçe kısa ve uzun vadeli hedefler belirleme, yaşamına anlam yükleme ve kişisel gelişim yollarını keşfetme düzeylerinin arttığı söylenebilir.

Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça Ödamonik İyi Oluşun bir diğer boyutuyla ilişkili olan “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Üniversite ve lisansüstü eğitim almış bireyler, lise ve altı düzeyindekilere kıyasla bu alanda daha yüksek puanlar almıştır. Akademik ortamlar, bireylerin sözlü ve yazılı iletişim becerilerini geliştirdiği gibi eleştirel düşünme, savunma ve kendini ifade etme becerilerini de artırır. Vygotsky'nin (1978) Sosyal Gelişim Kuramı, bireyin sosyal ve kültürel etkileşimlerle öğrenme ve ifade becerilerini geliştirdiğini vurgulayarak bu bulguyu destekler. Eğitim kurumları, bireyin bu

sosyal etkileşimlerden en yoğun şekilde faydalandığı alanlardır. Bu nedenle eğitim seviyesi arttıkça bireylerin kendini ifade etme becerilerinin gelişmesi beklenir.

Bireylerin eğitim seviyesi yükseldikçe Ödamonik İyi Oluşun “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” alt boyutu puanları da yükselmektedir. Putnam (2000), bireylerin sosyal sermayesinin eğitimle birlikte arttığını ve bu sayede toplumsal etkinliklere katılımın ve bu katılımlardan elde edilen doyumun da yükseldiğini belirtmiştir. Tandem yamaç paraşütü uçuşuna katılan eğitim seviyesi yüksek bireylerin bu faktörde yüksek puan alması, literatürdeki bulguları destekler niteliktedir.

Katılımcıların etkinlikten haberdar olma yöntemine göre Ödamonik İyi Oluşları değerlendirildiğinde reklamlar aracılığıyla etkinlikten haberdar olan bireyler, sosyal medya, çevre ve kişisel araştırma gruplarına göre “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” alt boyutunda anlamlı düzeyde daha yüksek puan almıştır. Bu durum, reklamlarda yer alan içeriklerin bireylerde daha yüksek beklenti ve motivasyon oluşturmasıyla açıklanabilir. Kotler ve Keller (2012), reklamlar ile görsel işitsel uyaranlar kullanılarak bireyin ilgisini çekmeyi ve davranışa yönlendirmeyi hedeflediğini ifade etmiştir. Bu yönlendirme, bireyin etkinlik öncesi zihinsel hazırlığını ve katılım bilincini artırabilir. Bu durum, Lengieza vd.’nin (2019) turistik deneyimlerin planlı katılımı ilişkisine dair bulgularını desteklemektedir. Kaczmarek (2017) de, reklamlar aracılığıyla etkinliğe dair bilgi edinen katılımcıların daha bilinçli bir katılım süreci yaşadıkları ve bu nedenle kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini ifade etmiştir.

Diğer ödamonik alt boyutlar ile katılımcıların etkinlikten haberdar olma yöntemleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu bulgu, Frankl’in (2006) de ifade ettiği üzere, bireyin hayatındaki derin anlam ve değer yapısının, sadece bir etkinliğin nasıl duyulduğundan çok daha karmaşık ve köklü değişkenlere bağlı olduğunu göstermektedir. Etkinlikten haberdar olma yolu, anlık farkındalık ve katılım düzeyini etkileyebilse bile, bireyin varoluşsal yönelimlerini veya yaşam amacını şekillendirme gücü sınırlıdır.

Araştırma sonucuna göre, katılımcıların Fethiye’ye geliş amaçları, Ödamonik İyi Oluşun “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” alt boyutunda anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Aile ve arkadaş ziyareti amacıyla Fethiye’ye gelen bireylerin kendini ifade etme düzeylerinin diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, Cohen ve Wills’in (1985) Sosyal Destek Kuramı çerçevesinde açıklanabilir. Sosyal destek, bireyin Psikolojik İyi Oluşunu artıran en temel etmenlerden biridir. Aile ve arkadaşlarla kurulan ilişkiler, bireyin kendini güvende hissetmesini, kabul görmesini ve duygularını daha rahat ifade etmesini sağlar. Bu da “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” düzeyini olumlu etkiler. Bu bulgu, Pritchard vd.’nin (2020) sosyal bağların Ödamonik İyi Oluş üzerindeki etkisine dair meta-analiz bulgularıyla

uyumludur. Yıldız ve Kardaş'ın (2021) vurguladığı gibi, yakın sosyal çevrenin varlığı bireylerin öz ifade becerilerini geliştirmektedir.

Katılımcıların Fethiye'ye geliş amacı Ödamonik İyi Oluşun diğer iki alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmamıştır. Katılımcılar, bölgeyi hangi amaçla ziyaret ederse etsin, yaşamlarına dair amaçlılık ve katıldıkları etkinlikleri anlamlı bulma düzeylerinde benzer sonuçlar göstermiştir. Bu bulgu, Steger vd.'ne (2006) göre, bireylerin yaşam amacı ve anlam duygusunun, turistik amaçlı kısa süreli seyahatlerden ya da ziyaret nedenlerinden ziyade daha uzun vadeli yaşam deneyimlerine, kişisel değer sistemlerine ve bireysel farkındalıklara bağlı olduğunu göstermektedir. Seyahat amacı, anlık deneyim üzerinde etkili olabilir ancak bireyin yaşamındaki anlam algısını dönüştürmek için yeterli değildir. Huta'nın (2016) bireyin anlam arayışının derin kişisel süreçlerle ilişkili olduğu yönündeki görüşü bu durumu desteklemektedir.

Çalışmanın devamında katılımcıların sürekli ve durumluk kaygıları ile motivasyonel faktörleri arasındaki ilişkileri belirlemek, bunu literatürde yer alan diğer çalışmalar ile kıyaslayarak tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Çalışmada, Sürekli Kaygı ile “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonu arasında tespit edilen pozitif ilişki, Şimşek'in (2011) ekstrem spor katılımcılarının sosyal statü arayışına dair bulgularını desteklemektedir. Buna göre, sosyal onay arayışı, performans kaygısı yaratmakta ve bu da sürekli kaygının artmasına sebep olmaktadır. Bu sonuç, Türk ve Özdemir'in (2021) Macera Turizmi Motivasyonları çalışması bağlamında iki şekilde yorumlanabilir; bunlardan birincisi Karasakal'ın (2020) Destinasyon Çekicilikleri çalışmasında belirttiği gibi, sosyal medyanın ikili rolünü ifade eden hem görünürlük sağlama hem de performans kaygısı yaratma potansiyeline sahip olduğu bulgusudur. İkincisi ise Dinç ve Tez'in (2017) Risk Alma Davranışları çalışmasında ifade ettikleri dışsal onay ihtiyacının kaygı düzeylerini artırabileceği yönündeki tespittir.

Sürekli Kaygı ile “Eğlence” motivasyonu arasında tespit edilen negatif ilişki, Çetinkaya ve Ömüriş'in (2017) açık hava sporlarının duygusal etkilerine dair çalışmasıyla uyumludur. Bingöl ve Kozak'ın (2021) Duyusal Arayışlar araştırması, sürekli kaygının hedonik deneyimlere katılımı sınırlayabileceğini ortaya koymuştur. Buna göre, sürekli kaygının, bireylerin eğlenceli ve keyif odaklı aktivitelerle ilgilenme kapasitesini sınırlayabileceği düşünülmektedir. Literatürde de değinilen bu çift taraflı ilişki, Sürekli Kaygı ile “Eğlence” motivasyonu arasındaki ilişkiyi ortaya koymakta ve çalışma bulguları ile desteklenmektedir.

“Kişisel Gelişim” motivasyonu ile Sürekli Kaygı arasında tespit edilen pozitif ilişki, Dinç'in (2021) Doğa ve Macera Eğitimi Paradigması çalışmasındaki “Mükemmeliyetçilik

Eğilimleri” bulgularını desteklemektedir. Buna göre, katılımcının mükemmeliyetçiliği, kişisel gelişim baskısı yaratmakta ve bu da katılımcıda kaygı artışına sebep olmaktadır. Yolcu'nun (2024) Risk Alma Eğilimleri araştırması da kişisel gelişim arayışının sürekli kaygıyı tetikleyebileceğini göstermektedir. Bu tespit de çalışma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Sürekli Kaygı ile “Uzaklaşma ve Kaçma” motivasyonu arasındaki pozitif ilişki, İşçi'nin (2021) Doğa Temelli Turizm çalışmasındaki stres yönetimi bulgularıyla örtüşmektedir. Bireylerin sürekli kaygıyı azaltmaya yönelik olarak günlük hayatın streslerinden “Uzaklaşma/Kaçma” motivasyonu, etkinliklere yönelme davranışlarını pekiştirebilir. Uzuner'in (2021) Açık Alan (Outdoor) Aktivite Merkezleri araştırması, katılımcıların günlük streslerden kaçış motivasyonunu doğrulamaktadır.

“Yeni insanlarla Tanışma” ve “Yakın Çevreyle Sosyalleşme” motivasyonları ile Sürekli Kaygı arasındaki pozitif ilişki, Saçlı ve Kahraman'ın (2019) Arsuzfest çalışmasındaki sosyal bağlantı bulgularını desteklemektedir. Buna göre, etkinlikte yakın çevrenin varlığı ile sosyal destek hisseden katılımcılar güvenli bağlanma aracılığıyla kaygı düzeylerinde azalma sağlayabilir. Bu da sürekli kaygısı yüksek olan bireylerin bu motivasyonda yüksek puan almasını destekleyen bir bulgudur. Güzel ve Cengiz'in (2023) Sinop Yamaç Paraşütü araştırması, sosyal etkileşimin kaygı yönetimindeki ikili rolünü ortaya koyarak çalışma bulgularımızı desteklemektedir.

Bu bulgular, Sürekli Kaygı ile motivasyonel faktörler arasındaki ilişkiyi anlamada önemli ipuçları sunmaktadır. Sürekli Kaygı, bireylerin içsel ve dışsal motivasyonlarını şekillendiren önemli bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır. “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” ve “Sosyal Medya Görünürlüğü” gibi motivasyonlar, sürekli kaygıyı tetikleyebilirken, “Eğlence” arayışı gibi motivasyonlar sürekli kaygıyı azaltabilir. Ayrıca, sürekli kaygı düzeyleri yüksek olan bireylerin, “Yeni İnsanlarla Tanışma” ve “Yakın Çevreyle Sosyalleşme” gibi sosyal etkileşimlere yönelme eğiliminde oldukları görülmektedir. Çalışma çıktıları, sürekli ve durumluk kaygı yönetimi stratejilerinin tasarımında motivasyonel unsurların dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Sürekli ve Durumluk Kaygı düzeylerinin kontrol altına alınması, bireylerin motivasyonlarını daha sağlıklı bir şekilde yönlendirebilir.

Çalışmada, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence” ve “Doğayla Etkileşim” motivasyonları ile etkinlik öncesi Durumluk Kaygı arasında tespit edilen negatif ilişkiler, Çetinkaya ve Ömüriş'in (2017) Açık Hava Sporlarının Duygusal Etkilerine dair çalışmasını desteklemektedir. Bu bulgular, özellikle Güzel ve Cengiz'in (2023) Sinop Yamaç Paraşütü çalışmasında vurgulandığı gibi doğanın terapötik etkisi ile ilgilidir. Buna göre, doğal ortamlar kortizol seviyelerini düşürerek durumluk kaygıyı azaltmaktadır. Çalışma bulgularını destekleyen bir

diğer araştırma ise, Bingöl ve Kozak'ın (2021) Macera Turizmi araştırmasında yer alan eğlence ve risk alma faktörünün yarattığı durumluk kaygı ilişkisidir. Çalışma, etkinliğe eğlence odaklı katılımın stres hormonlarını azalttığını ortaya koymuştur. Bu da etkinlik öncesi durumluk kaygının bu motivasyonlarda düşük çıkmasının sebebinin ortaya koymaktadır.

Araştırmada “Yakın Çevreyle Sosyalleşme” ve “Yörenin Çekiciliği” motivasyonlarının etkinlik öncesi Durumluk Kaygıyı azaltıcı etkisi, Saçlı ve Kahraman'ın (2019) Arsuzfest çalışmasındaki sosyal bağlantı bulgularıyla uyumludur. Bu sonuçlar Türk ve Özdemir'in (2021) Kapadokya çalışmasında, tanıdık sosyal çevrenin belirsizlik kaygısını azalttığını göstermesi ve Karasakal'ın (2020) çevresel çekiciliğe değindiği Destinasyon Algısı araştırmasında, estetik çevrelerin parasempatik sinir sistemini aktive ettiğini ortaya koyduğu çalışma bulgularıyla uyumludur. Parasempatik Sinir Sistemi, sempatik sinir sisteminin stres veya tehlike anında devreye girmesinin ardından, vücudu rahatlatmakla görevli bir sinir ağı sistemidir ve kaygı yönetiminde önemli rol almaktadır (Pohjavaara vd., 2003).

Araştırma bulgularında, katılımcıların risk alma eğilimini ifade eden “Risk Alma” motivasyonu ile etkinlik öncesi Durumluk Kaygıları arasında tespit edilen negatif ilişki, Dinç ve Tez'in (2017) Risk Alma Ölçeği çalışmasındaki bulguları desteklemektedir. Risk alma eğiliminde olan ya da riskle başa çıkma konusunda deneyimli olan bireylerin durumluk kaygıya karşı daha dirençli olabileceği görülmektedir. Bu durum, Şimşek'in (2011) Ekstrem Sporlar araştırmasında, katılımcıların riskle başa çıkma deneyiminin sürekli ve durumluk kaygı eşliğini yükselttiğini ifade ettiği bulgusuyla desteklenmektedir.

Çalışmada, etkinlik öncesi Durumluk Kaygı ile “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” motivasyonu arasındaki pozitif ilişki, Yolcu'nun (2024) Macera Sporları çalışmasında yer verdiği “Büyüme Kaygısı” kavramıyla açıklanabilir. Bu kavram, bireyin potansiyelini gerçekleştirememesi, gelişim fırsatlarını kaçırma veya gelişimin getirdiği sorumluluklardan kaynaklı oluşan stresle ilişkilendirilen bir ifadedir. Etkinlik öncesinde durumluk kaygısı yüksek bireylerin, korkularıyla yüzleşme konusunda bir motivasyona sahip olduğunun gözlemlenmesi, bireyin kişisel gelişimi ile de ilgilidir. İşçi'nin (2021) Doğa Temelli Turizm araştırması da kontrollü zorlanmanın kişisel gelişimi tetiklediğini ortaya koymaktadır.

Etkinlik öncesi Durumluk Kaygı, çevresel, sosyal ve kişisel motivasyonlarla güçlü bir şekilde etkilenmektedir. Bu bulgular, Sürekli ve Durumluk Kaygı yönetimi stratejilerinde, “Doğayla Etkileşim” ve “Yörenin Çekiciliği” gibi çevresel faktörler, “Yakın Çevreyle Sosyalleşme” gibi sosyal faktörler ve “Eğlence”, “Risk Alma” gibi bireysel motivasyonlar gibi unsurların dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bulgulara göre, doğal ortamların sakinleştirici etkisi, sosyal etkileşimlerin destekleyici rolü ve eğlenceli aktivitelerin kaygıyı

hafifletme kapasitesi, sürekli ve durumluk kaygıyı yönetmede önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Çalışmada, katılımcıların etkinlik sonrası Durumluk Kaygıları ile “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonları arasında tespit edilen pozitif ilişki, Karasakal'ın (2020) Destinasyon Çekicilikleri çalışmasında belirtildiği gibi, sosyal medya paylaşımları sonrası alınacak tepkilerin bireylerde durumluk kaygıyı tetikleyebileceğini göstermektedir. Literatürde yer alan Türk ve Özdemir'in (2021) Macera Turizmi çalışması, sosyal medyada beğeni alma ihtiyacının katılım sonrası bireylerde stres yarattığını ortaya koymuştur.

Araştırmada, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Eğlence” ve “Doğayla Etkileşim” motivasyonlarının etkinlik sonrası Durumluk Kaygıyı azaltıcı etkisi, Çetinkaya ve Ömüriş'in (2017) Açık Hava Aktivitelerinin Duygusal Etkileri çalışmasıyla uyumludur. Güzel ve Cengiz (2023), Doğanın Rehabilitasyon Gücüne ve Doğanın Kaygıyı Azaltıcı Etkisine çalışmalarında yer vermiştir. Bu çalışmalar, doğanın bireyler üzerinde rahatlatıcı bir etkiye sahip olduğunu ve bireyde durumluk kaygıyı azalttığını göstermektedir. Eğlencenin Bireyler Üzerindeki Psikolojik Faydalarına değinen Bingöl ve Kozak'ın (2021) araştırması da çalışma bulgularını destekler nitelikte olup, eğlence odaklı deneyimlerin bireyde endorfin salınımını artırdığını ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre, eğlenceli aktivitelerle ilgilenen bireyler etkinlik sonrasında daha düşük durumluk kaygı yaşamakta ve aktivitenin eğlenceli algılanmasının durumluk kaygıyı azaltıcı etkiye sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Katılımcılardaki, “Yörenin Çekiciliği” motivasyonu ile etkinlik sonrası Durumluk Kaygı arasındaki negatif ilişki, Saçlı ve Kahraman'ın (2019) Arsuzfest çalışmasındaki estetik çevrenin katılımcılar üzerindeki etkilerine yönelik bulguları desteklemektedir. Olumlu ve estetik çevre algısı, bireylerin duygusal durumlarını iyileştirerek durumluk kaygıyı azaltabilir. İşçi'nin (2021) Doğa Temelli Turizm araştırması da çekici çevrelerin bireylerde duygusal iyileşmeyi hızlandığını göstermiştir.

Katılımcıların “Risk Alma” motivasyonlarının etkinlik sonrası Durumluk Kaygıyı azaltma yönündeki etkisi, Dinç ve Tez'in (2017) Risk Alma Ölçeği çalışmasındaki bulgularla örtüşmektedir. Riskle başa çıkma yeteneği gelişmiş bireyler, stresli ve zorlu durumları tehdit yerine meydan okuma olarak görmektedirler. Bu bireyler etkinliği tamamladıktan sonra, yani meydan okumalarını başarıyla gerçekleştirdikten sonra durumluk kaygılarını daha iyi yönetebilirler. Yolcu'nun (2024) Macera Sporları araştırması, riskle başa çıkma deneyiminin özgüveni artırdığını ortaya koymuştur. Bu da etkinlik sonrası durumluk kaygının kontrol altına alınabilmesini kolaylaştırmaktadır.

Tandem uçuşa yönelik motivasyonun, “Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Eğlence” ve “Doğayla Etkileşim” gibi faktörleri, bireylerin etkinlik sonrası durumluk kaygı seviyelerini etkileyebilmektedir. “Sosyal Medya Görünürlüğü”, bireylerin kendilerini sunma ve başkalarının onayını alma arayışında oldukları için etkinlik sonrası durumluk kaygıyı artırabilir. Bunun aksine, “Eğlenceli” aktiviteler ve “Doğayla Etkileşim” kurmak gibi unsurlar durumluk kaygıyı azaltabilir. Sürekli ve Durumluk Kaygı Yönetimi stratejileri geliştirilirken, “Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Eğlence” ve “Doğayla Etkileşim” gibi faktörlerin göz önünde bulundurulması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu unsurlar, bireylerin durumluk kaygı düzeylerini yönetmelerine yardımcı olabilir.

Katılımcıların “Korku ve Kaygılarla Yüzleşme” motivasyonu ile Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkı arasındaki pozitif ilişki, bireylerin zorlu deneyimlerle başa çıkma süreçlerine ışık tutmaktadır. Bu bulgu, Ewert ve Sibthorp'un (2014) Macera Eğitiminde Stresle Başa Çıkma Mekanizmaları üzerine yaptığı çalışmalarla örtüşmektedir. Bu durum, durumluk kaygı değişiminin bireylerin zorluklarla başa çıkma çabalarını artırabileceğini düşündürmektedir. Kaya ve Alaaddinoğlu (2021) da çalışmalarında, doğa sporlarında kaygı yönetiminin kişisel gelişime katkı sağladığını belirtmiştir. Buna göre, bireylerin etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygılarında oluşan farkın bir gelişim fırsatı olarak görülebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada tespit edilen, “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü” motivasyonu ile Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkı arasındaki negatif ilişki, dışsal motivasyon kaynaklarının etkisinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Şimşek (2011) çalışmasında, ekstrem spor katılımcılarında dışsal onay arayışının uzun vadeli psikolojik faydalar sağlamadığını belirtmiştir. Bu bulgu, Ryan ve Deci'nin (2000) Öz-Belirleme Kuramı bağlamında değerlendirilebilir. Dışsal motivasyonel unsurların içsel süreçler üzerindeki sınırlı etkisi bu çalışmada da görülmektedir.

Araştırmada, “Yeni İnsanlarla Tanışma” ve “Yakın Çevre ile Sosyalleşme” motivasyonlarının Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkını azaltıcı etkisi, sosyal desteğin önemini tekrar vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, Yıldırım ve Bozdemir'in (2020) sosyal bağların Psikolojik İyi Oluş üzerindeki etkisine dair bulgularıyla paralellik göstermektedir. Literatürde Daukilas vd. (2017) de sosyal etkileşimlerin stres yönetimindeki rolünü ortaya koymuştur. Bireyler, sosyal bağlar ve sosyal etkileşimler yoluyla duygusal durumlarını dengeleyebileceği için sosyal etkileşimler, etkinlik öncesi ve sonrası durumluk kaygı farkını azaltıcı bir etki yaratabilmektedir.

Katılımcıların “Risk Alma” motivasyonlarının Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkı üzerindeki negatif etkisi, Farley'in (1993) T-Tipi Kişilik özellikleriyle açıklanabilir. T-tipi kişilik, risk almayı seven, macera arayan, yeni ve yoğun deneyimlere karşı güçlü bir ilgi duyan bireyleri tanımlar. Bu bireylerin motivasyonel yönelimleri kişilik özellikleri gereği riske hazır olduğu için kaygı gibi durumlarla baş etmede daha başarılıdırlar. Dinç ve Tez (2021) Macera Rekreasyonunda Risk Algısı üzerine yaptığı çalışmada, yüksek risk toleransının stres yönetimini kolaylaştırdığını belirtmiştir. Cater (2006) ise riskli aktivitelerde bireylerin duygusal düzenleme becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir. Buna göre, tandem uçuşun, bireylerin etkinlik öncesi ve sonrası kaygı durumlarını yönetmesine katkı sağladığı da söylenebilir.

Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, Etkinlik Öncesi ve Sonrası Durumluk Kaygı Farkının sosyal ve bireysel faktörlerle karmaşık bir etkileşim içinde olduğu görülmektedir. “Sosyal Etkileşimler” ve “Risk Yönetimi” becerileri etkinlik öncesi ve sonrası kaygı farkını azaltırken, “Korkularla Yüzleşme” motivasyonu bu farkı artırabilmektedir. Bu sonuçlar, Özçiriş'in (2017) yamaç paraşütçülerinde kaygı dinamikleri üzerine yaptığı çalışmayı destekler niteliktedir.

Çalışmanın devamında katılımcıların Ödamonik İyi Oluş düzeyleri ile motivasyonel faktörleri arasındaki ilişkileri belirlemek, bunu literatürde yer alan diğer çalışmalar ile kıyaslayarak tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Çalışma bulguları, Ödamonik İyi Oluşun üç temel boyutu “Amaçlı Yaşam”, “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” Ve “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” ile çeşitli motivasyon faktörleri arasında karmaşık ve önemli ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ilişkiler, temelde bireylerin içsel ve dışsal motivasyon kaynaklarının yaşamlarına anlam katma süreçlerini nasıl etkilediğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Araştırma bulgularında, “Dinlenme ve Sakinlik”, “Doğayla Etkileşim” ve “Eğlence” gibi motivasyon türlerinin Ödamonik İyi Oluşun tüm boyutlarıyla pozitif ilişki göstermesi dikkat çekicidir. Bu durum, Waterman'ın (2008) Ödamonik İyi Oluş Kuramı bağlamında anlamlı bir açıklama sunar. Ödamonik İyi Oluş Kuramı, bireyin potansiyelini gerçekleştirme, yaşamını anlamlı kılma ve bireyin benliğiyle uyum içinde olma çabası üzerine kuruludur. Bu bağlamda doğayla kurulan etkileşim, yalnızca bedensel değil, zihinsel bir yenilenme ve derin düşünsel farkındalık da sağlar. Kaplan ve Kaplan'ın (1989) Dikkat Restorasyon Teorisi'ne dayanan araştırmalar, doğanın zihinsel yorgunluğu azaltarak bireyde bilişsel berraklık sağladığını ifade ederken, Hull ve Michael (1995) ise bu ortamların bireylerdeki restoratif niteliğini ortaya koymuştur. Vittersø'nın (2016) Hedonik ve Ödamonik İyi Oluşa yönelik çalışmasında ise, eğlence ve haz içerikli anlık iyi oluş sağlayan Hedonik etkinliklerin, bireylerin

uzun vadede iyi oluşu ile ilişkili olan Ödamonik İyi Oluşa katkı sağladığını göstermektedir. Yazgeç (2019), Fethiye'de yaptığı bir çalışmada, rekreasyonel etkinliklere katılımın Yaşam Doyumunu ve Mutluluğu artırdığını belirlemiştir. Bu, keyifli deneyimlerin uzun vadeli hedeflere ulaşmada motivasyon kaynağı olabileceğini göstermektedir. Bu üç motivasyonun ortaklaştığı temel nokta, bireylere “anda kalma” fırsatı sunmalarıdır. Anda kalmak, sadece bilişsel değil, aynı zamanda varoluşsal bir farkındalığı beraberinde getirir. Bu, bireyin yaşadığı deneyimi daha derin hissetmesine olanak tanır. Böylece, bu tür etkinlikler bireyde hem içsel motivasyonu besler hem de yaşamın anlamını keşfetmeye katkı sağlayarak Ödamonik İyi Oluşlarını besler.

Araştırma bulguları, “Risk Alma” ve “Kişisel Gelişim” motivasyonlarının Ödamonik İyi Oluşun farklı boyutları üzerinde özgün etkiler yarattığını göstermektedir. Farley’in (1993) T-Tipi Kişilik Kuramı, kontrollü risk alma davranışlarının bireyde Özgüven ve Öz-Yeterlik duygusunu artırabileceğini öne sürerken, Dinç ve Tez’in (2021) çalışması da bu etkinin doğa sporları özelinde, özellikle macera temelli aktivitelerde nasıl ortaya çıktığını ortaya koymaktadır. Tandem yamaç paraşütü gibi bir etkinlik, yapısı gereği profesyonel eşliğinde gerçekleştiğinden dolayı kontrollü risk içermektedir. Ancak dikkat çekici biçimde, “Risk Alma” motivasyonu yüksek bireylerin “Anlamlı Etkinliklere Dahil Olma” düzeylerinin görece düşük çıkması, bu bireylerin söz konusu aktiviteyi yeterince uyarıcı ya da tatmin edici bulmamalarıyla açıklanabilir. Bu sonuç, yüksek risk eşiğine sahip bireylerin, tandem uçuş gibi kısmen pasif katılım sağladıkları deneyimleri, kişisel olarak anlamlandırma açısından yetersiz bulabileceğine işaret etmektedir. Öte yandan, “Kişisel Gelişim” odaklı bireylerin de benzer şekilde anlamlı katılım düzeylerinde düşüklük gözlenmesi, Bandura’nın (1997) Öz-Yeterlik Kuramı bağlamında değerlendirildiğinde daha anlamlı hale gelmektedir. Bu bireyler, gelişimlerini destekleyen deneyimlerde, kontrolün doğrudan kendilerinde olmasını tercih edebilir. Dolayısıyla uçuş gibi yüksek riskli ama başkasının yönettiği bir süreç, onların gelişimsel ihtiyaçlarına doğrudan hitap etmeyebilir. Her iki motivasyon grubunun da anlamlılık düzeylerinde beklenenin altında kalması, kontrol algısı, etki düzeyi ve bireysel özerklik gibi psikolojik ihtiyaçların deneyimle yeterince örtüşmemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmanın en dikkat çekici bulgularından biri, sosyal ve dışsal motivasyon kaynaklarının Ödamonik İyi Oluş üzerinde olumsuz etkiler yaratmasıdır. “Tanınma ve Sosyal Medya Görünürlüğü”, “Uzaklaşma/Kaçma” ve “Ödüllendirilme” gibi dışsal motivasyonlar, bireylerin etkinlikler sırasında kendilerini anlamlı bir sürecin parçası olarak hissetmelerini engellemiş, bu da Ödamonik İyi Oluşun temel bileşenlerinden biri olan “Anlamlı Etkinliklere Dahil Olma” boyutunda negatif ilişkilerle sonuçlanmıştır. Bu bulgu, Ryan ve Deci’nin (2000)

Öz Belirleme Kuramı'ndaki içsel ve dışsal motivasyon ayrımıyla tamamen örtüşmektedir. Kurama göre, başkalarının onayı ya da ödül beklentisi gibi dışsal motivasyon kaynakları, bireyin davranışı içselleştirmesini zorlaştırır. Bu da davranışın psikolojik derinliğini sınırlar. Şimşek'in (2011) çalışması da bu durumu destekleyerek, dışsal motivasyonun yalnızca kısa vadeli tatmin sağladığını, uzun vadede ise bireyin yaşam amacı ve psikolojik iyilik hali gibi daha derin yapıların gelişimine katkı sunmadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda "Sosyal Medya Görünürlüğü" gibi motivasyonlar, bireyin dikkatin odağını deneyimin içsel değerinden çok, beğeni, onay, takipçi sayısı gibi dışsal geri bildirim kaydırmakta ve bu da etkinlik sırasında performans kaygısını tetiklemektedir. Cater'ın (2006) özellikle doğa ve macera temelli deneyimlerde, katılımcıların bazen deneyimin özünden uzaklaşıp "nasıl göründükleri" veya "nasıl algılandıkları" ile daha fazla meşgul olduklarını belirtmesi bu durumu net biçimde ortaya koyar.

Araştırma bulgularına göre, "Korku ve Kaygılarla Yüzleşme" motivasyonunun Ödamonik İyi Oluşun "Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme" boyutu ile negatif ilişkili olması dikkat çekicidir. Ewert ve Sibthorp'un (2014), doğa ve macera temelli eğitimlerin bireylerde yalnızca fiziksel dayanıklılığı değil, aynı zamanda stresle başa çıkma ve belirsizliği tolere etme gibi psikolojik dayanıklılığı da artırdığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Özçiriş'in (2017) Yamaç Paraşütü Katılımcılarıyla gerçekleştirdiği araştırma da bu tür yüksek uyarıcı etkiye sahip etkinliklerin, bireylerin sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini kontrol etme becerisini geliştirdiğini ve bunun kişisel gelişim süreçlerine olumlu katkılar sunduğunu göstermektedir. Bu durum, "Korku ve Kaygılarla Yüzleşme" motivasyonuna sahip bireylerin aktiviteyi bir "kişisel sınır aşma" veya "kaygıyla hesaplaşma alanı" olarak görmelerine rağmen, kendilerini "Etkinliğe Dahil Hissetmedikleri" şeklinde yorumlanmalıdır. Bunun muhtemel sebepleri, Korku ve Kaygıyla Yüzleşme odaklı motivasyon taşıyan bireyde, içsel bir çözümleme ve cesaret deneyimi söz konusuysa, aynı anda sosyal ortamdan bir tür geri çekilme ya da dışsal faktörlerin içsel eğilime engel olması şeklinde yorumlanabilir. Yani birey, etkinlikten bireysel düzeyde psikolojik kazançlar elde ederken, aynı anda kendini kolektif bir anlam inşa sürecine ait hissetmeyebilir. Bu da onların "Anlamlı Etkinliğe Dahil Hissetme" boyutunda daha düşük skorlar göstermelerine yol açabilir.

Çalışmanın bulguları, motivasyonel faktörlerin Ödamonik İyi Oluş üzerindeki çok boyutlu doğasını ortaya koymaktadır. "Doğayla Etkileşim", "Eğlence" ve "Kişisel Gelişim" gibi İçsel motivasyon kaynakları genellikle Ödamonik İyi Oluşa olumlu etkiler gösterirken, "Sosyal Medya Görünürlüğü" ve "Ödüllendirilme" gibi dışsal motivasyonlar olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Bu bulgular, Ödamonik İyi Oluşu hedefleyen rekreasyonel

etkinliklerin tasarımında içsel motivasyon kaynaklarının ön plana çıkarılması gerektiğini göstermektedir.

Çalışmanın devamında katılımcıların Ödemonik İyi Oluş düzeyleri ile Sürekli ve Durumluk Kaygıları arasındaki ilişkileri belirlemek, bunu literatürde yer alan diğer çalışmalar ile kıyaslayarak tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın bulguları, ödemonik iyi oluşun üç temel boyutu (amaçlı yaşam, eylemlerle kendini dışa vurma ve anlamlı etkinliklere dahil hissetme) ile sürekli ve durumluk kaygı arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, özellikle amaçlı yaşam ve eylemlerle kendini dışa vurma faktörlerinin kaygı durumlarını yönetme konusundaki kritik rolünü vurgulamaktadır.

Çalışma bulguları, Ödemonik İyi Oluşun en temel boyutlarından biri olan “Amaçlı Yaşam”ın Sürekli ve Durumluk Kaygı türleri ile güçlü negatif ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymaktadır. Ryff (2018) Ödemonik İyi Oluşun “Amaçlı Yaşam” boyutunu açıklarken, bireylerin yalnızca anlamlı bir yaşam sürmelerini değil, aynı zamanda belirsizlik, stres ve tehdit durumlarında daha dirençli ve uyumlu davranmalarını sağladığını vurgular. Ryff’in bu tanımı çalışma bulgularını doğrudan desteklemektedir. “Amaçlı Yaşam”, yalnızca bilişsel bir yönelim değil, aynı zamanda duygusal dengeyi düzenleyici bir işlev niteliğindedir. Bu sebeple Ödemonik İyi Oluşun “Amaçlı Yaşam” boyutunda yüksek puan alan bireylerin, Sürekli ve Durumluk Kaygılarının düşük çıkması literatürü destekleyen bir anlam ifade etmektedir. Spielberger’in (1966) Sürekli ve Durumluk Kaygı Teorisi, bireylerin kaygı düzeylerinin hem Sürekli (Trait) hem de Duruma Bağlı (State) olarak ölçülebileceğini ve bu kaygı düzeylerinin çevresel tehdit algısıyla doğrudan ilişkili olduğunu belirtir. Çalışma bulgularına göre, “Amaçlı Yaşam” duygusu yüksek bireyler, tehdit olarak algılanabilecek durumları daha yapıcı bir çerçevede değerlendirme eğilimindedirler. Bu bağlamda, amaç sahibi bireylerin yaşadıkları kaygının daha düşük olması, olaylara kriz yerine fırsat olarak yaklaşabilmelerinden kaynaklanır. Ewert ve Sibthorp’un (2014) Macera Eğitimi bağlamında sundukları bulgular da bu durumu desteklemektedir. Onlara göre bireyler, yaşamda bir yön duygusuna sahipler, bilinmezlik ya da risk içeren yeni deneyimleri kişisel gelişim alanı olarak görme eğilimindedir. Bu da etkinlik öncesi durumluk kaygının daha düşük hissedilmesini mümkün kılar. Dolayısıyla araştırmada gözlenen kaygı ve amaç ilişkileri hem Ryff’in Psikolojik İyi Oluş boyutlarıyla hem de Spielberger’in Sürekli ve Durumluk Kaygı modeliyle tutarlı bir yapı sergilemektedir. Yaşam amacının, bireylerin duygusal tepkilerini düzenlemede ve belirsizlik ortamlarında psikolojik uyumu sürdürmede önemli bir tampon görevi gördüğü söylenebilir.

Araştırma bulguları, bireyin kendini davranışsal olarak ifade etme kapasitesini ifade eden “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” boyutunun, Sürekli ve Durumluk Kaygı düzeyleri ile negatif yönlü ilişkilerini ortaya koymaktadır. Kendini ifade edebilmek, bireyin yalnızca düşünsel olarak değil, davranışsal olarak da çevreyle etkileşime geçebilme kapasitesinin bir göstergesidir. Bu da kişinin özgüvenini artırarak Sürekli Kaygıyı azaltır ve Ödamonik İyi Oluşuna katkı sağlar. Çalışma bulguları Özçiriş’in (2017) Yamaç Paraşütü Katılımcılarıyla gerçekleştirdiği araştırmayla da örtüşmektedir. “Eylemleriyle Kendini Dışa Vurabilen” yani kendini davranışlarıyla ifade edebilen bireylerin, özellikle etkinlik sonrası durumluk kaygı düzeylerinde anlamlı düşüşler gözlenmiştir. Bu, aktivite sırasında yaşanan yüksek uyarılma düzeyinin, daha sağlıklı şekilde yönetildiğini göstermektedir. Benzer biçimde, Yazgeç’in (2019) Macera Sporları Katılımcıları üzerine yaptığı çalışması da bu sporlara katılan bireylerde sosyal etkileşimin duygusal açıdan kritik bir rol oynadığını vurgulamıştır. Bireylerin deneyimlerini başkalarıyla paylaşabilme, grup içinde kendini ortaya koyabilme becerilerinin, etkinliğe yönelik yaşadıkları içsel gerginliği azaltarak psikolojik rahatlama sağladığı görülmüştür. “Eylemlerle Kendini Dışa Vurma” kapasitesi, bireyin sadece sosyal yönünü değil, aynı zamanda duygusal uyum, sürekli ve durumluk kaygıyla baş etme stratejilerini de güçlendiren temel bir psikolojik kaynak olarak öne çıkmaktadır.

Çalışma bulgularına göre, Ödamonik İyi Oluşun “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetme” boyutu ile Sürekli ve Durumluk Kaygı türleri arasında gözlemlenen negatif ilişkiler, bireyin yaşam deneyimlerinde anlam bulmasının psikolojik rahatlık sağlayan güçlü bir unsur olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, Waterman’ın (2008) Ödamonik İyi Oluş Teorisi ile uyum içindedir. Waterman, bireylerin anlamlı, değer temelli ve kişisel olarak önem atfettikleri etkinliklere katıldıklarında yalnızca haz değil, aynı zamanda derin bir doyum ve psikolojik denge deneyimlediklerini belirtir. Bu çerçevede, anlamlı etkinliklere katılım, bireyin yaşamla kurduğu bağın güçlenmesini sağlarken, elde ettikleri psikolojik denge de sürekli kaygı düzeylerinde bir azalma meydana getirir. Ayazlar’ın (2015) Doğa Temelli Etkinlikler üzerine yaptığı çalışma da bu ilişkiyi destekleyici niteliktedir. Ayazlar’a göre, bireylerin anlamlı bulduğu etkinliklerde deneyimledikleri “Akış Durumu (Flow)”, zaman algısının kaybı, yüksek odaklanma ve kendilik bilincinde azalma gibi unsurlarla birleşerek durumluk kaygı düzeyini düşürür. Akış, bireyin o anki eylemiyle tam bir uyum içinde olması halidir ve bu deneyim hem dikkat dağınıklığını hem de durumluk kaygı üretici düşünceleri sınırlandırarak bilişsel ve duygusal rahatlama sağlar. Bu bağlamda anlamlı katılım, bireylerin Ödamonik İyi Oluşuna doğrudan katkı sunan bir yapıdır. Ancak çalışmada dikkat çekici bir şekilde, bu ilişkinin dışsal motivasyonlar tarafından zayıflatıldığı da gözlemlenmiştir. Özellikle “Sosyal Medya

Görünürlüğü” gibi dışsal güdülerle etkinliğe katılan bireylerin, deneyimi içselleştirmekte zorlandıkları ve dolayısıyla etkinlikten elde ettikleri psikolojik faydanın sınırlı kaldığı ortaya çıkmıştır. Şimşek (2011), bu durumu dışsal motivasyonların bireyin dikkatini içsel doyumdan uzaklaştırarak, sosyal karşılaştırma ve onay arayışı gibi psikolojik baskılara yönlendirmesiyle açıklar. Bu da bireyin etkinlik sırasında deneyimlemesi muhtemel olan derin anlam hissini ve akış durumunu zayıflatır. Özetle, bireyin “Anlamlı Etkinliklere Dahil Hissetmesi” hem Sürekli hem de Durumluk Kaygı düzeyini azaltan koruyucu bir psikolojik faktör olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu ilişkinin niteliği, bireyin motivasyonel yönelimiyle doğrudan ilişkilidir. İçsel motivasyonla hareket eden bireyler anlamı içselleştirerek sürekli ve durumluk kaygıdan uzaklaşırken, dışsal güdülerle etkinliğe katılanlar, deneyimin psikolojik faydasını daha sınırlı biçimde yaşarlar. Bu da motivasyon türünün yalnızca davranışın yönünü değil, aynı zamanda o davranıştan alınacak psikolojik faydayı da belirleyebileceğini göstermektedir.

Çalışma bulguları, Ödamonik İyi Oluşun Sürekli ve Durumluk Kaygı yönetimindeki önemini ortaya koymaktadır. Özellikle “Amaçlı Yaşam” edinme ve “Kendini Dışa Vurma” becerilerinin geliştirilmesi, bireylerin Sürekli ve Durumluk Kaygıyla başa çıkma kapasitelerini artırabilir.

Çalışmanın devamında katılımcıların Tandem Uçuş Sonrası Genel Değerlendirmelerine, Uçuş Esnasında ve Uçuş Sonrasında Hissetmiş Oldukları Duygulara yönelik ifadelerle yer verilecektir. Bu bulgular, literatürde yer alan benzer çalışmalar ile kıyaslanarak ilişkileri tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Katılımcılar, “Uçuş Deneyimini” genel olarak “Çok İyi”ye yakın ($ORT=4.60\pm0.83$) bir düzeyde değerlendirmiştir. Bu sonuç, tandem yamaç paraşütü gibi ekstrem sporların bireylerde yüksek düzeyde tatmin ve olumlu duygu oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Brymer ve Schweitzer (2013), Macera Turizmi ve Ekstrem Sporların Psikolojik Etkilerini inceleyen çalışmalarda da benzer şekilde, bu tür deneyimlerin bireylerde “Öz Yeterlik”, “Kendine Güven” ve “Pozitif Duygular” üzerinde olumlu etkiler yarattığı belirtilmektedir.

Katılımcıların “Tandem Pilotlarının Performansına” yönelik değerlendirmeleri de oldukça yüksektir ($ORT=4.60\pm0.81$). Bu durum, ekstrem sporlarda rehberin/eğitmenin güven veren tutumu ve profesyonel yaklaşımının katılımcı deneyimini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Literatürde Ewert ve Hollenhorst (1989), doğa ve macera rekreasyonu kapsamında rehber davranışlarının katılımcı memnuniyeti üzerindeki rolü vurgulanmaktadır.

Uçuşun “Heyecan Verici” bulunması ($ORT=4.57\pm0.79$), ekstrem sporlara katılımın temel motivasyonlarından biri olan “Heyecan Arayışı (Sensation Seeking)” ile ilişkilendirilebilir. Zuckerman (2007), bireylerin heyecan arayışının, onları yeni ve yoğun

duyusal deneyimlere yönelttiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, uçuşun heyecanlı bulunması, katılımcıların beklentileriyle örtüşen bir sonuçtur.

Araştırmanın saha alanı olan “Ölüdeniz’in Doğal Manzarasının” uçuş deneyimini daha da anlamlı kıldığı ($ORT=4.71\pm0.77$) açıkça görülmektedir. Kaplan ve Kaplan (1989), doğal çevrenin estetiğinin, bireylerin rekreasyonel faaliyetlerdeki memnuniyet düzeyini artıran temel faktörlerden biri olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların manzaraya verdikleri yüksek puan, çevresel etkenlerin deneyim kalitesindeki rolünü teyit etmekte, Kaplan ve Kaplan’ın araştırma bulgularını desteklemektedir.

Veriler, katılımcıların Tandem Uçuş Deneyiminden her anlamda yüksek düzeyde Memnuniyet duyduklarını göstermektedir. Uçuşun Heyecan Verici yapısı, Profesyonel Pilot Desteği ve Etkileyici Doğa Manzarası birleştiğinde, ortaya katılımcıların Unutulmaz Bir Deneyim yaşadığı sonucuna varılabilir. Bu da tandem yamaç paraşütü gibi faaliyetlerin sadece fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda Ödamonik İyi Oluşa katkı sunan anlamlı bir yaşam deneyimi olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların uçuş sırasında “Eğlendiklerini” ($ORT=4,46\pm0,90$) ve kendilerini “Huzurlu” hissettiklerini ($ORT=4,21\pm0,92$) belirtmeleri, ekstrem sporların sadece heyecan değil, aynı zamanda psikolojik rahatlama da sunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, Pretty vd.’nin (2005) değinmiş olduğu Doğa Temelli Aktivitelerin Stres Azaltıcı Etkisine ilişkin literatürle örtüşmektedir. Stres ve Sürekli/Durumluk Kaygı gibi olumsuz duyguları ifade eden kavramların bireylerdeki Ödamonik İyi Oluş ile “Negatif İlişki” içerisinde olduğu, çalışmada daha önce değinilen noktalardan biridir. Brymer ve Gray’in (2010) çalışmasında da havadan doğaya bakma deneyiminin bireylerde bütünlük hissi ve varoluşsal farkındalık yarattığına dair bulgular, çalışmada yüksek puan alan “Huzur” kavramının açıklayıcısı niteliğindedir.

Katılımcıların uçuşu “Güvenli” bulmaları ($ORT=4.14\pm0.98$), etkinlik öncesi verilen bilgilendirme, pilotların profesyonelliği ve kullanılan ekipmanın güvenilirliği gibi faktörlerle ilişkilidir. Pomfret’in (2006) çalışmasına göre, ekstrem sporların katılımcılar açısından kabul edilebilir risk sınırları içinde algılanması, bu faaliyetlere katılım oranlarını ve tekrar etme isteğini artırmaktadır. Bu da uçuşun güvenilir algılanmasının katılımcı devamlılığı sağlayabileceği çıkarımını yapmamızı sağlar.

“Tandem Uçuşu Tekrar Yapmak İsteyen” katılımcıların yüksek oranı ($ORT=4.39\pm0.94$), deneyimin bireylerde pozitif psikolojik sermaye geliştirdiğini ve bu tür faaliyetlerin bağımlılık yapıcı bir yönü olabileceğini göstermektedir. Kane ve Tucker (2007), bu durumun, ekstrem sporlara katılan bireylerde etkinliği tekrar etme motivasyonunun güçlü olduğunu ortaya

koymaktadır. Bu da Kane ve Tucker'ın çalışmasının, araştırma bulgularıyla örtüştüğünü göstermektedir.

Katılımcılar tarafından, “Korku” ($ORT=2.43\pm1.20$), “Endişe” ($ORT=2.36\pm1.10$) ve “Stres” ($ORT=2.28\pm1.11$) gibi olumsuz duyguların düşük puanlanması, deneyimin bireyler tarafından tehdit edici değil, gelişim fırsatı sunan “kontrollü bir risk ortamı” olarak algılandığını göstermektedir. Lazarus (1991), bu tür aktivitelerde, bireylerin yaşadığı hafif düzeyde korku ve stresi, “Eustress (Östres)” bağlamında değerlendirmiştir. Selye'ye (1974) göre, Östres, katılımcıların gelişimine katkı sağlayan ve onları motive eden, organizmanın ihtiyaç duyduğu pozitif yönlü algılanan stres olarak açıklanmıştır. Lazarus ve Folkman (1984) ise bu kavramı, stresin etkisinin, bireylerin olayı nasıl değerlendirdiği ile ilgili olduğu şeklinde açıklamıştır. Buna göre katılımcı stresör faktörü bir tehdit olarak algılayıp olumsuz da değerlendirebilir, başa çıkabileceğine inandığı bir meydan okuma olarak olumlu da değerlendirebilir. Çalışma bulgularında “Korku”, “Endişe” ve “Stres” gibi olumsuz duyguların varlığı, ancak bunların düşük puan almış olması ve katılımcıların Etkinlik Memnuniyetleri ile Ödamonik İyi Oluşlarının genel anlamda iyi olması, bu stresi “Östres” olarak algıladıklarını düşündürmektedir.

Katılımcıların “Heyecan” düzeyleri orta ve yüksek seviyede ($ORT=3.65\pm1.22$) ölçülmüş olup, bu da ekstrem sporların temel doğasını yansıtmaktadır. Ayrıca uçuş sonrasında “Başka Bir Adrenalin Sporunu Denemeye Açık” olduklarını ifade etmeleri ($ORT=4.07\pm1.04$), bu deneyimin bireylerde yeni aktivitelere yönelik bir açıklık geliştirdiğini ve risk alma eğilimini teşvik ettiğini göstermektedir.

Tandem uçuş deneyimi, genel olarak katılımcılarda yüksek düzeyde “Eğlence”, “Huzur”, “Güven” ve “Tekrar Etme İsteği” yaratmıştır. “Korku” ve “Stres” gibi duyguların düşük düzeyde yaşanması, etkinliğin güvenli ortamda gerçekleştirilmesinin bir sonucudur. Ayrıca “Uçuş Sonrası Adrenalin Sporlarına Olan İlginin Artması”, bu tür faaliyetlerin bireylerin yaşamlarında yeni deneyim alanları açtığını ortaya koymaktadır. Sonuçlar, doğa temelli ekstrem sporların sadece fiziksel değil, aynı zamanda Psikolojik İyi Halkatı katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Katılımcıların uçuş sonrasında yüksek düzeyde “Mutlu” ($ORT=4.45\pm0.85$), “Tatmin Olmuş” ($ORT=4.37\pm0.90$) ve “Huzurlu” ($ORT=4.24\pm0.95$) hissetmeleri, doğa sporlarının bireylerde pozitif duygulanımı artırdığı yönündeki bulgularla uyumludur. Bandura'ya (1997) göre, özellikle başarıyla tamamlanan riskli aktivitelerin ardından ortaya çıkan bu duygular, bireyin “Öz Yeterlik” algısını da güçlendirmektedir. Katılımcıların kendilerini “Cesur” hissetmeleri ($ORT=4.11\pm1.00$) ve uçuşu bir “Başarı” olarak değerlendirmeleri

($ORT=4.05\pm1.07$), ekstrem sporların bireyin kendilik algısını ve öz benliğini yeniden yapılandırıcı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Tedeschi ve Calhoun (2004), özellikle bireyin konfor alanından çıkmasına neden olan deneyimlerin ardından gelişen bu tür duyguların, psikolojik büyüme ile ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Bunun da bireylerin “Öz-Yeterlik” algısına ve “Ödamonik İyi Oluşlarına” katkı sağladı gibi, bu tür etkinliklere yönelik motivasyonlarının artmasına sebep olacağı ifade edilebilir. Katılımcıların, uçuşun, “Kaygılarını Yenmelerine” yardımcı olduğunu ifade etmeleri ($ORT=3.76\pm1.22$), bu deneyimin bireyin psikolojik sınırlarını genişletmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Bu sonuç, Willig’in (2008) ekstrem sporların yalnızca heyecan arayışına değil, aynı zamanda kişisel gelişime de hizmet ettiğini ortaya koyduğu çalışmada ifade edilmektedir. Katılımcıların Etkinlik Sonrası, “Korku” ($ORT=1,74\pm0,98$), “Huzursuzluk” ($ORT=1,73\pm0,97$), “Keyifsizlik” ($ORT=1,48\pm0,83$), “Tedirginlik” ($ORT=1,62\pm0,88$) ve “Pişmanlık” ($ORT=1.39\pm0,84$) gibi olumsuz duyguları Çok Düşük düzeyde ifade etmeleri, deneyimin genel olarak olumlu ve tatmin edici geçtiğini göstermektedir. Özellikle “Pişmanlık” gibi geri dönülemez duyguların düşük olması, deneyimin bireyde negatif bir iz bırakmadığını, aksine diğer bulgular eşliğinde değerlendirildiğinde “tekrar edilme potansiyeli” taşıdığını işaret eder. Bu durum, Cater’ın (2006) ifade ettiği gibi, ekstrem spor katılımcılarının deneyimi “Olumlu ya da Kontrollü Risk” olarak değerlendirdiklerini düşündürmektedir.

Uçuş Sonrası elde edilen bu bulgular, tandem yamaç paraşütünün, bireyin Duygusal ve Psikolojik İyilik haline de katkıda bulunduğunu göstermektedir. “Mutluluk”, “Tatmin”, “Huzur” gibi pozitif duygularla birlikte “Cesaret” kazanımı ve “Başarı” hissi, bu tür aktivitelerin bireyin özgüven gelişiminde rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu da katılımcıların Ödamonik İyi Oluş ölçeğinden aldıkları yüksek puanları desteklemektedir. Aynı zamanda bu etkinliğin, “Korku” ve “Kaygı” gibi olumsuz duygularla baş etmede etkili olması, Sürekli ve Durumluk Kaygı ölçek puanlarında çıkan bulguları desteklemekte, ekstrem sporların terapötik potansiyelini de öne çıkarmaktadır. Düşük düzeyde ifade edilen olumsuz duygular ise, etkinliğin güvenli bir ortamda gerçekleştirilmesi ve profesyonel rehberlik desteğinin başarılı olduğuna işaret etmektedir.

Çalışmanın devamında katılımcıların Tandem Uçuş Sonrası Genel Değerlendirmeleri, Uçuş Esnasında ve Uçuş Sonrasında Hissetmiş Oldukları Duygulara yönelik ifadeler, cinsiyet, medeni durum, yaşanılan yer gibi Demografik Değişkenlere göre incelenecektir. Bu bulgular, literatürde yer alan benzer çalışmalar ile kıyaslanarak ilişkileri tartışmak ve çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın bulguları, Tandem Yamaç Paraşütü Deneyiminin katılımcılar üzerindeki “Duygusal Etkilerinin” cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Özellikle kadın katılımcıların uçuş sonrasında “Mutlu”, “Cesur”, “Başarmış” ve “Kaygılarını Yenmiş” hissetme düzeylerinin erkeklere kıyasla anlamlı derecede yüksek olması, cinsiyetin ekstrem spor deneyimlerinin psikolojik sonuçları ve katılımcıların memnuniyet düzeyleri üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bulgular, literatürde yer alan Byrnes vd.’nin (1999) Toplumsal Cinsiyet ve Risk Algısı çalışmasıyla tutarlılık gösterirken, aynı zamanda Slinger ve Rudestam’ın (1997) ifade ettiği, Ekstrem Sporların Kadınların Öz-Yeterlilik Duygularını Güçlendirmedeki Potansiyeline dair yeni bir perspektif sunmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, kadınların bu etkinliğe yönelik olumlu duyguları, erkeklere oranla daha fazla yaşamaları önemli bir bulgu olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmada, kadın katılımcıların Uçuş Sonrası daha yüksek “Mutluluk” bildirmesi (Kadınlar: $ORT=4.54$, Erkekler: $ORT=4.35$), ekstrem sporların duygusal ödül mekanizmalarıyla ilişkilendirilebilir. Brymer ve Schweitzer’in (2013) çalışması, kadınların macera sporlarından elde ettikleri başarı hissini öznel iyi oluşlarını daha fazla artırdığını göstermektedir. Bu durum, kadınların geleneksel olarak erkeksi olarak kodlanan aktivitelerde başarılı olmalarının, toplumsal cinsiyet normlarını aşma hissiyle birleşerek daha güçlü bir psikolojik tatmin yaratabileceğini düşündürmektedir.

Araştırma bulgularına göre, kadınların erkeklere oranla daha yüksek “Cesaret” (Kadınlar: $ORT=4,29\pm0,90$, Erkekler: $ORT=3,92\pm1,07$) ve “Başarı” (Kadınlar: $ORT=4,17\pm1,06$, Erkekler: $ORT=3,91\pm1,08$) puanlarına sahip olması, ekstrem sporların “kişisel sınırları aşma” işlevine işaret etmektedir. Bu bulgu, Clough vd.’nin (2016) Risk Almanın Öz güven Üzerindeki Cinsiyet Temelli Etkilerini gösteren çalışmasıyla örtüşmektedir. Weber vd.’nin (2002) çalışması, erkeklerin bu tür deneyimleri daha olağan karşılaması, kadınların ise aktiviteyi bir “kişisel meydan okuma” olarak algılaması ile cinsiyet rollerinin risk algısını nasıl şekillendirdiğini yansıtmaktadır.

Çalışmada, kadınların “Kaygılarını Yenme” puanlarının ($ORT=3,94\pm1,22$), erkeklere göre ($ORT=3,56\pm1,19$) daha yüksek olması, Harris ve Jenkins’e (2006) göre, kadınların uçuş öncesinde daha fazla endişe duymalarıyla açıklanabilir. Bu durum, korkunun üstesinden gelme güdüsünün kadınlarda daha belirgin bir duygusal dönüşüm yarattığını göstermektedir. Ek olarak, Bandura’nın (1977) Sosyal Öğrenme Teorisi, kadınların riskli durumlarda “Öz-Yeterlik” kazanımının erkeklere kıyasla daha kazanımlı olabileceğini öne sürmektedir. Bu da çalışma bulgularını desteklemektedir.

Araştırmadaki erkek katılımcıların kadınlara nispeten daha düşük “Duygusal Değişim” bildirmesi, Kimmel’in (2008) ifade ettiği gibi, ekstrem sporların erkekler için doğal bir sosyal beklenti olarak görülmesiyle ilişkili olabilir. Merriman ve Cameron (2007), Genler ve Risk Alma Davranışları ile ilgili çalışmalarında, erkeklerin tarihsel süreçte de avcı yönünün baskın olmasından dolayı “risk alma” ve “riski yönetebilme” yönlerinin daha baskın olduğunu ve bu tür tehlike içeren süreçleri kadınlara göre daha az riskli değerlendirdiğini ifade etmiştir. Bu sebeple, erkeklerin macera aktivitelerini daha az özel bir deneyim olarak değerlendirmesine yol açarak, duygusal tepkilerini minimize ediyor olduğu çıkarımı yapılabilir. Genel bir ifadeyle, tandem yamaç paraşütü etkinliğinin, özellikle kadın katılımcılar için “özgüven artırıcı”, “duygusal dönüşüm sağlayan” bir deneyim olduğu söylenebilir. Erkekler içinse bu deneyim, daha “rutin bir macera aktivitesi” olarak algılanmaktadır.

Çalışmanın bulguları, medeni durumun tandem yamaç paraşütü deneyiminin algılanışı ve duygusal sonuçları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Evli katılımcılar, bekar katılımcılara kıyasla uçuş deneyimini daha “Olumlu”, “Güvenli”, “Tatmin Edici” ve “Duygusal” açıdan zengin bir aktivite olarak değerlendirmişlerdir. Bu sonuçlar, Sosyal Destek Teorisi (Cohen & Wills, 1985), “Risk Algısı” (Slovic, 1987) ve “Deneyimsel Tatmin” (Csikszentmihalyi, 1990) literatürüyle uyumlu olmakla birlikte, ekstrem sporların psikososyal dinamiklerine dair bir bakış açısı sunmaktadır.

Araştırmada, evli katılımcıların “Uçuş Deneyimini” ve “Pilot Performansını” bekarlara göre daha yüksek puanlaması, sosyal bağlılık ve güven ihtiyacıyla ilişkilendirilebilir. Kiecolt-Glaser ve Newton’a (2001) göre, evli bireyler eşlerinin varlığından kaynaklanan güven duygusuyla risk içeren aktivitelerde yetkinlik algısını daha fazla önemsiyor ve psikolojik olarak rahat hissediyor olabilir. Bu psikolojik rahatlık da etkinliğin korkutucu ya da stresli sayılabilecek olumsuz yönlerinden ziyade katılımcıların anı yaşayıp etkinlikten daha fazla keyif almasını destekliyor olabilir. Çalışmadaki evli katılımcıların “Uçuş Yapılan Yeri” bekarlara göre daha olumlu değerlendirmesi, doğal manzaraları paylaşılabilir birer anı olarak görmeleriyle açıklanabilir. Literatürde bu bulgu, Kaplan ve Kaplan (1989) tarafından ele alınmış, evli bireylerin çevresel faktörlere daha estetik ve duygusal bir gözle baktığını göstermiştir.

Çalışmada, katılımcıların “Uçuş Esnasında” hissetmiş oldukları duyguları için ifade ettikleri bulgulara göre, evli katılımcıların daha yüksek “Mutluluk”, “Huzur” ve “Tatmin” puanları almış olması, evliliğin bir duygusal tampon işlevi gördüğünü düşündürmektedir. Lakey ve Cohen’e (2000) göre, “Sosyal Destek”, stresli deneyimlerin olumluya dönüştürülmesini kolaylaştırabilmektedir. Bekarların ise daha yüksek “Tedirginlik” ve “Keyifsizlik” puanları

alması, bireysel katılımın yalnızlık hissini artırabileceğine işaret eder. Bekarlar için uçuş, bir “kişisel mücadeleye” dönüşebilirken, evliler için “paylaşılan bir macera” olarak kodlanıyor olabilir. Evlilerin uçuşu daha “Güvenli” bulması, Gerrard vd.’ne (1996) göre “sorumluluk bilinci” ve “riskten kaçınma” eğilimiyle ilişkili olabilir. Buna göre evliler, profesyonellerden etkinliğin daha güvenli sınırlar içerisinde ve minimum risk ile gerçekleşmesini talep etmiş olabilir. Nelson vd.’ne (2008) göre evliler genelde riskli aktivitelerden kaçınır. Ancak bu çalışmada evlilerin güvenlik algısının yüksek olması, tandem uçuşun “Kontrollü Risk” olarak görülmesinden kaynaklanıyor olabilir. Evlilerin “Tekrar Uçuş İsteğinin” bekarlara göre yüksek olması, deneyimin aile içi statü sembolüne dönüşmesiyle ilgili olabilir. Evli bireyler, bu tür aktiviteleri sosyal çevrelerinde başarı hikâyesi olarak sunma eğiliminde olabileceği gibi, aile içindeki bireylerin birbirlerine korkmadıklarını kanıtlama arzusuyla da ilişkili olabilir. Genel bir ifadeyle tandem yamaç paraşütü, evli bireyler için “sosyal bağları güçlendiren” bir etkinlik olabilirken, bekar bireyler içinse “kişisel bir meydan okuma” olarak algılanmaktadır. Bu bulgular, macera turizmi pazarlamasında hedef kitle segmentasyonu için kritik öneme sahiptir.

Araştırma bulguları, Çalışma Durumunun “Tandem Yamaç Paraşütü Deneyiminin Algılanışı”, “Duygusal Tepkiler” Ve “Gelecekteki Katılım Niyeti” üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışan Katılımcılar, çalışmayanlara kıyasla uçuş deneyimini daha “Olumlu”, “Heyecan Verici”, “Huzurlu” ve “Güvenli” bulmuş, aynı zamanda “Tekrar Katılım” ve “Diğer Adrenalin Sporlarını Deneme” konusunda daha istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, Kaplan ve Talbot’un (1983) ifade etmiş olduğu Kaçış Teorisi (Escape Theory), Stres Yönetimi ve Boş Zaman Deneyimlerinin Psikolojik Etkileri literatürüyle uyumludur.

Çalışan Katılımcıların Tandem Uçuş Deneyimini ve Pilot Performansını çalışmayan bireylere göre daha Yüksek puanlaması, bu bireylerin “Hizmet Kalitesine” daha fazla önem vermesiyle açıklanabilir. Zeithaml vd.’ine (1988) göre, çalışan bireyler, iş hayatlarında karşılaştıkları yapılandırılmış süreçler nedeniyle profesyonel performansı daha kritik bir ölçüt olarak değerlendiriyor olabilirler. Çalışanların çalışmayanlara göre daha yüksek “Heyecan” ve “Huzur” ifade etmiş olmaları, tandem uçuşun bu bireyler için bir “kaçış ve yenilenme fırsatı” sunduğunu düşündürmektedir. Bu durum Iwasaki ve Mannell’in (2000) İş Stresinin Boş Zaman Aktivitelerinden Alınan Hazzı Artırabileceği yönündeki literatürle tutarlıdır.

Çalışan Bireylerin çalışmayanlara göre uçuşu daha “Güvenli” bulması, bu grubun risk yönetimi konusunda daha bilinçli olmasıyla ilişkilendirilebilir. Slovic ve Weber’in (2013) ifade etmiş olduğu gibi, iş hayatında karar verme süreçlerine aşina olan bireyler, “Kontrollü Risk” içeren aktiviteleri daha “Güvenli” algılıyor olabilir. Tandem uçuş tecrübesi, profesyonellerce

yönetilen bir aktivite olduğu için, katılımcıların bu etkinliği Kontrollü Risk olarak değerlendirdiği düşünülmektedir.

Çalışanların daha az “Stres” ve daha fazla “Huzur hissetmesi, bu bireylerin uçuşu bir rahatlama aracı olarak görmesiyle açıklanabilir. Bu bulgu, Ryff’in (1989) İyi Oluş Teorileri ile uyumludur. Çalışanların daha fazla “Eğlenme” Ve “Mutluluk” bildirmesi, Kono vd.’nin (2021) çalışmalarında ele aldıkları, boş zaman aktivitelerinin iş ve yaşam dengesi üzerindeki olumlu etkisini yansıtmaktadır. Çalışanların “Tekrar Uçuş” ve “Diğer Adrenalin Sporlarını Deneme” isteğinin çalışmayanlara göre daha yüksek olması, bu deneyimin bir başa çıkma stratejisine dönüştüğünü göstermektedir. Kyle vd.’ne (2004) göre, bu bulgu, Rekreatif Aktivitelerin Tekrarlanabilirliği literatürüne katkı sağlar.

Çalışmada sunulan bulgular, bireylerin Çalışma Durumunun Tandem Uçuş Deneyiminin Duygusal ve Bilişsel sonuçları üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Çalışan katılımcılar, çalışmayanlara kıyasla uçuş sonrasında daha “Olumlu Duygusal Tepkiler” bildirmiş ve deneyimi daha “Tatmin Edici” bulmuşlardır. Bu bulgular, iş yaşamı ile boş zaman deneyimleri arasındaki dinamik ilişkiyi anlamamıza önemli katkılar sunmaktadır.

Çalışmanın bulgularına göre, Yurt Dışından Gelen Katılımcılar, yerel katılımcılara kıyasla deneyimi “Daha Olumlu”, “Heyecan Verici” ve “Tatmin Edici” bulmuş, aynı zamanda daha “Az Stres” ve “Endişe” bildirmişlerdir. Buna göre tandem uçuşta Kültürlerarası Turizm Deneyimleri ve Risk Algısındaki Kültürel Farklılıkların etkili olduğu söylenebilir. Parasuraman vd. (1988), çalışmalarında uluslararası turistlerin yerel katılımcılara göre profesyonel hizmet kalitesine daha fazla önem verdiğini ifade etmiştir. Yurt Dışı Katılımcıların Tandem Uçuş Deneyimini ve Pilot Performansını daha yüksek puanlaması, literatürle uyumlu olacak şekilde, bu grubun “iyi hizmet” beklentisiyle geldiğini düşündürmektedir. Yabancı Katılımcıların Uçuş Yapılan Yeri daha “olumlu” değerlendirmesi, lokasyonun Çekici Faktörleri ile açıklanabilir. Bu durum Kaplan ve Kaplan’a (1989)’a göre, turistlerin yerel manzaraları daha estetik ve benzersiz bulduğu yönünde olup çalışma bulgularını destekler niteliktedir.

Çalışmada, Yerel Katılımcıların daha “Yüksek Stres” ve “Endişe” puanlarına sahip olması, Slovic ve Weber’e (2013) göre bu grubun ekstrem sporlara “daha az aşına olması”, güvenlik standartları konusunda “daha fazla durumluk kaygı duyması” ya da aktiviteyi “daha riskli” algılaması gibi faktörlerle ilişkili olabilir. Yabancı katılımcıların daha yüksek “Eğlenme”, “Huzur” ve “Mutluluk” bildiriminde bulunması, bu deneyimin onlar için bir tatil heyecanı ve özel etkinlik olarak algılandığını göstermektedir. Bu bulgu, Iwasaki’nin (2003) Boş Zaman Deneyimlerinin Kültürel Bağlamı ile ilgili literatürü desteklemektedir. Yurt Dışı

Katılımcıların daha yüksek “Tekrar Katılım Niyeti”, bu deneyimin onlar için “nadir ve tekrarlanabilir” bir macera olarak kodlandığını düşündürmektedir. Ryan ve Deci (2000), bu durumu Seyahat Motivasyonları ve Deneyimsel Tatmin arasındaki ilişkiyle açıklamıştır. Çalışma, genel çerçeve ile Tandem Yamaç Paraşütü Deneyiminin Uluslararası Turistler için daha “Tatmin Edici” ve “Heyecan Verici”, Yerel Katılımcılar içinse daha “Stresli” bir deneyim olarak algılandığını ortaya koymuştur.

Araştırma bulguları, bireylerin İkamet Ettikleri Yerleşim Yerinin, Tandem Yamaç Paraşütü Deneyimlerine İlişkin Algı ve Duygusal Tepkileri üzerinde anlamlı etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Büyükşehir veya Şehir Merkezlerinde Yaşayan katılımcıların uçuş esnasında daha yüksek düzeyde “Stres” ($ORT=2.41\pm1.14$) ve “Korku” ($ORT=1.82\pm1.06$) bildirmeleri, Spielberg’in (1966) Durumluk Kaygı Kuramı ile uyumludur. Kaplan ve Ardahan’ın (2013) Doğa Sporlarına Katılım üzerine gerçekleştirdiği çalışmada ise kentsel alanlarda ikamet eden bireylerin doğa temelli rekreasyonel faaliyetlere adaptasyonda daha fazla güçlük yaşadığı tespit edilmiştir. Bu durum, Cater’ın (2006) ifade ettiği, kentsel yaşamın beraberinde getirdiği stresli yaşamın, bireylerin risk algılarını artırarak, doğa tabanlı aktivitelere yönelik kaygı düzeylerini de yükseltebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Buna karşılık, İlçe, Kasaba ya da Köy gibi daha az yoğun ve doğayla iç içe yaşam alanlarında ikamet eden katılımcıların, Uçuş Sonrası daha yüksek düzeyde “Mutluluk” ($ORT=4.57\pm0.68$) ve “Tatmin” ($ORT=4.48\pm0.74$) bildirmeleri, Hull ve Michael’ın (1995) Doğa Temelli Etkinliklerin Psikolojik Faydaları üzerine geliştirdiği yaklaşımla örtüşmektedir. Ardahan ve Lapa’nın (2011) Açık Alan Rekreasyonu üzerine gerçekleştirdiği araştırma da kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin doğayla olan etkileşimlerinden daha yüksek düzeyde psikolojik kazanım elde ettiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, doğa ile sürekli temas halinde olmanın, bireylerin stres kontrolü ve duygusal iyilik halleri üzerinde olumlu etkiler yarattığı söylenebilir.

Büyükşehirde ikamet eden bireylerin Uçuş Sonrası daha yüksek düzeyde “Tedirginlik” ($ORT=1.72\pm0.98$) bildirmesi ise, Dinç ve Tez’in (2021) araştırmasında, kentsel alanlarda yaşayan bireylerin risk içeren rekreatif faaliyetlere karşı daha temkinli yaklaştıkları bulgusuyla açıklanabilir. Bu durum, bireyin yaşam çevresinin, risk algısı ve stresle baş etme stratejileri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Genel bir ifadeyle, Tandem Yamaç Paraşütü Deneyiminin Kırsal Bölgelerde Yaşayan Bireyler için daha Olumlu Duygusal Çıktılar ürettiğini, Kentsel Alanlarda Yaşayan Bireyler içinse daha Stresli ve Tedirgin Edici bir deneyim olarak algılandığını ortaya konmuştur.

Araştırma bulguları, Daha Önce Tandem Yamaç Paraşütü Deneyimi Yaşamış Bireylerin “Yeni Bir Macera Aktivitesine Katılma” isteklerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu

ortaya koymaktadır. Bu durum, Brymer'in (2005) ekstrem spor katılımcılarının sürekli yeni deneyimler arayışında olduklarını ortaya koyan bulgularıyla örtüşmektedir. Benzer şekilde, Şimşek'in (2011) ekstrem sporların bireylerde bir tür "bağımlılık etkisi" yarattığına dair bulguları, bu isteğin fizyolojik ve psikolojik kökenlerini açıklamaktadır. Söz konusu eğilim, Zuckerman'ın (2007) geliştirdiği Heyecan Arayışı (Sensation Seeking) Teorisi bağlamında değerlendirildiğinde, yüksek uyarılma düzeyine sahip bireylerin yoğun adrenalin içeren deneyimlere karşı devamlı bir yönelim içinde oldukları görülmektedir. Buckley (2012) bu durumu, ekstrem sporlara katılan bireylerin yaşadığı yoğun heyecan ve adrenalinin psikolojik olarak bağımlılık yaratabileceğini ve bu bireylerde sürekli yeni deneyimler arayışını tetiklediğini belirterek açıklamıştır. Özdedeoğlu'nun (2020) Ekstrem Spor Katılımcıları üzerine yaptığı çalışmada da bu tür aktivitelerin "kişisel gelişim", "özgüven artışı" ve "kendini gerçekleştirme" gibi motivasyonel çıktılar yarattığı ifade edilmiştir.

Çalışma bulgularına göre, Bireylerin Sosyal Çevrelerinin, Deneyimin Algısı üzerindeki etkisi de çalışmada dikkat çeken önemli bir bulgudur. Çevresinde Daha Önce Tandem Yamaç Paraşütü Yapmış Bireylerin bulunduğu katılımcıların, uçuş deneyimini daha "Olumlu" değerlendirmesi, Bandura'nın (1977) Sosyal Öğrenme Kuramı bağlamında anlam kazanmaktadır. Bu kurama göre bireyler, başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek kendi davranışlarını şekillendirmekte ve bu durum risk algısı, beklenti ve karar verme süreçlerinde belirleyici olmaktadır. Rumba'nın (2012) macera sporları katılımcıları üzerine yaptığı araştırma da bu bulguyu destekler niteliktedir. Rumba, sosyal referansların bireylerin risk algısını azalttığı ve deneyime yönelik olumlu beklentiler geliştirdiğini tespit edilmiştir. Cater (2006) ve Ardahan & Lapa'nın (2011) çalışmaları da sosyal çevreden edinilen pozitif geri bildirimlerin doğa sporlarına katılım motivasyonunu artırdığını ve bireylerin aktiviteye dair tutumlarını olumlu ya da olumsuz şekillendirdiğini ortaya koymuştur.

Araştırmada Pilot Performansının Değerlendirilmesinde de benzer bir eğilim gözlemlenmiştir. Çevresinde Tandem Uçuş Deneyimi Olan Bireylerin Pilot Performansını daha yüksek puanlaması, Dinç'in (2006) Doğa Sporlarında Liderlik Algısı üzerine yaptığı çalışmayla örtüşmektedir. Araştırmaya göre, lider (pilot) hakkındaki önceden edinilen olumlu anlatımlar, bireylerin "güven" düzeyini artırmakta ve bu da Performansın Algısını pozitif yönde etkilemektedir. Benzer şekilde, Çevresel Referansa Sahip Katılımcıların uçuşun "Heyecan Verici" yönlerini daha yoğun bir şekilde deneyimlemesi, Ayazlar'ın (2015) Akış (Flow) Kuramı çerçevesindeki bulgularla ilişkilendirilebilir. Akış deneyimi, bireyin bir etkinliğe tam anlamıyla kendini kaptırdığı ve zaman algısını kaybettiği bir psikolojik durum olarak tanımlanmaktadır.

Önceden oluşturulan olumlu beklentiler, bu deneyimin şiddetini artırmakta ve bireylerin aktivite sırasında daha yoğun duygular yaşamasına zemin hazırlamaktadır.

Çevresinde Tandem Uçuş Deneyimi Olan Katılımcıların Uçuş Sonrasında “Başarma” ve “Kaygıyı Yenme” gibi pozitif psikolojik çıktılara daha yüksek düzeyde sahip olması, Ryan ve Deci’nin (2000) Öz-Belirleme Kuramı ile açıklanabilir. Bireylerin “Sosyal Destek Mekanizmaları” aracılığıyla Özerklik, Yeterlik ve İlişkilene ihtiyacılarının karşılanması, aktivitenin bir kişisel zafer olarak algılanmasını kolaylaştırmaktadır. Burada, katılımcıların ilişkilene ihtiyacının karşılanarak kendilerini de çevrelerindeki deneyimli kişiler gibi yeterli bulmaları söz konusudur.

Çevresinde Tandem Uçuş Deneyimi Olan Katılımcıların Uçuş Alanının Manzarasına yönelik daha olumlu değerlendirmeleri, deneyim öncesinde sosyal çevre aracılığıyla edinilen bilgilerle ilişkilendirilebilir. Trauer’in (2006) “Özel İlgi Turizmi” bağlamında geliştirdiği “Deneyimsel Beklenti” kavramına göre, bireylerin önceden şekillenen beklentileri, mekansal algılarını doğrudan etkileyerek deneyimi daha anlamlı ve estetik hale getirebilmektedir. Kaplan ve Ardahan’ın (2013) Doğa Sporları ve Çevresel Bağlantı üzerine gerçekleştirdiği çalışmada da sosyal öğrenmenin, bireylerin doğaya dair algılarını güçlendirdiği ve mekansal deneyimin duygusal yoğunluğunu artırdığı belirtilmiştir. Özetle, bireysel deneyim ve sosyal çevre etkileşimi, tandem yamaç paraşütü gibi ekstrem spor deneyimlerinde katılımcıların “Duygusal Tepkilerini”, “Risk Algılarını” ve “Genel Memnuniyet Düzeylerini” anlamlı biçimde etkilemektedir.

Araştırma bulguları, farklı yaş gruplarının Tandem Uçuş Deneyimini Bilişsel ve Duygusal Düzeyde farklı şekillerde işlediğini ortaya koymaktadır. 22 yaş altı katılımcıların “Genel Uçuş Deneyimine İlişkin Değerlendirmelerinin” diğer yaş gruplarına göre daha düşük çıkması, Steinberg’in (2017) “Gelişimsel Nörobilim” çalışmaları bağlamında anlam kazanmaktadır. Prefrontal korteksin henüz tam olarak olgunlaşmamış olması, genç bireylerin risk değerlendirme ve duygusal düzenleme becerilerinde farklılıklar yaratmaktadır. Bu durum, gençlerin uçuş sırasında yaşadıkları duygusal çalkantıyı daha yoğun deneyimlemelerine ve deneyimi bütünsel olarak daha kritik değerlendirmelerine yol açabilir. 23-35 yaş grubunun özellikle “Pilot Performansını” diğer yaş gruplarından daha yüksek değerlendirmesi, Csikszentmihalyi’nin (1990) Akış Teorisi ile ilişkilendirilebilir. Bu yaş grubunun, beceri düzeyleri ile aktivitenin sunduğu zorluklar arasında optimal dengeyi kurabilmesi, deneyimi daha olumlu algılamalarını sağlamış olabilir. Brymer ve Schweitzer’ın (2013) Ekstrem Spor Katılımcıları üzerine yaptığı fenomenolojik çalışma, bu yaş grubunun deneyimi hem fiziksel hem de psikolojik düzeyde daha bütüncül bir şekilde bütünleştirebildiğini ortaya koymaktadır.

Çalışma bulgularında, yaş ilerledikçe bireylerin etkinliğe yönelik “Güvenlik” algısının artması, Slovic’in (2000) Risk Algısı çerçevesi ile tutarlılık göstermektedir. Genç bireylerin riski daha çok “bilinmezlik” boyutuyla değerlendirmesi, onların güvenlik algılarını olumsuz etkileyebilir. Buna karşılık, ileri yaş gruplarının riski “Kontrol Edilebilirlik” perspektifiyle ele alması, Bandura’nın (1997) Öz-Yeterlilik Kuramı ile açıklanabilir. Yaşam deneyiminin getirdiği “Başa Çıkma” stratejileri, olgun bireylerin belirsizlik durumlarında daha sakin kalabilmesini sağlamaktadır. 46 yaş üstü katılımcıların “Güvenlik” algısındaki olumlu tutum, Carstensen’in (2006) Sosyo-Duygusal Seçicilik Teorisi ile de uyumludur. İleri yaştaki bireylerin duygusal düzenleme becerilerinin gelişmiş olması, onların potansiyel tehditleri daha gerçekçi değerlendirebilmesine olanak tanımaktadır. Morgan (1995)’ın Rekreatif Dalış çalışması da benzer şekilde, yaşla birlikte risk algısının daha rasyonel hale geldiğini ortaya koymuştur.

Araştırmada, 23-35 yaş grubunun “Tekrar Katılım Niyetinin” diğer yaş gruplarından daha yüksek olması, Deci ve Ryan’ın (2000) Öz-Belirleme Kuramı bağlamında iki boyutta incelenebilir. Bunlardan birincisi olan İçsel Motivasyona göre, bu yaş grubunun aktiviteyi özerklik ve yeterlilik ihtiyaçlarını karşılayan bir deneyim olarak görmesi, kuramın ikinci boyutu olan Dışsal Motivasyona göre ise, katılımcıların sosyal statü ve kimlik oluşturma aracı olarak macera sporlarını değerlendirmesi. Buckley (2012), bu yaş grubunun adrenalin arayışı ile öz değer artışını birleştiren bir deneyim yaşadığını ifade etmektedir. Buna karşılık, 36-45 yaş grubunun daha ılımlı “Tekrar Katılım” niyeti, Havighurst’in (1972) Gelişimsel Görevler Teorisi ile açıklanabilir. Bu yaş grubunun, deneyimi daha çok kişisel yenilenme ve stres yönetimi aracı olarak değerlendirdiği söylenebilir.

Katılımcıların artan yaşla birlikte Mekan Değerlendirmelerinin de olumlu yönde artması, Kaplan’ın (1995) Dikkat Restorasyon Teorisi ile ilişkilidir. Olgun bireylerin doğal çevreyle kurduğu bağın daha derin olması, onların manzara ve çevresel faktörleri daha çok takdir etmesini sağlamaktadır. Ulrich’in (1983) Psiko-Evolüsyoner Teorisi de doğal ortamlarda geçirilen zamanın stres azaltıcı etkisinin yaşla birlikte daha belirgin hale geldiğini ortaya koymaktadır. Teoriye göre doğal ortamlar, evrimsel sürecin etkisiyle bireylerde hayatta kalma güdüsü ile ilişkilendirilir. Bu da doğal ortamlarda bulunmanın bireylerde hızlı bir şekilde stres azaltıcı etki oluşturduğunu ve bireyde olumlu duygular uyandırdığını ifade eder.

Araştırmada Uçuş Sonrası “Başarı” ve “Tatmin” duygularındaki yaşa bağlı farklılıklar, Ryff ve Keyes’in (1995) Psikolojik İyi Oluş modeli ile tutarlılık göstermektedir. 23-35 yaş grubunun, iyi oluşun özellikle “Kişisel Gelişim” ve “Yaşam Amacı” boyutlarında daha yüksek puanlar alması, bu yaş döneminin kimlik oluşum sürecindeki kritik rolünü yansıtmaktadır. Waterman’ın (1993) Ödemonik İyi Oluşa ilişkin “Öz Farkındalık” kavramı da bu yaş grubunun

deneyimi bir “kişisel anlam arayışı” olarak değerlendirdiğini desteklemektedir. 46 yaş üstü katılımcıların “Huzur” ve “Tatmin” duygularındaki yüksek puanlar ise, Jung'un (1933) Bireyleşme Teorisi ile açıklanabilir. Bu yaş grubunun deneyimi daha çok kendini “gerçekleştirme” ve “varoluşsal doyum” bağlamında değerlendirdiği söylenebilir.

Bu bulguların bütünleşmiş analizi, Bronfenbrenner'in (1979) Ekolojik Sistemler Teorisi bağlamında anlam kazanmaktadır. Farklı yaş gruplarının etkinliği farklı algılamasının altında yatan temel sebepler vardır. Buna göre, “Mikrosistemler”, bireysel gelişim düzeyi ve psikolojik özelliklerden, “Mezosistemler”, sosyal çevre ve referans gruplarından, “Makrosistemler”, kültürel normlar ve yaşam dönemi beklentilerden etkilenmektedir. Baltes'in (1987) Seçim, Optimizasyon ve Telafi Teorisi de farklı yaş gruplarının deneyimden farklı psikolojik kazanımlar elde ettiğini ortaya koymaktadır. Özetlemek gerekirse, tandem yamaç paraşütü Deneyiminin Algılanışı ve Psikolojik Etkileri, bireylerin yaşam döngüsündeki konumlarıyla derinden bağlantılıdır. Bu bulgular, macera rekreasyonu programlarının tasarlanmasında yaş faktörünün kritik bir değişken olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışma bulguları, refah düzeyi yüksek bireylerin “Tandem Uçuş Deneyimini” daha olumlu değerlendirdiğini, “Pilot Performansını” daha yüksek puanladığını ve Uçuş Sonrasında daha fazla “Mutluluk” ile “Tatmin” hissettiklerini ortaya koymaktadır.

Refah düzeyi iyi olan katılımcılar “Pilot Performansını”, normal refah düzeyindeki katılımcılara kıyasla daha yüksek değerlendirmiştir. Bu bulgu, Diener ve Biswas-Diener (2002) tarafından geliştirilen Öznel İyi Oluş Kuramı ile tutarlılık göstermektedir. Literatürde, refah düzeyi yüksek bireylerin pozitif duygusal eşiklerinin daha geniş olduğu (Fredrickson, 2001) ve deneyimleri bütüncül bir şekilde değerlendirme eğiliminde oldukları (Keyes, 2002) belirtilmektedir. Ayrıca, Parasuraman vd. (1988) tarafından yapılan çalışmalar, refah düzeyi yüksek bireylerin hizmet kalitesine yönelik daha gelişmiş beklentilere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, çalışmamızda refah düzeyi yüksek bireylerin “Pilot Performansını” daha olumlu değerlendirmesini açıklayabilir. Çalışmada benzer şekilde, refah düzeyi iyi olan bireylerin uçuşun “Heyecan Verici” olma durumunu normal refah düzeyindeki bireylere göre daha yüksek puanladığı görülmüştür. Csikszentmihalyi'nin (1990) Akış Teorisi'ne göre, refah düzeyi yüksek bireyler optimal uyarılma düzeylerine daha kolay ulaşabilmekte ve deneyimsel anları daha yoğun yaşayabilmektedir (Bryant ve Veroff, 2007).

Araştırma bulguları, refah düzeyi yüksek bireylerin Uçuş Sonrasında daha fazla “Mutluluk” ve “Tatmin” hissettiklerini göstermektedir. Bu bulgular, Fredrickson'in (2001) Genişlet ve İnşa Et (Broaden-And-Build) Teorisi ile uyumludur. Teori, pozitif duyguların bireylerin düşünce ve eylem aralıklarını genişlettiğini ve kalıcı kişisel kaynaklar oluşturduğunu

öne sürmektedir. Seligman (2004) tarafından yapılan çalışmalar da refah düzeyi yüksek bireylerin deneyimlerden daha fazla mutluluk duyduğunu ortaya koymaktadır. Ryff'in (1989) "Psikolojik İyi Oluş Modeli" ise, bu bireylerin "Yaşam Amaçları" ve "Kişisel Gelişim" boyutlarında daha yüksek puanlar aldığını ve bu nedenle macera deneyimlerini daha anlamlı bulduklarını belirtmektedir.

Elde edilen bulguların bütünsel değerlendirmesi, Hobfoll'in (1989) Koruma Kaynakları Teorisi bağlamında anlam kazanmaktadır. Teoriye göre, refah düzeyi yüksek bireylerin sahip olduğu Bireysel Kaynaklar (öz-yeterlik, iyimserlik), Sosyal Kaynaklar (destek sistemleri) ve Maddi Kaynaklar (ekonomik güvence), onların macera deneyimlerini daha olumlu değerlendirmelerini sağlamaktadır. Diener ve Lucas (2000) tarafından geliştirilen Duygusal Taraf Teorisi de refah düzeyinin bireylerin Duygusal Tepkilerini ve Deneyim Değerlendirmelerini şekillendirdiğini desteklemektedir. Genel bir özetle, Refah Düzeyinin Tandem Yamaç Paraşütü Deneyiminin Algılanışı ve Psikolojik Çıktıları Üzerinde önemli bir belirleyici olduğunu ortaya konmuştur. Refah düzeyi yüksek bireylerin "Hizmet Kalitesi Değerlendirmelerinin" daha olumlu olduğu, Deneyimden daha fazla "Heyecan" duyduğu ve Uçuş Sonrasında daha yüksek "Mutluluk" ile "Tatmin" hissettikleri görülmüştür. Bu bulgular, macera rekreasyonu programlarının tasarlanmasında katılımcıların Psikolojik İyi Oluş düzeylerinin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Çalışmanın bulguları, Eğitim Düzeyinin Tandem Uçuş Deneyiminin Algılanışı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, Pearce ve Lee'nin (2005) ifade ettiği, eğitim düzeyi yüksek bireylerin daha karmaşık ve derinlemesine deneyimler aradığını göstermektedir. Çalışmada Üniversite ve Lisansüstü Eğitimli Katılımcıların "Uçuş Deneyimini" daha olumlu değerlendirmesi, Ryan ve Deci'nin (2000) Öz-Belirleme Kuramı'nda vurguladığı Yeterlik ve Özerklik ihtiyaçlarının yüksek eğitimli bireylerde daha belirgin olmasıyla açıklanabilir. Cohen'e (1979) göre bu bireyler, deneyimlerini daha analitik değerlendirme eğilimindedir. "Pilot Performansı" değerlendirmeleri ise, Parasuraman vd.'nin (1988) "SERVQUAL" modelinde, eğitim düzeyi arttıkça hizmet kalitesi beklentilerinin de arttığı gösterilmektedir. Lise ve altı eğitimli katılımcıların "Pilot Performansına" nispeten daha düşük puanlar vermesi, Oliver'ın (1980) değindiği, Beklenti ve Deneyim Uyumsuzluğundan kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmada, katılımcıların Eğitim Durumuna göre "Heyecan" ve "Eğlence" algısındaki farklılıklar Csikszentmihalyi'nin (1990) Akış Teorisi ile ilişkilendirilebilir. Yüksek Eğitimli bireyler, deneyimi daha bütüncül değerlendirerek "optimal deneyim" seviyesine daha kolay ulaşabilmektedir. Bu bulgu, Mitos vd.'nin (2012) Turizm Deneyimlerinde Bilişsel Katılımın

Önemine dair çalışmalarını destekler niteliktedir. Katılımcıların “Güvenlik” algısındaki farklılıklar, Slovic ve Weber’in (2013) Risk Algısı çalışmalarıyla tutarlıdır. Eğitim düzeyi yükseldikçe, bireylerin risk değerlendirme yetenekleri gelişmekte ve irrasyonel korkular azalmaktadır. Bu durum, Floyd vd.’nin (2004) macera turizmindeki risk algısı çalışmalarını desteklemektedir.

Katılımcıların Etkinliğe Tekrar Katılım Niyetindeki farklılıklar, Ajzen’in (1991) Planlı Davranış Teorisi bağlamında değerlendirilebilir. Yüksek eğitilmiş bireylerin davranışsal kontrol algıları daha güçlüdür ve bu da “Katılım Niyetlerini” artırmaktadır. Eğitim seviyelerine göre katılımcıların Uçuş Sonrası Duygusal Çıktılardaki farklılıklar, Filep ve Pearce’a (2014) göre, yüksek eğitilmiş bireylerin daha fazla “Pozitif Duygu” yaşaması, bu bireylerin deneyimlerden daha fazla anlam çıkarmasıyla ilişkilidir.

Araştırma bulguları, katılımcıların Tandem Yamaç Paraşütü Uçuşu Sonrası Yaşadıkları Duygular ile Eğitim Düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların “Mutluluk” ve “Tatmin” düzeyleri, eğitim seviyesi arttıkça anlamlı şekilde artmaktadır. Bu durum, üniversite ve lisansüstü eğitime sahip bireylerin deneyimlerden daha yoğun “Pozitif Duygular” yaşadıklarını göstermektedir. “Başarmış” hissetme değişkeni de benzer şekilde, eğitim seviyesi arttıkça daha yüksek puanlanmıştır. Bu, daha eğitilmiş bireylerin deneyimleri başarı olarak değerlendirme eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. “Huzursuzluk”, “Keyifsizlik”, “Tedirginlik” ve “Pişmanlık” düzeyleri ise, daha düşük eğitim seviyelerine sahip bireylerde daha yüksek bildirilmiştir. Bu bulgular, eğitim düzeyi düşük bireylerin uçuş deneyimi sonrası daha fazla “Olumsuz Duygu” yaşadığını ve bu bireylerin deneyimi değerlendirme biçimlerinin daha temkinli veya olumsuz olduğunu göstermektedir. Fredrickson’a (2001) göre, yüksek eğitim seviyesi, “Bilişsel Esneklik”, “Stresle Başa Çıkma”, “Risk Değerlendirme” ve “Deneyimden Anlam Çıkarma” gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir (Ryff & Singer, 2008). Bu durum, eğitilmiş bireylerin uçuş gibi “Yenilikçi” ve “Heyecan Verici” deneyimlere daha açık ve hazır olmalarını sağlayabilir. Ayrıca, daha geniş bilgi birikimi ve yaşam deneyimi, algılanan tehdit düzeyini düşürebilir. Bulgular, Seligman ve Csikszentmihalyi’nin (2000) Pozitif Psikoloji Kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin daha fazla Öznel İyi Oluş ve Yaşamdan Tatmin bildirmeleriyle örtüşmektedir. Ayrıca, Eccles ve Wigfield’in (2002) Beklenti ve Değer Kuramı çerçevesinde, eğitim düzeyi yüksek bireylerin uçuş deneyimine yönelik daha pozitif beklentilere sahip olmaları, bu deneyimden aldıkları doyumunu artırmış olabilir.

Çalışma bulguları, Tandem Yamaç Paraşütü Etkinliğine Eşlik Eden Kişilere (yalnız, aileyle, arkadaşlarla veya eş/sevgiliyle) göre katılımcıların Deneyim Algılarının ve Duygusal

Tepkilerinin değişebileceğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, etkinliğe ailesiyle birlikte katılan bireylerin “Uçuş Deneyimini” daha olumlu değerlendirmesi Cohen ve Wills’in (1985) Sosyal Destek Teorisi’yle uyumludur. Buna göre, aile üyelerinin varlığı, katılımcılar üzerinde güven duygusunu artırarak deneyimi daha pozitif algılamalarını sağlamaktadır. Bulgu, aynı zamanda Fredrickson’ın (2001) çalışmasında değindiği, Genişletme ve İnşa Etme Teorisi’ni destekler niteliktedir. Genişletme ve İnşa Etme Teorisine göre, pozitif sosyal etkileşimlerin özellikle aile, arkadaş gibi yakın çevreyle birlikte olması bireylerin olayları tehdit değil fırsat olarak değerlendirmesine yardımcı olur. Bu da bireylerin psikolojik olarak daha az durumluk kaygı, daha yüksek kontrol hissi ve daha güçlü sosyal güven yaşamasına katkı sunarak duygusal deneyimlerini zenginleştirmektedir. “Etkinliğe Eşlik Eden Tandem Pilotun Performansına” yönelik değerlendirmelerde Aile ve Eş/Sevgiliyle katılım gösterenlerin yalnız ve arkadaş grubu ile katılım gösterenlere göre daha yüksek puanlar vermesi, hizmet kalitesi algısında sosyal bağlamın etkisini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, Parasuraman vd.’nin (1988) “Hizmet Kalitesi Modeli” bağlamında, yakın ilişkilerin hizmet değerlendirme süreçlerini olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Tandem uçuşa Eş/Sevgiliyle katılım gösteren bireylerin uçuş sırasında daha yoğun “Heyecan” hissetmeleri, romantik ilişkilerin duygusal deneyimleri güçlendirici etkisini göstermektedir. Bu bulgu, Hatfield ve Rapson’ın (1993) Duygusal Yoğunluk Teorisi’nde değinmiş olduğu, romantik partnerlerle birlikte yaşanan deneyimlerin bireyde duygusal etkilenimi artırdığını bulgusuyla desteklemektedir.

Katılımcıların Etkinliğe Kiminle Katıldığına göre değişkenlik gösteren Uçuş Sonrası “Mutluluk” ve “Tatmin” düzeylerindeki farklılıklar, Reis ve Gable’ın (2003) ifade ettiği, yakın ilişkilerin, bireylerin yaşam deneyimlerinden daha fazla anlam ve tatmin elde etmelerine yardımcı olduğu bulgusu ile açıklanabilir. Bu durum, Aile ve Eş/Sevgili ile etkinliğe katılan bireylerin yalnız katılanlara oranla daha fazla “Mutluluk” ve “Tatmin” ifade ettiği bulgusunu desteklemektedir. Katılımcıların kendilerini “Cesur” hissetmelerine yönelik ifadeleri, etkinliğe biri ile katılan kişilerin yalnız katılanlara göre daha “Cesur” hissettiklerini göstermektedir. Bu durum, Bandura’nın (1977) Sosyal Öğrenme Teorisi’nin temel ilkeleriyle uyumludur. Buna göre, “Cesur” ya da “Kendine Güvenen” bir yakın çevrede bulunmak, bireyin kendisini de bu özelliklere yakın hissetmesine, yani “öğrenilmiş cesaret ve güven” geliştirmesine katkı sağlar. Katılımcıların “Keyifsizlik” düzeylerindeki farklılıklar, etkinliğe yalnız ve arkadaşlarıyla katılan bireylerin nispeten daha fazla “Keyifsiz” olduğunu göstermektedir. Diener ve Seligman’ın (2002) Mutluluk çalışmaları, aile ve romantik partnerlerle yapılan aktivitelerin bireylerin genel keyif düzeylerini artırdığını göstermektedir. Bu da çalışma bulgularını desteklemektedir. Bulgular, macera turizmi deneyimlerinin katılımcıların etkinliğe kimlerle

katıldığına göre önemli ölçüde şekillenebileceğini göstermektedir. Özellikle aile ve eş/sevgili gibi yakın duygusal bağların olduğu ilişkilerde, yapılan aktivitelerin bireylerin “Deneyim Algılarını” ve “Duygusal Tepkilerini” olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Çalışma bulguları, katılımcıların Tandem Yamaç Paraşütü Etkinliğinden Haberdar Olma Yöntemlerinin, “Başka Adrenalin Sporlarını Deneyimleme” İsteği üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Etkinlikten sosyal medya aracılığıyla haberdar olan bireylerin, diğer bilgi edinme kanallarını kullananlara kıyasla “Başka Adrenalin Sporlarını Deneme” konusunda daha istekli oldukları görülmektedir. Kaplan ve Haenlein (2010), Sosyal Medya Etkileşim Teorisi bağlamında, sosyal medyanın görsel ve etkileşimli içerik sunma kapasitesinin, macera sporları gibi deneyimsel ürünlerin tanıtımında özellikle etkili olduğunu belirtmektedir. Thaler ve Sunstein’in (2009) Dürtme (Nudge) Teorisi de sosyal medyada karşılaşılan içeriklerin bireylerin tercihlerini ve davranışlarını yönlendirmede etkili olduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde Buhalis ve Law’ın (2008) Turizm Pazarlaması çalışmaları, sosyal medyanın yamaç paraşütü gibi etkinliklerden oluşan deneyimsel ürünlerin pazarlanmasında, geleneksel kanallara kıyasla daha etkili olduğunu göstermektedir. Literatürdeki bu çalışmalar, etkinlikten bu yöntemle haberdar olan bireylerin “Yeni Bir Adrenalin Sporunu Deneyimleme” isteklerini açıklamaktadır.

Araştırma bulguları, Tandem Yamaç Paraşütünün katılımcılar üzerindeki “Duygusal Etkilerinin” ve “Etkinlik Memnuniyetlerinin”, Ziyaret Amaçlarına göre farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Etkinliğe tatil veya aile/arkadaş ziyareti amacıyla gelen katılımcılar, yamaç paraşütü yapmak için gelen katılımcılara göre “Uçuş Deneyimini” genel olarak daha olumlu değerlendirmiş, “Pilot Performansını” daha yüksek puanlamış ve uçuşun “Heyecan Verici” yönlerini daha yoğun hissetmişlerdir.

Etkinliğe yalnızca Yamaç Paraşütü İçin Gelen katılımcıların deneyimi daha “Eleştirel Değerlendirmesi”, yüksek beklenti ile gelen katılımcıların elde ettikleri tecrübeyi yetersiz bulması, beklentilerinin karşılanmamış olması ihtimali ile açıklanabilir. Bu gruptaki bireyler, muhtemelen daha önce benzer deneyimlere sahip ya da konu hakkında fazlaca araştırma yaparak teknik bilgiye sahip oldukları için, “Pilotun Performansını” ve uçuşun “Heyecan” düzeyini öznelştiremeyip daha nesnel bir gözle değerlendirmişlerdir. Cater (2006), macera turizmi katılımcılarının deneyim seviyeleri arttıkça aktiviteyi daha eleştirel bir gözle değerlendirdiklerini belirtmiştir. Ayrıca, Dinç ve Tez’in (2017) Risk Alma Davranışları üzerine yaptığı çalışmada, macera sporlarında deneyimli olan bireylerin gerçekçi risk değerlendirme yeteneği geliştirdikleri ve bu nedenle aktiviteleri daha nesnel değerlendirdikleri ortaya konmuştur. Yamaç paraşütü uçuşunu araştırarak sadece bu etkinlik için Fethiye’yi ziyaret

ettiğini ifade eden katılımcıların, bu tarz macera deneyimlerinin peşinde oldukları ve bu sporları deneyimlemeye aşına oldukları düşünülebilir. Bu durum, çalışmamızda bu bireylerin “Uçuş Deneyimini” daha eleştirel değerlendirmesini anlamlandırmada önemli bir dayanak oluşturmaktadır. Katılımcılar, Uçuş Sonrası Duygusal Çıktılar açısından değerlendirildiğinde, tatil ve aile/arkadaş ziyareti için destinasyonu ziyaret ettiğini ifade eden katılımcıların daha yüksek “Cesaret”, “Başarı” ve “Tatmin” hissetmesi de bu katılımcıların deneyimi daha öznel ve farklı algılamasından kaynaklanıyor olabilir. Waterman’ın (2008) ifade ettiği Ödamonik İyi Oluş ile ilişkilendirildiğinde, bu katılımcılar için tandem uçuş, sıradan bir aktivite değil, “kişisel gelişim” ve “özgüven artışı” sağlayan bir deneyim olarak algılanmıştır. Öte yandan, yalnızca yamaç paraşütü için gelenlerin daha düşük “Tatmin” bildirmesi, Frederick ve Loewenstein’a (1999) göre “Hedonik Adaptasyon” ile açıklanabilir. Bu bireyler, daha önce benzer deneyimler yaşadıkları için yeni bir uçuştan aynı derecede yoğun duygusal tepkiler almayabilirler. Özetlemek gerekirse, katılımcıların ziyaret amaçlarının macera turizmi deneyimlerini etkilediği görülmektedir. Tatil ve sosyal ziyaret motivasyonu, bireylerin deneyimi daha olumlu ve duygusal açıdan zengin bir şekilde yaşamalarını sağlarken, özel ilgilerine yönelik teknik amaçlı katılımcılar daha analitik bir değerlendirme yapmaktadır.

3.2. SONUÇ

Bu çalışma, tandem yamaç paraşütü katılımcılarının demografik özellikleri, motivasyon faktörleri, ödamonik iyi oluş düzeyleri, sürekli ve durumluk kaygıları ve etkinlik deneyimlerini sistematik bir şekilde inceleyerek önemli bulgular sunmuştur. Araştırma bulguları, macera turizmi bağlamında katılımcıların demografik özelliklerine göre belirgin farklılıklar gösterdiğini net bir biçimde ortaya koymuştur.

Motivasyonel faktörlerin, bireylerin sosyal çevre ve dijital kültürle etkileşim içinde şekillendiği, tandem yamaç paraşütünün de çeşitli psikolojik ihtiyaçlara yanıt sağladığı tespit edilmiştir. Katılımcıların etkinlik öncesi yüksek durumluk kaygı düzeylerinin etkinlik sonrası kayda değer şekilde azaldığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, macera sporlarının stres yönetimi ve psikolojik iyileşme üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır.

Bireylerin sürekli ve durumluk kaygı seviyeleri ile motivasyonel yönelimleri arasındaki karmaşık ilişki, motivasyonel eğilimlerin duygusal tepkileri belirlemedeki rolünü göstermektedir. Ayrıca, ödamonik iyi oluşun, bireylerin sürekli ve durumluk kaygı ile başa çıkma becerilerini artıran bir yapı sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin deneyimden daha fazla bilişsel ve duygusal anlam çıkarması, eğitim düzeyinin, deneyimin psikolojik çıktıları üzerindeki etkisini desteklemektedir.

Araştırmanın bulguları, tandem yamaç paraşütü gibi doğa temelli ekstrem sporların yalnızca fiziksel değil, bilişsel, duygusal ve sosyal düzeyde de çok katmanlı etkiler yarattığını ve demografik değişkenler bağlamında farklı deneyim ve kazançlar sunduğunu ortaya koymaktadır. Macera turizmi etkinliklerinin psikolojik faydaları ve bireylerin yaşam kalitesine katkıları hakkında daha kapsamlı bilgiye ulaşmak için değişkenler arası ilişkiler detaylıca ilişkilendirilerek açıklanmıştır.

Araştırma bulgularına göre, günümüzde macera sporlarına olan ilgi, özellikle genç yetişkin bireyler arasında önemli bir artış göstermektedir. Etkinliklere katılım yoğunluğunun genç yetişkin bireyler tarafından sağlandığı, macera sporlarının enerjik, ekonomik özgürlüğe sahip bireyler için daha çekici hale geldiğini göstermektedir. Ayrıca, kadın katılımcı oranındaki artış, toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimi ve kadınların bu tür deneyimlere yönelimlerini açıkça ortaya koymaktadır.

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde hem evli hem de bekar bireylerin etkinliğe benzer oranlarda katılım gösterdiği görülmektedir. Bu durum, tandem yamaç paraşütünün geniş bir hedef kitleye hitap ettiğini desteklemektedir. Ayrıca, etkinliğe katılan bireylerin büyük bir kısmının çalışanlardan oluşması, macera sporlarının stres yönetiminde bir araç olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Eğitim düzeyinin yüksek olması ise, bireylerin yeniliğe açıklık düzeyleri ile ilişkilendirilmektedir. Katılımcıların yoğunluğunun ilk defa tandem uçuş deneyimi yaşaması, sektörde mevcut olan yüksek müşteri potansiyelini işaret etmektedir.

Katılımcılar genel olarak tandem yamaç paraşütü etkinliğinden memnun olduklarını ve etkinlik sonrası olumlu duyguları ifade etmiştir. Bunun temel unsurlardan biri de katılımcıların deneyimsel turizm anlayışına olan yatkınlıklarıdır. Katılımcıların, özellikle yeniliğe açıklık düzeylerinin yüksek olması, deneyimsel turizmin bu gibi etkinliklere yönelimlerinin önemli bir nedeni olarak değerlendirilmektedir.

Tandem yamaç paraşütü etkinliğine katılan bireylerin motivasyonları; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim ve refah düzeyi, spor geçmişi ve sosyal çevre etkisi gibi çeşitli faktörlerden etkilenerak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu bağlamda, kadınların “Kişisel Gelişim”, “Doğayla Bütünleşme” ve “Duygusal Kaçış” gibi içsel motivasyonlara daha fazla önem verdiği, bekar bireylerin ise “Sosyal Medyada Tanınma” ve “Yeni İnsanlarla Tanışma” gibi dışsal motivasyonlar konusunda daha eğilimli oldukları görülmektedir.

Şehirde yaşayan bireylerin, “Stres Yönetimi” ve “Sosyal Medya Görünürlüğü” gibi alanlarda daha yüksek motivasyona sahip olması, bu bireylerin etkinlikten elde ettikleri duygusal doyumunu artırmaktadır. Katılımcıların eğitim ve refah düzeyi arttıkça, içsel

motivasyonların ön plana çıktığı, düşük eğitim ve gelir gruplarında ise dışsal motivasyonların daha baskın olduğu anlaşılmıştır. Spor geçmişi olmayan bireylerin tandem uçuşunu “Kişisel Başarı” ve “dönüşüm aracı” olarak değerlendirmesi, bu deneyimlerin psikolojik yönlerini güçlendirdiğini göstermektedir.

Araştırma bulguları aynı zamanda, “etkinlik öncesinde durumluk kaygı” seviyelerinin kadın katılımcılarda daha yüksek olduğunu, ancak “etkinlik sonrası durumluk kaygı” düzeylerinin erkek katılımcılarla eşitlendiğini göstermektedir. Bu durum, tandem uçuşunun “duygusal boşalma” işlevi gördüğüne işaret etmektedir. Spor geçmişi ve tandem deneyimi olan bireylerde “sürekli ve durumluk kaygı” seviyelerinin daha düşük olması, bu bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının geliştiğini göstermektedir. Katılımcıların, eğitim ve refah düzeyi arttıkça “sürekli ve durumluk kaygı” düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir.

Kapsamlı bir değerlendirme sonucunda, elde edilen bulgular, tandem yamaç paraşütünün bireylerde psikolojik olarak olumlu pek çok etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, kadın katılımcılar için güçlendirici bir deneyim sunarak, duygusal ve psikolojik büyüme fırsatları sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca, eğitim ve refah düzeyindeki artışın, bireylerin yaşam tatmini ve ödamonik iyi oluşları üzerinde de olumlu etkiler yarattığı anlaşılmıştır.

Araştırma sonuçları, sürekli kaygı düzeylerinin motivasyonel faktörlerle karmaşık bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Özellikle, “sosyal onay”, “kişisel gelişim” ve “korkularla yüzleşme” gibi bazı motivasyonel unsurların “sürekli ve durumluk kaygıyı” artırabileceği gibi, “doğayla etkileşim” ve “eğlence” gibi motivasyonların kaygıyı azaltıcı etkisi olduğu saptanmıştır. “Eğlence”, “dinlenme ve sakinlik”, “doğayla etkileşim” ve “yakın çevreyle sosyalleşme” gibi içsel motivasyon kaynaklarının sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini düşürme kapasitesi, bireylerin bu tür deneyimlerdeki psikolojik yararlarını daha belirgin hale getirmektedir. Bu durum, bireylerin hangi motivasyon unsurlarını öne çıkardıklarına bağlı olarak kaygı seviyelerinin değişebileceğini işaret etmektedir. Dolayısıyla, tandem yamaç paraşütü deneyimi, katılımcıların kaygı durumlarının yönetilmesine yardımcı bir araç olarak değerlendirilebilir.

Ödamonik iyi oluş açısından yapılan değerlendirmelerde ise, yamaç paraşütü katılım motivasyonlarının; “Anlamlı Etkinliklere Katılım”, “Amaçlı Yaşam” ve “eylemlerle Kendine Dışa Vurma” boyutları altında bireyin “sürekli ve durumluk kaygıyla” baş etme konusunda psikolojik dayanıklılığı üzerinde olumlu bir etki yarattığı ve “ödamonik iyi oluşu” desteklediği görülmüştür. Buna göre, psikolojik sağlamlığın artırılması ve ödamonik iyi oluşun sağlanması

açısından, bireylerin gerçek yaşamda karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma kapasitelerinin, tandem yamaç paraşütü gibi deneyimlerle geliştirilebileceği sonucuna varılabilir.

Tandem uçuşu sonrasında katılımcıların tandem uçuşlarını genel olarak “olumlu”, “eğlenceli”, “güvenli” ve “tatmin edici” bulmaları, deneyim sonrası düşük düzeyde “korku”, “kaygı” ve “pişmanlık” hissettiklerini ifade etmeleri, bu aktivitenin kontrollü bir risk kaynağı olarak algılandığını ve psikolojik gelişim fırsatları sunduğunu ortaya koymaktadır. Tandem yamaç paraşütü gibi doğa temelli ekstrem sporların, bireylerin duygusal ve psikolojik yapılarına olumlu etkiler sağladığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu tür etkinliklerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi, bireylerin ödemonik iyi oluşunu artırma potansiyeline sahiptir.

Tandem yamaç paraşütü gibi doğa temelli ekstrem sporların hem kısa vadeli “durumluk kaygı” gibi duygusal durumlar üzerinde hem de uzun vadeli “sürekli kaygı” ve “ödemonik iyi oluş” gibi psikolojik yapı üzerinde olumlu etkiler yarattığı açıktır. Bu tür sporların, bireylerin öz-yeterlik algısını artırarak, varoluşsal farkındalıklarını geliştirdiği ve daha geniş bir sosyal bağ kurma imkanı sunduğu göz önünde bulundurulduğunda, macera sporlarına yönelik ilginin gelecekte daha da artması beklenmektedir. Bu bağlamda, bu tür etkinliklerin sürdürülmesi ve yaygınlaştırılması, bireylerin ödemonik iyi oluş düzeylerinin artırılmasında önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu bulgular, tandem yamaç paraşütünün sadece bir spor dalı değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik iyilik halleri üzerinde derin ve çok katmanlı etkileri olan bir deneyim olduğunun altını çizmektedir.

Demografik değişkenler üzerinden gerçekleştirilen analizler, cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim düzeyi ve sosyal çevre etkenlerinin “çuş deneyiminin algılanmasında önemli rol oynadığını göstermektedir. Özellikle kadınlar, evli bireyler ve kırsal ortamda yaşayanların, deneyimi daha olumlu değerlendirdikleri ve uçuş sonrası daha yüksek “mutluluk”, “tatmin” ve “başarı” hissettikleri belirlenmiştir. Ayrıca, sosyal çevrede benzer deneyimlere sahip bireylerin varlığının ve etkinliğe aile ya da partner ile katılımın, deneyimi daha “anlamlı” ve “tatmin edici” kıldığı saptanmıştır. Ayrıca, sosyal medyanın adrenalin sporlarına olan ilgiyi artırmada belirgin bir etkisi bulunduğu vurgulanmaktadır.

Dikkat çeken bir diğer bulgu, bu etkinliğin en yüksek motivasyonel unsurunun “sosyal medya” olmasıdır. Sosyal medyayla olan etkileşiminin, bireylerin yamaç paraşütü gibi adrenalin sporlarına katılıma açık olması üzerinde güçlü bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal medya aracılığıyla edinilen bilgi ve deneyim paylaşımının, bireylerin spor ve etkinliklere katılımlarını artırdığı anlaşılmaktadır. Böylelikle, ekstrem sporların sadece tekil deneyimler değil, sosyal bir etkileşim platformu olarak da değerlendirilebileceği ortaya konmaktadır.

Sonuç olarak, tandem yamaç paraşütü deneyimi, bireylerin psikolojik durumları üzerinde olumlu etkiler yaratan çok yönlü bir aktivite olarak öne çıkmaktadır. “Sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri”, “ödamonik iyi oluş” ve “motivasyonel faktörler” arasındaki ilişkilerin derinlemesine incelenmesi, bu ekstrem sporun sadece fiziksel sağlığı değil, aynı zamanda psikolojik iyilik halleri üzerinde de belirgin bir katkı sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda, tandem yamaç paraşütünün potansiyel yararları üzerine yapılacak daha fazla araştırma, bireylerin zihin sağlığını güçlendirmek ve yaşam kalitelerini artırmak adına kritik bir öneme sahip olacaktır.

3.3. ÖNERİLER

Araştırma sonuçları göstermektedir ki tandem yamaç paraşütü katılımı, bireylerin sürekli ve durumluk kaygılarını azaltırken, ödamonik iyi oluşlarını artıran bir etkiye sahiptir. Macera turizmi ve doğa sporlarına olan ilginin artması ve sosyal medyanın yaygın kullanımı ile şekillenen motivasyonel faktörlerin etkisi, tandem yamaç paraşütü gibi ekstrem sporların potansiyelini önemli ölçüde artırmaktadır. Buna göre, çalışmanın bu bölümünde iki tür öneri sunulacaktır. Bunlardan biri, destinasyonun ve etkinliğin geliştirilmesine ve sürdürülebilirliğine yönelik öneriler olurken, diğeri ise akademik yönde çalışmanın sürdürülebilirliğine yönelik olacaktır.

3.3.1. Destinasyon ve Etkinliğe Yönelik Öneriler

Bu bölümde katılımcı deneyimini optimize etmek, erişilebilirliği artırmak ve sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturmak amacıyla araştırma sonuçları ile ilişkili kapsamlı öneriler sunulacaktır. Öneriler, pazarlama stratejilerinden operasyonel iyileştirmelere, psikolojik destek mekanizmalarından destinasyon yönetimine kadar geniş bir yelpazede ele alınarak, sektördeki rekabet avantajını maksimize etmeyi hedeflemektedir.

Araştırma sonuçlarına göre hedef kitle odaklı pazarlama ve tanıtım stratejileri geliştirilebilir. Bunlar, demografik değişkenlere göre ürünleri kişiselleştirme, dijital pazarlama optimizasyonlarının artırılması, kültürel uyumlu ve çok dilli içeriklerin oluşturulması şeklinde geliştirilebilir.

Etkinliğe kadınların katılımındaki artış ve motivasyonel faktörleri göz önüne alındığında, özellikle kadın katılımcılar için özgüven artırıcı ve güven odaklı iletişim stratejileri geliştirilmelidir. Genç yetişkinler için sosyal medya etkileşimini artıracak challenge'lar ve etkileşimli içeriklerin üretilmesi katılımcı sayısını artırma potansiyeline sahiptir. Ayrıca, 45 yaş üzeri katılımcılar için huzur ve doğayla bütünleşme temalı özel paketlerin tasarlanması, etkinliğin güvenilir boyutunun istatistiklerle vurgulanması bu yaş grubunun ilgisini çekecektir.

Katılım sonrası paylaşılacak üzere fotoğraf ve video paketlerinin sunumunu daha profesyonel boyuta taşımak ve bu şekilde katılımcıların deneyimlerini geniş bir kitleye ulaştırmak mümkündür. Google Ads ve Meta reklamları için hedef kitle analizi yapılmalı, yerel ve uluslararası influencer iş birlikleri ile organik erişim artırılmalıdır.

En az beş dilde (İngilizce, Rusça, Almanca, Arapça, Farsça, Çince vs) bilgilendirme materyalleri hazırlanarak, küresel pazarda etkili bir yer edinilmelidir. Kültürel hassasiyetleri gözeterek içeriklerin üretilmesi ve uluslararası katılımcılar için vize ve konaklama desteği içeren kombine paketlerin sunulması gerekmektedir.

Etkinliğe katılım bariyerlerini azaltmaya yönelik finansal modeller geliştirilmeli ve dinamik fiyatlandırma politikaları uygulanmalıdır. Fiyatların her kesime hitap edebilmesi için erişilebilir fiyat programları, sadık ve tekrar katılım gösteren kişilere yönelik fırsatlar ve tekrar katılımları artıracak kampanya sistemleri kurulmalı.

Mevsimsel ve haftalık talep dalgalanmalarına göre esnek bir fiyatlandırma politikasına gidilmeli, erken rezervasyon avantajları ile uygun fiyatlı son dakika (last-minute) fırsatları sunulmalıdır. Grup indirimleri (4 yetişkin rezervasyona 1 çocuk ücretsiz gibi) ile de sosyal etkileşimi teşvik etmek mümkündür. Bu tarz girişimlerin katılımcı sayısını artıracığı düşünülmektedir.

Öğrencilere yönelik %40'a kadar indirimler ve taksitli ödeme seçenekleri sunmak, genç katılımcıların etkinliğe ulaşımını kolaylaştıracak ve katılımlarını artıracaktır. Yerel halka özel aylık çekilişler ile ücretsiz uçuş fırsatları sağlanmalıdır. Aynı zamanda, dezavantajlı gruplara yönelik sosyal sorumluluk projeleriyle bu kitleye ulaşmak büyük bir etki yaratacaktır.

Uçuş kartı benzeri ödüllendirme programları ile katılımcılar teşvik edilmelidir (4 kez katılım sağlayana 1 bedava gibi). Referans ağı oluşturarak her başarılı referansa kademeli indirimler sunmak, yeni katılımcıların çekilmesine yardımcı olacaktır. Bu etkinlik için olmasa da başka macera etkinlikleri için kurumsal müşterilere özel yıllık abonelik paketleri de bu bağlamda büyük bir kazanç sağlayabilir.

Etkinlik güvenliği ve psikolojik destek sistemleri artırılmalıdır. Kapsamlı güvenlik protokolleri uygulanmalı ve riskler minimize edilmeli, stresli katılımcılar için kaygı yönetimi programları dahil edilebilir ve etkinlik sonrası destek mekanizmaları kurulabilir.

Yaşanabilecek kazaları minimize etmek için, tüm pilotlar iki yılda bir kez değerlendirmeye tabi tutulabilir. Ticari uçuşlar ile amatör eğitim uçuşlarını ayıracak politikalar geliştirilebilir. Kazaya sebebiyet oluşturabilecek tecrübesiz yabancı pilotların uçuşu engellenebilir. Kalkış ve iniş alanları riskleri minimize edecek şekilde düzenlenebilir. Uçuş güvenliğini riske atabilecek hava trafiğinin oluşumunu engellemek için bölgenin ya da

pilotların maksimum uçuş kapasitesi sınırlandırılabilir. Ayrıca acil durum protokollerinin görsel infografiklerle tüm katılımcılara anlatılması, güvenlik algısını artıracaktır.

Sanal gerçeklik simülasyonları ile ön deneyim imkanı sağlamak, katılımcılardaki kaygıyı azaltacağı gibi yapılması gerekenleri içselleştirerek idrak etmesi sağlanabilir. Uçuş öncesi kaygıyı yönetmek için acenta ya da pilot eğitim seminerleri düzenlenebilir. Çok yüksek kaygı düzeyine sahip katılımcılar için iptal seçenekleri esnetilmelidir.

Uçuş sonrası duygusal durum takibi için anketler uygulanmalı ve katılımcılar arasında deneyim paylaşım toplulukları oluşturulmalıdır. Aşırı duygusal tepki veren katılımcıların duygu toparlanması için desteklenmesine yönelik eğitimler önem arz etmektedir.

Sosyal katılım ve topluluk oluşturma stratejileri geliştirilmelidir. Özel katılımcı grup deneyimleri oluşturulmalı, gönüllü topluluk faaliyetleri düzenlenmelidir.

Kurumsal takım çalışması etkinlikleri için özel programlar, aile paketleri ve özel günlere yönelik kişiselleştirilmiş deneyimler sunmak, katılımcıların bağlılığını artıracaktır.

Yıllık deneyim paylaşım günleri düzenlemek, sosyal sorumluluk projelerinde gönüllü katılım fırsatları yaratmak, devamlı katılımcılar için grup liderliği, kültür elçiliği gibi motive edici programları geliştirmek, güçlü bir topluluk oluşturmaya yardımcı olacaktır.

Operasyonel mükemmellik ve deneyim kalitesi en üst düzeyde tutulmalıdır. Katılımcılara kişiselleştirilmiş hizmetler sunulabilir. Katılımcıyı da uçuşa dahil edecek teknolojik entegrasyon sağlanabilir. Bu katılımcıların etkinliğe olan ilgilerini artıracaktır.

Katılımcı profiline göre müzik tercihi ve uçuş stili gibi özelleştirmeler sunmak, kişisel deneyimi artıracaktır. Ayrıca engelli bireyler için erişilebilir uçuş deneyimleri tasarlanmalıdır.

Uçuş rotalarını ve performans verilerini gösteren kişiselleştirilmiş mobil uygulamalar geliştirilerek, katılımcı deneyimi zenginleştirilmelidir. Yapay zeka destekli fotoğraf/video seçim ve düzenleme araçları ile katılımcının işi kolaylaştırılarak, etkinlik sonrası görüntü paylaşımına motive edilmelidir.

Sürdürülebilir bir turizm ve destinasyon yönetimi benimsenmelidir. Bunun için çevresel sürdürülebilirlik ve yerel ekonomi entegrasyonu sağlanmalıdır.

Karbon ayak izini dengelemek amacıyla uçuşu etkilemeyecek alanlar için ağaç dikme projeleri yürütülmelidir. Kalkış ve iniş alanında bulunan işletmelerin ve tur teknelerinin denetimleri sıkı takibe tabi tutulmalı, destinasyonun çekici faktörüne damga vurabilecek herhangi bir girişim ve doğanın tahrip edilmesi önlenmelidir.

Yerel üreticilerle iş birliği yapılarak bölge ekonomisine katkı sağlamak, yerel rehberler için özel eğitim programları düzenlemek ve geleneksel el sanatı ürünlerini tanıtan hediyelik eşya paketleri sunmak, yerel kaynakların kullanımı açısından büyük bir avantaj sağlayacaktır.

Bu kapsamlı stratejik öneriler paketi, tandem yamaç paraşütü etkinliklerinin katılımcı deneyimini bütünsel olarak iyileştirmeyi hedeflemektedir. Uygulama aşamasında öncelikli olarak acil ihtiyaçlar (güvenlik ve temel pazarlama) ele alınmalı, orta vadede sosyal katılım ve teknolojik entegrasyon projeleri hayata geçirilmeli, uzun vadede de sürdürülebilirlik ve destinasyon markalaşmasına odaklanılmalıdır.

Etkin uygulama için düzenli olarak performans takip toplantıları yapılmalı ve katılımcı geri bildirimleri sistematik bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, Fethiye'yi sadece bir yamaç paraşütü merkezi değil, aynı zamanda bütüncül bir macera turizmi destinasyonu haline getirebilme potansiyeli taşımaktadır.

3.3.2. Gelecekteki Akademik Çalışmalara Yönelik Öneriler

Bu bölümde çalışmanın akademik altyapısına göre gelecekteki çalışmalara yönelik araştırma önerilerine yer verilecektir.

Buna göre ilk olarak, katılımcılar üzerindeki uzun vadeli psikolojik etkilerin incelenmesi anlamlı olacaktır. Katılımcıların 6 ay ya da 1 yıl sonraki sürekli ve durumluk kaygılarındaki, ödemonik iyi oluşlarındaki ve motivasyonel yönelimlerdeki değişimlerin ölçüldüğü çalışmalar anlamlı olabilir. Etkinliğin bireylerdeki öz-yeterlik ve yaşam doyumu üzerindeki kalıcı etkileri ve tekrarlı tandem uçuş katılımlarının bireyin psikolojik profili ile iyi oluşuna ilişkin etkileri anlamlı çalışmalar olabilir.

Katılımcılara yönelik nörobilimsel yaklaşımların araştırılması, araştırmanın deneysel yönünü ortaya çıkararak psikolojik etkilerin biyolojik unsurlarına dair kıymetli bilgiler sunabilir. Bunlar, uçuş öncesi ve sonrası kortizol, endorfin gibi biyokimyasal işaretlerin ölçümü, ya da fonksiyonel MR ile risk algısı ve ödül mekanizmalarının incelenmesi yönünde çalışmalar olabilir.

Araştırma, farklı coğrafyalardaki katılımcıların risk algısı ve motivasyonel farklılıkları, doğu ve batı kültürlerinde “kontrollü risk” kavramının farklı yorumlanması ya da toplumsal cinsiyet rollerinin deneyim algısına etkisinin kültürel bağlamda incelenmesi yönündeki kültürlerarası karşılaştırmalarla zenginleştirilebilir.

Çalışma, terapötik uygulamaların test edilmesine de zemin hazırlamaktadır. Buna göre, klinik düzeyde kaygı bozukluğu olan bireylerde kontrollü maruz bırakma terapisi yapılarak etkiler gözlemlenebilir. Depresyon tedavisinde ekstrem sporların olumlu terapi potansiyeli kullanılarak bir çalışma üretilebilir. Ya da yükseklik korkusu gibi spesifik fobilerin tedavisinde metodolojik uyarlamalar yapılarak sonuçlar gözlemlenebilir.

Araştırma, dijital teknolojilerle bütünleşik çalışmalara da zemin hazırlamaktadır. Sanal gerçeklik simülasyonlarının kaygı yönetimindeki etkinliğini ölçen ya da mobil uygulamalar aracılığıyla katılımcıdan deneyimsel veri toplama ve analiz etme yöntemlerine başvurulabilir.

Katılımcıların spor psikolojisi özelinde yapılacak araştırmalar da aydınlatıcı olacaktır. Profesyonel sporcuların ve amatörlerin risk algılarına yönelik bir karşılaştırma ya da katılımcıların performans kaygılarının yönetiminde ekstrem spor deneyimlerinin rolü incelenebilir.

Risk toplumlarında ekstrem sporların sembolik anlamları ya da sosyal medya etkileşimlerinin deneyim sonrası anlamlandırmaya etkisi gibi sosyolojik açılımlar da araştırılabilir.

Macera turizmi perspektifinden turizm pazarlaması odaklı çalışmalar yapılabilir. Etkinliğe birden çok kez katılan bireyler için nostalji motivasyonunun tekrar katılım niyetine etkisi ya da yerel halkın ekoturizm algısının destinasyon ve etkinlik sürdürülebilirliğine etkileri araştırılabilir.

Çalışmada yaşlı katılımını sınırlayan bulgulara yer verilmiştir. Buna göre yaşlı popülasyonla yapılacak güvenlik odaklı adaptasyon çalışmaları incelenebilir. Çalışmada yaşlılara benzer şekilde ergenlerin de katılımı daha sınırlı görünmektedir. Buna göre ergenlerde kimlik gelişimi süreçlerinin risk davranışlarına olan ilişkisi tespit edilebilir ya da ekstrem sporlarda engelli bireylerdeki psikososyal süreçler araştırılabilir.

Çalışmanın metodolojik gelişmeleri de desteklenebilir. Multidisipliner çalışmalar için entegre ölçeklerin geliştirmesi ya da anket verilerine göre nörogörüntüleme analizi karşılaştırılabilir. Çalışmanın benzerini nitel verilerle de gerçekleştirilip nitel ve nicel veriler arasındaki fark ya da benzerlikler tartışılabilir.

Çalışmada ayrıca bir diğer önemli veri, karşılaştırmalı spor araştırmaları için sunulmuş olabilir. Farklı ekstrem sporların (bungee, base jump vb.) psikolojik çıktılarının karşılaştırılması ya da havada, karada ve suda yapılan macera sporlarındaki motivasyonel, kaygısal ve ödemonik farklılıklar kıyaslanarak tartışılabilir.

Etkinlikteki memnuniyetin tekrar katılımına etkisinden çalışmada bahsedilmiştir. Buna göre uygulamalı ve sektörü geliştirme odaklı araştırmalar da yapılabilir. Pilot eğitim programlarının psikolojik yeterlilik kriterlerinin belirlenmesi ya da etkinlik sigortalarında risk algısı primlerinin modellenmesi çıkarılarak tartışılabilir. Bu tür çalışmalar hem literatüre hem de sektöre fayda sağlayacak çalışmalar olacaktır.

Bu öneriler, mevcut çalışmanın bulgularından hareketle disiplinler arası bir perspektifle sunulmuştur. Özellikle psikoloji, nörobilim, turizm ve spor bilimleri kesişiminde özgün katkılar sunma potansiyeli taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Tezler

- Beşikçi, T. (2016). *Macera rekreasyonunda heyecan arayışı, serbest zaman motivasyonu ve serbest zaman tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi: Çok hafif hava araçları (ÇHHA) pilot örneği* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Brymer, E. (2005). *Extreme dude! A phenomenological perspective on the extreme sport experience* (Doktora Tezi). University of Wollongong.
- Çakır, Z. Ş. (2010). *Tekrarlayan atlayışlarda deneyimsiz paraşütçülerin sürekli-durumluk kaygı düzeyleri ve kalp atım hızı değişimleri* (Doktora Tezi). DEÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çalışkan, E. (2021). *Türkiyedeki ekstrem sporcuların karar verme becerilerinin ve ekstrem spor tüketim güdülerinin araştırılması* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Dinç, S.C. (2006). *Doğa Sporları Etkinliklerine İlişkin Liderlik Ölçeğinin Geliştirilmesi* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Durgun, (2006). *Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü İsparta Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karpuz, M. (2017). *Macera turizm faaliyetlerine katılan turistlerin memnuniyetinin tekrar ziyaret etme niyeti ile ilişkisi: Fethiye örneği* (Master's thesis, Balıkesir University (Turkey)).
- Kaya, İ. (2013). *Çekim Unsurları ile Rekreatif Alışveriş, Tatmin ve Yeniden Satın Alma Niyeti Arasındaki İlişki* (Doktora Tezi). Eskişehir: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özçiriş, İ. (2017). *Yamaç paraşütü yapan pilotların uçuş öncesi kaygı ve stres düzeyinin değerlendirilmesi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Özdedeoğlu, B. (2020). *Ekstrem sporlara katılan bireylerin aktivitelere katılım nedenlerinin araştırılması* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Rumba, M. (2012). *Extreme sport participation as serious leisure: athletes' overall satisfaction with the event extreme sports week* (Yüksek Lisans Tezi). University of Stavanger, Norway.
- Soydan, M. E. (2018). *Macera etkinliklerinin sosyolojik olarak incelenmesi: Yamaç paraşütçülüğü örneği* (Yüksek Lisans Tezi).

- Şimşek, K. Y. (2011). *Ekstrem spor tüketim güdülerinin Türkiye'deki ekstrem spor katılımcılarının algıladıkları değere, algıladıkları tatmine ve davranışsal niyetlerine etkisi* (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Tholkes, B. (1994). *Anxiety and outdoor adventure: A study of state anxiety and activity performance* (Doktora Tezi). University of Minnesota.
- Tuban, B. (2019). *Bir alternatif turizm türü olarak yamaç paraşütü: Uçmaktelere üzerine bir çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). Namık Kemal Üniversitesi.
- Yazgeç, G. (2019). *Doğa ve macera rekreasyonu etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi: Fethiye destinasyonu örneği* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yıldız, Y. (2020). *Termal Turizmde Müşteri Memnuniyeti ve Yaşam Kalitesi Algisi: Ankara-Kızılcahamam Örneği* (Master's thesis, Balıkesir University (Turkey)).
- Yolcu, A. F. (2024). *Sportif rekreasyon faaliyeti olarak doğa ve macera sporları yapan bireylerin akış deneyimleri ve risk alma eğilimlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Yuan, S. (2024). *Presence of Other People in Urban Parks: Exploring Psychological Effects Using Virtual Reality, Eye Tracking, and Qualitative Methods* (Doctoral dissertation, Clemson University).

Makaleler

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Alderfer, C. P. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. *Organizational behavior and human performance*, 4(2), 142-175.
- Anshel, M. H., & Eom, H. J. (2003). Exploring the dimensions of perfectionism in sport. *International Journal of Sport Psychology*, 34(3), 211-227.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Ardahan, F., & Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Ardahan, F., & Uludağ, A. H. (2015). Açık alan rekreasyonu: Doğa sporları yapan bireylerde risk ve kaygı. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 6(1), 134-145.

- Ardahan, F. (2015). Doğa sporları yapan bireylerin risk algısı ve motivasyonel faktörleri. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 5(2), 201-215.
- Aslan, A. (2024). Türkiye'de Turizm Alanında Yapılan Elektronik Ağızdan Ağıza İletişim Çalışmaları Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 20 (ICMEB'24 Özel Sayı), 626-641.
- Ay, E., & Güzel, M. O. (2021). Rekreatif bir faaliyet olarak bisiklet turizmi: Hatay bisiklet yolu üzerine bir değerlendirme. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8(4), 99-110.
- Ayazlar, R. A. (2015). Flow phenomenon as a tourist experience in paragliding: A qualitative research. *Procedia Economics and Finance*, 26, 792-799.
- Baltes, P.B. (1987). Theoretical propositions of life-span developmental psychology. *Developmental Psychology*, 23(5), 611-626.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Baş, Ö., Audry, A. S., İnceoğlu, İ., Kaya, Y. B., Cöbek, G., & Alkurt, S. V. (2023). Türkiye'de genç yetişkinlerin sosyal medya kullanımları ve paylaşım türlerinin incelenmesi. *Intermedia International e-Journal*, 10(18), 136-159.
- Başaran, M. H., Taşkın, Ö., Sanioğlu, A., & Taşkın, A. K. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 533-542.
- Bingöl, S., & Kozak, M. A. (2020). Türkiye'de macera turisti tipolojisi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 909-926.
- Bingöl, S., & Kozak, M. A. (2021). Macera turistlerinin duyuşsal arayışları ile aktivite tercihleri ilişkisi: Türkiye örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(1), 141-165.
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(4), 822–848.
- Brymer, E., & Schweitzer, R. (2013). Extreme sports are good for your health: A phenomenological understanding of fear and anxiety in extreme sport. *Journal of Health Psychology*, 18(4), 477–487. <https://doi.org/10.1177/1359105312446770>
- Brymer, E., & Gray, T. (2010). Developing an intimate “relationship” with nature through extreme sports participation. *Leisure Studies*, 29(4), 361–375.

- Buckley, R. (2012). Rush as a key motivation in skilled adventure tourism: Resolving the risk recreation paradox. *Tourism Management*, 33(4), 961-970. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.10.006>
- Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet—The state of eTourism research. *Tourism management*, 29(4), 609-623.
- Byrnes, J. P., Miller, D. C., & Schafer, W. D. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125(3), 367-383. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.3.367>
- Caltabiano, M. L. (1995). Main and stress-moderating health benefits of leisure. *Society and Leisure*, 18(1), 33-52.
- Castells, M. (2000). Toward a sociology of the network society. *Contemporary sociology*, 29(5), 693-699.
- Cater, C., & Smith, L. (2018). Age and adventure tourism: Beyond youth demographics. *Journal of Travel Research*, 57(6), 779-793.
- Cater, I. C. (2006). Playing with risk? Participant perceptions of risk and management implications in adventure tourism. *Tourism Management*, 27(4), 317-325. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2004.10.006>
- Chatterton, R. T., Vogelsong, K. M., Lu, Y.-C., & Hudgens, G. A. (1997). Hormonal responses to psychological stress in men preparing for skydiving. *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism*, 82(8), 2503-2509. <https://doi.org/10.1210/jcem.82.8.4154>
- Chaplin, T. M., Cole, P. M., & Zahn-Waxler, C. (2005). Parental socialization of emotion expression: gender differences and relations to child adjustment. *Emotion*, 5(1), 80.
- Charles, S. T., & Carstensen, L. L. (2010). Social and emotional aging. *Annual Review of Psychology*, 61, 383-409. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.093008.100448>
- Chen, G., et al. (2018). Solo travel: Motivations and identity construction. *Annals of Tourism Research*, 72, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2018.06.002>
- Chen, X., Li, Y., & Zhang, W. (2021). Urban escape: The role of adventure tourism in stress recovery. *Tourism Management Perspectives*, 38, 100812.
- Chopra, K. (2019). Vroom's expectancy theory to motivate academic library users in India using grounded theory approach. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 68(4/5), 300-322.

- Clough, S., Shehabi, Z., & Morgan, C. (2016). Medical risk assessment in dentistry: use of the American Society of Anesthesiologists Physical Status Classification. *British dental journal*, 220(3), 103-108.
- Cohen, E. (1979). A phenomenology of tourist experiences. *Sociology*, 13(2), 179-201.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310.
- Compas, B. E., Connor-Smith, J. K., Saltzman, H., Thomsen, A. H., & Wadsworth, M. E. (2001). Coping with stress during childhood and adolescence: Problems, progress, and potential in theory and research. *Psychological Bulletin*, 127(1), 87-127.
- Crompton, J. L. (1979). Motivations for pleasure vacation. *Annals of Tourism Research*, 6(4), 408-424.
- Çetinkaya, G., & Ömüriş, E. (2017). Examination of outdoor sports activities on individuals' positive and negative affect. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 3(3), 76-85.
- Çalışkan, A., & Ardahan, F. (2022). Bireyleri Ultra Maraton (Trail) Koşmaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Uluslararası Holistik Sağlık, Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Daukilas, S., Kovalčikienė, K., & Baltakienė, L. (2017). Hedonic and eudaimonic values in sport participation of the youth. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 39(4), 409-420.
- Davidson, L. (2018). Gender and adventure tourism: A systematic review. *Annals of Leisure Research*, 21(5), 639-658.
- Davis, L. L. (1992). Instrument review: Getting the most from a panel of experts. *Applied Nursing Research*, 5(4), 194-197. [https://doi.org/10.1016/S0897-1897\(05\)80008-4](https://doi.org/10.1016/S0897-1897(05)80008-4)
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Demircioğlu, A. (2023). Yamaç Paraşütü Etkinliğine Katılanların Motivasyonlarının İncelenmesi: Fethiye Örneği. *Journal of Applied Tourism Research*, 4(1), 1-14.
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being? *Social Indicators Research*, 57, 119-169.
- Diener, E., & Lucas, R. E. (2000). Explaining differences in societal levels of happiness: Relative standards, need fulfillment, culture, and evaluation theory. *Journal of Happiness Studies*, 1, 41-78.

- Diener, E., & Seligman, M. E. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13(1), 81-84.
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253-260.
- Dinç, S. C., & Tez, Ö. Y. (2017). Alana özgü risk alma ölçeği-kısa formu'nun (dospert) Türkçeye uyarlama çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 30(3), 107-120.
- Duman, T. (2003). Paket Tur Değeri: Teori ve Öneriler. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 45-55.
- Dudney, H. R., & Moghimehfar, F. (2024). A review of American and Canadian parks and protected areas. *Perspectives in Sport Tourism*, 15(1), 1-15.
- Doane, D. P., & Seward, L. E. (2011). Measuring skewness: A forgotten statistic? *Journal of Statistics Education*, 19(2), 1-18. <https://doi.org/10.1080/10691898.2011.11889611>
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 109-132. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135153>
- Elsheltat, S. F., Alshara, A. A., & Elshara, W. (2024). Aerodynamic Evaluation of a Symmetrical Airfoil Using Wind Tunnel Testing. *African Journal of Advanced Pure and Applied Sciences (AJAPAS)*, 49-56.
- Endler, N. S., & Kocovski, N. L. (2001). State and trait anxiety revisited. *Journal of Anxiety Disorders*, 15(3), 231-245.
- Ergül, H. F. (2005). Motivasyon ve motivasyon teknikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 67-79.
- Evans, G. W. (2003). The built environment and mental health. *Journal of Urban Health*, 80(4), 536-555. <https://doi.org/10.1093/jurban/jtg063>
- Ewert, A., Zwart, R., & Davidson, C. (2020). Underlying motives for selected adventure recreation activities: The case for eudaimonics and hedonics. *Behavioral Sciences*, 10(12), 185.
- Ewert, A., & Hollenhorst, S. (1989). Testing the adventure model: Empirical support for a model of risk recreation participation. *Journal of Leisure Research*, 21(2), 124-139.
- Floyd, M. F., Gibson, H., Pennington-Gray, L., & Thapa, B. (2004). The effect of risk perceptions on intentions to travel in the aftermath of September 11, 2001. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15(2-3), 19-38.
- Franke, M., Siebert, C. H., & Pörringer, W. (1991). Paragliding injuries. *British Journal of Sports Medicine*, 25(2), 98-101. <https://doi.org/10.1136/bjism.25.2.98>

- Frederick, S., & Loewenstein, G. (1999). 16 Hedonic adaptation. D. Kahneman ED, N. Schwarz., Editors. *Well-Being the Foundations of Hedonic Psychology*, 302-329.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226.
- Gerrard, M., Gibbons, F. X., & Bushman, B. J. (1996). Relation between perceived vulnerability to HIV and precautionary sexual behavior. *Psychological Bulletin*, 119(3), 390-409. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.119.3.390>
- Gözen, E. (2020). Açık alan rekreasyon aktivitelerine katılmayı motive eden faktörlere yönelik ölçek geliştirme çalışması. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2197-2209.
- Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39(3), 281-291.
- Güzel, R., & Cengiz, G. (2023). Sinop İli Yamaç Paraşütü Potansiyelinin Destinasyon Özellikleri ve Turizm Deneyimleri Açısından Değerlendirilmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 10(2), 231-250.
- Hanin, Y. L., & Spielberger, C. D. (1983). The development and validation of the Russian Form of the State-Trait Anxiety Inventory. *Series in Clinical & Community Psychology: Stress & Anxiety*.
- Harris, C. R., & Jenkins, M. (2006). Gender differences in risk assessment: Why do women take fewer risks than men? *Judgment and Decision Making*, 1(1), 48-63.
- Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*, 44(3), 513-524. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.3.513>
- Hofstede, G., Garibaldi de Hilal, A. V., Malvezzi, S., Tanure, B., & Vinken, H. (2010). Comparing regional cultures within a country: Lessons from Brazil. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 41(3), 336-352.
- Hull, R. B., IV, & Michael, S. E. (1995). Nature-based recreation, mood change, and stress restoration. *Leisure Sciences*, 17(1), 1-14. <https://doi.org/10.1080/01490409509513248>
- Iso-Ahola, S. E. (1982). Toward a social psychological theory of tourism motivation: A rejoinder. *Annals of Tourism Research*, 9(2), 256-262.
- Iwasaki, Y. (2003). The impact of leisure coping beliefs and strategies on adaptive outcomes. *Leisure Studies*, 22(2), 93-108.
- Iwasaki, Y., & Mannell, R. C. (2000). Hierarchical dimensions of leisure stress coping. *Leisure Sciences*, 22(3), 163-181.

- İşçi, C. (2021). Doğa temelli turizme katılım motivasyonu ve deneyim doyumu ilişkisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16(64), 1763-1786.
- Jack, S. J., & Ronan, K. R. (1998). Sensation seeking among high- and low-risk sports participants. *Personality and Individual Differences*, 25(6), 1063-1083.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factor simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36. <https://doi.org/10.1007/BF02291575>
- Kanelli, A. A., Kokkinaki, M., Sinvare, M. D., Malesios, C., Dimitrakopoulos, P. G., & Kalantzi, O. I. (2023). Keep calm and go out: Urban nature exposure, mental health, and perceived value during the COVID-19 lockdown. *Sustainability*, 15(11), 8831.
- Kane, M. J., & Tucker, H. (2007). Adventure tourism: The freedom to play with reality. *Tourism*, 55(4), 389-398.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.
- Kaplan, A., & Ardahan, F. (2013). Doğa sporları yapan bireylerin profilleri, doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar: Antalya örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 93-114.
- Kaplan, S. (1995). The restorative benefits of nature: Toward an integrative framework. *Journal of Environmental Psychology*, 15(3), 169-182.
- Karasakal, S. (2020). Turistlerin Destinasyon Çekicilikleri Algıları, Akış Deneyimi, Pozitif Duygu ve Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 1297-1322.
- Kaya, A. A., & Alaeddinoğlu, F. (2021). Batı Akdeniz Bölgesinde Ekoturizm Uygulamaları, Yerel Ürünler ve Kadın İstihdamının Rolü. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (54), 295-324.
- Kerr, J. H., & Mackenzie, S. H. (2012). Multiple motives for participating in adventure sports. *Psychology of sport and exercise*, 13(5), 649-657.
- Keyes, C.L.M. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of Health and Social Behavior*, 43(2), 207-222.
- Kılıçarslan, Ö., & Yozukmaz, N. (2022). Sağlık turizmi ve rekreasyon arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 112-130.
- Kiecolt-Glaser, J. K., & Newton, T. L. (2001). Marriage and health: his and hers. *Psychological Bulletin*, 127(4), 472.
- King, L. A., & Napa, C. K. (1998). What makes a life good? *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 156-165.

- Kirmayer, L. J., Sehdev, M., Whitley, R., Dandeneau, S. F., & Isaac, C. (2011). Community resilience: Models, metaphors and measures. *International Journal of Indigenous Health*, 5(1), 62–117.
- Kompier, M. (2006). New systems of work organization and workers' health. *Scandinavian Journal of Work Environment & Health*, 32(6), 421-430.
- Kono, S., Ito, E., & Loucks-Atkinson, A. (2021). The measurement model of leisure constraint negotiation in leisure-time physical activity context: Reflective or formative? *Journal of Leisure Research*, 52(1), 120-127.
- Kyle, G. T., Mowen, A. J., & Tarrant, M. (2004). Linking place preferences with place meaning: An examination of the relationship between place motivation and place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 24(4), 439-454.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563-575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- Lee, T. H., & Crompton, J. (1992). Measuring novelty seeking in tourism. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 732-751.
- Lengieza, M. L., Hunt, C. A., & Swim, J. K. (2019). Measuring eudaimonic travel experiences. *Annals of Tourism Research*, 74, 195-197.
- Litvin, S. W., Goldsmith, R. E., & Pan, B. (2008). Electronic word-of-mouth in hospitality and tourism management. *Tourism Management*, 29(3), 458-468.
- Lunenburg, F. C. (2011). Goal-setting theory of motivation. *International journal of management, business, and administration*, 15(1), 1-6.
- Mackenzie, S. H., & Kerr, J. H. (2013). Stress and emotions at work: An adventure tourism guide's experiences. *Tourism Management*, 36, 3-14.
- Marwick, A. E., & Boyd, D. (2011). I tweet honestly, I tweet passionately: Twitter users, context collapse, and the imagined audience. *New media & society*, 13(1), 114-133.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Maslow, A., & Lewis, K. J. (1987). Maslow's hierarchy of needs. *Salenger Incorporated*, 14(17), 987-990.
- McCrae, R., & Costa, P. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52(5), 509-516.
- McGregor, D. (1960). Theory X and theory Y. *Organization theory*, 358(374), 5.
- McLean, C. P., & Anderson, E. R. (2009). Brave men and timid women? A review of the gender differences in fear and anxiety. *Clinical Psychology Review*, 29(6), 496-505.

- McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6–23.
- Melo, R., Van Rheenen, D., & Gammon, S. J. (2020). Part I: Nature sports: A unifying concept. *Annals of Leisure Research*, 23(1), 1-18. <https://doi.org/10.1080/11745398.2019.1672307>
- Melo, R., Van Rheenen, D., & Gammon, S. J. (2020). Part II: nature sports: current trends and the path ahead. *Annals of Leisure Research*, 23(2), 133-142.
- Merriman, T., & Cameron, V. (2007). Risk-taking: behind the warrior gene story. *NZ Med J*, 120 (1250), U2440.
- Mitas, O., Yarnal, C., Adams, R., & Ram, N. (2012). Taking a "peak" at leisure travelers' positive emotions. *Leisure Sciences*, 34(2), 115-135.
- Morgan, W. P. (1995). Anxiety and panic in recreational scuba divers. *Sports Medicine*, 20, 398-421.
- Nelson, L. J., Padilla-Walker, L. M., Badger, S., Barry, C. M., Carroll, J. S., & Madsen, S. D. (2008). Associations between shyness and internalizing behaviors, externalizing behaviors, and relationships during emerging adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 37(5), 605-615.
- Nurmi, J. E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Developmental Review*, 11(1), 1–59.
- Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 460-469.
- Orel, F. D. ve Yavuz, M.C. (2003). Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11): 61-76.
- Oğuz, Y. E., Üstün, S., & Yılmaz, V. (2022) Hizmet Kalitesi Algısının Memnuniyet, Bağlılık ve Tekrar Ziyaret Niyeti Üzerine Etkisi: Bursa Hüdavendigar Kent Parkı Örneği, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(4) – 2022
- Özen, G. (2018). The effect of recreational activities on trait and state anxiety levels. *Int. J. Res. Granthaalayah*, 18, 60-65.
- Paul, K. I., & Moser, K. (2009). Unemployment impairs mental health: Meta-analyses. *Journal of Vocational Behavior*, 74(3), 264-282.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). Servqual: A multiple-item scale for measuring consumer perc. *Journal of retailing*, 64(1), 12.

- Pearce, P. L., & Lee, U. I. (2005). Developing the travel career approach to tourist motivation. *Journal of Travel Research*, 43(3), 226-237.
- Pirselimoğlu Z, & Demirel, Ö. (2015). Altındere Vadisi Meryemana Deresi Güzergâhında Doğa Temelli Turizm Etkinliği: Yamaç Paraşütü. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 5(11), 13-26.
- Pohjavaara, P., Telaranta, T., & Väisänen, E. (2003). The role of the sympathetic nervous system in anxiety: Is it possible to relieve anxiety with endoscopic sympathetic block?. *Nordic journal of psychiatry*, 57(1), 55-60.
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering adventure tourists: A conceptual framework for research. *Tourism Management*, 27(1), 113-123.
- Pomfret, G. (2012). Package mountaineer tourists holidaying in the French Alps. *International Journal of Tourism Research*, 14(3), 245-260.
- Pretty, J., Peacock, J., Sellens, M., & Griffin, M. (2005). The mental and physical health outcomes of green exercise. *International Journal of Environmental Health Research*, 15(5), 319-337.
- Pritchard, A., Richardson, M., Sheffield, D., & McEwan, K. (2020). The relationship between nature connectedness and eudaimonic well-being: A meta-analysis. *Journal of Happiness Studies*, 21, 1145-1167.
- Rachlin, H. (2018). Skinner (1938) and Skinner (1945). *Behavior and Philosophy*, 46, 100-113.
- Reis, H. T., & Gable, S. L. (2003). Toward a positive psychology of relationships. *American Psychologist*, 58(3), 218-226.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). Self-determination theory and eudaimonic well-being: Connecting meaning and motivation. *Psychological Inquiry*, 11(4), 319-338.
- Ryan, R. M., Huta, V., & Deci, E. L. (2008). Living well: A self-determination theory perspective on eudaimonia. *Journal of Happiness Studies*, 9, 139-170.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D., & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Ryff, C. D., & Singer, B. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 13-39.

- Saçlı, Ç., & Kahraman, C. Ö. (2019). Açık Alan Rekreasyonu Olarak Yamaç Paraşütü Etkinliğine Katılanların Motivasyonları ve Etkinlik Memnuniyetlerinin Belirlenmesi: Arsuzfest Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1249-1269.
- Salavera, C., Usán, P., Teruel, P., & Antónanzas, J. L. (2020). Eudaimonic well-being in adolescents: The role of trait emotional intelligence and personality. *Sustainability*, 12(7), 2742.
- Schultz, P. W. (2002). Inclusion with nature: Understanding the psychology of nature. *Journal of Environmental Psychology*, 22(1-2), 1-20.
- Schutte, L., Wissing, M. P., & Khumalo, I. P. (2013). Further validation of the questionnaire for eudaimonic well-being (QEWB). *Psychology of Well-being*, 3, 1-22.
- Shaw, S. M., & Dawson, D. (2001). Purposive leisure: Examining parental discourses on family activities. *Leisure Sciences*, 23(4), 217-231.
- Slinger, E., & Rudestam, K. E. (1997). Motivation and disinhibition in high risk sports: Sensation seeking and self-efficacy. *Journal of Research in Personality*, 31(3), 355-374.
- Slovic, P. (1987). Perception of risk. *Science*, 236(4799), 280-285.
- Spielberger, C. D., Gonzalez-Reigosa, F., Martinez-Urrutia, A., Natalicio, L. F., & Natalicio, D. S. (1971). The state-trait anxiety inventory. *Revista Interamericana de Psicología/Interamerican journal of psychology*, 5(3 & 4).
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80-93.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*, 15(1), 1-18.
- Thoits, P. A. (1995). Stress, coping, and social support processes: Where are we? What next? *Journal of Health and Social Behavior*, 53-79.
- Tohan, M. M., Ahmed, F., Juie, I. J., Kabir, A., & Rahman, M. A. (2024). Outdoor recreational activities and mental well-being of geriatric people in Bangladesh: structural equation modelling. *Discover Psychology*, 4(1), 33.
- Trauer, B. (2006). Conceptualizing special interest tourism---frameworks for analysis. *Tourism Management*, 27(2), 183-192.

- Türk, E., & Özdemir, E. G. (2021). Turistlerin macera turizmini deneyimleme motivasyonları, memnuniyet düzeyleri ve tekrar ziyaret niyetleri: Kapadokya destinasyonunda bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(2), 351-375.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, 48(2), 121-127.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 678-691.
- Waterman, A. S. (2008). Reconsidering happiness: A eudaimonist's perspective. *The Journal of Positive Psychology*, 3(4), 234-252.
- Waterman, A. S., Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Ravert, R. D., Williams, M. K., Bede Agocha, V., Brent Donnellan, M. (2010). The Questionnaire for Eudaimonic Well-Being: Psychometric properties, demographic comparisons, and evidence of validity. *The Journal of Positive Psychology*, 5, 41-61.
- Weber, E. U., Blais, A. R., & Betz, N. E. (2002). A domain-specific risk-attitude scale: Measuring risk perceptions and risk behaviors. *Journal of Behavioral Decision Making*, 15(4), 263-290.
- Wilkins, E. J. (2015). Using social networking analysis to understand adventure tourism. *Tourism Management*, 48, 397-407.
- Willig, C. (2008). A phenomenological investigation of the experience of taking part in 'extreme sports'. *Journal of Health Psychology*, 13(5), 690-702.
- Wood, D. M. (2012). Alone together, why we expect more from technology and less from each other. *Growth: The Journal of the Association for Christians in Student Development*, 11(11), 10.
- Yazgeç, G., & Ardahan, F. (2025). Paragliding Tourism And Economic Contributions Of Babadag Paragliding Center. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 12(5)
- Yıldırım, A., & Bozdemir, M. (2020). Ödamonik İyi Olma Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 8, 254-269.
- Yıldız, F. N. Y., & Kardaş, F. (2021). Ergenlerde akademik öz-yeterlik, içsel motivasyon, azim ve psikolojik dayanıklılığın iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 1073-1099.

- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., & Parasuraman, A. (1988). Communication and control processes in the delivery of service quality. *Journal of Marketing*, 52(2), 35-48.
- Zelezny, L. C., Chua, P. P., & Aldrich, C. (2000). Elaborating on gender differences in environmentalism. *Journal of Social Issues*, 56(3), 443-457.
- Zengin, B., & Şen, L. M. (2023). Karasu'da alternatif turizm türlerinin geliştirilmesine yönelik bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 45-60.
- Zimmermann, P., & Iwanski, A. (2014). Emotion regulation from early adolescence to emerging adulthood and middle adulthood: Age differences, gender differences, and emotion-specific developmental variations. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2), 182-194.

Kitaplar

- Adams, J. S. (2015). Equity theory. In J. Smith (Ed.), *Organizational behavior I* (pp. 134-158). Routledge.
- Adıgüzel, M, B. (2019). *1. Dünya Hava Oyunları*. Ankara: Son Çağ Yayıncılık.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif turizm*. Detay Yayıncılık.
- Ardahan, F., Turgut, T., & Kaplan Kalkan, A. (2016). *Her yönüyle rekreasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık, 215.
- Aygün, Y., & Güllü, E. (2019). *Dalış sporu yapan yerli ve yabancı turistlerin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlerle değerlendirilmesi*. Akademisyen Kitabevi.
- Barton, B. (2007). *Safety, Risk and Adventure in Outdoor Activities*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Freeman.
- Bayer, M. Z. (1974). *Memleketimizde Tabiatı Koruma ve Rekreasyon*. Ankara: ODTÜ.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood.
- Boyd, d. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Bradbury, T. (2000). *Paragliding: The Essential Guide*. A&C Black.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard University Press.
- Bryant, F. B., & Veroff, J. (2017). *Savoring: A new model of positive experience*. Psychology Press.
- Buckley, R. (2019). *Adventure tourism management*. Routledge.

- Buhalis, D. (2018). *Special interest tourism*. In C. Cooper (Ed.), *Tourism: Principles and practice* (6th ed., pp. 387-409). Pearson Education.
- Camilleri, M. A. (2018). *The tourism industry: An overview* (pp. 3-27). Springer International Publishing.
- Cloninger, C. R. (2004). *Feeling good: The science of well-being*. Oxford University Press.
- Coleman, R., Barrie, G., & Harmancı, M. (2000). *Yöneticinin kılavuzu: İyi bir yönetici olmak için 525 kural*. İstanbul: Remzi.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper & Row.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Deniz, M. (2005). *İşletme yönetiminde motivasyon. Örgütsel Davranış Boyutlarından Seçmeler*, Editör; Mehmet Tikici, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Dinç, S. (2021). *Doğa ve Macera Rekreasyonunun Olgusal İncelemesi*. S. Güneş, & F. Varol içinde, *REKREASYON (Disiplinlerarası Yaklaşım ve Örnek Olaylar)* (s. 141-175). Ankara: Nobel.
- Emir, G. (2015). *Turizm ekonomisi ders notu*. Bartın Üniversitesi Yayınları
- Eren, E. (2004). *Yönetim ve Örgüt Psikolojisi*. 10. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Ewert, A.W., & Sibthorp, J. (2014). *Outdoor adventure education: Foundations, theory and research*. Human Kinetics.
- Farley, F. (1993). *Type-T Personality*. In. Lipsitt and Mitnick (eds.). *Self-Regulatory Behavior and Risk Taking: Causes and Consequences*. Ablex Publishing Corporation.
- Filep, S., & Pearce, P. (2014). *Tourist experience and fulfilment. Insights from positive*. Routledge.
- Frankl, V. E. (2006). *Man's Search for Meaning*. Beacon Press.
- Frijda, N. H. (1986). *The emotions*. Cambridge University Press.
- George, D. (2011). *SPSS for windows step by step: A simple study guide and reference, 17.0 update, 10/e*. Pearson Education India.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Garden City, NY: Doubleday Anchor Books.
- Gökçe, A., Coşkun, G., Eker, N., & Dilmaç, E. (2023). *Turizmde yeni trendler*. Hiperlink.

- Gül, T., Karaçar, E., Kement, Ü., Paslı, M. M., Yayla, Ö., Erol, E. ve Göker, G. (2014). *Rekreasyona Giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education Limited.
- Hatfield, E., & Rapson, R. L. (1993). *Love, sex, and intimacy: Their psychology, biology, and history*. HarperCollins.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon* (Genişletilmiş 4. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Herzberg, F. (1968). *One more time: How do you motivate employees* (Vol. 65). Boston, MA: Harvard Business Review.
- Hinch, T., & Higham, J. (2024). *Sport tourism: Participants, policy and providers*. Routledge.
- Huta, V. (2016). *An overview of hedonic and eudaimonic well-being concepts*. The Routledge handbook of media use and well-being, 14-33.
- Iso-Ahola, S. E. (1980). *The social psychology of leisure and recreation*/Wm. C. Brown.
- Jahoda, M. (1982). *Employment and unemployment*. Cambridge books.
- Jenkins, J., & Pigram, J. (2004). *Encyclopedia of leisure and outdoor recreation*. Routledge.
- Kaczmarek, L. D. (2017). Eudaimonic motivation. *Encyclopedia of personality and individual differences*, 10, 978-981.
- Karacaer, S. S., & Sert, A. N. (2021). *Turizm ve davranış bilimleri*. ResearchGate Yayını.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon-Boş Zaman Değerlendirme* (5. Basım). Ankara: Gazi.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. & Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaplan, R., & Kaplan, S. (1989). *The experience of nature: A psychological perspective*. Cambridge university press.
- Kaplan, S., & Talbot, J. F. (1983). Psychological benefits of a wilderness experience. In *Behavior and the natural environment* (pp. 163-203). Boston, MA: Springer US.
- Kırlı, S. (2000). *Anksiyete Bozukluklarının Oluşumu ve Farmakolojik Tedavisi*. Bursa: Psikiyatri ve Sanat Yayınevi.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing Management* (14th ed.). Pearson Education.
- Krein, K. (2007). Nature and risk in adventure sports. In *Philosophy, risk and adventure sports* (pp. 94-107). Routledge.
- Lakey, B., & Cohen, S. (2000). Social support theory and measurement. *Social support measurement and intervention: A guide for health and social scientists*, 2952.

- Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and Adaptation*. Oxford University Press.
- Lazarus, R. S. (1999). *Stress and emotion: A new synthesis*. Springer Publishing Company.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer Publishing Company.
- Lazarus, R. S., DeLongis, A., Folkman, S., & Gruen, R. (1985). *Stress and adaptational outcomes: The problem of confounded measures*. University of California, Berkeley
- Lyng, S. (2008). Edgework, risk, and uncertainty. *Social theories of risk and uncertainty: An introduction*, 106-137.
- MacIntyre, P. D. (2002). Motivation, anxiety and emotion in second language acquisition. In P. Robinson (Ed.), *Individual differences and instructed language learning* (pp. 45–68). John Benjamins.
- Marwick, A. E. (2013). *Status update: Celebrity, publicity, and branding in the social media age*. Yale University Press.
- Mei-Dan, O. & Carmont, M. R. (2013). *Adventure and Extreme Sports Injuries: Epidemiology, Treatment, Rehabilitation and Prevention*. Springer-Verlag: London.
- McClelland, D. C. (1987). *Human motivation*. Cup Archive.
- Noyes, R., & Hoehn-Saric, R. (1998). *Anksiyete Bozuklukları* (Çeviri Editörü: Şar V.). İstanbul: Csa Medikal&Paramedikal Yayıncılık.
- Özgülbaş, O. (2000). *Yamaç paraşüt sporu*. Ankara: Türk Hava Kurumu Basımevi.
- Özşahin, E., & Kaymaz, Ç. K. (2018). *Cehennem Deresi Kanyonu'nun Doğal Ortam Özellikleri ve Turizm Potansiyeli* (Ardanuç-Artvin). Kriter Basım Yayın Dağıtım
- Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (2011). *The experience economy*. Harvard Business Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon and schuster.
- Rinehart, R. E., & Sydnor, S. (2003). *To the extreme: Alternative sports, inside and out*. Suny Press.
- Seligman, M. E. (2004). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. Simon and Schuster.
- Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. (2000). *Positive psychology: An introduction* (Vol. 55, No. 1, p. 5). American Psychological Association.
- Selye, H. (1974). *Stress without distress*. Philadelphia: Lippincott.
- Shivers, J. S., & DeLisle, L. J. (1997). *The Story of Leisure: Context, Concepts and Current Controversy*. Human Kinetics Publishers.

- Slovic, P., & Weber, E. U. (2013). Perception of risk posed by extreme events. *Regulation of Toxic Substances and Hazardous Waste (2nd edition)*(Applegate, Gabba, Laitos, and Sachs, Editors), Foundation Press, Forthcoming.
- Smith, P. (2007). *Kültürel Kuram (İkinci Baskı)*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Simmel, G. (1903). The metropolis and mental life. In G. Bridge & S. Watson (Eds.), *The Blackwell city reader* (pp. 11-19). Wiley-Blackwell.
- Steinberg, L. (2017). A social neuroscience perspective on adolescent risk-taking. In *Biosocial theories of crime* (pp. 435-463). Routledge.
- Stull, R. (2015). *Practical Meteorology: An Algebra-based Survey of Atmospheric Science*. University of British Columbia.
- Spielberger, C. D. (1966). Theory and research on anxiety; in anxiety and behavior. *Spielbergered*, 3-22.
- Spielberger, C. D. (1983). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Consulting Psychologists Press.
- Spielberger, C. D. (1972). Conceptual and methodological issues in anxiety research. *Anxiety: Current trends in theory and research*, 2, 481-493.
- Swarbrooke, J. (2003). *Adventure tourism: The new frontier*. Routledge.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6. Baskı)*. MA: Pearson.
- Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2009). *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*. Penguin.
- Toprak, L. (Ed.). (2024). *Turizm ekonomisi*. Akademisyen Kitabevi.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management (5. edition)*. Routledge.
- Tribe, J. (2005). *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Tribe, J. (2020). *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism*. Routledge.
- Türk Hava Kurumu. (1996). *Yamaç Paraşüt Pilot Eğitim El Kitabı*. Ankara: THK Yayınları.
- Türk Hava Kurumu. (2010). *Yamaç Paraşüt Başlangıç Pilot Eğitim El Kitabı*. Ankara: THK Yayınları.
- Urry, J. (1990). *Leisure and travel in contemporary societies*. J. Urry.–London: Sage Publications.
- Uzun, M. E. (2021). *Outdoor aktivite merkezleri ve katılımcıların fonksiyonel risk yönetim süreçlerinin incelenmesi*. Çizgi Kitapevi.
- Vittersø, J. (Ed.). (2016). *Handbook of eudaimonic well-being*. Springer.

- Vroom, V., Porter, L., & Lawler, E. (2015). *Expectancy theories*. In *Organizational behavior 1* (pp. 94-113). Routledge.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Zeidner, M., & Matthews, G. (2011). *Anxiety 101*. Springer Publishing Company.
- Zuckerman, M. (2007). *Sensation Seeking and Risky Behavior*. American Psychological Association.

Raporlar ve Bildiriler

- Adventure Travel Trade Association. (2019). *Adventure tourism development index*. <https://www.adventuretravel.biz/> Erişim Tarihi: 23 Aralık 2024
- Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası (FTSO). (2023). *Fethiye ve Seydikemer 2023 yılı sosyo-ekonomik raporu*. <https://www.ftso.org.tr/assets/upload/dosyalar/fethiye-ve-seydikemer-2023-yili-sosyo-ekonomik-raporu.pdf> Erişim Tarihi: 14 Aralık 2024
- Çolakoğlu, T., & Yenel, F. (2003). Üniversite öğrencilerinin orienteering sporuna katılım nedenleri ve beklentileri üzerine bir araştırma [Bildiri]. *I. Gençlik, Serbest Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu*, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Ivona, A. (2024, May). The Rural Landscape Is the Backdrop for the Promotion of Outdoor Sports. A Case Study. In *International Symposium: New Metropolitan Perspectives* (pp. 418-429). Cham: Springer Nature Switzerland. Erişim Tarihi: 20 Aralık 2024
- Koday, S., Koday, Z., & Kızıllan, Y. (2018). Alternatif turizm açısından Siirt ilinde yamaç paraşütü faaliyetleri. *TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, 3-6.
- Ryff, C. D. (2018, October). Eudaimonic well-being: Highlights from 25 years of inquiry. In *Diversity in harmony—insights from psychology: Proceedings of the 31st International Congress of Psychology* (pp. 375-395). Chichester, UK: John Wiley & Sons, Ltd.
- Türk Hava Kurumu. (2024). THKY-311: *Yamaç paraşütü uçuş eğitim yönergesi*. <https://www.thk.org.tr/php/pdfembed.php?dosya=THKY-311.pdf> Erişim Tarihi: 11 Aralık 2024

Web Siteleri ve Çevrimiçi Kaynaklar

- ATA-AÖF Soru. (2023). *Serbest Zaman Tarihçesi*. <https://ataaofSORU.com/rekreasyona-giris-dersi-2-unite-ozeti-507> Erişim Tarihi: 20 Kasım 2024
- Bilet Dükkanı. (2024). *Türkiye'de yamaç paraşütü yapabileceğiniz 7 yer*. <https://www.biletdukkani.com/blog/turkiyede-yamac-parasutu-yapabileceginiz-7-yer/> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024

- Coral Tatil. (2024). *Yamaç paraşütü rotaları*. <https://www.coraltatil.com/blog/yamac-parasutu-rotalari/> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024
- Dream Adventures. (2024). *Top 5 paragliding places in the world*. <https://www.dreamadventures.in/post/top-5-paragliding-places-world> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024
- Fenomen Air. (2024). *Yamaç paraşütü pilot kitabı*. <https://fenomenair.com/wp-content/uploads/2024/02/Yamac-Parasutu-Pilot-Kitabi.pdf> Erişim Tarihi: 20 Aralık 2024
- Fethiye Kaymakamlığı. (2024). *İlçemiz*. <http://www.fethiye.gov.tr/ilcemiz> Erişim tarihi: 8 Kasım 2024
- Global Rescue. (2024). *Best paragliding destinations*. <https://www.globalrescue.com/common/blog/detail/best-paragliding-destinations/> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024
- Ganos ve Serhat (2007). *Speed? Trim?* <https://ypforum.com/viewtopic.php?t=2527> Erişim Tarihi: 20 Aralık 2024
- Hevesi, D. (2009, June 3). David Barish, a developer of the paraglider, is dead at 88. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2009/06/04/sports/04barish.html> Erişim Tarihi: 25 Aralık 2024
- Hopi. (2024). *Yamaç paraşütü yapılan yerler*. <https://hopi.com.tr/gez-kesfet/yamac-parasutu-yapilan-yerler> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024
- Paragliding Map. (2024). *Top world sites*. <https://www.paraglidingmap.com/page/top-world-sites> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024
- Paragliding.me. (2024). *Top paragliding sites in the world*. <https://paragliding.me/about-paragliding/top-paragliding-sites-in-the-world> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024
- Réflexion sur l'accélérateur. (t.y.). *Kortel Design*. <https://www.korteldesign.com/reflexion-sur-laccelerateur/>
- SkyNomad. (2024). *Paraglider construction*. https://www.skynomad.com/articles/paraglider_construction.html Erişim Tarihi: 20 Aralık 2024
- Spor Sepeti. (2024). *Türkiye'de yamaç paraşütü yapılacak yerler*. <https://www.sporsepeti.com.tr/blog/turkiyede-yamac-parasutu-yapilacak-yerler> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2024

- Tekirdağ Yamaç Paraşütü. (2024). *Yamaç paraşütü dünya rekoru*. <https://www.tekirdagyamacparasutu.com.tr/blog/yamac-parasutu-dunya-rekoru/> Erişim Tarihi: 24 Ekim 2024
- Türk Hava Kurumu. (2022). *Yamaç paraşütü*. <https://www.thk.org.tr/yamacparasutu> Erişim Tarihi: 16 Kasım 2024
- UNWTO. (2020). *Tourism definitions*. United Nations World Tourism Organization. <https://www.unwto.org/> Erişim Tarihi: 19 Kasım 2024
- Özbek, T. (2021). *Yamaç paraşütünde 375 km'lik yeni Türkiye rekoru*. <https://tolgaozbek.com/haberler/sportif-havacilik/yamac-parasutunde-375-kmlik-yeni-turkiye-rekoru/> Erişim Tarihi: 5 Kasım 2024

EKLER

EK 1- TÜRKÇE ANKET FORMU

Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi. Katılımcıların Motivasyonel Faktörleri, Durumluk Kaygıları ve Eudaimonik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi.

Değerli Katılımcı,

Bu anket çalışması bireyleri "Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi. Katılımcıların Motivasyonel Faktörleri, Durumluk Kaygıları ve Eudaimonik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi" isimli doktora tez çalışmam için yapılmaktadır.

Ankette toplam beş bölümde sorular yer almaktadır. Birinci bölümde kişiye ait demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formu soruları, ikinci bölümde bireyi yamaç paraşütü tandem uçuşu yapmaya nelerin motive ettiğine dair sorular, üçüncü bölümde Eudaimonik İyi Oluş Ölçeği, dördüncü bölümde Durumluk Kaygı Ölçeği ve beşinci bölümde uçuş sonrası etkinliği değerlendirme soruları sorulmuştur.

Anketin toplam cevaplama süresi okuyup işaretleme hızınıza bağlı olarak ortalama 15 dakika civarında sürmektedir.

Bu çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Cevapların kime ait olduğu bilinmeyecek ve hiçbir yerde cevaplar paylaşılmayacaktır. Bu sebeple anketi cevaplarken gereken özeni göstermenizi diler, hazırlayacağımız araştırmaya bulunacağınız olumlu katkılar için şimdiden teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

Göktuğ Yazgeç
Akdeniz Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü
Rekreasyon Bölümü
Doktora Öğrencisi

I. Uçuş Öncesi Anket

Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız? (Sayı ile belirtiniz)
2. Cinsiyetiniz? ☐ Erkek ☐ Kadın
3. Medeni durumunuz? ☐ Evli ☐ Bekar
4. Çalışma durumunuz? ☐ Emekli ☐ Öğrenci ☐ İşsiz ☐ Özel sektör ☐ Kamu sektörü

5. Toplumdaki kişilerin refah düzeyini düşündüğünüzde kendinizi bu refah düzeyinin hangi basamağında görüyorsunuz? ☐ Çok kötü ☐ Kötü ☐ Normal ☐ İyi ☐ Çok iyi
6. Eğitim durumunuz? ☐ Lise dengi ve altı ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
7. Etkinliğe kimlerle katılıyorsunuz? ☐ Yalnız ☐ Ailemle ☐ Arkadaşlarımla ☐ Eşimle/Sevgilimle
8. Hangi ülkeden/şehirden geliyorsunuz?
9. Yaşadığınız yer? ☐ Metropol (büyük şehir) ☐ İlçe ☐ Kasaba ☐ Köy
10. Aylık gelir durumunuz?
☐ 10.000 TL'den az ☐ 10.001-20.000 ☐ 20.001-30.000 ☐ 30.001-40.000 ☐ 40.001-50.000 ☐ 50.001 TL'den fazla
11. Fethiye'de yamaç paraşütü tandem uçuş yapıldığını nereden duydunuz?
☐ Sosyal medyadan ☐ Reklamlardan ☐ Çevremden ☐ Araştırarak buldum
12. Fethiye'ye geliş amacınız nedir?
☐ Tatil ☐ Aile/arkadaş ziyareti ☐ Yamaç paraşütü yapmak için
13. Lisanslı sporculuk geçmişiniz var mı? (Cevabınız Hayır ise 14. soruya geçebilirsiniz)
☐ Evet ☐ Hayır
- A. Eğer cevabınız evet ise hangi düzeyde yaptınız? ☐ Profesyonel ☐ Amatör
- B. Eğer cevabınız evet ise branşınız nedir?
14. Daha önce yamaç paraşütü tandem uçuş yaptınız mı? (Cevabınız Hayır ise 15. soruya geçebilirsiniz)
☐ Evet ☐ Hayır
- A. Eğer cevabınız evet ise nerede uçuş yaptınız?
- B. Eğer cevabınız evet ise herhangi bir olumsuzluk yaşadınız mı?
☐ Evet ☐ Hayır
15. Daha önce çevrenizden yamaç paraşütü tandem uçuş yapan biri oldu mu? (Cevabınız Hayır ise 16. soruya geçebilirsiniz)
☐ Evet ☐ Hayır
- A. Eğer cevabınız evet ise kimler?
☐ Ailem ☐ Arkadaşlarım ☐ Eşim/Sevgilim
16. Genel olarak kendinizi nasıl tanımlarsınız?

Duygular	Kesinlikle hayır	Hayır	Kısmen	Evet	Kesinlikle evet
Risk Üstlenen					
Macera Arayan					
Korkak					
Endişeli					
Mücadeleci					

Vaz geçmeyen					
Başarı odaklı yaşayan					
Cesur					
Yeniliğe Açık					

17. Serbest Zamanlarınızda Neler Yaparsınız? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

Kültürel, Sanatsal ve Diğer Aktiviteler **Sportif Aktiviteler**

☐ Sinemaya gitmek	☐ Doğa sporları (Dağcılık, doğa yürüyüşü gibi)
☐ Tiyatroya gitmek	☐ Takım sporları (Futbol, basketbol, voleybol gibi)
☐ Fotoğrafçılıkla ilgilenmek	☐ Ferdi sporlar (Okçuluk, atletizm, bisiklet gibi)
☐ Evde dinlenmek	☐ Su sporları (Yüzme, yelken, kano gibi)
☐ TV izlemek	☐ Hava sporları (Serbest ve yamaç paraşütü gibi)
☐ Aile ile birlikte olmak	☐ Motor sporları (Moto-cross, off-road gibi)
☐ Alışverişe çıkmak	☐ Mücadele sporları (Güreş, karate gibi)
☐ İnternette gezinmek	☐ Raket sporları (Masa tenisi, badminton gibi)
☐ Sosyal medyada zaman harcamak	☐ Parklardaki rekreatif spor aktiviteleri
☐ Müzikle uğraşmak	☐ Yerli ve yabancı halk oyunları ve danslar
☐ El sanatlarıyla uğraşmak	☐ Fitness merkezlerinde yapılan sporlar

Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeği

Değerli katılımcı, aşağıdaki maddeler neden tandem yamaç paraşütü yapmayı tercih ettiğinizi belirlemeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır. Maddelere size uygunluk seviyesine göre 1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum ve 5: Çok katılıyorum şeklinde yanıt verebilirsiniz.

Tandem yamaç paraşütü uçuşuna katılıyorum çünkü...	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Çok katılıyorum
Sosyalleşme Alt Boyutu					
Aile bireyleriyle farklı bir deneyim yaşamak için.	1	2	3	4	5
Eşim, Kız/Erkek arkadaşımınla bağlarımı güçlendirebilmek için.	1	2	3	4	5
Sosyal çevremdeki arkadaşlarımla farklı bir deneyim yaşamak için.	1	2	3	4	5
İş arkadaşlarımla farklı bir deneyim yaşamak için.	1	2	3	4	5
Yeni insanlarla tanışmak için.	1	2	3	4	5
Farklı kişilerle birlikte vakit geçirmek için.	1	2	3	4	5
Farklı bir sosyal çevreye ait olma şansı elde edebilmek için	1	2	3	4	5
Mental Sağlık Alt Boyutu					
Zihnimi canlandırabilmek-aktif tutabilmek için.	1	2	3	4	5
Kendimi daha zinde hissedebilmek için.	1	2	3	4	5
Mental rahatlama için.	1	2	3	4	5
Uzaklaşma/Kaçma Alt Boyutu					
Günlük hayatın zorluklarından bir süreliğine uzaklaşmak için.	1	2	3	4	5

İş hayatının zorluklarından bir süreliğine uzaklaşmak için.	1	2	3	4	5
Aile ilişkilerinden bir süreliğine uzaklaşmak için.	1	2	3	4	5
Arkadaş çevremden bir süreliğine uzaklaşmak için.	1	2	3	4	5
Kişisel problemlerimden bir süreliğine uzaklaşmak için.	1	2	3	4	5
Şehrin kalabalığından bir süre uzaklaşmak için.	1	2	3	4	5
Toplumun benliğim üzerine getirdiği kontrol ve kısıtlamalardan uzaklaşma duygusu yaşamak için	1	2	3	4	5
Dinlenme ve Sakinlik Alt Boyutu					
Kendime bir mola verebilmek için.	1	2	3	4	5
Doğayla iç içe bir an yaşayabilmek için.	1	2	3	4	5
Kendime zaman ayırarak bedenimi dinlendirebilmek için.	1	2	3	4	5
Kendime zaman ayırarak sakinleşebilmek için.	1	2	3	4	5
Dinginliği hissedebilmek için.	1	2	3	4	5
Stresimi azaltmak için.	1	2	3	4	5
Gökyüzünde huzur bulabilmek için.	1	2	3	4	5
Kişisel Gelişim Alt Boyutu					
Havada askıda kalarak hissedilebilecek tüm tehlikeler karşısında kendimi zorlayabilmek için.	1	2	3	4	5
Uçma duygusunun anlamını keşfedecek yeni bir deneyimle kendimi geliştirmek için.	1	2	3	4	5
Boşlukta uçma duygusunun yarattığı mücadele durumuyla karşı karşıya kalarak cesaretimi arttırabilmek için.	1	2	3	4	5
Serbest uçmak fikri karşısındaki güçlü ve zayıf yönlerimi keşfetmek için.	1	2	3	4	5
Kendime olan güvenimi arttırabilmek için.	1	2	3	4	5
Endişe ve korkularımın üstüne gidebilmek için.	1	2	3	4	5
Kişisel “iyi olma” duygumu arttıracak bir fırsat yaratmak için.	1	2	3	4	5
Yenilik Arayışı Alt Boyutu					
Farklı bir deneyim yaşayabilmek için.	1	2	3	4	5
Deneyimlediğim havacılık etkinliği ile yaşamımda önemli bir hatıra biriktirdiğim için.	1	2	3	4	5
Hayatıma renk katabilmek için.	1	2	3	4	5
Sıradanlıktan sıyrılabilmek için.	1	2	3	4	5
Hayalimi gerçekleştirebilmek için.	1	2	3	4	5
Farklı bir bakış açısı kazanabilmek için.	1	2	3	4	5
Tatile geldiğim bu coğrafyada önemli bir sosyo-kültürel aktivite olduğu için.	1	2	3	4	5
Bu yöreye gelen pek çok insanın en dikkat çekici deneyimi olduğu için.	1	2	3	4	5
Heyecan Arayışı Alt Boyutu					
Adrenalin dolu bir aktivite yapmak için.	1	2	3	4	5
Kendimi sınamak adına bir aktivite yapmak istediğim için.	1	2	3	4	5
Kendimi aşmak adına bir aktivite yapmak istediğim için.	1	2	3	4	5
Kendime sıra dışı bir deneyim yaşatmak için.	1	2	3	4	5
Kendimi çok uzun süredir buraya gelerek uçuş yapmaya hazırladığım için.	1	2	3	4	5
Tanınma Alt Boyutu					
Sosyal statümü arttırmak istediğim için.	1	2	3	4	5
Çevremdeki kişilerin ilgisini çekmek için.	1	2	3	4	5
Daha cesur biri olarak algılanmak için.	1	2	3	4	5
Kendimi kanıtlayabilmek için.	1	2	3	4	5
Yapabildiğimi arkadaşlarıma göstermek için.	1	2	3	4	5
Yamaç paraşütüyle uçmanın toplumda önemli bir karşılığı olduğu için.	1	2	3	4	5
Sosyal Medya Görünürlüğü Alt Boyutu					
Sosyal medya platformlarında takipçi sayımı arttırabilmek için.	1	2	3	4	5
Sosyal medya aracılığı ile daha fazla insana ulaşabilmek için.	1	2	3	4	5
Görüntüleri sosyal medya hesaplarımda paylaşabilmek için.	1	2	3	4	5
Sosyal medyada ilgi çekebilmek için.	1	2	3	4	5

Sosyal medyayı canlı tutacak içerikler üretmek için.	1	2	3	4	5
Sosyal medyamda paylaşılabileceğim yepyeni bir etkinliği deneyimlemek için.	1	2	3	4	5
Eğlence Alt Boyutu					
Eğlenceli bir deneyim yaşamak için.	1	2	3	4	5
Kendimi özgür hissetmek için.	1	2	3	4	5
Kendimi mutlu hissetmek için.	1	2	3	4	5
Keyif alacağım farklı bir aktiviteyi deneyimlemek için.	1	2	3	4	5
Uçarak yaşayacağım zihinsel özgürlük duygusunun yaratacağı zevk ve tatmin duygusunu hissetmek için.	1	2	3	4	5
Örnek Olma Alt Boyutu					
İş arkadaşlarıma örnek olmak için.	1	2	3	4	5
Arkadaşlarıma örnek olmak için.	1	2	3	4	5
Aile bireylerine örnek olmak için.	1	2	3	4	5
Eşime, Kız/erkek arkadaşına örnek olmak için.	1	2	3	4	5
Toplumdaki etkileştiğim diğer bireylere örnek olmak için.	1	2	3	4	5
Meydan Okuma/Mücadele Alt Boyutu					
Kendime meydan okumak için.	1	2	3	4	5
Mücadele ruhumu geliştirmek için.	1	2	3	4	5
Cesaretimi göstermek istediğim için.	1	2	3	4	5
Doğayla Etkileşim Alt Boyutu					
Doğayla bütünleşmek için.	1	2	3	4	5
Çevre bilincimi artırmak için.	1	2	3	4	5
Doğanın güzelliklerini kuşbakışı görebilmek için.	1	2	3	4	5
Doğanın büyüklüğü karşısında kendi konumumu görebilmek için.	1	2	3	4	5
Doğanın sınırsızlığını görebilmek/hissedebilmek için.	1	2	3	4	5
Korku ve Kaygılarla Yüzleşme Alt Boyutu					
Yükseklik kaygı/korkumla yüzleşebilmek için	1	2	3	4	5
Yükseklik kaygı/korkuma meydan okumak için.	1	2	3	4	5
Kontrolün bende olmadığı durumlarla baş edebilmek için.	1	2	3	4	5
Kaygıyla/korkumla yüzleşirken tepkilerimi gözlemleyebilmek için.	1	2	3	4	5
Ödüllendirilme Alt Boyutu					
Kendimi ödüllendirebileceğim bir deneyim olduğu için.	1	2	3	4	5
Cesaretimi ödüllendirmek için.	1	2	3	4	5
Hayatımdaki başka bir başarıyı kutlayabilmek için.	1	2	3	4	5
Hayatımdaki başka bir kişiyi/olayı/günü kutlayabilmek için.	1	2	3	4	5
Risk Alma Alt Boyutu					
Risk almaya hazır olduğum için.	1	2	3	4	5
Tehlikeli bir aktivite sayılabileceği için.	1	2	3	4	5
Profesyonellere canımı emanet edebileceğim için.	1	2	3	4	5
Babadag'ı Yaşama Alt Boyutu					
Dünyaca ünlü bir uçuş alanında tandem uçuşu yapmak istediğim için.	1	2	3	4	5
Ölüdeniz ve Lagün manzarasını havadan görebilmek için.	1	2	3	4	5
Buradaki manzarayı başka bir yerde bulamayacağım için.	1	2	3	4	5
Uçuş irtifası en yüksek kalkış noktalarından biri olduğu için.	1	2	3	4	5

Durumluk Kaygı Ölçeği

Değerli katılımcı, aşağıdaki maddeler bulunduğunuz durumdaki anlık kaygı seviyenizi ölçmek üzere oluşturulmuştur. Maddelerdeki ifadeler ne kadar katıldığınıza; 1: Hiç katılmıyorum, 2: Biraz katılıyorum, 3: Çok katılıyorum, 4: Tamamıyla katılıyorum şeklinde yanıt verebilirsiniz.

	Hiç	Biraz	Çok	Tamamıyla
Şu anda sakinim	1	2	3	4
Kendimi emniyette hissediyorum	1	2	3	4
Su anda sinirlerim gergin	1	2	3	4
Pişmanlık duygusu içindeyim	1	2	3	4
Şu anda huzur içindeyim	1	2	3	4
Şu anda hiç keyfim yok	1	2	3	4
Başıma geleceklerden endişe ediyorum	1	2	3	4
Kendimi dinlenmiş hissediyorum	1	2	3	4
Şu anda kaygılıyım	1	2	3	4
Kendimi rahat hissediyorum	1	2	3	4
Kendime güvenim var	1	2	3	4
Şu anda asabım bozuk	1	2	3	4
Çok sinirliyim	1	2	3	4
Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	1	2	3	4
Kendimi rahatlamış hissediyorum	1	2	3	4
Şu anda halimden memnunum	1	2	3	4
Şu anda endişeliyim	1	2	3	4
Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	1	2	3	4
Şu anda sevinçliyim	1	2	3	4
Şu anda keyfim yerinde	1	2	3	4

Sürekli Kaygı Ölçeği

Değerli katılımcı, aşağıdaki maddeler genel kaygı seviyenizi ölçmek üzere oluşturulmuştur. Maddelerdeki ifadelere ne kadar katıldığınıza; 1: Hemen hemen hiçbir zaman, 2: Bazen katılıyorum, 3: Çok zaman, 4: Hemen her zaman şeklinde yanıt verebilirsiniz.

	Hemen hemen Hiçbir zaman	Bazen	Çok zaman	Hemen her zaman
Genellikle keyfim yerindedir	1	2	3	4
Genellikle çabuk yorulurum	1	2	3	4
Genellikle kolay ağlarım	1	2	3	4
Başkaları kadar mutlu olmak isterim	1	2	3	4
Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım	1	2	3	4
Kendimi dinlenmiş hissediyorum	1	2	3	4
Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım	1	2	3	4
Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissederim	1	2	3	4
Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	1	2	3	4
Genellikle mutluyum	1	2	3	4
Her şeyi ciddiye alır ve endişelenirim	1	2	3	4
Genellikle kendime güvenim yoktur	1	2	3	4
Genellikle kendimi emniyette hissederim	1	2	3	4
Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım	1	2	3	4
Genellikle kendimi hüznü hissederim	1	2	3	4

Genellikle hayatımdan memnunum	1	2	3	4
Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	1	2	3	4
Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam	1	2	3	4
Aklı başında ve kararlı bir insanım	1	2	3	4
Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor	1	2	3	4

Ödemonik İyi Olma Ölçeği

Eudaimonik iyi olma; bireyin potansiyelini ve becerilerini keşfederek bunları geliştirmesi, potansiyeline uygun amaçlar belirleyebilmesi ve içsel motivasyonla bu amaçlara ulaşmaya çalışması olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan, öznel iyi olma ve psikolojik iyi olma kavramlarından ayrıştırılarak, insanı “kendini gerçekleştirme” temelinde ele alan güncel bir kavramdır. Değerli katılımcı, aşağıdaki maddeler Eudaimonik iyi olma durumunuzu ölçmek üzere oluşturulmuştur. Maddelerdeki ifadeler ne kadar katıldığınızı size uygunluk seviyesine göre 0: Kesinlikle katılmıyorum ve 4: Tamamen katılıyorum şeklinde puanlayarak yanıt verebilirsiniz.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Her gün yaptığım pek çok şeyle yoğun şekilde ilgili olduğumu düşünüyorum.	0	1	2	3	4
Gerçekten kim olduğumu keşfettiğime inanıyorum.	0	1	2	3	4
Hayatım, ona anlam katan birtakım temel inançlar etrafında şekillenmiştir.	0	1	2	3	4
Potansiyellerimin farkında olduğuma inanıyorum ve her fırsatta bu potansiyellerimi geliştirmeye çalışıyorum.	0	1	2	3	4
Diğer insanlar, ne yapmamın benim için iyi olduğunu genellikle benden daha iyi bilirler.	0	1	2	3	4
Kendimi en iyi hissettiğim zaman, çok çaba sarf etmeye değer bir şey yaptığım zamandır.	0	1	2	3	4
Hayatta amacımı bulduğumu söyleyebilirim.	0	1	2	3	4
Hayatta ne yapmam gerektiğini henüz çözemedim.	0	1	2	3	4
Bazı insanların yaptıkları şeyler üzerinde neden bu kadar çok çalışmak istediklerini anlayamıyorum.	0	1	2	3	4
Yaptığım şeyin, peşinde koşmaya değer amaçlarla ne kadar örtüştüğünü bilmenin önemli olduğuna inanıyorum.	0	1	2	3	4
Genellikle ne yapmam gerektiğini bilirim, çünkü yaptığım şeyler bana doğru gelir.	0	1	2	3	4
Potansiyellerimle ilgili etkinlikler yaptığımda gerçekten yaşadığımı hissediyorum.	0	1	2	3	4
Yeteneklerimin gerçekte ne olduğu konusunda kafam karışıktır.	0	1	2	3	4
Yaptığım şeylerin birçoğunun kişisel olarak beni yansıttığını düşünüyorum.	0	1	2	3	4
Uğraştığım aktivitelerin beni tatmin etmesi benim için önemlidir.	0	1	2	3	4

Eğer bir şey gerçekten zorsa, muhtemelen yapmaya değmez.	0	1	2	3	4
Yaptığım şeylere kendimi vermenin bana zor geldiğini düşünüyorum.	0	1	2	3	4
Hayatta ne yapmam gerektiğini bildiğime inanıyorum.	0	1	2	3	4

Devamını lütfen uçuştan sonra doldurunuz...

(inişte kağıdınızı bulmak için lütfen kağıda herhangi bir işaret bırakın)

II. Uçuş Sonrası Anket

Yamaç Paraşütü Tandem Uçuş Sonrası Değerlendirme Formu

	Çok kötü	Kötü	Ortalama	İyi	Çok iyi
Tandem uçuş deneyimini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?					
Tandem uçuşunuz sırasında size eşlik eden tandem pilotunun performansını nasıl değerlendirirsiniz?					
Tandem uçuşun size sağladığı heyecanı nasıl değerlendirirsiniz?					
Tandem uçuşunuzun gerçekleştiği yerin manzarasını nasıl buldunuz?					

Tandem uçuş sırasında yaşadığınız duyguları nasıl tarif edersiniz?

	Kesinlikle hayır	Hayır	Kısmen	Evet	Kesinlikle evet
Tandem uçuş sırasında korku hissettiniz mi?					
Uçuş esnasında heyecanlandınız mı?					
Tandem uçuş sırasında endişe hissettiniz mi?					
Tandem uçuş sırasında kendinizi stresli hissettiniz mi?					
Tandem uçuş esnasında kendinizi huzurlu hissedebildiniz mi?					
Uçuş esnasında eğlendiniz mi?					
Tandem uçuş sizce güvenli bir aktivite miydi?					
Tandem uçuşunuzun ardından bir başka adrenalin sporunu tandem olarak deneyimlemeyi düşünür müsünüz?					
Tandem uçuş sonrasında başka bir macera aktivitesi yapma isteği hissettiniz mi?					
Tekrar yamaç paraşütü tandem uçuş yapmak ister misiniz?					

Tandem uçuş sonrasında kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Duygular	Kesinlikle yok	Yok	Kısmen	Var	Kesinlikle var
Korkmuş					
Mutlu					
Huzurlu					
Tatmin olmuş					
Cesur					
Huzursuz					
Keyifsiz					
Tedirgin					
Başarmış					
Kaygılarını yenmiş					
Pişman olmuş					

Durumluk Kaygı Ölçeği

Değerli katılımcı, aşağıdaki maddeler bulunduğunuz durumdaki anlık kaygı seviyenizi ölçmek üzere oluşturulmuştur. Maddelerdeki ifadeler ne kadar katıldığınıza; 1: Hiç katılmıyorum, 2: Biraz katılıyorum, 3: Çok katılıyorum, 4: Tamamıyla katılıyorum şeklinde yanıt verebilirsiniz.

	Hiç	Biraz	Çok	Tamamıyla
Şu anda sakinim	1	2	3	4
Kendimi emniyette hissediyorum	1	2	3	4
Su anda sinirlerim gergin	1	2	3	4
Pişmanlık duygusu içindeyim	1	2	3	4
Şu anda huzur içindeyim	1	2	3	4
Şu anda hiç keyfim yok	1	2	3	4
Başıma geleceklerden endişe ediyorum	1	2	3	4
Kendimi dinlenmiş hissediyorum	1	2	3	4
Şu anda kaygılıyım	1	2	3	4
Kendimi rahat hissediyorum	1	2	3	4
Kendime güvenim var	1	2	3	4
Şu anda asabım bozuk	1	2	3	4
Çok sinirliyim	1	2	3	4
Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	1	2	3	4
Kendimi rahatlamış hissediyorum	1	2	3	4
Şu anda halimden memnunum	1	2	3	4
Şu anda endişeliyim	1	2	3	4
Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	1	2	3	4
Şu anda sevinçliyim	1	2	3	4
Şu anda keyfim yerinde	1	2	3	4

EK 2- İNGİLİZCE ANKET FORMU

Developing the Motivational Factors Scale for Paragliding Tandem Flight. An Investigation of the Relationship between Participants' Motivational Factors, State Anxiety and Eudaimonic Well-Being According to Demographic Variables.

Dear Participant,

This survey study is conducted for my doctoral thesis titled "Development of the Paragliding Tandem Flight Motivating Factors Scale: Examination of the Relationship Between Participants' Motivational Factors, State Anxiety, and Eudaimonic Well-being According to Demographic Variables."

The survey consists of five sections. The first section includes personal information questions regarding demographic details. The second section contains questions about what motivates individuals to engage in paragliding tandem flights. The third section includes the Eudaimonic Well-being Scale, the fourth section contains the State Anxiety Scale, and the fifth section includes post-flight activity evaluation questions.

The total estimated time to complete the survey is around 15 minutes, depending on your reading and marking speed.

Participation in this study is entirely voluntary. The responses will be anonymous, and your answers will not be shared anywhere. Therefore, I kindly ask you to provide careful and thoughtful responses, and I sincerely appreciate your positive contribution to the research we are conducting.

Thank you in advance for your participation, and best regards.

Goktug Yazgec
Akdeniz University / Institute of Social Sciences
Recreation Department
PhD Candidate

I. Pre-Flight Survey

Personal Information Form

1. **Age?** (Specify as a number)
2. **Gender?** ☐ Male ☐ Female
3. **Marital status?** ☐ Married ☐ Single
4. **Employment status?** ☐ Retired ☐ Student ☐ Unemployed ☐
 Private sector ☐ Public sector
5. **When considering the well-being of people in society, where do you perceive your well-being on this scale?** ☐ Very low ☐ Low ☐ Average ☐ Good
☐ Very good
6. **Education level?** ☐ High school or lower ☐ University ☐
 Postgraduate
7. **Who are you participating in the activity with?** ☐ Alone ☐ With family
☐ With friends ☐ With spouse/partner
8. **Which country/city are you from?**
9. **Your place of residence?** ☐ Metropolis (big city) ☐ District ☐ Town
☐ Village

- 10. Monthly income status?** ☐ Less than 1,000 \$ ☐ 1,001-2,000 \$ ☐ 2,001-3,000 \$ ☐ 3,001-4,000 \$ ☐ 4,001-5,000 \$ ☐ More than 5,001 \$
- 11. Where did you first hear about tandem paragliding flights being offered in Fethiye?** ☐ Social media ☐ Advertisements ☐ From people around me ☐ By research
- 12. What is the purpose of your visit to Fethiye?** ☐ Vacation ☐ Family/friends visit ☐ To experience tandem paragliding
- 13. Do you have a history of professional sportsmanship?** (If your answer is No, you can proceed to question 14) ☐ Yes ☐ No
- A. If yes, at what level did you participate?** ☐ Professional ☐ Amateur
- B. If yes, what is your field of expertise?**
- 14. Have you experienced tandem paragliding flights before?** (If your answer is No, you can proceed to question 15) ☐ Yes ☐ No
- A. If yes, where did you experience the flight?**
- B. If yes, did you encounter any negative experiences?** ☐ Yes ☐ No
- 15. Has anyone in your social circle experienced a tandem paragliding flight before?** (If your answer is No, you can proceed to question 16) ☐ Yes ☐ No
- A. If yes, who?** ☐ Family ☐ Friends ☐ Spouse/Partner
- 16. How would you describe yourself overall?**

Feelings	Definitely no	No	Somewhat	Yes	Definitely yes
Risk Taker					
Adventure Seeker					
Coward					
Anxious					
Determined					
Persistent					
Success-Focused					
Brave					
Open to New Experiences					

- 17. What do you usually do in your free time?** (You can select multiple options)

Cultural, Artistic, and Other Activities	Sporting Activities
☐ Going to the cinema	☐ Outdoor sports (Mountaineering, hiking, etc.)
☐ Going to the theater	☐ Team sports (Football, basketball, volleyball, etc.)
☐ Engaging in photography	☐ Individual sports (Archery, athletics, cycling, etc.)
☐ Relaxing at home	☐ Water sports (Swimming, sailing, canoeing, etc.)
☐ Watching TV	☐ Air sports (Paragliding, hang gliding, etc.)
☐ Spending time with family	☐ Motor sports (Motocross, off-road, etc.)
☐ Going shopping	☐ Combat sports (Wrestling, karate, etc.)
☐ Browsing the internet	☐ Racquet sports (Table tennis, badminton, etc.)
☐ Spending time on social media	☐ Recreational sports in parks
☐ Engaging with music	☐ Local and international folk dances
☐ Pursuing arts and crafts	☐ Fitness activities at gyms

Paragliding Tandem Flight Motivation Factors Scale

Dear participant, the following statements are composed to determine why you prefer to engage in tandem paragliding flights. You can respond to the statements according to your

suitability level as follows: 1: Strongly Disagree, 2: Disagree, 3: Undecided, 4: Agree, and 5: Strongly Agree.

I participate in tandem paragliding flights because...	Strongly Disagree	Disagree	Undecided	Agree	Strongly Agree
Socialization Subdimension					
To experience a different adventure with family members.	1	2	3	4	5
To strengthen the bonds with my partner, girlfriend/boyfriend.	1	2	3	4	5
To experience a different adventure with friends in my social circle.	1	2	3	4	5
To experience a different adventure with colleagues from work.	1	2	3	4	5
To meet new people.	1	2	3	4	5
To spend time with different individuals.	1	2	3	4	5
To have the chance to belong to a different social circle.	1	2	3	4	5
Mental Health Subdimension					
To stimulate and keep my mind active.	1	2	3	4	5
To feel more invigorated.	1	2	3	4	5
For mental relaxation.	1	2	3	4	5
Escape Subdimension					
To temporarily escape from the challenges of daily life.	1	2	3	4	5
To temporarily escape from the challenges of work life.	1	2	3	4	5
To temporarily escape from family relationships.	1	2	3	4	5
To temporarily escape from the social circle of friends.	1	2	3	4	5
To temporarily escape from personal problems.	1	2	3	4	5
To temporarily escape the city's crowds.	1	2	3	4	5
To experience a sense of distancing from the control and restrictions imposed by society.	1	2	3	4	5
Rest and Serenity Subdimension					
To take a break for myself.	1	2	3	4	5
To be in touch with nature.	1	2	3	4	5
To rest my body by allocating time for myself.	1	2	3	4	5
To calm myself by allocating time for myself.	1	2	3	4	5
To feel tranquility.	1	2	3	4	5
To reduce stress.	1	2	3	4	5
To find peace in the sky.	1	2	3	4	5
Personal Development Subdimension					
To challenge myself against all the dangers that can be felt while suspended in the air.	1	2	3	4	5
To develop myself with a new experience that will reveal the meaning of flying.	1	2	3	4	5
To increase my courage by facing the struggle situation created by the feeling of flying in the void.	1	2	3	4	5
To explore my strong and weak points against the concept of flying in the void.	1	2	3	4	5
To increase my self-confidence.	1	2	3	4	5
To confront and overcome my anxieties and fears.	1	2	3	4	5
To create an opportunity to increase my sense of personal "well-being".	1	2	3	4	5
Search for Novelty Subdimension					
To experience something different.	1	2	3	4	5

Because I've created an important memory in my life with the aviation activity I've experienced.	1	2	3	4	5
To add color to my life.	1	2	3	4	5
To break away from the ordinary.	1	2	3	4	5
To fulfill my dream.	1	2	3	4	5
To gain a different perspective.	1	2	3	4	5
Because it's an important socio-cultural activity in the region where I came for vacation.	1	2	3	4	5
Because it's the most remarkable experience for many people coming to this region.	1	2	3	4	5
Sensation-Seeking Subdimension					
To engage in an adrenaline-filled activity.	1	2	3	4	5
Because I want to do an activity that challenges me.	1	2	3	4	5
Because I want to do an activity that pushes me beyond my limits.	1	2	3	4	5
To provide myself with an extraordinary experience.	1	2	3	4	5
Because I've been preparing for a long time to come here and fly.	1	2	3	4	5
Recognition Subdimension					
To increase my social status.	1	2	3	4	5
To attract the attention of people around me.	1	2	3	4	5
To be perceived as a braver individual.	1	2	3	4	5
To prove myself.	1	2	3	4	5
To show my friends what I can do.	1	2	3	4	5
Because tandem paragliding holds significant recognition in society.	1	2	3	4	5
Social Media Visibility Subdimension					
To increase my follower count on social media platforms.	1	2	3	4	5
To reach more people through social media.	1	2	3	4	5
To be able to share visuals on my social media accounts.	1	2	3	4	5
To gain attention on social media.	1	2	3	4	5
To generate content that keeps my social media active.	1	2	3	4	5
To experience a brand new activity to share on my social media.	1	2	3	4	5
Entertainment Subdimension					
To experience a fun adventure.	1	2	3	4	5
To feel free.	1	2	3	4	5
To feel happy.	1	2	3	4	5
To experience a different activity that I will enjoy.	1	2	3	4	5
To feel the pleasure and satisfaction of the mental freedom I will experience while flying.	1	2	3	4	5
Setting an Example Subdimension					
To set an example for my colleagues at work.	1	2	3	4	5
To set an example for my friends.	1	2	3	4	5
To set an example for family members.	1	2	3	4	5
To set an example for my partner, girlfriend/boyfriend.	1	2	3	4	5
To set an example for other individuals I interact with in society.	1	2	3	4	5
Challenge/Fight Subdimension					
To challenge myself.	1	2	3	4	5
To enhance my fighting spirit.	1	2	3	4	5
Because I want to showcase my courage.	1	2	3	4	5
Interaction with Nature Subdimension					
To connect with nature.	1	2	3	4	5
To increase my environmental awareness.	1	2	3	4	5
To be able to see the beauty of nature from a bird's-eye view.	1	2	3	4	5
To be able to perceive my position in the face of the vastness of nature.	1	2	3	4	5
To be able to perceive/feel the boundlessness of nature.	1	2	3	4	5
Confronting Fears and Anxieties Subdimension					

To confront my fear/anxiety of heights.	1	2	3	4	5
To challenge my fear/anxiety of heights.	1	2	3	4	5
To cope with situations where I don't have control.	1	2	3	4	5
To observe my reactions while confronting my anxiety/fear.	1	2	3	4	5
Reward Subdimension					
Because it's an experience where I can reward myself.	1	2	3	4	5
To reward my courage.	1	2	3	4	5
To celebrate another achievement in my life.	1	2	3	4	5
To celebrate another person/event/day in my life.	1	2	3	4	5
Taking Risks Subdimension					
Because I'm ready to take risks.	1	2	3	4	5
Because it can be considered a risky activity.	1	2	3	4	5
Because I can entrust my life to professionals.	1	2	3	4	5
Experiencing Babadağ Subdimension					
Because I want to experience a tandem flight in a world-famous flying area.	1	2	3	4	5
To be able to see Ölüdeniz and the Lagoon from the air.	1	2	3	4	5
Because I won't find this scenery elsewhere.	1	2	3	4	5
Because it's one of the highest take-off points for flights.	1	2	3	4	5

State Anxiety Scale

Dear participant, the following items have been created to measure your current level of momentary anxiety. You can respond to the statements based on how much you agree with them using the following scale: 1: Not at all, 2: Somewhat, 3: Moderately so, 4: Very much so.

	Not at all	Somewhat	Moderately so	Very much so
I am calm right now.	1	2	3	4
I feel secure	1	2	3	4
I am tense at the moment.	1	2	3	4
I am feeling regretful.	1	2	3	4
I feel at ease	1	2	3	4
I feel upset	1	2	3	4
I am presently worrying over possible misfortunes	1	2	3	4
I feel rested.	1	2	3	4
I feel frightened	1	2	3	4
I feel comfortable.	1	2	3	4
I feel self-confident	1	2	3	4
I feel nervous	1	2	3	4
I'm very angry.	1	2	3	4
I am jittery	1	2	3	4
I feel relaxed.	1	2	3	4
I feel content right now.	1	2	3	4
I'm worried right now.	1	2	3	4
I feel bewildered with excitement.	1	2	3	4
I feel pleasant	1	2	3	4

I feel steady	1	2	3	4

Trait Anxiety Scale

Dear participant, the following items have been created to measure your general level of anxiety. You can respond to the statements by indicating how much you agree with them using the following scale: 1: Almost never, 2: Sometimes, 3: Often, 4: Almost always.

	Almost never	Sometimes	Often	Almost always
Generally I feel pleasant	1	2	3	4
I tend to get tired quickly.	1	2	3	4
I cry easily most of the time.	1	2	3	4
I wish I could be as happy as others seem to be	1	2	3	4
I miss opportunities because I can't make quick decisions.	1	2	3	4
I feel rested.	1	2	3	4
I am generally 'calm, cool, and collected'	1	2	3	4
I feel that difficulties are piling up so that I cannot overcome them	1	2	3	4
I worry too much over something that really doesn't matter	1	2	3	4
I am generally happy.	1	2	3	4
I have disturbing thoughts	1	2	3	4
I generally lack self-confidence.	1	2	3	4
I usually feel secure	1	2	3	4
I avoid getting into trouble and difficult situations.	1	2	3	4
I often feel inadequate	1	2	3	4
I am generally content with my life.	1	2	3	4
Some unimportant thought runs my mind and bothers me	1	2	3	4
I take disappointments so keenly that I can't put them out of my mind	1	2	3	4
I am a steady person	1	2	3	4
I get in a state of tension or turmoil as I think over my recent concerns and interests	1	2	3	4

Eudaimonic Well-Being Scale

Eudaimonic well-being is defined as an individual's ability to discover and develop their potential and skills, set meaningful goals in line with their potential, and strive to achieve these goals with internal motivation. In this regard, it is a contemporary concept that distinguishes itself from subjective well-being and psychological well-being, focusing on self-fulfillment.

Dear participant, the following items have been created to measure your state of eudaimonic well-being. You can respond to the statements by assigning a score based on your level of agreement, using the scale: 0: Strongly disagree, 1: Disagree, 2: Neutral, 3: Agree, 4: Strongly agree.

	Strongly disagree	Disagree	Neutral	Agree	Strongly agree
I find I get intensely involved in many of the things I do each day.	0	1	2	3	4
I believe I have discovered who I really am.	0	1	2	3	4
My life is centered around a set of core beliefs that give meaning to my life.	0	1	2	3	4
I believe I know what my best potentials are and I try to develop them whenever possible.	0	1	2	3	4
Other people usually know better what would be good for me to do than I know myself.	0	1	2	3	4
I feel best when I'm doing something worth investing a great deal of effort in.	0	1	2	3	4
I can say that I have found my purpose in life.	0	1	2	3	4
As yet, I've not figured out what to do with my life.	0	1	2	3	4
I can't understand why some people want to work so hard on the things that they do.	0	1	2	3	4
I believe it is important to know how what I'm doing fits with purposes worth pursuing.	0	1	2	3	4
I usually know what I should do because some actions just feel right to me.	0	1	2	3	4
When I engage in activities that involve my best potentials, I have this sense of really being alive.	0	1	2	3	4
I am confused about what my talents really are.	0	1	2	3	4
I find a lot of the things I do are personally expressive for me.	0	1	2	3	4
It is important to me that I feel fulfilled by the activities that I engage in.	0	1	2	3	4
If something is really difficult, it probably isn't worth doing.	0	1	2	3	4
I find it hard to get really invested in the things that I do.	0	1	2	3	4
I believe I know what I was meant to do in life.	0	1	2	3	4

Please fill in the rest after the flight...

(please leave any marks on the paper to find your paper after landing)

II. Post-Flight Survey

Paragliding Tandem Flight Evaluation Form

	Very Bad	Bad	Average	Good	Very Good
How do you overall rate the tandem flight experience?					
How do you evaluate the performance of the tandem pilot accompanying you during the flight?					
How do you assess the excitement provided by the tandem flight?					
How did you find the scenery of the location where the tandem flight took place?					

How would you describe the emotions you experienced during the tandem flight?

	Definitely no	No	Partly	Yes	Definitely yes
Did you feel fear during the tandem flight?					
Did you feel excited during the flight?					
Did you feel anxious during the tandem flight?					
Did you feel stressed during the tandem flight?					
Could you feel peaceful during the tandem flight?					
Did you have fun during the flight?					
Do you think tandem paragliding was a safe activity?					
Would you consider trying another adventure sport as a tandem after this tandem flight?					
Did you feel the desire to engage in another adventure activity after the tandem flight?					
Would you like to do tandem paragliding again?					

How do you feel after the tandem flight?

Emotions	Definitely no	No	Partly yes	Yes	Definitely yes
Fearful					
Happy					
Peaceful					
Satisfied					
Brave					
Restless					
Unpleasant					
Anxious					
Accomplished					
Overcame anxieties					

Regretful					

State Anxiety Scale

Dear participant, the following items have been created to measure your current level of momentary anxiety. You can respond to the statements based on how much you agree with them using the following scale: 1: Not at all, 2: Somewhat, 3: Very much, 4: Completely.

	Not at all	Somewhat	Very much	Completely
I am calm right now.	1	2	3	4
I feel safe.	1	2	3	4
My nerves are tense at the moment.	1	2	3	4
I am feeling regretful.	1	2	3	4
I am at peace right now.	1	2	3	4
I am not in a good mood at all.	1	2	3	4
I'm worried about what might happen.	1	2	3	4
I feel relaxed.	1	2	3	4
I am anxious at the moment.	1	2	3	4
I feel comfortable.	1	2	3	4
I have confidence in myself.	1	2	3	4
I'm in a bad mood right now.	1	2	3	4
I'm very angry.	1	2	3	4
I feel that my nerves are very tense.	1	2	3	4
I feel relaxed.	1	2	3	4
I'm content right now.	1	2	3	4
I'm worried right now.	1	2	3	4
I feel bewildered with excitement.	1	2	3	4
I am happy right now.	1	2	3	4
I am in a good mood.	1	2	3	4

EK 3- RUSÇA ANKET FORMU

Разработка шкалы мотивационных факторов для tandemного полета на парашуте. Исследование взаимосвязи между мотивационными факторами участников, состоянием тревожности и эуэаймоническим благосостоянием в соответствии с демографическими переменными.

Уважаемый участник,

Это исследование проводится в рамках моей докторской диссертации под названием "Разработка шкалы мотивационных факторов для tandemных полетов на парашуте: исследование связи между мотивационными факторами участников, состоянием тревожности и эуэаймоническим благосостоянием с учетом демографических переменных".

Опрос состоит из пяти разделов. Первый раздел включает вопросы о персональной информации и демографических данных. Второй раздел содержит вопросы о том, что мотивирует отдельных лиц к участию в tandemных полетах на парашуте. Третий раздел включает Шкалу эуэаймонического благосостояния, четвертый раздел содержит Шкалу состояния тревожности, а пятый раздел включает вопросы об оценке мероприятий после полета.

Общее время на заполнение опроса составляет примерно 15 минут, в зависимости от вашей скорости чтения и отметок.

Участие в данном исследовании абсолютно добровольно. Ответы будут анонимными, и ваши ответы не будут где-либо раскрываться. Поэтому я прошу вас предоставить аккуратные и обдуманные ответы, и искренне ценю ваш позитивный вклад в проводимое нами исследование.

Заранее благодарю за ваше участие и желаю всего самого наилучшего.

Гёктуг Язгеч

Академия Акдениз / Институт социальных наук

Отделение Рекреации

Аспирант докторской программы

I. Предполетный Опрос

Форма предоставления личной информации

1. Ваш возраст? (Укажите числом)
2. Пол? ☐ Мужской ☐ Женский
3. Семейное положение? ☐ В браке ☐ Холост
4. Статус занятости? ☐ Пенсионер ☐ Студент ☐ Безработный ☐
Частный сектор ☐ Государственный сектор
5. Как вы видите свой уровень благополучия по отношению к уровню благополучия людей в обществе? ☐ Очень низкий ☐ Низкий
☐ Средний ☐ Хороший ☐ Очень хороший

6. **Уровень образования?** ☐ Среднее и ниже ☐ Высшее ☐ Аспирант и выше
7. **С кем вы участвуете в данной активности?** ☐ Один ☐ С семьей ☐ С друзьями ☐ С супругом/партнером
8. **Из какой страны/города вы прибыли?**
9. **Ваше место жительства?** ☐ Мегаполис (большой город) ☐ Микрорайон
☐ Город ☐ Деревня
10. **Ежемесячный доход?** ☐ Менее 40 000 РУБ ☐ 40 001 - 80 000 ☐ 80 001 - 120 000 ☐ 120 001 - 160 000 ☐ 160 001 - 200 000 ☐ Более 200 001 РУБ
11. **Откуда вы узнали о предложении tandemных полетов на параплане в Фетхие?** ☐ Социальные сети ☐ Реклама ☐ От людей вокруг меня
☐ Нашел через исследование
12. **Какова цель вашего визита в Фетхие?** ☐ Отпуск ☐ Посещение семьи/друзей ☐ Опыт полетов на параплане
13. **У вас есть опыт участия в профессиональных спортивных мероприятиях?** (Если ваш ответ "Нет", переходите к вопросу 14) ☐ Да ☐ Нет
- А. Если "да", на каком уровне вы участвовали? ☐ Профессиональный
☐ Любительский
- В. Если "да", в каком спорте вы имеете опыт?
14. **Вы уже летали на параплане в тандеме ранее?** (Если ваш ответ "Нет", переходите к вопросу 15) ☐ Да ☐ Нет
- А. Если "да", где проходил ваш полёт?
- В. Если "да", сталкивались ли вы с каким-нибудь негативным опытом? ☐ Да
☐ Нет
15. **Кто-нибудь из вашего окружения уже летал на параплане в тандеме ранее?** (Если ваш ответ "Нет", переходите к вопросу 16) ☐ Да ☐ Нет
- А. Если "да", то кто? ☐ Семья ☐ Друзья ☐ Супруг/Партнер
16. **Как бы в целом вы бы описали себя?**

Чувства	Определенно нет	Нет	частично	Да	Определенно да
Склонный к риску					
Искатель приключений					
Трусливый					
Тревожный					
Целеустремлённый					
Упорный					
Ориентированный на успех					
Смелый					
Открыт всему новому					

17. **Чем обычно вы занимаетесь в свободное время?** (Можно выбрать несколько вариантов)

Культурные, художественные и другие мероприятия	Спортивные мероприятия
☐ Походы в кино	☐ Спорт на открытом воздухе (Альпинизм, походы и т.д.)

☐ Походы в театр	☐ Командные виды спорта (Футбол, баскетбол, волейбол и т.д.)
☐ Фотография	☐ Индивидуальные виды спорта (Стрельба из лука, атлетика, велосипедный спорт и т.д.)
☐ Отдых дома	☐ Водные виды спорта (Плавание, парусный спорт, каноэ и т.д.)
☐ Просмотр телевизора	☐ Аэробика и другие виды воздушных видов спорта (Парапланеризм, дельтапланеризм и т.д.)
☐ Проведение времени с семьей	☐ Мотоспорт (Мотокросс, офф-роуд и т.д.)
☐ Походы по магазинам	☐ Единоборства (Борьба, карате и т.д.)
☐ Проведение времени в интернете	☐ Ракетные виды спорта (Настольный теннис, бадминтон и т.д.)
☐ Проведение времени в социальных сетях	☐ Рекреационные виды спорта на площадках
☐ Занятия музыкой	☐ Народные танцы и танцы других стран
☐ Занятие рукоделием	☐ Занятия фитнесом в спортивных клубах

Комплекс мотивирующих факторов для тандемного парапланеризма

Уважаемый участник, следующие утверждения составлены для определения причин, по которым вы предпочитаете заниматься тандемными полетами на параплане. Вы можете оценить утверждения в соответствии с вашим уровнем согласия следующим образом: 1: Полностью не согласен, 2: Не согласен, 3: Не уверен, 4: Согласен, 5: Полностью согласен.

Я участвую в тандемных полетах на параплане, потому что...	Полностью не согласен	Не согласен	Не уверен	Согласен	Полностью согласен
Социализация (Социальное общение)					
Для переживания другого опыта с членами семьи.	1	2	3	4	5
Чтобы укрепить наши связи с партнером/подругой/подругой.	1	2	3	4	5
Для переживания другого опыта с друзьями из социальной среды.	1	2	3	4	5
Для переживания другого опыта с коллегами по работе.	1	2	3	4	5
Чтобы познакомиться с новыми людьми.	1	2	3	4	5
Для проведения времени с разными людьми.	1	2	3	4	5
Для возможности ощущения принадлежности к разной социальной среде.	1	2	3	4	5
Психическое здоровье					
Для активизации/освежения моего ума.	1	2	3	4	5
Чтобы чувствовать себя бодрее.	1	2	3	4	5
Для умственной релаксации.	1	2	3	4	5
Побег					
На некоторое время уйти от повседневных трудностей.	1	2	3	4	5
На некоторое время уйти от рабочих проблем.	1	2	3	4	5
На некоторое время уйти от семейных отношений.	1	2	3	4	5
На некоторое время уйти от своего круга друзей.	1	2	3	4	5
На некоторое время уйти от личных проблем.	1	2	3	4	5
На некоторое время уйти от городской суеты.	1	2	3	4	5

Ощущение освобождения от чувства контроля и ограничений, навязанных обществом.	1	2	3	4	5
Отдых и Умиротворение					
Взять перерыв для себя.	1	2	3	4	5
Для переживания момента в гармонии с природой.	1	2	3	4	5
Для отдыха телом, выделив время для себя.	1	2	3	4	5
Для успокоения себя взяв время для себя.	1	2	3	4	5
Для ощущения чувства спокойствия.	1	2	3	4	5
Для снижения уровня стресса.	1	2	3	4	5
Найти чувство покоя в небесах.	1	2	3	4	5
Личное развитие					
Для самосовершенствования и преодоления всех опасностей, которые можно почувствовать, находясь в воздухе.	1	2	3	4	5
Для развития нового понимания чувства полета через новый опыт.	1	2	3	4	5
Для увеличения моей смелости, сталкиваясь с вызовами, созданными ощущением полета в воздухе.	1	2	3	4	5
Для выявления моих сильных и слабых сторон, возникающих перед идеей свободного полета.	1	2	3	4	5
Для увеличения моей уверенности в себе.	1	2	3	4	5
Для преодоления беспокойства и страхов.	1	2	3	4	5
Для создания возможности улучшить мое личное чувство собственной ценности.	1	2	3	4	5
Поиск новизны					
Для переживания разнообразного опыта.	1	2	3	4	5
Для сохранения важного воспоминания в моей жизни через переживание воздушной активности.	1	2	3	4	5
Для придания разнообразия моей жизни.	1	2	3	4	5
Для выхода из обыденности.	1	2	3	4	5
Для осуществления моей мечты.	1	2	3	4	5
Для получения новой точки зрения.	1	2	3	4	5
Потому что в этом регионе, где я нахожусь, это важное социокультурное событие.	1	2	3	4	5
Потому что для многих людей, приезжающих в этот регион, это наиболее яркое впечатление.	1	2	3	4	5
Поиск волнения					
Для выполнения активности, полной адреналина.	1	2	3	4	5
Потому что я хочу испытать себя.	1	2	3	4	5
Потому что я хочу преодолеть себя.	1	2	3	4	5
Для предоставления себе необычного опыта.	1	2	3	4	5
Потому что я долгое время готовился к полету сюда.	1	2	3	4	5
Желание признания					
Потому что я хочу улучшить свой социальный статус.	1	2	3	4	5
Потому что я хочу привлечь внимание окружающих.	1	2	3	4	5
Потому что я хочу быть воспринимаемым как более смелый человек.	1	2	3	4	5
Потому что я хочу доказать сам себе что могу преодолеть этот опыт.	1	2	3	4	5
Потому что я хочу показать своим друзьям, что я могу.	1	2	3	4	5
Потому что полеты на парашюте имеют важное значение в обществе.	1	2	3	4	5
Видимость в социальных медиа					
Для увеличения числа подписчиков на социальных медиа платформах.	1	2	3	4	5
Для достижения большего числа людей через социальные медиа.	1	2	3	4	5

Для того, чтобы размещать изображения на своих социальных медиа аккаунтах.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы привлекать внимание на социальных медиа.	1	2	3	4	5
Для создания контента, который будет актуальным в моих социальных медиа.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы испытать новое мероприятие, которое можно поделить в социальных медиа.	1	2	3	4	5
Развлечение					
Для того, чтобы получить удовольствие от нового опыта.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы почувствовать себя свободным.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы почувствовать себя счастливым.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы попробовать что-то новое, что доставит удовольствие.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы почувствовать удовольствие и удовлетворение от ощущения умственной свободы, которую дает полет.	1	2	3	4	5
Пример другим					
Для того, чтобы быть примером для своих коллег.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы быть примером для друзей.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы быть примером для членов семьи.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы быть примером для своего партнера/партнерши.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы быть примером для других людей, с которыми я взаимодействую в обществе.	1	2	3	4	5
вызов и борьба					
Для того, чтобы бросить вызов себе.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы развить дух борьбы.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы продемонстрировать свою смелость.	1	2	3	4	5
Взаимодействие с природой					
Для того, чтобы быть в единении с природой.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы повысить мою экологическую осведомленность.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы видеть красоту природы с высоты птичьего полета.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы видеть масштабы природы и мое место в ней.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы почувствовать бескрайние просторы природы.	1	2	3	4	5
Преодоление страхов и беспокойств					
Для того, чтобы справиться со страхом/боязнью высоты.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы бросить вызов своему страху/боязни высоты.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы справляться с ситуациями, когда у меня нет контроля.	1	2	3	4	5
Для того, чтобы наблюдать за своими реакциями, справляясь со своей тревожностью/страхом.	1	2	3	4	5
Вознаграждение					
Потому что это опыт, который я могу вознаградить себя.	1	2	3	4	5
Чтобы вознаградить свою смелость.	1	2	3	4	5
Чтобы отметить другой важный успех в моей жизни.	1	2	3	4	5
Чтобы отпраздновать другого человека/событие/день в моей жизни.	1	2	3	4	5
Прием риска					
Потому что я готов принимать риски.	1	2	3	4	5
Потому что это может считаться опасной активностью.	1	2	3	4	5
Потому что я могу доверить свою жизнь профессионалам.	1	2	3	4	5
Переживание Бабадага					
Потому что я хочу совершить тандемный полет в мирово известной зоне полетов.	1	2	3	4	5
Чтобы увидеть виды Олюдениза и Лагуна с воздуха.	1	2	3	4	5

Потому что я не смогу найти такой вид в другом месте.	1	2	3	4	5
Потому что это одна из самых высоких точек взлета для полетов.	1	2	3	4	5

Шкала Ситуативной Тревожности

Уважаемый участник, нижеперечисленные утверждения созданы для измерения вашего текущего уровня тревожности в текущей ситуации. Вы можете оценивать свою степень согласия с утверждениями следующим образом: 1: Абсолютно не согласен, 2: Немного согласен, 3: Очень согласен, 4: Полностью согласен.

	Абсолютно не согласен	Немного согласен	Очень согласен	Полностью согласен
Сейчас я спокоен.	1	2	3	4
Я чувствую себя в безопасности.	1	2	3	4
В данный момент мои нервы напряжены.	1	2	3	4
Я испытываю чувство сожаления.	1	2	3	4
Прямо сейчас я чувствую умиротворение.	1	2	3	4
Прямо сейчас у меня нет хорошего настроения.	1	2	3	4
Я беспокоюсь о том, что может произойти.	1	2	3	4
Я чувствую себя отдохнувшим.	1	2	3	4
Сейчас я волнуюсь.	1	2	3	4
Я чувствую себя расслабленно.	1	2	3	4
У меня есть чувство уверенности в себе.	1	2	3	4
Прямо сейчас я раздражен.	1	2	3	4
Я очень зол.	1	2	3	4
Я чувствую, что мои нервы очень напряжены.	1	2	3	4
Я чувствую себя расслабленным.	1	2	3	4
Прямо сейчас я удовлетворен своим состоянием.	1	2	3	4
Сейчас я беспокоюсь.	1	2	3	4
От волнения я чувствую себя ошарашенным.	1	2	3	4
Прямо сейчас я рад.	1	2	3	4
Прямо сейчас я в хорошем настроении.	1	2	3	4

Шкала постоянной тревожности

Уважаемый участник, следующие пункты были созданы для измерения вашего общего уровня тревожности. Вы можете ответить на утверждения, указав, насколько с ними согласны, используя следующую шкалу: 1: Почти никогда, 2: Иногда, 3: Часто, 4: Почти всегда.

	Почти никогда	Иногда	Часто	Почти всегда
Обычно у меня хорошее настроение.	1	2	3	4
Обычно я быстро устаю.	1	2	3	4

Обычно я легко плачу.	1	2	3	4
Я хочу быть счастливым так же, как другие.	1	2	3	4
Я упускаю возможности из-за своей медлительности.	1	2	3	4
Я чувствую себя отдохнувшим.	1	2	3	4
Обычно я спокоен, сдержан и хладнокровен.	1	2	3	4
Я чувствую, что проблемы накапливаются до тех пор, пока их невозможно решить.	1	2	3	4
Я беспокоюсь о мелочах.	1	2	3	4
Обычно я счастлив.	1	2	3	4
Я все принимаю серьезно и волнуюсь.	1	2	3	4
У меня обычно нет уверенности в себе.	1	2	3	4
Обычно я чувствую себя в безопасности.	1	2	3	4
Я избегаю беспокойных и трудных ситуаций.	1	2	3	4
Обычно я чувствую себя грустным.	1	2	3	4
Обычно я доволен своей жизнью.	1	2	3	4
Незначительные вещи беспокоят меня.	1	2	3	4
Я так серьезно отношусь к разочарованиям, что не могу их забыть.	1	2	3	4
Я разумный и решительный человек.	1	2	3	4
В последнее время меня беспокоят мысли в голове.	1	2	3	4

Шкала Эвдаймонического Благополучия

Уважаемый участник, следующие пункты были созданы для измерения вашего состояния эвдаймонического благополучия. Вы можете отвечать на утверждения, присваивая баллы в соответствии с вашим уровнем согласия, используя шкалу: 0: Полностью не согласен, 1: Не согласен, 2: Нейтрально, 3: Согласен, 4: Полностью согласен.

	Полностью не согласен	Не согласен	Нейтрально	Согласен	Полностью согласен
Ежедневно я много думаю о вещах, которые я делаю.	0	1	2	3	4
Я верю, что действительно понял, кто я такой.	0	1	2	3	4
Моя жизнь строится вокруг нескольких ключевых убеждений, которые придают ей смысл.	0	1	2	3	4
Я считаю, что осознал свой потенциал и постоянно стараюсь его развивать.	0	1	2	3	4
Чаще всего другие люди лучше знают, что для меня лучше.	0	1	2	3	4
Я чувствую себя наилучшим образом, когда делаю что-то действительно стоящее.	0	1	2	3	4
Я могу сказать, что нашел свою цель в жизни.	0	1	2	3	4
Я пока не понял, что мне нужно делать в жизни.	0	1	2	3	4
Мне трудно понять, почему некоторые люди настолько усердно работают над тем, что они делают.	0	1	2	3	4
Я считаю, что важно знать, насколько то, чем я занимаюсь, соответствует целям, ради которых стоит бороться.	0	1	2	3	4

Обычно я знаю, что мне нужно делать, потому что то, что я делаю, кажется мне правильным.	0	1	2	3	4
Когда я занимаюсь активностями, связанными с моими способностями, я чувствую, что живу на самом деле.	0	1	2	3	4
Я запутался в том, какие у меня на самом деле способности.	0	1	2	3	4
Я считаю, что мои действия во многом отражают мою личность.	0	1	2	3	4
Мне важно, чтобы то, чем я занимаюсь, доставляло мне удовольствие.	0	1	2	3	4
Если что-то действительно сложное, возможно, не стоит этого делать.	0	1	2	3	4
Мне кажется, что мне трудно сосредоточиться на том, что я делаю.	0	1	2	3	4
Я верю, что знаю, что мне нужно делать в жизни.	0	1	2	3	4

Пожалуйста, заполните остальное после полета...

(пожалуйста, оставьте любые пометки на бумаге, чтобы найти ее после приземления)

II. Опрос После Полета

Форма Оценки Полета на Параплане в Тандеме

	Очень плохо	Плохо	Средне	Хорошо	Очень хорошо
Как вы в целом оцениваете ваш опыт tandemного полета?					
Как вы оцениваете результат работы tandemного пилота, сопровождающего вас во время полета?					
Какой уровень восхищения вам дал полёт на параплане в tandemе?					
Как вам понравился вид, который открывается при полёте?					

Как бы вы описали эмоции, которые вы пережили во время полета на параплане в tandemе?

	Определенно нет	Нет	Частично	Да	Определенно да
Вы чувствовали страх во время tandemного полета?					
Вы волновались во время полета?					
Вы чувствовали беспокойство во время tandemного полета?					
Вы чувствовали стресс во время tandemного полета?					
Вам удавалось чувствовать себя спокойно во время полета?					
Вам было весело во время полета?					
Считаете ли вы tandemный полет безопасным видом активности?					
После tandemного полета, вы рассматриваете возможность попробовать другой вид адреналинового спорта вместе с инструктором?					
Вы чувствовали желание попробовать другое приключенческое мероприятие после tandemного полета?					
Хотели бы вы совершить tandemный полет на дельтаплане еще раз?					

Как вы себя чувствуете после полета на параплане в tandemе?

Эмоции	Абсолютно нет	Нет	Частично	Есть	Абсолютно да
Испуганный					
Счастливый					
Спокойный					
Удовлетворенный					
Смелый					

Беспокойный					
Недовольный					
Встревоженный					
Достигший успеха					
Преодолевший беспокойство					
Сожаление					

Шкала Ситуативной Тревожности

Уважаемый участник, нижеперечисленные утверждения созданы для измерения вашего текущего уровня тревожности в текущей ситуации. Вы можете оценивать свою степень согласия с утверждениями следующим образом: 1: Абсолютно не согласен, 2: Немного согласен, 3: Очень согласен, 4: Полностью согласен.

	Абсолютно не согласен	Немного согласен	Очень согласен	Полностью согласен
Сейчас я спокоен.	1	2	3	4
Я чувствую себя в безопасности.	1	2	3	4
В данный момент мои нервы напряжены.	1	2	3	4
У меня чувство сожаления.	1	2	3	4
Прямо сейчас я в гармонии.	1	2	3	4
Прямо сейчас у меня нет настроения.	1	2	3	4
Я беспокоюсь о том, что может произойти.	1	2	3	4
Я чувствую себя отдохнувшим.	1	2	3	4
Сейчас я волнуюсь.	1	2	3	4
Я чувствую себя расслабленно.	1	2	3	4
У меня есть уверенность в себе.	1	2	3	4
Прямо сейчас я раздражен.	1	2	3	4
Я очень зол.	1	2	3	4
Я чувствую, что мои нервы очень напряжены.	1	2	3	4
Я чувствую себя расслабленным.	1	2	3	4
Прямо сейчас я удовлетворен своим состоянием.	1	2	3	4
Сейчас я беспокоюсь.	1	2	3	4
От волнения я чувствую себя ошарашенным.	1	2	3	4
Прямо сейчас я рад.	1	2	3	4
Прямо сейчас мне хорошо.	1	2	3	4

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Göktuğ YAZGEÇ
EĞİTİM DURUMU	
Lise	İzmir Karşıyaka Lisesi
Lisans	Adnan Menderes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği (2010-2015)
Yüksek Lisans	Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Bölümü (2015-2019)
Tez Konusu	Doğa ve Macera Rekreasyonu Etkinliklerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Doyumu ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi: Fethiye Destinasyonu Örneği
Doktora	Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Bölümü (2020-2025)
Tez Konusu	Yamaç Paraşütü Tandem Uçuşa Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Katılımcıların Motivasyonel Faktörleri, Sürekli/Durumluk Kaygıları ve Ödemonik İyi Oluşlarının Demografik Değişkenlerle İlişkisinin; Memnuniyet Algısı ve Hissedilen Duygular Açısından Farklılaşma Durumlarıyla Birlikte İncelenmesi.
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
2025	YinYang Travel Agency, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2024	Big Brothers Travel Agency, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2023	Escape Adventures, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2022	Big Brothers Travel Agency, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2021	Eftelya Paragliding, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2020	Myfriendoo Paragliding, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2019	Tiger Fly, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2018	Doğadayız, Yamaç Paraşütü Tandem Pilotu (Fethiye)
2017	Kite Club Urla, Kitesurf Eğitmeni (Urla)
2016	Kite Club Urla, Kitesurf Eğitmeni (Urla)

2015	Tatil.com, Otel Rehberi (Marmaris)
2014	Kuştur Club, Su Sporları (Kuşadası)
YAYINLAR	
Yazgeç, G., & Ardahan, F. (2025). Paragliding Tourism And Economic Contributions Of Babadag Paragliding Center. European Journal of Physical Education and Sport Science, 12(5) (Makale).	
Yazgeç, G., & Güngörmüş, H. A. (2019). Serbest Zaman Doyumu ve Mutluluk İlişkisi. LAP Lambert Academic Publishing (Kitap).	
Yazgeç, G. (2019). Doğa ve Macera Rekreasyonu Etkinliklere Katılan Bireylerin Serbest Zaman Doyum ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi: Fethiye Destinasyonu Örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).	
Yazgeç, G., Yumuk, E. D., Dinç, S. C., Güneş, B., Uzunöz, F. S. (2018). Otostop Çeken Bireylerin Risk Alma Davranışı ve Heyecan Arama Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi - Analysis of the Relationship Between Risk Taking Behavior and Sensation Seeking Levels of Hitch-Hikers (Kongre Bildirisi).	